

Wyznania religijne w Polsce w latach 2022–2024

Religious denominations in Poland 2022–2024

Wyznania religijne w Polsce w latach 2022–2024

Religious denominations in Poland 2022–2024

Główny Urząd Statystyczny Statistics Poland

Opracowanie merytoryczne
Content-related works

Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych i Rynku Pracy
Statistics Poland, Social Surveys and Labour Market Department

Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie (AGH)
AGH University of Krakow (AGH University)

Zespół autorski
Editorial team

Główny Urząd Statystyczny
Statistics Poland

Paweł Ciecieląg, dr Arkadiusz Góralczyk, Grzegorz Gudaszewski

Akademia Górniczo-Hutnicza im. Stanisława Staszica w Krakowie (AGH)
AGH University of Krakow (AGH University)

prof. dr hab. Zbigniew Pasek

Konsultacja merytoryczna
Expert consultation

o. dr hab. Marek Blaza SJ, profesor Akademii Katolickiej w Warszawie
ks. Tomasz Puchalski, biskup Reformowanego Kościoła Katolickiego w Polsce

Skład i opracowanie graficzne
Typesetting and graphics

Beata Lipińska, Paweł Luty, Mariusz Milewski

Korekta
Proofreading

Ludwik Bielański, Anna Ochendalska

Recenzja naukowa
Peer review

Instytut Religioznawstwa, Uniwersytet Jagielloński
Institute of Religious Studies, Jagiellonian University

dr hab. Marcin Rzepka i dr hab. Piotr Czarnecki, profesor Uniwersytetu Jagiellońskiego

ISBN 978-83-67809-63-4

ISBN 978-83-68219-56-2

Publikacja dostępna na stronie
Publication available on website

<https://stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła
When publishing Statistics Poland data – please indicate the source

Zakład Wydawnictw
Statystycznych

00-925 WARSZAWA, AL. NIEPODLEGŁOŚCI 208

Informacje w sprawach sprzedaży publikacji – tel. (22) 608 32 10, 608 38 10

Zam. 136/2025. Nakład 220

Przedmowa

Z przyjemnością przekazujemy Państwu jedenastą edycję publikacji poświęconej tematyce kościołów i związków wyznaniowych, którą Główny Urząd Statystyczny bada już od 35 lat. Publikacja zawiera aktualne informacje o wspólnotach wyznaniowych działających w Polsce, przedstawione w formie krótkich opisów obejmujących m.in. ich historię, podstawowe prawdy wiary, strukturę instytucjonalną i rozmieszczenie terytorialne. Ważną część opracowania stanowią dane statystyczne dotyczące m.in. liczby wiernych i duchownych, zawieranych małżeństw wyznaniowych, chrztów oraz innych przejawów życia religijnego.

Z każdą kolejną edycją staramy się udoskonalać publikację, dodawać nowe treści i poszerzać zakres prezentowanych informacji, aby jak najlepiej ukazać różnorodny obraz religijności w Polsce. W tym wydaniu, oprócz opisów wspólnot i kościołów, zamieściliśmy fragmenty tekstów religijnych, które ukazują najważniejsze idee i doktryny tych wspólnot oraz ich podejście do kwestii organizacyjnych. Mamy nadzieję, że głos samych wspólnot przybliży Państwu ich doktryny, idee oraz argumenty.

Funkcjonowanie kościołów i związków wyznaniowych jest pochodną życia religijnego i duchowego. Bez jego opisu i analizy obraz społeczny byłby niepełny. Podobnie jak w poprzednich edycjach, żeby zapewnić lepsze zrozumienie i właściwą interpretację prezentowanych danych, w publikacji przedstawione zostały także aspekty metodologiczne badań nad wyznaniem religijnymi.

Publikacja powstała we współpracy z Wydziałem Humanistycznym Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie. Po raz pierwszy opracowanie poddano recenzji naukowej, której dokonali dr hab. Piotr Czarnecki, prof. UJ, oraz dr hab. Marcin Rzepka. Chcielibyśmy podziękować obu Recenzentom za ich wkład i zaangażowanie.

Wyrazy wdzięczności kierujemy również do wszystkich kościołów i związków wyznaniowych, które wzięły udział w badaniu. Bez ich współpracy, otwartości i życzliwości powstanie tego opracowania byłoby utrudnione, a prezentowany obraz rzeczywistości religijnej z pewnością uboższy.

Mamy nadzieję, że niniejsza publikacja będzie dla Państwa ważnym źródłem wiedzy o różnorodności wyznaniowej współczesnej Polski oraz inspiracją do dalszych refleksji nad jej duchowym i społecznym wymiarem. Życzymy Państwu interesującej lektury.

Prorektor ds. Nauki
Akademii Górniczo-Hutniczej
w Krakowie

prof. dr hab. inż. Marek Gorgoń

Dyrektor
Departamentu
Badań Społecznych i Rynku Pracy

dr inż. Agnieszka Zgierska

Prezes
Głównego Urzędu
Statystycznego

dr hab. Marek Cierpiął-Wolan

Warszawa, listopad 2025 r.

Preface

We are pleased to present the 11th edition of our publication devoted to churches and religious associations, which Statistics Poland has been studying for as long as 35 years. The publication contains up-to-date information on religious communities operating in Poland, presented in the form of short descriptions covering such issues as their history, basic tenets of faith, institutional structure and territorial distribution. An important part of the study is statistical data on, for example, the number of believers and clergy, religious marriages, baptisms and other manifestations of religious life.

With each subsequent edition, we strive to improve the publication, add new content and expand the scope of the presented information in order to show to the fullest extent the diverse picture of religiosity in Poland. In this edition, in addition to the descriptions of communities and churches, we have included excerpts from religious texts that highlight the most important ideas and doctrines of these communities and their approach to organisational issues. We hope that the voices of the communities themselves will bring you closer to their doctrines, ideas and arguments.

The functioning of churches and religious associations is a derivative of religious and spiritual life. Without its description and analysis, any social picture would be incomplete. As in the previous editions, in order to ensure a better understanding and correct interpretation of the data presented, the publication also describes the methodological aspects of research on religious denominations.

This publication was created in collaboration with the Faculty of Humanities at the AGH University in Krakow. For the first time, the study has undergone a review, conducted by Piotr Czarnecki, PhD, DSc, at the Jagiellonian University in Krakow and Marcin Rzepka, PhD, DSc. We would like to thank both reviewers for their contribution and commitment.

We would also like to express our gratitude to all the churches and religious associations that took part in the study. Without their collaboration, openness and kindness, the creation of this study would have been difficult and the presented picture of religious reality would have certainly been poorer.

We hope that this publication will be an important source of knowledge about the religious diversity of contemporary Poland and an inspiration for further reflection on its spiritual and social dimensions. We wish you interesting reading.

Vice-Rector for Science
AGH University in Krakow

Marek Gorgoń, BEng, PhD, DSc,
ProfTit

Director
Social Surveys
and Labour Market Department

Agnieszka Zgierska, BEng, PhD

President
Statistics Poland

Marek Cierpiel-Wolan, Assoc. Prof.

Warsaw, November 2025

Spis treści

Contents

Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Spis tablic	8
List of tables	8
Spis wykresów	10
List of charts	10
Spis map	15
List of maps	15
Spis schematów	17
List of schemes	17
Objaśnienia znaków umownych	17
Symbols	17
Rozdział 1. Wybrane aspekty metodologii statystycznych badań nad wyznaniem religijnym w Polsce	19
Chapter 1. Selected aspects of the methodology of statistical research on religious denominations in Poland	19
1.1. Źródła danych o wyznaniach religijnych w Polsce	21
1.1. Sources of data on religious denominations in Poland	21
1.2. Dane na temat rejestracji wyznań	21
1.2. Data on registration of religions	21
1.3. Klasyfikacja wyznań według rodzaju religii, nurtu religijnego i grupy wyznań	24
1.3. Classification of religions by type of religion, religious trend and group of denominations	24
Rozdział 2. Nazwy polskich Kościołów i związków wyznaniowych w perspektywie nauk o kulturze i religii	29
Chapter 2. Names of Polish Churches and denominational associations in the perspective of cultural and religious sciences	29
Rozdział 3. Polskie Kościoły i związki wyznaniowe w układzie tradycji religijnych	41
Chapter 3. Polish Churches and religious associations in the arrangement of religious traditions	41
Rozdział 4. Charakterystyka wyznań religijnych w Polsce	51
Chapter 4. Religious denominations in Poland	51
4.1. Sposób prezentacji danych	51
4.1. The method of data presentation	51
4.2. Indeksy wyznań religijnych w Polsce	54
4.2. Indexes of religious denominations in Poland	54
Porządek alfabetyczny	54
Alphabetical order	54
Porządek demograficzny	59
Demographic order	59
4.3. Chrześcijaństwo	64
4.3. Christianity	64
4.3.1. Kościoły katolickie	67
4.3.1. Catholic churches	67
Kościoły katolickie uznające zwierzchnictwo biskupa Rzymu	69
Catholic churches in communion with the bishop of Rome	69
Kościoły starokatolickie	89
The old catholic churches	89

4.3.2. Chrześcijaństwo wschodnie (ortodoksyjne)	112
4.3.2. Eastern Christianity (orthodox)	112
Prawosławie	116
Orthodox	116
Chrześcijańskie kościoły orientalne	127
Christian Oriental Churches	127
4.3.3. Kościoły protestanckie i tradycji protestanckiej	129
4.3.3. Protestant churches and protestant tradition	129
4.3.4. Badacze Pisma Świętego	275
4.3.4. Bible students	275
4.3.5. Inne wyznania chrześcijańskie	286
4.3.5. Other christian denominations	286
4.4. Islam	303
4.4. Islam	303
4.4.1. Sunnici	307
4.4.1. Sunni	307
4.4.2. Szyici	311
4.4.2. Shiites	311
4.4.3. Inne islamskie	316
4.4.3. Other islamic	316
4.5. Judaizm	317
4.5. Judaism	317
4.5.1. Judaizm ortodoksyjny	319
4.5.1. Orthodox judaism	319
4.5.2. Judaizm reformowany	323
4.5.2. Reform judaism	323
4.6. Buddyzm	326
4.6. Buddhism	326
4.6.1. Koreański	329
4.6.1. Korean	329
4.6.2. Japoński	331
4.6.2. Japanese	331
4.6.3. Tybetański	339
4.6.3. Tibetan	339
4.6.4. Chiński	352
4.6.4. Chinese	352
4.6.5. Wietnamski	353
4.6.5. Vietnamese	353
4.7. Hinduizm	353
4.7. Hinduism	353
4.8. Rodzimowierstwo i neopogaństwo	367
4.8. Native pagnism and neopaganism	367
4.9. Inne religie	375
4.9. Other religions	375
4.9.1. Karaimizm	375
4.9.1. Karaimism	375
4.9.2. Bahaizm	377
4.9.2. Bahaism (Baha'i)	377
4.9.3. Taoizm	378
4.9.3. Taoism	378
4.9.4. Sikhizm	379
4.9.4. Sikhism	379
4.10. Nowe ruchy religijne	381
4.10. New religious movements	381

4.11. Wyznania niesklasyfikowane	397
4.11. Unclassified religions	397
4.12. Słownik stosowanych pojęć	399
4.12. Glossary of the terms used	399
Rozdział 5. Wybrane dane statystyczne z zakresu wyznań religijnych w statystyce publicznej	403
Chapter 5. Selected data on statistics of religious denominations in public statistics	403
5.1. Struktura wyznaniowa w Polsce w oparciu o dane NSP 2021, Badania spójności społecznej 2018 i 2015 oraz Ankiety Wyznaniowej AW-01	403
5.1. Religious structure in Poland based on data from the National Census 2021 and social cohesion surveys 2018 and 2015 and the AW-01 Denominational Questionnaire	403
5.2. Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi	411
5.2. Religious marriages having legal effects in civil law	411
5.3. Przedszkola i szkoły prowadzone przez organizacje wyznaniowe	420
5.3. Nursery schools and schools run by religious organizations	420
5.4. Przypadki dyskryminacji ze względu na wiarę lub przynależność do kościoła	442
5.4. Cases of discrimination based on faith or membership of a church	442

Spis tablic

List of tables

Tablica 1.1. Kościoły i związki wyznaniowe, których istnienie odnotowano w GUS według roku uznania/zarejestrowania	22
Table 1.1. Churches and religious associations, which existence was noted in Statistics Poland by year recognition	22
Tablica 1.2. Kościoły i związki wyznaniowe, których istnienie odnotowano w GUS według roku uznania/zarejestrowania	23
Table 1.2. Churches and religious associations, which existence was noted in Statistics Poland by year recognition	23
Tablica 1.3. Liczba Kościołów i związków wyznaniowych według grup wyznań	25
Table 1.3. Number of Churches and religious associations by groups of religions	25
Tablica 1.4. Symbole identyfikacyjne według nowej kategoryzacji wyznań NSP	26
Table 1.4. The identification symbols by new categorization of confessions National Census	26
Tablica 1.5. Symbole identyfikacyjne według zmodyfikowanej kategoryzacji wyznań	27
Table 1.5. The identification symbols by new categorization of confessions	27
Tablica 1.6. Liczba wszystkich wyznań według rodzaju religii, nurtu religijnego i grupy wyznań	28
Table 1.6. Number of all denominations by type of religion, religious current and group of denominations	28
Tablica 4.1. Liczba chrześcijan w poszczególnych regionach świata w 2020 r.	65
Table 4.1. Christian population by region of the world in 2020	65
Tablica 4.2. Liczba muzułmanów w poszczególnych regionach świata w 2020 r.	305
Table 4.2. Muslim population by region of the world in 2020	305
Tablica 4.3. Liczba wyznawców judaizmu w poszczególnych regionach świata w 2020 r.	318
Table 4.3. Jewish population by region of the world in 2020	318
Tablica 4.4. Liczba wyznawców buddyzmu w poszczególnych regionach świata w 2020 r.	327
Table 4.4. Buddhist population by region of the world in 2020	327
Tablica 4.5. Liczba wyznawców hinduizmu w poszczególnych regionach świata w 2020 r.	354
Table 4.5. Hindu population by region of the world in 2020	354
Tablica 5.1. Ludność Polski według deklarowanej przynależności do wyznania religijnego w 2021 r. według NSP 2021	404
Table 5.1. Population of Poland by declared religion in 2021 based on 2021 National Census	404
Tablica 5.2. Ludność Polski według kategorii wyznań – rodzajów i nurtów religii w 2021 r. według NSP 2021	405
Table 5.2. Population of Poland by categories of religions – types and trends of religions in 2021 based on 2021 National Census	405
Tablica 5.3. Przynależność do wyznania religijnego w % osób wieku 16 lat i więcej	409
Table 5.3. Membership of a religious denomination in % of persons aged 16 and more	409
Tablica 5.4. Liczba członków wszystkich istniejących wyznań według rodzaju religii, nurtu religijnego i grupy wyznań	410
Table 5.4. Number of all denominations by type of religion, religious trends and group of denominations	410
Tablica 5.5. Małżeństwa cywilne i wyznaniowe	412
Table 5.5. Civil and religious marriages	412
Tablica 5.6. Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi	416
Table 5.6. Religious marriages having legal effects in civil law	416
Tablica 5.7. Przedszkola z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	421
Table 5.7. Nursery schools, pre-primary sections of primary schools with separation of the nurse schools, which are run by religious organization	421

Tablica 5.8. Dzieci w przedszkolach z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	423
Table 5.8. Children in nursery schools, pre-primary sections of primary schools with separation of the nursery schools, which are run by religious organisations	423
Tablica 5.9. Szkoły podstawowe z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	425
Table 5.9. Primary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations	425
Tablica 5.10. Uczniowie w szkołach podstawowych z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	426
Table 5.10. Pupils in primary schools with a separation of schools, which are run by religious organisation	426
Tablica 5.11. Licea ogólnokształcące z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	429
Table 5.11. General secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations	429
Tablica 5.12. Uczniowie w liceach ogólnokształcących z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	431
Table 5.12. Pupils in general secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations	431
Tablica 5.13. Specjalne szkoły przysposabiające do pracy z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	432
Table 5.13. Special job-training schools with a separation of schools, which are run by religious organisations	432
Tablica 5.14. Uczniowie w specjalnych szkołach przysposabiających do pracy z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	433
Table 5.14. Pupils in a special job-training schools with a separation of schools, which are run by religious organisations	433
Tablica 5.15. Branżowe szkoły I stopnia i technika z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	434
Table 5.15. Stage I sectoral vocational schools and technical secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations	434
Tablica 5.16. Uczniowie w branżowych szkołach I stopnia i technikach z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	436
Table 5.16. Pupils in stage I sectoral vocational schools and technical secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations	436
Tablica 5.17. Szkoły policealne z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	438
Table 5.17. Post-secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations	438
Tablica 5.18. Uczniowie w szkołach policealnych z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	441
Table 5.18. Pupils in post-secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations	441
Tablica 5.19. Zgłoszone do kościoła/związku wyznaniowego przypadki dyskryminacji członków społeczności ze względu na wyznawaną wiarę lub przynależność do kościoła w latach 2013–2024	443
Table 5.19. The cases of discrimination of community members on their faith or church affiliation reported to church/religious association in 2013–2024	443

Spis wykresów

List of charts

Wykres 1.1. Odsetek kościołów i związków wyznaniowych według roku uznania/zarejestrowania	22
Chart 1.1. Percentage of churches and religious associations by year of recognition/registration	22
Wykres 4.1. Wskaźniki <i>dominicantes</i> i <i>communicantes</i> dla Polski (w % ogółu zobowiązanych)	75
Chart 4.1. <i>Dominicantes</i> and <i>communicantes</i> indicators for Poland (in % of total obligated)	75
Wykres 4.2. Chrzty, śluby i I komunie udzielone w Kościele Greckokatolickim	82
Chart 4.2. Baptisms, first communions and marriages contracted in the Greek Catholic Church	82
Wykres 4.3. Wierni Kościoła Neounickiego	86
Chart 4.3. Adherents of the Neunice Church	86
Wykres 4.4. Wierni, duchowni i parafie Kościoła Starokatolickiego Mariawitów	92
Chart 4.4. Adherents, clergy and parishes of the Mariavite Old Catholic Church	92
Wykres 4.5. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Starokatolickim Mariawitów	93
Chart 4.5. Baptisms and marriages contracted in the Mariavite Old Catholic Church	93
Wykres 4.6. Wierni, duchowni i parafie Kościoła Katolickiego Mariawitów	96
Chart 4.6. Adherent, clergy and parishes of the Mariavite Catholic Church	96
Wykres 4.7. Wierni, duchowni i parafie Kościoła Polskokatolickiego	98
Chart 4.7. Adherents, clergy and parishes of the Polish Catholic Church	98
Wykres 4.8. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Polskokatolickim	99
Chart 4.8. Baptisms and marriages contracted in the Polish Catholic Church	99
Wykres 4.9. Wierni, duchowni i parafie Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w RP	104
Chart 4.9. Adherents, clergy and parishes of the Polish National Catholic Church in the Republic of Poland	104
Wykres 4.10. Wierni, duchowni i parafie Katolickiego Kościoła Narodowego w Polsce	107
Chart 4.10. Adherents, clergy and parishes of the National Catholic Church in Poland	107
Wykres 4.11. Liczba wiernych unijnych wschodnich Kościołów katolickich na świecie w 2017 r.	114
Chart 4.11. Number of adherents (faithfuls) Union Eastern Catholic Churches in the world in 2017 ...	114
Wykres 4.12. Wierni i duchowni Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego	119
Chart 4.12. Adherents and clergy of the Polish Autocephalous Orthodox Church	119
Wykres 4.13. Chrzty i śluby udzielone w Polskim Autokefalicznym Kościele Prawosławnym	119
Chart 4.13. Baptisms and marriages contracted in the Polish Autocephalous Orthodox Church	119
Wykres 4.14. Wierni i nastawnicy Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego	124
Chart 4.14. Adherents and adjusters of the Eastern Old Belief Church	124
Wykres 4.15. Wierni Staroprawosławnej Cerkwi Staroobrzędowców	126
Chart 4.15. Adherents (faithfuls) of the Old Orthodox Believers Church	126
Wykres 4.16. Wierni i duchowni Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP	134
Chart 4.16. Adherents and clergy of the Evangelical Church of the Augsburg Confession in the Republic of Poland	134
Wykres 4.17. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Ewangelicko-Augsburskim w RP	135
Chart 4.17. Baptisms and marriages contracted in the Evangelical Church of the Augsburg Confession in the Republic of Poland	135
Wykres 4.18. Wierni i duchowni Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP	139
Chart 4.18. Adherents and clergy of the Evangelical-Reformed Church in the Republic of Poland	139
Wykres 4.19. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Ewangelicko-Reformowanym w RP	139
Chart 4.19. Baptisms and marriages contracted in the Evangelical-Reformed Church in the Republic of Poland	139
Wykres 4.20. Wierni i duchowni Kościoła Ewangelicko-Metodystycznego w RP	143
Chart 4.20. Adherents and clergy of the United Methodist Church in the Republic of Poland	143

Wykres 4.21. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Ewangelicko-Methodystycznym w RP	143
Chart 4.21. Baptisms and marriages contracted of the United Methodist Church in the Republic of Poland	143
Wykres 4.22. Członkowie, duchowni oraz zbory i placówki Kościoła Chrześcijan Baptystów w RP	147
Chart 4.22. Members, clergy, churches and institutions of the Baptism Union of Poland	147
Wykres 4.23. Chrzty udzielone w Kościele Chrześcijan Batystów w RP	147
Chart 4.23. Baptisms contracted in the Baptist Union of Poland	147
Wykres 4.24. Wierni, duchowni i zbory Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w RP	152
Chart 4.24. Adherents, clergy and communities of the Seventh-day Adventist Church in the Republic of Poland	152
Wykres 4.25. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Adwentystów Dnia Siódmego w RP	152
Chart 4.25. Baptisms and marriages contracted in the Seventh-day Adventist Church in the Republic of Poland	152
Wykres 4.26. Wierni i duchowni Adwentystów Dnia Siódmego – Ruch Reformacyjny	155
Chart 4.26. Adherents and clergy of the Seventh Day Adventist Reform Movement	155
Wykres 4.27. Wierni, duchowni oraz zbory i placówki Kościoła Chrześcijan Dnia Sobotniego	157
Chart 4.27. Adherents, clergy, communities and centres of the Christian Church of Saturday Day	157
Wykres 4.28. Chrzty udzielone w Kościele Chrześcijan Dnia Sobotniego	157
Chart 4.28. Baptisms contracted in the Christian Church of Saturday Day	157
Wykres 4.29. Wierni, duchowni i zbory Kościoła Bożego w Chrystusie	161
Chart 4.29. Adherents, clergy and communities of the Church of God in Christ	161
Wykres 4.30. Chrzty udzielone w Kościele Bożym w Chrystusie	161
Chart 4.30. Baptisms contracted in the Church of God in Christ	161
Wykres 4.31. Wierni, duchowni i zbory Kościoła Chrześcijan Wiary Ewangelicznej	163
Chart 4.31. Adherents, clergy and communities of the Christian Church of Evangelical Faith	163
Wykres 4.32. Wierni, duchowni i zbory Kościoła Zielonościwkowego	166
Chart 4.32. Adherents, clergy and communities the Pentecostal Church	166
Wykres 4.33. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Zielonościwkowym	166
Chart 4.33. Baptisms and marriages contracted in the Pentecostal Church	166
Wykres 4.34. Wierni i duchowni Ewangelicznej Wspólnoty Zielonościwkowej	170
Chart 4.34. Adherents and clergy of the Evangelical Pentecostal Community	170
Wykres 4.35. Chrzty i śluby udzielone w Ewangelicznej Wspólnoty Zielonościwkowej	171
Chart 4.35. Baptisms and marriages contracted in the Evangelical Pentecostal Community	171
Wykres 4.36. Wierni, duchowni i zbory Kościoła Chrystusowego w RP	173
Chart 4.36. Adherents, clergy and communities of the Christ Churches in the Republic of Poland	173
Wykres 4.37. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Chrystusowym w RP	174
Chart 4.37. Baptisms and marriages contracted in the Christ Churches in the Republic of Poland	174
Wykres 4.38. Wyznawcy, duchowni i świątynie Ewangelicznego Związku Braterskiego w RP	177
Chart 4.38. Adherents, clergy and temples of the Evangelical Brotherhood Union in the Republic of Poland	177
Wykres 4.39. Chrzty udzielone w Ewangelicznym Związku Braterskim w RP	178
Chart 4.39. Baptisms and marriages contracted in the Evangelical Brotherhood Union in the Republic of Poland	178
Wykres 4.40. Wierni, duchowni i świątynie Kościoła Wolnych Chrześcijan w RP	180
Chart 4.40. Adherents, clergy and temples of the Free Christian Church in the Republic of Poland	180
Wykres 4.41. Chrzty udzielone w Kościele Wolnych Chrześcijan w RP	180
Chart 4.41. Baptisms contracted in the Free Christian Church in the Republic of Poland	180
Wykres 4.42. Wyznawcy Stowarzyszenia Zborów Chrześcijan w RP	182
Chart 4.42. Adherents of the Association of Christian Churches in the Republic of Poland	182
Wykres 4.43. Chrzty udzielone w Stowarzyszeniu Zborów Chrześcijan w RP	182
Chart 4.43. Baptisms contracted in the Association of Christian Churches in the Republic of Poland	182

Wykres 4.44. Wierni i duchowni Zboru Chrześcijańskiego w RP	185
Chart 4.44. Adherents and clergy of the Christian Church in the Republic of Poland	185
Wykres 4.45. Wierni Kościoła Aktywnych Chrześcijan w RP	187
Chart 4.45. Adherents of the Church of Active Christians Church in the Republic of Poland	187
Wykres 4.46. Wierni i duchowni Kościoła Ewangelicznych Chrześcijan w RP	190
Chart 4.46. Adherents and clergy of the Church of Evangelical Christians in the Republic of Poland	190
Wykres 4.47. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Ewangelicznych Chrześcijan w RP	191
Chart 4.47. Baptisms and marriages contracted in the Church of Evangelical Christians in the Republic of Poland	191
Wykres 4.48. Członkowie i duchowni Misji „Centrum Służby Życia”	192
Chart 4.48. Members and clergy of the Life Centre Ministries	192
Wykres 4.49. Członkowie Wspólnoty Chrześcijańskiej „Pojednanie”	195
Chart 4.49. Members of the Reconciliation Christian „Fellowship”	195
Wykres 4.50. Wierni i starsi Mesjańskich Zborów Bożych (Dnia Siódmego)	198
Chart 4.50. Adherents and seniors of the Messianic Assemblies of God (Seventh Day)	198
Wykres 4.51. Wierni i duchowni Zboru Ewangelicznego „Agape” w Poznaniu	199
Chart 4.51. Adherents and clergy of the „Agape” Evangelical Church in Poznań	199
Wykres 4.52. Członkowie Zboru w Wodzisławiu Śląskim	201
Chart 4.52. Members of the Church in Wodzisław Śląski	201
Wykres 4.53. Duchowni Ruchu Chrześcijańskiego MT28	209
Chart 4.53. Clergy of the Campus Crusade for Christ International	209
Wykres 4.54. Członkowie Zboru Ewangelii Łaski	221
Chart 4.54. Members of the Church of the Gospel of Grace	221
Wykres 4.55. Członkowie i duchowni Centrum Chrześcijańskiego „Kanaan”	224
Chart 4.55. Members and clergy of the Christian Center „Kanaan”	224
Wykres 4.56. Członkowie i duchowni Kościoła Bożego w Polsce	228
Chart 4.56. Members and clergy of the Church of God in Poland	228
Wykres 4.57. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Bożym w Polsce	228
Chart 4.57. Baptisms and marriages contracted in the Church of God in Poland	228
Wykres 4.58. Wierni i duchowni Kościoła Pentakostalnego w RP	230
Chart 4.58. Adherents (faithfuls) and clergy of the Pentecostal Church in the Republic of Poland	230
Wykres 4.59. Wierni i duchowni Kościoła Chrześcijańskiego „Wieczernik”	232
Chart 4.59. Adherents (faithfuls) and clergy of the Christian Church „Cenacle”	232
Wykres 4.60. Wierni Kościoła Anglikańskiego w Polsce	233
Chart 4.60. Adherents of the Anglican Church in Poland	233
Wykres 4.61. Wyznawcy Kościoła Jezusa Chrystusa „Syjon” w Rzeszowie	246
Chart 4.61. Adherents of the Church of Jesus Christ „Zion” in Rzeszów	246
Wykres 4.62. Wierni i duchowni Kościoła Chrześcijańskiego „Słowo Wiary”	257
Chart 4.62. Adherents and clergy of the Christian Church „Word of Faith”	257
Wykres 4.63. Członkowie i duchowni Kościoła Armia Zbawienia w RP	262
Chart 4.63. Members and clergy of the Church of the Salvation Army in the Republic of Poland	262
Wykres 4.64. Członkowie i duchowni Kościoła „Chrześcijańska Wspólnota Jordan”	265
Chart 4.64. Members and clergy of the Church „Christian Community Jordan”	265
Wykres 4.65. Głosiciele i zbory Świadców Jehowy w Polsce	277
Chart 4.65. Preachers and communities of the Jehovah's Witnesses in Poland	277
Wykres 4.66. Członkowie, duchowni i zbory Świeckiego Ruchu Misyjnego „Epifania”	281
Chart 4.66. Members, clergy and communities of the Laymen's Home Missionary Movement	281
Wykres 4.67. Członkowie, starsi i diakoni oraz zbory Zrzeszenia Wolnych Badaczy Pisma Świętego	283
Chart 4.67. Memebers, seniors, deacons and communities of the Association of Free Bible Students	283
Wykres 4.68. Wierni oraz starsi i diakoni Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego	285
Chart 4.68. Adherents, seniors and deacons of the Bible Students Association	285

Wykres 4.69. Wierni i duchowni Nowoapostolskiego Kościoła w Polsce	288
Chart 4.69. Adherents (faithfuls) and clergy of The New Apostolic Church in Poland	288
Wykres 4.70. Członkowie i misjonarze Kościoła Jezusa Chrystusa Świętych Dni Ostatnich w Polsce ...	292
Chart 4.70. Members and missionaries of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints in Poland ...	292
Wykres 4.71. Chrzty udzielone w Kościele Jezusa Chrystusa Świętych Dni Ostatnich w Polsce	292
Chart 4.71. Baptisms contracted in the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints in Poland	292
Wykres 4.72. Wierni i duchowni Kościoła Chrześcijańskiego w Duchu Prawdy i Pokoju	296
Chart 4.72. Adherents and clergy of the Christian Church in the Spirit of Truth and Peace	296
Wykres 4.73. Wierni i duchowni Muzułmańskiego Związku Religijnego	309
Chart 4.73. Adherents and clergy of the Muslim Religious Union	309
Wykres 4.74. Wierni Stowarzyszenia Jedności Muzułmańskiej	312
Chart 4.74. Adherents (faithfuls) of the Association of Islamic Unity	312
Wykres 4.75. Wierni Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich	320
Chart 4.75. Adherents of the Union of Jewish Religious Communities	320
Wykres 4.76. Członkowie i nauczyciele Szkoły Zen Kwan Um w Polsce	330
Chart 4.76. Members and teachers of the Kwan Um School of Zen in Poland	330
Wykres 4.77. Członkowie oraz duchowni i starsi uczniowie Związku Buddyjskiego Kanzeon	333
Chart 4.77. Members, teachers and senior students of the Buddhist Association Kanzeon Sangha	333
Wykres 4.78. Członkowie i monitorzy Związku Buddystów Zen „Bodhidharma”	335
Chart 4.78. Members and monitor men of the Zen Buddhist Union „Bodhidharma”	335
Wykres 4.79. Członkowie i nauczyciele Związku Buddyjskiego Bencien Karma Kamtsang w Polsce	342
Chart 4.79. Members and teachers of the Benchen Karma Kamtsang Buddhist Association in Poland	342
Wykres 4.80. Inicjacje w Związku Buddyjskim Bencien Karma Kamtsang w Polsce	343
Chart 4.80. Initiations of the Benchen Karma Kamtsang Buddhist Association in Poland	343
Wykres 4.81. Członkowie i nauczyciele Międzynarodowego Towarzystwa Świadomości Kryszny	356
Chart 4.81. Members and teachers of the International Society for Krishna Consciousness ISKCON	356
Wykres 4.82. Inicjacje i śluby w Międzynarodowym Towarzystwie Świadomości Kryszny	357
Chart 4.82. Initiations and marriages in the International Society for Krishna Consciousness ISKCON	357
Wykres 4.83. Członkowie Związku Ajapa Yoga	358
Chart 4.83. Members of the Ajapa Yoga Association	358
Wykres 4.84. Członkowie the Radha Govind Society of Poland	361
Chart 4.84. Members of the Radha Govind Society of Poland	361
Wykres 4.85. Członkowie i duchowni Instytutu Wiedzy o Tożsamości „Misja Chaitanii”	363
Chart 4.85. Members and clergy of the Science of Identity Foundation „Chaitanya Mission”	363
Wykres 4.86. Członkowie i nauczyciele Światowego Uniwersytetu Duchowego Brahma Kumaris w Polsce	365
Chart 4.86. Members and teachers of the Brahma Kumaris World Spiritual University in Poland	365
Wykres 4.87. Wyznawcy Karaimskiego Związku Religijnego w RP	376
Chart 4.87. Adherents of the Karaims Religious Union in the Republic of Poland	376
Wykres 4.88. Uczniowie i członkowie Wspólnoty Religijnej Lectorium Rosicrucianum	385
Chart 4.88. Students and members of the Lectorium Rosicrucianum International School of the Golden Rosycross	385
Wykres 5.1. Małżeństwa cywilne i wyznaniowe ze skutkami cywilnymi	414
Chart 5.1. Civil and religious marriages having legal effects in civil law	414
Wykres 5.2. Odsetek małżeństw wyznaniowych wśród wszystkich małżeństw w 2024 r. według województw i miejsca zamieszkania	415
Chart 5.2. Percentage of religious marriages among all marriages in 2024 by voivodship and place of residence	415
Wykres 5.3. Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi zawarte w Kościele katolickim	418
Chart 5.3. Religious marriages having legal effects in civil law contracted in the Catholic Church	418

Wykres 5.4. Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi zawarte w Polskim Autokefalicznym Kościele Prawosławnym	419
Chart 5.4. Religious marriages having legal effects in civil law contracted in the Polish Autocephalous Orthodox Church	419
Wykres 5.5. Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi zawarte w Kościele Ewangelicko-Augsburskim	419
Chart 5.5. Religious marriages having legal effects in civil law contracted in the Evangelical Church of the Augsburg Confession	419
Wykres 5.6. Przedszkola prowadzone przez organizacje wyznaniowe	422
Chart 5.6. Nursery schools, pre-primary sections of primary schools run by religious organizations	422
Wykres 5.7. Dzieci w przedszkolach prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	424
Chart 5.7. Children in nursery schools, pre-primary sections of primary schools run by religious organisations	424
Wykres 5.8. Szkoły podstawowe prowadzone przez organizacje wyznaniowe	426
Chart 5.8. Primary schools run by religious organisations	426
Wykres 5.9. Uczniowie w szkołach podstawowych prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	428
Chart 5.9. Pupils in primary schools run by religious organisations	428
Wykres 5.10. Licea ogólnokształcące prowadzone przez organizacje wyznaniowe	430
Chart 5.10. General secondary schools run by religious organisations	430
Wykres 5.11. Uczniowie w liceach ogólnokształcących prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	432
Chart 5.11. Pupils in general secondary schools run by religious organisations	432
Wykres 5.12. Specjalne szkoły przysposabiające do pracy prowadzone przez organizacje wyznaniowe	433
Chart 5.12. Special job-training schools run by religious organisations	433
Wykres 5.13. Uczniowie w specjalnych szkołach przysposabiających do pracy prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	434
Chart 5.13. Pupils in a special job-training schools run by religious organisations	434
Wykres 5.14. Branżowe szkoły I stopnia i technika prowadzone przez organizacje wyznaniowe	436
Chart 5.14. Stage I sectoral vocational schools and technical secondary schools run by religious organisations	436
Wykres 5.15. Uczniowie w branżowych szkołach I stopnia i technikach prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	438
Chart 5.15. Pupils in stage I sectoral vocational schools and technical secondary schools run by religious organisations	438
Wykres 5.16. Szkoły policealne prowadzone przez organizacje wyznaniowe	440
Chart 5.16. Post-secondary schools run by religious organisations	440
Wykres 5.17. Uczniowie w szkołach policealnych prowadzonych przez organizacje wyznaniowe	442
Chart 5.17. Pupils in post-secondary schools run by religious organisations	442
Wykres 5.18. Zgłoszone do kościoła/związku wyznaniowego przypadki dyskryminacji członków społeczności ze względu na wyznawaną wiarę lub przynależność do kościoła	444
Chart 5.18. The cases of discrimination of community members on their faith or church affiliation reported to church/religious association	444

Spis map

List of maps

Mapa 4.1. Ludność deklarująca przynależność do kościołów chrześcijańskich w 2021r. według NSP 2021	68
Map 4.1. Population declaring affiliation with Christian churches in 2021 based on the 2021 National Census	68
Mapa 4.2. Diecezje i metropolie Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce w 2024 r. Parafie diecezjalne i zakonne	76
Map 4.2. Dioceses and metropolises of the Roman Catholic Church in Poland in 2024. Dioceses and religious parishes	76
Mapa 4.3. Diecezje i metropolie Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce w 2024 r. (liczba księży diecezjalnych i zakonnych)	77
Map 4.3. Dioceses and metropolises of the Roman Catholic Church in Poland in 2024 (number of diocesan and religious priests)	77
Mapa 4.4. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła rzymskokatolickiego w 2021 r. według NSP 2021	78
Map 4.4. Population declaring affiliation with the Roman Catholic Church in 2021 based on the 2021 National Census	78
Mapa 4.5. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła grekokatolickiego w 2021 r. według NSP 2021	83
Map 4.5. Population declaring affiliation with the Greek Catholic Church in 2021 based on the 2021 National Census	83
Mapa 4.6. Obrządkie wschodnie Kościoła katolickiego w Polsce w 2025 r.	84
Map 4.6. Eastern rites of the Catholic Church in Poland in 2025	84
Mapa 4.7. Ludność deklarująca przynależność do Kościołów starokatolickich w 2021 r. według NSP 2021	90
Map 4.7. Population declaring affiliation with Old Catholic churches in 2021 based on the 2021 National Census	90
Mapa 4.8. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w 2021 r. według NSP 2021	94
Map 4.8. Population declaring affiliation with the Old Catholic Mariavite Church in 2021 based on the 2021 National Census	94
Mapa 4.9. Diecezje Kościoła Polskokatolickiego w Polsce w 2021 r.	100
Map 4.9. Dioceses of the Polish Catholic Church in Poland in 2021	100
Mapa 4.10. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła Polskokatolickiego w 2021 według NSP 2021	101
Map 4.10. Population declaring affiliation with the Polish Catholic Church in Poland in 2021 based on the 2021 National Census	101
Mapa 4.11. Diecezje Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w Polsce w 2024 r.	120
Map 4.11. The Dioceses of the Polish Autocephalous Orthodox Church in 2024	120
Mapa 4.12. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła Prawosławnego w 2021 r. według NSP 2021	121
Map 4.12. Population declaring affiliation with the Orthodox Church in 2021 based on the 2021 National Census	121
Mapa 4.13. Ludność deklarująca przynależność do Kościołów protestanckich w 2021 r. według NSP 2021	131

Map 4.13. Population declaring affiliation with Protestant churches in 2021 based on the 2021 National Census	131
Mapa 4.14. Diecezje i parafie Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce w 2024 r.	136
Map 4.14. Dioceses and parishes of the Evangelical Church of the Augsburg Confession in Poland in 2024	136
Mapa 4.15. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w 2021 r. według NSP 2021	137
Map 4.15. Population declaring affiliation with the Evangelical Church of the Augsburg Confession in 2021 based on the 2021 National Census	137
Mapa 4.16. Okręgi Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w Polsce w 2024 r.	144
Map 4.16. Districts of the United Methodist Church in the Republic of Poland in 2024	144
Mapa 4.17. Okręgi Kościoła Chrześcijan Baptystów w Polsce w 2021 r.	148
Map 4.17. Districts of the Baptist Union of Poland in 2021	148
Mapa 4.18. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła Chrześcijan Baptystów w 2021 r. według NSP 2021	149
Map 4.18. Population affiliation with the Baptist Union in 2021 based on the 2021 National Census	149
Mapa 4.19. Diecezje Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w RP w 2024 r.	153
Map 4.19. Dioceses of the Seventh-day Adventist Church in the Republic of Poland in 2024	153
Mapa 4.20. Okręgi Kościoła Zielonoświątkowego w 2024 r.	167
Map 4.20. Districts of the Pentecostal Church in 2024	167
Mapa 4.21. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła Zielonoświątkowego w 2021 r. według NSP 2021	168
Map 4.21. Population declaring affiliation with the Pentecostal Church in 2021 based on the 2021 National Census	168
Mapa 4.22. Ludność deklarująca przynależność do Wyznania Świadców Jehowy w 2021 r. według NSP 2021	278
Map 4.22. Population declaring affiliation with the Jehovah's Witnesses in 2021 based on the 2021 National Census	278
Mapa 4.23. Okręgi Kościoła Nowoapostolskiego w Polsce w 2024 r.	289
Map 4.23. Districts of the New Apostolic Church in 2024	289
Mapa 4.24. Ludność deklarująca przynależność do islamu (grupy wyznań muzułmańskich) w 2021 r. według NSP 2021	306
Map 4.24. Population declaring affiliation with the Muslim religious group in 2021 based on the 2021 National Census	306
Mapa 4.25. Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP w 2024 r.	321
Map 4.25. The Union of Jewish Religious Communities in the Republic of Poland in 2024	321
Mapa 4.26. Ludność deklarująca przynależność do buddyzmu (grupy wyznań buddyjskich) w 2021 r. według NSP 2021	328
Map 4.26. Population declaring affiliation with the Buddhist religious group in 2021 based on the 2021 National Census	328
Mapa 5.1. Ludność deklarująca brak przynależności wyznaniowej w 2021 r. według NSP 2021	407
Map 5.1. Population declaring no religious affiliation in 2021 based on the 2021 National Census	407
Mapa 5.2. Odsetek ludności odmawiających odpowiedzi na pytanie o wyznanie w 2021 r. według NSP 2021	408
Map 5.2. Percentage of population refusing to answer the question about religion in 2021 based on the 2021 National Census	408
Mapa 5.3. Odsetek małżeństw wyznaniowych wśród wszystkich małżeństw w 2024 r. według powiatów	413
Map 5.3. Percentage of religious marriages among all marriages in 2024 by powiats	413

Schematy

List of schemes

Schemat 1. Rozwój religii	53
Scheme 1. Development of religions	53
Schemat 2. Podziały w chrześcijaństwie według Davida B. Barretta	66
Scheme 2. Division in Christianity by David B. Barrett	66
Schemat 3. Pokrewieństwo głównych nurtów protestantyzmu	130
Scheme 3. Relationships to mainstream of Protestantism	130
Schemat 4. Główne nurty islamu	307
Scheme 4. The major branches of Islam	307
Schemat 5. Struktura organizacyjna Islamskiego Zgromadzenia Ahl-ul-Bayt	315
Scheme 5. The organizational structure of the Ahl-ul-Bayt Islamic Assembly	315

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol	Opis
Symbol	Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
Zero (0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0,05 of a unit

Rozdział 1

Chapter 1

Wybrane aspekty metodologii statystycznych badań nad wyznaniem religijnym w Polsce

Selected aspects of the methodology of statistical research on religious denominations in Poland

Wyznanie stanowi dla statystyki niezwykle trudny przedmiot badań, już choćby tylko z tego względu, że należy do bardzo wrażliwego i intymnego wymiaru życia jednostek i społeczeństw, jakim jest religia, wiara i religijność. Wiele aspektów religijności nie poddaje się badaniom statystycznym, a niektóre z nich – w ogóle badaniom empirycznym, dotyczy to np. zjawiska „religijności niezinstytucjonalizowanej”. Dużym wyzwaniem jest już samo oszacowanie liczebności członków poszczególnych kościołów i związków wyznaniowych, które charakteryzują się – także w Polsce – dużą różnorodnością co do wielkości, stopnia rozproszenia i rozmieszczenia terytorialnego.

Statystyczne badania wyznaniowe mogą być prowadzone z wykorzystaniem przynajmniej trzech procedur: badań reprezentacyjnych, spisów powszechnych i sprawozdawczości statystycznej obejmującej instytucje wyznaniowe. Każda z tych procedur ma swoje zalety i ograniczenia wynikające z metodologii, możliwości organizacyjnych i finansowych, a czasami i względów politycznych.

W Polsce przeprowadza się stosunkowo dużo badań reprezentacyjnych, w których uwzględnia się pytanie o wyznanie, w tym wiele poświęconych specjalnie tematyce religijnej. Niestety tego typu badania nie dają wystarczającej wiedzy na temat liczby członków poszczególnych wyznań. Ze względu na specyfikę wyznaniową społeczeństwa polskiego badania sondażowe pozwalają w zasadzie oszacować sensownie tylko procentowy udział katolików; czasami ujawniają także ułamki procenta deklaracji prawosławnych, protestantów lub świadków Jehowy. Relatywnie niewielkie liczebności wyznań niekatolickich i ich nierównomierne rozmieszczenie sprawiają bowiem, że badania sondażowe nie są w stanie dostarczyć miarodajnych danych umożliwiających odtworzenie, czy choćby przybliżenie pełnej struktury wyznaniowej ludności Polski. Większość spośród niewielkich ugrupowań religijnych w ogóle nie zostaje „wykryta” w badaniach przeprowadzonych na niewielkich (co najwyżej kilkutysięcznych) próbach losowych. Nawet zastosowanie większej próby badawczej (jak np. w przypadku Badania spójności społecznej, w którym zadawane jest pytanie o przynależność wyznaniową) nie zapewni dostarczenia dostatecznych danych w tym zakresie.

Odpowiednim źródłem pozyskiwania danych dotyczących struktury wyznaniowej kraju może być spis powszechny. Pytanie o wyznanie uwzględniono w spisach powszechnych w 1921 i 1931 r. Mimo znacznych zmian, jakie zaszły w czasie II wojny światowej i w latach następnym w zakresie struktury wyznaniowej społeczeństwa polskiego w wyniku zmian granic państwowych, w okresie PRL-u temat wyznania był z powodów ideologicznych pomijany we wszystkich spisach ludności. Pytanie o wyznanie nie zostało uwzględnione także w pierwszym powszechnym spisie ludności, przeprowadzonym w 2002 r. po odzyskaniu przez Polskę niepodległości i suwerenności. Idea badania wyznania w spisie powszechnym nie uzyskała wówczas należytego wsparcia w obliczu sprzeciwu, formułowanego głównie z pozycji ochrony wolności osobistych i dopatrywania się przeszkód formalno-prawnych.

Wszystkie te przeciwności zostały przezwyciężone w trakcie dyskusji nad zakresem tematycznym spisu w 2011 r. W ich wyniku w spisach ludności i mieszkań, które odbyły się w 2011 oraz 2021 r. uwzględniono pytanie o przynależność wyznaniową, które było zadawane na zasadzie dobrowolności odpowiedzi¹.

¹ Zastosowane w NSP 2021 pojęcie Wyznanie religijne (przynależność wyznaniowa) to formalne uczestnictwo lub emocjonalny związek osoby z określonym wyznaniem religijnym (kościółem lub związkiem wyznaniowym). Wyznanie powinno być określane na podstawie dobrowolnej deklaracji, w tym także – wyrażającej brak związku z jakimkolwiek wyznaniem (bez wyznania).

Obydwa ostatnie spisy były realizowane metodami nowatorskimi w porównaniu do poprzednich badań spisowych. W obu tych spisach wykorzystano na dużą skalę zastane zasoby danych z rejestrów i systemów informacyjnych, a także zastosowano zróżnicowane techniki ankietowania osób (wywiad bezpośredni, telefoniczny i samospis internetowy), które bazowały wyłącznie na kwestionariuszach elektronicznych. W NSP 2011 w odniesieniu do większości tematów spisowych – w tym wyznania – zastosowano metodę reprezentacyjną (na podstawie badania w próbie obejmującej 20% mieszkań w Polsce). Z kolei w 2021 r. spis był realizowany jako badanie pełne, a przeważającą część danych od ludności pozyskano w formie samospisu internetowego – ankiet wypełnianych samodzielnie przez respondentów. Ta technika spisowania ludności, odbywająca się bez pośrednictwa rachmistrza spisowego, miała – jak się wydaje – wpływ na zwiększenie zakresu korzystania przez respondentów z możliwości odmowy na pytanie o wyznanie.

Wyniki NSP 2021 w zakresie danych dotyczących struktury wyznaniowej zostały przedstawione w niniejszej publikacji.

Jedynym stałym (realizowanym co rok) źródłem informacji o strukturze wyznaniowej ludności Polski jest prowadzone od 1990 r. badanie statystyczne GUS Wyznania religijne w Polsce. W ramach tego badania dane o stanie i działalności kościołów i związków wyznaniowych pozyskiwane są bezpośrednio od organizacji wyznaniowych.

W okresie PRL (do 1989 r.) gromadzenie informacji o funkcjonowaniu, liczebności i rozmieszczeniu wyznań w Polsce leżało w sferze zadań specjalnie do tego celu powołanego Urzędu ds. Wyznań. Urząd ten gromadził informacje w drodze administracyjnego nakazu, co powodowało, że ich statystyczna wiarygodność była stosunkowo niska. Cały ten okres nie zapisał się dobrze w historii statystyki wyznań religijnych.

W 1990 r. powstał w Głównym Urzędzie Statystycznym kilkusobowy zespół kierowany przez dra Lucjana Adamczuka, który zaczął zajmować się statystyką wyznań i narodowości. W toku prac została wypracowana metodologia badań nad wyznaniami. Przyjęto w niej zasadę, że będzie pozyskiwany stosunkowo wąski, ale możliwie najbardziej wiarygodny zakres informacji. Zrezygnowano także z nakładania obowiązków sprawozdawczego na instytucje wyznaniowe. Zamiast obligatoryjnych sprawozdań statystycznych wprowadzono ankietę statystyczną wypełnianą przez poszczególne wyznania na zasadzie dobrowolności. Kwestionariusz ankiety wyznaniowej (AW-01) rozsyłany od 1990 r. do poszczególnych wyznań, podporządkowany został ogólnym zasadom prostoty i niezmienności. Zawiera tylko kilka najważniejszych z punktu widzenia funkcjonowania wyznań pytań, sformułowanych możliwie uniwersalnie w taki sposób, aby nie wymagały specjalnych objaśnień i instrukcji. W 2013 r. opracowano jego wersję elektroniczną dostępną na Portalu Sprawozdawczym GUS. Kwestionariusz ten w swej podstawowej strukturze spełnia swoją rolę także obecnie i stanowi podstawowe źródło danych dla badania Wyznania religijne w Polsce.

Należy podkreślić, że gromadzenie informacji dotyczących wszystkich zarejestrowanych w Polsce wyznań nie jest łatwe, ze względu na niejednorodne znaczenie zakresu nawet podstawowych pojęć opisujących wyznania. Np. pytanie o liczbę wyznawców lub wiernych nie zawsze jest tak samo zrozumiałe wśród prawie 200 istniejących w Polsce Kościołów i związków wyznaniowych. Nawet w Kościele katolickim pojęcie wiernego nie oddaje w pełni złożonego stosunku człowieka do wiary i obowiązków religijnych. Z tego też powodu w statystyce Kościoła katolickiego, jak również publicznej (GUS) nie podaje się liczby wiernych, lecz liczbę ochrzczonych. Pojęcie duchownego, dość jednoznacznie rozumiane w kościołach chrześcijańskich, nie ma prostego odpowiednika wśród wyznań niechrześcijańskich, dlatego w kwestionariuszu ankiety wprowadzono także takie określenia jak starsi czy nauczyciele. Pojęcie obiektu sakralnego (świątynie, miejsce kultu) jest również odmiennie rozumiane w różnych wyznaniach, podobnie jak pojęcie jednostki kościelnej (organizacyjnej), np.: parafii, wspólnoty, zboru czy gminy wyznaniowej. Zatem zbudowanie jednego uniwersalnego narzędzia badawczego było zadaniem dość trudnym, wymagającym czasami indywidualnego podejścia do każdego wyznania. Niejednokrotnie budzące wątpliwości kwestie były wyjaśniane z przedstawicielami Kościołów i związków wyznaniowych. Stosowane przez wyznania własne określenia: członków, duchownych, świątyń czy jednostek kościelnych zostały w miarę możliwości uwzględnione w tej publikacji w tablicach, wykresach i opisach poszczególnych wyznań.

Dodatkowo należy podkreślić, że przedstawione w publikacji informacje na temat zasad wiary i sakramentów uznawanych przez poszczególne wyznania zostały przygotowane według opisów nadesłanych przez poszczególne kościoły i związki wyznaniowe bądź zaczerpnięte z ich oficjalnych materiałów lub stron internetowych.

1.1. Źródła danych o wyznaniach religijnych w Polsce

1.1. Sources of data on religious denominations in Poland

Przedstawione w niniejszym opracowaniu informacje pozyskano przy pomocy statystycznej ankiety wyznaniowej AW, którą GUS kieruje każdego roku do władz wyznań. Zakres danych uzyskanych przy pomocy tej ankiety obejmuje przede wszystkim podstawowe parametry statystyczne, takie jak liczba: członków/wyznawców, duchownych, jednostek organizacyjno-terytorialnych różnego poziomu (wspólnot podstawowych i wyższego szczebla), obiektów sprawowania kultu, udzielonych chrztów lub innych form inicjacji religijnej oraz ślubów. W zależności od stopnia zaawansowania wewnętrznej statystyki poszczególnych wyznań lub stopnia dopasowania ich struktur terytorialnych do podziału administracyjnego kraju, dane tego typu podawane są według województw.

Rozysyłając kwestionariusze ankiety do wszystkich tych podmiotów, GUS liczy na ich własne udokumentowane źródła ewidencyjne, przede wszystkim te dotyczące wyznawców. Jednakże nie wszystkie otrzymywane ankiety spełniają te oczekiwania. Zastosowanie prostych metod rachunkowych i porównawczych wskazuje, że niektóre wyznania nie prowadzą systematycznej aktualizacji stanu liczebnego swoich wyznawców. O pewnej słabości wewnętrznej statystyki wyznania może też świadczyć brak danych o rozmieszczeniu terytorialnym, podawanie liczb szacunkowych lub skokowo zmieniające się liczby wiernych w diasporze. W takich sytuacjach starano się drogą telefoniczną lub korespondencyjnie o uaktualnienie lub korektę danych. W skrajnych przypadkach braku reakcji na prośby – danych takich nie włączamy do statystyk. Pewnym ułatwieniem dla podmiotów sprawozdawczych było wprowadzenie w ostatnich latach możliwości wypełniania ankiety w formie elektronicznej dostępnej na Portalu Sprawozdawczym GUS.

Z ogólnych badań statystyczną ankietą wyznaniową wyłączony został Kościół katolicki, ponieważ od wielu już lat tworzy on własną wewnętrzną statystykę. Prace statystyczne podjęto już pod koniec lat 60. XX w., a w 1972 r. Stowarzyszenie Apostolstwa Katolickiego (SAC) powołało Zakład Socjologii Religii. Zakład ten przekształcony później w Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego (ISKK) przeprowadził szereg badań statystycznych obejmujących m.in.: pełne spisy duchowieństwa, spisy parafii oraz powszechne liczenie wiernych uczestniczących w niedzielnej mszy świętej, niezbędne do corocznego ustalania wskaźnika dominantes i communicantes. Aktualne dane o Kościele Katolickim ISKK publikuje w corocznym opracowaniu ANNUARIUM STATISTICUM ECCLESIAE IN POLONIA.

Prowadzony od 1990 r. w GUS wykaz kościołów i wyznań, utworzony na podstawie danych dawnego Urzędu do Spraw Wyznań, jest corocznie aktualizowany na podstawie ewidencji kościołów i związków wyznaniowych, którą obecnie prowadzi Departament Wyznań Religijnych oraz Mniejszości Narodowych i Etnicznych Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji. Na koniec 2024 r. baza danych GUS obejmowała dane dotyczące 213 kościołów i związków wyznaniowych. W zestawieniu tym jest 18 takich, które rozwiązały się lub przyłączyły się do innych i zostały wykreślone z działu A Rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych MSWiA. W zestawieniu znajdują się także trzy kościoły, które weszły w struktury innych kościołów, ale nie wyrejestrowały się z rejestru MSWiA. Kościoły te zostały uwzględnione w niniejszym opracowaniu w niektórych statystykach (np. obrazujących dynamikę powstawania).

Pozostałe dane, które stanowią uzupełnienie informacji o wyznaniach w Polsce, pochodzą ze źródeł administracyjnych. Informacje o szkołach i przedszkolach prowadzonych przez organizacje wyznaniowe pochodzą z Systemu Informacji Oświatowej (SIO), Ministerstwa Edukacji Narodowej, zaś dane na temat zawartych małżeństw wyznaniowych ze skutkami cywilnymi z Rejestru Stanu Cywilnego.

1.2. Dane na temat rejestracji wyznań

1.2. Data on registration of religions

Analizując daty rejestracji kościołów i wyznań, łatwo można zauważyć, że prawdziwy rozkwit w dziedzinie organizowania się związków wyznaniowych przyniósł przełom lat 80. i 90. XX w., a zatem początek przemian ustrojowych w Polsce i związana z nim liberalizacja prawa wyznaniowego. W okresie tym zaczęły rejestrować się te grupy wyznaniowe, które funkcjonowały już od lat, nie mogąc uzyskać statusu związku wyznaniowego,

jak np. stosunkowo liczebna, na tle niekatolickich wyznań w Polsce, organizacja świadków Jehowy. Z drugiej strony fala przemian i wynikające z niej otwarcie na swobodny napływ prądów religijno-filozoficznych ze świata zachodniego, a także dogodne przepisy – zwłaszcza na początku tego okresu – przełożyły się na znaczną intensyfikację w zakresie powstawania i organizowania się różnego typu nowych ruchów religijnych i kultowych. W dużej mierze były to grupy istotnie odmienne w stosunku do dominującej w Polsce tradycji chrześcijańskiej, nawiązujące np. do odległych kulturowo tradycji, np. hinduizmu czy buddyzmu.

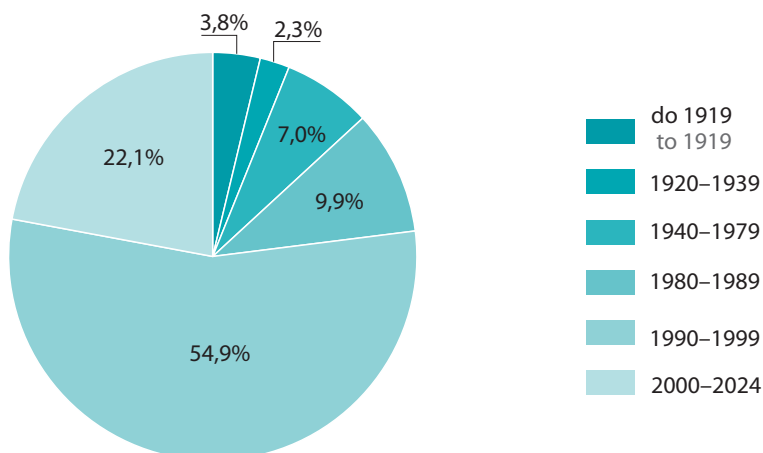
Tablica 1.1. Kościoły i związki wyznaniowe, których istnienie odnotowano w GUS według roku uznania/zarejestrowania

Table 1.1. Churches and religious associations, which existence was noted in Statistics Poland by year recognition

Rok uznania/zarejestrowania The year of recognition	Liczba wyznań Number of religious denominations			
	wszystkich all	istniejących w 2024 r. existing in 2024	rozwiązanych lub nierozwiązanych włączonych do innych wyznań dissolved	rozwiązanych
Ogółem Total	213	192	3	18
do 1919	8	8	–	–
1920–1929	3	3	–	–
1930–1939	2	2	–	–
1940–1949	5	5	–	–
1950–1959	2	2	–	–
1960–1969	7	6	–	1
1970–1979	1	1	–	–
1980–1989	21	21	–	–
1990–1999	117	98	3	16
2000–2009	23	22	–	1
2010–2019	14	14	–	–
2020–2024	10	10	–	–

Wykres 1.1. Odsetek kościołów i związków wyznaniowych według roku uznania/zarejestrowania

Chart 1.1. Percentage of churches and religious associations by year of recognition/registration

Tablica 1.2. Kościoły i związki wyznaniowe, których istnienie odnotowano w GUS według roku uznania/zarejestrowania

Table 1.2. Churches and religious associations, which existence was noted in Statistics Poland by year recognition

Rok uznania/zarejestrowania The year of recognition	Liczba wyznań Number of religious denominations		
	wszystkich all	w tym istniejących w 2024 r. of which existing in 2024	w tym rozwiązanych lub nierozwiązanych włączonych do innych wyznań (dissolved)
Ogółem Total	213	192	21
do 1939	13	13	–
1945–1984	21	20	1
1985–1989	15	15	–
1990	24	19	5
1991	10	7	3
1992	9	8	1
1993	8	5	3
1994	11	8	3
1995	12	12	–
1996	15	12	3
1997	19	19	–
1998	9	8	1
1999	–	–	–
2000	2	2	–
2001	2	1	1
2002	–	–	–
2003	4	4	–
2004	3	3	–
2005	–	–	–
2006	5	5	–
2007	1	1	–
2008	2	2	–
2009	4	4	–
2010	2	2	–
2011	1	1	–
2012	–	–	–
2013	2	2	–
2014	3	3	–
2015	1	1	–
2016	3	3	–
2017	1	1	–
2018	1	1	–
2019	–	–	–
2020	2	2	–
2021	2	2	–
2022	1	1	–
2023	–	–	–
2024	5	5	–

Dość zauważyć, że przez 20 lat – począwszy od roku 1990, kiedy to zliberalizowano prawo wyznaniowe, do końca 2009 r. – status prawny uzyskało 140 wyznań, co stanowi 66% uwzględnionej w analizie i opisach

zbiorowości 213 wyznań, tzn. wszystkich figurujących w wykazie i bazach danych GUS, niezależnie od tego, czy obecnie jeszcze funkcjonują, czy też zostały rozwiązane (względnie weszły w skład innych). Już sam rok 1990 odznaczył się uznaniem 24 związków wyznaniowych, tym samym największą jednoroczną liczbą rejestracji, a przez kolejnych osiem lat przybywało średnio po 10 nowych zarejestrowanych związków wyznaniowych. Tak było do roku 1999 – kiedy to wprowadzono nowe przepisy, podnoszące nieco wymogi stawiane przy rejestracji wyznań – w którym nie odnotowujemy żadnego przypadku rejestracji. Ostatecznie zaś w latach 1990–1999 zarejestrowano ich 117, tj. 55% spośród całej omawianej zbiorowości kościołów i związków wyznaniowych. Od roku 2000 obserwujemy wyraźną stabilizację w tej dziedzinie, objawiającą się wyraźnie słabszym, ale sukcesywnym powiększaniem się stanu zarejestrowanych związków wyznaniowych – średnio po 2–3 wyznania na rok. W okresie tym zdarzały się lata, w których nie został zarejestrowany żaden kościół (np. 2012 czy 2023). Maksymalna liczba zarejestrowanych kościołów lub innych związków wyznaniowych w ciągu roku po 1999 r. wyniosła 5 i miało to miejsce w roku 2006 i 2024.

Prawie wszystkie wyznania, które zostały rozwiązane, zarejestrowane zostały w latach 1990–1999. Wprawdzie przypadki zaprzestania działalności – podobnie jak dane o rozwiązanych wyznaniach – są odnotowywane i przechowywane w GUS dopiero od roku 1990², to znamienny jest fakt, że wszystkie ugrupowania religijne, zaprzestające działalności miały dość krótki staż od 23 lat do kilku miesięcy, średnio 8 i pół roku.

Na tle całego okresu PRL, wypada odnotować pewien wzrost liczby corocznie rejestrowanych związków wyznaniowych, jaki obserwowano od drugiej połowy lat 80. XX w. W latach 1985–89 uznano w sumie 15 związków. A zatem w czasie pięciu lat zarejestrowano niewiele mniej wyznań niż w 40-letnim okresie (1945–84) poprzedzającym ten czas, gdzie liczba rejestracji wyniosła 21. Fakt ten świadczy o pewnym wzroście pobłażliwości, jaką wykazywały w tej dziedzinie władze komunistyczne w ostatniej fazie epoki PRL.

1.3. Klasyfikacja wyznań według rodzaju religii, nurtu religijnego i grupy wyznań

1.3. Classification of religions by type of religion, religious trend and group of denominations

Wykaz obejmujący zarejestrowane kościoły i związki wyznaniowe w Polsce odzwierciedla dużą różnorodność tradycji religijnych, nawiązujących do bardzo odległych od siebie kultur i epok. Tworzenie klasyfikacji czy typologii w dziedzinie religii i wyznań jest przedsięwzięciem niezwykle trudnym i dość ryzykownym. Wymaga stosowania wielu różnorodnych kryteriów (doktrynalnych, historycznych, strukturalno-organizacyjnych, funkcjonalnych itd.), prowadzących zazwyczaj do bardzo odległych rezultatów, które na ogół nie spotykają się z powszechną akceptacją zainteresowanych środowisk i rzadko zyskują szerokie uznanie.

Z prawnego punktu widzenia ogół kościołów, związków wyznaniowych i organizacji religijnych można by podzielić jedynie na te, które zostały zarejestrowane – a wśród nich rozróżnić takie, których status prawny opiera się na konkordacie lub specjalnie dedykowanych im ustawach oraz rejestrowane na zasadach ogólnych obowiązującego prawa wyznaniowego – oraz organizacje czy ruchy religijne, które z różnych względów nie uzyskały statusu prawnego (GUS w zasadzie nie obejmuje ich swym badaniem).

Statystyka publiczna, przynajmniej na obecnym etapie, nie ma wystarczającej wiedzy, ale także nie widzi konieczności, aby tworzyć klasyfikacje lub typologie wyznań. Niemniej jednak od początku wprowadzonego badania statystycznego wyznań istniała potrzeba wprowadzenia w GUS pewnej systematyzacji ogółu zarejestrowanych kościołów i związków wyznaniowych, ułatwiającej prowadzenie prac statystycznych i prezentację wyników. Dlatego przed kilkunastu laty zaczęto stosować w statystyce wyznań uporządkowanie badanych podmiotów według kilku grup. Owo uporządkowanie nie miało znamion wyczerpującego i zhierarchizowanego systemu, nie pretenduje do miana klasyfikacji lub typologii wyznań, a służy jedynie lepszemu organizowaniu i zarządzaniu bazą danych oraz publikowaniu danych statystycznych o wyznaniach.

² GUS nie dysponuje danymi o związkach wyznaniowych rozwiązanych przed 1990 r.

Tablica 1.3. Liczba Kościołów i związków wyznaniowych według grup wyznań
 Table 1.3. Number of Churches and religious associations by groups of religions

Stary symbol identyfikacyjny Old identification symbol	Grupy wyznań Religious groups
1.	katolickie catholic
2.	prawosławne orthodox
3.	protestanckie protestant
4.	islamskie muslim
5.	judaistyczne jewish
6.	orientalne oriental
7.	inne other
9.	wyznania różne, niesklasyfikowane i nowe different denominations, not classified and newly registered

Przy wyodrębnieniu grup kierowano się przesłankami religioznawczymi, historycznymi, geograficznymi, statystycznymi, a także stanem wiedzy na temat wyznań. Wyodrębnionych zostało osiem grup, którym nadano stały kod cyfrowy, stanowiący zarazem część identyfikatora (pierwsza cyfra) poszczególnych wyznań. Sześć spośród nich to konkretne i określone grupy, nawiązujące historycznie, doktrynalnie lub geograficznie do pewnych wspólnych tradycji, a zaliczane do każdej z nich wyznania – jak się zdawało – nie budziły większych kontrowersji pod względem wzajemnego podobieństwa. Uporządkowane w ramach nich wyznania to: 1. katolickie, 2. prawosławne, 3. protestanckie, 4. islamskie, 5. judaistyczne oraz 6. orientalne (przede wszystkim nawiązujące do dwóch tradycji religijnych buddyzmu i hinduizmu). Poza tym utworzono kategorię 7. – „inne wyznania” dla wyznań, które w swej doktrynie nawiązują do innych nurtów niż wymienione, a przy tym są reprezentowane tylko przez jeden-dwa zarejestrowane związki, a także takich, które odwołują się w swej nauce do wielu nurtów (synkretyczne). Wyznania, od których nie uzyskano jeszcze odpowiednich informacji, wystarczających do przyporządkowania do którejś z wcześniej omówionych grup, tworzą kategorię 9. – „wyznania różne o niepełnych danych”. W miarę pozyskiwania danych i wzbogacania wiedzy na ich temat, związki te zostają przypisywane do konkretnych grup. Bywa tak również z wyznaniem należącymi już do którejś z grup, że w miarę pozyskiwania nowych bardziej wyczerpujących informacji (np. na prośbę i uzasadnienie przedstawicieli wyznania), zostają przyporządkowane do innej grupy.

W celu opracowania danych wyznaniowych pochodzących z Narodowego Spisu Ludności i Mieszkań została stworzona nowa kilkupoziomowa kategoryzacja kościołów i związków wyznaniowych. Ta struktura wyznaniowa obejmuje główne religie, nurty religijne oraz grupy wyznań działających w Polsce. Zastosowana kategoryzacja wyznań, obrządków i innych rodzajów samookreśleń religijno-wyznaniowych opiera się głównie na kryterium statystycznym oraz doktrynalno-historycznym. Kategoryzacja ta była stosowana w publikacji „Wyznania religijne w Polsce w latach 2015–2018”.

Tablica 1.4. Symbole identyfikacyjne według nowej kategoryzacji wyznań NSP
 Table 1.4. The identification symbols by new categorization of confessions National Census

Rodzaje religii, nurty religijne, grupy wyznań The types of religion, religious trends, groups of denominations	Symbol identyfikacyjny The identification symbol
Chrześcijaństwo Christianity	1
katolicyzm Catholicism	1.1
Kościół katolicki Catholic Church	1.1.1
starokatolicyzm Old catholicism	1.1.2
chrześcijaństwo wschodnie (ortodoksyjne) eastern christianity (Orthodox Christianity)	1.2
prawosławie (Orthodox)	1.2.1
chrześcijańskie kościoły orientalne Oriental Christian Churches	1.2.2
protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant Tradition	1.3
nurt badaczy Pisma Świętego Bible Student Movement	1.4
Świadkowie Jehowy Jehovah's Witnesses	1.4.1.1
wyznania badaczy Pisma Świętego confessions of Bible Student Movement	1.4.1.2
inne chrześcijańskie other Christian	1.5
Islam Islam	2
Judaizm Judaism	3
Buddyzm Buddhism	4
Hinduizm Hinduism	5
Pogaństwo (rodzimowierstwo) i neopogaństwo Paganism and neopaganism	6
Inne religie Other religions	7
Nowozarejestrowane/niesklasyfikowane Newly registered/not classified	9

Na potrzeby niniejszej edycji publikacji kategoryzację tę lekko zmodyfikowano i rozszerzono, zachowując główne jej założenia. W oparciu o uaktualnioną wiedzę dokonano przeglądu wszystkich działających w Polsce Kościołów i związków wyznaniowych, przyporządkowując do odpowiedniej kategorii³. Stan na koniec 2024 r. prezentuje tabl. 1.6.

³ Więcej informacji na temat nowej klasyfikacji znajduje się w rozdziale 3.

Tablica 1.5. Symbole identyfikacyjne według zmodyfikowanej kategoryzacji wyznań
 Table 1.5. The identification symbols by new categorization of confessions

Symbol identyfikacyjny Identification symbol	Rodzaje religii, nurty religijne, grupy wyznań Types of religion, religious trends, groups of denominations
1	Chrześcijaństwo Christianity
1.1	katolicyzm Catholicism
1.1.1	Kościół katolicki Catholic Church
1.1.2	starokatolicyzm Old Catholicism
1.2	chrześcijaństwo wschodnie (ortodoksyjne) eastern christianity (Orthodox Christianity)
1.2.1	prawosławie Orthodox
1.2.2	chrześcijańskie kościoły orientalne Oriental Christian Churches
1.3	protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant Tradition
1.4	nurt badaczy Pisma Świętego Bible Student Movement
1.5	inne chrześcijańskie others Christian
2	Islam Islam
2.1	Sunnici Sunni
2.2	Szyici Shiites
2.3	inne islamskie other islamic
3	Judaizm Judaism
3.1	Judaizm ortodoksyjny Orthodox Judaism
3.2	Judaizm Reformowany Reform Judaism
4	Buddyzm Buddhism
4.1	Koreański Korean
4.2	Japoński Japanese
4.3	Tybetański Tibetan
4.4	Chiński Chinese
4.5	Wietnamski Vietnamese
5	Hinduizm Hinduism
6	Pogaństwo (rodzimowierstwo) i neopogaństwo Paganism and Neopaganism
7	Inne religie Other religions
7.1	Karaimizm Karaimism
7.2	Bahaizm Bahaism
7.3	Taoizm Taoism
7.4	Sikhizm Sikhism
7.5	pozostałe others
8	Nowe ruchy religijne New religious movements
9	Nowo zarejestrowane/niesklasyfikowane Newly registered/not classified

Tablica 1.6 prezentuje liczby wyznań, które zostały przedstawione w tej publikacji w podziale na rodzaje religii, nurty religijne i grupy wyznań

Tablica 1.6. Liczba wszystkich wyznań według rodzaju religii, nurtu religijnego i grupy wyznań
Table 1.6. Number of all denominations by type of religion, religious current and group of denominations

Symbol identyfikacyjny Identification symbol	Rodzaje religii, nurty religijne, grupy wyznań Types of religion, religious trends, groups of denominations	Liczba zarejestrowanych wyznań The number of registered denominations	W tym istniejących w 2024 r. Of which existing in 2024
1	Chrześcijaństwo Christianity	143	129
1.1	katolicyzm Catholicism	14	14
1.1.1	Kościół katolicki Catholic Church	4	4
1.1.2	starokatolicyzm Old Catholicism	10	10
1.2	chrześcijaństwo wschodnie (ortodoksyjne) Eastern Christianity (Orthodox Christianity)	5	5
1.2.1	prawosławie Orthodox	3	3
1.2.2	chrześcijańskie kościoły orientalne Oriental Christian Churches	2	2
1.3	protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant and Protestant Tradition	105	94
1.4	nurt badaczy Pisma Świętego Bible Student Movement	5	4
1.5	inne chrześcijańskie others Christian	14	12
2	Islam Islam	5	5
2.1	Sunnici Sunni	2	2
2.2	Szyici Shiites	2	2
2.3	inne islamskie other islamic	1	1
3	Judaizm Judaism	6	4
3.1	Judaizm ortodoksyjny Orthodox Judaism	2	2
3.2	Judaizm Reformowany Reform Judaism	3	2
4	Buddyzm Buddhism	19	19
4.1	Koreański Korean	1	1
4.2	Japoński Japanese	5	5
4.3	Tybetański Tibetan	11	11
4.4	Chiński Chinese	1	1
4.5	Wietnamski Vietnamese	1	1
5	Hinduizm Hinduism	9	7
6	Pogaństwo (rodzimowierstwo) i neopogaństwo Paganism and Neopaganism	5	5
7	Inne religie Other religions	4	4
7.1	Karaimizm Karaimism	1	1
7.2	Bahaizm Bahaim	1	1
7.3	Taoizm Taoism	1	1
7.4	Sikhizm Sikhism	1	1
7.5	pozostałe others	-	-
8	Nowe ruchy religijne New religious movements	18	16
9	Nowozarejestrowane/niesklasyfikowane Newly registered/not classified	4	3
	Razem Total	213	192
	w tym rozwiązanych, włączonych do innych wyznań of which disbanded, incorporated into other denominations	21	.
	w tym włączonych do innych wyznań of which incorporated in other denominations	5	.
	w tym włączonych do innych wyznań niewykreślonych z rejestru MSWiA of which incorporated into other denominations not removed from the register MSWiA	3	.

Rozdział 2

Chapter 2

Nazwy polskich Kościołów i związków wyznaniowych w perspektywie nauk o kulturze i religii

Names of Polish Churches and denominational associations in the perspective of cultural and religious sciences

Współczesna humanistyka mocno akcentuje fakt, iż mówienie, a szczególnie nazywanie, jest tworzeniem ludzkiej rzeczywistości. Poprzez nazwanie lokujemy daną rzecz w określonej sieci znaczeń, w określonym kontekście, wyrażamy dążenie, aby to, co my rozumiemy pod konkretną nazwą, stało się powszechne. Ta zasada onomastyki, czy raczej – pragmatyngwistyki, odnosi się także do aktu nazewniczego, w którym Kościoły i związki religijne przyjmują określoną nazwę. Akt ten podlega zróżnicowanym determinantom, takim jak:

- tradycja kulturowa, z której się wywodzi dana wspólnota,
- sytuacja historyczna mająca wpływ na przyjęcie tej konkretnej nazwy,
- wola wiernych do „manifestowania” określonych wartości (wymiar aksjologiczny),
- dążenie do legitymizacji w ramach świata lokalnych wspólnot religijnych i podkreślenie w nim swojego znaczenia,
- aktualne wymogi prawne obowiązujące w zakresie wpisów do rejestru Kościołów i związków wyznaniowych.

Niniejszy tekst ma za zadanie wyjaśnić wybrane najważniejsze zasady i konwencje, zgodnie z którymi Kościoły i związki wyznaniowe przyjmowały określone nazwy. Pozwoli to rozpoznać intencje i przekonania, jakie kryły się za danym aktem nazewnicznym.

Analizując polski kontekst nazewnictwa religijnego, należy poczynić kilka zasadniczych uwag wstępnych. Zakres i układ niniejszej prezentacji są związane z rodzimym kontekstem kulturowym i historyczną dominacją religii chrześcijańskiej w Polsce. Stąd najpierw omówimy nurt Kościołów chrześcijańskich, a w dalszej kolejności religie niechrześcijańskie, aby na nowych ruchach religijnych skończyć. Granice zaproponowane w tym religijnym podziale nie są ostre, czego przykładem mogą być hinduistyczne czy chrześcijańskie nowe ruchy religijne. W wypadku hinduizmu ruch Hare Kryszna możemy zaliczyć zarówno do nowych ruchów religijnych, jak i do neohinduizmu, a w wypadku Kościoła pod Wezwaniem Ducha Świętego dla Zjednoczenia Chrześcijaństwa Światowego albo do pograniczy chrześcijaństwa, albo również do nowych ruchów religijnych. W niniejszym szkicu przywołano jedynie te Kościoły i związki wyznaniowe jako przykłady, które znajdowały się w rejestrze Ministerstwa Spraw Wewnętrznych w dniu 12 marca 2025 r. Podczas tworzenia klasyfikacji polskich religii korzystano z podobnych opracowań istniejących na Zachodzie⁴. Działają tam centra informacyjne, które systematycznie gromadzą i opracowują dane z życia religijnego własnego kraju⁵. Także i one usiłują w podobny sposób uporządkować religie działające w poszczególnych krajach.

Zakres terminu „chrześcijaństwo” bywa różnie definiowany i można wyróżnić jego węższe i szersze znaczenie. W węższym odnosi się do tych Kościołów, które przyjmują dogmat trynitarny, uznają Biblię za świętą księgę i wierzą, że Jezus Chrystus był zbawicielem świata. W szerszym ujęciu za chrześcijaństwo uznaje się wszystkie te wspólnoty, które wierzą, że Biblia jest świętą księgą, a Jezus nie był zwykłym człowiekiem. Przyjęcie węższej definicji powoduje, że wspólnoty antytrynitarne, unitariańskie (spadkobiercy Braci Polskich), podobnie jak

⁴ M.in. J. G. Melton (ed.), *Encyclopedia of American Religions*, Detroit 2016, Gale Research czy M. Klöcker, U. Tworuschka (hrsg.), *Handbuch der Religionen. Kirchen und andere Glaubensgemeinschaften in Deutschland*, Landsberg am Lech 2010, Olzog.

⁵ INFORM w Wielkiej Brytanii (<https://inform.ac/>), CESNUR we Włoszech (<https://cesnur.com/>), Association of Religion Data Archives w USA (<http://www.thearda.com/>) czy Religionswissenschaftler Medien- und Informationsdienst w Marburgu (<https://www.remid.de/>). Statystykę różnych „światopoglądów” (w tym także religijnych) opracowuje niemiecka Forschungsgruppe Weltanschauungen (<https://fowid.de/>).

mormoni czy Świadkowie Jehowy, nie byłyby uznawane za chrześcijańskie. Za przyjęciem szerszej definicji przemawia to, iż przyjęcie dogmatu trynitarnego nastąpiło na soborze w Nicei w 325 r. Sobór poprzedzony był długą debatą nad relacjami Syna, Ojca i Ducha, w których osoby odpowiedzialne ówczesnie za chrześcijańskie nauczanie rozważały relacje między tymi postaciami pojawiającymi się na kartach Nowego Testamentu. W pierwszych dwóch wiekach chrześcijaństwa w zasadzie dysput tych nie ma. A przecież używamy tej nazwy także i na ów czas, bo chrześcijaństwo nie rodzi się w 325 r., ale wraz z Jezusem Chrystusem. To ważki argument za stosowaniem szerszej definicji dla słowa chrześcijaństwo.

Tradycyjnie dzielimy chrystianizm na trzy nurty: kościoły katolickie, wschodnie chrześcijaństwo i protestantyzm. W niniejszym tomie wyróżniono też nurt badacki jako równorzędny, co spowodowane jest dwoma czynnikami: układem działowym spisu powszechnego z 2021 r., do którego dostosowano układ niniejszego tomu, oraz faktem, iż należący do tego nurtu Świadkowie Jehowy są trzecim pod względem ilości wiernych wyznaniem w Polsce. Historycy, kiedy mówią o chrześcijaństwie w pierwszym tysiącleciu, używają dwóch specyfikujących określeń: chrześcijaństwo zachodnie i wschodnie. Pierwsze, pokrywające się z jurysdykcją biskupa Rzymu, także było wewnątrznie zróżnicowane. Celtyckie, iroszkockie chrześcijaństwo miało swoją wyraźną specyfikę. Świat wschodniego chrześcijaństwa dzielił się na dwie językowe rodziny liturgiczne, tę grecką i tę słowiańską (z językiem starocerkiewnosłowiańskim). Te dwa – wschodnie i zachodnie – „płuca chrześcijaństwa” od początku różniły się pod względem zwyczajów i praktyk. Posługiwały się odmiennym językiem i odmiennym chlebem do Eucharystii: bez zakwasu (sama mąka z wodą) na Zachodzie, zakwaszony na Wschodzie.

Równocześnie należy pamiętać o istnieniu tzw. Starożytnych Kościołów Wschodu⁶ (koptyjskiego, asyryjskiego, ormiańskiego i in.) reprezentujących odmienną chrystologię od tej orzeczonej przez pierwsze sobory powszechne. Są to kościoły nestoriańskie i monofizyckie, które obecne są także we współczesnej Polsce (np. Kościoły Ormiańskie). Różnice teologiczne można ująć skrótowo w następujący sposób: nestorianie mocniej akcentują ludzką naturę Jezusa Chrystusa, a monofizyci boską. Ortodoksyjne rozwiązanie teologiczne mówi, że Jezus był „zarówno doskonałym człowiekiem, jak i doskonałym Bogiem” (*credo nicejsko-konstantynopolitańskie*).

Dalsze różnicowanie się chrześcijaństwa w drugim tysiącleciu po Chrystusie powoduje, że terminów „zachodnie” i „wschodnie chrześcijaństwo” powinniśmy używać, mówiąc o okresie jedynie do XVI w., a po reformacji przyjmując precyzyjne rozróżnienie na: wschodnie chrześcijaństwo, katolicyzm (ten „rzymskokatolicki” rodzi się w zasadzie po Soborze Trydenckim w XVI w.) i kościoły protestanckie. To w nowożytności formuje się ostatecznie ów wewnętrzny dla chrześcijaństwa podział na trzy nurty wspólnot eklezjalnych. Jednocześnie trzeba pamiętać, że część Kościołów katolickich (np. Kościół Grekokatolicki i Ormiańskokatolicki), przynależą także do chrześcijaństwa wschodniego, o czym też niżej.

W ramach świata katolickiego istnieje mało uświadamiany w Polsce podział wewnętrzny. Po Soborze Watykańskim I z lat 1860–1861 rodzi się ruch sprzeciwu wobec orzeczonego wtedy dogmatu o nieomyślności papieża. Ruch po zorganizowaniu się przybrał miano starokatolicyzmu⁷, a większość kościołów należących do niego łączy powstała w 1889 r. Unia Utrechcka Kościołów Starokatolickich. W Polsce do Unii należy Kościół Polskokatolicki, a Starokatolicki Kościół Mariawitów⁸ (wywodzi się z ruchu odnowy religijnej z przełomu XIX i XX w., a swoją siedzibę ma w Płocku) ma status obserwatora. Nazwa „starokatolicki” odnosi się do tych Kościołów katolickich, które m.in. odrzucają dogmat o nieomyślności biskupa Rzymu (w zakresie wiary i moralności, kiedy przemawia *ex cathedra*) i jego jurysdykcji, pozostawiając mu dawny tytuł *primus inter pares*. Zachowują sukcesję apostołską, ale odrzucają szereg zmian wprowadzonych w Kościele rzymskokatolickim na przestrzeni wieków, np. w średniowieczu jako obowiązkowy celibat duchownych.

Wiele nieporozumień narosło wobec używanego we wszystkich tych nurtach terminu „katolicki”. Samo słowo jest tłumaczeniem ważnego terminu greckiego stosowanego w patrystyce na określenie jednej z głównych cech rodzącego się chrześcijaństwa. Oznacza nie tylko powszechność, ale i prawowierność. Niekiedy było używane jako synonim słowa używanego częściej na wschodzie – gr. *orthodox*. W Bizancjum, w którym używano także i terminu *catholiké*, obejmował on chrześcijan mieszkających w granicach cesar-

⁶ P. Siniscalco, *Starożytne Kościoły wschodnie. Historia i literatura*, tłum. K. Piekarczyk, Kraków 2013, Wydawnictwo Petrus.

⁷ U. Küry, *Kościół Starokatolicki. Historia, nauka, dążenia*, tłum. W. Wysoczański, Warszawa 1996, Chrześcijańska Akademia Teologiczna.

⁸ K. Mazur, *Mariawityzm w Polsce*, Kraków 1991, Zakład Wydawniczy Nomos.

stwa. Na Zachodzie w dobie Karolingów przyjęto podobne znaczenie tego terminu na Zachodzie. Choć dzisiaj nazywa ono raczej deklarację o uniwersalności przesłania chrześcijaństwa, dawniej było określeniem terytorialnym bądź oznaczającym poprawność i prawidłowość wiary. Czyli pokrywało się ze współczesnym znaczeniem słowa „ortodoksja”. Dla „patrona” starokatolickiej Unii Utrechckiej, św. Wincentego z Lerynu (V w. n.e.), katolickie jest to „co zawsze, co wszędzie, co przez wszystkich było wyznawane”.

Wschodnie chrześcijaństwo to termin obejmujący przede wszystkim autokefaliczne kościoły prawosławne. Słowo „prawosławie” jest słowiańskim odpowiednikiem przywoływanych już greckich słów: *orthós* – słuszny, prawidłowy i *dóxa* – wiara, chwała/sława i znaczy „wierzenie na sposób prawidłowy” (z odzieniem znaczeniowym: „sławienie”, czyli wychwalanie w sposób prawidłowy). W nazwie polskiego Kościoła prawosławnego pojawia się słowo „autokefalia”, które informuje o jednej z zasadniczych cech wymiaru organizacyjnego prawosławia, autonomii kościołów krajowych, narodowych. Przy zachowaniu hierarchii honorowej godności są one, wzorem patriarchatów z I tysiąclecia (pentarchia), niezależne jurysdykcyjnie od siebie.

Mianem wschodniego chrześcijaństwa należy objąć, prócz prawosławia, także powstałych w Rosji w XVII w. starowierców⁹ (odrzucających liturgiczne reformy rosyjskiego patriarchy Nikona z wieku XVII), oraz wspomniane już Starożytnie Kościoły Wschodu, w Polsce reprezentowane głównie przez Ormian. Pewnym problemem dla przedstawionej klasyfikacji są kościoły unijne, czyli np. w Polsce ci prawosławni i Ormianie, którzy przyjęli w czasach pierwszej Rzeczypospolitej unię z Rzymem. W publikacjach GUS za lata 2016-2018 i 2019-2021 to odpowiednio: Kościół Grekokatolicki i Kościół Ormiańskokatolicki. W tradycji nazewniczej Kościoła rzymskokatolickiego to: obrządek bizantyńsko-ukraiński i ormiański. Nazwy te oddają współczesną etniczną i kulturową tożsamość wyznawców. Obie zawarte w Rzeczypospolitej unie (prawosławna z 1596 r. i ormiańska z 1630 r.) zawarto na podobnych zasadach, zachowano wschodnią liturgię i obrzędowość, ale przyjęto łańską jurysdykcję. W niniejszym ujęciu o tym, że klasyfikujemy ich do wschodniego chrześcijaństwa, decyduje dominująca kultura religijna.

Najwięcej miejsca w niniejszym opracowaniu należy poświęcić licznym w Polsce Kościołom protestanckim, które stanowią większość wszystkich zarejestrowanych Kościołów i związków wyznaniowych (stan na 31.12.2024 r.).

Podobnie do obu poprzednich nurtów, także w nazwach polskich kościołów protestanckich kryją się ważne informacje o zasadach wiary, choć tradycje nazewnicze są daleko bardziej złożone i podlegają równie złożonym uwarunkowaniom. Należy przede wszystkim wyjaśnić obecność aż trzech słów: ewangelicki, ewangeliczny i ewangelikalny, które przyjmują w nazwach protestanckie wspólnoty. Wszystkie trzy mają źródło w nowotestamentowych ewangeliach, ale przyjęcie jednego z tych trzech określeń stanowi ważną deklarację wyznaniową danego Kościoła. W językach zachodnich stosowane jest jedno określenie, odpowiednio: w języku niemieckim *evangelische*, w języku angielskim *evangelical*, w języku rosyjskim *евангельский*. Choć wszystkie Kościoły chrześcijańskie – w tym katolickie i prawosławne – określają się jako wspólnoty wyrastające z Biblii, przede wszystkim właśnie z Ewangelii, to wybór danego słowa polskiego ujawnia określone zasady wiary i praktyki, mniej lub bardziej odmienne od pozostałych. Należy zaznaczyć, że w protestanckiej reformie jedną z fundamentalnych zasad, w imię których dokonywano „oczyszczenia” średniowiecznego chrześcijaństwa z „historycznych dodatków”, była zasada *sola scriptura*, oznaczająca, że należy usunąć z praktyk i wierzeń chrześcijan wszystko to, co nie znajduje potwierdzenia w Piśmie Świętym, a szczególnie w Nowym Testamencie. Wierność Ewangelii, jak powiadano w XVI w. w Rzeczypospolitej, „szczyremu słowy Bożemu”, była rozpoznawalnym znakiem przynależności do obozu reform i do „prawdziwego”, oczyszczonego z naleciałości średniowiecznych, chrześcijaństwa. Protestanci uznali, że jądro nauczania zawiera Dobra Nowina – Ewangelia, stąd przyjęcie tego słowa jako nazwy własnej w pośredni sposób sugerowało „nieewangeliczność” katolicyzmu uwzględniającego jako źródła prawd wiary po dziś dzień także „tradycję” i Urząd Nauczycielski Kościoła.

Przymiotnik „ewangelicki” pojawia się w nazwach Kościołów tzw. pierwszej reformacji, które praktykują chrzest dzieci: luteranizmu i protestantyzmu reformowanego. Korzenie historyczne tych najstarszych wspólnot eklezjalnych sięgają XVI w. W Polsce do tego nurtu protestantyzmu należą m.in. Kościół Ewangelicko-Augsburski i Kościół Ewangelicko-Reformowany. W 1990 r. obecny Kościół Ewangelicko-Methodystyczny (dawniej Kościół Metodystyczny) dodał słowo „ewangelicki” do swojej nazwy (meto-

⁹ I. Grek-Pabisowa, *Starobrzędowcy. Szkice z historii, języka, zwyczajów*, Warszawa 1999, Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy; E. Iwaniec, *Z dziejów starobrzędowców na ziemiach polskich*, Warszawa 1977, PWN.

dyzm jako ruch reformy rodzi się w XVIII w., w Polsce misja rozpoczęła pracę tuż po I wojnie światowej). W 2020 r. dawny Kościół Dobrego Pasterza na „znak wierności” reformowanej tradycji przyjął nazwę Kościół Ewangelicko-Prezbiteriański.

Warto nadmienić, że o ile luteranie akceptują tę przyjętą od nazwiska witemberskiego reformatora nazwę na określenie swojej wspólnoty, to słowo „kalwini”, często określające ewangelików reformowanych, jest raczej niepoprawne, choć ugruntowane długą tradycją nazewniczą. Przedstawiciele tego nurtu protestantyzmu podkreślają, że ich twórcą nie był wyłącznie Jan Kalwin (co sugerowałaby sama nazwa), ale obok niego równie doniosłą rolę odegrali też inni reformatorzy XVI w.: Ulryk Zwingli, Martin Bucer, Henry Bullinger oraz przedstawiciel polskiej reformacji – Jan Łaski.

Kościół protestancki, które przyjęły praktykę chrztu dorosłych (umownie są one niekiedy nazywane „drugą reformacją”) i wywodzą się z tradycji menonitów i baptystów, używają od około przełomu XIX i XX w. w swoich nazwach najczęściej słowa „ewangeliczny”. Na ziemiach polskich pojawiły się one w drugiej połowie XIX w. Trudno jednoznacznie rozstrzygnąć, czy słowo „ewangeliczny” przyjęto z języka rosyjskiego, w którym określono nim od XIX w. tamtejszy ruch religijny przebudzenia jako *evangeliczeskij*. Ruch ten był związany m.in. z postacią Jana Prochanowa (1869–1935), który wprowadzając taki termin, chciał uniknąć stygmatyzującego dla języka rosyjskiego słowa „baptista”, które oznaczało potocznie (na obszarach z ludnością rosyjskojęzyczną) „sekiarza” i miało raczej pejoratywny wydźwięk. Znaczenie takie obecne było np. w dwudziestoleciu międzywojennym na kresach Rzeczypospolitej. Stąd ów rosyjski ruch religijny ożywienia przyjął nazwę Sojuz Ewangeliczeskich Chrestian. Polskie słowo „ewangeliczny” jest jego wiernym przekładem, a dodatkowo podkreśla różnicę w zakresie praktyki chrztu, bowiem, w przeciwieństwie do luterskich czy reformowanych ewangelików (od słowa „ewangelicy”), wspólnoty, które przyjmowały w nazwie słowo „ewangeliczny”, praktykowały chrzest dorosłych. Polscy wyznawcy tego nurtu protestantyzmu przyjęli nazwę Kościół Ewangelicznych Chrześcijan¹⁰ i zorganizowali się w strukturę eklezjalną na zjeździe w Czolnicy w roku 1927. W Polsce zmienił się jednak sens tego użycia, raczej nie chodziło o odróżnienie się od baptystów (wspólna była wszak praktyka chrztu dorosłych i zasady wiary), ale o to, aby odróżnić się od praktykujących chrzest dzieci kościołów ewangelickich. Zatem jeśli w nazwach kościołów pojawia się słowo „ewangelicki”, to wiemy, że nawiązuje on do pierwszej reformacji i przyjmuje praktykę chrztu dzieci, a jeżeli „ewangeliczny”, to wiemy, że praktykuje chrzest dorosłych (poprzedzony nawróceniem – aktem wiary w zbawczy charakter śmierci Chrystusa).

Słowo „ewangelikalny” ma inny źródłosłów i krótszą historię. Pojawiło się u schyłku XX w. jako homonim angielskiego słowa *evangelical*. Użyto określenia homonim świadomie, należy bowiem odnotować pewną odmienność jego znaczenia w języku angielskim i polskim. W Polsce posługują się nim wspólnoty, które zakładali ludzie chcący w ten sposób zmanifestować odmienność własnej postawy religijnej od starszego pokolenia polskich ewangelicznych chrześcijan, nastawionych raczej tradycyjnie i zachowawczo (określenie to pojawiło się w 2. połowie XX w.). Termin ten stał się popularny wśród pokoleń protestantów związanych z ideą nawrócenia (i najczęściej z praktyką chrztu dorosłych), szczególnie w ostatnich dekadach XX w. Posługiwali się nim ci, którzy czuli bliższą więź swojej religijności ze światem anglosaskiego protestantyzmu niż z dotychczasowymi praktykami swoich ojców (te wywodziły się z tradycji kościołów niemieckich lub rosyjskich). Można powiedzieć, że po anglosaskie wzorce sięgali przedstawiciele młodszego pokolenia (z drugiej połowy XX w.). Byli to ludzie bardziej otwarci na nowsze i „nowoczesne” formy kościelnego życia i style ewangelizacji. Dystansowali się od surowej i w ich oczach lekko konserwatywnej „wiary ojców”. Śmiało sięgali po współczesne zachodnie nowinki, jakie stałe, a szczególnie po 1989 r., pojawiały się w codzienności polskiego chrześcijaństwa. Należy zaznaczyć, że w języku angielskim termin *evangelical* niesie z sobą pewien odcień konserwatyzmu, na co zwracał uwagę T. J. Zieliński¹¹. Są to ci chrześcijanie, którzy reprezentują w wymienionych zagadnieniach postawę konserwatywną, dystansując się tym samym od liberalnego chrześcijaństwa. W polskim protestantyzmie ewangelikalnym użycie tego słowa oznacza przyjęcie wzorców z anglosaskiej kultury religijnej (a nie z dawnych wzorców rosyjskich czy niemieckich z 1. połowy XX w.).

W nurcie reformowanego protestantyzmu o ewangelikalnym nachyleniu (akcent na konieczność przeżycia nawrócenia w wieku dorosłym, czyli objęcia aktem wiary odkupieńczej ofiary Jezusa i jej osobistych

¹⁰ L. Szenderowski, *Ewangeliczni chrześcijanie. Ruch odrodzeniowo-reformatorski w historycznym Kościele chrześcijańskim. Rys historyczny (XIX–XX w.)*, Wheaton 1982, The Slavic Gospel Association.

¹¹ T. J. Zieliński, *Protestantyzm ewangelikalny. Studium specyfiki religijnej*, Warszawa 2013, ChAT.

skutków) pozostaje Armia Zbawienia, którą to nazwę przyjęto w 1878 r. w Anglii wraz z militarną strukturą. Pomimo tej wojennej leksyki, Armia Zbawienia jest wywodzącą się z metodyzmu protestancką organizacją ewangelizacyjną o charytatywnym i filantropijnym charakterze, która nie praktykuje sakramentów, skupiając się na wcielaniu w życie chrześcijańskiego miłosierdzia.

Warto także podkreślić, że linie podziałów, które przebiegają przez współczesne chrześcijaństwo, rysują się odmiennie niż przed wiekami. Dzisiejsi chrześcijanie w większości utracili wrażliwość na dawne podziały historycznie ugruntowane w sporach teologicznych dotyczących predestynacji (czyli roli woli człowieka w dziele zbawienia), interpretacji Eucharystii (transsubstancjacja, konsubstancjacja, czyli symboliczna obecność) czy praktyki chrztu (dzieci/dorośli). To, co dzieli dzisiaj chrześcijaństwo, przebiega niejako w poprzek (choć nie zawsze) samych Kościołów, a osią sporu są kwestie odnoszące się do sporu między podejściem konserwatywnym a progresywnym, które tylko częściowo dotyczą zagadnień teologicznych.

Najstarsze wspólnoty protestanckie, które praktykują chrzest dzieci w Polsce, to Kościół Ewangelicko-Augsburski (nazwa miejscowości została przywołana ze względu na sejm Rzeszy z 1530 r., na którym stany ewangelickie przedłożyły swoje główne wyznanie wiary – Konfesję Augsburską Filipa Melanctona), Kościół Ewangelicko-Reformowany oraz Kościół Ewangelicko-Metodystyczny (powstały w XVIII w. metodyzm był początkowo pobożnościową reformą anglikanizmu, z czasem wyodrębnił się w osobny nurt kościołów, akcentuje potrzebę nawrócenia dorosłych chrześcijan – ale zachowuje praktykę chrztu dzieci)¹².

W licznej grupie Kościołów praktykujących chrzest dorosłych należy kilka słów poświęcić grupie tzw. Kościołów Chrystusowych¹³. W Polsce stanowi ją kilka kościołów, które wywodzą swój początek z XIX w. i nawiązują do ewangelizacji Thomasa i Alexandra Campbellów oraz Bartone'a Stone'a, którzy uznali mnożące się podziały w rodzinie chrześcijańskiej za zło i sformułowali hasło odrzucenia własnych konfesji i połączenia się na gruncie Biblii. Ich prekursorska względem ekumenizmu misja zakończyła się tym, że powstał jeszcze jeden nurt chrześcijaństwa. Z protestantyzmem łączy ich chrzest dorosłych i zasada *sola scriptura*, ale w codziennym życiu zdecydowanie odrzucają inne określenia wobec siebie – poza: „uczniowie Chrystusa”. Warto nadmienić, że podobnie jak w wypadku nurtów ewangelickiego/ewangelicznego/ewangelikalnego, wszystkie kościoły uważają się za pozostające w wierności Ewangelii i nauczaniu Chrystusa. W tym znaczeniu każdy jest „chrystusowy” (choć używa się wtedy raczej słowa „chrześcijański”). Sformułowanie „kościół chrześcijański” jest najczęstszym zwrotem, jaki pojawia się na liście niemal 200 Kościołów i związków wyznaniowych wpisanych do rejestru MSWiA.

Termin „ruch zielonoświątkowy” jest przekładem niemieckiego słowa *Pfingstbewegung*. W literaturze poświęconej polskim mniejszościom religijnym posługiwał się nim Stefan Grelewski w swojej syntezie mniejszości religijnych w naszym kraju z roku 1935¹⁴. Najstarsze z nich to Ewangeliczna Wspólnota Zielonoświątkowa z Beskidu Niskiego czy Chrześcijańska Wspólnota Zielonoświątkowa z siedzibą w Legnicy.

Inna tradycja nazewnicza dla tego prężnie rozwijającego się współcześnie nurtu chrześcijaństwa wywodzi się z języka angielskiego (czy dokładniej mówiąc z greckiego *pentēkostē*), i nawiązuje do określenia *pentecostal movement*. Z jednej strony mamy więc przywołanie Zesłania Ducha Świętego (pol. Zielone Świątki), ale i żydowskiego Święta Tygodni (hebr. – *szawuot*, gr. *pentēkostē*), podczas którego, zgodnie z opisem Dziejów Apostolskich, zebrani w wieczerniku apostołowie przeżyli doświadczenia stojące u początków chrześcijańskiego święta – napełnienie Duchem Świętym. Tę tradycję przyjął np. Kościół Pentakostalny w Rzeczypospolitej Polskiej z Żorów.

Na ziemiach polskich funkcjonował także termin „pięćdziesiątnicy”, który był związany z wschodnimi rejonami międzywojennej Rzeczypospolitej i językiem rosyjskim, w którym funkcjonowała bliska mu nazwa „piatidiesiatniki”. Ostatecznie termin „pięćdziesiątnicy” oznacza dziś w polskiej literaturze naukowej jedynie tę część ruchu zielonoświątkowego, która powstała w wyniku ewangelizacji Woronajewa i innych słowiańskich kaznodziejów na Kresach oraz w Beskidzie Niskim wśród Łemków, a dzisiaj znajduje swoją kontynuację wśród Chrześcijańskiej Wspólnoty Zielonoświątkowej i ruchu tzw. „prostaków” (o nich niżej)

¹² Z. Pasek, *Wyznania wiary protestantyzmu*, Kraków 1995, Wydawnictwo UJ.

¹³ M. R. Weremiejewicz, *Kościół Chrystusowy w Polsce w latach 1921–2006*, Toruń 2014, Duet; H. R. Tomaszewski, *Zjednoczony Kościół Ewangeliczny 1947–1987*, Warszawa 2009, KOMPAS II.

¹⁴ S. Grelewski, *Wyznania protestanckie i sekty religijne w Polsce współczesnej*, Lublin 1937, Towarzystwo Naukowe KUL.

czy „nogoumywalców” (nazwa związana z przekonaniem, iż chrześcijanie, naśladując wydarzenia ostatniej wieczerzy, powinni konsekwentnie włączyć do liturgii obmywanie wzajemne nóg).

Zakres pojęcia ruch zielonoświątkowy wyznacza w polskiej literaturze naukowej praca Waltera Hollenwegera¹⁵ i jego definicja mówiąca, iż zielonoświątkowcami nazywamy tych, którzy wierzą w dwa momenty zwrotne w życiu chrześcijanina – nawrócenie, połączone zwykle (ale nie zawsze) z chrztem wodnym, i chrzest w Duchu Świętym, przejawiający się zwykle (ale nie zawsze) praktyką darów charyzmatycznych. Tak szeroka definicja pozwalała włączyć w dyskurs poświęcony tej religijności wspólnoty, które nie reprezentują protestanckiej teologii, jak na przykład katolicki Ruch Odnowy w Duchu Świętym. Określenie ruch (czy odnowa charyzmatyczna) określało także fakt, iż w historycznych kościołach chrześcijańskich pojawiła się praktyka darów (tak charakterystyczna dla zielonoświątkowców), ale nie występowali oni ze swoich kościołów, tylko tworzyli wspólnoty mające na celu pogłębienie własnej religijności. Skala ich aktywności w Kościele rzymskokatolickim jest tak wielka, że biskupi formułują niekiedy tezy o niebezpieczeństwie „pentekostalizacji katolicyzmu”.

W literaturze przedmiotu istnieje silna tendencja ograniczająca zakres pojęcia „ruch zielonoświątkowy” jedynie do tych pentekostalnych wspólnot, które powstawały do wyłonienia się ruchu charyzmatycznego (lata 60. XX w.), będącego w tej perspektywie zjawiskiem w zasadzie odmiennym, bo ponadprotestanckim, ale obejmującym nowe Kościoły powstające od lat 90. XX w., o czym poniżej.

Charyzmatyczne środowiska katolickie zawsze dystansowały się od terminu „ruch zielonoświątkowy”, aby odciąć się od protestanckich korzeni (i teologii) tej duchowości. W katolicyzmie termin „chrzest” jest zarezerwowany dla sakramentu chrześcijańskiej inicjacji i przyjmowany jest w wieku niemowlęcym. Dla protestanckiej tradycji zielonoświątkowej „chrzest w Duchu” to drugie po chrzcie wodnym (ten w wieku dorosłym) dokonujące się ważne wydarzenie duchowe oznaczające osiągnięcie pełni życia religijnego, dojrzałości, wypełnienie zaczynającego się wraz z nawróceniem okresu uświęcenia. Bardziej można porównać te opisy z funkcją, jaką pełni sakrament bierzmowania w katolicyzmie. Zielonoświątkowcy i charyzmatycy kładą nacisk na te dary duchowe, które mają charakter epifanijny, np. dar języków, prorokowanie czy uzdrawianie (zob. listę darów w listach apostoła Pawła do Koryntian).

Jak wspomniano, słowo „charyzmatyczny” służy także na określenie najnowszych zjawisk dokonujących się w ruchu zielonoświątkowym/pentakostalnym, tzw. *Third Wave Churches* (trzeciej fali), jaka rozpoczęła się w latach 90. XX w.¹⁶. Autorzy określają te wspólnoty jako nowe charyzmatyczne Kościoły (już nie mówi się o ruchu charyzmatycznym), a jako przykłady wymieniani są John Wimber i tzw. „ewangelizacja w mocy”, a także ich kontynuacje – *Toronto blessing* i *Vineyard*. Mniej tu akcentów na dar języków, więcej na uzdrawianie i „znaki” (padanie, konwulsje, śmiech). W Polsce należą do niej liczne wspólnoty Odnowy w Duchu Świętym, które wyszły z Kościoła rzymskokatolickiego i podjęły pracę samodzielnie¹⁷. Podobnie uważa wielu współczesnych zielonoświątkowców, którzy postulują wprowadzenie określenia „Kościoły charyzmatyczne” (nie ruch) i włączenie tu takich zjawisk, jak *Faith Movement* czy *prosperity gospel*.

Wśród wspólnot protestanckich osobną grupę o własnej tradycji nazewniczej tworzą tzw. Kościoły lokalne, które wyróżnia przekonanie, iż w każdej miejscowości powinna powstać tylko jedna wspólnota/kongregacja nawróconych chrześcijan. Stąd takie nazwy, jak „Kościół w Radomiu”. Kiedy urzędnicy Departamentu Wyznań domagali się specyfikacji innej niż nazwa miejscowości, dodawano określenia, które i tak sugerowały wspomnianą wyżej zasadę: Lokalny Kościół w Kwidzynie, Kościół Ekklesia czy Miejscowy Kościół w Lublinie. Pojawienie się akcentu na „miejsce” czy lokalność w nazwie sugeruje najczęściej przynależność do tego nurtu ewangelikalnego chrześcijaństwa.

¹⁵ W. Hollenweger, *Pentecostals, The Charismatic Movement in the Churches*, Minneapolis 1972, Augsburg Publishing House. Podobnie: Z. Pasek, *Ruch zielonoświątkowy. Próba monografii*, Kraków 1992, Zakład Wydawniczy Nomos. V. Synan, *Historia ruchu zielonoświątkowego i odnowy charyzmatycznej. Stulecie Ducha Świętego 1901–2001*, Kraków–Szczecin 2006, Instytut Wydawniczy Compassion.

¹⁶ Zob. np. L. Jańczuk, *Wspólnoty pentekostalne w Polsce i ich klasyfikacja*, w: „Łódzkie Studia Teologiczne”. T. 25, nr. 4, s. 29–42, 2016. Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi.

¹⁷ Monografią tego procesu jest: A. Zieliński, *W stronę schizmy. Społeczności ewangelikalne wywodzące się z katolickiego ruchu charyzmatycznego*, Kraków 2009, Zakład Wydawniczy Nomos.

W nurcie kościołów protestanckich sytuuje się powstały w XIX w. ruch adwentystyczny. Kościół Adwentystów Dnia Siódmego¹⁸ zorganizował się w USA podczas konferencji w 1863 r. Przyjęto wówczas nazwę, którą nosi najliczniejsza wspólnota tego nurtu w Polsce – nazwę, która równocześnie streszcza dwie adwentystyczne prawdy wiary – o rychłej paruzji Chrystusa (łac. *adventus* – przyjście) i o powrocie do zalecanej przez starotestamentowy dekalog praktyki święcenia soboty jako biblijnego dnia świętego (w judaizmie i chrześcijaństwie niedziela jest pierwszym dniem stworzenia, a sobota siódmym).

Nazwa Kościoła Nowoapostolskiego także zawiera określoną deklarację odnośnie do zasad wiary. Ten powstały w XIX w. nurt chrześcijaństwa podziela przekonanie, iż w czasach ostatecznych, w których żyje ludzkość, Bóg, podobnie jak w czasach początków chrześcijaństwa, ześle apostołów, aby ci dokonali przygotowania wiernych do paruzji. Urząd apostoła jest jednym z kościelnych urzędów tego Kościoła.

Nurt Badaczy Pisma Świętego tworzy kilka wspólnot, które kładą nacisk na przekład niemieckiego słowa *die Forscher* przyjętego przez ów nurt z powodu ogromnej wagi, jaką przywiązuje się do rozważania i studiowania pism. Zarówno analiza Biblii, jak i komentarzy do niej znajduje się w centrum aktywności religijnej. Główne spotkanie Świadków Jehowy nosi nazwę „Studium Strażnicy”, co ilustruje ów nacisk na naukę religijnej prawdy. W nazwie Świadków Jehowy pojawia się uważana za archaiczną formą językową imienia Boga, choć współcześnie bibliści opowiadają się raczej za wersją Jahwe. Język hebrajski, którym spisano Stary Testament, nie zapisywał samogłosek, stąd tetragrammaton, czyli imię Boga (JHWH), zrekonstruowano rozmaicie. W XIX w. Mickiewicz pisał jeszcze Jehowa, ale współczesny język polski poszedł za przekładem Biblii Tysiąclecia, w którym używano formy Jahwe (w pierwszym wydaniu).

Zaskakująco podobne do Kościołów chrześcijańskich strategie nazewnicze stosują wywodzące się z Dalekiego Wschodu związki wyznaniowe. W Polsce najwięcej z nich należy do różnych nurtów nowych nurtów hinduizmu lub buddyzmu. Nazwa „buddyzm” powstała analogicznie do nazwy „chrześcijaństwo”, od imienia swojego założyciela i twórcy. Nieco inaczej przywołano nazwisko założyciela w daleko mniej znanych religiach, takich jak Medytacyjne Stowarzyszenie Najwyższej Mistrzyni Czing Hai czy Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”. Często też określa się precyzyjniej daną szkołę duchową wewnątrz większej tradycji religijnej (lub przyjętą doktrynalną sukcesję) wymienieniem tzw. „linii nauczania”, jak w wypadku buddyzmu, np. „Wspólnota Bez Bram” Mumon – Kai Związek Buddyjski Zen Rinzi lub Związek Buddyjski Khordong.

Jedną z grup buddyzmu bon wymienia w swej nazwie dynastię dawnych tybetańskich władców Ligmincha (związek nosi nazwę Ligmincha Polska), której panowanie uznaje się za ważne dla rozwoju tej religii. Niekiedy w nazwach pojawia się także rejon geograficzny, z którym związana jest dana tradycja (np. Ośrodek Wietnamskiego Buddyzmu w Polsce z Łazów, który zrzesza Wietnamczyków praktykujących w Polsce buddyzm). Pośrednio funkcje geograficznego lokowania danej grupy mają słowa pochodzące lub związane z buddyzmem danego kraju. Dlatego można powiedzieć, że Związek Buddyjski Czian to buddyzm chiński, a Szkoła Zen Kwan Um w Polsce to buddyzm koreański.

Polski Związek Taoistów „Tao Te King” użył w swojej nazwie tytułu głównego taoistycznego tekstu doktrynalnego Tao Te King. Z kolei sikhowie użyli słowa „gurudwara” oznaczającego miejsce spotkań i modlitw wspólnoty, co znajduje odzwierciedlenie w nazwie „Związek Wyznaniowy Singh Sabha Gurudwara”. Neohinduiści ze Związku Ajapa Yoga za ważne uznali wymienienie swojej głównej techniki medytacyjnej. Związek Tybetański Bon „Sa Trik Er Sang” w swojej nazwie odwołuje się do najwyższej bogini tradycji Bon, „Matki Wszystkich Istnień”, której główną domeną jest współczucie: Sa Trik Er Sang.

Niektóre z wywodzących się ze Wschodu religii kładą silny nacisk (podobnie do wielu grup chrześcijańskich i wywodzących się z chrześcijaństwa) na studiowanie pism i religijnej prawdy. W nazwach pojawiają się wtedy znamienne słowa: „uniwersytet” czy „instytut”. Tak jest np. w przypadku Światowego Uniwersytetu Duchowego „Brahma Kumaris” w Polsce lub Instytutu Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”. To słowa, które ujawniają inną ważną tendencję nazewniczą, a mianowicie akcentowanie faktu, iż akt religijny dokonuje się w ludzkiej świadomości i ściśle profiluje tożsamość jednostki. Akcentują to pojawiające się wymienione sformułowania w następujących nazwach: Ruch Świadomości Babadzi Herakhandi Samadż czy Instytut

¹⁸ Z. Łyko, *Kościół Adwentystów Dnia Siódmego. Historia, nauka, ustrój, posłannictwo*, Warszawa 2000, Wydawnictwo „Znaki Czasu”.

Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”. Użycie tych słów ma dodatkowe znaczenie, podkreśla „uczynkowy” w znaczeniu „zewnątrzny względem świadomości” charakter religii zachodnich. W kontekście polskim stanowi to aluzję do kulturowej wersji katolicyzmu, a zarazem służy zaakcentowaniu odmienności własnej perspektywy.

Często – podobnie jak w przypadku chrześcijaństwa – przyjęte nazwy są tłumaczeniami. Niekiedy podkreślenie tej łączności z współbraćmi z Zachodu (lub Wschodu) sięga tak daleko, że nie przekłada się terminów z danego języka. Dotyczy to tak języka angielskiego, jak i np. tybetańskiego czy arabskiego. Warto przywołać jako przykłady: Radha Govind Society of Poland Stowarzyszenie, Instytut Śardza Ling czy Islamskie Stowarzyszenie Ahl-ul-Bayt. Wśród chrześcijańskich Kościołów także często pojawiają się przekłady. Na przykład Chrześcijański Kościół Pełnej Ewangelii „Duch i Moc” zaczerpnął zwrot „Pełna Ewangelia” (ang. *Full Gospel*) z amerykańskiego kościoła Demosa Shakariana o nazwie Full Gospel Business Men’s Fellowship International.

Liga Muzułmańska nawiązuje swoją nazwą do organizacji powołanej przez muzułmanów w 1906 r. do reprezentowania ich interesów w Indiach. Skupia sunnitów imigrantów osiadłych w Polsce i konwertytów, którzy zdecydowali się pracować poza Muzułmańskim Związkiem Religijnym identyfikowanym z etnosem tatarskim, dominującym w najstarszym w Polsce islamskim związku wyznaniowym. Polscy szyici przyjęli nazwę, która wzywa do sprawdzenia jego znaczenia w słowniku, a przeciętemu Polakowi nic nie mówi. Islamskie Stowarzyszenie Ahl-ul-Bayt umieściło w nazwie arabskie sformułowanie teologiczne, które oznacza „Ludzie Domu” i odnosi się do Muhammada, jego córki Fatimy Zahra, imama Aliego (a.s.) i jego jedenastu następców¹⁹.

W nazwach nowych ruchów religijnych ujawnia się inna tendencja charakterystyczna dla współczesnej kultury religijnej Zachodu. Związek Wyznaniowy Kwinarystów w swojej nazwie użył określenia oznaczającego moc – energię (Quinarium), która w *credo* religijnym zostaje opisana następująco: [Wierzymy w – przyp. Z.P.] „energię Kwinarną – Quinarium, która wykreowała nasz Świat, rozwija się i zmienia w naszym wymiarze w ramach Wszechświata” oraz że „każdy człowiek ma możliwość czerpania z tej energii oraz utrzymywania korzystnej więzi z Quinarium, co przekłada się na jakość jego życia”²⁰. Słowo energia jest słowem niezwykle popularnym, kluczowym dla opisu nowej duchowości sytuującej się na pograniczach tradycyjnych form życia religijnego.

Interesującym przykładem innego „zwyczaju” nazewniczego jest Polski Kościół Dialogu, który, choć jest niechrześcijański, używa chrześcijańskiego terminu Kościół. Można zapytać, czy nie jest to próba swoistej legitymizacji i pewnego dowartościowania, zarejestrował się bowiem w Polsce w latach intensywnej aktywności ośrodków antykulturowych, w 1997 r. Może także być przejawem procesu synonimizacji słów Kościół i religia. W latach 90. XX w., żeby mniejszości oddalone od chrześcijaństwa mogły funkcjonować „taktycznie”, upodabniały się do chrystianizmu. Wierzono, że łatwiej im będzie przejść przez proces postępowania rejestracyjnego, jeśli użyją nazwy „kościół”. Przykładem mogą być zarejestrowane w tym okresie neopogańskie wspólnoty: Polski Kościół Słowiański i Rodzimy Kościół Polski.

Zarejestrowany w 2021 r. Kościół Naturalny także nie jest chrześcijańskim związkiem wyznaniowym. W jego statucie można przeczytać: „Kościół Naturalny powołany zostaje, aby głosić i szerzyć odwieczne, pierwotne, niezmiennie i przyrodzone prawa boskie zawarte w naturze jako jedyną prawdę otrzymaną w darze jako dzieło Stwórcy Wszechświata”²¹. Ta sama tendencja sakralizacji natury i dystansu do nadnaturalności pojawia się w zasadach wiary Wyznawców Słońca: „Bóg jest Światem, a Świat jest Bogiem. Natura i procesy w Niej zachodzące są przejawieniem Boga. Zwroty takie jak Bóg, Bóg Słońce, Wielkie Słońce itp. odnoszą się do całej Natury i Wszechświata, a kierowane są ku Słońcu, jako ich przedstawicielowi. Uważna obserwacja i kontemplacja Natury otwiera połączenie z prawdziwą wiedzą i mądrością”²².

Kult natury łączy liczne nowe ruchy religijne z polskim neopogaństwem, czy, dokładniej mówiąc, rodzimowierstwem. Słowo „poganin” jest słowem, którym chrześcijanie określali niechrześcijan. Przede wszystkim tych, do których adresowano misje. Użycie współczesne tego określenia uzasadnione jest tym, że więk-

¹⁹ Za: <http://www.abia.pl/o-nas.html> (odsłona z dnia 24.09.2022).

²⁰ Za: <https://orbisunum.one/#duchowosc> (odsłona z dnia 20.09.2022).

²¹ Za: <https://kosciolnaturalny.pl/skad-dokad-dlaczego/> (odsłona z dnia 20.09.2022).

²² Za: <https://wyznawcyslona.ws/doktryna-wiary/> (odsłona z dnia 24.09.2022).

szczość wspólnot należących do tego nurtu jest związana z Pagan Federation International²³. W nazwach i deklaracjach wyznaniowych polskich grup nawiązujących do słowiańszczyzny pojawia się najczęściej zwrot „rodzima wiara” lub „rodzimowierstwo”, uzasadnione fundamentalnym przekonaniem, iż warunkiem odnowy duchowej Polaków jest powrót do „rodzimej” wiary słowiańskich praojców. Można rozważyć, czy nie używać wobec tych wspólnot określenia ruch rekonstrukcjonistyczny. Członkowie tych wspólnot rekonstruują wszak nie tylko artefakty kultury materialnej słowiańskich przodków, lecz także wskrzeszają dawny religijny światopogląd (uzupełniając go o własne koncepcje tam, gdzie skąpe źródła milczą) wraz z kultem i zasadami życia codziennego.

Warto zaznaczyć, iż prócz nazw oficjalnych funkcjonują w języku polskim także nazwy potoczne różnych religii, które różnią się od oficjalnych. Mówi się np. „ruch Hare Kryszna” na określenie Międzynarodowego Towarzystwa Świadomości Kryszny²⁴ czy „mormoni” na określenie wyznawców Kościoła Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich.

Innym interesującym procesem związanym z aspektem historycznym religijnego nazewnictwa jest utrata pejoratywnego charakteru dawnych określeń, które wraz z upływem czasu stają się akceptowanym elementem identyfikacyjnym danej wspólnoty (jak np. określenie „metodyzm”, które w XVIII w. było w zasadzie przezwiskiem). Należy także odnotować zjawisko zachowywania tradycyjnej zarejestrowanej w MSWiA nazwy przez grupę o odmiennych lub zmienionych praktykach czy zasadach wiary. Przykładem może być Zbór Stanowczych Chrześcijan w Wiśle Malinca (obecnie Kościół Aktywnych Chrześcijan), który w latach 70. XX w. przyjął nauczanie Braci Norweskich, pozostając przy dawnej szacownej nazwie kościoła swoich ojców. Innym przykładem może być Jednota Braci Polskich z Wrocławia, która została założona w Krakowie tuż po II wojnie światowej przez antytrynitarza Karola Grycza-Smiłowskiego. Wspólnota ta od lat 80. XX w. wyznaje sabataistyczną wersję pentekostalizmu (czyli święci sobotę jako siódmy dzień tygodnia i wierzy w doświadczenie chrztu Duchem Świętym). Większość wrocławskich wyznawców zdominowała unitariańską i buddyjską orientację środowiska krakowskiego i Jednota ostatecznie przyjęła duchowość zielonoświątkową silnie nawiązującą do mesjańskiego nurtu w chrześcijaństwie.

W języku polskim marginalnie, ale nadal funkcjonują pogardliwe określenia pejoratywne na określenie mniejszości wyznaniowych, np. popularne do lat 90. XX w. „kociarz”, powszechnie stosowane na określenie wyznawców Świadków Jehowy. Słowo to ma długą historię. Wywodzi się z greki, w której *katharoi* to „czyści”. W średniowieczu określano nim katarów. Język niemiecki ma *die Kazer* – kacerz, a także *die Katze* – kot. Prawdopodobnie od niemieckich sąsiadów przejęliśmy tę grę podobieństw, tworząc polskiego „kociarza”. Przed zaniknięciem w latach 90. XX w. oznaczało ono de facto głęboko wierzącego Świadka Jehowy, który od drzwi do drzwi głosił prawdę swojej wiary. Lokalne i pejoratywne określenie „kozłowici”, odnoszące się do mariawitów, wzięło się od nazwiska twórczyni tego ruchu kościelnej odnowy Marii Franciszki Kozłowskiej. Te określenia wyparły agresywne i pejoratywne słowa „sektą” i „sekcjarz”, z których zrezygnowano ze względu na ogromny potencjał negatywnych konotacji, jakie niesie ich użycie w trybie opisowym.

Warto jednak poświęcić nieco uwagi samemu słowu „sektą”. Przede wszystkim należy przestrzec przed nadużywaniem tego słowa. Jego naukowa definicja diametralnie różni się od tej potocznej, nacechowanej jednoznacznie negatywnie. Współczesny akademicki dyskurs o mniejszościach religijnych unika tego określenia. Dla humanistów i badaczy społecznych definicję wyznacza klasyczne ujęcie Maksa Webera i Ernesta Troeltscha²⁵, którzy określali „sektą” niewielką grupę o napiętych relacjach ze światem, do której trzeba wstąpić (a nie urodzić się, jak w Kościele) i w której wierni, żyjący w moralnym rygorystycznym, znają się nawzajem.

Drugim zjawiskiem w zakresie nazewnictwa wymiaru języka religijnego, jakie obserwujemy we współczesnej Polsce, jest nieuprawnione zawężanie znaczeń. Polega ono na tym, iż np. używa się sformułowania „my, chrześcijanie” na oznaczenie wyznawców tylko jednego nurtu chrześcijaństwa. Zasadę tę można przesunąć niejako o jeden stopień niżej. Obrazem tego jest np. użycie zwrotu „my, katolicy”, odnoszącego się w domyśle wyłącznie do rzymskich katolików, pomijając tym samym wiernych należących do innych nurtów katolicy-

²³ Za: <https://www.paganfederation.org/> (odsłona z dnia 19.09.2022).

²⁴ P. Jaźwiński, *Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny (ISKCON) w Europie Środkowej i Wschodniej w latach 1970–1998*, Kraków 2000, Zakład Wydawniczy Nomos.

²⁵ E. Troeltsch, *Kościół a sekta*, w: F. Adamski (red.), *Socjologia religii. Wybór tekstów*, Kraków 1983, Wydawnictwo WAM.

zmu. Analogicznie ewangelik, który mówi „my, protestanci”, ma na myśli wyłącznie luteranów. Te językowe zabiegi niekiedy wynikają z zwykłej niewiedzy w zakresie znaczeń określonych terminów religijnych.

Powyższy szkic jest fragmentem szerszego projektu badawczego, którego celem są opis i analiza współcześnie funkcjonującego nazewnictwa polskich wspólnot religijnych.

Bibliografia

- A. Rykała, *Mniejszości religijne w Polsce, geneza, struktury przestrzenne, tło etniczne*, Łódź 2011, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- A. Zieliński, *W stronę schizmy. Społeczności ewangelikalne wywodzące się z katolickiego ruchu charyzmatycznego*, Kraków 2009, Zakład Wydawniczy Nomos.
- B. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, Wydawnictwo Sejmowe.
- E. Barker, *Nowe ruchy religijne*, tłum. T. Kunz, Kraków 1997, Zakład Wydawniczy Nomos.
- E. Iwaniec, *Z dziejów staroobrzędowców na ziemiach polskich*, Warszawa 1977, Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- E. Troeltsch, *Kościół a sekta*, w: F. Adamski (red.), *Socjologia religii. Wybór tekstów*, Kraków 1983, Wydawnictwo WAM.
- H. R. Tomaszewski, *Zjednoczony Kościół Ewangeliczny 1947–1987*, Warszawa 2009, KOMPAS II.
- H. Świątkowski, *Wyznania religijne w Polsce ze szczególnym uwzględnieniem ich stanu prawnego*, Warszawa 1937, Wydawnictwo „Biblioteka Prawnicza”.
- H. Tranda, M. Patalon (red.), *W drodze za Chrystusem. Kościoły chrześcijańskie w Polsce mówią o sobie. Compendium wiedzy o Kościołach chrześcijańskich*, Kraków 2009, Wydawnictwo WAM.
- I. Grek-Pabisowa, *Staroobrzędowcy. Szkice z historii, języka, zwyczajów*, Warszawa 1999, Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy.
- J. G. Melton (ed.), *Encyclopedia of American Religions*, Detroit 2016, Gale Reaserch.
- J. Kozłowski, J. Langner, T. Zagajewski, *Atlas wyznań w Polsce*, Kraków 1989, KAW.
- K. Kosior, *Buddyzm w Polsce*, „Nomos. Kwartalnik Religioznawczy” 1997, nr 18/19, s. 183–198.
- K. Mazur, *Mariawityzm w Polsce*, Kraków 1991, Zakład Wydawniczy Nomos.
- K. Urban, *Mniejszości religijne w Polsce*, Kraków 1994, Zakład Wydawniczy Nomos.
- L. Jańczuk, *Wspólnoty pentekostalne w Polsce i ich klasyfikacja*, „Łódzkie Studia Teologiczne” 2016, t. 25, nr 4, s. 29–42, Wyższe Seminarium Duchowne w Łodzi.
- L. Szenderowski, *Ewangeliczni chrześcijanie. Ruch odrodzeniowo-reformatorski w historycznym Kościele chrześcijańskim. Rys historyczny (XIX–XX w.)*, Wheaton 1982, The Slavic Gospel Association.
- M. Klöcker, U. Tworuschka (hrsg.), *Handbuch der Religionen. Kirchen und andere Glaubensgemeinschaften in Deutschland*, Landsberg am Lech 2010, Olzog.
- M. Libiszowska-Żółtkowska, *Kościoły i związki wyznaniowe w Polsce*, Warszawa 2001, Verbinum.
- M. R. Weremiejewicz, *Kościół Chrystusowy w Polsce w latach 1921–2006*, Toruń 2014, Duet.
- P. Borecki, Cz. Janik, *Prawo wewnętrzne nierzymskokatolickich związków wyznaniowych w Polsce. Wybór aktów prawnych*, Warszawa 2012, Elipsa.
- P. Ciecieląg (red.), *Wyznania religijne w Polsce w latach 2015–2018*, Warszawa, 2019, GUS, Zakład Wydawnictw Statystycznych.
- P. Jaźwiński, *Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny (ISKCON) w Europie Środkowej i Wschodniej w latach 1970–1998*, Kraków 2000, Zakład Wydawniczy Nomos.

- P. Siniscalco, *Starożytne Kościoły wschodnie. Historia i literatura*, tłum. K. Piekarczyk, Kraków 2013, Wydawnictwo Petrus.
- R. E. Olson, F. S. Mead, S. S. Hill, & C. D. Atwood, *Handbook of denominations in the United States*, Nashville 2018, Abingdon.
- S. Grelewski, *Wyznania protestanckie i sekty religijne w Polsce współczesnej*, Lublin 1937, Towarzystwo Naukowe KUL.
- Sz. Beźnic, *Przegląd nowych ruchów religijnych w Polsce*, w: Barker E., *Nowe ruchy religijne*, tłum. T. Kunz, Kraków 2012, Zakład Wydawniczy Nomos, s. 283–423.
- T. Doktor, *Innowacje religijne: ruchy, uczestnicy, reakcje społeczne*, Olsztyn 2002, Mantis.
- T. Doktor, *Nowe ruchy religijne i parareligijne w Polsce*, Warszawa 1999, Verbinum.
- T. J. Zieliński, *Protestantyzm ewangelikalny. Studium specyfiki religijnej*, Warszawa 2013, ChAT.
- V. Synan, *Historia ruchu zielonoświątkowego i odnowy charyzmatycznej. Stulecie Ducha Świętego 1901–2001*, Kraków – Szczecin 2006, Instytut Wydawniczy Compassion.
- W. Hollenweger, *Pentecostals: The Charismatic Movement in the Churches*, Minneapolis 1972, Augsburg Publishing House.
- Z. Łyko, *Kościół Adwentystów Dnia Siódmego. Historia, nauka, ustrój, posłannictwo*, Warszawa 2000, Wydawnictwo „Znaki Czasu”.
- Z. Pasek, *Ruch zielonoświątkowy. Próba monografii*, Kraków 1992, Zakład Wydawniczy Nomos.

Rozdział 3

Chapter 3

Polskie Kościoły i związki wyznaniowe w układzie tradycji religijnych

Polish Churches and religious associations in the arrangement of religious traditions

Poniższy wykaz Kościołów i związków wyznaniowych ułożony według tradycji religijnych zachowuje strukturę przyjętą podczas spisu powszechnego z roku 2011. Nawiązuje ona do zasad wiary, ale uwzględnia jako zasadę porządkującą polską perspektywę. Oznacza to, że układ tabeli związany jest także z demografią i liczbą wiernych. Zasada ta powoduje to, iż nurt badacki został wykazany jako kategoria równorzędna protestantom i wschodniemu chrześcijaństwu, co może jawić się jako dyskusyjne. Uzasadnieniem podobnego zabiegu jest fakt, iż należący do tej kategorii Świadkowie Jehowy są trzecim pod względem liczebności wiernych wyznaniem w Polsce. Przyjęcie tego rozwiązania podczas konstruowania niniejszego wykazu powoduje także to, że wielkie światowe religie, takie jak taoizm czy sikhizm, nie są wyszczególnione jako osobne kategorie, ale znajdują się w zbiorze o nazwie „Inne religie”, bo w Polsce liczba ich wyznawców jest, jak dotąd, skromna.

Dużym problemem poniższej taksonomii jest kategoria „nowy ruch religijny”. Poza wykazanymi w niej wspólnotami religijnymi znalazły się także, które często przez religioznawczą literaturę naukową określane są tym mianem, jak na przykład Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny (ruch Hare Kryszna), Kościół Miłosiernego Boga, Chrześcijański Kościół Dobra czy kilka wspólnot neopogańskich. Dzieje się tak z powodu tego, że niemal wszystkie wymienione ruchy (nawiązujące do chrześcijaństwa, neohinduistyczne i rodzimowiercze) powstały po II wojnie światowej. Zaznaczamy to zazwyczaj w komentarzach i uwagach szczegółowych. Uznajemy, że wielkie tradycje religijne (np. buddyzm, chrześcijaństwo, hinduizm i inne) nadal są żywe i tworzą wciąż nowe nurty i formy. Należy zatem pamiętać, że deklaracja poszczególnych grup o przynależności do danej tradycji religijnej odgrywa w tej klasyfikacji doniosłą rolę.

Umieszczenie danej wspólnoty w określonym miejscu tej typologii należy traktować jedynie jako wskazówkę mówiącą o dominujących lub charakterystycznych wątkach w jej doktrynie religijnej. Niniejsze zestawienie stworzono jako aktualną, ale zmieniającą się wraz z postępami prac i badań naukowych sumę wiedzy autorów o mniejszościach religijnych w Polsce.

Prezentowany wykaz w dużej mierze porządkuje i uzupełnia wiedzę na temat Kościołów i związków wyznaniowych, które we wcześniejszych wydaniach niniejszej publikacji klasyfikowane były przede wszystkim w kategorii „Inne religie” lub „Wyznania nowo zarejestrowane lub niesklasyfikowane”. W wyniku pogłębiionych analiz i dzięki zdobyciu nowych informacji możliwe było przyporządkowanie części tych wyznań do określonych tradycji, nurtów czy rodzin religijnych.

W wykazie uwzględniono Kościoły i Związki wyznaniowe posiadające swoje ustawy lub wpisane do rejestru MSWiA do końca 2024 r. (stan Rejestru na dzień 08.01.2025 r.). W wykazie znalazły się dwie wspólnoty spoza tej grupy. To Zbór Panmonistyczny i Stolica Boża i Barankowa Apostołów w Duchu i w Prawdzie, Alfa-Omega, Początek i Koniec. Ich obecność stanowi zaproszenie kierowane do wszystkich polskich grup religijnych działających w oparciu o ustawę o stowarzyszeniach lub o inne regulacje prawne, aby podzieliły się wiedzą o sobie z Głównym Urzędem Statystycznym lub Pracownią Badań Współczesnych Form Duchowości (Wydział Humanistyczny AGH). Mamy nadzieję, że zostaną one uwzględnione w następnej publikacji z tej serii.

Wykaz Kościołów i związków wyznaniowych

Identyfikator 2025 ID 2025	Rodzaj religii, nurt religijny, grupa wyznaniowa, nazwa wyznania Type of religion, religious movement, religious grup, name of the denomination	Uwagi szczegółowe Detailed comments	Strona Page
1	Chrześcijaństwo Christianity		64
1.1	Kościoły katolickie Catholic churches		67
1.1.1	Kościoły katolickie uznające zwierzchnictwo biskupa Rzymu Catholic churches in communion with the bishop of Rome		69
1.1.1.01	Kościół Rzymskokatolicki	Kościół katolicki obrządku łacińskiego	72
1.1.1.02	Kościół Greckokatolicki	Kościół katolicki obrządku bizantyjsko-ukraińskiego (pod względem liturgicznym przynależy do chrześcijaństwa wschodniego)	79
1.1.1.03	Kościół Neounicki	Kościół katolicki obrządku bizantyjsko-słowiańskiego (pod względem liturgicznym przynależy do chrześcijaństwa wschodniego)	85
1.1.1.04	Kościół Ormiańskokatolicki	Kościół katolicki obrządku ormiańskiego (pod względem liturgicznym przynależy do chrześcijaństwa wschodniego)	87
1.1.2	Kościoły starokatolickie The old catholic churches		89
1.1.2.01	Kościół Starokatolicki Mariawitów	Mariawityzm	91
1.1.2.02	Kościół Katolicki Mariawitów w RP	Mariawityzm	95
1.1.2.03	Kościół Polskokatolicki w RP		96
1.1.2.04	Polski Narodowy Katolicki Kościół w RP		102
1.1.2.05	Kościół Starokatolicki w RP		105
1.1.2.06	Katolicki Kościół Narodowy w Polsce		106
1.1.2.07	Kościół Dobrej Nadziei		108
1.1.2.08	Odrodzony Kościół Starokatolicki		108
1.1.2.09	Reformowany Kościół Katolicki w Polsce		109
1.1.2.10	Narodowy Kościół Katolicki		111
1.2	Chrześcijaństwo wschodnie (ortodoksyjne) Eastern christianity (orthodox christianity)		112
1.2.1	Prawosławie Orthodox		116
1.2.1.01	Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny		117
1.2.1.02	Wschodni Kościół Starobrzędowy	Starobrzędowcy (starowiercy)	123
1.2.1.03	Staroprawosławna Cerkiew Starobrzędowców	Starobrzędowcy (starowiercy)	125
1.2.2	Chrześcijańskie kościoły orientalne Christian oriental churches		127
1.2.2.01	Ormiański Kościół Apostolski w RP	Starożytny Kościoły Wschodu, nurt kościołów niechalcedońskich, monofizyci	127
1.2.2.02	Ormiański Kościół Apostolski Katolikosatu Eczmiadzyńskiego w RP	Starożytny Kościoły Wschodu, nurt kościołów niechalcedońskich, monofizyci	128
1.3	Kościoły protestanckie i tradycji protestanckiej Protestant churches and protestant tradition		129
1.3.001	Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP	Kościoły ewangeliczne, luteranizm	132

Wykaz Kościołów i związków wyznaniowych (cd.)

Identyfikator 2025 ID 2025	Rodzaj religii, nurt religijny, grupa wyznaniowa, nazwa wyznania Type of religion, religious movement, religious grup, name of the denomination	Uwagi szczegółowe Detailed comments	Strona Page
1.3.002	Kościół Ewangelicko-Reformowany w RP	Ewangelicyzm reformowany	138
1.3.003	Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w RP	Metodyzm	141
1.3.004	Kościół Chrześcijan Baptystów w RP	Baptyzm	145
1.3.005	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego w RP	Rodzina wspólnot milenarystycznych, adwentyzm	150
1.3.006	Adwentyści Dnia Siódmego – Ruch Reformacyjny w RP	Rodzina wspólnot milenarystycznych, adwentyzm	154
1.3.007	Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	Rodzina wspólnot milenarystycznych, adwentyzm, antytrynitaryzm	156
1.3.008	Chrześcijańska Wspólnota Zielonościwkowa	Nurt zielonościwkowy	158
1.3.009	Kościół Boży w Chrystusie	Nurt zielonościwkowy	159
1.3.010	Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej w RP	Nurt zielonościwkowy	162
1.3.011	Kościół Zielonościwkowy	Nurt zielonościwkowy	163
1.3.012	Ewangeliczna Wspólnota Zielonościwkowa	Nurt zielonościwkowy	169
1.3.013	Kościół Chrystusowy w RP	Kościół Chrystusowe (Disciples of Christ, Restorationist)	172
1.3.014	Kościół Chrystusowy w Polsce	Kościół Chrystusowe (Disciples of Christ, Restorationist)	174
1.3.015	Ewangeliczny Związek Braterski w RP	Kościół braterskie – bracia pływacy (tradycja open brethren)	176
1.3.016	Kościół Wolnych Chrześcijan w RP	Kościół braterskie – bracia pływacy (tradycja open brethren)	179
1.3.017	Stowarzyszenie Zborów Chrześcijan w RP	Darbyzm (tradycja exclusive brethren)	181
1.3.018	Mesjańska Wspólnota Braci Polskich	Nurt zielonościwkowy, adwentyzm, antytrynitaryzm	183
1.3.019	Zbór Chrześcijański w RP	Kościół braterskie – bracia pływacy (tradycja open brethren)	184
1.3.020	Zbór Ewangelicznych Chrześcijan w Duchu Apostolskim	Nurt zielonościwkowy	186
1.3.021	Kościół Aktywnych Chrześcijan w RP	Kościół ewangeliczne/ewangelikalne, nurt zielonościwkowy, Bracia Norwescy	186
1.3.022	Kościół Ewangelicznych Chrześcijan w RP	Kościół ewangeliczne/ewangelikalne	188
1.3.023	Międzynarodowa Misja „Centrum Służby Życia”	Kościół ewangeliczne/ewangelikalne, nurt zielonościwkowy	191
1.3.024	Kościół Reformowany Adwentystów Dnia Siódmego w Polsce	Rodzina wspólnot milenarystycznych, adwentyzm	193
1.3.025	Kościół Chrześcijański „Pojednanie”	Niezależne zbory ewangeliczne/ewangelikalne	194
1.3.026	Mesjańskie Zbory Boże (Dnia Siódmego)	Rodzina wspólnot milenarystycznych, adwentyzm, antytrynitaryzm	196
1.3.027	Zbór Ewangeliczny „Agape” w Poznaniu	Niezależne zbory ewangeliczne/ewangelikalne	198
1.3.028	Zbór w Wodzisławiu Śląskim	Niezależne zbory ewangeliczne/ewangelikalne	200
1.3.029	Zbór Ewangelicko-Baptystyczny w Katowicach	Niezależne zbory ewangeliczne/ ewangelikalne	202
1.3.030	Chrześcijańska Wspólnota Ewangeliczna	Nurt zielonościwkowy	203

Wykaz Kościołów i związków wyznaniowych (cd.)

Identyfikator 2025 ID 2025	Rodzaj religii, nurt religijny, grupa wyznaniowa, nazwa wyznania Type of religion, religious movement, religious grup, name of the denomination	Uwagi szczegółowe Detailed comments	Strona Page
1.3.031	Centrum Biblijne „Jezus Jest Panem”	Nurt zielonościwkowy	204
1.3.032	Chrześcijańska Wspólnota „Jezus Panem”	Niezależne zbory ewangeliczne/ ewangelikalne	205
1.3.033	Zbór Wolnych Chrześcijan w Jaworznie	Kościół braterskie- bracia pilmuccy	206
1.3.034	Kościół Chrześcijański „Arka” w Poznaniu	Nurt zielonościwkowy	207
1.3.035	Ruch Chrześcijański Mt28	Ewangelikalne organizacje ponaddenominacyjne, (Campus Criside of Christ)	208
1.3.036	Kościół Jezusa Chrystusa w Kamiennej Górze	Kościół miejscowe (Local church)	210
1.3.037	Kościół Jezusa Chrystusa w Werbkowicach	Nurt zielonościwkowy	210
1.3.038	Kościół „Chrystus dla Wszystkich” w RP	Nurt zielonościwkowy	211
1.3.039	Kościół Ewangelicko-Prezbiteriański	Dawniej: Kościół Dobrego Pasterza, Kościół ewangelikalny tradycji reformowanej, praktykujący chrzest niemowląt lub nieokreślające wieku, w którym przyjmuje się chrzest	213
1.3.040	Misja Pokoleń	Ewangelikalne organizacje ponaddenominacyjne	214
1.3.041	Zbór Ewangeliczny „Betel” w Warszawie	Niezależne zbory ewangeliczne/ewangelikalne	215
1.3.042	Kościół w Radomiu	Kościół lokalne (Kościół miejscowe, Local church)	216
1.3.043	„Misja na Wschód” we Wrocławiu	Kościół ewangeliczne/ewangelikalne	217
1.3.044	Chrześcijańska Wspólnota Mennonitów	Kościół ewangeliczne/ewangelikalne	217
1.3.045	Warszawski Kościół Chrystusowy	Bostoński Kościół Chrystusowy	218
1.3.046	Wspólnota Chrześcijańska „Wrocław dla Jezusa,”	Nurt zielonościwkowy	219
1.3.047	Zbór Ewangelii Łaski	Nurt zielonościwkowy, ruch proroka W. Branhama	220
1.3.048	Biblijny Kościół Baptystyczny	Kościół ewangeliczne/ewangelikalne	221
1.3.049	Centrum Chrześcijańskie „Kanaan,”	Nurt zielonościwkowy	223
1.3.050	Spółeczność Chrześcijańska „Miejsce Odnowienia”	Nurt zielonościwkowy	224
1.3.051	Centrum Chrześcijańskie „Nowa Fala,”	Nurt zielonościwkowy	225
1.3.052	Kościół Boży w Polsce	Nurt zielonościwkowy	226
1.3.053	Kościół Pentakostalny w RP	Nurt zielonościwkowy	229
1.3.054	Kościół Chrześcijański „Wieczernik”	Nurt zielonościwkowy	230
1.3.055	Kościół Anglikański w Polsce	Anglikanizm	232
1.3.056	Kościół Boży	Nurt zielonościwkowy	234
1.3.057	Polski Ewangeliczny Kościół Braterski w Tarnowskich Górach	Kościół braterskie – bracia pilmuccy (tradycja open brethren)	235
1.3.058	Chrześcijańskie Centrum „Pan jest Sztandarem”	Nurt zielonościwkowy	236
1.3.059	Wspólnota „Drzewo Oliwne”	Ewangelikalne organizacje ponaddenominacyjne	237
1.3.060	Chrześcijański Kościół Pełnej Ewangelii „Duch i Moc”	Nurt zielonościwkowy	238
1.3.061	Kościół Chrześcijański w Warszawie	Nurt zielonościwkowy	239

Wykaz Kościołów i związków wyznaniowych (cd.)

Identyfikator 2025 ID 2025	Rodzaj religii, nurt religijny, grupa wyznaniowa, nazwa wyznania Type of religion, religious movement, religious grup, name of the denomination	Uwagi szczegółowe Detailed comments	Strona Page
1.3.062	Chrześcijański Kościół „Maranatha” w Wiśle	Nurt zielonościwkowy	240
1.3.063	Ursynowska Społeczność Ewangeliczna	Kościół ewangeliczne/ewangelikalne	241
1.3.064	Chrześcijański Kościół „Dobra Nowina”	Nurt zielonościwkowy	242
1.3.065	Kościół „Misja dla Polski”	Nurt zielonościwkowy	243
1.3.066	Kościół Jezusa Chrystusa Wiary Chrześcijańskiej	Nurt zielonościwkowy	243
1.3.067	Kościół Nowego Przymierza w Lublinie	Niezależne zbory ewangeliczne/ewangelikalne	244
1.3.068	Kościół Ekklesia w Warszawie	Kościół miejscowe (Local church)	244
1.3.069	Kościół Jezusa Chrystusa „Syjon” w Rzeszowie	Nurt zielonościwkowy	245
1.3.070	Kościół Chrześcijański „Jezus Żyje”	Nurt zielonościwkowy	246
1.3.071	Dom Izraela Polonia	Nurt zielonościwkowy, związany z kulturą hebrajską	247
1.3.072	Miejscowy Kościół w Lublinie	Kościół miejscowe (Local church)	249
1.3.073	Kościół Słowo Życia	Nurt zielonościwkowy, nurt „ruchu wiary” (Faith Movement)	250
1.3.074	Kościół Chrześcijan w Rybniku	Kościół miejscowe (Local church)	251
1.3.075	Lokalny Kościół w Elblągu	Kościół miejscowe (Local church)	252
1.3.076	Związek Wyznaniowy „Polska Chrześcijańska Służba,”	Kościół ewangeliczne/ewangelikalne	252
1.3.077	Kościół Chrześcijański „Otwarte Drzwi”	Nurt Zielonościwkowy	253
1.3.078	Warsaw International Church	Międzywyznaniowy Kościół dla obcokrajowców	254
1.3.079	Kościół Ewangeliczny w RP	Kościół ewangeliczne/ewangelikalne	255
1.3.080	Kościół Chrześcijański „Słowo Wiary”	Nurt zielonościwkowy, nurt „ruchu wiary” (Faith Movement)	256
1.3.081	Kościół Chwały	Nurt zielonościwkowy	258
1.3.082	Unia Ewangelikalna w RP	Ewangelikalne organizacje ponaddenominacyjne	259
1.3.083	Ewangeliczny Kościół Chrześcijański	Nurt zielonościwkowy	260
1.3.084	Kościół Prezbiteriański	Kościół ewangelikalne praktykujące chrzest niemowląt lub nieokreślające wieku, w którym przyjmuje się chrzest	260
1.3.085	Kościół Armia Zbawienia w RP	Kościół ewangelikalne praktykujące chrzest niemowląt lub nieokreślające wieku, w którym przyjmuje się chrzest	261
1.3.086	Kościół Chrześcijański ZOE	Nurt zielonościwkowy	263
1.3.087	Kościół „Chrześcijańska Wspólnota Jordan”	Nurt zielonościwkowy	264
1.3.088	Ewangeliczny Kościół Metodystyczny w RP	Metodyzm, Kościół ewangelikalne praktykujące chrzest niemowląt lub nieokreślające wieku, w którym przyjmuje się chrzest, wesleyański nurt metodyzmu	266
1.3.089	Kościół Boga Żywego, Będącego Wsparciem i Podporą Prawdy, Kościół Światło Świata	Nurt zielonościwkowy	267
1.3.090	Kościół Chrześcijan Pełnej Ewangelii Obóz Boży	Nurt zielonościwkowy	268

Wykaz Kościołów i związków wyznaniowych (cd.)

Identyfikator 2025 ID 2025	Rodzaj religii, nurt religijny, grupa wyznaniowa, nazwa wyznania Type of religion, religious movement, religious grup, name of the denomination	Uwagi szczegółowe Detailed comments	Strona Page
1.3.091	Chrześcijańska Wspólnota Braterska		269
1.3.092	Wspólnota Ewangelicznych Kościołów Reformowanych w Polsce		270
1.3.093	Ewangeliczny Zakon Braterski		271
1.3.094	Kościół Zmartwychwstałego		272
	Urząd Apostolski Jezusa Chrystusa	Wyrejestrowany	273
	Zbór Ewangeliczny „Syjon” w Dzięgielowie	Wyrejestrowany	273
	Kościół Ewangeliczny „Misja Łaski”	Wyrejestrowany	273
	Kościół Chrześcijan Pełnej Ewangelii Jezusa Chrystusa	Wyrejestrowany	273
	Zbór Ewangeliczny „Nazaret”	Wyrejestrowany	273
	Kościół „Maranatha”	Wyrejestrowany	274
	Zielonościwkowy Kościół Przepowiedzi Salomona	Wyrejestrowany	274
	Zbór Ewangeliczny „Jordan” w Gdyni	Wyrejestrowany	274
	Zbór Ewangeliczny „Jeruzalem” w Żywcu	Wyrejestrowany	274
	Kościół Chrześcijański w Rypinie	Nurt zielonościwkowy. Przyłączył się do Kościoła Zielonościwkowego. Nie został wykreślony z rejestru	274
	Biblijny Kościół Boży w Polsce	Wyrejestrowany	275
1.4	Nurt badaczy Pisma Świętego Bible student movement		275
1.4.01	Świadkowie Jehowy w Polsce	Antytrynitaryzm	275
1.4.02	Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	Antytrynitaryzm	279
1.4.03	Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego w RP	Antytrynitaryzm	282
1.4.04	Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego w Polsce	Antytrynitaryzm	284
	Związek Badaczy Biblii w RP	Wyrejestrowany	286
1.5	Inne wyznania chrześcijańskie Other christian denominations		286
1.5.01	Kościół Nowoapostolski w Polsce	Rodzina wspólnot milenarystycznych, nurt wspólnot apostołskich	286
1.5.02	Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich w Polsce	Mormoni	290
1.5.03	Kościół Miłosiernego Boga	Nowy ruch religijny nawiązujący do idei baptyzmu	293
1.5.04	Zrzeszenie Kościołów Chrystusowych w RP		293
1.5.05	Kościół Chrześcijański w Duchu Prawdy i Pokoju	Antytrynitaryzm	295
1.5.06	Wspólnota Unitarian Uniwersalistów w RP	Unitarianizm	297
1.5.07	Chrześcijański Kościół Dobra	Nowy ruch religijny	298

Wykaz Kościołów i związków wyznaniowych (cd.)

Identyfikator 2025 ID 2025	Rodzaj religii, nurt religijny, grupa wyznaniowa, nazwa wyznania Type of religion, religious movement, religious grup, name of the denomination	Uwagi szczegółowe Detailed comments	Strona Page
1.5.08	Kościół Unitariański	Unitrianizm	299
1.5.09	Chrześcijański Związek Wyznaniowy „Źródło”	Nowy ruch religijny wywodzący się z chrześcijaństwa	300
1.5.10	Mesjańska Społeczność Wywołanych	Ruch wywodzący się z chrześcijaństwa. Ewangelikalny judaizm mesjanistyczny	300
1.5.11	Kościół Miłosierdzia Jezusowego	Nowy ruch religijny wywodzący się z chrześcijaństwa	301
1.5.12	Stolica Boża i Barankowa Apostołów w Duchu i w Prawdzie, Alfa-Omega, Początek i Koniec	Nowy ruch religijny wywodzący się z chrześcijaństwa. Bez rejestracji w MSWiA	302
	Kościół Chrześcijan w RP	Wyrejestrowany	302
	Zbór Chrześcijan we Wschowie	Wyrejestrowany	302
2	Islam Islam		302
2.1	Sunnici Sunni		307
2.1.01	Muzułmański Związek Religijny w RP		307
2.1.02	Liga Muzułmańska w RP		310
2.2	Szyici Shiites		311
2.2.01	Stowarzyszenie Jedności Muzułmańskiej		311
2.2.02	Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul-Bayt		313
2.3	Inne islamskie Other islamic		316
2.3.01	Stowarzyszenie Muzułmańskie „Ahmadiyya”	Ahmadiyya	316
3	Judaizm Judaism		317
3.1	Ortodoksyjny Orthodox		319
3.1.01	Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP		319
3.1.02	Gmina Wyznaniowa Starozakonnych w RP		322
3.2	Reformowany Reform		323
3.2.01	Niezależna Gmina Wyznania Mojżeszowego w Gdańsku		323
3.2.02	Beit Polska – Związek Postępowych Gmin Żydowskich		324
	Havurah Lelimud Jahadut – Bractwo dla Poznawania Judaizmu	Bractwo rozwiązane.	325
	Izraelicka Niezależna Gmina Wyznaniowa w Poznaniu	Gmina rozwiązana	325
4	Buddyzm Buddhism		326
4.1	Koreański Korean		329
4.1.01	Szkoła Zen Kwan Um w Polsce	Zen, tradycja mistrza Kaisena	329
4.2	Japoński Japanese		331
4.2.01	Buddyjska Wspólnota Zen Kannon	Zen w tradycji Roshiego Shunryu Suzukiego	331
4.2.02	„Kanzeon” Związek Buddyjski	Zen	332

Wykaz Kościołów i związków wyznaniowych (cd.)

Identyfikator 2025 ID 2025	Rodzaj religii, nurt religijny, grupa wyznaniowa, nazwa wyznania Type of religion, religious movement, religious grup, name of the denomination	Uwagi szczegółowe Detailed comments	Strona Page
4.2.03	Związek Buddyistów Zen "Bodhidharma"	Zen, szkoły soto i rinzai w ujęciu mistrza Philipa Kapleau	334
4.2.04	„Wspólnota bez Bram” Mumon-Kai Związek Buddyjski Zen Rinzai w RP	Szkoła zen rinzai	336
4.2.05	Sangha „Dogen Zenji”	Zen, tradycja mistrza Kaisena	337
4.3	Tybetański Tibetan		339
4.3.01	Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu	Szkoła Karma Kagyu, w ujęciu lamy Ole Nydhala	339
4.3.02	Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang	Szkoła kagyu	341
4.3.03	Związek Buddyjski Khordong w Polsce	Szkoła ningmapa	343
4.3.04	Międzynarodowa Wspólnota Dzogczen-Namdagling	Dzogczen, bon i szkoła ningmapa	344
4.3.05	Misja Buddyjska – Trzy Schronienia w Polsce	Wspólnota deklarująca pracę ponad podziałami wewnętrznymi	345
4.3.06	Ligmincha Polska	Nawiązuje do przedbuddyjskiej tradycji bon	347
4.3.07	Związek Buddyjski Dak Shang Kagyu w Polsce	Szkoła kagyu	348
4.3.08	Instytut Śardza Ling	Nawiązuje do przedbuddyjskiej tradycji bon	348
4.3.09	Związek Tybetańskiego Bon „Sa Trik Er Sang”	Nawiązuje do przedbuddyjskiej tradycji bon	349
4.3.10	Związek Buddyjski „Dzogczen Kunzang Cziuling” w RP	Szkoła dzogczen	350
4.3.11	Związek Buddyjski Yeshe Khorlo” w RP	Szkoła ningmapa	351
4.4	Chiński Chinese		352
4.4.01	Związek Buddyistów Czan	Chiński buddyzm czan	352
4.5	Wietnamski Vietnamese		353
4.5.01	Ośrodek Wietnamskiego Buddyizmu w Polsce		353
5	Hinduizm Hinduism		353
5.01	Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	Neohinduizm. Nowy ruch religijny	355
5.02	Związek Ajapa Yoga	Neohinduizm. Nowy ruch religijny	357
5.03	Ruch Świadomości Babadži Herakhandi Samadź	Neohinduizm. Nowy ruch religijny	359
5.04	Radha Govind Society of Poland	Neohinduizm. Nowy ruch religijny	360
5.05	Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”	Neohinduizm. Nowy ruch religijny	361
5.06	Światowy Uniwersytet Duchowy Brahma Kumaris w Polsce	Neohinduizm. Nowy ruch religijny	364
5.07	Związek Hatha Jogi „Brama Jogi”	Neohinduizm	366
5.08	Związek Wyznaniowy Hindu Bhavan w RP	Neohinduizm	366
	Grupa Wyznaniowa „Śhri Vidya”	Wyrejestrowany	367
6	Rodzimowierstwo i neopogaństwo Native pagnism and neopaganism		367
6.01	Rodzima Wiara	Rekonstrukcjonizm – religia Słowian	368

Wykaz Kościołów i związków wyznaniowych (cd.)

Identyfikator 2025 ID 2025	Rodzaj religii, nurt religijny, grupa wyznaniowa, nazwa wyznania Type of religion, religious movement, religious grup, name of the denomination	Uwagi szczegółowe Detailed comments	Strona Page
6.02	Polski Kościół Słowiański	Nowy ruch neopogański, rekonstrukcjonizm – religia Słowian	369
6.03	Rodzimy Kościół Polski	Rekonstrukcjonizm – religia Słowian	370
6.04	Zachodniosłowiański Związek Wyznaniowy „Słowiańska Wiara”	Rekonstrukcjonizm – religia Słowian	373
6.05	Związek Wyznaniowy Rodzimowierców Polskich Ród		374
7	Inne religie Other religions		375
7.1	Karaimizm Karaimism		375
7.1.01	Karaimski Związek Religijny w RP	Tradycja religijna wywodząca się z judaizmu	375
7.2	Bahaizm Bahaism		377
7.2.01	Wiara Baha’i		377
7.3	Taoizm Taoism		378
7.3.01	Związek Taoistów Tao Te King		378
7.4	Sikhizm Sikhism		379
7.4.01	Związek Wyznaniowy Singh Sabha Gurudwara w RP		379
8	Nowe ruchy religijne New religious movements		381
8.01	Uczniowie Ducha Świętego (Stowarzyszenie Panunistyczne)		381
8.02	Medytacyjne Stowarzyszenie Najwyższej Mistrzyni Czing Hai w Polsce		382
8.03	Lectorium Rosicrucianum Międzynarodowa Szkoła Złotego Różokrzyża	Różokrzyżowcy	383
8.04	Stowarzyszenie Chrześcijańskiej Nauki – Związek Wyznaniowy	Nowy ruch religijny wywodzący się z chrześcijaństwa	386
8.05	Zbór Panmonistyczny	Bez rejestracji w MSWiA	387
8.06	Kościół Zjednoczeniowy czyli Ruch p.w. Ducha Św. dla Zjednoczenia Chrześcijaństwa Światowego	Kościół założony przez wielbnego Soon Myun Moona	387
8.07	Zachodni Zakon Sufi w Polsce	Ruchy nawiązujące do tradycji islamu	388
8.08	Związek Wyznaniowy „Wierzę w Dobro Człowieka”	Nowy deizm	390
8.09	Związek Wyznaniowy Kwinarystów	Nowy deizm	391
8.10	Kościół Panteistyczny „Pneuma”		391
8.11	Polski Kościół Dialogu		392
8.12	Zakon Braci Zjednoczenia Energetycznego		393
8.13	Związek Wyznaniowy Eckankar w Polsce		393
8.14	Zgromadzenie Braci i Sióstr Politeistów		394

Wykaz Kościołów i związków wyznaniowych (dok.)

Identyfikator 2025 ID 2025	Rodzaj religii, nurt religijny, grupa wyznaniowa, nazwa wyznania Type of religion, religious movement, religious grup, name of the denomination	Uwagi szczegółowe Detailed comments	Strona Page
8.15	Wyznawcy Słońca		395
8.16	Kościół Naturalny		396
	Nowe Jeruzalem	Wyrejestrowany	397
	Wspólnota Nauk Różokrzyża	Wyrejestrowany	397
9	Wyznania niesklasyfikowane Unclassified religions		397
9.01	Chrześcijański Kościół Głosicieli Dobrej Nowiny	Organizacja której religijny charakter jest kwestionowany	397
9.02	Kościół Remonstrantów Polskich	Organizacja której religijny charakter jest kwestionowany	397
9.03	Kongregacja Religijna Zakonu Rycerskiego Świętego Jakuba Apostoła		398
	Kościół Zjednoczonych Chrześcijan	Organizacja nie pełniła funkcji religijnych	398

Rozdział 4

Chapter 4

Charakterystyka wyznań religijnych w Polsce

Religious denominations in Poland

4.1. Sposób prezentacji danych

4.1. The method of data presentation

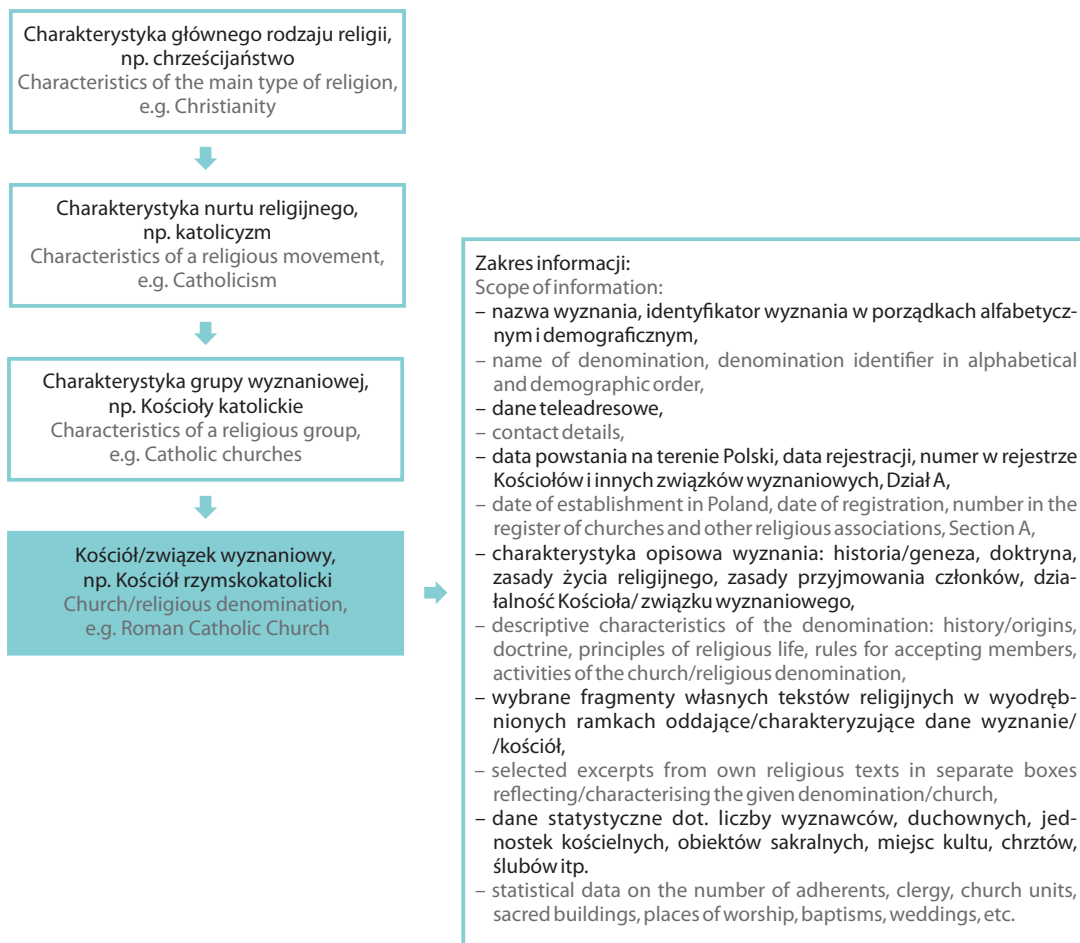
Część opracowania poświęconego wyznaniom stanowi prezentację poszczególnych kościołów i związków wyznaniowych. Obejmuje ona dwa zasadnicze elementy: indeksy oraz karty informacyjne.

1. Aby umożliwić czytelnikowi łatwe wyszukiwanie danych i opisów wyznań, sporządzono dwa indeksy, zawierające pełen wykaz wszystkich uwzględnionych w opracowaniu kościołów i związków wyznaniowych, identyfikator wyznania, w porządkach alfabetycznym i demograficznym.
2. Zasadniczą częścią prezentacji są charakterystyki grup wyznań oraz karty informacyjne poszczególnych wyznań zawierające:
 - 1) podstawowe informacje, takie jak: nazwę wyznania (także nazwę w języku angielskim), dane adresowe (w tym adres e-mail oraz oficjalną stronę internetową), datę powstania na terenie Polski, datę rejestracji oraz numer w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych dział A;
 - 2) charakterystykę opisową wyznania (źródłem danych jest zazwyczaj ankieta AW-01 lub oficjalne materiały czy źródła danego wyznania), która – w zależności od posiadanych danych – uwzględnia syntetycznie m. in.: historię (genezę), doktrynę, zasady życia religijnego wyznawców, zasady przyjmowania członków, strukturę i działalność związku wyznaniowego.
 - 3) wyodrębnione fragmenty własnych tekstów religijnych poszczególnych Kościołów i związków wyznaniowych umieszczone w wydzielonych ramkach. Ich wybór był zdeterminowany kilkoma czynnikami. Starano się wskazać na te aspekty doktryny religijnej, które są charakterystyczne tylko dla danej wspólnoty religijnej. Aby nie powtarzać podobnych sformułowań (chodziło tak o wymóg stylistyczny, jak i zróżnicowanie głosów własnych wyznań) starano się zróżnicować tematykę. Liczne Kościoły protestanckie mają identyczne credo religijne. Starano się zatem, aby w kolejnych „ramkach” czytelnik mógł zapoznać się z różnymi wymiarami życia wspólnot należących do jednej tradycji religijnej. Jeśli wskazywano na drugorzędny czynnik w doktrynie religijnej, to nie ze względu na jego znaczenie w ramach wyznawanych zasad wiary, ale dlatego, że to on jest cechą własną tej wspólnoty.
 - 4) dane statystyczne, tj. liczby: wyznawców/członków danego Kościoła, osób duchownych, jednostek kościelnych (parafii, zborów), obiektów sprawowania kultu oraz, jeśli występują w Kościele, liczby dotyczące udzielonych chrztów lub innych form inicjacji religijnej czy udzielonych ślubów.

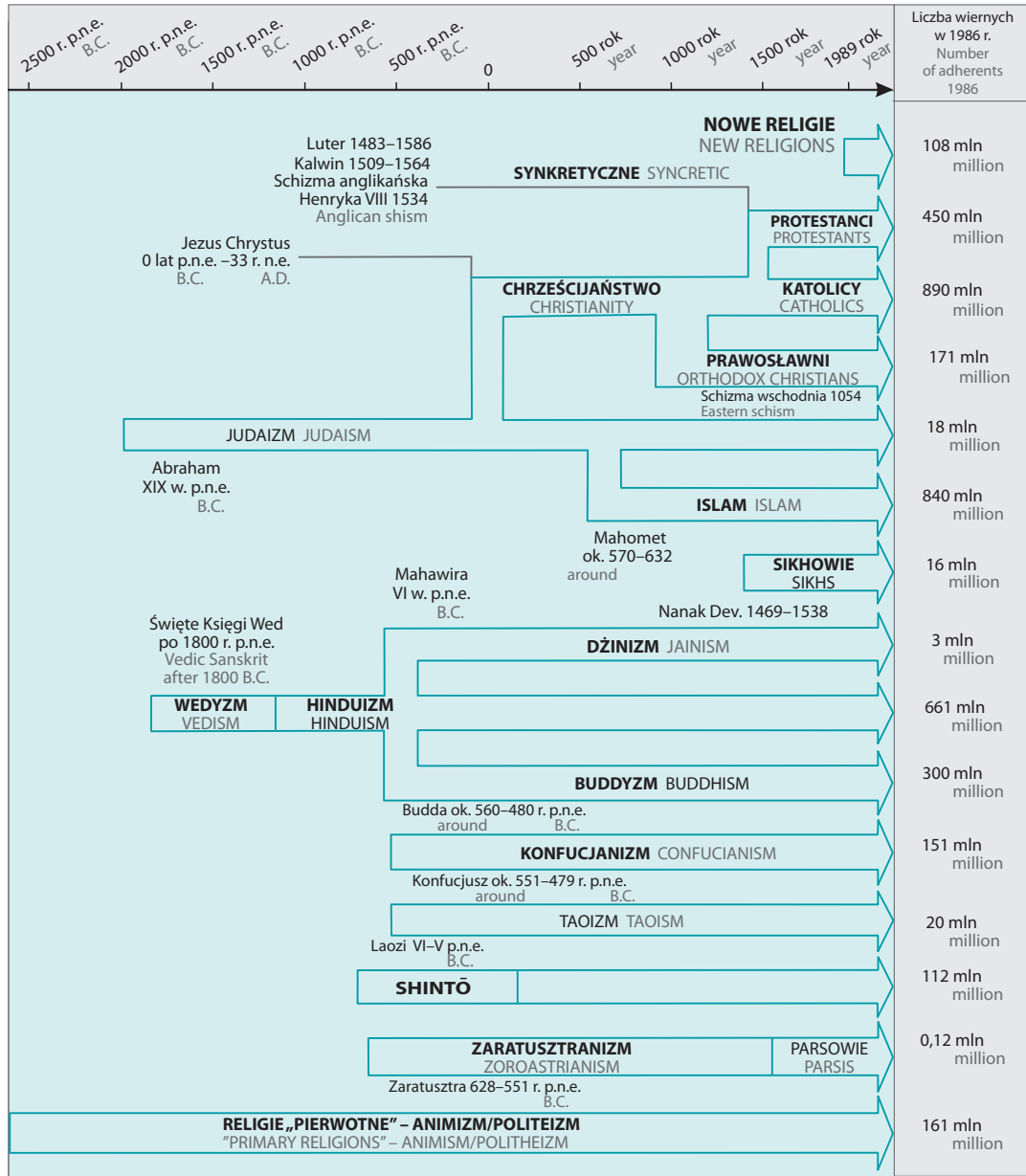
Dane statystyczne – o ile stan posiadanych informacji na to pozwala – dotyczą opisywanego okresu 2022–2024 (za ostatni rok według rozmieszczenia terytorialnego, tzn. według województw lub struktur administracyjnych danego wyznania) oraz w retrospekcji za lata: 2000, 2005, 2010, 2015 i 2020. W sytuacji braku informacji z tych lat podawane są dostępne starsze dane lub z innych lat. Wszędzie, gdzie było to możliwe (zasadne), dołączono do karty wykres, ukazujący dynamikę funkcjonowania wyznania. Do ich opracowania wykorzystano wszystkie zasoby statystyczne GUS, zarówno uzyskane w drodze prowadzonych od przeszło 30 lat badań, jak i pochodzące z archiwów dawnego Urzędu ds. Wyznań z okresu PRL. Dane statystyczne dotyczące liczby wiernych, wyznawców, członków danego kościoła lub związku wyznaniowego zostały uzupełnione o informacje pochodzące ze Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 (NSP 2021). Autorzy dziękują Katarzynie Kurek i Alicji Drohomireckiej studentkom Wydziału Humanistycznego AGH, za pomoc w przeprowadzeniu kwerendy internetowej w tym zakresie.

Karty informacyjne zamieszczone są w kolejności według przydzielonego – opracowanego na potrzeby publikacji wewnętrznego rejestru/kategoryzacji GUS – każdemu wyznaniu identyfikatora. Mówi on o przynależności wyznania do jednej z grup wyznaniowych oraz stanowi numer porządkowy wyznania.

Rys. 1 Schemat prezentowania danych o Kościołach i związkach wyznaniowych w Polsce
 Figure 1 Scheme for presenting data on Churches and religious denominations in Poland

Schemat 1. Rozwój religii
Scheme 1. Development of religions

Źródło: opracowano na podstawie planszy ROZWOJU RELIGII według encyklopedii Memo Larousse RELIGIE I MITY; LUDY I JĘZYKI ŚWIATA, Polska Oficyna Wydawnicza BCW, WARSZAWA 1992, s. 352.

Source: prepared on the basis of the chart DEVELOPMENT RELIGION in line with Encyclopedia Memo Larousse RELIGIE I MITY; LUDY I JĘZYKI ŚWIATA, Polska Oficyna Wydawnicza BCW, WARSZAWA 1992, s. 352.

4.2. Indeksy wyznań religijnych w Polsce

4.2. Indexes of religious denominations in Poland

Porządek alfabetyczny

Alphabetical order

Lp. No.	Nazwa wyznania	Name of denomination	Identyfikator Identifier	Strona Page
1	Adwentyści Dnia Siódmego – Ruch Reformacyjny w RP	The Seventh-day Adventists – Reform Movement in the Republic of Poland	1.3.006	154
2	Beit Polska – Związek Postępowych Gmin Żydowskich	The Beit Poland – The Jewish Progressive Community of Poland	3.2.02	324
3	Biblijny Kościół Baptystyczny	The Bible Baptist Church	1.3.048	221
4	Biblijny Kościół Boży w Polsce	The Biblical Church of God in Poland	brak	275
5	Buddyjska Wspólnota Zen Kannon	The Zen Kannon Buddhist Community	4.2.01	331
6	Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu	The Karma Kagyu Diamond Way Buddhist Association	4.3.01	339
7	Centrum Biblijne „Jezus Jest Panem”	The Biblical Center "Jesus is Lord"	1.3.031	204
8	Centrum Chrześcijańskie „Kanaan”	The Christian Center "Kanaan"	1.3.049	223
9	Centrum Chrześcijańskie „Nowa Fala”	The Christian Center "New Wave"	1.3.051	225
10	Chrześcijańska Wspólnota „Jezus Panem”	The Christian Community "Jesus is Lord"	1.3.032	205
11	Chrześcijańska Wspólnota Braterska	The Christian Brotherhood Community	1.3.091	269
12	Chrześcijańska Wspólnota Ewangeliczna	The Christian Evangelical Fellowship	1.3.030	203
13	Chrześcijańska Wspólnota Mennonitów	The Mennonite Christian Community	1.3.044	217
14	Chrześcijańska Wspólnota Zielonościątkowa	The Christian Pentecostal Community	1.3.008	158
15	Chrześcijański Kościół „Dobra Nowina”	The Christian Church "Good News"	1.3.064	242
16	Chrześcijański Kościół „Maranatha” w Wiśle	The Christian Church "Maranatha" in Wisła	1.3.062	240
17	Chrześcijański Kościół Dobra	The Christian Church of Goodness	1.5.07	298
18	Chrześcijański Kościół Głosiceli Dobrej Nowiny	The Christian Church of the Proclaimers of the Good News	9.01	397
19	Chrześcijański Kościół Pełnej Ewangelii „Duch i Moc”	The Full Gospel Church "Spirit and Power"	1.3.060	238
20	Chrześcijański Związek Wyznaniowy „Źródło”	The Christian Religious Association "Source"	1.5.09	300
21	Chrześcijańskie Centrum „Pan jest Sztandarem”	The Christian Center "Lord is the Flag"	1.3.058	236
22	Dom Izraela Polania	House of Israel Polania	1.3.071	247
23	Ewangeliczna Wspólnota Zielonościątkowa	The Evangelical Pentecostal Community	1.3.012	169
24	Ewangeliczny Kościół Chrześcijański	The Evangelical Christian Church	1.3.083	260
25	Ewangeliczny Kościół Metodystyczny w RP	The Evangelical Methodist Church in the Republic of Poland	1.3.088	266
26	Ewangeliczny Zakon Braterski	The Evangelical Order of Brotherhood	1.3.093	271
27	Ewangeliczny Związek Braterski w RP	The Evangelical Brotherhood Union in the Republic of Poland	1.3.015	176
28	Gmina Wyznaniowa Starozakonnnych w RP	The Religious Community of the Old Testament in the Republic of Poland	3.1.02	322
29	Grupa Wyznaniowa „Śhri Vidya”	The Religious Group "Shri Vidya"	brak	367
30	Havurah Lelimum Jahadut – Bractwo dla Poznawania Judaizmu	Havurah Lelimum Jahadut – The Brotherhood for Knowledge Judaism	brak	325
31	Instytut Sarda Ling	Institute of Sarda Ling	4.3.08	348
32	Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”	The Science of Identity Foundation "Chaitanya Mission"	5.05	361
33	Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul-Bayt	The Ahl-ul-Bayt Islamic Assembly	2.2.02	313
34	Izraelska Niezależna Gmina Wyznaniowa w Poznaniu	The Jewish Independent Congregation in Poznań	brak	325
35	„Kanzeon” Związek Buddyjski	The Buddhist Association "Kanzeon Sangha"	4.2.02	332
36	Karaimski Związek Religijny w RP	The Karaims Religious Union in the Republic of Poland	7.1.01	375
37	Katolicki Kościół Narodowy w Polsce	The National Catholic Church in Poland (NCC)	1.1.2.06	106

38	Kongregacja Religijna Zakonu Rycerskiego Świętego Jakuba Apostoła	The Religious Congregation of the Chivalric Order of Saint James the Apostle	9.03	398
39	Kościół „Chrystus dla Wszystkich”	The Church "Christ for All"	1.3.038	211
40	Kościół „Chrześcijańska Wspólnota Jordan”	The "Christian Community Jordan" Church	1.3.087	264
41	Kościół „Maranatha”	The "Maranatha" Church	brak	274
42	Kościół „Misja dla Polski”	The Church "Mission for Poland"	1.3.065	243
43	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego w RP	The Seventh-day Adventist Church in the Republic of Poland	1.3.005	150
44	Kościół Aktywnych Chrześcijan w RP	The Church of Active Christians in the Republic of Poland	1.3.021	186
45	Kościół Anglikański w Polsce	The Anglican Church in Poland	1.3.055	232
46	Kościół Armia Zbawienia w RP	The Church "Salvation Army" in the Republic of Poland	1.3.085	261
47	Kościół Boga Żywego, Będącego Wsparciem i Podporą Prawdy, Kościół Światła Świata	The Church of the Living God, Who Is Relief and Support of Truth, The Church Light of the World	1.3.089	267
48	Kościół Boży	The Church of God	1.3.056	234
49	Kościół Boży w Chrystusie	The Church of God in Christ	1.3.009	159
50	Kościół Boży w Polsce	The Church of God in Poland	1.3.052	226
51	Kościół Chrystusowy w Polsce	The Church of Christ in Poland	1.3.014	174
52	Kościół Chrystusowy w RP	The Fellowship of Christian Churches in the Republic of Poland	1.3.013	172
53	Kościół Chrześcijan Baptystów w RP	The Baptist Union in the Republic of Poland	1.3.004	145
54	Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	The Christian Church of Saturday Day	1.3.007	156
55	Kościół Chrześcijan Pełnej Ewangelii Jezusa Chrystusa	The Christian Church Full of the Gospel of Jesus Christ	brak	273
56	Kościół Chrześcijan Pełnej Ewangelii Obóz Boży	The Full Gospel Christian Church God's Camp	1.3.090	268
57	Kościół Chrześcijan w RP	The Christian Church in the Republic of Poland	brak	302
58	Kościół Chrześcijan w Rybniku	The Christian Church in Rybnik	1.3.074	251
59	Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej w RP	The Christian Evangelical Faith Church in the Republic of Poland	1.3.010	162
60	Kościół Chrześcijański „Arka” w Poznaniu	The Christian Church "Ark" in Poznań	1.3.034	207
61	Kościół Chrześcijański „Jezus Żyje”	The Christian Church "Jesus is Alive"	1.3.070	246
62	Kościół Chrześcijański „Otwarte Drzwi”	The Christian Church "Open Doors"	1.3.077	253
63	Kościół Chrześcijański „Słowo Wiary”	The Christian Church "Word of Faith"	1.3.080	256
64	Kościół Chrześcijański „Wieczernik”	The Christian Church "Upper Room"	1.3.054	230
65	Kościół Chrześcijański w Duchu Prawdy i Pokoju	The Christian Church in the Spirit of Truth and Peace	1.5.05	295
66	Kościół Chrześcijański w Rypinie	The Christian Church in Rypin	brak	274
67	Kościół Chrześcijański w Warszawie	The Christian Church in Warsaw	1.3.061	239
68	Kościół Chrześcijański ZOE	The Christian Church ZOE	1.3.086	263
69	Kościół Chwały	The Church of Glory	1.3.081	258
70	Kościół Dobrej Nadziei	The Church of Good Hope	1.1.2.07	108
71	Kościół Ekklesia w Warszawie	The Ekklesia Church in Warsaw	1.3.068	244
72	Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP	The Evangelical Church of the Augsburg Confession in the Republic of Poland	1.3.001	132
73	Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w RP	The United Methodist Church in the Republic of Poland	1.3.003	141
74	Kościół Ewangelicko-Prezbiteriański	The Evangelical Presbyterian Church	1.3.039	213
75	Kościół Ewangelicko-Reformowany w RP	The Evangelical Reformed Church in the Republic of Poland	1.3.002	138
76	Kościół Ewangeliczny „Misja Łaski”	The Evangelical Church "Mission of Grace"	brak	273
77	Kościół Ewangeliczny w RP	The Evangelical Church in the Republic of Poland	1.3.079	255
78	Kościół Ewangelicznych Chrześcijan w RP	The Evangelical Christian Church in the Republic of Poland	1.3.022	188
79	Kościół Grekokatolicki	The Greek Catholic Church	1.1.1.02	79
80	Kościół Jezusa Chrystusa „Syjon” w Rzeszowie	The Church of Jesus Christ "Zion" in Rzeszów	1.3.069	245
81	Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich w Polsce (Mormoni)	The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints in Poland (Mormons)	1.5.02	290
82	Kościół Jezusa Chrystusa w Kamiennej Górze	The Church of Jesus Christ in Kamienna Góra	1.3.036	210

83	Kościół Jezusa Chrystusa w Werbkowicach	The Church of Jesus Christ in Werbkowice	1.3.037	210
84	Kościół Jezusa Chrystusa Wiary Chrześcijańskiej	The Church of Jesus Christ of the Christian Faith	1.3.066	243
85	Kościół Katolicki Mariawitów w RP	The Catholic Mariavite Church in the Republic of Poland	1.1.2.03	95
86	Kościół Miłosierdzia Jezusowego	The Church of Jesus' Mercy	1.5.11	301
87	Kościół Miłosiernego Boga	The Church of the Merciful God	1.5.03	293
88	Kościół Naturalny	The Natural Church	8.16	396
89	Kościół Neounicki	The Neounice Church	1.1.1.03	85
90	Kościół Nowego Przymierza w Lublinie	The New Covenant Church in Lublin	1.3.067	244
91	Kościół Nowoapostolski w Polsce	The New-Apostolic Church in Poland	1.5.01	286
92	Kościół Ormiańskokatolicki	The Armenian Catholic Church	1.1.1.04	87
93	Kościół Panteistyczny "Pneuma"	The Pantheistic Church "Pneuma"	8.10	391
94	Kościół Pentakostalny w RP	The Pentacostal Church in the Republic of Poland	1.3.053	229
95	Kościół Polskokatolicki w RP	The Polish Catholic Church in the Republic of Poland	1.1.2.02	96
96	Kościół Prezbiteriański	The Presbyterian Church	1.3.084	260
97	Kościół Reformowany Adwentystów Dnia Siódmego w Polsce	The Seventh-day Adventist Reformed Church in Poland	1.3.024	193
98	Kościół Remonstrantów Polskich	The Polish Remonstrant Church	9.02	397
99	Kościół Rzymskokatolicki	The Roman Catholic Church	1.1.1.01	72
100	Kościół Słowo Życia	The Word of Life Church	1.3.073	250
101	Kościół Starokatolicki Mariawitów	The Mariavite Old Catholic Church	1.1.2.01	91
102	Kościół Starokatolicki w RP	The Old Catholic Church in the Republic of Poland	1.1.2.05	105
103	Kościół Unitariański	The Unitarian Church	1.5.08	299
104	Kościół w Radomiu	The Church in Radom	1.3.042	216
105	Kościół Wolnych Chrześcijan w RP	The Free Christians Church in the Republic of Poland	1.3.016	179
106	Kościół Zielonoświątkowy	The Pentecostal Church	1.3.011	163
107	Kościół Zjednoczeniowy czyli Ruch p.w. Ducha Św. dla Zjednoczenia Chrześcijaństwa Światowego	The United Church or the Movement of the Holy Spirit for the Unification of	8.06	387
108	Kościół Zjednoczonych Chrześcijan	The Church of the United Christians	brak	398
109	Kościół Zmartwychwstałego	The Church of the Resurrected	1.3.094	272
110	Lectorium Rosicrucianum Międzynarodowa Szkoła Złotego Różokrzyża	The Lectorium Rosicrucianum International School of the Golden Rosicrucianum	8.03	383
111	Liga Muzułmańska w RP	The Muslim League in the Republic of Poland	2.1.02	310
112	Ligmincha Polska	Ligmincha Poland	4.3.06	347
113	Lokalny Kościół w Elblągu	The Local Church in Elbląg	1.3.075	252
114	Medytacyjne Stowarzyszenie Najwyższej Mistrzyni Czing Hai w Polsce	The Meditative Association of Supreme Mistress Czing Hai in Poland	8.02	382
115	Mesjańska Społeczność Wywołanych	The Messianic Community of Callers	1.5.10	300
116	Mesjańska Wspólnota Braci Polskich	The Messianic Community of Polish Brethren	1.3.018	183
117	Mesjańskie Zbory Boże (Dnia Siódmego)	The Messianic Assemblies of God (Seventh Day)	1.3.026	196
118	Miejscowy Kościół w Lublinie	The Local Church in Lublin	1.3.072	249
119	Międzynarodowa Misja „Centrum Służby Życia”	The Life Centre Ministries	1.3.023	191
120	Międzynarodowa Wspólnota Dzogchen-Namdagling	The International Community Dzogchen-Namdagling	4.3.04	344
121	Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	The International Society for Krishna Consciousness ISKCON	5.01	355
122	Misja Buddyjska „Trzy Schronienia” w Polsce	The Buddhist Mission "Three Shelters" in Poland	4.3.05	345
123	„Misja na Wschód” we Wrocławiu	"The Mission to the East" in Wrocław	1.3.043	217
124	Misja Pokoleń	The Every Generation Ministries	1.3.040	214
125	Muzułmański Związek Religijny w RP	The Muslim Religious Union in the Republic of Poland	2.1.01	307
126	Narodowy Kościół Katolicki	The National Catholic Church	1.1.2.10	111
127	Niezależna Gmina Wyznania Mojżeszowego w Gdańsku	The Jewish Independent Congregation in Gdańsk	3.2.01	323
128	Nowe Jeruzalem	The New Jerusalem	brak	397
129	Odrodzony Kościół Starokatolicki	The Revived Old Catholic Church	1.1.2.08	108

130	Ormiański Kościół Apostolski Katolikosatu Eczmiadzyńskiego w RP	The Armenian Apostolic Church of the Echmiadzy Catholic Church in the Republic of Poland	1.2.2.02	128
131	Ormiański Kościół Apostolski w RP	The Armenian Apostolic Church in the Republic of Poland	1.2.2.01	127
132	Ośrodek Wietnamskiego Buddyzmu w Polsce	The Vietnamese Buddhism Center in Poland	4.5.01	353
133	Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny	The Polish Autocephalous Orthodox Church	1.2.1.01	117
134	Polski Ewangeliczny Kościół Braterski w Tarnowskich Górach	The Independent Evangelical Church in Tarnowskie Góry	1.3.057	235
135	Polski Kościół Dialogu	The Polish Church of Dialogue	8.11	392
136	Polski Kościół Słowiański	The Polish Slavic Church	6.02	369
137	Polski Narodowy Kościół Katolicki w RP	The Polish National Catholic Church in the Republic of Poland	1.1.2.04	102
138	Radha Govind Society of Poland	Radha Govind Society of Poland	5.04	360
139	Reformowany Kościół Katolicki w Polsce	The Reformed Catholic Church in Poland	1.1.2.09	109
140	Rodzima Wiara	The Native Faith	6.01	368
141	Rodzimy Kościół Polski	The Native Church of Poland	6.03	370
142	Ruch Chrześcijański Mt28	The Campus Crusade for Christ International	1.3.035	208
143	Ruch Świadomości Babadzi Herakhandi Samadž	The Consciousness Movement Babaji Herakhandi Samaji	5.03	359
144	Sangha „Dogen Zenji”	The Sangha Dogen Zenji	4.2.05	337
145	Spółeczność Chrześcijańska „Miejsce Odnowienia”	The Christian Community "The Place of Brith Renewals"	1.3.050	224
146	Staroprawosławna Cerkiew Staroobrzędowców	The Old Orthodox Church Old Believers	1.2.1.03	125
147	Stolica Boża i Barankowa Apostołów w Duchu i w Prawdzie, Alfa-Omega, Początek i Koniec	The Holy and Lamb Capital of the Apostles in Spirit and Truth, Alpha-Omega, Beginning and End	1.5.12	302
148	Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego w Polsce	The Bible Students Association in Poland	1.4.04	284
149	Stowarzyszenie Chrześcijańskiej Nauki – Związek Wyznaniowy	The Christian Science Society – Religious Union	8.04	386
150	Stowarzyszenie Jedności Muzułmańskiej	The Muslim Unity Association	2.2.01	311
151	Stowarzyszenie Muzułmańskie Ahmadiyya	The Muslim Association Ahmadiyya	2.3.01	316
152	Stowarzyszenie Zborów Chrześcijan w RP	The Association of Christian Churches in the Republic of Poland	1.3.017	181
153	Szkoła Zen Kwan Um w Polsce	The Kwan Um School of Zen in Poland	4.1.01	329
154	Świadkowie Jehowy w Polsce	The Jehovah's Witnesses in Poland	1.4.01	275
155	Światowy Uniwersytet Duchowy „Brahma Kumaris” w Polsce	The World Spiritual University "Brahma Kumaris" in Poland	5.06	364
156	Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	The Laymen's Home Missionary Movement	1.4.02	279
157	Uczniowie Ducha Świętego (Stowarzyszenie Panunistyczne)	The Disciples of the Holy Spirit (Pannonian Society)	8.01	381
158	Unia Ewangelikalna w RP	The Evangelical Union in the Republic of Poland	1.3.082	259
159	Ursynowska Społeczność Ewangeliczna	The Ursynów Evangelical Fellowship	1.3.063	241
160	Urząd Apostolski Jezusa Chrystusa	The Apostolic Authority of Jesus Christ	brak	273
161	Warsaw International Church (Warszawski Kościół Międzynarodowy)	Warsaw International Church	1.3.078	254
162	Warszawski Kościół Chrystusowy	The Warsaw Christ Church	1.3.045	218
163	Wiara Baha'i	The Baha'i Faith	7.2.01	377
164	Wschodni Kościół Staroobrzędowy	The Eastern Old Belief Church	1.2.1.02	123
165	Wspólnota „Drzewo Oliwne”	The Community "Olive Tree"	1.3.059	237
166	Wspólnota bez Bram Mumon-Kai Związek Buddyjski Zen Rinzai	The "Community Without Gates" The Rinzai Community Mumon-Kai in the Republic of Poland	4.2.04	336
167	Wspólnota Chrześcijańska „Wrocław dla Jezusa”	The Christian Community "Wrocław for Jesus"	1.3.046	219
168	Wspólnota Chrześcijańska Pojednanie	The Reconciliation Christian Fellowships	1.3.025	194
169	Wspólnota Ewangelicznych Kościołów Reformowanych w Polsce	Community of Evangelical Reformed Churches in Poland	1.3.092	270
170	Wspólnota Nauk Różokrzyża	The Community of Rosicrucian Studies	brak	397
171	Wspólnota Unitarian Uniwersalistów w RP	The Unitarias of Universalist Community in the Republic of Poland	1.5.06	297

172	Wyznawcy Słońca	Sun Worshipers	8.15	395
173	Zachodni Zakon Sufi	The Sufi Order International – West Order	8.07	388
174	Zachodniosłowiański Związek Wyznaniowy „Słowiańska Wiara”	The Western Slavic Religious Union "Slavic Faith"	6.04	373
175	Zakon Braci Zjednoczenia Energetycznego	The Monastery of Brothers of Energy Union	8.12	393
176	Zbór Chrześcijan we Wschowie	The Christian Church in Wschowa	brak	303
177	Zbór Chrześcijański w RP	The Christian Church in the Republic of Poland	1.3.019	184
178	Zbór Ewangelicko-Baptystyczny w Katowicach	The Evangelical-Baptist Church in Katowice	1.3.029	202
179	Zbór Ewangeliczny „Agape” w Poznaniu	The "Agape" Evangelical Church in Poznań	1.3.027	198
180	Zbór Ewangeliczny „Bethel” w Warszawie	The "Bethel" Evangelical Church in Warsaw	1.3.041	215
181	Zbór Ewangeliczny „Jeruzalem” w Żywcu	The Evangelical Church "Jerusalem" in Żywiec	brak	274
182	Zbór Ewangeliczny „Jordan” w Gdyni	The Evangelical Church "Jordan" in Gdynia	brak	274
183	Zbór Ewangeliczny „Nazaret”	The Evangelical Church "Nazareth"	brak	273
184	Zbór Ewangeliczny „Syjon” w Dzięgielowie	The Evangelical Church "Zion" in Dzięgielów	brak	273
185	Zbór Ewangelicznych Chrześcijan w Duchu Apostolskim	The Church of Evangelical Christians in the Apostolic Spirit	1.3.020	186
186	Zbór Ewangelii Łaski	The Church of the Gospel of Grace	1.3.047	220
187	Zbór Panmonistyczny	The Panmonist Church	8.05	387
188	Zbór w Wodzisławiu Śląskim	The Church in Wodzisław Śląski	1.3.028	200
189	Zbór Wolnych Chrześcijan w Jaworznie	The Free Christian Church in Jaworzno	1.3.033	206
190	Zgromadzenie Braci i Sióstr „Politeistów”	The Congregation of Brothers and Sisters "Politeists"	8.14	394
191	Zielonoświątkowy Kościół Przepowiedzi Salomona	The Pentecostal Church of Solomon's Parables	brak	274
192	Zrzeszenie Kościołów Chrystusowych w RP	The Association of Christ Churches in the Republic of Poland	1.5.04	293
193	Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego w RP	The Association of Free Bible Students in the Republic of Poland	1.4.03	282
194	Związek Ajapa Yoga	The Ajapa Yoga Association	5.02	357
195	Związek Badaczy Biblii w RP	The Union of Bible Students in the Republic of Poland	brak	286
196	Związek Buddyjski „Dzogczien Kunzang Cziuling” w RP	The Dzogczien Kunzang Cziuling Buddhist Union in the Republic of Poland	4.3.10	350
197	Związek Buddyjski „Yeshe Khorlo” w RP	The Yeshe Khorlo Buddhist Union in the Republic of Poland	4.3.11	351
198	Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang	The Benchen Karma Kamtsang Buddhist Association	4.3.02	341
199	Związek Buddyjski Dak Shang Kagyu w Polsce	The Dak Shang Kagyu Buddhist Association in Poland	4.3.07	348
200	Związek Buddyjski Khordong w Polsce	The Khordong Buddhist Association in Poland	4.3.03	343
201	Związek Buddystów Czan	The Association of Buddhists Czan	4.4.01	352
202	Związek Buddystów Zen „Bodhidharma”	The Zen Buddhist Association "Bodhidharma"	4.2.03	334
203	Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP	The Union of Jewish Religious Communities in the Republic of Poland	3.1.01	319
204	Związek Hatha Jogi „Brama Jogi”	The Hatha Yoga Gate Association "Yoga Gate"	5.07	366
205	Związek Taoistów Tao Te King	The Taoist Union Tao Te King	7.3.01	378
206	Związek Tybetańskiego Bon „Sa Trik Er Sang”	The Tibetan Bon "Sa Trik Er Sang" Association	4.3.09	349
207	Związek Wyznaniowy „Polska Chrześcijańska Służba”	The Religious Union "Polish Christian Service"	1.3.076	252
208	Związek Wyznaniowy „Wierzę w Dobro Człowieka”	The Religious Union "I Believe in the Good of Man"	8.08	390
209	Związek Wyznaniowy Eckankar w Polsce	The Eckankar. Religion of the Light and Sound of God	8.13	393
210	Związek Wyznaniowy Hindu Bhawan w RP	The Religious Association Hindu Bhawan in the Republic of Poland	5.08	366
211	Związek Wyznaniowy Kwinarystów	The Quinнарist Religious Association	8.09	391
212	Związek Wyznaniowy Rodzimowierców Polskich Ród	The Religious Union of Polish Native Faith Believers „Ród”	6.05	374
213	Związek Wyznaniowy Singh Saba Gurudwara w RP	The Singh Saba Gurudwara Religious Association in the Republic of Poland	7.4.01	379

Porządek demograficzny

Demographic order

Lp. No.	Nazwa wyznania	Name of denomination	Identyfikator Identifier	Populacja Population	Strona Page
1	Kościół Rzymskokatolicki	The Roman Catholic Church	1.1.1.01	31461779	72
2	Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny	The Polish Autocephalous Orthodox Church	1.2.1.01	503996	117
3	Świadkowie Jehowy w Polsce	The Jehovah's Witnesses in Poland	1.4.01	115562	275
4	Kościół Greckokatolicki	The Greek Catholic Church	1.1.1.02	70000	79
5	Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP	The Evangelical Church of the Augsburg Confession in the Republic of Poland	1.3.001	59891	132
6	Kościół Zielonoświątkowy	The Pentecostal Church	1.3.011	27068	163
7	Kościół Polskokatolicki w RP	The Polish Catholic Church in the Republic of Poland	1.1.2.02	17633	96
8	Liga Muzułmańska w RP	The Muslim League in the Republic of Poland	2.1.02	15500	310
9	Katolicki Kościół Narodowy w Polsce	The National Catholic Church in Poland (NCC)	1.1.2.06	13218	106
10	Kościół Starokatolicki Mariawitów	The Mariavite Old Catholic Church	1.1.2.01	12248	91
11	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego w RP	The Seventh-day Adventist Church in the Republic of Poland	1.3.005	8559	150
12	Kościół Chrystusowy w RP	The Fellowship of Christian Churches in the Republic of Poland	1.3.013	7365	172
13	Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul-Bayt	The Ahl-ul-Bayt Islamic Assembly	2.2.02	6114	313
14	Kościół Chrześcijań Baptystów w RP	The Baptist Union in the Republic of Poland	1.3.004	6002	145
15	Kościół Boży w Chrystusie	The Church of God in Christ	1.3.009	5628	159
16	Rodzimy Kościół Polski	The Native Church of Poland	6.03	4353	370
17	Kościół Ewangelicko-Metodystyczny w RP	The United Methodist Church in the Republic of Poland	1.3.003	4197	141
18	Kościół Ewangelicko-Reformowany w RP	The Evangelical Reformed Church in the Republic of Poland	1.3.002	3500	138
19	Kościół Wolnych Chrześcijań w RP	The Free Christians Church in the Republic of Poland	1.3.016	3304	179
20	Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu	The Karma Kagyu Diamond Way Buddhist Association	4.3.01	3236	339
21	Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny	The International Society for Krishna Consciousness ISKCON	5.01	3213	355
22	Kościół Nowoapostolski w Polsce	The New-Apostolic Church in Poland	1.5.01	3055	286
23	Kościół Boży w Polsce	The Church of God in Poland	1.3.052	2942	226
24	Kościół Starokatolicki w RP	The Old Catholic Church in the Republic of Poland	1.1.2.05	2697	105
25	Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang	The Benchen Karma Kamtsang Buddhist Association	4.3.02	2431	341
26	Kościół Ewangelicznych Chrześcijań w RP	The Evangelical Christian Church in the Republic of Poland	1.3.022	2327	188
27	Rodzima Wiara	The Native Faith	6.01	2039	368
28	Kościół Chrześcijań Wiary Ewangelicznej w RP	The Christian Evangelical Faith Church in the Republic of Poland	1.3.010	1810	162
29	Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich w Polsce (Mormoni)	The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints in Poland (Mormons)	1.5.02	1795	290
30	Kościół Katolicki Mariawitów w RP	The Catholic Mariavite Church in the Republic of Poland	1.1.2.03	1783	95
31	Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP	The Union of Jewish Religious Communities in the Republic of Poland	3.1.01	1700	319
32	Wschodni Kościół Staroobrzędowy	The Eastern Old Belief Church	1.2.1.02	1500	123
33	Świecki Ruch Misyjny „Epifania”	The Laymen's Home Missionary Movement	1.4.02	1410	279
34	Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego w RP	The Association of Free Bible Students in the Republic of Poland	1.4.03	1408	282
35	Buddyjska Wspólnota Zen Kannon	The Zen Kannon Buddhist Community	4.2.01	1263	331

36	Polski Narodowy Kościół Katolicki w RP	The Polish National Catholic Church in the Republic of Poland	1.1.2.04	1213	102
37	Biblijny Kościół Baptystyczny	The Bible Baptist Church	1.3.048	1210	221
38	Ewangeliczny Kościół Chrześcijański	The Evangelical Christian Church	1.3.083	1118	260
39	Kościół Chrystusowy w Polsce	The Church of Christ in Poland	1.3.014	962	174
40	Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”	The Science of Identity Foundation "Chaitanya Mission"	5.05	882	361
41	Chrześcijańska Wspólnota Ewangeliczna	The Christian Evangelical Fellowship	1.3.030	852	203
42	Kościół Boży	The Church of God	1.3.056	759	234
43	Zachodni Zakon Sufi	The Sufi Order International – West Order	8.07	640	388
44	Kościół Ormiańskokatolicki	The Armenian Catholic Church	1.1.1.04	630	87
45	Chrześcijańska Wspólnota Zielonoświątkowa	The Christian Pentecostal Community	1.3.008	628	158
46	Ewangeliczna Wspólnota Zielonoświątkowa	The Evangelical Pentecostal Community	1.3.012	626	169
47	Wspólnota Chrześcijańska „Wrocław dla Jezusa”	The Christian Community "Wrocław for Jesus"	1.3.046	550	219
48	Ewangeliczny Kościół Metodystyczny w RP	The Evangelical Methodist Church in the Republic of Poland	1.3.088	490	266
49	Muzułmański Związek Religijny w RP	The Muslim Religious Union in the Republic of Poland	2.1.01	490	307
50	Ewangeliczny Związek Braterski w RP	The Evangelical Brotherhood Union in the Republic of Poland	1.3.015	480	176
51	Staroprawosławna Cerkiew Staroobrzędowców	The Old Orthodox Church Old Believers	1.2.1.03	460	125
52	Stowarzyszenie Zborów Chrześcijan w RP	The Association of Christian Churches in the Republic of Poland	1.3.017	447	181
53	Kościół Ewangeliczny w RP	The Evangelical Church in the Republic of Poland	1.3.079	421	255
54	Związek Ajapa Yoga	The Ajapa Yoga Association	5.02	366	357
55	Ormiański Kościół Apostolski w RP	The Armenian Apostolic Church in the Republic of Poland	1.2.2.01	361	127
56	Ośrodek Wietnamskiego Buddyzmu w Polsce	The Vietnamese Buddhism Center in Poland	4.5.01	335	353
57	Wiara Baha’i	The Baha’i Faith	7.2.01	335	377
58	Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego	The Christian Church of Saturday Day	1.3.007	329	156
59	Zachodniosłowiański Związek Wyznaniowy „Słowiańska Wiara”	The Western Slavic Religious Union "Slavic Faith"	6.04	325	373
60	Misja Buddyjska „Trzy Schronienia” w Polsce	The Buddhist Mission "Three Shelters" in Poland	4.3.05	270	345
61	„Kanzeon” Związek Buddyjski	The Buddhist Association "Kanzeon Sangha"	4.2.02	268	332
62	Polski Kościół Słowiański	The Polish Slavic Church	6.02	258	369
63	Odrodzony Kościół Starokatolicki	The Revived Old Catholic Church	1.1.2.08	243	108
64	Kościół Chwały	The Church of Glory	1.3.081	236	258
65	Związek Wyznaniowy Hindu Bhavan w RP	The Religious Association Hindu Bhavan in the Republic of Poland	5.08	228	366
66	Kościół Unitariański	The Unitarian Church	1.5.08	220	299
67	Kościół Aktywnych Chrześcijan w RP	The Church of Active Christians in the Republic of Poland	1.3.021	205	186
68	Szkoła Zen Kwan Um w Polsce	The Kwan Um School of Zen in Poland	4.1.01	203	329
69	Beit Polska – Związek Postępowych Gmin Żydowskich	The Beit Poland – The Jewish Progressive Community of Poland	3.2.02	201	324
70	Instytut Śardza Ling	Institute of Śardza Ling	4.3.08	200	348
71	Wspólnota Unitarian Uniwersalistów w RP	The Unitarians of Universalist Community in the Republic of Poland	1.5.06	200	297
72	Związek Taoistów Tao Te King	The Taoist Union Tao Te King	7.3.01	200	378
73	Kościół Zmartwychwstałego	The Church of the Resurrected	1.3.094	185	272
74	Zbór Ewangeliczny „Agape” w Poznaniu	The "Agape" Evangelical Church in Poznań	1.3.027	175	198
75	Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego w Polsce	The Bible Students Association in Poland	1.4.04	171	284
76	Kościół Chrześcijański w Duchu Prawdy i Pokoju	The Christian Church in the Spirit of Truth and Peace	1.5.05	166	295
77	Kościół Nowego Przymierza w Lublinie	The New Covenant Church in Lublin	1.3.067	165	244
78	Kościół Dobrej Nadziei	The Church of Good Hope	1.1.2.07	163	108

79	Ewangeliczny Zakon Braterski	The Evangelical Order of Brotherhood	1.3.093	159	271
80	Niezależna Gmina Wyznania Mojżeszowego w Gdańsku	The Jewish Independent Congregation in Gdańsk	3.2.01	158	323
81	Reformowany Kościół Katolicki w Polsce	The Reformed Catholic Church in Poland	1.1.2.09	156	109
82	Karaimski Związek Religijny w RP	The Karaims Religious Union in the Republic of Poland	7.1.01	155	375
83	Centrum Biblijne „Jezus Jest Panem”	The Biblical Center "Jesus is Lord"	1.3.031	149	204
84	Kościół Chrześcijański „Słowo Wiary”	The Christian Church "Word of Faith"	1.3.080	137	256
85	Ormiański Kościół Apostolski Katolikosatu Eczmiadzyńskiego w RP	The Armenian Apostolic Church of the Echmiadzyn Catholic Church in the Republic of Poland	1.2.2.02	135	128
86	Międzynarodowa Wspólnota Dzogchen-Namdagling	The International Community Dzogchen-Namdagling	4.3.04	130	344
87	Sangha „Dogen Zenji”	The Sangha Dogen Zenji	4.2.05	130	337
88	Kościół Armia Zbawienia w RP	The Church "Salvation Army" in the Republic of Poland	1.3.085	129	261
89	Gmina Wyznaniowa Starozakonných w RP	The Religious Community of the Old Testament in the Republic of Poland	3.1.02	126	322
90	Wspólnota Chrześcijańska Pojednanie	The Reconciliation Christian Fellowships	1.3.025	125	194
91	Centrum Chrześcijańskie „Kanaan”	The Christian Center "Kanaan"	1.3.049	121	223
92	Kościół Ewangelicko-Prezbiteriański	The Evangelical Presbyterian Church	1.3.039	120	213
93	Mesjańskie Zbory Boże (Dnia Siódmego)	The Messianic Assemblies of God (Seventh Day)	1.3.026	119	196
94	Lectorium Rosicrucianum Międzynarodowa Szkoła Złotego Różokrzyża	The Lectorium Rosicrucianum International School of the Golden Rosicrucianum	8.03	118	383
95	Kościół Neounicki	The Neounice Church	1.1.1.03	115	85
96	Kościół Słowo Życia	The Word of Life Church	1.3.073	111	250
97	Zbór Chrześcijański w RP	The Christian Church in the Republic of Poland	1.3.019	110	184
98	Ruch Świadomości Babadži Herakhandi Samadź	The Consciousness Movement Babaji Herakhandi Samaji	5.03	108	359
99	Światowy Uniwersytet Duchowy „Brahma Kumaris” w Polsce	The World Spiritual University "Brahma Kumaris" in Poland	5.06	108	364
100	Unia Ewangelikalna w RP	The Evangelical Union in the Republic of Poland	1.3.082	107	259
101	Wyznawcy Słońca	Sun Worshipers	8.15	106	395
102	Kościół Boga Żywego, Będącego Wsparciem i Podporą Prawdy, Kościół Światło Świata	The Church of the Living God, Who Is Relief and Support of Truth, The Church Light of the World	1.3.089	103	267
103	Związek Buddyjski Khordong w Polsce	The Khordong Buddhist Association in Poland	4.3.03	101	343
104	Zakon Braci Zjednoczenia Energetycznego	The Monastery of Brothers of Energy Union	8.12	100	393
105	Ligmincha Polska	Ligmincha Poland	4.3.06	99	346
106	Kościół Jezusa Chrystusa Wiary Chrześcijańskiej	The Church of Jesus Christ of the Christian Faith	1.3.066	86	243
107	Kościół „Chrześcijańska Wspólnota Jordan”	The "Christian Community Jordan" Church	1.3.087	85	264
108	Ruch Chrześcijański Mt28	The Campus Crusade for Christ International	1.3.035	83	208
109	Związek Buddystów Zen „Bodhidharma”	The Zen Buddhist Association "Bodhidharma"	4.2.03	82	334
110	Chrześcijańska Wspólnota „Jezus Panem”	The Christian Community "Jesus is Lord"	1.3.032	79	205
111	Kościół Pentakostalny w RP	The Pentacostal Church in the Republic of Poland	1.3.053	79	229
112	Zbór w Wodzisławiu Śląskim	The Church in Wodzisław Śląski	1.3.028	76	200
113	Kościół Chrześcijan Pełnej Ewangelii Obóz Boży	The Full Gospel Christian Church God's Camp	1.3.090	72	268
114	Międzynarodowa Misja „Centrum Służby Życia”	The Life Centre Ministries	1.3.023	72	191
115	Stowarzyszenie Jedności Muzułmańskiej	The Muslim Unity Association	2.2.01	70	311
116	Związek Buddystów Czan	The Association of Buddhists Czan	4.4.01	70	352
117	Warsaw International Church (Warszawski Kościół Międzynarodowy)	Warsaw International Church	1.3.078	65	254
118	Kościół Chrześcijański w Warszawie	The Christian Church in Warsaw	1.3.061	64	239
119	Chrześcijańska Wspólnota Braterska	The Christian Brotherhood Community	1.3.091	60	269
120	Kościół Chrześcijański „Wieczernik”	The Christian Church "Upper Room"	1.3.054	60	230
121	Dom Izraela Polania	House of Israel Polania	1.3.071	57	247
122	Kościół Zjednoczeniowy czyli Ruch p.w. Ducha Św. dla Zjednoczenia Chrześcijaństwa Światowego	The United Church or the Movement of the Holy Spirit for the Unification of	8.06	55	387
123	Kościół „Chrystus dla Wszystkich”	The Church "Christ for All"	1.3.038	54	211

124	Kościół Anglikański w Polsce	The Anglican Church in Poland	1.3.055	54	232
125	Zbór Panmonistyczny	The Panmonist Church	8.05	53	387
126	Adwentyści Dnia Siódmego – Ruch Reformacyjny w RP	The Seventh-day Adventists – Reform Movement in the Republic of Poland	1.3.006	52	154
127	Kościół Chrześcijański „Arka” w Poznaniu	The Christian Church "Ark" in Poznań	1.3.034	52	207
128	Medytacyjne Stowarzyszenie Najwyższej Mistrzyni Czing Hai w Polsce	The Meditative Association of Supreme Mistress Czing Hai in Poland	8.02	50	382
129	Związek Wyznaniowy Singh Saba Gurudwara w RP	The Singh Saba Gurudwara Religious Association in the Republic of Poland	7.4.01	50	379
130	Kościół Chrześcijański ZOE	The Christian Church ZOE	1.3.086	49	263
131	Związek Wyznaniowy „Wierzę w Dobro Człowieka”	The Religious Union "I Believe in the Good of Man"	8.08	49	390
132	Zbór Ewangelicznych Chrześcijan w Duchu Apostolskim	The Church of Evangelical Christians in the Apostolic Spirit	1.3.020	48	186
133	Kościół Prezbiteriański	The Presbyterian Church	1.3.084	45	260
134	Wspólnota bez Bram Mumon-Kai Związek Buddyjski Zen Rinzai	The "Community Without Gates" The Rinzai Community Mumon-Kai in the Republic of Poland	4.2.04	44	336
135	Kościół Chrześcijański „Jezus Żyje”	The Christian Church "Jesus is Alive"	1.3.070	43	246
136	Mesjańska Wspólnota Braci Polskich	The Messianic Community of Polish Brethren	1.3.018	43	183
137	Stowarzyszenie Muzułmańskie Ahmadiyya	The Muslim Association Ahmadiyya	2.3.01	41	316
138	Zrzeszenie Kościołów Chrystusowych w RP	The Association of Christ Churches in the Republic of Poland	1.5.04	37	293
139	Chrześcijański Kościół „Maranatha” w Wiśle	The Christian Church "Maranatha" in Wisła	1.3.062	36	240
140	Związek Buddyjski „Yeshe Khorlo” w RP	The Yeshe Khorlo Buddhist Union in the Republic of Poland	4.3.11	36	351
141	Chrześcijański Kościół Dobra	The Christian Church of Goodness	1.5.07	34	298
142	„Misja na Wschód” we Wrocławiu	"The Mission to the East" in Wrocław	1.3.043	32	217
143	Chrześcijański Kościół „Dobra Nowina”	The Christian Church "Good News"	1.3.064	30	242
144	Kościół Panteistyczny „Pneuma”	The Pantheistic Church "Pneuma"	8.10	30	391
145	Kościół Ekklesia w Warszawie	The Ekklesia Church in Warsaw	1.3.068	29	244
146	Kościół Reformowany Adwentystów Dnia Siódmego w Polsce	The Seventh-day Adventist Reformed Church in Poland	1.3.024	29	193
147	Warszawski Kościół Chrystusowy	The Warsaw Christ Church	1.3.045	28	218
148	Zbór Ewangelicko-Baptystyczny w Katowicach	The Evangelical-Baptist Church in Katowice	1.3.029	28	202
149	Związek Buddyjski Dak Shang Kagyu w Polsce	The Dak Shang Kagyu Buddhist Association in Poland	4.3.07	28	348
150	Lokalny Kościół w Elblągu	The Local Church in Elbląg	1.3.075	25	252
151	Społeczność Chrześcijańska „Miejsce Odnowienia”	The Christian Community "The Place of Brith Renewals"	1.3.050	24	224
152	Zbór Ewangelii Łaski	The Church of the Gospel of Grace	1.3.047	24	220
153	Chrześcijańska Wspólnota Mennonitów	The Mennonite Christian Community "Agape"	1.3.044	20	217
154	Chrześcijański Kościół Pełnej Ewangelii „Duch i Moc”	The Full Gospel Church "Spirit and Power"	1.3.060	20	238
155	Kościół w Radomiu	The Church in Radom	1.3.042	20	216
156	Kościół Chrześcijan w Rybniku	The Christian Church in Rybnik	1.3.074	19	251
157	Zbór Wolnych Chrześcijan w Jaworznie	The Free Christian Church in Jaworzno	1.3.033	18	206
158	Związek Wyznaniowy Kwinarystów	The Quinnarist Religious Association	8.09	18	391
159	Związek Buddyjski „Dzogczien Kunzang Cziuling” w RP	The Dzogczien Kunzang Cziuling Buddhist Union in the Republic of Poland	4.3.10	17	350
160	Kościół Jezusa Chrystusa w Kamiennej Górze	The Church of Jesus Christ in Kamienna Góra	1.3.036	16	210
161	Kościół Jezusa Chrystusa „Syjon” w Rzeszowie	The Church of Jesus Christ "Zion" in Rzeszów	1.3.069	15	245
162	Uczniowie Ducha Świętego (Stowarzyszenie Panunistyczne)	The Disciples of the Holy Spirit (Pannonian Society)	8.01	15	381
163	Centrum Chrześcijańskie „Nowa Fala”	The Christian Center "New Wave"	1.3.051	14	225
164	Radha Govind Society of Poland	Radha Govind Society of Poland	5.04	14	360
165	Chrześcijańskie Centrum „Pan jest Sztandarem”	The Christian Center "Lord is the Flag"	1.3.058	13	236
166	Stolica Boża i Barankowa Apostołów w Duchu i w Prawdzie, Alfa-Omega, Początek i Koniec	The Holy and Lamb Capital of the Apostles in Spirit and Truth, Alpha-Omega, Beginning and End	1.5.12	12	302
167	Związek Tybetańskiego Bon „Sa Trik Er Sang”	The Tibetan Bon "Sa Trik Er Sang" Association	4.3.09	12	349

168	Wspólnota „Drzewo Oliwne”	The Community "Olive Tree"	1.3.059	10	237
169	Miejskowy Kościół w Lublinie	The Local Church in Lublin	1.3.072	9	249
170	Misja Pokoleń	The Every Generation Ministries	1.3.040	9	214
171	Ursynowska Społeczność Ewangeliczna	The Ursynów Evangelical Fellowship	1.3.063	9	241
172	Polski Ewangeliczny Kościół Braterski w Tarnowskich Górach	The Independent Evangelical Church in Tarnowskie Góry	1.3.057	8	235
173	Związek Wyznaniowy Eckankar w Polsce	The Eckankar. Religion of the Light and Sound of God	8.13	8	393
174	Mesjańska Społeczność Wywołanych	The Messianic Community of Callers	1.5.10	7	300
175	Kościół Miłosierdzia Jezusowego	The Church of Jesus' Mercy	1.5.11	6	301
176	Chrześcijański Związek Wyznaniowy „Źródło”	The Christian Religious Association "Source"	1.5.09	5	300
177	Kościół „Misja dla Polski”	The Church "Mission for Poland"	1.3.065	5	243
178	Kościół Jezusa Chrystusa w Werbkowicach	The Church of Jesus Christ in Werbkowice	1.3.037	5	210
179	Kościół Remonstrantów Polskich	The Polish Remonstrant Church	9.02	5	397
180	Kościół Chrześcijański „Otwarte Drzwi”	The Christian Church "Open Doors"	1.3.077	3	253
181	Kościół Miłosiernego Boga	The Church of the Merciful God	1.5.03	2	293
182	Stowarzyszenie Chrześcijańskiej Nauki – Związek Wyznaniowy	The Christian Science Society – Religious Union	8.04	2	386
183	Zbór Ewangeliczny „Bethel” w Warszawie	The "Bethel" Evangelical Church in Warsaw	1.3.041	2	215
184	Związek Wyznaniowy „Polska Chrześcijańska Służba”	The Religious Union "Polish Christian Service"	1.3.076	2	252
185	Chrześcijański Kościół Głosicieli Dobrej Nowiny	The Christian Church of the Proclaimers of the Good News	9.01	.	397
186	Kongregacja Religijna Zakonu Rycerskiego Świętego Jakuba Apostoła	The Religious Congregation of the Chivalric Order of Saint James the Apostle	9.03	.	398
187	Kościół Naturalny	The Natural Church	8.16	.	396
188	Polski Kościół Dialogu	The Polish Church of Dialogue	8.11	.	392
189	Narodowy Kościół Katolicki	The National Catholic Church	1.1.2.10	.	111
190	Wspólnota Ewangelicznych Kościołów Reformowanych w Polsce	Community of Evangelical Reformed Churches in Poland	1.3.092	.	270
191	Zgromadzenie Braci i Sióstr „Politeistów”	The Congregation of Brothers and Sisters "Politeists"	8.14	.	394
192	Związek Wyznaniowy Rodzimowierców Polskich Ród	The Religious Union of Polish Native Faith Belivers „Ród”	6.05	.	374
193	Biblijny Kościół Boży w Polsce	The Biblical Church of God in Poland	brak	.	275
194	Grupa Wyznaniowa „Śhri Vidya”	The Religious Group "Shri Vidya"	brak	.	367
195	Havurah Lehimud Jahadut – Bractwo dla Poznawania Judaizmu	The Havurah Lehimud Jahadut – The Brotherhood for Knowledge Judaism	brak	.	325
196	Izraelska Niezależna Gmina Wyznaniowa w Poznaniu	The Jewish Independent Congregation in Poznań	brak	.	325
197	Kościół „Maranatha”	The "Maranatha" Church	brak	.	274
198	Kościół Chrześcijan Pełnej Ewangelii Jezusa Chrystusa	The Christian Church Full of the Gospel of Jesus Christ	brak	.	273
199	Kościół Chrześcijan w RP	The Christian Church in the Republic of Poland	brak	.	302
200	Kościół Chrześcijański w Rypinie	The Christian Church in Rypin	brak	.	274
201	Kościół Ewangeliczny „Misja Łaski”	The Evangelical Church "Mission of Grace"	brak	.	273
202	Kościół Zjednoczonych Chrześcijan	The Church of the United Christians	brak	.	398
203	Nowe Jeruzalem	The New Jerusalem	brak	.	397
204	Urząd Apostolski Jezusa Chrystusa	The Apostolic Authority of Jesus Christ	brak	.	273
205	Wspólnota Nauk Różokrzyża	The Community of Rosicrucian Studies	brak	.	397
206	Zbór Chrześcijan we Wschowie	The Christian Church in Wschowa	brak	.	303
207	Zbór Ewangeliczny „Jeruzalem” w Żywcu	The Evangelical Church "Jerusalem" in Żywiec	brak	.	274
208	Zbór Ewangeliczny „Jordan” w Gdyni	The Evangelical Church "Jordan" in Gdynia	brak	.	274
209	Zbór Ewangeliczny „Nazaret”	The Evangelical Church "Nazareth"	brak	.	273
210	Zbór Ewangeliczny „Syjon” w Dzięgielowie	The Evangelical Church "Zion" in Dzięgielów	brak	.	273
211	Zielonoświątkowy Kościół Przepowiedni Salomona	The Pentecostal Church of Solomon's Parables	brak	.	274
212	Związek Badaczy Biblii w RP	The Union of Bible Students in the Republic of Poland	brak	.	286
213	Związek Hatha Jogi „Brama Jogi”	The Hatha Yoga Gate Association "Yoga Gate"	5.07	.	366

4.3. Chrześcijaństwo

4.3. Christianity

Grupa 1

Group No. 1

Chrześcijaństwo jest religią monoteistyczną o zasięgu ogólnoświatowym. Swoimi korzeniami sięga judaizmu. Podstawę doktrynalną tej wielkiej religii stanowi wiara w Jezusa Chrystusa jako wcielonego Syna Bożego, będącego jednocześnie Mesjaszem i Odkupicielem, który umarł na krzyżu za grzechy ludzkości. Przeważająca część chrześcijan wyznaje wiarę w trójosobowego Boga (Trójca Święta) w osobach: Bóg Ojciec, Syn Boży oraz Duch Święty. Wyjątek stanowią wywodzące się z chrześcijaństwa wyznania antytrynitarne*, nieuznające dogmatu o Trójcy Świętej, a tym samym równoprawnej boskości Jezusa Chrystusa i Ducha Świętego. Do tej grupy należą m.in. wyznania wywodzące się z nurtu Badaczy Pisma Świętego, np. Świadkowie Jehowy. Chrześcijaństwo jest religią objawioną, ponieważ prawdy religijne zawarte w Piśmie Świętym są uważane za objawione przez samego Boga i mają charakter absolutny. Należy jednak podkreślić, że dogmaty, chociaż niezmiennie, mogą być wyrażane w sposób zmienny, dostosowany do określonego kontekstu kulturowo-społecznego czy okresu dziejowego.

Historia chrześcijaństwa sięga 2000 lat. Pierwsze wieki były świadkami odchodzenia od praktyk judaizmu. Tzw. sobór jerozolimski (ok. 49 r. n.e.) uchylił obowiązek zachowania Prawa Mojżeszowego, a chrześcijanie zostali zwolnieni z obowiązku obrzezania. Pierwsza wspólnota chrześcijańska była skupiona wokół apostołów z Piotrem na czele, a jej „kroniką” są Dzieje Apostolskie. Po początkowym etapie ekspansji w Palestynie, dzięki misjom św. Pawła i innych apostołów, chrześcijaństwo rozprzestrzeniło się na terenach Azji Mniejszej, w Syrii, Grecji, Egipcie, Italii, w Galii i Afryce Północnej. W III w. n.e. dociera do Armenii, Gruzji oraz Persji. W IV w. chrześcijaństwo wyznawała niemal połowa mieszkańców Cesarstwa Rzymskiego. Po okresie prześladowań, w 381 r. n.e., stało się religią państwową. Język łaciński dominował na zachodzie Europy, a grecki na wschodzie. W pierwszym tysiącleciu ukształtował się system nazywany pentarchią, w którym zgoda pięciu patriarchatów (jak i orzeczenia soborów) wyznaczały zasady życia i wiary chrześcijan. Były to najważniejsze miasta Cesarstwa: Jerozolima (prymat historyczny, miejsce szczególne ze względu na Jezusa Chrystusa), Rzym (prymat honorowy, stolica państwa), Konstantynopol (stolica wschodniego cesarstwa), Aleksandria i Antiochia. Po okresie sporów wokół ustalenia wspólnej chrystologii (dyskutowano o relacjach elementu człowieczego i boskiego w Jezusie) doszło do wyłonienia się Starożytnych Kościołów Wschodu (tzw. Kościołów niechalcedońskich) o odmiennej niż nicejska chrystologii.

Chryścianizacja Słowian dokonała się w VII–XI w. n.e. Okres XV–XVI w. to misje hiszpańskie, portugalskie i francuskie w Ameryce Północnej, Łacińskiej i Południowej. W XVI w. także rosyjski Kościół prawosławny prowadził akcje misyjne przy okazji podbojów na terenach chanatów tatarskich oraz Syberii, Alaski i na Dalekim Wschodzie.

W 2020 r. na całym świecie było ok. 2,27 mld chrześcijan. Stanowi to około 29% ogólnej populacji ludzkości na świecie. To sprawia, że chrześcijaństwo jest największą religią świata (Tabl. 4.1).

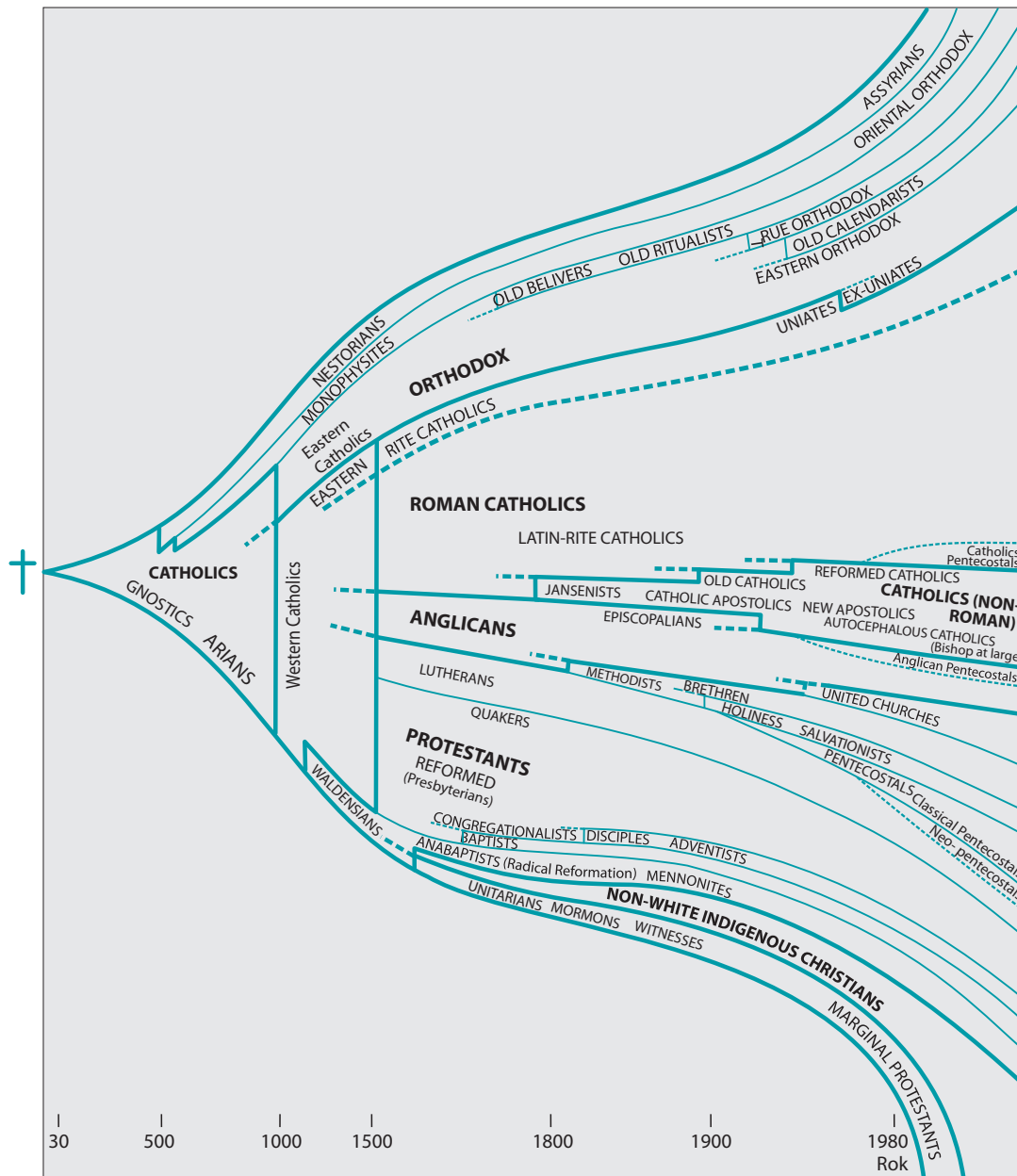
Tablica 4.1. Liczba chrześcijan w poszczególnych regionach świata w 2020 r.
 Table 4.1. Christian population by region of the world in 2020

Regiony Regions	Szacowana liczba chrześcijan w tys. Estimated Christian population in thous.	Procent (udział) chrześcijan w ogólnej populacji danego regionu Percentage of population that is Christian	Procent (udział) chrześcijan w danym regionie w ogólnej liczbie chrześcijan na świecie Percentage of world Christian population
Świat – razem The World – total	2 268 860	28,8	100,0
Bliski Wschód – Północna Afryka Middle East – North Africa	12 920	2,9	0,6
Ameryka Łacińska Latin America	546 920	84,6	24,1
Ameryka Północna North America	237 630	62,9	10,5
Europa Europe	505 140	67,1	22,3
Afryka Subsaharyjska Sub-Saharan Africa	697 420	62,0	30,7
Azja – Pacyfik Asia – Pacific	268 840	5,9	11,8

Źródło: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/christian-population-change/> (01.07.2025).
 Source: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/christian-population-change/> (01.07.2025).

W chrześcijaństwie od samego początku jego istnienia pojawiały się różne nurty i odrębności kulturowe. Na przestrzeni dwudziestu wieków doszło do licznych podziałów mających swoje źródło nie tylko w podłożu teologiczno-doktrynalnym, ale także politycznym. W rezultacie, chrześcijaństwo współczesne dzieli się na: katolicyzm, protestantyzm (w którym szczególne miejsce ma anglikanizm), Kościoły wschodnie (m.in. Kościoły prawosławne i tzw. Kościoły niechalcedońskie, orientalne), wyznania antytrynitarnie. Około połowy wszystkich chrześcijan stanowią katolicy. Niespełna 40% chrześcijan to protestanci. Udział wiernych ortodoksyjnych Kościołów wschodnich wynosi przeszło 10%. Pozostałe wyznania gromadzą 1% ogólnej liczby chrześcijan. Informacje na temat doktryn poszczególnych kościołów chrześcijańskich znajdują się w dalszych partiach książki.

Schemat 2. Podziały w chrześcijaństwie według Davida B. Barretta
 Scheme 2. Divisions in Christianity by David B. Barrett

Ź r ó d ł o: opracowano na podstawie planszy z wykresem „Podziały w chrześcijaństwie” według Davida B. Barretta; „World Christian Encyclopedia”, Oxford University Press 1982, s. 35.

S o u r c e: prepared on the basis of chart „Divisions in Christianity” by David B. Barrett; „World Christian Encyclopedia”, Oxford University Press 1982, p. 35.

4.3.1. Kościoły katolickie

4.3.1. Catholic churches

Grupa 1.1

Group No 1.1

Katolicyzm jest największym nurtem chrześcijaństwa, którego zasady wiary streszcza credo nicejsko-konstantynopolikańskie z IV w., które głosi, że:

Wierzymy w jednego Boga, Ojca Wszechmogącego, Stworzyciela wszystkich rzeczy widzialnych i niewidzialnych;

i w jednego Pana Jezusa Chrystusa, Syna Bożego, zrodzonego z Ojca, jednorodzonego, to znaczy z substancji Ojca, Boga z Boga, światłość ze światłości, Boga prawdziwego z Boga prawdziwego, zrodzonego, nie stworzonego, współistotnego Ojcu, przez którego uczynione zostały wszystkie rzeczy tak w niebie jak i na ziemi;

który zstąpił dla nas i dla naszego zbawienia; przyjął ciało i stał się człowiekiem; poniósł mękę i zmarł w trzecim dniu, wstąpił do nieba; i przyjdzie sędzić żywych i umarłych. [Wierzymy] w Ducha Świętego.

Źródło: *Breviarium Fidei Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła*, oprac. S. Głowa SJ i I. Bieda SJ, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1988, s. 611–612.

Źródło: *Breviarium Fidei Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła*, prepared by S. Głowa SJ i I. Bieda SJ, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1988, p. 611–612.

Źródłami prawd wiary w Kościołach katolickich są: Biblia, tradycja i Urząd Nauczycielski Kościoła. Katolicki kanon Biblii różni się od protestanckiego kilkoma księgami w Starym Testamencie. Ma to swoją przyczynę w tym, iż katolicyzm opowiedział się za Septuagintą (przekładem ST na język grecki z III–II w. p.n.e.), a protestantyzm przyjął hebrajski tzw. kanon masorecki z I w. n.e. Księgi, które pojawiają się w Septuagincie, a brak ich w kanonie żydowskim, nazywane są deuterokanonicznymi.

Katolicy wierzą, że przyjmowana przez nich podczas mszy świętej Komunia (Eucharystia), jest nie tylko pamiątką i celebracją ostatniej wieczerzy Jezusa Chrystusa i dwunastu apostołów, jak miała miejsce dzień przed jego pojmaniem i ukrzyżowaniem, ale to realne substancjalnie ciało oraz krew Zbawiciela. Jednocześnie Duch Święty, jak głosi katolicyzm, pochodzi od Ojca i Syna, w odróżnieniu np. od stanowiska prawosławia, według którego Duch Święty pochodzi od Ojca poprzez Syna (tzw. spór o *filioque*). Zachód dodał ów zwrot (w wyniku polemik antyariańskich) w VI w. do credo, co wywołało wielowiekowe spory między Konstantynopolem i Rzymem.

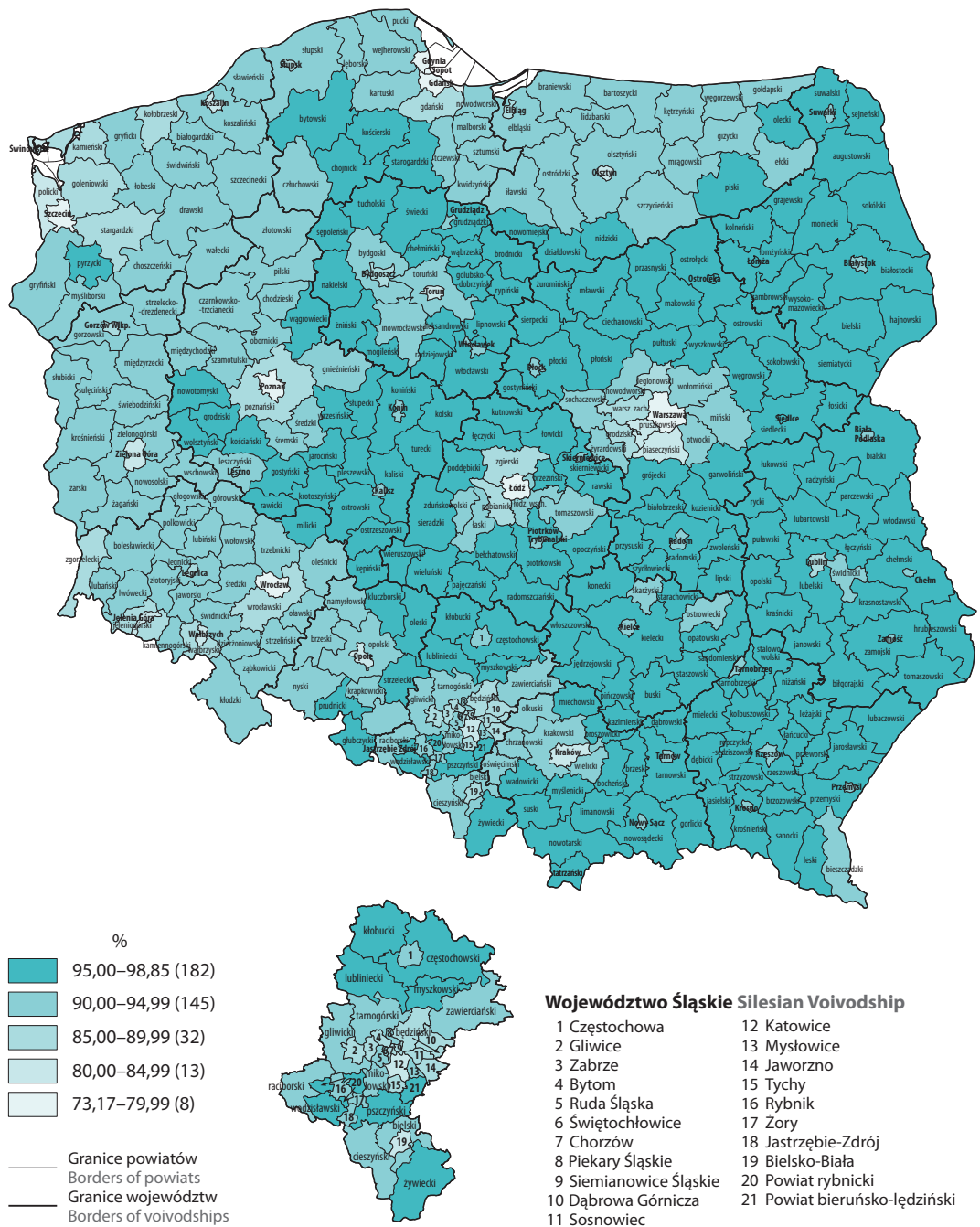
W katolicyzmie rozpowszechniony jest kult świętych, do których można się modlić o wstawiennictwo do Boga, a także kult maryjny, polegający na czczeniu Maryi, matki Zbawiciela.

Zgodnie z doktryną katolicką ludzie przeznaczeni są do życia wiecznego z Bogiem i powołani do świętości, czyli doskonałości chrześcijańskiej. Postępowanie ku tej doskonałości oparte jest na przykazaniu miłości Boga i bliźniego oraz na Dekalogu. W przeciwieństwie do wyznań protestanckich, w katolicyzmie ogromną rolę, oprócz Pisma Świętego, odgrywa Tradycja i Urząd Nauczycielski Kościoła.

Samo określenie „katolicki” pochodzi od greckiego słowa *katholikos*, czyli powszechny. W Kościołach prawosławnych powszechność chrześcijaństwa oddaje słowo „ekumeniczny”, (od gr. *oikumenikos*). Zaczęto go używać od czasów Ignacego Antiocheńskiego (początki II w. n.e).

Katolicyzm powszechnie kojarzony jest z Kościołem rzymskokatolickim, ale kościołów określanych jako katolickie jest wiele. Przykładem mogą być Kościoły starokatolickie, niepodporządkowane papieżowi, który jest przez nie traktowany jako „primus inter pares” („pierwszy wśród równych”), zatem obdarzony pierwszeństwem honorowym, ale nie władzą jurysdykcyjną.

Mapa 4.1. Ludność deklarująca przynależność do kościołów chrześcijańskich według NSP 2021
 Map 4.1. Population declaring affiliation with Christian churches in 2021 based on the 2021 National Census

Współczesny katolicyzm w świecie jest, mimo kluczowej roli Kościoła rzymskokatolickiego, bardzo zróżnicowany. Mapa katolicyzmu obejmuje środowiska „tradycjonalistyczne”, kontestujące zmiany wprowadzone przez Sobór Watykański II (ręcznicy łaciny i rytu trydenckiego), w tym najbardziej skrajne inicjatywy określane jako sedewakantyzm (katolicy, którzy uważają, że po Vaticanum II tron papieża jest „pusty”), po liberalne i „poziome” struktury, takie jak ruch 8 lipca z Holandii czy Wir sind die Kirche z Austrii, usiłujące zbudować katolicyzm otwarty na takie idee, jak kapłaństwo kobiet, kolegialne zarządzanie kościołem czy pełnoprawną obecność osób o nieheteronormatywnej seksualności w strukturach kościelnych. W Polsce nurty te są w mniejszej czy większej skali obecne. Na rzecz tradycji działa Bractwo Piusa X (poza strukturą Kościoła rzymskokatolickiego), w jego obrębie rzecznikiem tradycji jest Bractwo św. Piotra. Środowiska progresywne i lewicowe także są rozproszone i zróżnicowane. Wachlarz środowisk jest szeroki. Rozciąga się od „katolicyzmu otwartego” środowiska „Znaku” i „Tygodnika Powszechnego” po lewicowy katolicyzm osób skupionych wokół pisma „Kontakt”.

Cechą charakterystyczną większości kościołów katolickich jest ich silne ustrukturyzowanie instytucjonalne. Katolicy wierzą, że organizacja kościelna odgrywa wielką rolę w dystrybucji sakramentów i łaski. Wierzą, że jej pomoc jest niezbędna dla pozyskania środków zbawienia.

Struktura katolicyzmu powstawała przez wieki. Od II stulecia zbierały się synody lokalne, w III i IV w. pojawiło się życie zakonne, w IV w. wytworzyła się struktura organizacyjna z podziałem na patriarchaty (system pentarchii, pięciu patriarchatów z uznaniem honorowego pierwszeństwa Rzymu), metropolie, biskupstwa (diecezje, eparchie), a od VI w. n.e. – parafie.

Według danych Kościoła Katolickiego, za *Annuarium Statisticum Ecclesiae 2022* (wydanie z 2024 r.), w 2022 r. na świecie było 1 389 573 tys. katolików, co stanowiło 17,7% światowej populacji. Największy odsetek katolików zamieszkuje Amerykę Środkową (89,7% populacji) i Amerykę Południową 86,5%. W Europie odsetek ten wynosił 39,5%, a w Oceanii (26,0%). Najniższy odsetek katolików odnotowano w Azji – 3,3% populacji kontynentu.

Kościoły katolickie uznające zwierzchnictwo biskupa Rzymu

Catholic churches in communion with the bishop of Rome

Grupa 1.1.1 Group No. 1.1.1

Do Kościoła katolickiego będącego pod przewodnictwem biskupa Rzymu (papieża) należą nie tylko katolicy praktykujący swoją wiarę w obrządku łacińskim, tj. zachodnim (Kościół rzymskokatolicki), ale także między innymi w rycie bizantyjskim oraz w rycie ormiańskim różnych narodowych odmian (katolickie Kościoły wschodnie). Taki stan rzeczy uwarunkowany jest historycznie i wynika z zawieranych unii. W jurysdykcyjnej zależności od biskupa Rzymu znalazły się niektóre wschodnie kościoły zachowujące swoje obrzędy, ale uznające dogmatykę i prymat jurysdykcyjny papieża.

Sięgając do początków należy zaznaczyć, że w trakcie pierwszego tysiąclecia chrześcijaństwo rozprzestrzeniło się w Europie w dwóch obrządkach. W zachodniej Europie, w środowisku kultury rzymskiej oraz języka łacińskiego, wykształciła się szczególna kultura religijna skupiona na wymiarze prawnym (odziedziczona po Cesarstwie). Tu łacina stała się językiem liturgicznym, a rozważania scholastyczne utożsamiono z teologią. Natomiast kultura grecka, rozpowszechniona w południowo-wschodniej części Europy, stała się środowiskiem kulturowym dla ukształtowania się obrządku greckiego (zwanego inaczej bizantyjskim).

Rozwój islamu przyczynił się do rozpadu systemu pentarchii i od VIII w. dwa patriarchaty (z pięciu) zaczęły pełnić tę samą rolę w zarządzaniu chrześcijaństwem, jaką dotąd pełniły wszystkie razem. Taka sytuacja utrzymała się do roku 1054, w którym to doszło do zerwania jedności między Kościołami wschodnim a za-

chodnim („wielka schizma wschodnia”). Następstwem tego było m.in. ukształtowanie się dwu niezależnych i często rywalizujących ośrodków władzy kościelnej: w Rzymie i w Konstantynopolu.

Próby włączenia wschodnich chrześcijan w obręb jurysdykcji Rzymu datuje się od II poł. XIII w. Zachodnia idea unii polegała na zachowaniu wschodniej liturgii, ale uznaniu także jurysdykcyjnego zwierzchnictwa Rzymu. W roku 1274 zawarto unię lionńską, która przetrwała jedynie siedem lat. Idea unii wróciła w I poł. XV w. i była uwarunkowana głównie zagrożeniem tureckim. W 1439 r. przedstawiciele obu Kościołów (zachodniego i wschodniego) na soborze florenckim zawarli kolejną unię (tzw. unia florencka), która miała zakończyć okres prawie 400 lat rozłamu. Jednak inicjatywa ta nie spotkała się na wschodzie z przychylnością mnichów, niższego kleru i samych wiernych. W samym Bizancjum bojkotowano jej zwolenników. W 1441 r. większość sygnatariuszy dokumentu wycofała swoje podpisy i akceptację dla postanowień unii. Klęska wyprawy antytureckiej w bitwie pod Warną (1444 r.) oraz upadek w 1453 r. Konstantynopola przypieczętował jej losy. W 1484 r. na synodzie konstantynopolitańskim odwołano postanowienia unii florenckiej. Mimo że unia nie przetrwała, to ustalenia dokonane na soborze florenckim stanowiły podstawę dla kolejnych inicjatyw Zachodu podejmowanych w celu przyłączenia kościołów wschodnich.

Kolejną próbą była unia ogłoszona w 1596 r. na synodzie w Brześciu Litewskim. Inicjatywę tę podjęła znaczna część prawosławnej hierarchii metropolii kijowskiej (jej obszar pokrywał się z granicami Rzeczypospolitej i pod koniec XVI w. stanowił osiem diecezji prawosławnych), która widziała potrzebę reform w Kościele prawosławnym oraz zapewnienia mu odpowiedniego miejsca w Rzeczypospolitej (np. miejsca w senacie także dla biskupów wschodnich). Uroczysty akt zatwierdzenia unii odbył się 23.12.1595 r. w Rzymie. Papież zagwarantował unitom zachowanie ich własnej liturgii z językiem cerkiewno-słowiańskim, organizacji kościelnej i kalendarza juliańskiego. Metropolita otrzymał prawo potwierdzania swoich sufraganów, a unicy – przyjmując wszystkie dogmaty katolickie – uznali papieża za głowę Kościoła. Przeciwnicy unii skupieni wokół księcia Konstantego Wasyla Ostrogińskiego, wojewody kijowskiego, nie przyjęli jej i potwierdzili zwierzchnictwo patriarchatu konstantynopolitańskiego. Do unii z Rzymem nie udało się też przekonać prawosławnej społeczności: chłopów, mieszczan oraz znacznej części szlachty i duchowieństwa, głównie zakonnego. Spowodowało to podział w Kościele wschodnim na terenach Rzeczypospolitej.

W pierwszej połowie XVII w. chęć zjednoczenia z papieżem zadeklarowali także duchowni wyznania monofizyckiego* Ormianie. W 1627 r. dokonano aktu unii z papieżem. Tak więc od XVII w. na ziemiach I Rzeczypospolitej działał Kościół katolicki posiadający trzy obrządki: łańciński, unicki i ormiański. Odrodzone w 1918 r. państwo polskie odziedziczyło ukształtowane w ciągu stuleci trzy rytury katolickie: łańciński (Kościół rzymskokatolicki) i dwa wschodnie, tzn.: bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki) i ormiańskokatolicki (Kościół ormiański). Na początku lat 20. XX w. zorganizowano dla unitów z byłego zaboru rosyjskiego czwarty obrządek (również wschodni) – bizantyjsko-słowiański, określane jako Kościół neounicki. Cztery obrządki Kościoła katolickiego są w Polsce nadal obecne.

Rocznik statystyczny Kościoła Katolickiego (Annuario Statisticum Ecclesiae 2022) podaje następujące dane statystyczne dotyczące Kościoła Katolickiego na świecie: duchowieństwo w 2022 r. liczyło: 5 353 biskupów, 407 730 księży (w tym 279 171 księży diecezjalnych i 128 559 księży zakonnych), 108 481 alumnów (w tym 43 573 alumnów zakonnych), 49 414 braci zakonnych i 599 228 siostr zakonnych, z czego w Europie: 1 666 biskupów, 157 577 księży (w tym 44 749 księży zakonnych), 13 461 alumnów (w tym 5 946 alumnów zakonnych), 13 485 braci zakonnych i 19 3178 siostr zakonnych.

Zasady wiary Kościoła zebrane są w różnych tekstach. Do najważniejszych dokumentów należą *Enchiridion symbolorum, definitionum et declarationum de rebus fidei et morum* oraz jego polski odpowiednik *Breviarium Fidei*. To opracowane przez teologów w XIX i XX w. zbiory wypowiedzi doktrynalnych Kościoła, aktualizowane w kolejnych licznych wydaniach o nowe rozstrzygnięcia, jakie Kościół uznaje wobec pojawiających się nowych pytań i wyzwań danego czasu. Sam Kościół rzymskokatolicki wskazuje na *Katechizm Kościoła Katolickiego* jako główne źródło ujmujące oficjalne zasady wiary oraz na *Kodeks Prawa Kanonicznego* jako dokument regulujący wymiar organizacyjny i praktyki religijne. Każdy z papieży zabiera głos w bieżących kwestiach nurtujących wiernych w rozmaitego rodzaju dokumentach, takich jak encykliki i adhortacje.

W *Katechizmie Kościoła Katolickiego*, za konstytucją *Dei Verbum* (Sobór Watykański II) przedstawiono relację między tradycją Kościoła a Pismem Świętym w zakresie budowania i formułowania prawd wiary. Problem znaczenia tradycji jest ważnym elementem katolickiej tożsamości religijnej.

Kontynenty Continents	Wierni w % ogółu ludności Adherents in % of the total popula- tion	Katolicy (ochrzczeni) w tys. Catholics (baptized) in thousands	Diecezje Dioceses	Parafie Parishes	Księża diecezjalni Priests diocesan	Księża zakonnicy Priests religious	
Ogółem Total	2022	17,73	1 389 573	3 036	225 778	279 171	128 559
Afryka Africa		19,68	272 423	551	19 750	37 349	16 310
Ameryki America		64,14	666 209	1 100	59 764	84 959	34 186
Ameryka Północna North America		24,81	92 394	266	20 478	30 002	12 511
Ameryka Środkowa (kontynent) Central America (cont.)		89,70	161 625	160	10 004	16 987	5 032
Ameryka Środkowa (Antyle) Central America (Antilles)		67,45	29 636	56	2 297	2 518	1 412
Ameryka Południowa South America		86,52	382 554	618	26 985	35 452	15 231
Azja Asia		3,32	154 244	543	27 378	41 338	31 573
Europa Europe		39,54	285 589	761	116 430	112 828	44 749
Australia i Oceania Australia and Oceania		25,98	11 108	81	2 456	2 697	1 741

Źródło: *Annuario Statisticum Ecclesiae 2022*, Secretaria Status Rationarium Generale Ecclesiae, Citta del Vaticano 2024.

Source: *Annuario Statisticum Ecclesiae 2022*, Secretaria Status Rationarium Generale Ecclesiae, Citta del Vaticano 2024.

Katolicy stanowią ponad połowę ogółu chrześcijan. Większość katolików należy do Kościoła rzymskokatolickiego. Około 18 mln osób należy do katolickich kościołów wschodnich lub unickich. Kościoły te, zachowawszy swoje obrządkie wschodnie i własne języki liturgiczne, zawarły unię z Kościołem rzymskokatolickim i uznają prymat papieża w sprawach jurysdykcji kościelnej. Ich doktryna wiary i moralność zgodna jest z doktryną i moralnością Kościoła rzymskokatolickiego.

Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym, Dei Verbum, Sobór Watykański II, 1965 r.

„(...) 10. Święta Tradycja i Pismo Święte stanowią jeden święty depozyt słowa Bożego powierzony Kościołowi. Na nim polegając, cały lud święty zjednoczony ze swymi pasterzami trwa stale w nauce Apostołów, we wspólnocie braterskiej, w łamaniu chleba i w modlitwach (por. Dz 2,42 gr.), tak iż szczególna zaznacza się jednomyślność przełożonych i wiernych w zachowaniu przekazanej wiary, w praktykowaniu jej i wyznawaniu.

Zadanie zaś autentycznej interpretacji słowa Bożego, spisane czy przekazane przez Tradycję, powierzone zostało samemu tylko żywemu Urzędowi Nauczycielskiemu Kościoła, który autorytatywnie działa w imieniu Jezusa Chrystusa. Urząd ten Nauczycielski nie jest ponad słowem Bożym, lecz jemu służy, nauczając tylko tego, co zostało przekazane. Z rozkazu Bożego i przy pomocy Ducha Świętego słucha on pobożnie słowa Bożego, święcie go strzeże i wiernie wyjaśnia. I wszystko, co podaje do wierzenia jako objawione przez Boga, czerpie z tego jednego depozytu wiary.

Jasne więc jest, że Święta Tradycja, Pismo Święte i Urząd Nauczycielski Kościoła, wedle najmądrzejszego postanowienia Bożego, tak ściśle ze sobą się łączą i zespalają, że jedno bez pozostałych nie może istnieć, wszystkie te czynniki razem, każdy na swój sposób, pod natchnieniem jednego Ducha Świętego przyczyniają się skutecznie do zbawienia dusz.

Źródło: *Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym, Dei Verbum*, <https://biblia.wiara.pl/doc/423157.DEI-VERBUM/2>.

Source: *Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym, Dei Verbum*, <https://biblia.wiara.pl/doc/423157.DEI-VERBUM/2>.

Kościół katolicki, obrządek łaciński (Kościół Rzymskokatolicki)

The Catholic Church rite of Latin (The Roman Catholic Church)

1.1.1.01

Adres: 01-015 Warszawa, ul. Ks. Kard. S. Wyszyńskiego 6

Data powstania na terenie Polski: 966 r.

Lata Archidiecezje/Diecezje Years Archdioceses/Dioceses	Wierni w % ogółu ludności Adherents in % of the total population	Dekanaty Decanaters	Parafie Parishes	Księża ^a Priests ^a	Siostry zakonne Professed women religious	Bracia zakonni Professed men religious	Alumni diecezjalni Diocesan alumni
Ogółem Total							
2000	95,7	1 099	9 950	27 933	23 926	1 393	4 718
2005	95,6	1 131	10 016	29 490	23 300	1 375	4 497
2010	95,9	1 153	10 156	30 266	21 830	1 058	3 352
2015	94,3	1 146	10 248	30 925	20 008	1 014	2 545
2020	92,6	1 150	10 260	29 927	18 225	973	1 603
2022	91,5	1 151	10 266	29 291	17 097	985	1 151
2023	91,4	1 151	10 259	29 111	16 709	939	1 032
2024	91,5	1 151	10 272	28 770	16 023	884	976
Białostocka	79,9	13	116	420	134	4	13
Drohiczynska	67,5	11	98	262	92	2	5
Łomżyńska	98,8	24	183	534	105	7	25
Częstochowska	96,9	36	312	845	637	61	28
Radomska	97,6	29	301	778	280	20	21
Sosnowiecka	80,0	23	162	409	96	2	12
Gdańska	83,0	24	201	722	405	50	16
Pelplińska	91,9	30	290	649	139	20	29
Toruńska	90,7	24	197	457	183	5	19
Gnieźnieńska	96,3	30	268	487	155	8	15
Bydgoska	93,4	21	152	413	128	8	4
Włocławska	98,2	33	232	570	289	16	21
Katowicka	94,5	37	322	1 069	561	41	32
Gliwicka	87,8	16	156	495	157	25	4
Opolska	82,8	36	399	787	537	25	10
Krakowska	94,6	45	450	1 993	2 040	152	27
Bielsko-Żywiecka	84,4	23	210	667	399	13	29
Kielecka	91,2	33	303	750	256	19	32
Tarnowska	97,1	43	457	1586	750	9	67
Lubelska	93,9	28	271	1 011	480	18	32
Sandomierska	99,9	25	242	657	261	10	14
Siedlecka	98,2	25	250	702	250	13	22
Łódzka	87,3	28	219	738	419	14	67
Łowicka	95,0	21	166	375	319	6	7
Poznańska	98,3	43	416	972	881	48	43
Kaliska	99,4	33	283	551	325	6	14
Przemyska	95,8	41	391	1 132	792	37	41
Rzeszowska	94,2	25	248	795	266	25	34
Zamojsko-lubaczowska	97,5	19	187	450	95	–	13
Szczecińsko-kamieńska	88,0	36	275	643	150	5	19
Koszalińsko-kołobrzeska	90,0	24	220	540	230	5	12
Zielonogórsko-gorzowska	91,0	30	270	579	152	5	14

Lata Archidiecezje/Diecezje Years Archdioceses/Dioceses	Wierni w % ogółu ludności Adherents in % of the total population	Dekanaty Decanaters	Parafie Parishes	Księża ^a Priests ^a	Siostry zakonne Professed women religious	Bracia zakonni Professed men religious	Alumni diecezjalni Diocesan alumni
Warmińska	97,5	33	262	530	145	3	11
Elbląska	95,0	21	158	339	90	7	12
Elcka	91,4	22	151	342	104	2	16
Warszawska	94,2	25	217	1 438	1 585	132	100
Płocka	98,5	28	249	600	160	7	13
Warszawsko-praska	78,5	21	187	612	1014	4	39
Wrocławska	80,0	33	297	883	527	37	17
Legnicka	90,5	26	237	486	145	5	7
Świdnicka	82,4	24	191	439	284	12	13
Ordynariat Polowy WP	97,6	9	76	63	6	-	7

a Diecezjalni i zakonni.

a Diocesan and religious (monastic).

Kościół rzymskokatolicki zajmuje w grupie kościołów chrześcijańskich miejsce specjalne. „Rzym” jako miasto ma tu szczególne znaczenie wynikające z faktu, że znajdują się tam groby apostołów Piotra i Pawła. Należy zaznaczyć, że tworząca się w Rzymie wspólnota chrześcijan miała siedzibę w mieście, które było także stolicą Cesarstwa. Zasada akomodacji, jaką stosował wczesny Kościół w budowaniu swojego wymiaru organizacyjnego oraz autorytet apostołów w nim pracujących, spowodowała, że w systemie pentarchii patriarcha Zachodu zawsze miał uznawaną przez inne patriarchaty pierwszą pozycję. Był to przez wiele wieków prymat wyłącznie honorowy, który nadal jest uznawany przez wiele kościołów niekatolickich. Zrodzona w średniowieczu tendencja do prymatu jurysdykcyjnego nad całym chrześcijaństwem była przyczyną wielu kryzysów i jest jedną z głównych przeszkód dialogu ekumenicznego. Z czasem autorytet rzymskiego biskupa rozwinął się w prymat rzymskiego papieża (w zakresie wiary i moralności, kiedy przemawia *ex cathedra*). Papież jest głową Kościoła rzymskokatolickiego i katolickich kościołów wschodnich. Ostateczny kształt doktrynalny i pobożność Kościoła rzymskokatolickiego ukształtowała się w okresie po soborze trydenckim (1545–1563). Wyróżniającymi się cechami tego Kościoła wśród rodziny Kościołów chrześcijańskich są przede wszystkim: dogmat o nieomyślności papieża z 1870 r. (w sprawach wiary i moralności, kiedy przemawia *ex cathedra*) oraz dwa dogmaty maryjne: o Niepokalanym Poczęciu z 1854 r. (Maryja była drugą po Chrystusie osobą bez grzechu pierwotnego) i o wniebowzięciu Maryi z 1950 r. Choć idee Soboru Watykańskiego II zmieniły jego oblicze, to przytoczone wyżej kwestie dogmatyczne nadal stanowią cechy wyróżniające ów kościół na tle innych wspólnot katolickich i chrześcijańskich. Kult maryjny w Kościele rzymskokatolickim przybiera także formy odmienne od tych rozpowszechnionych na Wschodzie, ponieważ akceptuje m.in. prywatne objawienia maryjne, takie jak te z XIX i XX w.: Lourdes, Fatima, Medjugorie i inne.

Podstawowe zasady dogmatyczne Kościoła zawarte są w Piśmie Świętym, Tradycji, Pismach Ojców Kościoła oraz dokumentach Urzędu Nauczycielskiego Kościoła (Magisterium Kościoła), tj. w dogmatach ogłaszanych przez papieży i w postanowieniach 21 soborów powszechnych.

Sprawy organizacyjne Kościoła regulowane są przez Kodeks Prawa Kanonicznego. Przewiduje on, że podstawową jednostką Kościoła jest diecezja, która dzieli się z kolei na parafie. Parafie łączą się w dekanaty dla wzajemnego wspierania się w pracy duszpasterskiej. Dla podobnych celów również diecezje łączą się w większe jednostki terytorialne zwane prowincjami lub metropoliami.

Polska weszła w obręb misji zachodniego chrześcijaństwa wraz z pierwszymi pewniej datowanymi Piastami (chrzest w 966 r.). Sieć parafialna ukształtowała się około XIII w. Czasy reformy trydenckiej były doniosłym krokiem ku możliwie pełnej chrystianizacji Rzeczypospolitej.

W Polsce współczesnej Kościół rzymskokatolicki pracuje w 42 diecezjach, na czele których stoi biskup ordynariusz, a na czele prowincji – metropolita – arcybiskup diecezji, w której jest zwierzchnikiem (archidiecezji).

Wspólne zadania pasterskie Kościoła na terenie kraju wypełnia Konferencja Episkopatu Polski (KEP), której członkami są wszyscy biskupi (także biskupi obrządku bizantyjsko-ukraińskiego). W Polsce w 2025 r. było 141 biskupów. Konferencja Episkopatu, której przewodniczącym od 2024 r. jest abp Tadeusz Wojda, metropolita gdański, działa na podstawie statutu potwierdzonego przez Stolicę Apostolską. Jej pracami kieruje 13-osobowa Rada Stała. Prymasem Polski od 2014 r. jest ks. abp Wojciech Polak, metropolita gnieźnieński.

Łączna liczba parafii pod koniec 2024 r. wynosiła 10 272, z czego 679 to parafie zakonne. Dane z 2011 r. mówią o 19 130 kościołach (parafialnych i nieparafialnych) oraz 5 438 kaplicach (bez cmentarnych). W 2024 r. było 28 770 księży, w tym 5 589 księży zakonnych. W seminariach duchownych studiowało 976 alumnów diecezjalnych i 397 alumnów zakonnych. Liczba siostr zakonnych wynosiła 16 040, a braci zakonnych – 884. Liczbę wiernych Kościoła w 2024 r. ustalono na 31 471,0 tys. W przeciągu 2024 r. w Kościele rzymskokatolickim w Polsce udzielono: 244,0 tys. chrztów, 210,1 tys. sakramentów bierzmowania i 319,3 tys. sakramentów Pierwszej Komunii Świętej.

W Kościele w 2023 r. działało 78 męskich oraz 109 żeńskich zgromadzeń zakonnych. Liczba diakonów stałych wynosiła 102.

Kościół rzymskokatolicki w Polsce prowadzi szkoły i placówki oświatowe kształcące na każdym poziomie edukacji. Istnieje siedem wyższych uczelni katolickich: Katolicki Uniwersytet Lubelski Jana Pawła II w Lublinie, Uniwersytet Ignatianum w Krakowie, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Akademia Katolicka w Warszawie, Instytuty Teologiczne w Sandomierzu i Bielsku-Białej oraz Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu.

Kościół rzymskokatolicki prowadzi szeroko zakrojoną działalność charytatywno-społeczną, poprzez liczne instytucje, zakony czy organizacje kościelne, takie jak np.: Caritas, Akcja Katolicka, Fundacja Dzieło Nowego Tysiąclecia. W ramach Kościoła działają także liczne instytucje oraz ruchy formacyjne.

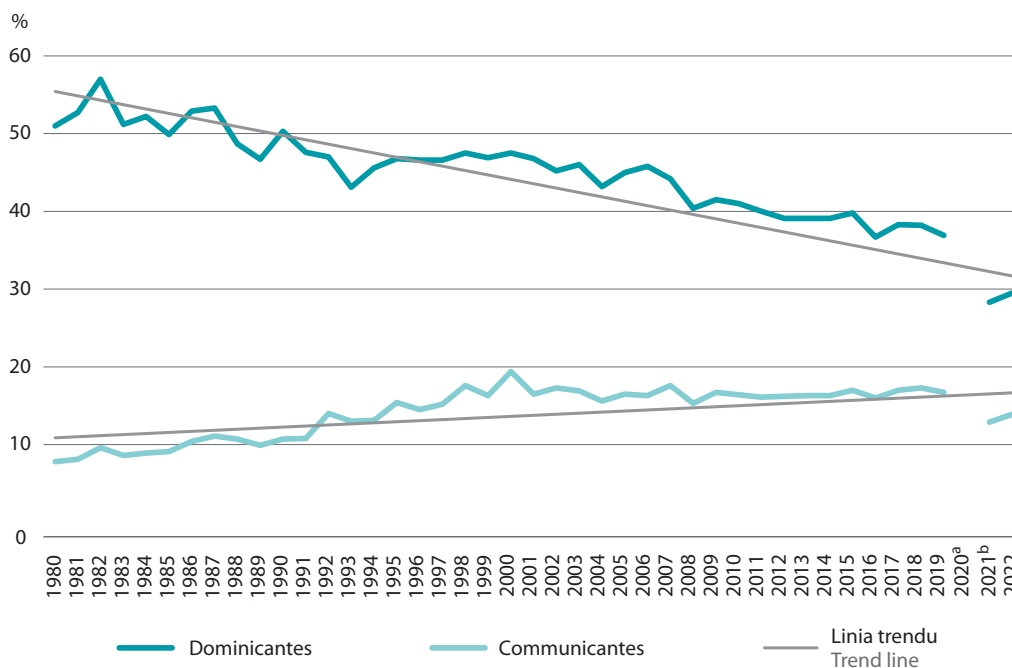
Wskaźniki niedzielnych praktyk religijnych (*dominantes* i *communicantes*) w 2023 r. wyniosły odpowiednio: 29,0% i 14,0%. Za podstawę obliczania wskaźnika *dominantes* przyjmuje się liczbę zobowiązanych, do której odnosi się liczbę uczestniczących we mszy św. w dniu badania. Dla wszystkich parafii przyjęto założenie (na podstawie struktury wieku ludności Polski), że zobowiązani do uczęszczania na niedzielną mszę św. stanowią 82% wiernych. Pozostałe 18% to dzieci do lat siedmiu, chorzy, ludzie starsi itp. – niezobowiązani do uczestnictwa w niedzielnej mszy św. Wskaźnik *communicantes* obliczany jest jako liczba wiernych przystępujących do komunii św. odniesiona do liczby zobowiązanych.

Kościół w Polsce posiada osobowość prawną uregulowaną następującymi dokumentami: *Konkordat pomiędzy Stolicą Apostolską a Rzeczypospolitą Polską* podpisany 28 lipca 1993 r., który wszedł w życie 25 kwietnia 1998 r. (Dz. U. z 1998 r. Nr 51, poz. 318) oraz ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 29, poz. 154, z późn. zm.). Relacje Państwo–Kościół w Konstytucji RP z 1997 r. zostały określone zgodnie z zasadami zawartymi w konkordacie.

Uregulowania te dotyczą Kościoła katolickiego w Polsce wraz z obrządkami: łacińskim, bizantyjsko-ukraińskim, bizantyjsko-słowiańskim oraz ormiańskim.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła katolickiego – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki) zadeklarowało 27 121,3 tys. osób, co stanowiło 71,30% ogółu ludności Polski i 89,88% populacji odpowiadającej na pytanie o wyznanie.

Wykres 4.1. Wskaźniki *dominantes* i *communicantes* dla Polski (w % ogółu zobowiązanych)
 Chart 4.1. *Dominantes* and *communicantes* indicators for Poland (in % of total obligated)

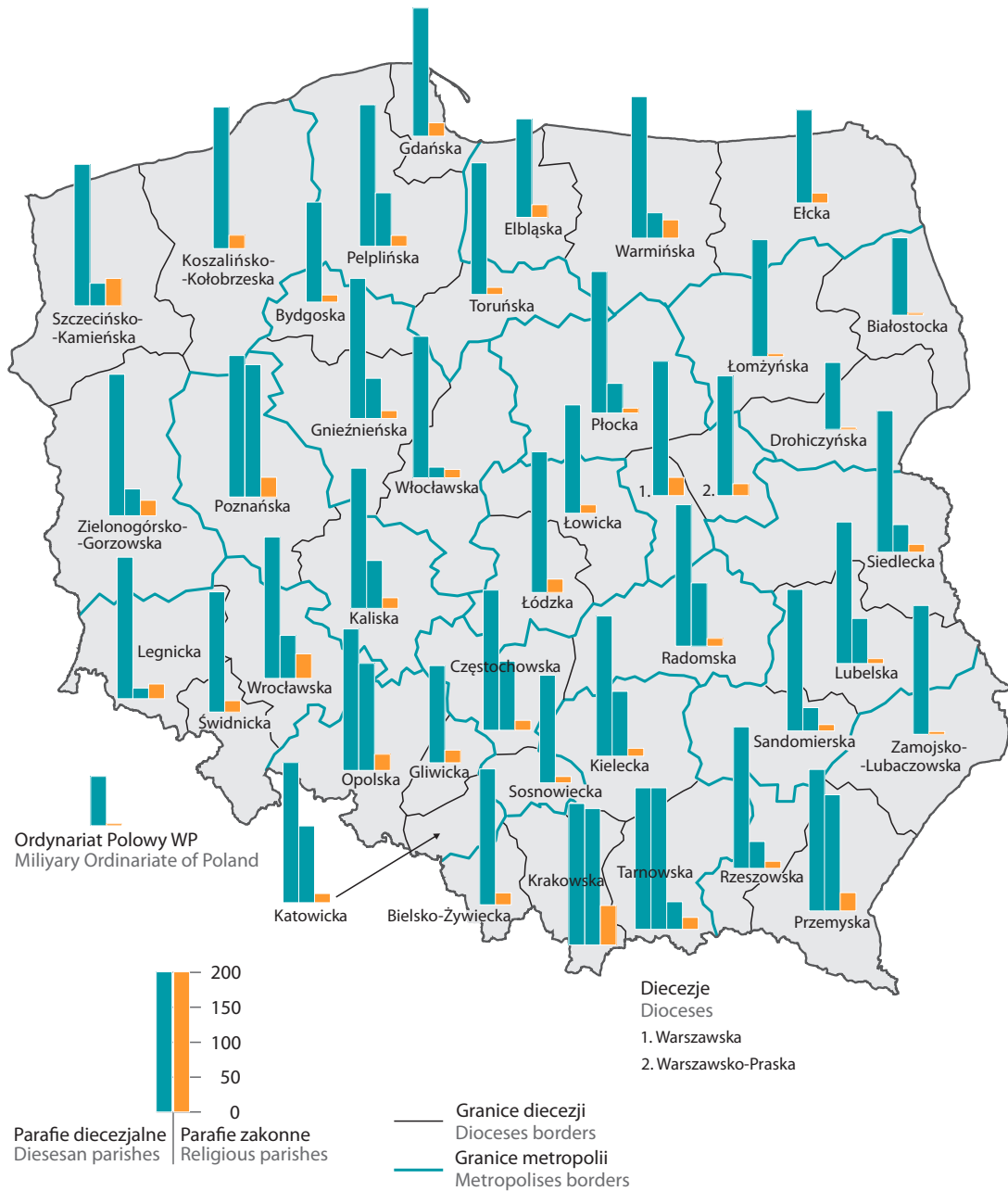
a Ze względu na pandemię COVID-19 badanie praktyk niedzielnych nie odbyło się. b Badanie praktyk niedzielnych odbywało się w trakcie stanu zagrożenia epidemiologicznego oraz obostrzeń związanych z ograniczeniem liczby uczestników mszy w kościołach.
 a Due to the COVID-19 pandemic, the study of Sunday practices did not take place. b The study of Sunday practices took place during a state of epidemiological threat and restrictions related to limiting the number of participants at the Masses in churches.

Źródło: dane Instytutu Statystyki Kościoła Katolickiego SAC.

Source: data Institute of Catholic Church Statistics SAC.

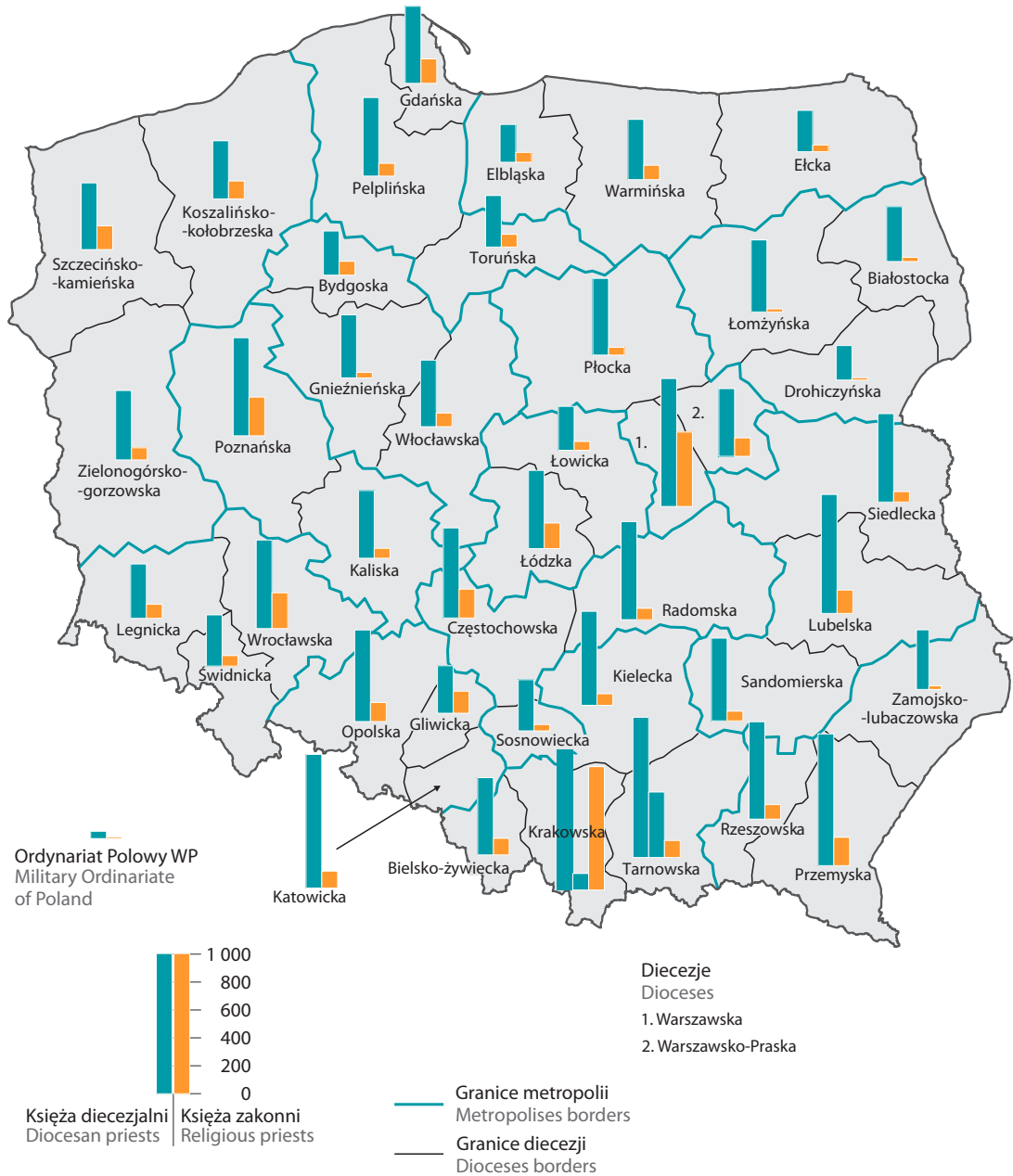
Mapa 4.2. Diecezje i metropolie Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce w 2024 r. Parafie diecezjalne i zakonne

Map 4.2. Dioceses and metropolises of the Roman Catholic Church in Poland in 2024. Diocesan and religious parishes

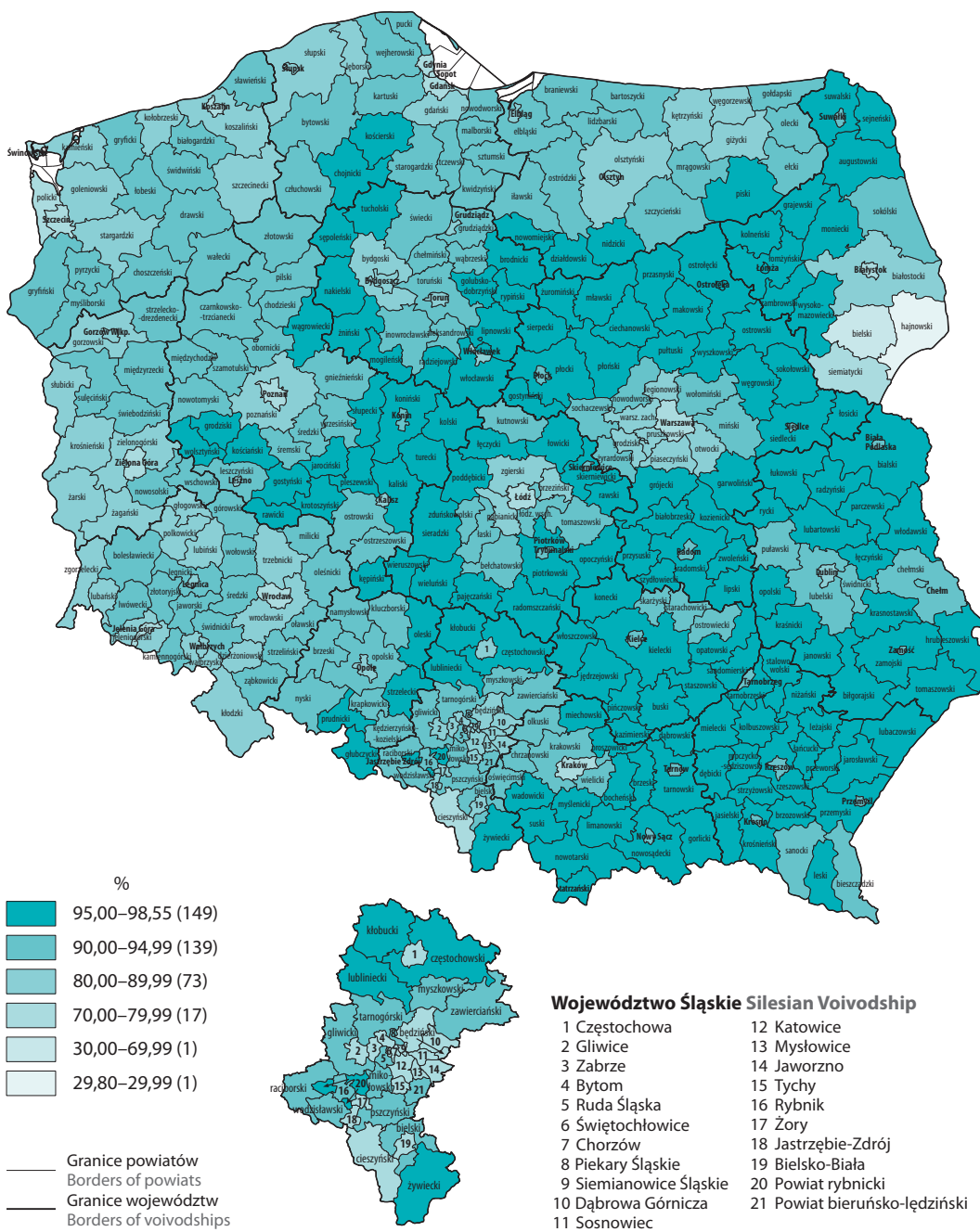

Mapa 4.3. Diecezje i metropolie Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce w 2024 r. (liczba księży diecezjalnych i zakonnych)

Map 4.3. Dioceses and metropolises of the Roman Catholic Church in Poland in 2024 (number of diocesan and religious priests)

Mapa 4.4. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła rzymskokatolickiego w 2021 r. według NSP 2021
 Map 4.4. Population declaring affiliation with the Roman Catholic Church in 2021 based on the 2021 National Census

Konstytucja dogmatyczna o Kościele, Sobór Watykański I, 1870 r.

(...)

Dlatego trzymając się wiernie Tradycji otrzymanej od początku wiary chrześcijańskiej, ku chwale Boga, Zbawiciela naszego, ku podwyższeniu religii katolickiej i zbawieniu chrześcijańskich narodów, za zgodą świętego soboru nauczamy i definiujemy jako dogmat objawiony przez Boga, że Biskup Rzymski, gdy mówi *ex cathedra* – tzn. gdy sprawuje urząd pasterza i nauczyciela wszystkich wiernych, swą najwyższą apostołską władzą określa zobowiązującą cały Kościół naukę w sprawach wiary i moralności – dzięki opiece Bożej przyrzeczonej mu w osobie św. Piotra Apostoła posiada tę nieomyślność, jaką Boski Zbawiciel chciał wyposażyć swój Kościół w definiowaniu nauki wiary i moralności. Toteż takie definicje są niezienne same w sobie, a nie na mocy zgody Kościoła.

Jasne więc jest, że Święta Tradycja, Pismo Święte i Urząd Nauczycielski Kościoła, wedle najmądrzejszego postanowienia Bożego, tak ściśle ze sobą się łączą i zespalają, że jedno bez pozostałych nie może istnieć, wszystkie te czynniki razem, każdy na swój sposób, pod natchnieniem jednego Ducha Świętego przyczyniają się skutecznie do zbawienia dusz.

Źródło: *Breviarium Fidei. Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła*, oprac. S. Głowa SJ i I. Bieda SJ, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1988, s. 86.

Source: *Breviarium Fidei. Wybór doktrynalnych wypowiedzi Kościoła*, prepared by S. Głowa SJ i I. Bieda SJ, Księgarnia św. Wojciecha, Poznań 1988, p. 86.

Kościół katolicki, obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół Greckokatolicki)

The Catholic Church Byzantine-ukrainian rite
(The Greek Catholic Church)

1.1.1.02

Adres: 37-700 Przemyśl, ul. Basztowa 13

E-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl; www.cerkiew.net.pl
konsystoria@wroc-gda.opoka.org.pl

Data powstania na terenie Polski: 1596 r.

Diecezje Dioceses	Wierni Adherents	Parafie Parishes	Księża ^a Priests ^a	Alumni diecezjalni Diocesan alumni	Siostry zakonne Professed women religious
Ogółem Total	2000	85 000	99	68	.
	2005	82 000	138	72	18
	2010	55 000	134	75	9
	2015	55 000	128	81	9
	2020	50 000	144	99	18
	2022	60 000	154	96	14
	2023	70 000	152	99	7
	2024	70 000	151	106	8
Przemysko-warszawska	35 000	48	41	7	41
Wrocławsko-koszalińska	20 000	61	34	1	9
Olsztyńsko-gdańska	15 000	42	31	–	11

^a Diecezjalni i zakonni.

^a Diocesan and religious (monastic).

Źródło: Instytut Statystyki Kościoła Katolickiego.

Source: Institute for Catholic Church Statistics.

Pod koniec XVI w. hierarchia Kościoła Prawosławnego na terenach Rzeczypospolitej podjęła decyzję o zawarciu unii kościelnej ze Stolicą Apostolską. W 1596 r. doszło do podpisania aktu unii w Brześciu nad Bugiem. Na jej mocy większość hierarchów, duchowieństwa i wiernych uznała zwierzchnictwo papieża, zachowując jednocześnie wschodnią duchowość, liturgię bizantyjską, dyscyplinę kościelną (m.in. żonate duchowieństwo), język staro-cerkiewno-słowiański w nabożeństwach oraz kalendarz juliański. Tę nową strukturę kościelną nazwano kościołem unickim, a następnie grekokatolickim (od 1774 r. w zaborze austriackim). W jej skład w 1772 r. wchodziły: metropolia kijowska oraz eparchie (biskupstwa): włodzimiersko-brzeska, łucko-ostrogska, połocka, chełmsko-belska, pińsko-turowska, przemysko-samborska i lwowsko-halicko-kamieniecka. W 1772 r. Kościół posiadał 9300 parafii, 147 klasztorów męskich, 19 żeńskich oraz liczył około 4,5 mln wiernych. W okresie zaborów dzieje historyczne unitów były tragiczne. Na wschodnich terenach Rzeczypospolitej, zagarniętych przez Rosję, spadły na mieszkańców dotkliwe represje. Polityka zarówno prawosławnej Cerkwi, jak i carskiej Rosji, zmierzała do możliwie szybkiej likwidacji Unii. W 1795 r. na mocy ukazu carycy Katarzyny II na terenie zaboru rosyjskiego zlikwidowano diecezje grekokatolickie, pozostawiając jedynie archidiecezję połocką. Za panowania cara Mikołaja I (1825–1855) dokonano zmian administracyjnych i personalnych, doprowadzono też do ujednoczenia obrządku grekokatolickiego i prawosławnego. Wszystkie te działania zmierzały do całkowitej likwidacji unii w carskiej Rosji i włączenia jej do prawosławia, co nastąpiło na synodzie w Połocku w 1839 r. Ostatnią diecezją unicką w zaborze rosyjskim (po Kongresie wiedeńskim 1815 r.) została znajdująca się w Królestwie Polskim diecezja chełmska, która w 1851 r. obejmowała łącznie 275 parafii, a swym zasięgiem około 220 tys. wiernych, zamieszkujących głównie Podlasie, Lubelskie i Augustowskie. Była to diecezja silnie zlatynizowana i spolonizowana, dlatego też proces rusyfikacji następował powoli i ze sporymi oporami zarówno wśród wiernych, jak i duchowieństwa. Główne działania przeciwko pozostałościom Kościoła unickiego zostały podjęte po powstaniu styczniowym. W 1866 r. za opór stawiany prawosławiu unicki biskup chełmski Jan Kaliński został wywieziony w głąb Rosji (do Wiatki). Jego następcą Michał Kuziemski, nie chcąc realizować zamierzeń władz rosyjskich, złożył rezygnację w 1871 r., a na jego miejsce został powołany prorosyjski administrator diecezji Marceł Popiel, który wydał w 1873 r. okólnik nakazujący zmianę obrzędów liturgicznych na prawosławne. Wywołało to zdecydowany opór i silne protesty wiernych i unickich kapłanów. Taka postawa skłoniła władze do egzekwowania rozporządzenia siłą przy pomocy wojska i policji. Do krwawych starć doszło na początku 1874 r. w Drelowie, gdzie zginęło trzynastu chłopów, którzy nie chcieli wpuścić do swojej cerkwi prawosławnego duchownego, oraz w Pratulinie, gdzie od kul carskiego wojska pod cerkwią zginęło dziewięciu unitów, a czterech zmarło z odniesionych ran. Wojsko zmuszało wiernych do podpisywania aktów apostazji. Prawosławie przyjęło 240 unickich duchownych, 66 zbiegło do Galicji, 74 zostało uwięzionych bądź zesłanych. W głąb Rosji zesłano również ponad 600 chłopów. W 1875 r. w katedrze chełmskiej administrator diecezji Marceł Popiel dokonał przejścia wraz z całą diecezją na prawosławie. Przez kolejne trzydzieści lat unia na Podlasiu i Chełmszczyźnie trwała w podziemiu. Sytuacja unitów uległa pewnej poprawie dopiero po 1905 r., kiedy to został wydany carski ukaz tolerancyjny, jednak pełną swobodę uzyskali dopiero po odzyskaniu przez Polskę niepodległości w 1918 r.

Kościół unicki przetrwał w zaborze austriackim w Galicji. W granicach zaboru znalazły się: diecezja przemyska, większa część diecezji lwowskiej oraz część diecezji halickiej i kamienieckiej. Po zajęciu większej części Bukowiny przez Austrię w 1786 r. tamtejsi wierni zostali podporządkowani jurysdykcji biskupa lwowskiego. Cesarzowa Maria Teresa (1745–1780) podjęła realizację wielu reform wewnętrznych, które ingerowały także w organizację i działalność Kościoła katolickiego. Zmierzały one m.in. do równouprawnienia unitów z katolikami obrządku łańciskiego. Wprowadzono wtedy zmiany organizacyjno-prawne. Od 1774 r. unitów zaczęto nazywać grekokatolikami. Kościół w XIX w. posiadał sporą swobodę działania oraz poparcie władzy, stanowił bowiem zaporę przed rosyjskimi wpływami w Galicji. Większość wiernych Kościoła stanowili Ukraińcy, co wpłynęło na to, iż obrządek grekokatolicki nabrał narodowego charakteru.

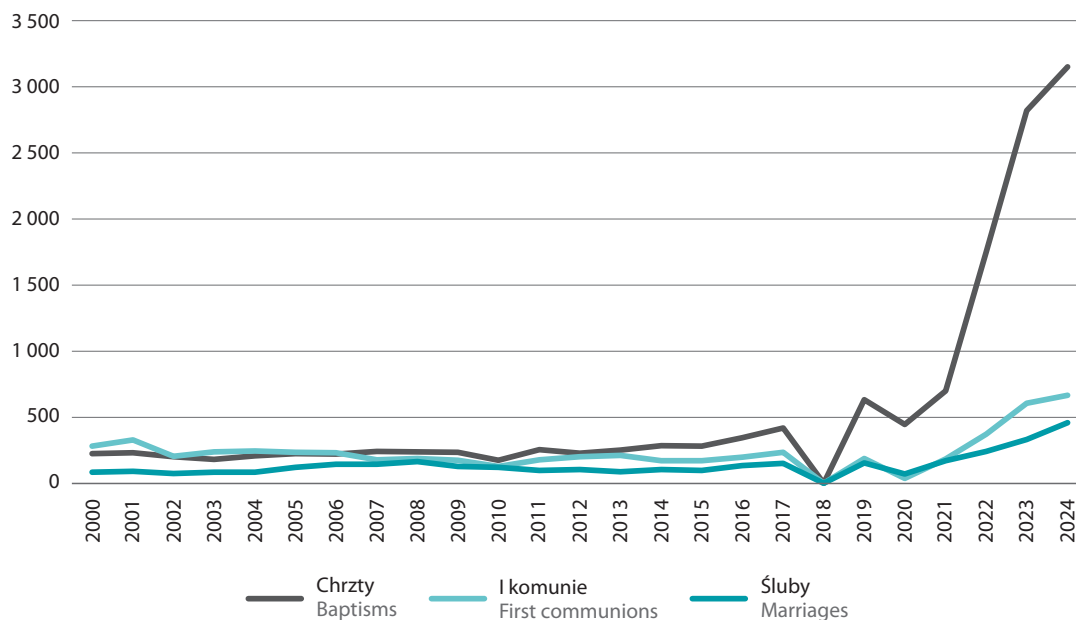
W II Rzeczypospolitej Kościół unicki organizacyjnie składał się z trzech diecezji: lwowskiej, stanisławowskiej i przemyskiej. Tworzyły one galicyjsko-lwowską prowincję kościelną, na czele której stał arcybiskup lwowski Andrzej hrabia Szeptycki. W 1934 r. Stolica Apostolska powołała Administrację Apostolską Łemkowszczyzny podlegającą bezpośrednio Watykanowi. Liczba duchownych diecezjalnych Kościoła w 1936 r. wynosiła 2380. W Kościele funkcjonowały 3 zakony męskie oraz 8 zgromadzeń zakonnych żeńskich. Liczba wiernych wynosiła ponad 330 tys.

Kościół Greckokatolicki po zmianie granic po II wojnie światowej znalazł się w większości (diecezja lwowska, stanisławowska i część diecezji przemyskiej) na terenach zajętych przez ZSRR. Władze sowieckie na soborze lwowskim w 1946 r. ogłosiły zniesienie unii i powrót Kościoła Greckokatolickiego na łono Rosyjskiej Cerkwi Prawosławnej. Po II wojnie światowej w granicach Polski pozostała jedynie część diecezji przemyskiej i Administracja Apostolska Łemkowszczyzny. Władze komunistyczne aresztowały i deportowały do ZSRR biskupów oraz przestały uznawać Kościół Greckokatolicki w Polsce. Episkopat Polski obradujący w 1945 r. na Jasnej Górze postanowił wziąć w opiekę prześladowanych duszpasterzy i wiernych Kościoła. Dzięki uzyskanym ze Stolicy Apostolskiej specjalnym uprawnieniom kardynałowie Sapieha i Hlond mogli zezwalać duchownym greckokatolickim na sprawowanie liturgii i innych funkcji w Kościele łańskim bez zmiany obrządku. W 1946 r. papież mianował Hlonda specjalnym delegatem dla wiernych obrządków wschodnich w Polsce. W okresie 1947–1989 na terenach części diecezji przemyskiej i Administracji Apostolskiej Łemkowszczyzny wiernymi tego obrządku zajmowali się powołani przez prymasa wikariusze generalni. Wierni byli pozbawieni swojej hierarchii kościelnej do 1989 r., gdy biskupem został ks. Jan Martyniak. W 1991 r. papież Jan Paweł II mianował go ordynariuszem diecezji przemyskiej obrządku bizantyjsko-ukraińskiego. Następnie w 1996 r. dokonał całościowej reorganizacji struktur duszpastersko-administracyjnych tego Kościoła. Ustanowiono Prowincję Kościelną obrządku greckokatolickiego w Polsce i nadano jej nazwę: Metropolia przemysko-warszawska. W jej skład weszły dwie nowo utworzone jednostki administracyjne: Archidiecezja przemysko-warszawska, obejmowała terytorium w granicach Rzeczypospolitej Polskiej po prawej stronie Wisły (6 dekanatów), Diecezja wrocławsko-gdańska, obejmująca terytorium po lewej stronie Wisły (4 dekanaty). W 2024 r. metropolię tworzą trzy diecezje: przemysko-warszawska, wrocławsko-koszalińska i olsztyńsko-gdańska. Biskupi diecezji są członkami Konferencji Episkopatu Polski. W nowej strukturze metropolia składa się z 15 dekanatów. W 2024 r. Kościół posiadał 156 parafii i 49 ośrodków duszpasterskich. W 2024 r. było 105 księży (91 diecezjalnych i 14 zakonnych). W seminariach duchownych kształciło się 8 alumnów. W Kościele pracowało 61 siostr zakonnych i 2 braci. Liczba wiernych Kościoła szacowana jest na 70 tys. (35 tys. w archidiecezji przemysko-warszawskiej, 20 tys. w diecezji wrocławsko-koszalińskiej i 15 tys. w diecezji olsztyńsko-gdańskiej). Największy zakon greckokatolicki to bazylianie.

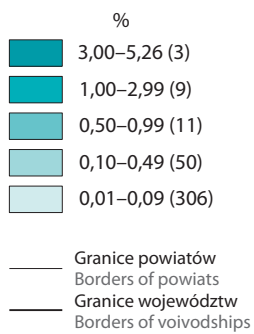
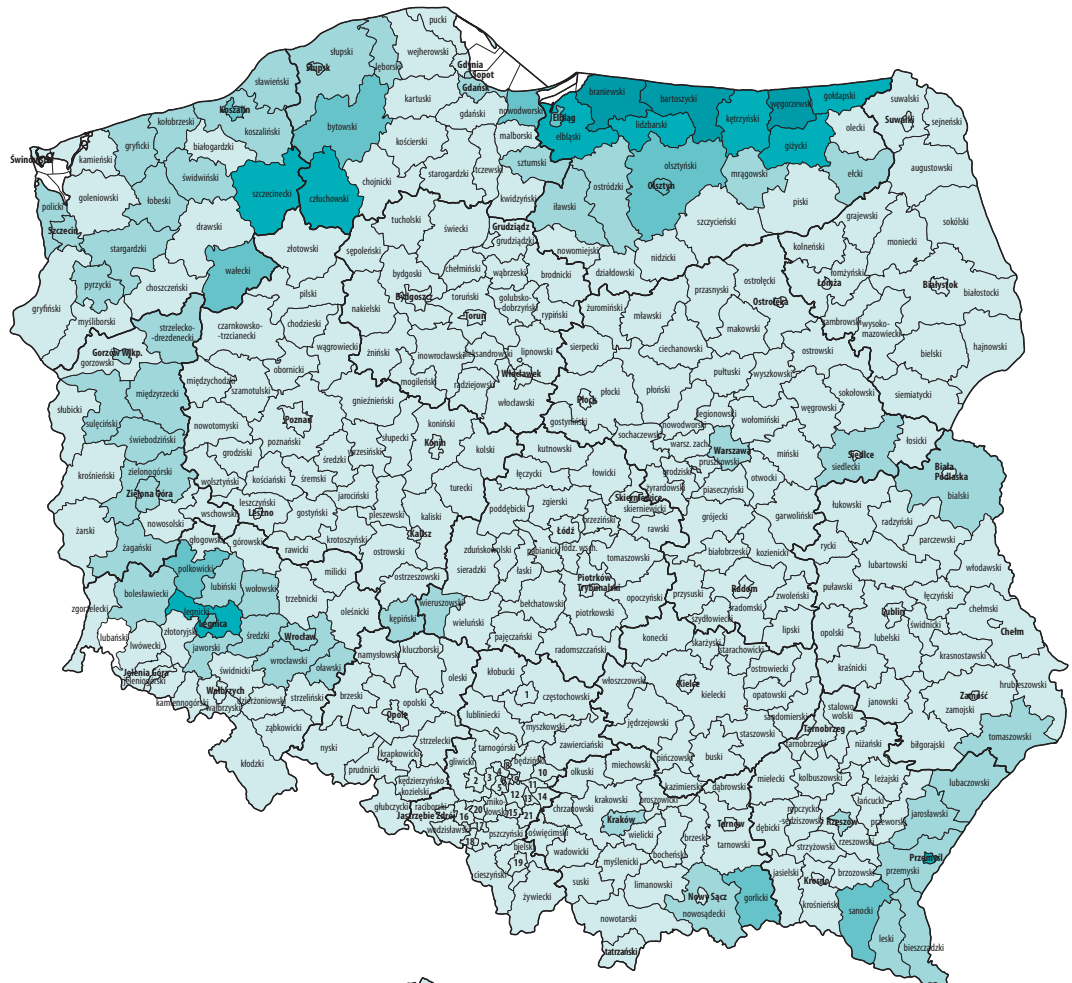
Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła katolickiego – obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół greckokatolicki) zadeklarowało 33,2 tys. osób, co stanowiło 0,09% ogółu ludności Polski i 0,11% populacji odpowiadającej na pytanie o wyznanie.

Diecezje/dekanaty Dioceses	Parafie Parishes	Ośrodki duszpasterskie Pastoral centers
Ogółem Total	156	49
Przemysko-warszawska	54	22
Krakowsko-gorlicki	17	6
Przemysko-lubelski	14	2
Rzeszowsko-sanocki	15	1
Warszawsko-łódzki	8	13
Wrocławsko-koszalińska	61	25
Katowicki	7	7
Koszaliński	10	4
Legnicki	7	–
Poznański	7	6
Słupski	9	1
Wrocławski	9	4
Zielonogórski	12	3
Olsztyńsko-gdańska	41	2
Elbląski	12	–
Gdański	9	2
Olsztyński	8	–
Węgorzewski	12	–

Wykres 4.2. Chrzty, śluby i I komunie udzielone w Kościele Greckokatolickim
Chart 4.2. Baptisms, first communions and marriages contracted in the Greek Catholic Church

Mapa 4.5. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła grekokatolickiego w 2021 r. według NSP 2021
 Map 4.5. Population declaring affiliation with the Greek Catholic Church in 2021 based on the 2021 National Census

Województwo Śląskie Silesian Voivodship

1 Częstochowa	12 Katowice
2 Gliwice	13 Mysłowice
3 Zabrze	14 Jaworzno
4 Bytom	15 Tychy
5 Ruda Śląska	16 Rybnik
6 Świętochłowice	17 Żory
7 Chorzów	18 Jastrzębie-Zdrój
8 Piekary Śląskie	19 Bielsko-Biała
9 Siemianowice Śląskie	20 Powiat rybnicki
10 Dąbrowa Górnicza	21 Powiat biernicko-lędziński
11 Sosnowiec	

Mapa 4.6. Obrządkie wschodnie Kościoła katolickiego w Polsce w 2025 r.
 Map 4.6. Eastern rites of the Catholic Church in Poland in 2025

„(...) powszechność Kościołów Bożych według Ewangelii (...) jest ustanowiona i utwierdzona tylko na jednym Piotrze i na nim Kościół Chrystusowy trwa jakby na najtrwalszej opoście i jest kierowany przez jedną głowę. Jako że jedno ciało ma jedną głowę, a w jednej rodzinie jest ustanowiony jeden rządca i szafar Bożych tajemnic. (Taki też) porządek Kościołów Bożych, biorący początek od czasów apostołskich, trwa ustawicznie przez całe wieki. Dlatego wszyscy patriarchowie zwykli udawać się do jednego następcy św. Piotra, biskupa Rzymu, tak w sprawach wiary, jak i innych duchowych potrzebach, w rozsądzaniu spraw biskupów i innych apelacjach. (...) Te uprawnienia św. Piotra i prymat w zarządzaniu biskupami całego świata uznawali sami patriarchowie Konstantynopola i razem z nami nie przez mały czas uznawali autorytet Stolicy Rzymskiej św. Piotra i byli mu podporządkowani”.

Źródło: Tekst Unii z 1596 r., za J. Krasieński, *Unia brzeska: kontekst i treść aktu unijnego, unicy*, w: „Studia Theologica Varsaviensia” 1997, 35/1, s. 143–170. https://bazhum.muzhp.pl/media/texts/studia-theologica-varsaviensia/1997-tom-35-numer-1/studia_theologica_varsaviensia-r1997-t35-n1-s143-170.pdf.

Źródło: Tekst Unii z 1596 r., za J. Krasieński, *Unia brzeska: kontekst i treść aktu unijnego, unicy*, in: „Studia Theologica Varsaviensia” 1997, 35/1, p. 143–170. https://bazhum.muzhp.pl/media/texts/studia-theologica-varsaviensia/1997-tom-35-numer-1/studia_theologica_varsaviensia-r1997-t35-n1-s143-170.pdf.

Kościół katolicki, obrządek bizantyjsko-słowiański (Kościół Neounicki)

The Catholic Church Byzantine-slavic rite (The Neounice Church)

1.1.1.03

Adres: 21-509 Kodeń, Kostomłoty 15, woj. lubelskie

E-mail: parafiaunickakostomloty@wp.pl

www.kostomloty.com

Data powstania na terenie Polski: 1596 r., 1923 r.

Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości, na terenach byłego zaboru rosyjskiego mieszkało wielu byłych unitów siłą oderwanych od Kościoła. Poleszycy (mieszkańcy Polesia) obawiali się pracy duchownych Kościoła Grekokatolickiego, którzy etnicznie przynależeli do nacji ukraińskiej dominującej w XX w. w tym Kościele. Gorący zwolennik reaktywowania unii, ordynariusz podlaski, ks. bp Henryk Przeździecki w 1923 r. z aprobatą episkopatu Polski wystąpił z inicjatywą zorganizowania w Polsce Kościoła katolickiego obrządku bizantyjsko-słowiańskiego. Papież Pius XI zatwierdził plan, a kilka tygodni później ukazał się dekret papieski w sprawie „pracy unijnej”. Przyjęto zasadę, przyjmowaną w każdej unii – zachowano obrządek i liturgię wschodniego chrześcijaństwa, ale wymagano uznania papieża za głowę Kościoła. Na mocy uzyskanych w 1924 r. pełnomocnictw bp. Przeździecki przystąpił do zakładania parafii nowego obrządku. Inicjatywę tę gorąco poparł generał zakonu jezuitów ojciec Włodzimierz Ledóchowski. W zakonie powstała specjalna Misja Wschodnia, w której księża zapoznawali się ze wschodnimi obrządkami oraz przygotowywali się do sprawowania rytuałów wschodnich. Na rzecz tej neounii (stosowano tę nazwę dla odróżnienia od tej z 1596 r.) pracowali obok jezuitów także kapucyni, oblaci, marianie, studenci, redemptoryści i bazylianie. Na rzecz neounii w Polsce papież Pius XI mianował w 1931 r. ks. bp. Mikołaja Czarneckiego jako wizytatora apostołskiego na Wołyniu i Podlasiu dla wiernych nowego obrządku.

W 1937 r. swoją pracę duszpasterską pełniło już 71 księży, w tym: 1 biskup, 39 księży diecezjalnych i 31 księży zakonnych. W 1938 r. Kościół posiadał łącznie 43 placówki duszpasterskie (parafie i filie). Liczba wiernych obrządku bizantyjsko-słowiańskiego stale rosła, w 1938 r. liczyła już 16,6 tys.

Po II wojnie światowej większość neounickich parafii znalazła się poza granicami Polski. Wiernych obrządku wschodniego pozostałych na Podlasiu i wschodniej Lubelszczyźnie władze PRL potraktowały jak „groźnych Ukraińców” i wysiedliły na ziemie zachodnie. Działania te przyczyniły się do znacznego spadku liczebności wiernych oraz rozproszenia terytorialnego. Po wojnie zdołano zorganizować jedynie trzy parafie neounickie: w Pawłowie Starym koło Janowa Podlaskiego, w Kodniu (obie przestały istnieć w latach 60. XX w.) oraz istniejąca do dziś, w Kostomłotach. Nie udało się reaktywować hierarchii Kościoła neounickiego.

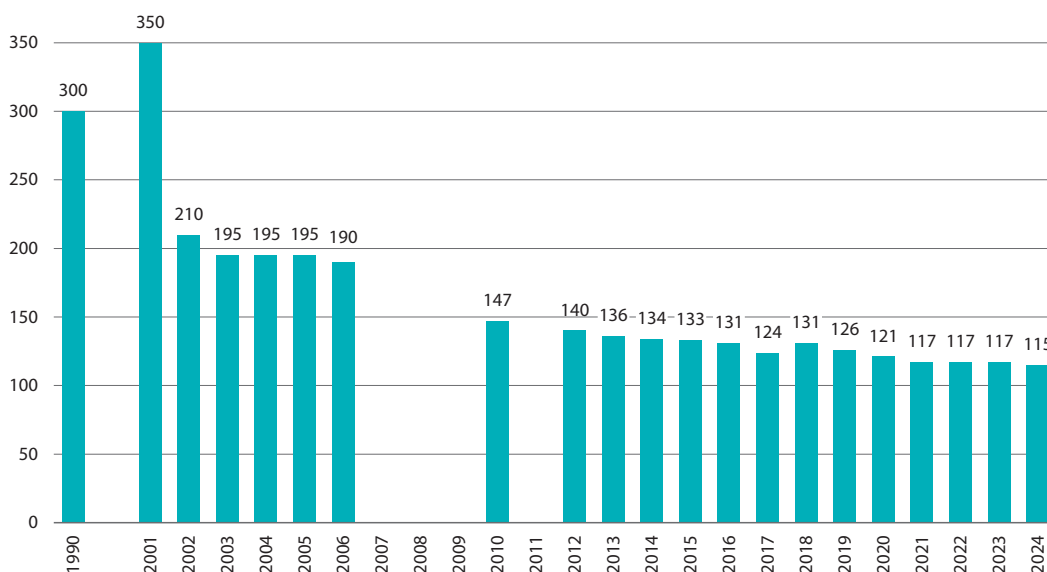
Parafia św. Nikity Męczennika w Kostomłotach liczyła w 2024 r. 115 wiernych. Od 1940 r. proboszczem parafii był ks. A. Przysłucki, a w latach 1967–2007 marianin o. Roman Piętka, który za zasługi dla obrządku został w 1998 r. nagrodzony przez Stolicę Apostolską godnością archimandryty oraz odznaczony przez kard. Józefa Glempa złotym medalem Zasłużony dla Kościoła i Narodu. Parafia wtedy podlegała jurysdykcji prymasów Polski. Od 2007 r. z woli Stolicy Apostolskiej parafia podlega jurysdykcji biskupa diecezji siedleckiej.

W Polsce liczba ochrzczonych w obrządku neounickim szacowana jest na ok. 300 osób.

Cerkiew unicka w Kostomłotach jest nazywana Sanktuarium Unitów Podlaskich. Przy parafii istnieje Centrum Ekumeniczne, które jest ośrodkiem rekolekcyjnym dla grup młodzieżowych z kraju i z zagranicy.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Neounickiego wynosiła 57.

Wykres 4.3. Wierni Kościoła Neounickiego
Chart 4.3. Adherents of the Neounice Church

Dekret o Kościołach Wschodnich Soboru Watykańskiego II

„DKW 22. Duchowni i zakonnicy wschodni mają odprawiać według tradycji i przepisów własnego ustawodawstwa liturgiczną chwałbę Bożą, która od czasów starożytnych była w wielkim poszanowaniu we wszystkich Kościołach Wschodnich. Również wierni, idąc za przykładem przodków, niech wedle możliwości uczestniczą pobożnie w chwalbie Bożej”.

Źródło: <http://unici.pl/content/view/163.html>.

Source: <http://unici.pl/content/view/163.html>.

Kościół katolicki, obrządek ormiańskokatolicki (Kościół Ormiańskokatolicki)

The Catholic Church Armenian rite
(Armenian Catholic Church)

1.1.1.04

Adres: Kuria Metropolitalna Warszawska, ul. Miodowa 17/19, 00-246 Warszawa

Data powstania na terenie Polski: 1356 r., 1630 r.

Rok Year	Wierni Adherents	Parafie Parishes	Księża Clergy	Chrzty Baptism	Śluby Marriages
2010	600	3	3	28	16
2015	670	3	3	9	4
2020	670	3	2	6	2
2022	640	3	2	3	2
2023	630	3	2	7	4
2024	630	3	2	4	2

Najazdy Seldżuków w XI w., a następnie Mongołów na państwo armeńskie spowodowały falę uchodźstwa. Osady ormiańskie zaczęły powstawać m.in. na Rusi Czerwonej, Podolu i Rusi Kijowskiej. Za panowania Kazimierza Wielkiego Lwów oraz (przejściowo) Kamieniec Podolski wraz ze znajdującą się tam kolonią ormiańską znalazły się w granicach Polski. W 1356 r. król ten dokonał potwierdzenia ich autonomii, co pozwoliło im na stworzenie własnego samorządu i sądownictwa. Ormianie ci byli wyznawcami monofizycznej wersji chrześcijaństwa, należeli do Armeńskiego Kościoła Apostolskiego założonego przez św. Grzegorza Oświeciela. W Armenii chrześcijaństwo stało się religią państwową w 301 r. W 1630 r. na ziemiach Rzeczypospolitej zawarto unię z kościołem rzymskim. Zachowano własną liturgię, język i zwyczaje i uznano zwierzchność biskupa Rzymu i dogmatykę katolicką.

W końcu istnienia I Rzeczypospolitej (przed I rozbiorem) arcybiskupstwo ormiańskie obejmowało także wiernych mieszkających poza Rzeczypospolitą (Mołdawia i Wołoszczyzna), posiadało 22 parafie i 40 księży, a społeczność Ormian liczyła około 6 tys. osób. W okresie rozbiorów archidiecezja działała na terenach włączonych do Austrii. Po I wojnie światowej społeczność ormiańska była szacowana na 7 do 10 tys. osób i zamieszkiwała głównie południowo-wschodnią część odrodzonej Rzeczypospolitej. Na czele metropolii lwowskiej stał arcybiskup Józef Teofil Teodorowicz. W 1922 r. w jej skład wchodziło 8 parafii ormiańskokatolickich. Najliczniejsze z nich to Lwów – ponad 1,2 tys. wiernych, i Kuty, zwane „stolicą polskich Ormian”. Obrządek posiadał też 19 własnych kaplic. W okresie II Rzeczypospolitej centrum religijnym i kulturalnym Ormian był Lwów. Mieściła się tu siedziba władz kościelnych, istniał klasztor benedyktynek ormiańskich (w latach 1918–39 liczący od 11 do 18 sióstr). Zakon prowadził żeńską szkołę powszechną i gimnazjum. Istniał tu też funkcjonujący od XVII w. zakład zastawczy „Mons Pius” – czyli bank pobożności. Wielką stratą dla Kościoła i społeczności ormiańskiej była śmierć J. Teodorowicza w 1938 r. Lata II wojny światowej w znaczny sposób wpłynęły na osłabienie kościoła i funkcjonowanie archidiecezji ormiańskokatolickiej we Lwowie. W wyniku działań wojennych oraz terroru hitlerowskiego, stalinowskiego i nacjonalistów ukraińskich wielu Ormian poniosło śmierć, a liczba duchowieństwa zmniejszyła się o połowę. Po zmianie granic państwowych archidiecezja znalazła się poza granicami Polski. Po 1945 r. do Polski przybyło 8 księży ormiańskokatolickich oraz prawie 99% wiernych, którzy ocalili z pożogi wojennej. Władze sowieckie aresztowały administratora archidiecezji ks. Dionizego Kajetanowicza. Działania te spowodowały, że ormiańskokatolicka diecezja lwowska praktycznie przestała istnieć, mimo że formalnie nie została przez Stolicę Apostolską zniesiona. W 1946 r. do Polski ewakuowały swoje zgromadzenie benedyktyнки, które w 1961 r. przystąpiły do unii z benedyktynkami łańciskimi. Repatriantów osiedlano w kilkunastu miastach (głównie na Górnym i Dolnym Śląsku), spowodowało to ich duże rozproszenie, a co za tym idzie trudności w organizacji pracy duszpasterskiej i życia społecznego. W tym okresie powstały trzy ośrodki katolicko-ormiańskie: w Gdańsku, Krakowie i Gliwicach.

W 2009 r. został ogłoszony dekret arcybiskupa Kazimierza Nycza, który był ordynariuszem dla Katolików Obrządku Wschodniego Pozbawionych Ordynariusza Własnego Obrządku w Polsce (od 2025 r. funkcję tę pełni abp Adrian Galbas) o reformie struktur obrządku ormiańskokatolickiego. Według dekretu przestają istnieć duszpasterstwa, a ich miejsce zajmą trzy parafie: południowa pw. św. Grzegorza Oświeciciela z siedzibą w Gliwicach (parafia posiada własny kościół pw. Św. Trójcy w Gliwicach), centralna pw. św. Grzegorza z Nareku z siedzibą w Warszawie i północna z siedzibą w Gdańsku. Działalność duszpasterska prowadzona jest gościnnie w kościołach łańskich, m.in. w Warszawie, Gdańsku, Wrocławiu czy Krakowie. W Polsce w Kościele ormiańskokatolickim posługę duszpasterską prowadzi dwóch księży. Kościół katolicki obrządku ormiańskiego zadeklarował, iż w 2024 r. liczył 630 wiernych. W Warszawie w Wyższym Metropolitalnym Seminarium Duchownym oraz w Uniwersytecie Kardynała Stefana Wyszyńskiego uczą się dwaj klerycy obrządku ormiańskiego. Liczebność polskich Ormian związanych ze starą emigracją jest szacowana na około 3–5 tys. W latach 90. XX w. odnotowano ożywioną imigrację zarobkową mieszkańców Armenii, którzy nie weszli pod opiekę Kościoła Ormiańskiego Unickiego, ale założyli dwa własne Kościoły.

W 2023 r. w Zabrze na skwerze przy ul. Brysza odbyło się odsłonięcie i poświęcenie ormiańskiego kamienia krzyżowego (chaczkaru). Jest to już kolejny ormiański krzyż wotywny wzniesiony w Polsce, będący symbolem związanym z diasporą ormiańską w Polsce, kulturą i historią Armenii oraz jej Kościołami (Kościołami). Chaczki znajdują się w Polsce w następujących miastach: Kraków (2004), Elbląg (2005), Gdańsk (2009), Gliwice (2011), Klebark Wielki (2012), Wrocław (2012), Warszawa (2013), Łódź (2013), Warszawa (2016), Polanów (2016), Lublin (2017), Księżyki (2017), Zamość (2018), Warszawa (2018), Kurów (2018), Szczecin (2018), Kielce (2018), Święty Krzyż (2018), Białystok (2012), Kartuzy (2022), Zabrze (2023)²⁶.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Ormiańskiego zadeklarowało 188 osób.

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Parafie Parishes
Ogółem Total	630	3
2025		
Dolnośląskie	90	–
Kujawsko–pomorskie	10	–
Lubelskie	9	–
Lubuskie	10	–
Łódzkie	20	–
Małopolskie	90	–
Mazowieckie	153	1
w tym of which Warszawa	113	1
Opolskie	10	–
Podkarpackie	20	–
Podlaskie	10	–
Pomorskie	48	1
Śląskie	120	1
Świętokrzyskie	10	–
Warmińsko–mazurskie	10	–
Wielkopolskie	10	–
Zachodniopomorskie	10	–

²⁶ Lista chaczkarów za: *Współczesne chaczki na terenie polski*, J. Sławińska, Muzeum Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków, „Lehahayer Czasopismo poświęcone dziejom Ormian polskich” 11 (2024), s. 309–352.

Kim jesteśmy

„Jesteśmy Kościołem katolickim obrządku ormiańskiego (Kościołem ormiańskokatolickim), jednym z Katolickich Kościołów Wschodnich, pełnoprawnym członem Kościoła Katolickiego, uznającym władzę i autorytet Biskupa Rzymu.

Jesteśmy spadkobiercami bogatej tradycji chrześcijaństwa ormiańskiego, duchowymi dziećmi św. Grzegorza Oświeciciela.

Wyróżnia nas starożytny obrządek ormiański, zwłaszcza język liturgiczny – staroormiański grabar.

Jesteśmy Kościołem narodowym, co oznacza, że wywodzimy się z narodu ormiańskiego i jesteśmy posłani w sposób szczególny do narodu ormiańskiego. Służymy naszemu narodowi nie tylko duchowo, ale i pracą intelektualną (na tym polu szczególnie wspiął się ormiańskokatolicki zakon OO. Mechitarystów) oraz dobroczynną (m.in. poprzez Caritas Armenia).

Jesteśmy kontynuatorami tego nurtu w Kościele ormiańskim, który nigdy nie zerwał łączności z Kościołem powszechnym, zachowując jednocześnie własną tradycję liturgiczną.

Jako jeden z Katolickich Kościołów Wschodnich posiadamy własną hierarchię podległą tylko Biskupowi Rzymu. Na jej czele stoi Katolikos Patriarcha Cylicji dla Ormian Katolików, rezydujący w Bzommar koło Bejrutu w Libanie (obecnie – Wielce Błogosławiony Rafael Bedros XXI) oraz Święty Synod, w skład którego wchodzi ordynariusze wszystkich ormiańskokatolickich diecezji na świecie”.

Ź r ó d ł o: <https://ordynariat.ormianie.pl/index.php/nasz-kosciol/kim-jestesmy-sub> (dostęp 27.03.2025).

S o u r c e: <https://ordynariat.ormianie.pl/index.php/nasz-kosciol/kim-jestesmy-sub> (dostęp 27.03.2025).

Kościoły starokatolickie

The old catholic churches

Grupa 1.1.2

Group No. 1.1.2

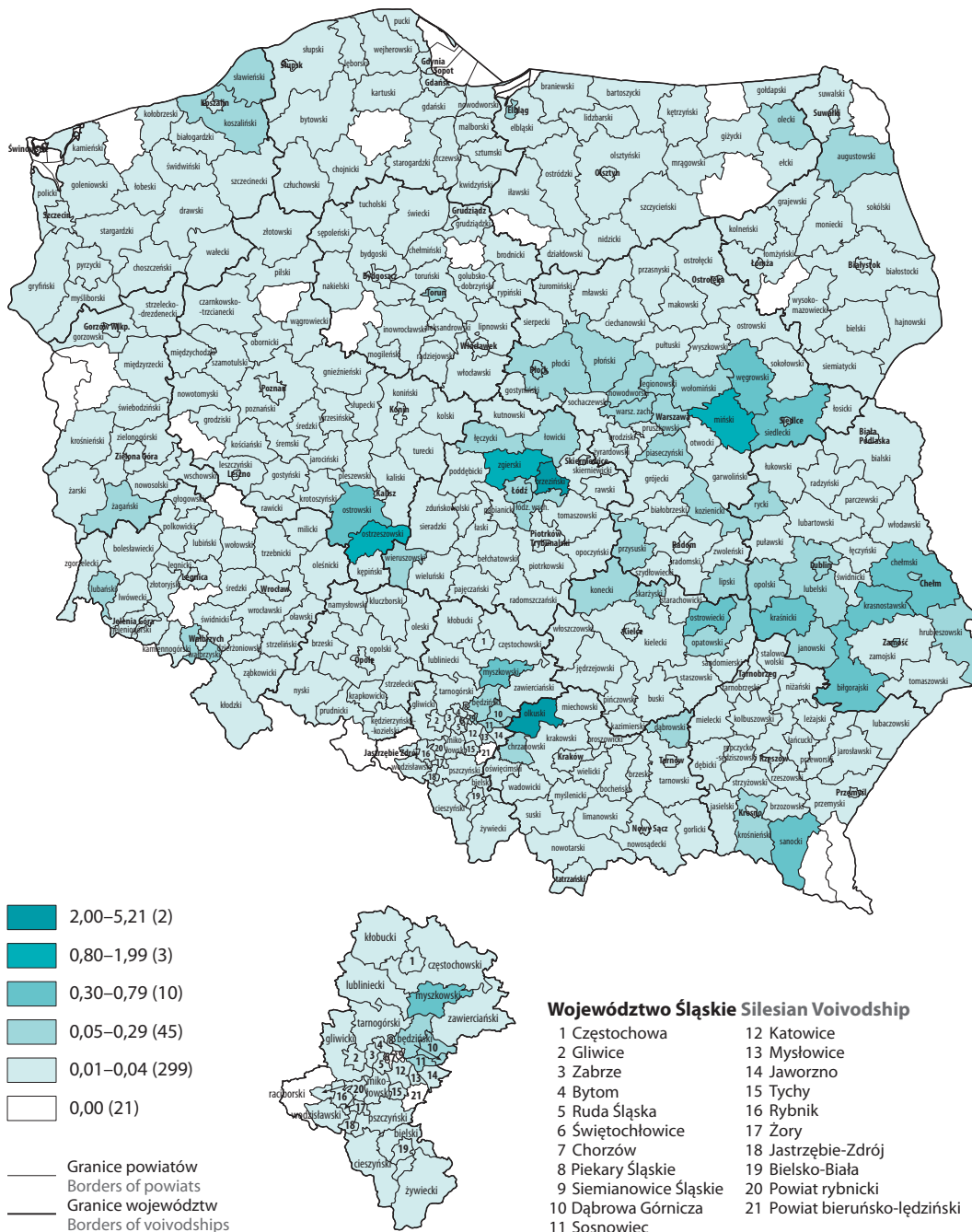
Starokatolicyzm to nurt katolicyzmu, który odrzucając centralizm kościelny sytuuje się w tradycji episkopalno-koncyliarnej*. Nurt ten przyjął kanony wiary I tysiąclecia chrześcijaństwa, zachowując zasadę św. Wincentego z Lerynu: „Trzymamy się tego, co zawsze, co wszędzie, co przez wszystkich było wyznawane, to jest bowiem prawdziwie i rzeczywiście katolickie”. Reguła ta oddaje charakter rozumienia przez starokatolicyzm niepodzielności Kościoła. Niepodzielność ta osadzona jest na Tradycji Kościoła I tysiąclecia, będącego jednością poprzez wyznawaną wiarę „mimo istnienia kwestii spornych”, np. co do struktury Kościołów lokalnych czy tolerowanych różnic w liturgii i tradycjach duchowych. Jako cezurę zerwania tej niepodzielności starokatolicyzm przyjmuje historyczny podział na Kościół wschodni i zachodni.

Starokatolicyzm podkreśla normatywność zasad wiary zawartych w artykułach Symbolu Wiary, w nauce Ojców Kościoła i orzeczeniach pierwszych siedmiu soborów powszechnych. Do Tradycji starokatolicy wliczają: kanon Pisma Świętego, najstarsze wyznanie wiary (credo nicejsko-konstantynopolitańskie), potrójny urząd kościelny, czyli: biskup, prezbiter, diakon. Tradycja apostołska traktowana jest jako ważne źródło poznania prawd wiary dla chrześcijan. Dla starokatolików „autentyczna Tradycja” to „nieprzerwany, częściowo ustny i częściowo pisemny przekaz nauki głoszonej najpierw przez Chrystusa, następnie przez Apostołów”. Trzeba podkreślić, że Kościoły starokatolickie, opierając się na dorobku I tysiąclecia, otwierały się na wymogi współczesności, będąc protagonistami reform dotyczących wolności religijnych, swobody i ochrony sumienia, wprowadzenia języków ojczystych do liturgii, ekumenizmu, swobody wyboru celibatu wśród duchownych czy zwiększenia roli świeckich w Kościele. Starokatolicy odrzucają orzeczenia soboru trydenckiego w zakresie dyscypliny kościelnej, a w zakresie dogmatów wiary przyjmują te, które zgodne są z kanonem tzw. Starego Kościoła, czyli te, które zostały orzeczone w pierwszym tysiącleciu istnienia Kościoła.

Bezpośrednią przyczyną powstania starokatolicyzmu był sprzeciw wobec dogmatu o nieomylności i prymacie papieża, który ogłoszono podczas Soboru Watykańskiego I w 1870 r. Zdaniem części katolickich teologów dogmat ten nie był uzasadniony tradycją i utrudniał procesy zjednoczeniowe wśród chrześcijan, zamiast je ułatwiać. Katolickie środowiska sprzeciwiające się temu dogmatowi zorganizowały się w roku 1889 w Unię Utrechcką, zrzeszającą kościoły starokatolickie. Dokumenty teologiczne Unii są podstawą doktrynalną starokatolicyzmu.

Należy zaznaczyć, że starokatolicyzm ma historię sięgającą okresu przed Soborem Watykańskim I. W latach 1723–1724 usamodzielniało się biskupstwo w Utrechcie, które inspirowało po 1870 r. eklezjalne inicjatywy niezależności kościołów z Niemiec czy Szwajcarii. Współcześnie wiele (albo znaczna część) Kościołów starokatolickich opowiada się za liberalnymi rozwiązaniami w wielu dyskusjach, jakie toczą się w chrześcijaństwie. Chodzi nie tylko o wprowadzenie w 1910 r. języka narodowego do liturgii czy odrzucenie celibatu w 1922 r., ale śmiałe decyzje w sprawie kapłaństwa kobiet czy błogosławieństwa par homoseksualnych (np. w naszym kraju Reformowany Kościół Katolicki).

Mapa 4.7. Ludność deklarująca przynależność do Kościołów starokatolickich w 2021 r. według NSP 2021
 Map 4.7. Population declaring affiliation with Old Catholic churches in 2021 based on the 2021 National Census

Kościół Starokatolicki Mariawitów

The Mariavite Old Catholic Church

1.1.2.01

Adres:	09-400 Płock, ul. Kazimierza Wielkiego 27a	
E-mail:	mariawita@mariawita.pl	www.mariawita.pl
Data powstania na terenie Polski: 1893 r. i 1906 r. Date of establishment in Poland: 1893 and 1906	Data rejestracji: 1906 r. i 1947 r. Date of registration: 1906 and 1947	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2000	24 445	28	45
	2005	23 670	26	43
	2010	23 430	25	44
	2015	22 970	23	44
	2018	22 691	27	44
Dolnośląskie	3	–	–	–
Kujawsko-pomorskie	4	–	–	–
Lubelskie	75	1	3	3
Łódzkie	8 487	7	12	14
Małopolskie	10	–	–	–
Mazowieckie	13 581	17	25	16
w tym of which Warszawa	1 297	1	2	–
Pomorskie	27	–	–	–
Śląskie	494	2	4	3
Wielkopolskie	5	–	–	–
Zachodniopomorskie	5	–	–	–

Istotną rolę w historii starokatolicyzmu w Polsce odgrywa mariawityzm, który powstał w naszym kraju na przełomie XIX i XX w. i który skupia grupę wyznań chrześcijańskich tradycji katolickiej. Geneza mariawityzmu wiąże się z osobą Marii Franciszki Kozłowskiej (1862–1921), określanej przez samych mariawitów „Mateczką”. Była ona katolicką zakonnicą pracującą w tzw. „ukrytych zgromadzeniach zakonnych” zakładanych przez ojca Honorata Kozmińskiego. Od 1893 r. doświadczała osobistych objawień, które wydano w 1904 r. pod tytułem Dzieło Wielkiego Miłosierdzia. Nie zostały uznane przez Stolicę Apostolską, ale stały się duchowym źródłem dla rodzącego się mariawityzmu. Ruch ten w 1906 r. został potępiony przez papieża Piusa X, a równocześnie uznany przez władze rosyjskie za niezależny od Rzymu Kościół. Rodzący się Kościół nawiązał kontakty z starokatolikami, a w 1909 r. wyświęcono pierwszego biskupa (Maria Michał Kowalski). Po śmierci Mateczki Kozłowskiej wprowadzone przez niego reformy doprowadziły w 1935 r. do rozłamu w ruchu mariawickim. Powstały wtedy: Kościół Starokatolicki Mariawitów – nawiązujący do zasad starokatolicyzmu z siedzibą w Płocku, Kościół Katolicki Mariawitów – kontynuujący reformy abpa Kowalskiego z siedzibą w Felicjanowie. Kościół Starokatolicki Mariawitów rozwija kult maryjny i eucharystyczny, uznaje tradycje Kościoła z okresu pierwszych 7 soborów, odrzuca natomiast prymat i nieomylność papieża. Naczelną władzą jest Synod, złożony z duchownych i świeckich. Między Synodami władzę sprawuje Kapituła Generalna, będąca zgromadzeniem kapłanów, uzupełnionym o przedstawicielkę siostr mariawitek. Organem wykonawczym jest Rada Kościoła.

Administracyjnie Kościół dzieli się na 3 diecezje: warszawsko-płocką, lubelsko-podlaską i śląsko-łódzką. Nowi członkowie, którzy nie są ochrzczeni, muszą nauczyć się podstawowych prawd wiary, zapoznać się z ideą mariawityzmu, świadomie i dobrowolnie przyjąć Sakramenty św. (Chrzest, Komunię św., Bierzmowanie).

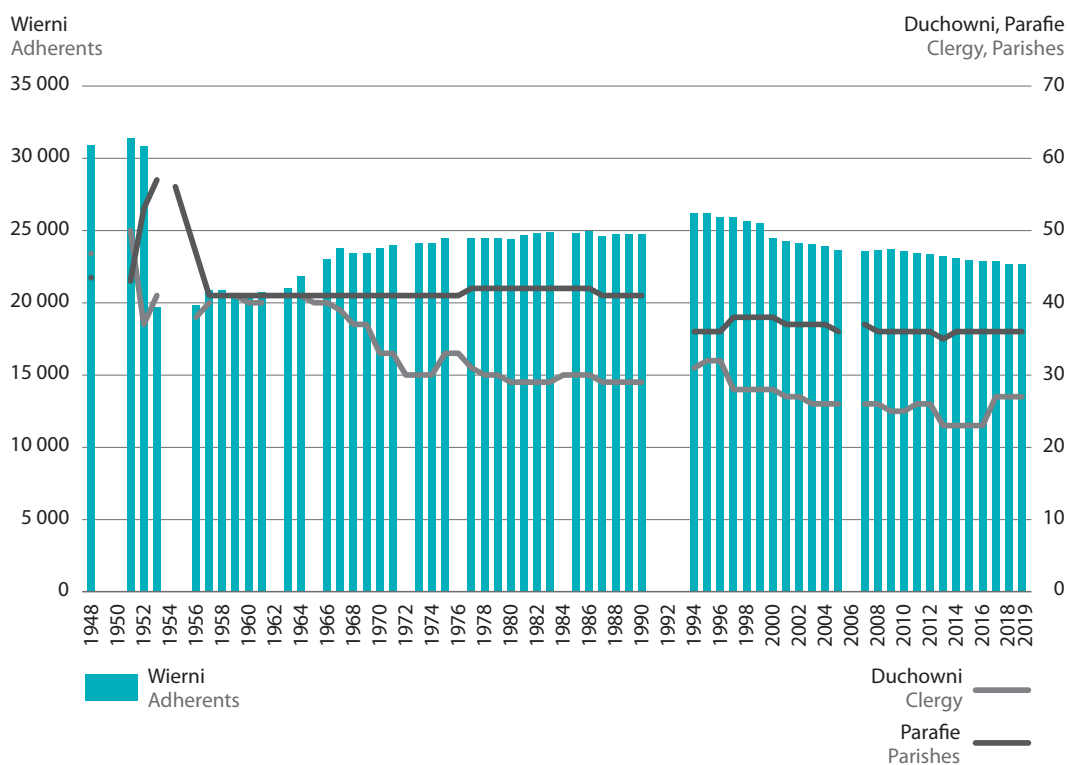
Wyznawcy mają obowiązek uczestniczenia w niedziele i święta we Mszy św. i przyjmowania Komunii św., korzystania z Sakramentu Pokuty, odprawiania raz w tygodniu godzinnej adoracji Przenajświętszego Sakramentu, a raz w miesiącu wspólnej uroczystej adoracji.

Kościół po II wojnie światowej został prawnie uznany Dekretem z 5 września 1947 r. Obecnie Kościół Starokatolicki Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej ma uregulowany status prawny ustawą z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 41, poz. 253, z późn. zm.).

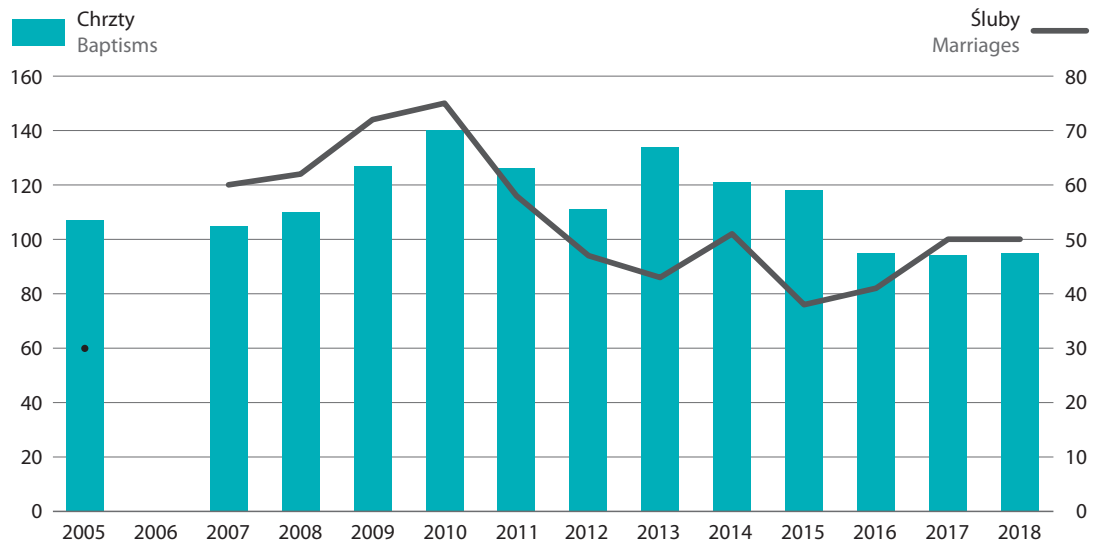
Jest członkiem Światowej Rady Kościołów i Konferencji Kościołów Europejskich oraz Polskiej Rady Ekumenicznej.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w RP zadeklarowało 12 248 osób. Co stanowiło 0,03% ogółu ludności Polski i 0,04% populacji odpowiadającej na pytanie o wyznanie.

Wykres 4.4. Wierni, duchowni i parafie Kościoła Starokatolickiego Mariawitów
Chart 4.4. Adherents, clergy and parishes of the Mariavite Old Catholic Church

Wykres 4.5. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Starokatolickim Mariawitów
 Chart 4.5. Baptisms and marriages contracted in the Mariavite Old Catholic Church

Diecezja Diocese	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	22 691	27	44	36
Lubelsko-podlaska	.	8	18	13
Śląsko-lódzka	.	9	16	14
Warszawsko-płocka	.	10	10	9

„Kościół Starokatolicki Mariawitów opiera się na starodawnych katolickich zasadach wiary i moralności. Zasady te zawarte są w księgach kanonicznych Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu oraz dogmatach i tradycji niepodzielonego Kościoła określone na pierwszych siedmiu soborach powszechnych.

Opiera się również na Objawieniu o Bożym Miłosierdziu, otrzymanym przez Założycielkę mariawityzmu świętą Marię Franciszkę Kozłowską, wskazującym, że ratunek dla pogrążonego w grzechach świata jest w Chrystusie obecnym w Przenajświętszym Sakramencie oraz we wzywaniu nieustającej pomocy Najświętszej Maryi Panny.

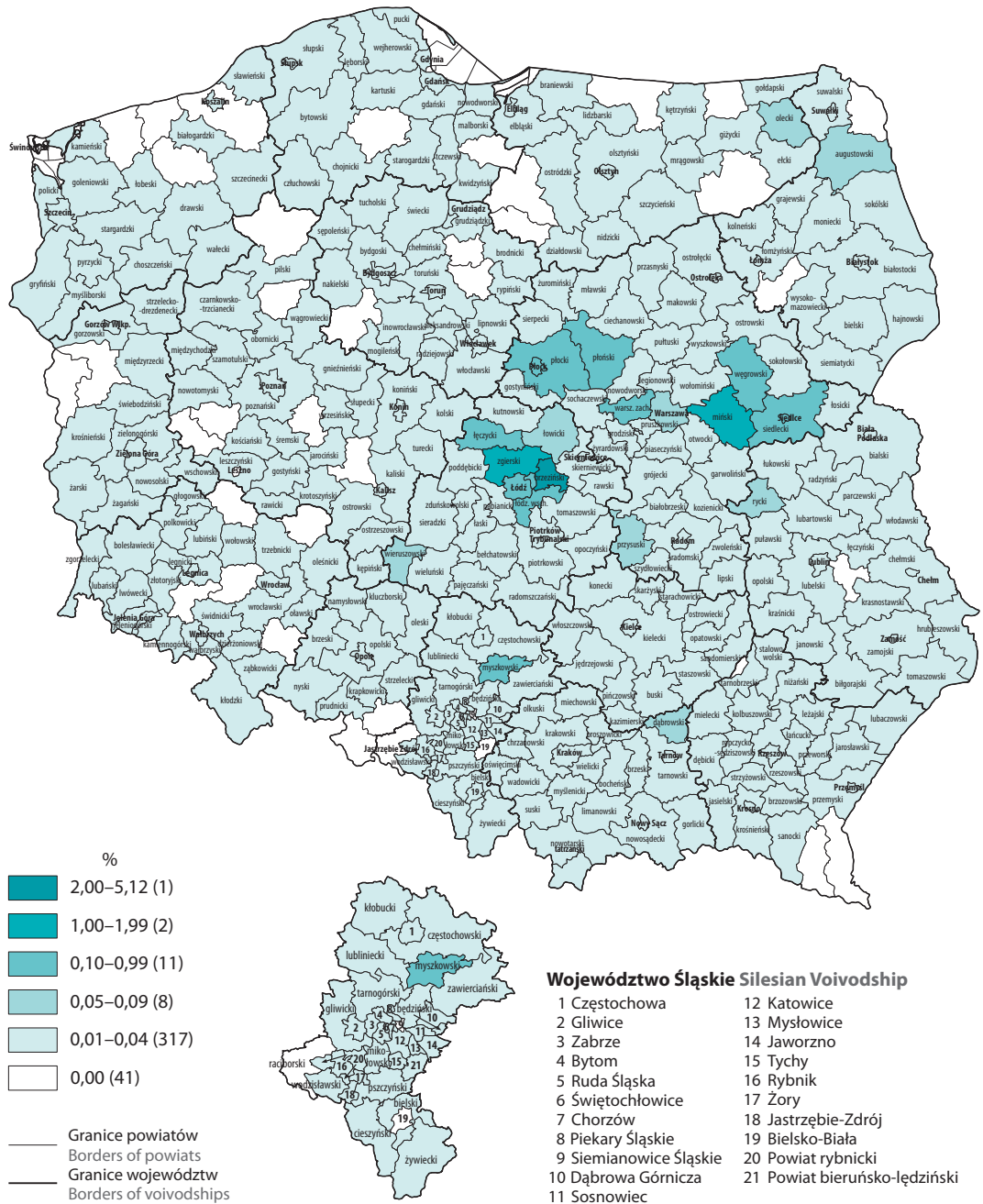
Kościół Starokatolicki Mariawitów nie uznaje prymatu żadnego biskupa oraz nieomyłności człowieka w sprawach wiary i moralności. Kult Przenajświętszego Sakramentu w życiu wiernych ma się wyrażać w częstym przyjmowaniu Komunii św., stosownie do słów Chrystusa: „Jeśli byście nie pożywali Ciała Syna Człowieczego i nie pili Krwi Jego, nie będziecie mieli żywota w sobie” (J 6,53). Kult ten polega także na odprawianiu adoracji ubłagania. (...)”.

Źródło: https://www.mariawita.pl/htmls/zasady_wiary.html.

Source: https://www.mariawita.pl/htmls/zasady_wiary.html.

Mapa 4.8. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła Starokatolickiego Mariawitów w 2021 r. według NSP 2021

Map 4.8. Population declaring affiliation with Old Catholic Mariavite Church in 2021 based on the 2021 National Census

Kościół Katolicki Mariawitów w RP

The Mariavite Catholic Church in the Republic of Poland

1.1.2.02

Adres: 09-470 Bodzanów, Felicjanów

Data powstania na terenie Polski: 1893 r. i 1935 r.
Date of establishment in Poland: 1893 and 1935

Data rejestracji: 1906 r. i 1912 r.
Date of registration: 1906 and 1912

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni mężczyźni/ kobiety Clergy men/women	Świątynie Temples	Parafie i filie Parishes and branches
Ogółem Total	2000	2 610	6/10	17/5
	2005	2 230	5/8	17/5
	2010	1 994	3/8	17/3
	2015	1 878	3/8	16/4
	2020	1 831	3/8	16
	2023	1 792	3/9	12/3
	2024	1 783	3/9	12/3
Lubelskie	7	–	.	–
Łódzkie	891	1/5	.	7/3
Mazowieckie	885	2/4	.	5/–
w tym of which Warszawa	91	–/1	.	1/–

Kościół wyodrębnił się w roku 1935 na skutek rozłamu w Kościele Mariawitów, spowodowanego sporem o rozmiar kultu założycielki mariawityzmu, zwanej „Mateczką”, oraz wprowadzeniem kapłaństwa kobiet, co jest elementem wyróżniającym od większości wyznań wspólnot katolickich, w tym starokatolickich w Polsce²⁷. Ośrodkiem Kościoła stał się Felicjanów k. Płocka. Wyznawcy opierają swoją naukę na Piśmie Świętym i Tradycji zinterpretowanej przez Ojców Kościoła i sobory ekumeniczne oraz na Objawieniu Bożym danym założycielce mariawityzmu. Nauczają, że ratunkiem dla ludzkości jest cześć Eucharystii i Matce Bożej Nieustającej Pomocy. Wierzą również, że cała Trójca Święta wzięła udział w zbawieniu świata. Kościół nie uznaje prymatu papieża ani dogmatu o jego nieomyślności, spowiedzi usznej, celibatu i nauki o odpustach.

Na czele Kościoła stoi Rada Przełożonych, której przewodniczy arcybiskup. Większość duchownych stanowią kobiety (w 2024 r. – 9). Administracyjnie Kościół dzieli się na 2 kustodie: płocko-łódzką i warszawsko-lubelską.

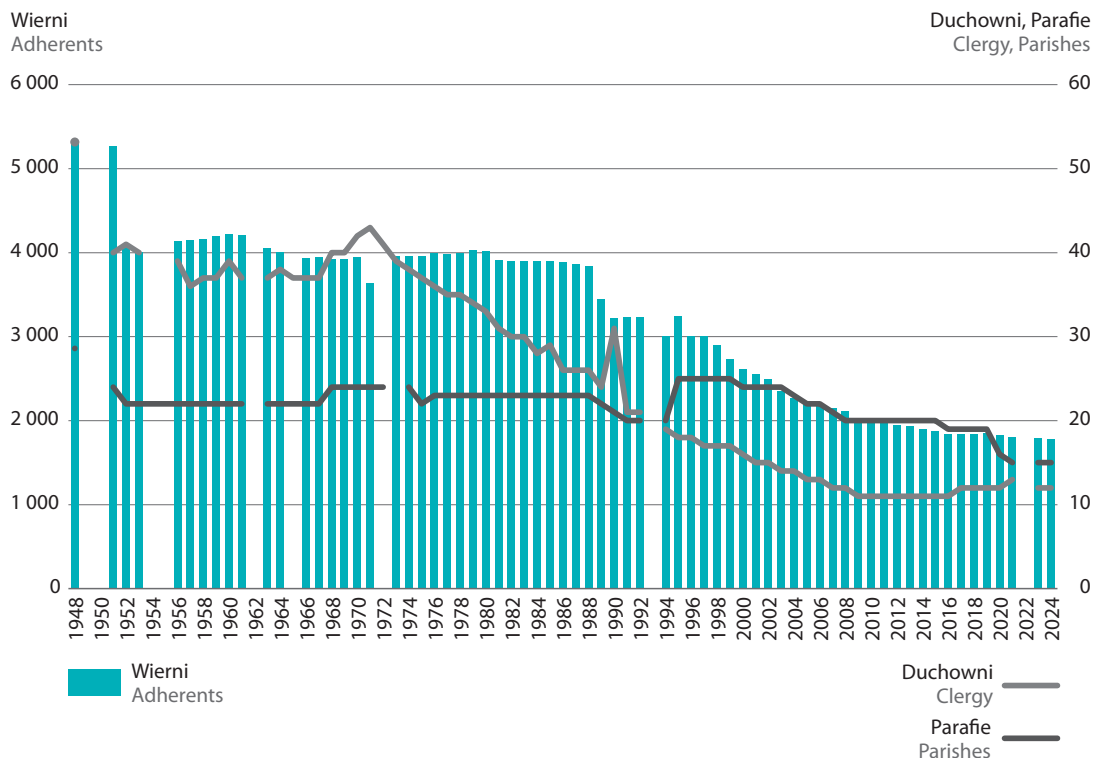
Nowi członkowie przyjmowani są na podstawie osobistej konferencji (rozmowy duchowej). Wierni Kościoła zobowiązani są: w cyklu rocznym – do udziału w 3-dniowych rekolekcjach, w cyklu miesięcznym – do przyjęcia Komunii św. i odprawienia godzinnej adoracji Przenajświętszego Sakramentu, w niedziele i święta – do uczestnictwa we Mszy św. z przyjęciem Komunii św. albo Mszy św. ludowej w domu, a codziennie – do modlitwy porannej i wieczornej. Zaleca się odprawienie Mszy św. (tzw. ludowej) i przyjęcie Komunii św., czytanie Pisma Świętego.

Kościół Katolicki Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej ma uregulowany status prawny ustawą z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego Mariawitów w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 41, poz. 252, z późn. zm.).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Katolickiego Mariawitów zadeklarowało 200 osób.

²⁷ Oprócz Kościoła Katolickiego Mariawitów w RP wyświęcanie kobiet na kapłanów jest praktykowane także w Reformowanym Kościele Katolickim w Polsce. W Odrodzonym Kościele Starokatolickim kobiety są w obecnym czasie wyświęcane na diakonów, lecz nie ma doktrynalnej przeszkody wyświęcania kobiet na kapłanów. Wszystkie wymienione Kościoły przynależą także do nurtu starokatolickiego.

Wykres 4.6. Wierni, duchowni i parafie Kościoła Katolickiego Mariawitów
 Chart 4.6. Adherent, clergy and parishes of the Mariavite Catholic Church

„Kościół Katolicki Mariawitów opiera swą naukę na Piśmie Świętym jako na głównym fundamencie, opiera się również na objawieniu Mateczki, a także na tzw. Tradycji Mariawickiej, do której zalicza przede wszystkim pisma następcy założycielki, arcybiskupa Jana M. M. Kowalskiego. Postać Założycielki została w nauce Kościoła wyjątkowo wyeksponowana. Według niej Mateczka jest Nową Ewą, zapowiedzianą na czasy ostateczne Zbawicielką świata, Siostrą i Oblubienicą Boskiego Oblubieńca, Niewiastą toczącą bój z szatanem, zapowiedzianą w Pismach. W kontekście pozycji Marii Franciszki Kozłowskiej Kościół pogłębił i rozwinął chrześcijańską naukę o Trójcy Świętej. Naucza, że cześć Maryi Matki Bożej ogarnie cały świat i że Nowa Trójca Święta to Bóg Ojciec wcielony w Matkę Bożą, Syn Boży wcielony w Jezusa Chrystusa oraz Duch Święty wcielony w Mateczkę. Mariawityzm to „Dzieło Wielkiego Miłosierdzia”, czyli dopełnienie Dzieła Chrystusowego, łączącego się z Mesjaszem-Niewiastą, Oblubienicą i Małżonką Chrystusa (Mateczką Kozłowską)“.

Źródło: Anita Broda, *Mariawityzm – Historia i teraźniejszość ruchu w setną rocznicę jego powstania*, „Notatki Płockie” 2007, nr 3/212, s. 8.
 Source: Anita Broda, *Mariawityzm – Historia i teraźniejszość ruchu w setną rocznicę jego powstania*, „Notatki Płockie” 2007, nr 3/212, s. 8.

Kościół Polskokatolicki w RP

The Polish Catholic Church in the Republic of Poland

1.1.2.03

Adres:	00-544 Warszawa, ul. Wilcza 31/3A	
E-mail:	polskokatolicki@pnet.pl	www.polskokatolicki.pl
Data powstania na terenie Polski: 1920 r. Date of establishment in Poland: 1920	Data rejestracji: 1946 r. Date of registration: 1946	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes	Chrzty Baptisms	
Ogółem Total	2000	23 031	104	81	81	.
	2005	19 137	89	77	81	259
	2010	20 956	76	78	77	217
	2015	18 705	66	76	74	296
	2020	18 016	79	72	72	.
	2022	18 140	67	72	72	392
	2023	18 015	57	76	76	304
	2024	17 633	59	78	73	316
Dolnośląskie	949	6	6	7	46	
Kujawsko-pomorskie	223	2	3	2	30	
Lubelskie	3 079	8	18	17	12	
Lubuskie	88	2	6	6	1	
Łódzkie	200	3	1	1	37	
Małopolskie	5 064	8	8	7	53	
Mazowieckie	710	5	6	5	4	
w tym of which Warszawa	600	5	3	2	2	
Opolskie	–	–	1	–	–	
Podkarpackie	722	3	6	6	5	
Pomorskie	598	4	2	3	14	
Śląskie	1 516	5	5	5	15	
Świętokrzyskie	1 038	4	6	5	3	
Warmińsko-mazurskie	751	2	3	3	56	
Wielkopolskie	2 065	2	4	3	15	
Zachodniopomorskie	630	5	3	3	25	

Kościół Polskokatolicki powstał w końcu XIX w. na terenie Stanów Zjednoczonych jako wyraz protestu grupy emigrantów przeciwko obsadzaniu przez hierarchię amerykańską polskich parafii księżmi niemieckimi i irlandzkimi, którzy nie rozumieli polskich zwyczajów. Ma on więc wspólną genezę z Polskim Narodowym Katolickim Kościołem w RP (patrz 1.1.2.04).

Założycielem nowego Kościoła został ks. Franciszek Hodur, który w 1897 r. założył w Scranton pierwszą narodową parafię. W 1900 r. ogłosił oderwanie od Rzymu, a w 1907 r. przyjął sakrę biskupią u starokatolików. Do Polski polskokatolicy przybyli wraz z reemigrantami w latach 20. XX w. Kościół Polskokatolicki należy do rodziny Kościołów Starokatolickich Unii Utrechckiej.

Kościół Polskokatolicki wyznaje katolickie prawdy wiary i moralności, ale odrzuca zwierzchnictwo i nieomylność papieża, naukę o odpustach, kult relikwii i celibat. Zachowuje dwie formy spowiedzi: w konfesjonale i ogólną. Uznaje postanowienia 7 pierwszych soborów. W swojej postawie duszpasterskiej uwzględnia potrzeby duchowe oraz materialne narodu i państwa polskiego.

Najwyższą władzą jest Ogólnopolski Synod, a władzą wykonawczą Rada Synodalna z naczelnym biskupem jako przewodniczącym. Od roku 1995 zwierzchnikiem Kościoła jest biskup prof. dr hab. Wiktor Wysoczański. Kościół administracyjnie podzielony jest na trzy diecezje: warszawską, krakowsko-częstochowską i wrocławską.

Swoje kadry Kościół kształci w Wyższym Seminarium Duchownym oraz w Sekcji Teologii Starokatolickiej Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie. W 2017 r. Kościół prowadził naukę religii w szkołach publicznych i punktach katechetycznych dla łącznie 1066 uczniów w 49 placówkach.

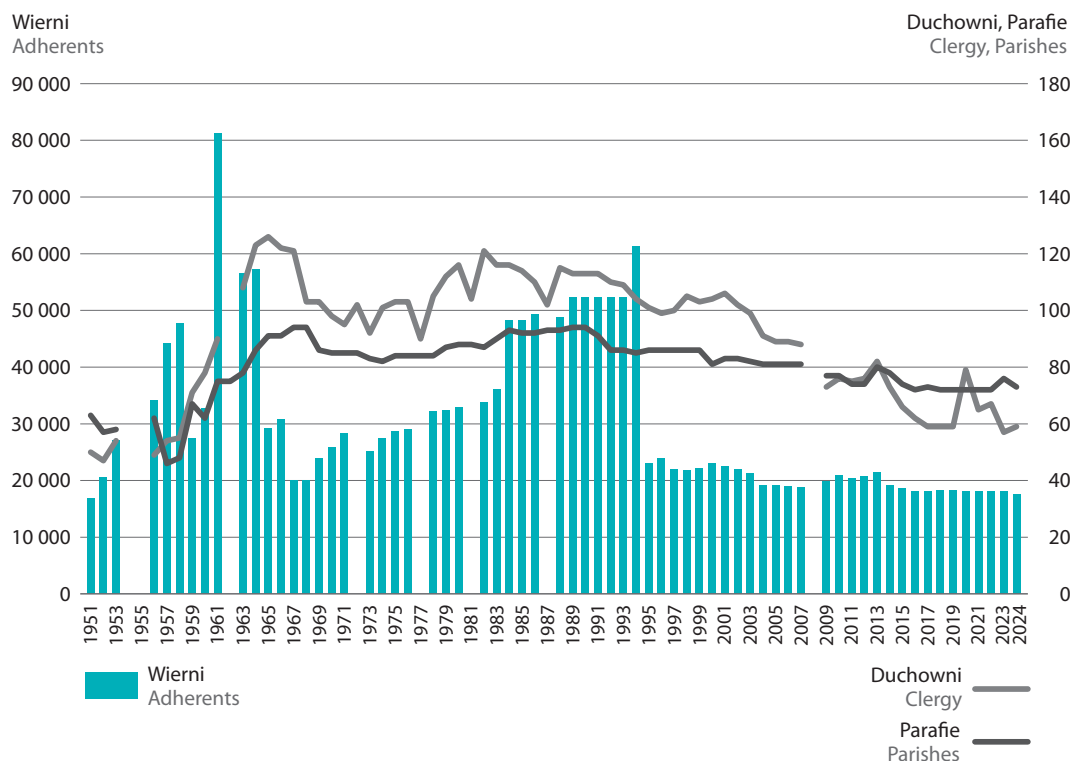
Praktyki religijne członków to przede wszystkim udział we mszy św. oraz w rekolekcjach adwentowych i wielkopostnych, a także udział w nabożeństwach: majowych, czerwcowych, październikowych.

Przyjmowanie nowych członków Kościoła odbywa się poprzez Chrzest św. Dorośli wyznawcy innego wyznania przed przyjęciem składają „Wyznanie wiary”.

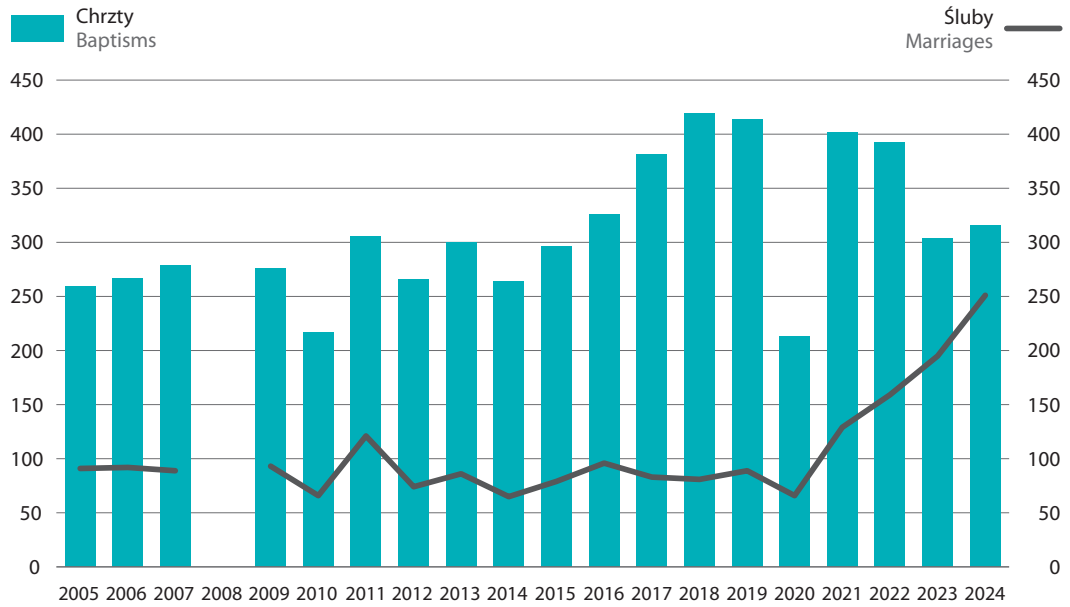
Kościół Polskokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej ma uregulowany status prawny ustawą z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Polskokatolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 97, poz. 482, z późn. zm.).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2011 r. przynależność do Kościoła Polskokatolickiego w RP zadeklarowało 6942 osób, co stanowiło 0,02% ogółu ludności Polski i 0,02% populacji odpowiadającej na pytanie o wyznanie.

Wykres 4.7. Wierni, duchowni i parafie Kościoła Polskokatolickiego
 Chart 4.7. Adherents, clergy and parishes of the Polish Catholic Church

Wykres 4.8. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Polskokatolickim
 Chart 4.8. Baptisms and marriages contracted in the Polish Catholic Church

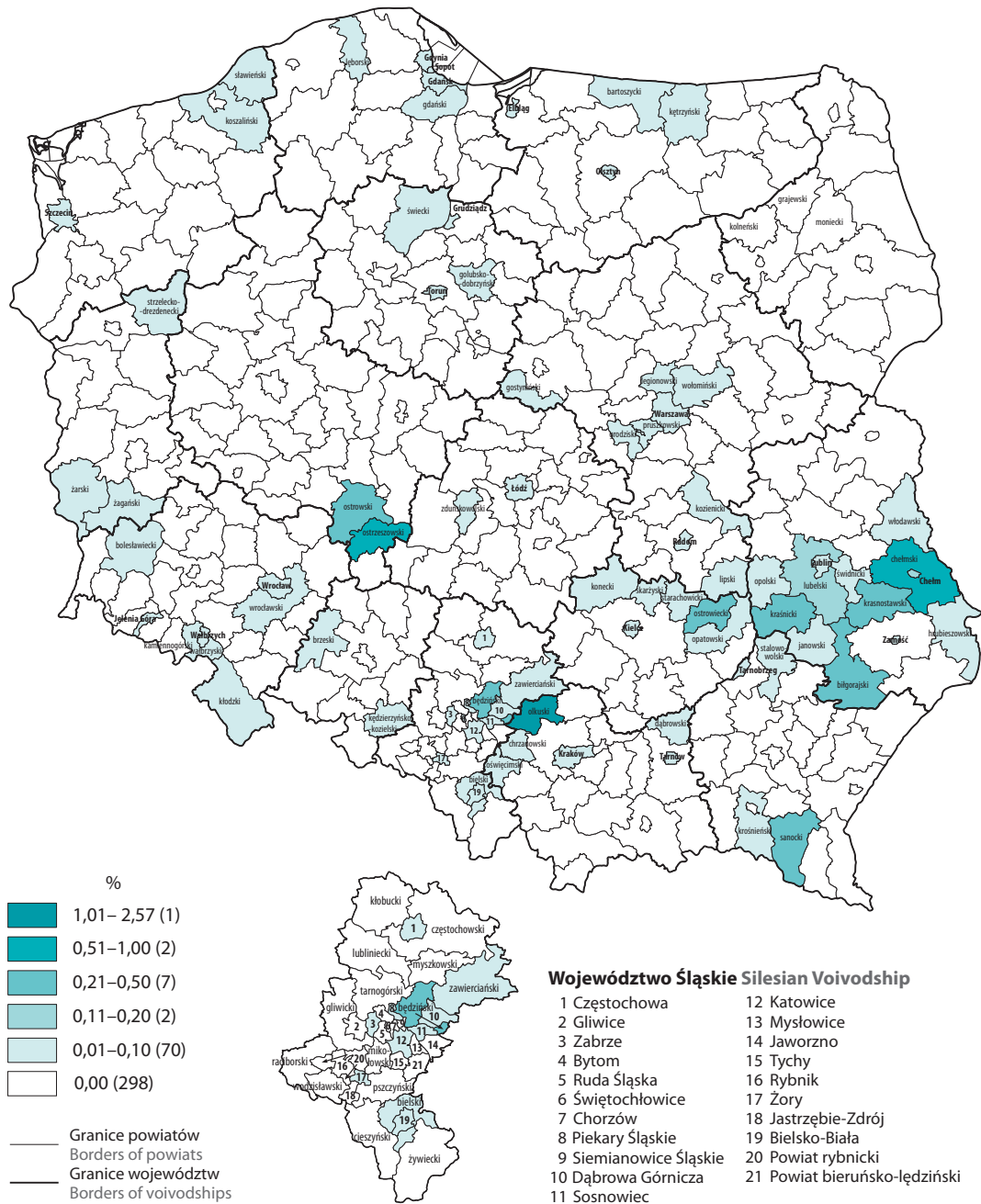

Diecezje Dioceses	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2024	17 633	59	78
Krakowsko-częstochowska		7 230	19	25
Warszawska		6 348	26	32
Wrocławska		4 055	14	21

Mapa 4.9. Diecezje Kościoła Polskokatolickiego w Polsce w 2021 r.
 Map 4.9. Dioceses of the Polish Catholic Church in Poland in 2021

Mapa 4.10. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła Polskokatolickiego w 2021 r. według NSP 2021
 Map 4.10. Population declaring affiliation with the Polish Catholic Church in Poland in 2021 based on the 2021 National Census

Wierzymy, że Kościół nasz jest dziełem Jezusa Chrystusa.

Kościół Polskokatolicki :

1. Wyznaje katolickie prawdy wiary i moralności oraz zasady ustroju Kościoła zawarte w Piśmie Świętym, sformułowane w powszechnych symbolach wiary i postanowieniach siedmiu Soborów Powszechnych Pierwszego Tysiąclecia;
2. Jest częścią świętego, katolickiego i apostołskiego Kościoła;
3. Ma własną hierarchię kościelną;
4. Roztacza opiekę religijną i duszpasterską nad wiernymi narodowości polskiej, a także wiernymi innych narodowości jeżeli złożyli swój akces do Kościoła;
5. W liturgii używa języka polskiego.

Wiernym Kościoła Polskokatolickiego jest każdy człowiek ochrzczony w tym Kościele, który należy do określonej parafii polskokatolickiej.

Wiernym Kościoła może również zostać każdy człowiek ważnie ochrzczony w innym Kościele, który przyjął zasady wiary głoszone w Kościele Polskokatolickim, bierze udział w życiu sakramentalnym Kościoła i należy do określonej parafii polskokatolickiej.

Ź r ó d ł o: <http://www.polskokatolicki.pl/WIERNI/wierni.htm>.

S o u r c e: <http://www.polskokatolicki.pl/WIERNI/wierni.htm>.

Polski Narodowy Katolicki Kościół w RP

The Polish National Catholic Church in the Republic of Poland

1.1.2.04

Adres:	03-122 Warszawa, ul. Modlińska 205a		
E-mail:	admpnkk@wp.pl	www.pnkkwrp.weebly.com	
Data powstania na terenie Polski: 1924 r. Date of establishment in Poland: 1924	Data rejestracji: 2006 r. Date of registration: 2006		
Nr w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych: 164 No. in the register of churches and religious associations: 164	Data wpisu: 06.10.2006 r. Date of entry: 06.10.2006		

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2006	270	3	1
	2007	550	5	4
	2010	420	4	4
	2015	1 192	14	8
	2020	1 213	15	9
	2022	1 185	12	9
Dolnośląskie	27	–	1	1
Kujawsko-pomorskie	25	–	–	–
Lubelskie	35	–	–	–
Małopolskie	45	2	2	2
Mazowieckie	430	5	2	2
Pomorskie	35	2	2	2
Wielkopolskie	37	1	–	–
Zachodniopomorskie	308	2	2	2

Kościół starokatolicki, który nawiązuje do tradycji Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego (PNKK), założonego w 1897 r. przez polskich katolików w Ameryce Północnej. Polski Narodowy Katolicki Kościół w RP ma więc wspólną genezę z Kościołem Polskokatolickim w RP (Patrz 1.1.2.03). Powstał on w wyniku sprzeciwu wobec dominacji duchownych pochodzenia niemieckiego i irlandzkiego, którzy nie rozumeli zwyczajów i problemów polskich emigrantów. Wierni pragnęli wglądu w finanse parafii, a przede wszystkim liturgii w języku polskim. Stolica Apostolska odrzuciła wszelkie postulaty polskich emigrantów, wobec czego wierni wymówili wierność papieżowi i założyli własny Kościół. Jego pierwszym przywódcą i biskupem był Franciszek Hodur, który włączył nowo powstały Kościół do Unii Utrechckiej. W 1922 r. powstała pierwsza w kraju narodowa parafia w Krakowie. W 1930 r. istniały już 64 parafie polskokatolickie, w których pracowało 56 księży. Kościół nie został przed wojną jednak zalegalizowany. Okres II wojny światowej przyniósł Kościołowi rozbięcie organizacyjne, które udało się przewyciężyć dopiero po 1945 r. Jednak władza w Polsce Ludowej nieprzychylnym okiem patrzyła na starania o legalizację PNKK, ponieważ na jego czele stał obywatel Stanów Zjednoczonych biskup Franciszek Hodur. W 1951 r. diecezja polska PNKK pod naciskiem władz komunistycznych ogłosiła autokefalię od pozostałych diecezji Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego i utworzyła Kościół Polskokatolicki.

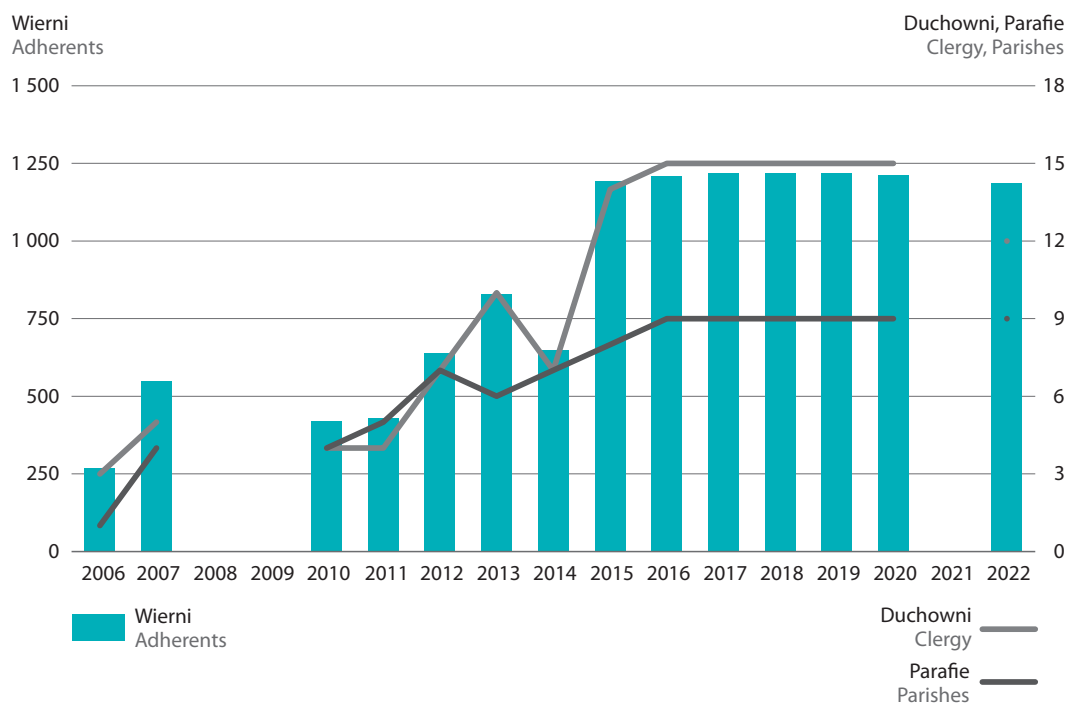
Na obecną sytuację PNKK w RP miał duży wpływ wybór w 1995 r. nowego zwierzchnika Kościoła Polskokatolickiego, którym został bp Wiktor Wysoczański. Z tym wyborem nie zgodziła się część wiernych i duchownych, wśród nich ks. Tomasz Rybka (proboszcz parafii pw. Dobrego Pasterza w Warszawie). Rozmowy, które miały na celu niedopuszczenie do dalszych podziałów, nie przyniosły rezultatu, wobec czego wierni powołali Komitet Obrony Kościoła Narodowego, który rozpoczął czynić starania o wznowienie misji Kościoła Narodowego w Polsce. Starania te zostały uwieńczone sukcesem, kiedy to w październiku 2006 r. Polski Narodowy Kościół Katolicki w RP został wpisany do Rejestru kościołów MSWiA.

Kościół posługuje się kalendarzem liturgicznym roku kościelnego. Wierni najwyższą cześć oddają Bogu w Trójcy Świętej Jedynemu. Zachowany jest również kult Maryi Panny, aniołów, apostołów, męczenników i świętych. Kościół uznaje tradycyjnie 7 sakramentów, zgodnie z nauką Kościoła Katolickiego. Eucharystia sprawowana jest pod dwiema postaciami: Ciała i Krwi Pańskiej. W okresie Wielkiego Postu odprawiane są: droga krzyżowa i gorzkie żale.

W Kościele praktykuje się dwie formy spowiedzi: indywidualną (uszną w konfesjonale), do której zobowiązane są przystępować dzieci i młodzież do 18. roku życia, oraz ogólną (sprawowaną bądź jako odrębny obrzęd przed ołtarzem, bądź w połączeniu z Mszą Świętą w części zwanej Spowiedzią Powszechną) dla pozostałych wiernych. Księży nie obowiązują celibat.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w RP zadeklarowały 462 osoby.

Wykres 4.9. Wierni, duchowni i parafie Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w RP
 Chart 4.9. Adherents, clergy and parishes of the Polish National Catholic Church in the Republic of Poland

Doktryna

„Doktryna PNKK w RP nie odbiega w sposób zasadniczy od rzymskokatolickiej, podobnie jak liturgia. Wyjątek stanowi nieuznawanie dogmatu o nieomylności papieża w sprawach wiary i moralności. Kościół nie uznaje wyłączności spowiedzi usznej i praktyki obowiązkowego celibatu duchownych. Kościół uznaje Papieża jako pierwszego i najgodniejszego ze wszystkich biskupów katolickich i idąc za przykładem Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w Stanach Zjednoczonych, dąży do pełnej jedności z Kościołem Katolickim.

Do Kościoła mogą należeć wszyscy ochrzczeni w nim lub innym Kościele chrześcijańskim, przyjmujący zasady wiary PNKK w RP. Wszystkich wiernych dotyczą też zadania Kościoła, gdyż istnieje powszechna odpowiedzialność za Kościół.

Wszystkie władze w Kościele pochodzą z wyboru. Reprezentowane są one przez duchownych – biskupi, kapłani, diakoni, zwłaszcza w sferze udzielania sakramentów i oficjalnego nauczania. Oprócz tego istnieje odrębne powołanie zakonne do duchowego życia doskonalszego. Następnie zasadniczą rolę we władzach Kościoła mają świeccy (z udziałem duchownych) w formie władz i organów kolegialnych – Synod, Rada Kościoła, Zwyczajne i Nadzwyczajne Zgromadzenia Parafialne, Rady Parafialne). Duchowni nie mają uprawnień do jakichkolwiek samodzielnych decyzji w sprawach Kościoła.

Kościół nie ustanawia nowych dogmatów i nie wydaje nieomylnych orzeczeń. Nieomylnym jest tylko Bóg, natomiast człowiek, tak jeden jak i wielu, może się mylić. Uchwały i wskazania Soborów Powszechnych (ekumenicznych). Pierwszego Tysiąclecia Kościół przyjmuje, podobnie jak i orzeczenia własnych Synodów”.

Źródło: <https://pnkkwrp.weebly.com/>.

Source: <https://pnkkwrp.weebly.com/>.

Kościół Starokatolicki w RP

The Old Catholic Church in Republic of Poland

1.1.2.05

Adres:	58-210 Łagiewniki, ul. Ogrodowa 2 lok. 6		
E-mail:	kuria@starokatolicki.eu	www.starokatolicki.eu	
Data powstania na terenie Polski: 1871 r. Date of establishment in Poland: 1871	Data rejestracji: 1947 r., 1996 r. Date of registration: 1947, 1996		
Nr w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych: 110 No. in the register of churches and religious associations: 110	Data wpisu: 01.04.1996 r. Date of entry: 01.04.1996		

Lata Years	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2000	399	9	6
	2005	440	9	5
	2011	1 300	10	4
	2014	440	12	3
	2020	2 697^a	6	.
	2022	2 697^a	7	18
	2023	2 697^a	7	18

a Liczba wiernych podana na podstawie informacji z Urzędu Skarbowego.
a Number of adherents based on information from the Tax Office.

Starokatolicyzm pojawił się na terenie ziem polskich już w 1871 r. Po II wojnie światowej Kościół Starokatolicki w RP uzyskał osobowość prawną w 1947 r., ale w 1965 r. władze państwowe zawiesiły jego działalność na 31 lat. Mimo to Kościół przetrwał w trudnych warunkach i prowadził aktywną działalność duszpasterską.

Jak wszystkie starokatolickie wspólnoty zbliżony jest do Kościoła rzymskokatolickiego, nie uznaje jednak dogmatu o nieomylności papieża ogłoszonego na Soborze Watykańskim I w 1870 r. Kościół przyjął ustrój synodalno-episkopalny z własną hierarchią. Zachowuje przepisy o dobrowolnym celibacie duchowieństwa oraz dwie formy spowiedzi: w konfesjonale i ogólną. W Polsce Kościół posiada pięć parafii: w Łodzi (parafia katedralna), Bytomiu, w Działach Czarnowskich (woj. mazowieckie), Stalowej Woli i Wojciszewie oraz trzy kaplice: w Łodzi, Wieluniu i Warszawie.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Starokatolickiego wynosiła 85.

„Wyznanie starokatolickie to liczne Kościoły, które swą eklezjalność opierają na katolickiej zasadzie sukcesji apostoelskiej, katolickim wyznaniu wiary i starokatolickiej teologii. W powstaniu Kościoła Starokatolickiego można wyróżnić trzy etapy.

Pierwszy z nich stanowi liczący już blisko 300 lat historii i tradycji Kościół Utrechcki, który dzięki wiernemu trwaniu przy wierze i ustroju zachodniego Kościoła katolickiego stał się kościołem macierzystym dla powstałych później wspólnot starokatolickich.

Drugi etap stanowią Kościoły powstałe na tle sporów doktrynalnych po 1870 r., z powodu obaw znacznej części duchowieństwa i wiernych Kościoła rzymskokatolickiego o zachowanie nienaruszonego depozytu wiary. Kościoły te nie przyjęły nowych uchwał Soboru Watykańskiego I o uniwersalnej jurysdykcji biskupa Rzymu i o jego nieomylności w kwestiach wiary i moralności, ponieważ uchwały te nie mają uzasadnienia w Piśmie Świętym i Tradycji Kościoła pierwszego tysiąclecia. Do Kościołów tych należy Kościół Starokatolicki w Niemczech, Kościół Chrześcijańskokatolicki w Szwajcarii oraz Kościół Starokatolicki w Austrii.

Trzeci etap stanowią Kościoły zorganizowane na przełomie XIX i XX w. oraz po pierwszej wojnie światowej w Stanach Zjednoczonych i Europie Wschodniej z powodów narodowościowych i patriotycznych. Kościoły te uznały starokatolickie zasady wiary mimo utrzymania rzymskokatolickich zwyczajów religijnych i form liturgicznych”.

Źródło: <https://www.starokatolicki.eu/starokatolicyzm/>.

Source: <https://www.starokatolicki.eu/starokatolicyzm/>.

Katolicki Kościół Narodowy w Polsce

The National Catholic Church in Poland (NCC)

1.1.2.06

Adres: 50-011 Wrocław, ul. Kościuszki 3

Nr w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych: 179 r.

No. in the register of churches and religious associations: 179

Data wpisu: 27.06.2014 r.

Date of entry: 27.06.2014

23 września 2012 r., na spotkaniu założycielskim w Kamiennej Górze, grupa duchownych Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w USA i w Kanadzie na czele z księdzem Adamem Rosikiem złożyła wyznanie wiary konstatynopolsko-nicejskie oraz deklarację o utworzeniu na terenie Rzeczypospolitej Polskiej Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w Kanadzie Seniorat Misyjny w Polsce. Kościół działał pod wymienioną nazwą do 16 sierpnia 2014 r., kiedy to podczas Synodu Kościoła podjęto ważne uchwały, m.in. dotyczące nowego układu strukturalnego. Przyjęto wówczas nową nazwę – Polski Narodowy Katolicki Kościół w Kanadzie Seniorat Misyjny w Polsce.

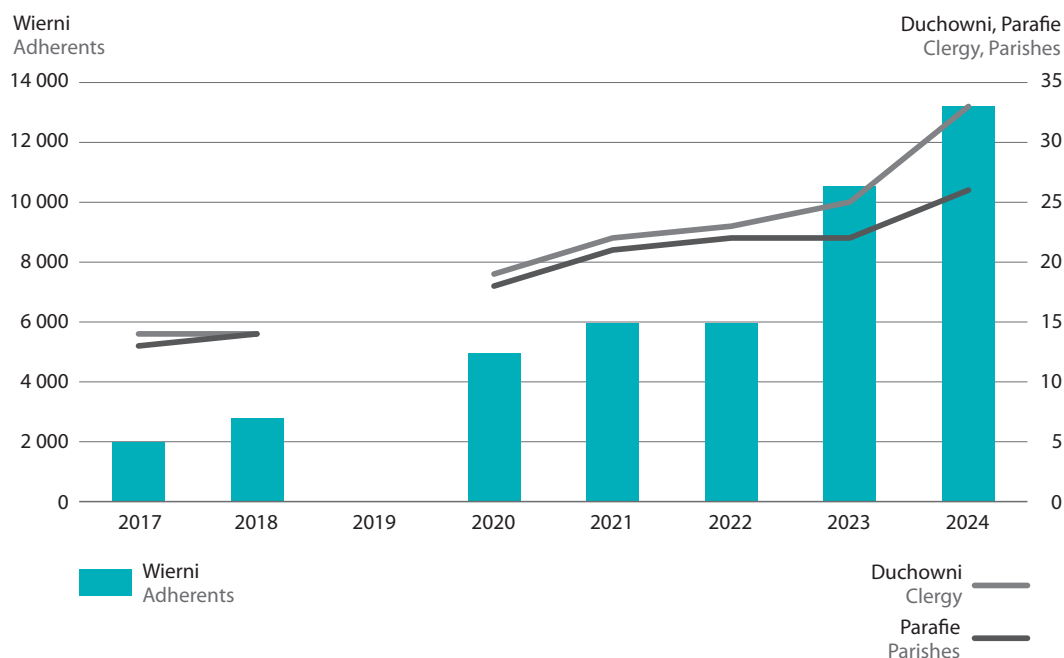
Doktrynalnie Kościół jest bardzo bliski Kościołom starokatolickim. Kościół uznaje papieża jako następcę Apostoła Piotra, oddając mu należną cześć i uznając Jego szczególną pozycję, lecz ma charakter autokafeliczny, czyli niezależny od Watykanu. Nie obowiązuje w nim celibat. W Kościele sprawowane są dwie formy sakramentu pokuty: spowiedź św. indywidualna (uszna w konfesjonale) oraz ogólna (powszechna na mszy św. lub sprawowana przed ołtarzem jako oddzielny obrzęd). Komunia św. udzielana jest pod dwiema postaciami: chleba i wina.

Kościół działa na terenie Polski, Niemiec, Chorwacji, Szkocji, i Włoch. Znaczną część wiernych stanowią przedstawiciele Polonii.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Katolickiego Kościoła Narodowego w Polsce zadeklarowały 843 osoby.

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2017	1 969	14	13
	2021	5 960	22	21
	2022	5 960	23	22
	2023	10 540	25	22
	2024	13 218	33	26
Dolnośląskie	2 810	4	3	4
Lubelskie	142	–	–	–
Lubuskie	91	1	1	1
Łódzkie	465	3	2	2
Małopolskie	1 910	1	1	1
Mazowieckie	1 510	5	3	5
w tym of which Warszawa	550	1	2	3
Opolskie	150	1	1	1
Podkarpackie	450	1	1	1
Podlaskie	490	1	1	1
Pomorskie	310	2	1	1
Śląskie	2 610	8	4	4
Warmińsko-mazurskie	450	2	1	1
Świętokrzyskie	120	–	1	1
Wielkopolskie	610	1	1	1
Zachodniopomorskie	1 100	3	2	2

Wykres 4.10. Wierni, duchowni i parafie Katolickiego Kościoła Narodowego w Polsce
Chart 4.10. Adherents, clergy and parishes of the National Catholic Church in Poland

Doktryna Katolickiego Kościoła Narodowego w Polsce – Katechizm (fragment)

Art.4

Sukcesja Apostolska

Kościół posiada Sukcesję Apostolską dzięki wyświęceniu wielbego księdza Franciszka Hodura w katedrze św. Gertrudy w Utrechcie w dniu Pańskim – 29 września 1907 r. na Biskupa Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w Ameryce przez Biskupów posiadających ważną sukcesję apostolską, Starego Kościoła Katolickiego Holandii: Arcybiskupa Gerarda Gula z Utrechtu, Biskupa Jana van Thiela z Haarlemu oraz Biskupa Michaela Bartholomew Spita z Deventer. Z tej linii pochodzi sukcesja apostolska biskupa który współtworzył Misję Kościoła w Polsce Jego Ekscelencji księdza biskupa Sylwestera Bigaja. Jego Ekscelencja ksiądz biskup Adam Rosiek – Pierwszy Biskup Katolickiego Kościoła Narodowego w Polsce, przyjął sakrę biskupią z linii kardynała Rebiby, a posługę konsekrateora głównego – od Jego Ekscelencji księdza biskupa Stanisława Sawickiego.

Ź r ó d ł o: <https://www.kkn-poland.com.pl/>.S o u r c e: <https://www.kkn-poland.com.pl/>.

Kościół Dobrej Nadziei

The Church of Good Hope

1.1.2.07

Adres:	02-758 Warszawa, ul. Mangalia 4	
E-mail:	kuria@kdn.org.pl	www.kdn.org.pl
Nr w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych: 178 No. in the register of churches and religious associations:178	Data wpisu: 04.06.2014 r. Date of entry: 04.06.2014	

Kościół Dobrej Nadziei w swoim wyznaniu zasad wiary deklaruje przynależność do rodziny Kościołów starokatolickich.

W 2016 r. Kościół wykazywał 118 wiernych i 2 osoby duchowne.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Dobrej Nadziei zadeklarowało 15 osób.

Informacja o podstawowych źródłach i zasadach doktrynalnych

Kościół Dobrej Nadziei jest kościołem starokatolickim, to znaczy żywą komórką kościoła powszechnego założonego przez Jezusa Chrystusa i jako taki: wyznaje wszystkie starokatolickie prawdy wiary i moralności zawarte w Piśmie Świętym i tradycji apostoelskiej.

Ź r ó d ł o: informacja o celach, źródłach i zasadach doktrynalnych i obrzędach religijnych Kościoła Dobrej Nadziei, za załącznikiem przedłożonym organowi rejestracyjnemu MSWiA.

S o u r c e: information on the objectives, sources and doctrinal principles and religious rites of the Church of Good Hope, as per the appendix submitted to the registration authority of the Ministry of Interior and Administration.

Odrodzony Kościół Starokatolicki

The Reborn Old Catholic Church

1.1.2.08

Adres:	64-310 Lwówek, ul. Młyńska 3	
Data rejestracji: 2016 r. Date of registration: 2016		
Nr w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych: 184 No. in the register of churches and religious associations: 184	Data wpisu: 25.04.2016 r. Date of entry: 25.04.2016	

Kościół należy do nurtu starokatolickiego. Deklaruje, iż jego wyznaniem wiary jest credo nicejskie i credo nicejsko-konstantynopolitańskie oraz orzeczenia siedmiu powszechnych soborów, „niepodzielonego kościoła”.

Do 2021 r. Kościół działał pod nazwą Powszechny Kościół Ludu Bożego. W 2024 r. Kościół miał 243 członków, 9 osób duchownych, udzielono 10 chrztów.

Parafie Parishes	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Świątynie Temples
Ogółem Total 2024	243	9	8
Gdańsk	22	1	1
Jarocin	63	1	1
Kamienna Góra	25	1	1
Kociałkowa Górka	21	1	1
Księżstwo	19	1	1
Lwówek	34	1	1
Sękowo	33	2	1
Włocławek	26	1	1

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy
Ogółem Total 2024	243	9
Dolnośląskie	25	1
Kujawsko-pomorskie	26	1
Łódzkie	19	1
Pomorskie	48	1
Wielkopolskie	125	5

Reformowany Kościół Katolicki w Polsce The Reformed Catholic Church in Poland

1.1.2.09

Adres: 61-749 Poznań, ul. Święty Wojciech 25/7

E-mail: radakosciola@gmail.com

www.starokatolicy.eu

Data powstania na terenie Polski: 2007 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 2007

Nr w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych: 188

No. in the register of churches and religious associations: 188

Data rejestracji: 28.01.2020 r.

Date of registration: 28.01.2020

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2021	118	3	3
	2022	135	5	2
	2023	143	5	2
	2024	156	6	7
Dolnośląskie	7	–	–	–
Kujawsko-pomorskie	4	–	1	1
Lubuskie	8	1	1	1
Łódzkie	7	1	–	1
Małopolskie	36	–	1	1
Mazowieckie	29	1	1	1
w tym of which Warszawa	29	1	1	1
Pomorskie	8	1	–	1
Śląskie	7	–	–	–
Świętokrzyskie	8	–	–	–
Wielkopolskie	40	2	1	1
Zachodniopomorskie	2	–	–	–

Reformowany Kościół Katolicki w Polsce należy do nurtu liberalnego wśród starokatolików w Polsce. Został on zarejestrowany w 2020 r. W Kościele praktykowane jest wyświęcanie kobiet, a celibat nie jest obowiązkowy i duchowni Kościoła mogą wybierać pomiędzy nim a małżeństwem. Reformowany Kościół Katolicki w Polsce oparty jest na następujących filarach: Słowie Bożym, Wspólnocie, Liturgii oraz Programie osadzoną na stwierdzeniu, że ludzie powołani są do szczęścia.

Jak podano, Kościół przyjmuje wiarę Kościoła pierwszego tysiąclecia, wyrażoną w wyznaniach wiary, nauce Ojców Kościoła i w orzeczeniach dogmatycznych siedmiu soborów powszechnych: w Nicei (325 r.), Konstantynopolu (381 r.), Efezie (431 r.), Chalcedonie (451 r.), Konstantynopolu (553 r. i 680 r.) oraz Nicei (787 r.). Do Tradycji apostoelskiej należą: kanon Pisma Świętego, najstarsze wyznanie wiary, liturgia, trzy stopnie posługiwania sakramentalnego (biskup, prezbiter, diakon). Kościół zachowuje starochrześcijańską zasadę, którą wyraził św. Wincenty z Lerynu: Trzymamy się tego, w co się wszędzie wierzy, zawsze i przez wszystkich ludzi, bo to jest prawdziwe i całkowicie katolickie.

Misją Kościoła jest kontynuacja dzieła Jezusa Chrystusa, które otrzymali apostołowie. Kościół kieruje przekaz Ewangelii przede wszystkim do osób, które nie znają jeszcze Jezusa, nie słyszały Jego nauki lub odrzuciły wiarę. Kościół pragnie dotrzeć do osób, które chrześcijaństwo postrzegają wyłącznie jako religię zakazów i nakazów, w której nie doświadczają relacji z Bogiem i wspólnoty wierzących. Zadaniem Kościoła jest towarzyszenie ludziom w ich osobistej drodze do Boga. Działania Kościoła mają służyć zjednoczeniu chrześcijan oraz być znakiem sprzeciwu wobec zła i grzechu. Mają pokazywać i opowiadać o miłości Stwórcy i Zbawiciela poprzez słowa i przykład życia.

W Kościele sprawowane są następujące sakramenty (znaki łaski) jako narzędzia przekazywania Bożej łaski i zbawienia w Chrystusie przez moc Ducha Świętego: Chrzest, Bierzmowanie (z łaciny „konfirmacja”), Eucharystia, Spowiedź, czyli Sakrament Pojednania (indywidualna, jak i powszechna podczas każdej Liturgii Eucharystii), Namaszczenie Chorych, Sakrament Świeceń, Małżeństwo.

W Kościele praktykowane jest życie monastyczne. Kościół jest w interkomunii z Ekumeniczną Wspólnotą Katolicką, w której bracia i siostry podejmują, w różnych miejscach świata, model życia zgodny z wielkimi regułami zakonnymi: franciszkańską i benedyktyńską.

Według stanu na 31.12.2024 r. Kościół posiadał jedną parafię, w skład której wchodziły wspólnoty w Poznaniu, Warszawie, Krakowie, Gdańsku, Tleniu, Zielonej Górze i Łodzi oraz placówki misyjne we Wrocławiu, Szczecinie, Katowicach, Kielcach oraz wspólnotę (poza granicami kraju) w Republice Demokratycznej Kongo. W 2024 r. poprzez chrzest, bierzmowanie lub konwersję do Kościoła przystąpiło 13 osób.

Reformowany Kościół Katolicki w Polsce prowadzi działalność charytatywną oraz wydawniczą i informacyjną. Dla osób przygotowujących się do święceń diakonatu oraz prezbiteratu Kościół posiada własny program formacyjny.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Reformowanego Kościoła Katolickiego w Polsce zadeklarowały 194 osoby.

Deklaracja zasad

Wszyscy jesteśmy pielgrzymami, częścią ciała Chrystusa – Kościoła. My, jako wspólnota wiary, staramy się służyć naszemu Bogu najlepiej jak możemy. Usiłujemy być dłońmi i stopami naszego Pana Jezusa Chrystusa i być Ewangelią w tym świecie. Lud Reformowanego Kościoła Katolickiego w Polsce podczas I Synodu zebrał deklarację zasad, którą ta wspólnota wiary przyjmuje.

Zważywszy, że Reformowany Kościół Katolicki wierzy, że wszyscy jesteśmy dziećmi Bożymi, stworzonymi przez Boga na Jego obraz i kochanymi przez Niego niezależnie od naszego statusu i stanu życia; że Bóg stał się człowiekiem, żył doskonałym życiem, cierpiał, umarł i został pogrzebany, po czym powstał z martwych, aby dać nam dar życia wiecznego; że wszyscy jesteśmy równi w oczach Boga – my, lud Reformowanego Kościoła Katolickiego w Polsce podajemy tę deklarację zasad.

1. Reformowany Kościół Katolicki w Polsce jest otwarty na wszystkich ludzi dobrej woli.
2. Rozpознаjemy, że jesteśmy wezwani do szukania drogi dialogu i pojednania z innymi wyznaniami chrześcijańskimi. Pragniemy też działać na rzecz pokoju i sprawiedliwości społecznej.
3. Wszyscy kompetentni kandydaci do służby, którzy spełnią warunki stawiane przez Reformowany Kościół Katolicki w Polsce, będą rozważeni i wyświęceni, gdy będzie to stosowne, niezależnie od płci, narodowości i orientacji seksualnej.
4. Wszyscy posługujący Kościołowi (diakoni, prezbiterzy, biskupi) powinni mieć prawo wyboru pomiędzy celibatem lub małżeństwem tak, jak czują się prowadzeni przez Boga.
5. Każde Przymierze dwojga osób oparte na miłości i wierności, jest obrazem miłości Chrystusa do swojej oblubienicy Kościoła oraz znakiem i narzędziem łaski.

(...)

Ź r ó d ł o: <https://starokatolicy.eu/deklaracja-zasad-reformowanego-kosciola-katolickiego-w-polsce/>.

S o u r c e: <https://starokatolicy.eu/deklaracja-zasad-reformowanego-kosciola-katolickiego-w-polsce/>.

Narodowy Kościół Katolicki The National Catholic Church

1.1.2.10

Adres: 86-212 Stolno, Małe Czyste 49

Data rejestracji: 12.03.2021 r.
Date of registration: 12.03.2021

Nr w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych: 189
No. in the register of churches and religious associations: 189

Zarejestrowany w 2021 r. Kościół należy do nurtu starokatolickiego chrześcijaństwa.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Narodowego Kościoła Katolickiego zadeklarowało 6 osób.

PODSTAWOWE ZASADY WIARY KOŚCIOŁA

23. Narodowy Kościół Katolicki uważa się za kontynuatora idei Kościoła Starokatolickiego.
24. Kościół nie uznaje wyłączności spowiedzi usznej i praktyki obowiązkowego celibatu duchownych.
25. Kościół nie podlega zwierzchności Papieża. Biskupa Rzymu uznaje jako *primus inter pares* wśród wszystkich biskupów katolickich i dąży do pełnej komunii z Kościołem Katolickim.
26. Do Kościoła mogą należeć wszyscy ochrzczeni w nim lub innym Kościele chrześcijańskim, przyjmującą zasady wiary Kościoła. Wszystkich wiernych dotyczą też zadania Kościoła, gdyż istnieje powszechna odpowiedzialność za Kościół. (...)

Źródło: <https://moj-kosciol.pl/podstawowe-zasady-wiary/>.

Source: <https://moj-kosciol.pl/podstawowe-zasady-wiary/>.

4.3.2. Chrześcijaństwo wschodnie (ortodoksyjne)

4.3.2. Eastern christianity (orthodox)

Grupa 1.2

Group No. 1.2

Chrześcijaństwo wschodnie obejmuje grupę Kościołów chrześcijańskich wywodzących się z terenów starożytnych patriarchatów wschodniej części Morza Śródziemnego i Bliskiego Wschodu, tj. Konstantynopola, Aleksandrii, Antiochii oraz Jerozolimy. Wyodrębniły się one na skutek złożonych procesów historycznych, w których kluczową rolę odegrały m.in. podział cesarstwa rzymskiego (ostatecznie w 395 r. n.e.) oraz wielka schizma wschodnia (1054 r.) dzieląca chrześcijaństwo na wschodnie (greckie i słowiańskie) i zachodnie (głównie łacińskie).

Kościół wschodnie są niekiedy nazywane ortodoksyjnymi, co jest określeniem etymologicznie wywodzącym się z dwu greckich słów *ὀρθός orthós* – słuszny, *δόξα dóxa* – wiara, chwała/sława. Oznacza wiarę w sposób właściwy, poprawny, prawowity.

Do Kościołów wschodnich należą autokefaliczne kościoły prawosławne oraz tzw. Starożytne Kościoły Wschodu odrzucające chrystologiczne orzeczenia pierwszych soborów. Dyskusje nad relacją boskiej natury Chrystusa do ludzkiej były tłem ich narodzin.

W porządku chronologicznym są to:

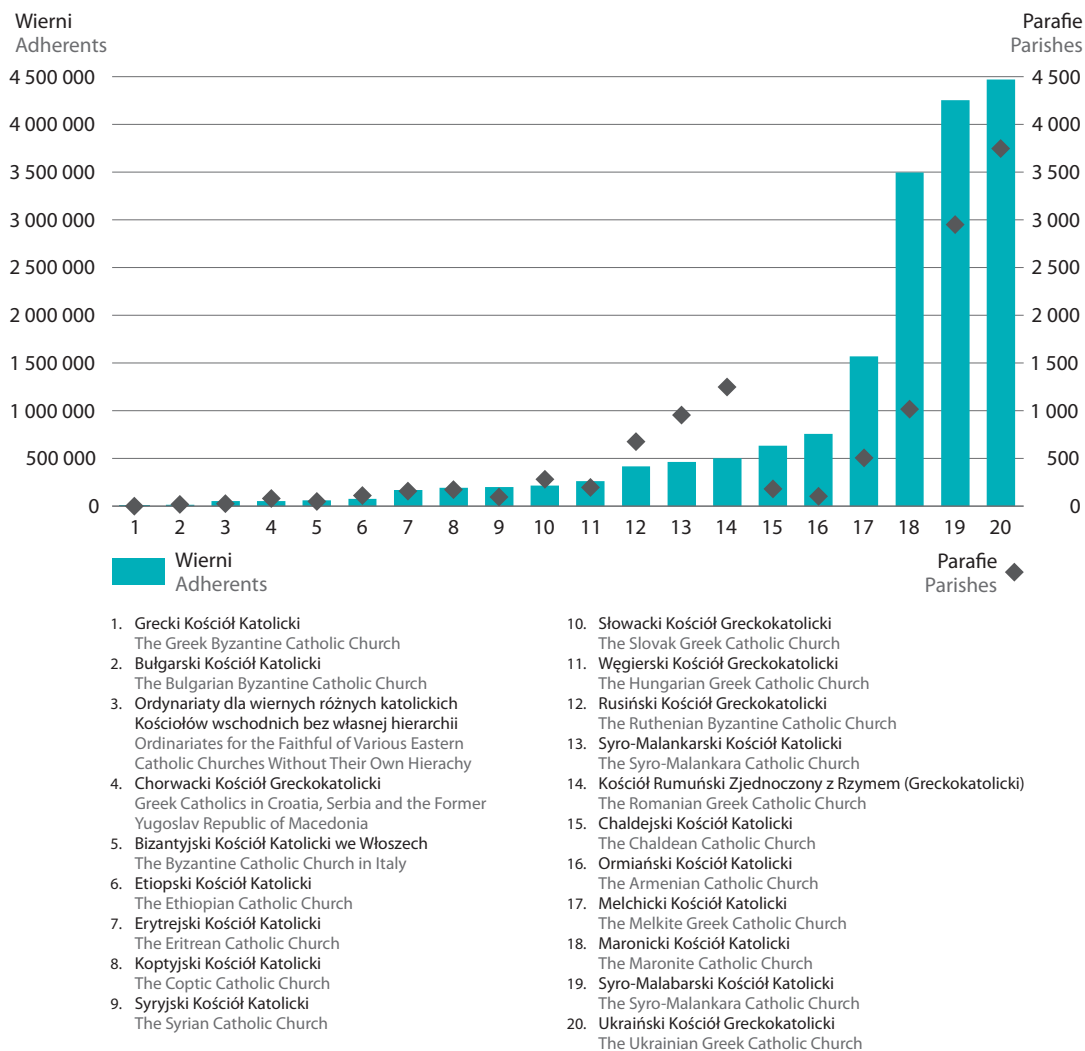
1. Asyryjski Kościół Wschodu, który przyjmuje ustalenia jedynie dwóch pierwszych soborów powszechnych; wyróżnia go pod względem teologii mocne akcentowanie oddzielności natury ludzkiej i boskiej w Chrystusie. Zgodnie z doktryną głoszoną przez Nestoriusza, Maryja – matka Chrystusa nie może być matką Boga, a tylko człowieka, ponieważ nie urodziła Boga, tylko człowieka w Chrystusie. Doktryna ta była szczególnie zwalczana przez patriarchę aleksandryjskiego Cyryla.
2. Kościoły przedchalcedońskie (orientalne), które uznają jedynie doktrynę trzech pierwszych soborów powszechnych. Są to m.in.: Syryjski Kościół Ortodoksyjny, Koptyjski Kościół Ortodoksyjny i Apostolski Kościół Ormiański. Ich chrystologia akcentuje jedność obu natur Chrystusa, boskiej i ludzkiej (określana jest jako monofizycja).
3. Kościoły prawosławne – przyjmują doktrynę pierwszych siedmiu soborów powszechnych. Tworzy je kilkanaście niezależnych Kościołów autokefalicznych, czyli jurysdykcyjnie niezależnych od siebie i kilka Kościołów autonomicznych o dużej autonomii, ale zależności od macierzystych Cerkwii (m.in. Kościoły prawosławne w Finlandii, Estonii, Japonii i in.).

Osobną grupę stanowią Katolickie Kościoły Wschodnie (patrz też: Katolicyzm 1.1), które są autonomiczne i partykularne, ale pozostają w jedności z Rzymem, na zasadzie współzależności od papieża. Różnią się one jednak od Kościoła Rzymskokatolickiego sakramentalną i kanoniczną dyscypliną, tradycyjnymi modlitwami, terminologią oraz praktyką pobożnościową. Reprezentują one (w zależności od Kościoła) pięć różnych tradycji liturgicznych, a mianowicie: asyryjską, aleksandryjską, ormiańską, antiocheńską oraz bizantyjską.

Są to zatem zestawienia powyżej:

1. Kościół chaldejski (nestoriańska chrystologia) – odłączony po potępieniu nestorianizmu przez sobór efeński (431 r.). Określenie „chaldejski” zaczęło funkcjonować po nawiązaniu łączności Kościoła Asyryjskiego z Rzymem. Tak więc Kościół chaldejski przynależy do katolickich Kościołów wschodnich, obecny na terenach historycznej Mezopotamii prowadzi działalność w Iraku, Syrii, Iranie, Turcji, znaczna jednak liczba członków tego Kościoła przebywa w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej, Australii, krajach europejskich.
2. Unijne Kościoły orientalne: Kościół katolicki obrządku koptyjskiego (tradycja aleksandryjska, tytuł patriarchalny), Kościół katolicki obrządku ormiańskiego (tradycja ormiańska, tytuł patriarchalny), Kościół maronicki (tradycja antiocheńska, tytuł patriarchalny), Kościół katolicki obrządku syryjskiego (tradycja antiocheńska, tytuł patriarchalny), Kościół melchicki (tradycja bizantyjska, tytuł patriarchalny), Syromalabarski kościół katolicki (tradycja asyryjska, tytuł większy arcybiskupi), Syromalankarski kościół katolicki (tradycja antiocheńska, tytuł większy arcybiskupi), Kościół katolicki obrządku etiopskiego (tradycja aleksandryjska, tytuł metropolitalny), Kościół katolicki obrządku erytrejskiego (tradycja aleksandryjska, tytuł metropolitalny).
3. Kościoły prawosławne pozostające w unii z Rzymem: Kościół katolicki obrządku bizantyjsko-ukraińskiego (tradycja bizantyjska, tytuł większy arcybiskupi), Kościół Rumuński Zjednoczony z Rzymem (tradycja bizantyjska, tytuł większy arcybiskupi), Kościół katolicki obrządku bizantyjsko-słowackiego (tradycja bizantyjska, tytuł metropolitalny), Kościół katolicki obrządku bizantyjsko-rusińskiego (tradycja bizantyjska, tytuł metropolitalny), Kościół katolicki obrządku bizantyjsko-węgierskiego (tradycja bizantyjska, tytuł metropolitalny), Kościół katolicki obrządku bizantyjsko-włoskiego (tradycja bizantyjska, tytuł biskupi), Grecki Kościół katolicki (tradycja bizantyjska, tytuł biskupi), Chorwacki Kościół katolicki (tradycja bizantyjska, tytuł biskupi), Bułgarski Kościół katolicki (tradycja bizantyjska, tytuł biskupi), Macedoński Kościół katolicki (tradycja bizantyjska, tytuł egzarchat), Kościół katolicki obrządku bizantyjsko-albańskiego (tradycja bizantyjska, tytuł administratura), Kościół katolicki obrządku bizantyjsko-rosyjskiego (tradycja bizantyjska, tytuł wikariat), Kościół katolicki obrządku bizantyjsko-białoruskiego (tradycja bizantyjska, tytuł wikariat), Kościół katolicki obrządku bizantyjsko-słowiańskiego (tradycja bizantyjska, tytuł ordynariat).

Wykres 4.11. Liczba wiernych unijnych wschodnich Kościołów katolickich na świecie w 2017 r.
 Chart 4.11. Number of adherents (faithfuls) of Union Eastern Catholic Churches in the world in 2017

Źródło: Annuario Pontificio, 2017.
 Source: Annuario Pontificio, 2017.

Prawdziwe, apostołskie i prawowierne wyznanie wiary. Synod nestoriański z 486 r.

„(...) Nasza wiara, z przyzwolenia Chrystusa, winna również być wyznawaniem dwóch natur: (gnume) Bóstwa oraz człowieczeństwa. I niech nikt spośród nas nie ośmiela się wprowadzać zlania, pomieszania lub zamętu do rozróżnienia obu natur. Podczas kiedy Bóstwo pozostaje i jest zachowane w tym do kogo należy, także człowieczeństwo w tym do kogo należy. Łączymy wzory ich natur w jedno władanie i jedną cześć, ze względu na doskonałe i niepodzielne połączenie Bóstwa z człowieczeństwem”.

Źródło: E. Przybył, *Wyznania wiary. Kościoły orientalne i prawosławne*, Kraków 2006, s. 20, tłum. J. B. Chabot.

Source: E. Przybył, *Wyznania wiary. Kościoły orientalne i prawosławne*, Kraków 2006, p. 20, tłum. J. B. Chabot..

Nerses Shnorhali (1100–1173), Wyznanie wiary (Ormiański Kościół Apostołski, monofizytyzm)

„(...) Jeden z Trójcy, Słowo, Jednorodzony Syn Ojca, z woli Ojca i Ducha Świętego zapowiedziany przez Archanioła Gabriela, Zstąpił do łona Dziewicy Marii, nie opuszczając łona Ojca. Jego Boska, nieopisywalna natura wzięła sobie cząstkę krwi najczystszej Dziewicy, uczynionej z kości Adama i zjednoczyła ją ze swoim Bóstwem, łącząc ze sobą w sposób niezbadany i niewysłowiony. Miał zatem dwie doskonałe natury, Boską i ludzką, był doskonałą osobą, niezmienną i w gruncie rzeczy niepodzielną, nigdy nie utracił tego, co do niego należało, ani nie zastąpił jednorodnej i niezłożonej natury Boskiej Niejednorodnością i złożonością natury ludzkiej; ani też Boska natura nie została umniejszona w swej jednorodności przez zmieszanie prostej i bezcielesnej Boskiej natury z materialną naturą ciała, a mimo to mówimy o nierozdzielnej unii, która [to, co] niematerialne uczyniła ciałem i Słowo stało się ciałem. W ten sposób bezcielesne Słowo połączyło się z ciałem i zjednoczyło ze sobą naszą ludzką naturę, i uświęciło ją poprzez to połączenie i zjednoczenie bez dokonania w nim jakichkolwiek zmian, jakie mają miejsce w duszy i ciele człowieka. (...) natury są w Nim połączone w sposób niezrozumiały, w niewidzialnej i niepodlegającej pomieszaniu unii. (...)”.

Źródło: E. Przybył, *Wyznania wiary. Kościoły orientalne i prawosławne*, Kraków 2006, s. 72–73, tłum. E. Przybył.

Source: E. Przybył, *Wyznania wiary. Kościoły orientalne i prawosławne*, Kraków 2006, pp. 72–73, tłum. E. Przybył.

Prawosławie Orthodox

Grupa 1.2.1 Group No. 1.2.1

Prawosławie jest jednym z trzech podstawowych nurtów chrześcijaństwa, który wywodzi się z terenów wschodniego cesarstwa rzymskiego (Bizancjum). Nazwa „kościół prawosławny” wywodzi się z greckiego słowa „prawowierne”. W okresie późniejszym pojęcie to nabiera znaczenia prawnokościelnego i odnosi się do wszystkich kościołów wschodnich. Rozłam w chrześcijaństwie prowadzący do powstania prawosławia był wynikiem trwającego wiele wieków procesu narastania różnic kulturowych i religijnych o zróżnicowanym charakterze. Różnice te można podzielić na:

- doktrynalne: m.in. kwestia dodania na Zachodzie (ok. VII–VIII w.) do credo nicejsko-konstantynopolińskiego słowa „filioque”. Formułuje ono odmiennie od dotychczasowego nauczanie o pochodzeniu Ducha Świętego również od Syna Bożego (od Duch Święty pochodzi w tym ujęciu od Ojca i Syna (łac. *filioque*)).
- liturgicznych: m.in. sporu o używanie w komunii chleba domowego (niepraśnego – Wschód i Zachód używały różnych rodzajów chleba do Eucharystii) i używania języka łacińskiego lub greckiego w liturgii.
- instytucjonalnych (nieuznawania jurysdykcyjnego prymatu papieża, jego nieomyślności, celibatu księży – dziś obowiązuje on tylko prawosławnych mnichów oraz biskupów – i relacji między władzami kościelnymi a władzą świecką).

Prawosławie odrzuca stworzoną w średniowieczu na Zachodzie naukę o czyścicu (doktryna ta pojawiła się około X–XI w.) oraz dogmatów ogłoszonych przez Kościół rzymskokatolicki w XIX i XX w.: o niepokalanym poczęciu i wniebowzięciu Najświętszej Marii Panny oraz o nieomyślności papieża w zakresie wiary i moralności. W przeciwieństwie do katolicyzmu nie uznaje Maryi za niepokalaną, czyli wolną od grzechu pierwotnego. Schyłek jej życia w religijnej narracji obu nurtów chrześcijaństwa jest odmienny: na Zachodzie to wizja wniebowzięcia, na Wschodzie zaśnięcia w otoczeniu apostołów. Odrzucenie tych katolickich przekonań i praktyk wynika z uznawania orzeczeń dogmatycznych wyłącznie pierwszych siedmiu soborów, które, zdaniem prawosławnych, jako sobory niepodzielonego kościoła miały odpowiednie uprawnienia do orzeczeń dogmatycznych.

W prawosławiu praktykuje się chrzest przez trzykrotne zanurzenie w wodzie i dokonuje się równocześnie sakramentu bierzmowania. Komunia święta udzielana jest pod dwoma postaciami (chleba i wina). Nie ma praktyki odpustów i są one zakazane. Liturgia sprawowana jest w obrządku bizantyńskim z językami liturgicznymi: starogreckim, staro-cerkiewno-słowiańskim lub językami narodowymi. Podczas nabożeństwa nie używa się instrumentów. Wierni Kościołów prawosławnych są bardzo przywiązani do kultu ikon oraz kultu relikwii. Zakazuje się czczenia rzeźb.

Podobnie jak w Kościele rzymskokatolickim, w prawosławiu istnieją 3 stopnie święceń: diakon, ksiądz i biskup. Wielką rolę odgrywa życie monastyczne*. Nie ma zakonów, a klasztory są jurysdykcyjnie podległe biskupowi ordynariuszowi diecezji, na terenie której się znajdują (zgodnie z ustaleniem Soboru w Chalcedonie). Cechą charakterystyczną teologii prawosławnej jest postawa apofatyczna, dominuje w niej stanowisko, że Boga nie da się objąć rozumowo i pojęciowo, a jedynie można go odczuwać, medytować lub mówić, czym nie jest.

Za decydujący moment rozłamu zachodniego i wschodniego chrześcijaństwa uważa się rok 1054, gdy papież Leon IX ekskomunikował patriarchę konstantynopolińskiego Michała Cerulariusza. Zdobycie i splądrowanie Konstantynopola w 1204 r. przez rycerstwo łacińskie podczas IV wyprawy krzyżowej na trwałe wpisało się w pamięć historyczną wschodnich chrześcijan.

Wraz ze zdobyciem Grodów Czerwińskich przez Kazimierza Wielkiego znaczne grupy ludności prawosławnej na trwałe znalazły się w obrębie państwa polskiego. W II Rzeczypospolitej wyznawcy prawosławia stanowili ok. 10% społeczeństwa. Sytuacja ta uległa zmianie po II wojnie światowej, kiedy to Kościół prawosławny w Polsce utracił przeszło 90% swego stanu posiadania.

Prawosławie nie posiada centralnej władzy. Organizacja Kościoła opiera się na autokefalii, czyli samodzielności poszczególnych kościołów prawosławnych, które są niezależne od siebie administracyjnie i hierarchicznie. Mimo tego wszystkie kościoły prawosławne zachowują zgodność w kwestii głoszonych nauk i praktyk kultowych. Uznają 7 pierwszych soborów powszechnych i zachowują obrządek bizantyjski.

Szacunkowa liczba wyznawców prawosławia na świecie wynosi ok. 150 mln osób. Najwięcej wyznawców zamieszkuje Europę Wschodnią oraz kraje byłego Związku Radzieckiego. Wyznawcy prawosławia żyją także w takich krajach, jak USA, Kanada, Wielka Brytania, Australia, Brazylia, Japonia i Chiny.

List Patriarchów Wschodniego Kościoła Powszechnego o prawosławnej wierze (1722 r.)

Ponieważ święci istnieją i Kościół powszechny uznaje ich obecność, dlatego czcimy ich jako Bożych przyjaciół modlących się za nas wszystkich przed Bogiem. Lecz cześć, jaką okazujemy świętym, jest dwojakiego rodzaju: jedna odnosi się do Matki Boga Słowo, którą czcimy bardziej niż [inne] sługi Boże, albowiem Bogurodzica, chociaż rzeczywiście jest sługą Jedynego Boga, jest też Matką, która zrodziła ciało Jednego z Trójcy. Dlatego uznajemy ją za większą bez porównania od wszystkich aniołów i świętych i oddajemy jej cześć większą niż ta, która przysługuje jakiemukolwiek innemu słudze Bożemu. Z innego rodzaju czią odnosimy się do innych sług Bożych: świętych, aniołów, apostołów, proroków, męczenników i w ogóle wszystkich świętych. Poza tym największą czią od dawna obdarzamy życiodajny Krzyż, na którym nasz Zbawiciel cierpiał za zbawienie świata, [oraz] przedstawienia życiodajnego Krzyża, betlejemski żłób, przez który zostaliśmy wybawieni od szaleństwa, miejsce na Golgocie, dający życie grób (...).

Źródło: E. Przybył, *Wyznania wiary. Kościoły orientalne i prawosławne*, Kraków 2006 s. 322–323.

Source: E. Przybył, *Wyznania wiary. Kościoły orientalne i prawosławne*, Kraków 2006, pp. 322–323.

Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny

The Polish Autocephalous Orthodox Church

1.2.1.01

Adres:	03-402 Warszawa, Al. Solidarności 52	
E-mail:	kancelaria@orthodox.pl	www.orthodox.pl
Data powstania na terenie Polski: 1371 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1371	Data rejestracji: 1925 r. ²⁸ Date of registration: 1925 ²⁸	

Prawosławie na ziemiach polskich początkowo związane było z Konstantynopolem, potem z Patriarchatem Moskiewskim. Całkowitą niezależność (autokefalię) uzyskało w 1924 r. z Konstantynopola, a w 1948 r. już kanonicznie z Moskwy.

Prawosławie jest najliczniejszym, po rzymskokatolickim, wyznaniem w Polsce. Władzę zwierzchnią sprawuje Arcybiskup Metropolita Warszawski i całej Polski, który zwołuje i przewodniczy Soborowi, Synodowi Biskupów, Radzie Metropolitalnej i Metropolitalnemu Zjazdowi Dziekanów. Jest on jednocześnie ordynariuszem diecezji warszawsko-bielskiej. Synody zwoływane są dwa razy w ciągu roku, a sobory raz na 7 lat. W skład synodu wchodzi 6 urzędujących biskupów z terytorium Polski. W jurysdykcji Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego znajduje się diecezja w Brazylii: Eparchia Rio de Janeiro i Olinda-Recife.

Kościół kształci swoich księży w kilku ośrodkach formacyjno-edukacyjnych: w Prawosławnym Seminarium Duchownym, w Sekcji Teologii Prawosławnej na Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie oraz w Studium Teologii Prawosławnej Uniwersytetu w Białymstoku. Prowadzi Szkołę Psalmistów i Szkołę Śpiewu Cerkiewnego oraz Policealne Studium Ikonograficzne, a także posiada liczne punkty katechetyczne, które rozmieszczone są na terenie całego kraju. Funkcjonuje 7 klasztorów (w Jabłecznej, Grabarce,

²⁸ W 1924 r. patriarcha ekumeniczny Grzegorz VII wydał zgodę na autokefalię, a w 1925 r. została ona ogłoszona w Warszawie. Kształt ustrojowy Kościoła, sytuacja majątkowa i prawna oraz stosunki Państwo–Kościół zostały ostatecznie uregulowane w latach 1938–1939.

Sakach, Supraślu, Zwierkach, Wojnowie i w Turkowicach), 4 domy zakonne (w Zaleszanach, Wysowej Zdroju, Kostomłotach i w Holeszowie) oraz jeden Skit (pustelnia) w Uroczysku Kudak k. Ordynek (woj. podlaskie).

Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny prowadzi szeroką działalność charytatywną, posiada liczne domy opieki i ośrodki miłosierdzia.

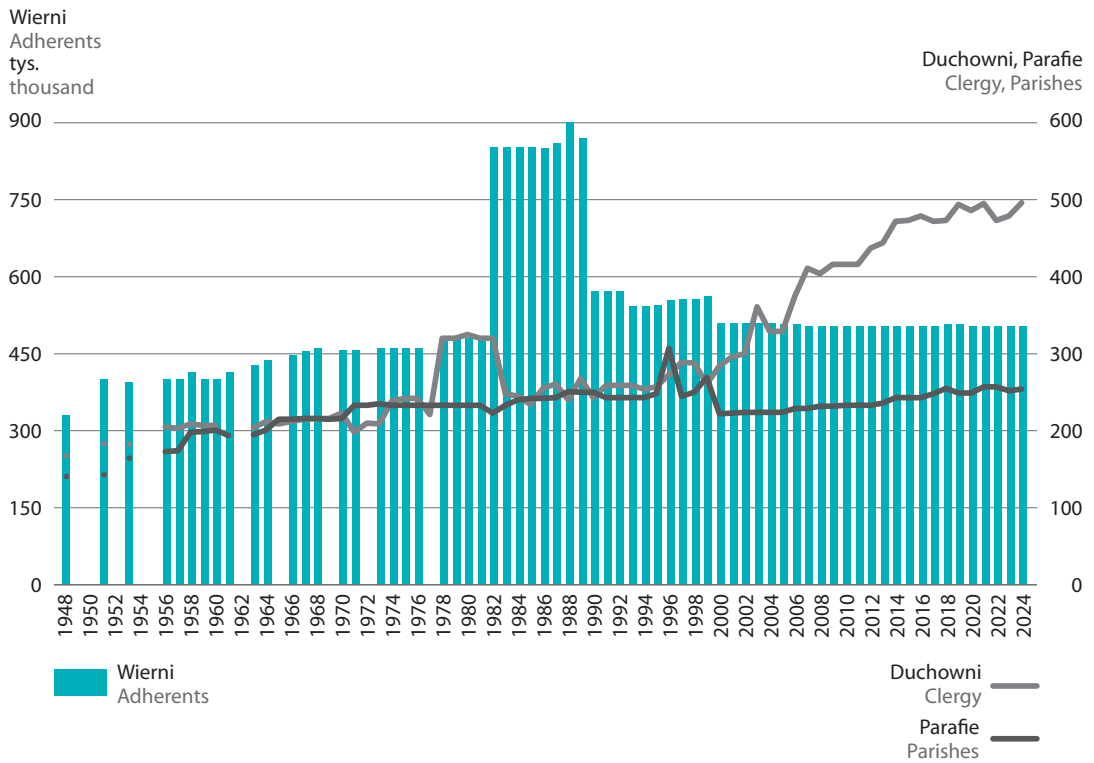
Podstawą struktury organizacyjnej są diecezje, których Kościół ma aktualnie 6; ponadto działa Prawosławny Ordynariat Polowy WP, którego ordynariuszem jest arcybiskup wrocławski i szczeciński. Od 2018 r. funkcję katedry polowej pełni cerkiew pod wezwaniem św. Jerzego Zwycięzcy w Warszawie.

Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny ma uregulowany status prawny ustawą z dnia 4 lipca 1991 r. o stosunku Państwa do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego (Dz. U. Nr 66, poz. 287, z późn. zm.). Kościół jest członkiem Polskiej Rady Ekumenicznej.

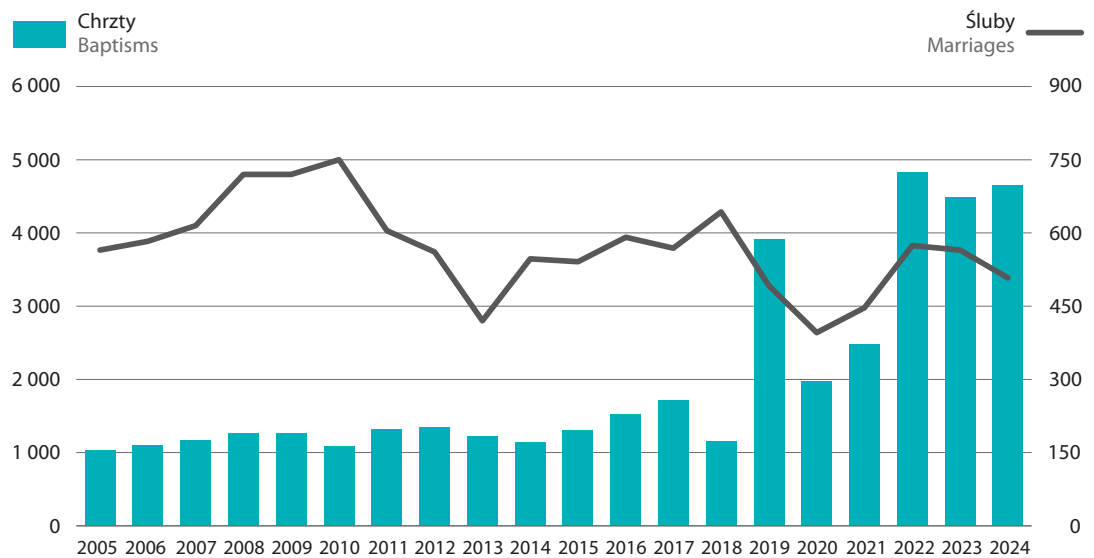
Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego zadeklarowało 151,6 tys. osób, co stanowiło 0,40% ogółu ludności Polski i 0,50% populacji odpowiadającej na pytanie o wyznanie.

Diecezje Dioceses	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes	
Ogółem Total	2024	503 996	496	422	254
Białostocko-gdańska	220 000	107	60	57	
Warszawsko-bielska	180 000	183	221	73	
Wrocławsko-szczecińska	42 496	47	48	45	
Łódzko-poznańska	28 000	44	18	14	
Przemysko-gorlicka	20 500	21	35	25	
Lubelsko-chełmska	13 000	39	33	33	
Ordynariat polowy WP	.	55	7	7	

Wykres 4.12. Wierni i duchowni Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego
 Chart 4.12. Adherents and clergy of the Polish Autocephalous Orthodox Church

Wykres 4.13. Chrzty i śluby udzielone w Polskim Autokefalicznym Kościele Prawosławnym
 Chart 4.13. Baptisms and marriages contracted in the Polish Autocephalous Orthodox Church

Mapa 4.11. Diecezje Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego w Polsce w 2024 r.
 Map 4.11. The Dioceses of the Polish Autocephalous Orthodox Church in Poland in 2024

- Siedziba metropolii Metropolis
- Siedziba diecezji Diocese
- Siedziba dekanatu Decanate
- Granice diecezji Borders of diocese

W – Wierni Adherents D – Duchowni Clergy Ś – Świątynie Temples P. – Parafie Parishes

Diecezja wrocławsko-szczecińska

W – 42 496
 D – 47
 Ś – 48
 P. – 45

Diecezja warszawsko-bielska

W – 180 000
 D – 183
 Ś – 221
 P. – 73

Diecezja łódzko-poznańska

W – 28 000
 D – 44
 Ś – 18
 P. – 14

Diecezja lubelsko-chełmska

W – 13 000
 D – 39
 Ś – 33
 P. – 33

Diecezja przemysko-gorlicka

W – 20 500
 D – 21
 Ś – 35
 P. – 25

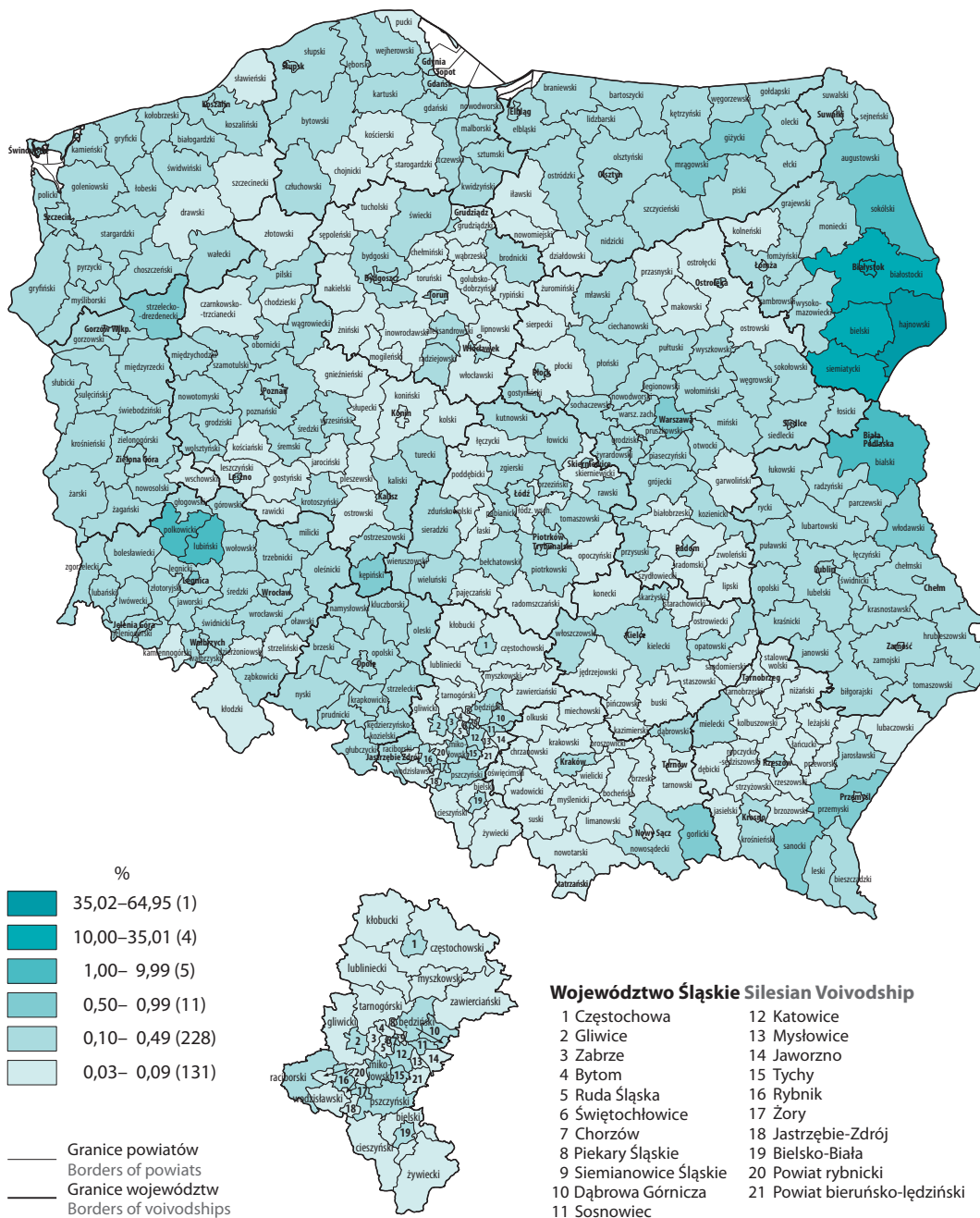
Diecezja białostocko-gdańska

W – 220 000
 D – 107
 Ś – 60
 P. – 57

Prawosławny Ordynariat WP

W – x
 D – 55
 Ś – 7
 P. – 7

Mapa 4.12. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła Prawosławnego w 2021 r. według NSP 2021
 Map 4.12. Population declared to belong to the Orthodox Church in 2021 based on the 2021 National Census

Przez wschodnie tereny Polski przebiega granica łącząca świat chrześcijańskiego wschodu (Prawosławia) i chrześcijańskiego zachodu (Kościoła Rzymskokatolickiego oraz Kościołów Ewangelickich i Protestantckich). To sąsiedztwo i wzajemne przenikanie kultur jest niezaprzeczalnym bogactwem Rzeczypospolitej i podstawowym czynnikiem kształtującym jej historię i ideowe oblicze. Zobowiązuje ono jednocześnie wszystkich obywateli naszej Ojczyzny do wzajemnego poznawania się i poszanowania odrębności innych.

Prawosławie przyjmuje za dogmatyczną podstawę swej doktryny niceo-konstantynopoliński Symbol Wiary głoszący wiarę w jednego Boga (według natury) w trzech boskich i całkowicie równych sobie osobach Ojca, Syna i Św. Ducha. Druga osoba Św. Trójcy, Syn Boży, dla zbawienia rodzaju ludzkiego zstąpił z niebios, wcielił się i stał się człowiekiem, nie przestając być prawdziwym Bogiem. W Jezusie Chrystusie wyznajemy więc dwie pełne natury, Boga i człowieka, zjednoczone w jednej osobie Bogoczłowieka. Jego natura boska jest współistotna Ojcu, który jest całkowicie transcendentny i niepoznawalny: poznanie Boga jest możliwe wyłącznie przez Chrystusa. Jako Bóg, Chrystus jest współwieczny Ojcu, ale jako człowiek rodzi się w czasie i przestrzeni. Jego Matka jest więc Bogurodzą (gr. *Theotokos*), ale nauka o niej stanowi część chrystologii. Zbawiciel życiem swym, ofiarą krzyżową, zstąpieniem do otchłani i zmartwychwstaniem dokonał naszego zbawienia. Owoce tego dzieła spływają na każdego z nas w miarę uczestnictwa, poprzez wiarę, modlitwę, sakramenty itp., w życiu Chrystusa. Człowiek wezwany jest do współpracy z Bogiem. Wiąż ta w pełni rozwijała się w raju – człowiek według planu Bożego miał zostać przebóstwiony, ale upadek pokrzyżował ten plan. Autentyczne życie człowieka jest więc wspólnotą (gr. *koinonía*) z Bogiem. Przez grzech człowiek pozbawił się wspólnoty, która została sakramentalnie przywrócona przez Chrystusa. Zbawienie nie jest rozumiane w kategoriach wykupu, ale przywrócenia pierwotnego porządku, a ostatecznym celem świata i człowieka jest przebóstwienie, królestwo Boże. Akcja uświęcająca człowieka jest dziełem Ducha Świętego, którego dary każdy wierny otrzymuje w sakramencie bierzmowania. Celem życia chrześcijanina jest zdobywanie Ducha Świętego.

Istotne znaczenie dla teologii prawosławnej ma transcendencja Boga, o którym można orzekać przez negację (teologia apofatyczna). Bóg niepoznawalny i niedostępny w swojej istocie objawia się w swoich energiach, w niestworzonej łasce Bożej (doktryna palamizmu, zaakceptowana przez sobory konstantynopolińskie 1341 i 1351). Istnieje realna różnica między niepoznawalną istotą i energiami Bożymi.

Różnice między Prawosławiem a innymi Kościołami chrześcijańskimi wyłaniają się na poziomie tradycji, obyczaju, języka, jak również doktryny. Te pierwsze można uznać za drugorzędne niewpływające na stosunki między wyznaniami. Kwestie dogmatyczne mają wymiar zasadniczy. One to doprowadziły do rozłamu Kościoła w 1054 r. (mimo że proces rozchodzenia się rozpoczął się już kilka stuleci wcześniej). Podstawowe różnice między chrześcijańskim Wschodem a Zachodem dotyczą określenia roli prymatu w Kościele, kwestii pochodzenia Ducha Świętego (*Filoque*), zagadnień mariologicznych i pojmowania grzechu pierwotnego. (...)

Sztuka, ikona – pojmowana jako okno ku wieczności – i muzyka odgrywają zasadniczą rolę w przeżywaniu jedności z Bogiem. Stają się nierozzerwalne z teologią. W liturgii eucharystycznej, która jest zapowiedzią tajemnej obecności przyszłego Królestwa już tu wśród ludzi, sztuka (harmonijna synteza ikony, hymnografii, architektury, dymu kadzideł, gry świateł, a nawet choreografii: liturgiczne wyjścia i procesje) w łączności z Pismem Świętym i słowami modlitwy stawia człowieka przed obliczem jego Stwórcy, Pana z natury swej niepoznawalnego. Nic więc dziwnego, że prawosławny kult z biegiem czasu nie tylko nie uległ racjonalizmowi, lecz „komplikował się”, coraz bardziej ubogacając, przywdziewając bogate szaty symbolizmu. Ma bowiem oddziaływać nie tylko na intelektualną warstwę człowieka, lecz stymulować również jego emocjonalną stronę.

Źródło: za stroną Polskiego Autokefalicznego Kościoła Prawosławnego, <https://www.orthodox.pl/prawoslawie/>.

Source: Polish Autocephalous Orthodox Church, <https://www.orthodox.pl/prawoslawie/>.

Wschodni Kościół Staroobrzędowy nieposiadający hierarchii duchownej

The Eastern Old Belief Church without a clerical hierarchy

1.2.1.02

Adres: 16-400 Suwałki, ul. Sejneńska 37A

Data powstania na terenie Polski: 1928 r.
Date of establishment on the territory of Poland: 1928

Data rejestracji: 1928 r.
Date of registration: 1928

Wyszczególnienie Specification	Wierni Adherents	Nastawnicy Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2000	982	3	4
	2003	1 000	1	4
	2010	1 073	6	4
	2017	1 600	5	3
	2019	1 358	3	3
	2020	1 402	3	3
	2021	1 452	3	3
	2024	1 500	3	3
Gmina w Suwałkach	821	1	1	1
Gmina w Gabowych Grądach	620	2	1	1
Parafia w Wojnowie	11	–	1	1
Naczelna Rada Staroobrzędowców	–	–	1	–

Reformy przeprowadzone przez Patriarchę Nikona i Cara Aleksego I Michajłowicza w Kościele Prawosławnym (postanowienia prawosławnego soboru z 1656 r.) spotkały się ze sprzeciwem części duchowieństwa oraz wiernych. Reformy dotyczyły m.in. ujednoczenia rosyjskich ksiąg liturgicznych według wzorców greckich, sposobu żegnania się (dwoma, a nie trzema palcami), kierunku procesji wokół cerkwi czy pisowni imienia Jezus. Przeciwnicy zmian, zwani staroobrzędowcami lub starowiercami, uznani zostali przez władze carskie za buntowników i poddani prześladowaniom. W ich wyniku liczne grupy uchodźców przeniosły się na ziemie Rzeczypospolitej, a następnie Prus Wschodnich. W XVIII w. osadnictwo staroobrzędowe rozwinęło się na Suwalszczyźnie (okolice Sejn, Suwałk i Augustowa), a w XIX w. także na Mazurach (okolice Pisz, Wojnowa i Mrągowo).

Polski Kościół staroobrzędowców należy do tradycji bezpopowców pomorców, czyli nurtu odrzucającego hierarchię kapłańską i zachowującego dawny rytuał sprzed reform. Najwyższą władzą uchwałodawczą Kościoła jest ogólnopolski sobór wiernych, zwoływany co 5 lat. Organem wykonawczym pozostaje Naczelna Rada Staroobrzędowców, składająca się z prezesa i 14 członków, wyłonionych z przedstawicieli gmin wyznaniowych. Nabożeństwom przewodzą świeccy duchowni, zwani nastawnikami, wybierani spośród wiernych. Centrum życia religijnego i siedziba władz znajduje się w Suwałkach.

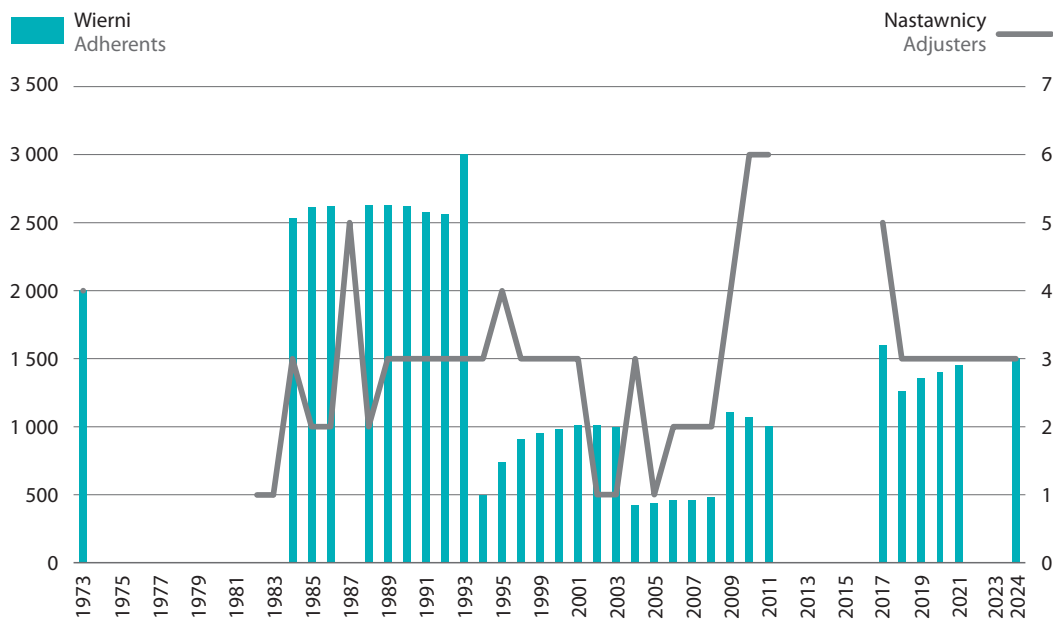
Kościół tworzą trzy gminy wyznaniowe (parafie): w Suwałkach (z molenną, tj. świątynią, także w Wodziłkach), Gabowych Grądach oraz Wojnowie. Nauka religii prowadzona jest w punktach katechetycznych gmin wyznaniowych, m.in. w Suwałkach i Gabowych Grądach, a jej formalnym organizatorem są Zespół Szkół nr 2 w Suwałkach i Szkoła Podstawowa w Białoobrzegach. Nabożeństwa odbywają się regularnie w molennach w Suwałkach i Gabowych Grądach, a także okazjonalnie w Wodziłkach i Wojnowie.

Status prawny staroobrzędowców uregulowany został rozporządzeniem z mocą ustawy Prezydenta RP z dnia 22 marca 1928 r. o stosunku Państwa do Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego nieposiadającego

hierarchii duchownej (Dz. U. Nr 38, poz. 363, z późn. zm.). Przepisy te obowiązują do dziś i zapewniają Kościołowi prawną ciągłość od II Rzeczypospolitej, poprzez okres PRL, aż po czasy współczesne.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego zadeklarowały 343 osoby.

Wykres 4.14. Wierni i nastawnicy Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego
Chart 4.14. Adherents and adjusters of the Eastern Old Belief Church

Wschodni Kościół Staroobrzędowy, nieposiadający hierarchii duchownej (staroobrzędowcy, starowiercy), to nurt prawosławia, który powstał w XVII w. w Rosji w sprzeciwie wobec reform liturgicznych patriarchy Nikona prowadzonych w latach 1652–1666. Reformy te zmieniały dotychczasowe księgi i obrzędy, co znaczna część wiernych – szacowana nawet na około 5 milionów osób, tj. być może do jednej trzeciej ówczesnej Cerkwi rosyjskiej – odrzuciła jako odstępstwo od wiary.

Staroobrzędowcy zachowali księgi, obrzędy i ikonopisarstwo sprzed tych reform. Za fundament uznają Biblię, pierwszych siedem soborów powszechnych oraz naukę Ojców Kościoła (m.in. Bazylego Wielkiego, Jana Chryzostoma, czyli Złotoustego, Grzegorza z Nazjanzu, zwanego Teologiem, Efrema Syryjczyka). Granicą Tradycji jest dla nich Sobór Moskiewski 1666–1667, który zatwierdził reformy i potępił dawny ryt. Wszystko, co powstało przed tym momentem, uznają za obowiązujące, a późniejsze zmiany wprowadzone w oficjalnej synodalnej Cerkwi rosyjskiej – odrzucają.

W wyniku prześladowań i całkowitego wyniszczenia duchowieństwa wyświęconego przed reformą wielu wiernych uznało, że prawdziwe kapłaństwo wygasło, została bowiem przerwana sukcesja apostołska – czyli nieprzerwany łańcuch święceń biskupich sięgający czasów Apostołów – a wraz z nią zanikła „łaska kapłaństwa” przekazywana w sakramencie hirotonii. Skoro nie było już biskupów posiadających tę łaskę, nie mogli oni wyświęcać nowych duchownych. Tak powstał nurt bezpopowców, do którego należą staroobrzędowcy w Polsce.

Liturgia odbywa się tu bez duchownych w powyższym rozumieniu, co skutkuje licznymi konsekwencjami, np. nie sprawuje się Eucharystii, oczywiście przy zachowaniu wspólnych modlitw, chrztu, spowiedzi czy praktyk ascetycznych. Nabożeństwa prowadzą świeccy nastawnicy, a życie wspólnotowe reguluje rada wiernych.

Staroobrzędowcy w Polsce, obecni od XVIII w., pozostają wierni tej tradycji. Ich językiem liturgicznym jest staro-cerkiewno-słowiański, śpiew odbywa się według dawnej tradycji tzw. śpiewu znamienego, a liturgia, księgi, ikony, obrzędy zachowują formy sprzed połowy XVII w. Dzięki temu polscy staroobrzędowcy wciąż przekazują dawną duchowość, obrzędowość i wiarę kolejnym pokoleniom.

Ź r ó d ł o: za Informacją od Naczelnej Rady Staroobrzędowców w Polsce z dnia 16.09.2025 r.

S o u r c e: za Informacją od Naczelnej Rady Staroobrzędowców w Polsce z dnia 16.09.2025.

Staroprawosławna Cerkiew Staroobrzędowców

The Old Orthodox Old Believers Church

1.2.1.03

Adres:	16-300 Augustów, Grądy 7A		
E-mail:	nastawnik2@o2.pl	http://staroprawoslawie.pl	
Nr w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych: 177 No. in the Register of Churches and Religious Associations: 177	Data wpisu: 18.12.2013 r. Date of entry: 18.12.2013		

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Jednostki kościelne Temples	Udzielone chrzty Parishes	
Ogółem Total	2013	610	1	1	125
	2015	617	1	1	10
	2020	600	1	1	4
	2021	550	1	1	2
	2022	500	1	1	3
	2023	502	1	1	3
	2024	460	1	1	1
Podlaskie	430	1	1	1	1
Warmińsko-mazurskie	30	–	–	–	–

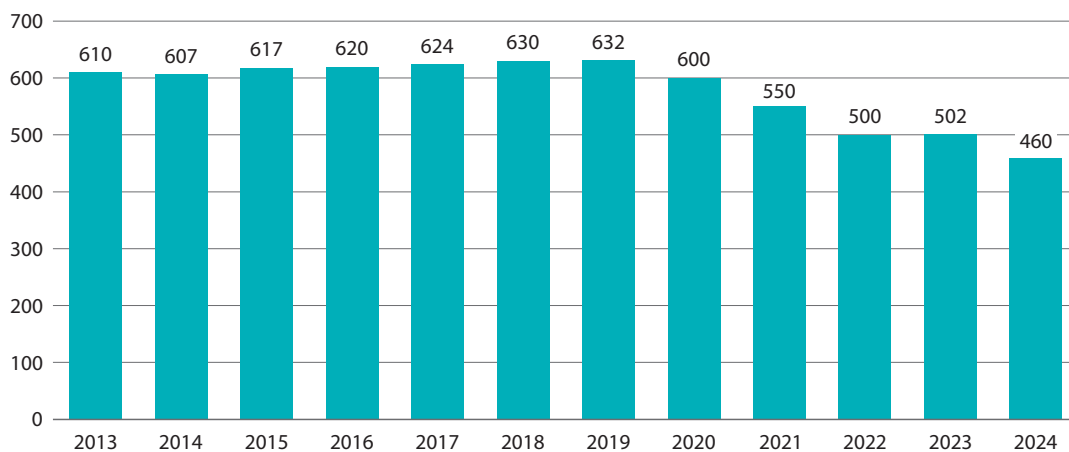
Staroprawosławna Cerkiew Staroobrzędowców wyodrębniła się ze Wschodniego Kościoła Staroobrzędowego w 2013 r. Zwierzchnikiem Cerkwi jest Rada Ogólnego Zebrania Cerkwi Staroobrzędowców wraz z Duchownym.

Nowi członkowie przyjmowani są poprzez udzielenie sakramentu chrztu (trzykrotne zanurzenie w wodzie). Dorośli chrzczeni są w rzece Netta, dzieci w chrzcielnicy cerkiewnej. Przed przystąpieniem do sakramentu chrztu osoby dorosłe obejmuje czterdziestodniowy post oraz obowiązek nauczenia się podstawowych modlitw obowiązujących w Cerkwi Staroprawosławnej.

Od końca 2015 r. wierni mogą modlić się w nowo wybudowanej cerkwi w Gabowych Grądach.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Staroprawosławnej Cerkwi Staroobrzędowców zadeklarowało 235 osób.

Wykres 4.15. Wierni Staroprawosławnej Cerkwi Staroobrzędowców
Chart 4.15. Adherents (faithfuls) of the Old Orthodox Believers Church

W Cerkwi chrześcijanin, który jest świadomy własnych upadków i grzeszności, kaja się przy modlitwie całej Cerkwi i otrzymuje odnowienie swoich sił. W Cerkwi, jako „jedności wiernych”, on przystępuje do Eucharystii, która jest centrum i najwyższą oporą zbawienia.

Sama Eucharystia i liturgia (której nie ma w postaci fizycznej już w żadnej Cerkwi od XVII w. od reform cerkiewnych patriarchy Nikona i wymordowania prawdziwych hierarchów cerkiewnych. Istnieje jedynie Eucharystia duchowa, o której pisali św. Jan Złotousty, Bazyli Wielki, Grzegorz z Nyssy) jest manifestem i miejscem „obcowania” (λιτουργιων – wspólnego służenia). One są razem doskonałym zjednoczeniem z Chrystusem, winnicą niebieską, i z Cerkwią w osobach parafian i całego narodu chrześcijańskiego, karmiącego się „od jednego chleba”, według słów apostoła (1 Kor. 10; 17 – 18). „Chleb, który łamiemy, czyż nie jest udziałem w Ciele Chrystusa? Ponieważ jeden jest chleb, przeto my, liczni, tworzymy jedno Ciało. Wszyscy bowiem bierzemy z tego samego chleba” — mówi też tak św. Jan Złotousty. W ten sposób, dziękując zwłaszcza Eucharystii duchowej, modlitwom Cerkwi, jednoczące wierzących w jedno Ciało Chrystusa, Cerkiew staje się Ciałem Chrystusa. Świętą Eucharystią duchową, modlitwami Cerkwi, ustanawia się realne zjednoczenie ludzkości z Bogiem przez Chrystusa; Eucharystia duchowa wyraża i podtrzymuje Cerkiew, święty organizm, ludzkość odkupioną Krwią Chrystusa. Ostateczne zjednoczenie wierzących w cały organizm świętości i miłości do siebie nawzajem i do Boga (=Cerkiew) wyrażana jest w duchowej Eucharystii i modlitwach:

- a) żywym moralnie wspomnianiem, z miłością, o centralnym wydarzeniu wydarzeń czynionych przez Chrystusa, o Krzyżu i Ukrzyżowanego na nim, o miłości Bożej;
- b) rzeczywistym przyswojeniu pełni łask odkupienia i wcielenia Syna Bożego poprzez zjednoczenie z Nim, udział w jednym Boskim życiu i w Boskiej naturze.

Ten, kto nie przebywa w Cerkwi, stoi poza granicami zbawienia, nie tylko jako heretyk, który rozdziera Ciało Chrystusa, ale także jako człowiek pozbawiony tajemniczej jedności z Chrystusem w świętych nabożeństwach, gdzie Cerkiew realnie i materialnie jednoczy się z Ciałem Chrystusa.

Źródło: <https://staroprawoslawie.pl/czym-jest-cerkiew/>.

Źródło: <https://staroprawoslawie.pl/czym-jest-cerkiew/>.

Chrześcijańskie kościoły orientalne

Christian Oriental Churches

Grupa 1.2.2

Group No. 1.2.2

Ormiański Kościół Apostolski w RP

The Armenian Apostolic Church in the Republic of Poland

1.2.2.01

Adres: 90-368 Łódź, ul. Piotrkowska 182/549

Nr w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych: 165

No. in the Register of Churches and Religious Associations: 165

Data wpisu: 29.11.2006 r.

Date of entry: 29.11.2006

Kościół należy do tradycji wschodnich kościołów niechalcedońskich i jest związany z Ormianami zamieszkującymi w Polsce.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Ormiańskiego Kościoła Apostolskiego w RP zadeklarowało 361 osób.

„Ormiański Kościół Apostolski w Rzeczypospolitej Polskiej uznaje wszystkie uzgodnienia w dziedzinie teologii trynitarniej i chrystologicznej pierwszych soborów powszechnych: nicejskiego (325), konstantynopolińskiego (380), efeskiego (431). Odrzuca natomiast chrystologiczną definicję wypracowaną podczas soboru chalcedońskiego (451), według której Chrystus jest osobą o dwu naturach niepodzielonych i nieodróżnialnych. (...)”

Symbol wiary (credo) przyjęty przez Ormiański Kościół Apostolski w Rzeczypospolitej Polskiej to symbol, jaki ujrzał światło dzienne podczas soboru w Nicei”.

Źródło: cytata za dokumentacją złożoną w postępowaniu rejestracyjnym w MSWiA.

Źródło: cytata za dokumentacją złożoną w postępowaniu rejestracyjnym w MSWiA.

Ormiański Kościół Apostolski Katolikosatu Eczmiadzyńskiego w RP

The Armenian Apostolic Church of Etchmiadzin Catholicosate in the Republic of Poland

1.2.2.02

Adres: 41-800 Zabrze, ul. Tatarkiewicza 22c/2

Nr w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych: 173

No. in the Register of Churches and Religious Associations: 173

Data wpisu: 28.06.2010 r.

Date of entry: 28.06.2010

Kościół należy do tradycji wschodnich kościołów niechalcedońskich i jest związany z Ormianami zamieszkującymi w Polsce.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Ormiańskiego Kościoła Apostolskiego Katolikosatu Eczmiadzyńskiego w RP zadeklarowało 135 osób.

Ormiański Kościół Apostolski nie zgadza się (...) na dodatek „filioque” (zatem uznaje, że Duch Święty pochodzi od Ojca przez Syna a nie od Ojca i Syna), nie przyjmuje zasady sądu szczegółowego (czyli sądu odbywającego się nad duszą po śmierci, w chwili opuszczenia ciała), a co za tym idzie, neguje istnienie czyśćca. Od Kościoła Rzymskokatolickiego odróżnia Kościół Ormiański również podejście do kwestii transsubstancjacji – nie odrzuca rzecz jasna sakramentu przeistoczenia, uznaje jednak realną obecność Chrystusa w Eucharystii, a nie rzeczywistą przemianę chleba i wina w ciało i krew Chrystusa.

Apostolski Kościół Ormiański kultywuje wyznanie wiary w wersji przyjętej przez trzy pierwsze sobory powszechne: nicejski I, sobór konstantynopoliński I i sobór efeski, odrzucając dodatki następnych soborów.

Źródło: cytata za tekstem pt. „Kwestie teologiczne i doktrynalne” złożonym w dokumentacji postępowania rejestracyjnego MSWiA.

Źródło: cytata za tekstem pt. „Kwestie teologiczne i doktrynalne” złożonym w dokumentacji postępowania rejestracyjnego MSWiA.

4.3.3. Kościoły protestanckie i tradycji protestanckiej

4.3.3. Protestant churches and protestant tradition

Grupa 1.3

Group No. 1.3

Termin „protestantyzm” określa wszystkie kościoły i wspólnoty religijne wywodzące się z reformacji (XVI w.), którą zapoczątkował niemiecki zakonnik Marcin Luter (1483–1546), ogłaszając w 1517 r. 95 tez przeciw odpustom. Sama nazwa protestantyzm wywodzi się od sprzeciwu, jaki na sejmie w 1529 r. w Spirze złożyło sześciu książąt i 14 miast Rzeszy wobec cesarskiemu prawu zakazującemu upowszechniania doktryn reformatorskich. Autorzy *Protestatio* twierdzili, że każdy chrześcijanin odpowiedzialny jest we własnym sumieniu jedynie przed Bogiem, a nie przed hierarchią Kościoła. Z biegiem czasu wszystkie wspólnoty religijne, kontynuujące na różne sposoby myśl religijną reformacji, nazywano protestantami.

Podstawą prawd wiary wspólnot protestanckich są: uznanie Biblii za jedyne źródło prawd wiary (zakwestionowano rolę tradycji Kościoła rzymskokatolickiego) oraz doktryna trynitarna i wyłączność pośrednictwa Jezusa Chrystusa w dziele zbawienia. Według protestantów odpuszczenie grzechów dokonuje się tylko „z łaski Boga” i jest darem. „Darem łaski” jest także wiara w odkupieńczy i zbawczy charakter śmierci Chrystusa. Reformatorzy odrzucili: prymat biskupa Rzymu, pośrednictwo świętych i Maryi w dziele zbawienia, katolicką sakramentologię (pozostawiono tylko dwa sakramenty wyraźnie, zdaniem protestantów obecne w Biblii – chrzest i Wieczerzę Pańską), ofiarniczy charakter mszy, życie zakonne jako doskonalszy styl życia chrześcijańskiego. Wspólnoty protestanckie przyjmują różne formy kolegialnego zarządzania poszczególnymi Kościołami, od episkopalnego, przez presbiteriański, po rozwiązania kongregacyjne (autonomia poszczególnych zborów), w których starsi pełnią funkcję duchownych.

W Polsce idee protestantyzmu pojawiły się już ok. 1518 r. Po początkowym dynamicznym rozwoju w wieku XVI ruch uległ później wyraźnemu osłabieniu w wyniku kontrreformacji. Obecnie poza nurtem luterańskim (Kościół Ewangelicko-Augsburski) i reformowanym zwanym potocznie kalwińskim (Kościół Ewangelicko-Reformowany) reprezentowany jest cały szereg innych nurtów wywodzących się z „Drugiej Reformacji”, m.in.:

- pietystyczno-metodystyczny (zwracający szczególną uwagę na konieczność przeżycia nawrócenia w życiu dorosłego chrześcijanina),
- baptystyczny (akcentujący chrzest dorosłych przez zanurzenie),
- adwentystyczny (akcentujący oczekiwanie rychłego powtórnego przyjścia Chrystusa), a w jego ramach nurt badacki akcentujący rolę studium Pisma Świętego,
- zielonoświątkowy (akcentujący chrzest z Ducha Świętego i jego dary) i in.

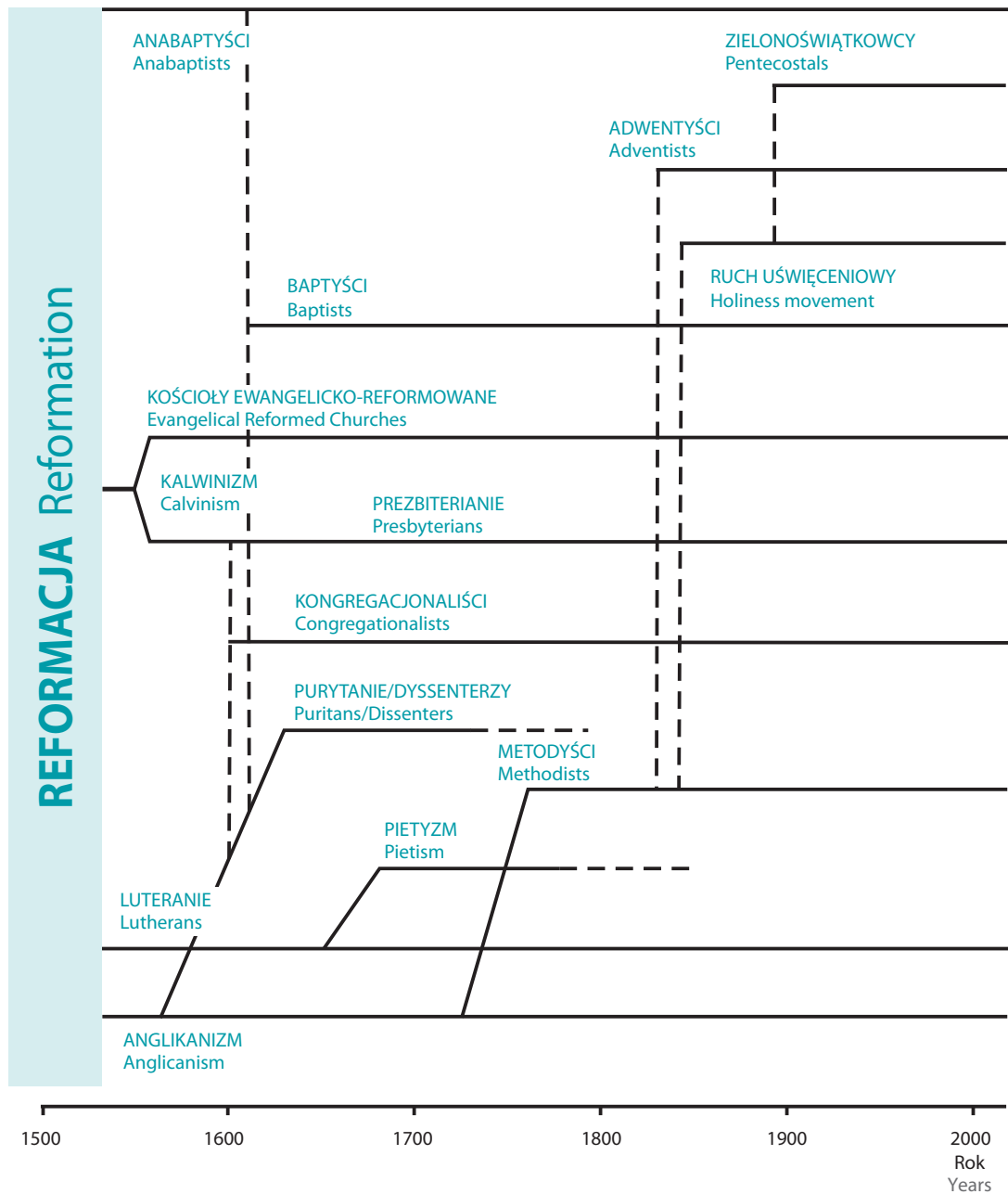
Jak w całym zachodnim chrześcijaństwie, także w protestantyzmie można mówić o dwóch współczesnych orientacjach postaw religijnych: fundamentalistycznym – traktującym Biblię dosłownie, oraz liberalnym – interpretującym ją symbolicznie. Pierwsi są rzecznikami tradycyjnych wzorców kulturowych w zakresie życia rodzinnego czy bioetyki, drudzy uznają konieczność adaptacji dawnych zasad „chrześcijańskiego życia” do rzeczywistości i wrażliwości XXI w.

1. W wyniku dyskusji doktrynalnych Kościoły przyjmujące niniejszą konkordię – mianowicie luterańskie i reformowane Kościoły w Europie wraz z wyrosłymi na ich gruncie Kościołami unijnymi oraz pokrewnymi Kościołami przedreformacyjnymi waldensów i braci czeskich – stwierdzają, że łączy je wspólne rozumienie Ewangelii, jak to zostanie niżej przedstawione. To wspólne rozumienie Ewangelii sprawia, że mogą one ogłosić i urzeczywistnić wspólnotę kościelną. Wdzięczne za zaistniałe między nimi zbliżenie, wyznają zarazem, że wina i cierpienie towarzyszyły, i nadal towarzyszą, zmaganiom o prawdę i jedność w Kościele.
2. Fundamentem Kościoła jest jedynie Jezus Chrystus. To On gromadzi go i posyła, udzielając zbawienia przez zwiastowanie i sakramenty. Dlatego Reformacja uznawała zgodność w kwestii właściwego nauczania Ewangelii i należytego sprawowania sakramentów za konieczny i wystarczający warunek prawdziwej jedności Kościoła.

Źródło: Konkordia między Kościołami wyrosłymi na gruncie reformacji w Europie zawarta 16 marca 1973 r. (*Konkordia Leuenberska*) <https://bik.luteranie.pl/strona-glowna/dokumenty/konkordia-leuenberska/>.

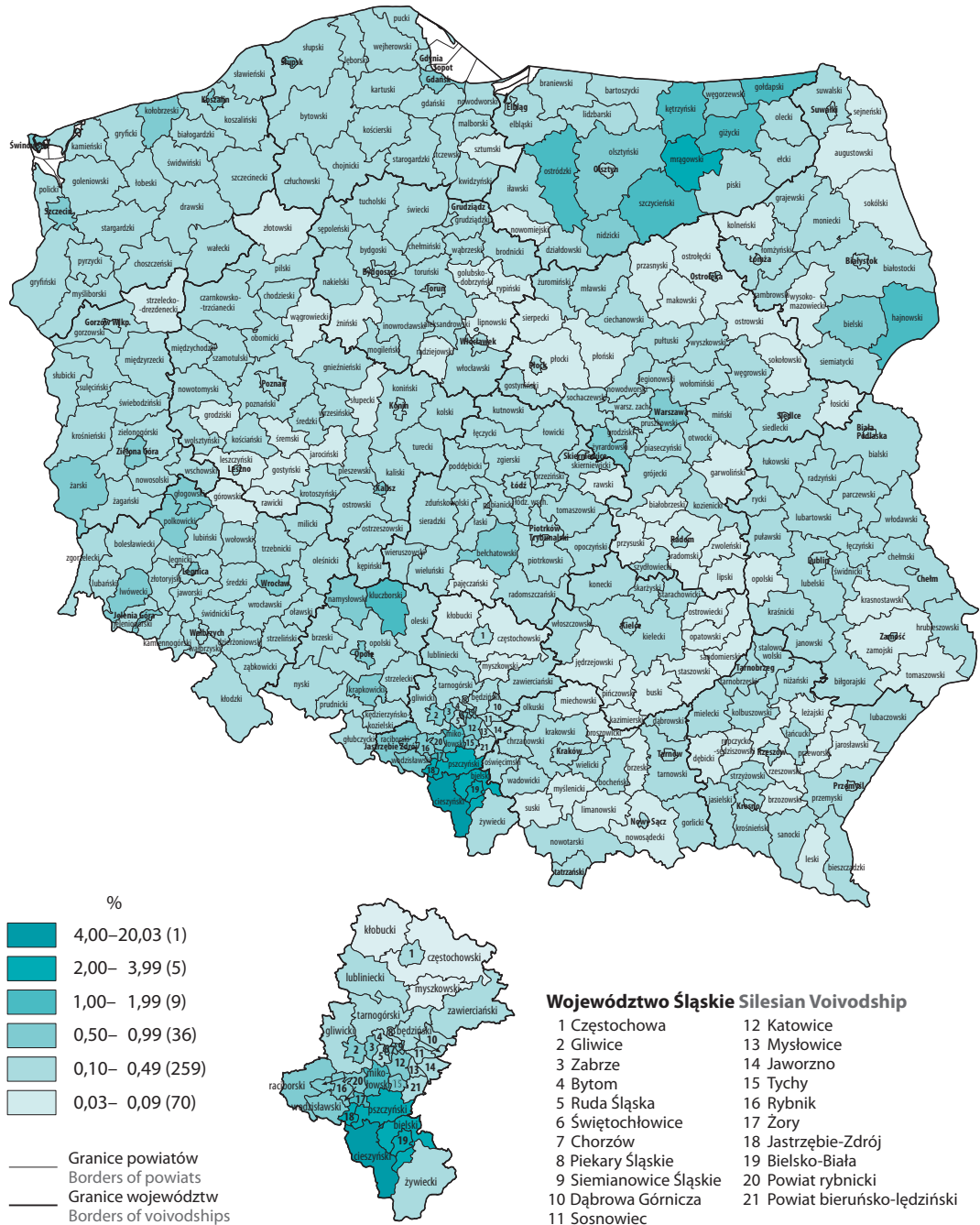
Source: *Konkordia między Kościołami wyrosłymi na gruncie reformacji w Europie* concluded on March 16, 1973 (*Konkordia Leuenberska*) <https://bik.luteranie.pl/strona-glowna/dokumenty/konkordia-leuenberska/>.

Schemat 3. Pokrewieństwo głównych nurtów protestantyzmu
 Scheme 3. Relationship to mainstream Protestantism

Źródło: opracowano na podstawie schematu Kamili Chyla.
 Source: prepared on the basis of scheme of Kamila Chyla.

Mapa 4.13. Ludność deklarująca przynależność do Kościołów protestanckich w 2021 r. według NSP 2021
 Map 4.13. Population declaring affiliation with Protestant churches in 2021 based on the 2021 National Census

Kościół Ewangelicko-Augsburski w RP

The Evangelical Church of the Augsburg Confession in the Republic of Poland

1.3.001

Adres:	00-246 Warszawa, ul. Miodowa 21	
E-mail:	konsystorz@luteranie.pl; biskup@luteranie.pl	www.luteranie.pl
Data powstania na terenie Polski: 1530 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1530	Data rejestracji: 1573 r. Date of registration: 1573	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes	Chrzty Baptisms	
Ogółem Total	2000	87 300	171	339	131	.
	2005	77 500	190	277	134	667
	2010	61 798	194	.	134	833
	2015	61 690	181	327	133	753
	2020	61 188	201	334	133	571
	2022	60 297	194	328	133	608
	2023	60 244	195	327	133	500
	2024	59 891	194^a	326	132	387
Dolnośląskie	1 773	13	29	12	10	
Kujawsko-pomorskie	537	4	16	6	1	
Lubelskie	236	1	1	1	2	
Lubuskie	358	3	8	3	1	
Łódzkie	1053	9	24	14	7	
Małopolskie	923	3	4	2	9	
Mazowieckie	2 910	12	11	6	17	
w tym of which Warszawa	2 646	9	4	2	16	
Opolskie	1 002	6	26	8	8	
Podlaskie	142	2	5	2	1	
Pomorskie	664	3	7	2	6	
Śląskie	45 771	63	115	52	294	
Warmińsko-mazurskie	2 949	16	50	14	23	
Wielkopolskie	1 003	6	22	8	4	
Zachodniopomorskie	570	3	8	2	4	

a Razem z 50 emerytowanymi duchownymi.

a Together with 50 retired priests.

Kościół Ewangelicko-Augsburski opiera swoją naukę na objawieniu zawartym w Piśmie Świętym Starego i Nowego Testamentu, czyli Biblii. Uznaje Chrystusa za jedyne Zbawiciela i pośrednika między Bogiem Ojcem a ludźmi. Naucza, że człowiek usprawiedliwiony jest jedynie z łaski przez wiarę w Jezusa Chrystusa, a wyjednana zbawcza łaska udzielana jest człowiekowi wyłącznie przez Słowo Boże i Sakramenty. Taki wykład nauki o usprawiedliwieniu, dokonany przez ks. doktora Marcina Lutera, uważany jest za powrót do nauczania apostołskiego. Kościół Ewangelicko-Augsburski, zwany jest także, od nazwiska swego refor-

matora, Kościołem Ewangelicko-Luterańskim. Parafie różnią się duchowością, ale łączy je wspólna wiara i inspiracja, jaką pozostawiła reformacja zapoczątkowana przez Marcina Lutra.

Wykład nauki Kościoła znajduje się w wyznaniach wiary: Apostolskim, Nicejsko-Konstantynopolskim i Atanazjańskim oraz w księgach wyznaniowych: *Małym i Dużym Katechizmie* autorstwa ks. dra Marcina Lutra, *Augsburskim Wyznaniu Wiary, Apologii Augsburskiego Wyznania, Artykułach Szmalkaldzkich i Formule Zgody*. Kościół uznaje dwa sakramenty: chrzest św. i komunię. Komunia udzielana jest wszystkim przystępującym pod dwoma postaciami – chleba i wina. Nabożeństwa odbywają się głównie w niedziele i święta i składają się na nie wspólna modlitwa i śpiew, czytanie Słowa Bożego oraz jego zwiastowanie, czyli kazanie wygłaszane przez duchownego. Także co jakiś czas (w zależności od parafii) spowiedź powszechna i komunie święta.

Chrztu udziela się w większości wypadków w wieku niemowlęcym, choć możliwe jest także udzielenie tego sakramentu nieochrzczonej osobie dorosłej. Ważną uroczystością w Kościele jest konfirmacja, czyli uroczyste składanie przysięgi przez młodzież, która wyznaje swoją wiarę i ślubuje wierność Chrystusowi oraz Kościołowi. Konfirmacja jest obrzędem chrześcijańskiej dojrzałości, po niej luteranie przyjmują swoją pierwszą komunię i mogą głosować w wyborach proboszcza swojej parafii.

Najwyższą władzę w Kościele stanowi Synod. Składa się on z duchownych i świeckich przedstawicieli poszczególnych diecezji. Władzę wykonawczą sprawuje Konsystorz, na czele którego stoi Biskup Kościoła. Obecnie na terenie Polski istnieje 6 diecezji (cieszyńska, katowicka, mazurska, pomorsko-wielkopolska, warszawska i wrocławska) oraz Ewangelickie Duszpasterstwo Wojskowe. Duchowni Kościoła to kobiety i mężczyźni – teologowie najczęściej kształceni w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, uczelni państwowej przygotowującej kadry duszpasterskie, katechetyczne i diakonijne między innymi dla potrzeb Kościoła.

Kościół posiada strukturę demokratyczną (wybieralność i kadencyjność wszystkich stanowisk i funkcji). Osoby świeckie odgrywają ważną rolę w życiu parafialnym i mają swoich przedstawicieli w najwyższych władzach Kościoła (w tzw. konsystorzu). Kościół „koncentruje się na pracy parafialnej i pielęgnowaniu relacji – zarówno z Bogiem, jak i między członkami Kościoła”. Ważne są też relacje ekumeniczne i współpraca z Kościołami partnerskimi za granicą, które wspierają jego rozwój duchowy, organizacyjny i społeczny. Duszpasterze obecni są także w więzieniach, policji, straży pożarnej, harcerstwie oraz szpitalach.

Ważnym obszarem działalności Kościoła jest zaangażowanie społeczne. W parafiach oraz poprzez instytucje kościelne, takie jak Diakonia Polska, Centrum Misji i Ewangelizacji czy domy opieki dla osób starszych, realizowane są liczne projekty odpowiadające na aktualne potrzeby społeczne. Wiele z tych działań odbywa się we współpracy z partnerami zagranicznymi, którzy oferują nie tylko wsparcie finansowe, ale także dzielą się wiedzą i doświadczeniem. Siedziba Diakonii znajduje się w Warszawie, a poszczególne diecezje prowadzą Diakonie diecezjalne. W Dzięgielowie na Śląsku Cieszyńskim znajduje się żeński diakonat Eben-Ezer. W ramach działań diakonijnych Kościół prowadzi liczne placówki pomocy społecznej, m.in. 8 domów pomocy społecznej, 3 środowiskowe domy samopomocy, dom seniora w Zagórowie. Diakonia prowadzi także liczne stacje diakonijne, zajmujące się ambulatoryjną pomocą medyczno-charytatywną, świetlice środowiskowe i socjoterapeutyczne dla dzieci i młodzieży, wypożyczalnię sprzętu rehabilitacyjnego, a także punkty wydawania odzieży używanej.

Kościół aktywnie angażuje się w pomoc uchodźcom, szczególnie po eskalacji wojny w Ukrainie w 2024 r. Wspieranie sąsiadów zza wschodniej granicy stało się istotnym elementem jego misji. Podejmowane są działania na rzecz pokoju, dialogu i wzajemnego zrozumienia w społeczeństwie.

Kościół posiada własne wydawnictwa: Augustana, Głos Życia i Warto. Wydaje m.in. czasopisma: dwutygodnik „Zwiastun Ewangelicki” w nakładzie 2300 egz., kwartalnik „Słowo i Myśl”, dwumiesięcznik „Wiara i Mundur” a także „Gdański Rocznik Ewangelicki”.

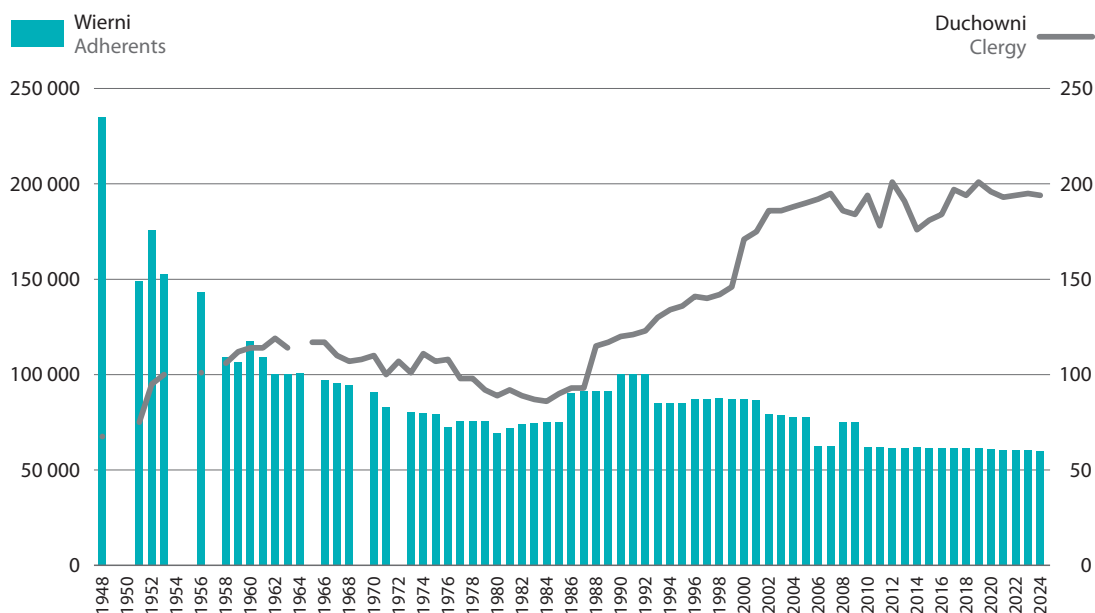
Kościół prowadzi intensywną działalność wśród dzieci i młodzieży, organizując lekcje religii, obozy oraz nabożeństwa dla najmłodszych. Już od 18 lat organizowany jest ogólnopolski konkurs biblijny „Sola Scriptura”, którego celem jest promocja czytania i znajomości Pisma Świętego. W trosce o bezpieczeństwo i dobro wszystkich członków wspólnoty Kościół wdraża standardy ochrony małoletnich przed przemocą i szkoli się w zakresie przeciwdziałania nadużyciom w strukturach kościelnych.

Kościół posiada od wielu lat własne instytucje edukacyjne i katechetyczne. W 2022 r. istniało: 110 punktów katechetycznych w obiektach kościelnych, do których uczęszczało się 2543 słuchaczy, oraz 171 punktów katechetycznych w szkołach, do których chodziło 4022 uczniów. Kościół prowadzi także szkoły podstawowe (7), przedszkola (4), szkoły ponadpodstawowe (10). Są to instytucje na prawach szkół publicznych, w których Kościół prowadzi nadzór duszpasterski. Kościół prowadzi także szkoły niedzielne. W 2022 r. było 171 szkółek niedzielnych, w których uczyło się 2712 uczniów.

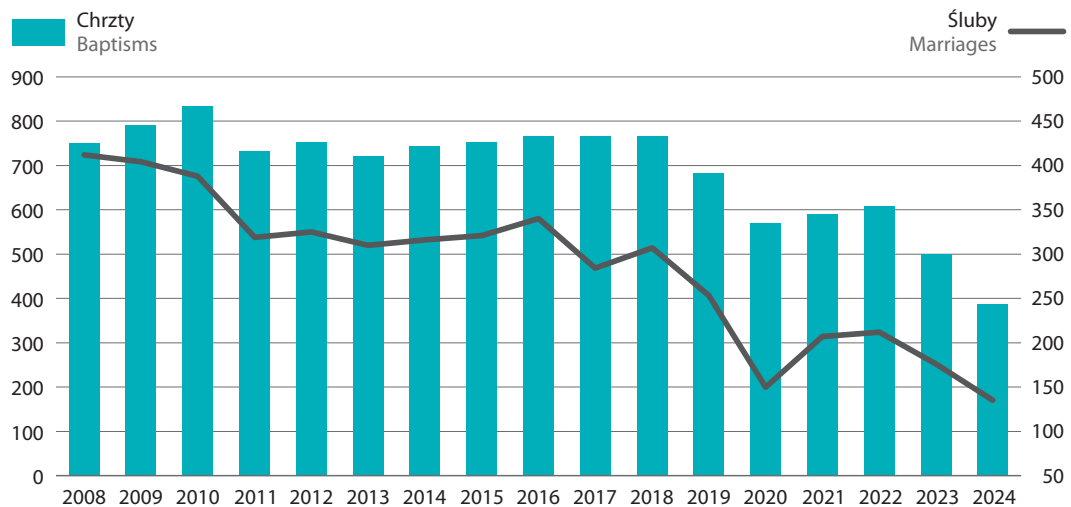
Kościół Ewangelicko-Augsburski ma uregulowany status prawny ustawą z dnia 13 maja 1994 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 73, poz. 323, z późn. zm.). Kościół Ewangelicko-Augsburski jest członkiem Polskiej Rady Ekumenicznej, a także Światowej Federacji Luteranckiej, Światowej Rady Kościołów i Konferencji Kościołów Europejskich.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP zadeklarowało 65 407 osób, co stanowiło 0,17% ogółu ludności Polski i 0,22% osób odpowiadających na pytanie o wyznanie. Około połowa wszystkich luteran w Polsce mieszka na Śląsku Cieszyńskim.

Wykres 4.16. Wierni i duchowni Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP
Chart 4.16. Adherents and clergy of the Evangelical Church of the Augsburg Confession in the Republic of Poland

Wykres 4.17. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Ewangelicko-Augsburskim w RP
 Chart 4.17. Baptisms and marriages contracted in the Evangelical Church of the Augsburg Confession in the Republic of Poland

- Jako normę naszego życia uważamy przykazania zapisane w Dekalogu oraz nauczanie moralne Jezusa Chrystusa. Kościół nasz nie posiada doktryny moralnej (społecznej nauki Kościoła), lecz uprawia refleksję etyczną, która ma pomóc wiernym w realizacji przykazania miłości bliźniego w codziennym życiu.
- Naszym dniem świętym jest niedziela. W tym dniu spotykamy się na nabożeństwach w kościołach. W czasie nabożeństwa komunijnego wyznajemy Bogu nasze grzechy w spowiedzi powszechnej.
- Nie praktykujemy kultu świętych, obrazów i relikwii.
- Wierzymy, że Bóg obdarza nas łaską, przez którą jesteśmy zbawieni, nie uznajemy odpustów ani czyśćca.
- W Kościele ewangelickim są dwa sakramenty: chrzest (niemowląt) oraz komunija święta (sakrament ołtarza, wieczerza Pańska), młodzież przystępuje do komunii po raz pierwszy w wieku 15 lat w dniu konfirmacji (przyrzeczenia wiary Chrystusowi).
- Obchodzimy Święta Bożego Narodzenia i Zmartwychwstania Pańskiego. Naszym największym świętem jest Wielki Piątek, pamiątka dnia, w którym Jezus Chrystus przez swoją śmierć na krzyżu zbawił świat.
- W naszym Kościele nie ma sakramentalnego podziału na duchowieństwo i świeckich. Księża są sługami Słowa Bożego, zwiastują to Słowo w kazaniu, udzielają sakramentów, prowadzą pracę katechetyczną i duszpasterską. Parafia jest zarządzana wspólnie przez proboszcza i radę parafialną.
- Opowiadamy się za rozdziałem Kościoła i państwa. Uważamy jednak, że władzy państwowej należy się szacunek i należy z nią współpracować dla wspólnego dobra.

Ź r ó d ł o: za tekstem *Podstawowe zasady wiary* na oficjalnej stronie KEA: <https://sopot.luteranie.pl/o-nas/zasady-wiary/>.

S o u r c e: based on text *Podstawowe zasady wiary* on the EALC-P official webpage: <https://sopot.luteranie.pl/o-nas/zasady-wiary/>.

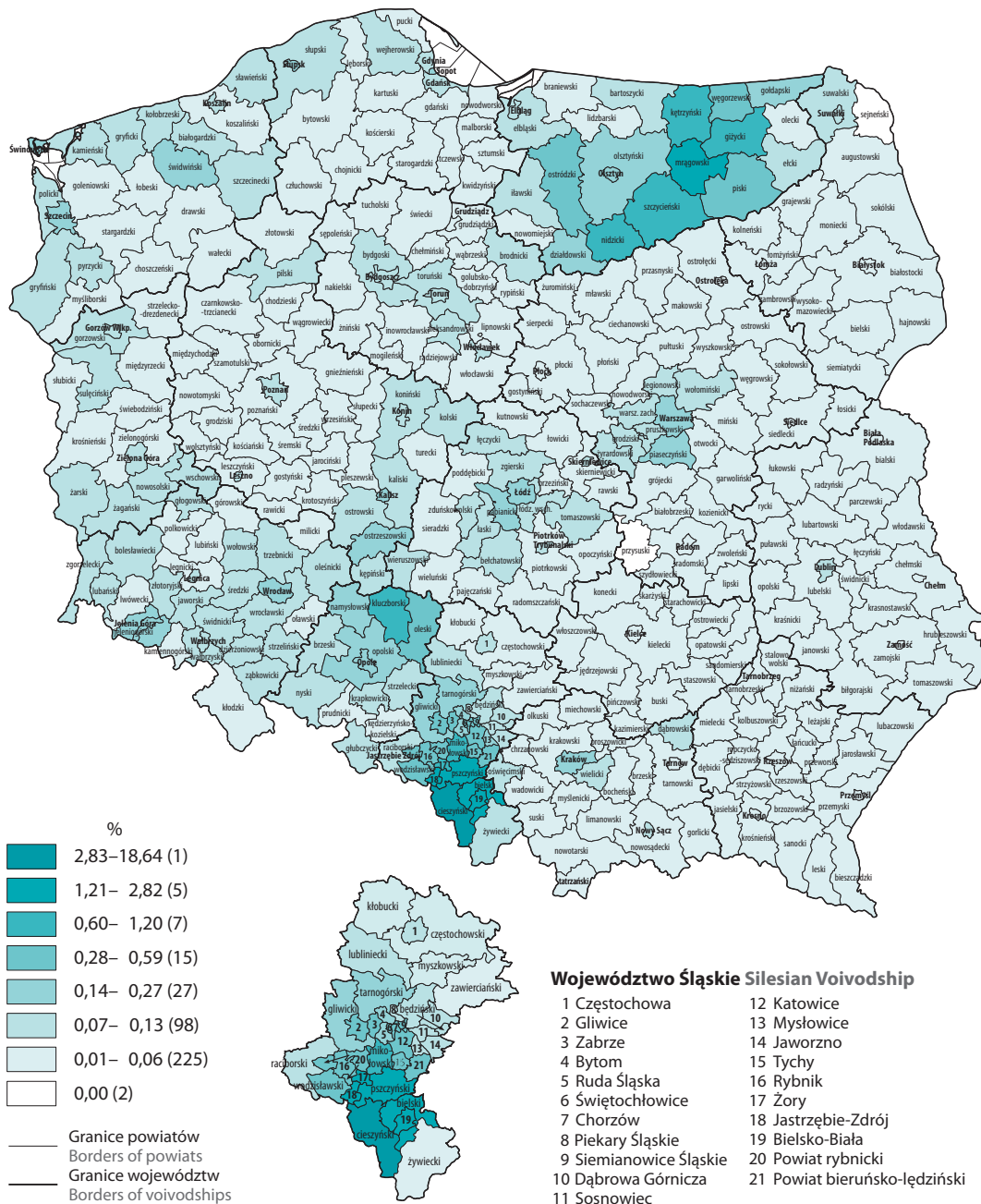
Mapa 4.14. Diecezje i parafie Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce w 2024 r.
 Map 4.14. Dioceses and parishes of the Evangelical Church of the Augsburg Confession in Poland in 2024

(2) liczba parafii w jednej miejscowości
 (2) number of parishes per locality

Mapa 4.15. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w 2021 r. według NSP 2021

Map 4.15. Population declaring affiliation with the Evangelical Church of the Augsburg Confession in 2021 based on the 2021 National Census

Kościół Ewangelicko-Reformowany w RP

The Evangelical-Reformed Church in the Republic of Poland

1.3.002

Adres:	93-574 Łódź, ul. Radwańska 37	
E-mail:	reformowani@reformowani.pl	www.reformowani.pl
Data powstania na terenie Polski: 1550 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1550	Data rejestracji: 1573 r. Date of registration: 1573	

Lata Years	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie i ośrodki Parishes and centres
Ogółem Total	1999	3 610	9	13
	2005	3 538	10	13
	2010	3 498	7	11
	2015	3 461	8	10
	2020	3 200	9	9
	2022	3 200	8	9
	2023	3 200	9	7
	2024	3 500	9	7

Kościół Ewangelicko-Reformowany w Polsce wywodzi się z XVI-wiecznej reformacji szwajcarskiej związanej z nazwiskami Jana Kalwina i Urlicha Zwinglego. Najwybitniejszym polskim działaczem reformacji związanym z wyznaniem reformowanym był Jan Łaski (1499–1560) – pastor, teolog i humanista. Posiada swój doniosły wkład w dzieło reformy europejskiej (organizował życie religijne w Anglii i Fryzji).

Kościół opiera swą naukę na Piśmie Świętym Starego i Nowego Testamentu. Zasady wiary i porządek kościelny sformułowane zostały w Konfesji Sandomierskiej w 1570 r.

W środowisku reformowanym powstał pierwszy (1563 r.) pełny przekład Pisma Świętego na język polski zwany Biblią Brzeską. Także następny przekład, którym posługiwali się polscy protestanci do XX w., tzw. Biblia Gdańska z 1632 r., był dziełem reformowanego duchownego.

Ewangelicy reformowani przyjmują dwa sakramenty: chrzest i Wieczерzę Pańską. Nie uznają papieża jako głowy Kościoła oraz kultu świętych (który ich zdaniem pomniejsza cześć należną Bogu), odrzucają celibat duchownych i życie zakonne.

Kościół posiada ustrój synodalno-prezbiterialny, co oznacza, że władzę ustawodawczą posiada Synod Kościoła, który składa się ze świeckich i duchownych delegatów wszystkich parafii. Władza wykonawcza leży w gestii 5-osobowego Konsystorza, którego Prezesem jest zawsze osoba świecka. Zwierzchnik duchowny – biskup, wybierany jest na 10 lat. W 2003 r., po raz pierwszy w Kościele Ewangelicko-Reformowanym w Polsce, kobieta została ordynowana na duchownego.

Podstawową jednostką organizacyjną Kościoła określoną terytorialnie jest parafia. O bieżących sprawach parafii decyduje Ogólne Zgromadzenie Członków Zboru, którego organem wykonawczym jest kolegium kościelne. Taki ustrój ma umożliwiać udział wiernych we wszystkich organach Kościoła i pozwala na szeroką autonomię poszczególnych zborów.

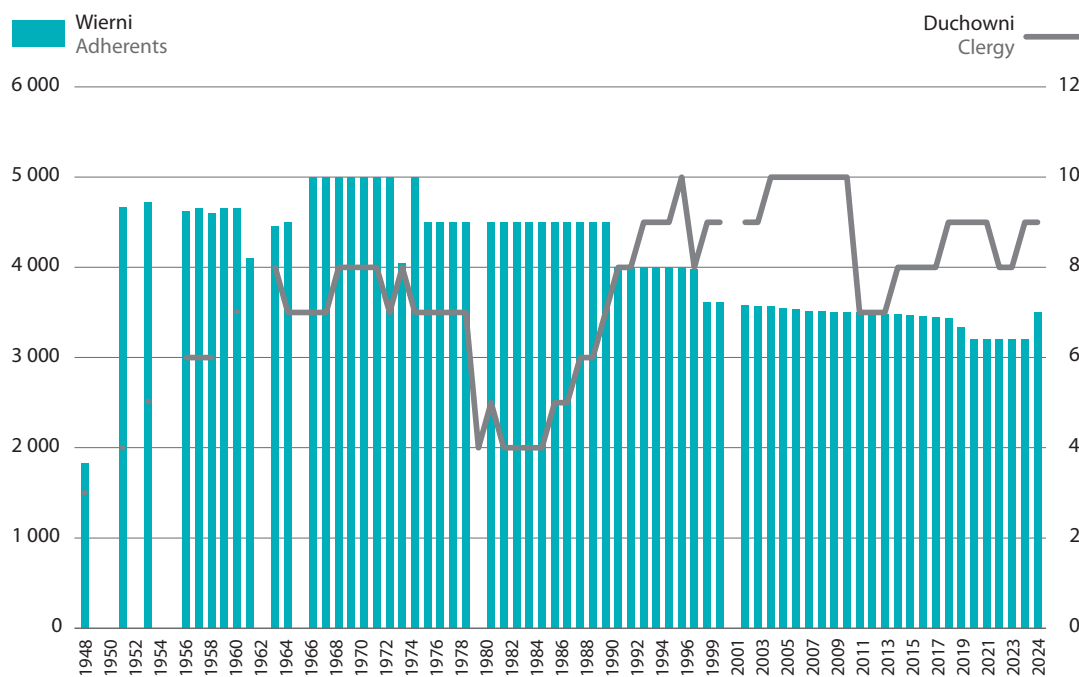
Osoby duchowne mają takie same prawa i obowiązki jak świeccy, są tylko specjalnie powołani i upoważnieni do głoszenia Ewangelii, udzielania sakramentów i pracy dusz-pasterskiej.

Kościół Ewangelicko-Reformowany jest członkiem Światowego Aliansu Kościołów Reformowanych, Konferencji Kościołów Europejskich (obydwie z siedzibami w Genewie) i Polskiej Rady Ekumenicznej.

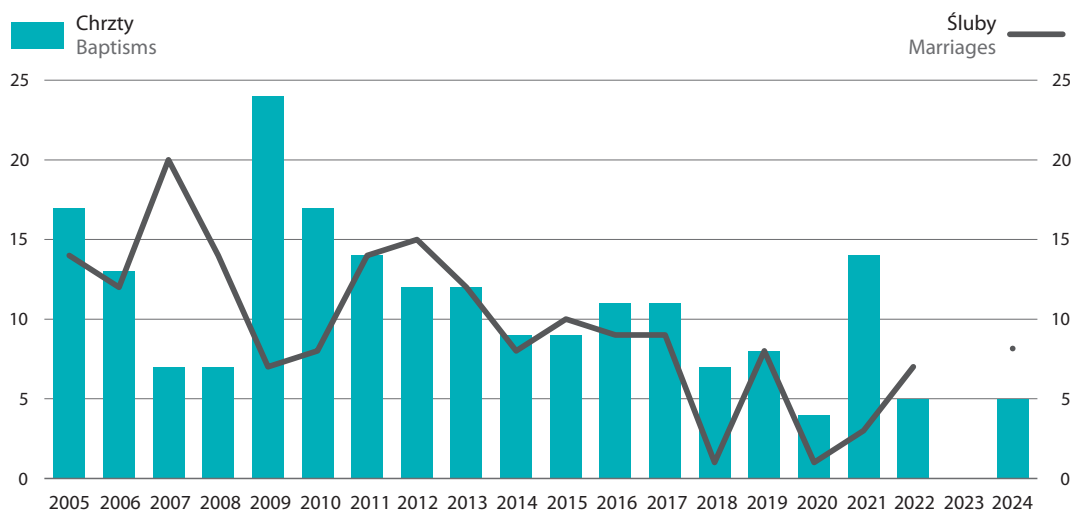
W Polsce Kościół posiada osobowość prawną uregulowaną odrębną ustawą z dnia 13 maja 1994 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 73, poz. 324, z późn. zm.).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP zadeklarowało 1189 osób.

Wykres 4.18. Wierni i duchowni Kościoła Ewangelicko-Reformowanego w RP
Chart 4.18. Adherents and clergy of the Evangelical-Reformed Church in the Republic of Poland

Wykres 4.19. Chrztys i śluby udzielone w Kościele Ewangelicko-Reformowanym w RP
Chart 4.19. Baptisms and marriages contracted in the Evangelical-Reformed Church in the Republic of Poland

Doktryna Kościoła

(...) 7. Predestynacja.

Nauka o predestynacji – uwzględniając cały szereg świadectw Pisma Świętego – opiera się na przesvědczeniu o absolutnej suwerenności Bożej decyzji we wszelkich kwestiach, a już na pewno w sprawie zbawienia człowieka. Stąd poczynając od Augustyna, byli teologowie, do których zaliczamy również Jana Kalwina, którzy formułują myśl o predestynacji, czyli odwiecznym wyborze dokonany przez Boga. Przed stworzeniem świata, suwerenny Bóg, kierując się nieskrępowaną łaską, przeznaczył (wybrał) tych, których chciał zbawić w Jezusie Chrystusie, natomiast odrzucił tych, którzy do niego nie należą. Ewangelicy reformowani, podążając za myślą Kalwina, odrzucają pogląd, że człowiek wybrany i przeznaczony do zbawienia może postępować w sposób dowolny, a człowiek potępiony – choćby najbardziej wierzył i pokutował – i tak nie osiągnie zbawienia. Ponieważ odwieczny wyrok Boży nie może być zmieniony, kto jest posłuszny Ewangelii i wierzy w Jezusa Chrystusa, może mieć pewność, że należy do wybranych. Należy wystrzegać się zaliczania kogokolwiek do potępionych, a raczej upominać opornych w wierze z nadzieją, iż Bóg pozwoli im opamiętać się i poznać prawdę. W Jezusie Chrystusie Bóg objawił się jako miłość i bez tego założenia nie można pojąć istoty nauki o predestynacji. Nauka ta daje wierzącym pewność miłości Boga, który ich napomina, aby aż do skutku poszukiwali zbawienia. Oni są przez chrzest wszczępieni w Ciało Chrystusa, którym jest Kościół. Oni są oczyszczeni przez Krew Jezusa Chrystusa i przeznaczeni do życia wiecznego. Nauka o predestynacji jest trudna, a rozumiana niewłaściwie – na przykład sprowadzona do uproszczonego fatalizmu – może być nawet niebezpieczna. Nauka ta przyjmuje, że Bóg nie chce, aby ktokolwiek zginął, że Bóg chce, aby wszyscy byli zbawieni, ale – właśnie ta nauka – podejmuje także i drugą stronę zagadnienia, ukazując gniew Boży, sąd, odrzucenie i kaźń. Nie można mówić o Bożej dobroci i nie wspominać o jego sprawiedliwym gniewie, bo właśnie na tle surowej sprawiedliwości uwypukla się cały ogrom Jego miłości. Nauka o predestynacji doczekała się w połowie XX w. nowej artykulacji w ujęciu Karola Bartha. Chodzi w niej o wyrażenie myśli, że predestynację, odwieczne przeznaczenie, wiążemy z osobą Chrystusa, przeznaczonego na to, żeby stał się barankiem niewinnym i nieskalanym i wykupił nas z niedoli dziedzicznej po ojcach. Bóg także wybrał nas w Nim, w Ukrzyżowanym i Zmartwychwstałym, na swoje adoptowane dzieci, a jednocześnie w Jezusie Chrystusie – dla siebie – wybrał odrzucenie. Zgodnie z Barthowską dialektyką możemy powiedzieć, że Bóg jest sprawiedliwy i w gniewie i w miłości, a człowiek jest jednocześnie grzeszny i usprawiedliwiony (co było tezą M. Lutra)ʹ.

Ź r ó d ł o: za oficjalną stroną KER <https://reformowani.org.pl/teologia/doktryna-kosciola-ewangelicko-reformowanego>.

S o u r c e: based on the EALC-P official webpage: <https://reformowani.org.pl/teologia/doktryna-kosciola-ewangelicko-reformowanego>.

Kościół Ewangelicko-Methodystyczny w RP

United Methodist Church in the Republic of Poland

1.3.003

Adres:	00-561 Warszawa, ul. Mokotowska 12	
E-mail:	kancelaria@metodysci.pl	www.metodysci.pl
Data powstania na terenie Polski: XIX w., 1920 r. Date of establishment on the territory of Poland: 19 th c., 1920	Data rejestracji: 1946 r. Date of registration: 1946	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie i ośrodki Parishes and centres
Ogółem Total	2000	4 367	30	40
	2005	4 430	30	42
	2010	4 352	29	42
	2015	4 415	29	42
	2020	4 443	28	46
	2022	4 197	30	45
	2023	4 216	30	45
	2024	4 197	29	45
Dolnośląskie	83	1	2	4
Kujawsko-pomorskie	264	3	3	3
Lubelskie	15	1	1	1
Lubuskie	48	1	1	1
Łódzkie	267	1	2	2
Małopolskie	193	2	2	4
Mazowieckie	321	3	1	3
w tym of which Warszawa	276	3	1	3
Podkarpackie	172	1	1	1
Pomorskie	84	1	2	2
Śląskie	496	4	4	4
Świętokrzyskie	85	1	1	1
Warmińsko-mazurskie	1 708	7	15	14
Wielkopolskie	366	2	4	3
Zachodniopomorskie	95	1	2	2

Wyznanie wywodzi się z kierowanego przez Johna Wesleya (1703–1791) ruchu metodystycznego, który powstał w Kościele Anglikańskim jako ruch pogłębionej i nawiązującej do pietyzmu religijności. Za jego umowny początek uważa się moment nawrócenia Wesleya w roku 1738. Pierwszy Kościół metodystyczny powstał w Ameryce Północnej w roku 1784.

Na ziemiach polskich metodyści rozpoczęli swoją działalność w XIX w. – na Pomorzu i na Śląsku. Na początku lat 20. XX w. do niepodległej Polski przybyła misja metodystów z USA, która przyczyniła się do

powstania polskiego Kościoła metodystycznego. Doktryna metodyzmu zawarta w 24 Artykułach Wiary wywodzi się z Konfesji Anglikańskiej. To arminiańska wersja kalwinizmu. Metodyzm ogranicza w życiu kościelnym rolę osób duchownych, eksponując aktywność świeckich (egzorterzy). Swoją nazwę zawdzięcza przewisku, jakimi pierwsi wyznawcy byli określane z racji systematyczności swoich praktyk. Za podstawę wiary uważane jest Pismo Święte, Apostolskie Wyznanie Wiary oraz zasady ewangeliczne pierwszych trzech wieków chrześcijaństwa.

Władzę w Kościele stanowi Generalna Konferencja Duchownych i Świeckich Delegatów Zborowych, która wybiera komitet wykonawczy, superintendenta naczelnego i jego zastępców. Obok superintendentów władzę duchową sprawują prezbiterzy i diakoni.

Na terenie Polski Kościół podzielony jest na 4 okręgi: centralny (siedziba w Warszawie), zachodni (z siedzibą w Poznaniu), mazurski (siedziba w Ostródzie) i południowy (siedziba w Krakowie).

Kościół prowadzi również Wyższe Seminarium Teologiczne, a wyższą kadrę duchowną kształci w Sekcji Teologii Ewangelickiej Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej. Posiada własne wydawnictwo „Pielgrzym Polski” i wydaje dwumiesięcznik o tej samej nazwie.

W Kościele uznawany jest chrzest dzieci i osób nieochrzczonych wcześniej w innym Kościele, złożenie pisemnej deklaracji i przyjęcie do Kościoła według rytuału Kościoła.

Członkowie Kościoła zobowiązani są do modlitwy indywidualnej, lektury Pisma Świętego, uczestnictwa w nabożeństwach w niedziele i święta, przystępowania do sakramentu Wieczery Pańskiej, tzw. „rozmowy duchowej” i udziału w ewangelizacjach.

Kościół posiada osobowość prawną uregulowaną odrębną ustawą z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 97, poz. 479, z późn. zm.). Jest członkiem Polskiej Rady Ekumenicznej, należy do Światowej Rady Metodystycznej (powstała w 1889 r). Kościół posiada wspólnotę ołtarza i kazalnicy z Kościołem Ewangelicko-Reformowanym od 1990 r. i od 1994 r. z Kościołem Ewangelicko-Augsburskim.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w RP zadeklarowały 764 osoby.

Artykuły Wiary Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego

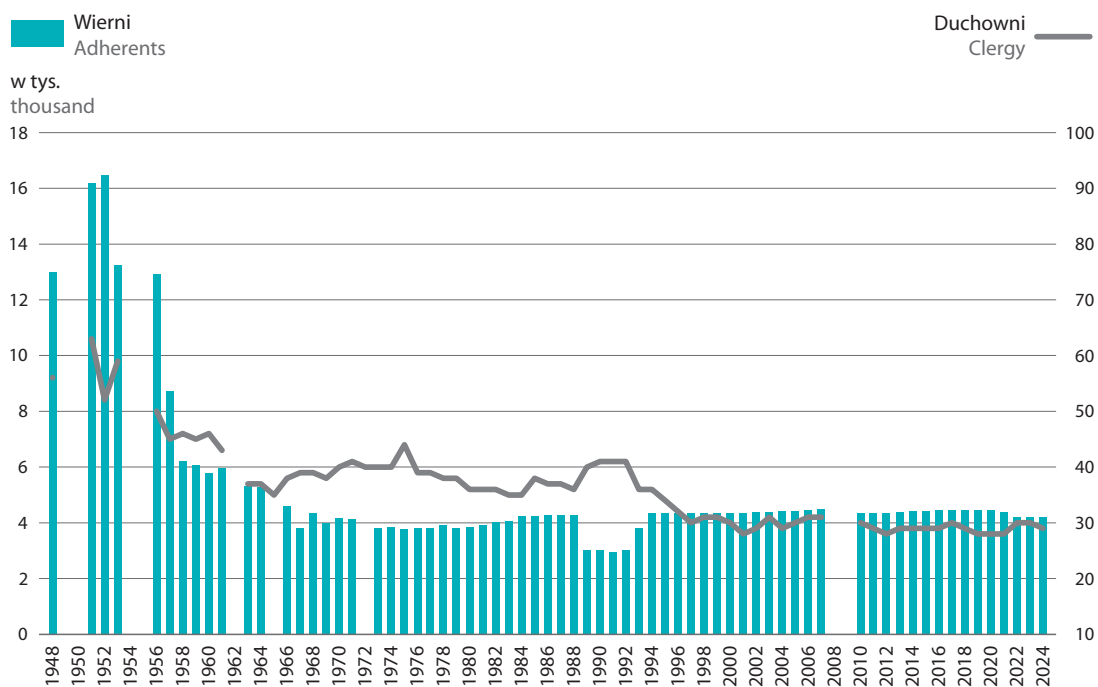
(...) O uświęceniu

Uświęcenie to odnowa naszej upadłej natury, dzieło Ducha Świętego. Odnowy tej doznajemy dzięki wierze w Jezusa Chrystusa, który przez swą ofiarę pojednania oczyszcza nas od wszelkiego grzechu. Przez Jego Krew jesteśmy nie tylko uwolnieni od winy grzechu, ale także obmyci ze zmyzy, uwolnieni od mocy grzechu i uzdolnieni, dzięki łasce, do miłowania Boga z całego serca i nieskazitelnego przestrzegania Jego świętych przykazań.

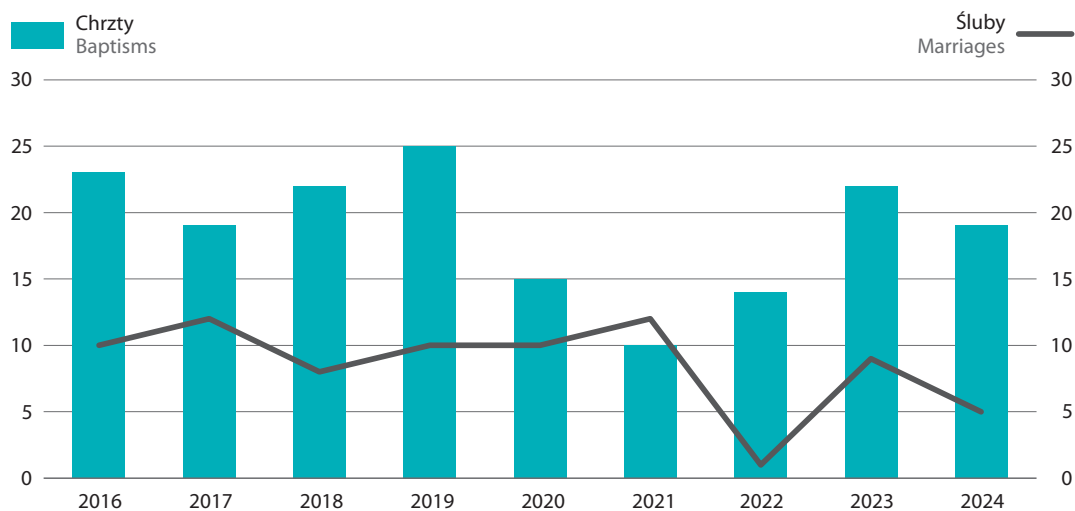
Ź r ó d ł o: artykuł *O uświęceniu* dodano w 1939 r. na Konferencji Generalnej Kościoła w USA do Artykułów wiary z roku 1984. Tekst za *Artykułami Wiary Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego*, w: *Wyznania wiary protestantyzmu. Wybór tekstów źródłowych*, red. Z. Pasek, Kraków 1995, s. 122.

S o u r c e: the article *O uświęceniu* was added in 1939 at the General Conference of the Church in the USA to the Articles of Faith of 1984. Text from *Artykuły wiary Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego*, in: *Wyznania wiary protestantyzmu. Wybór tekstów źródłowych*, ed. Z. Pasek, Kraków 1995, p. 122.

Wykres 4.20. Wierni i duchowni Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w RP
 Chart 4.20. Adherents and clergy of the United Methodist Church in the Republic of Poland

Wykres 4.21. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Ewangelicko-Methodystycznym w RP
 Chart 4.21. Baptisms and marriages contracted of the United Methodist Church in the Republic of Poland

Mapa 4.16. Okręgi Kościoła Ewangelicko-Methodystycznego w Polsce w 2024 r.
 Map 4.16. Districts of the United Methodist Church in the Republic of Poland in 2024

— Granice okręgów Border of districts
 ● Siedziba okręgu District

W – Wierni Adherents D – Duchowni Clergy Ś – Świątynie Temples P – Parafie Parishes

Okręg centralny

W – 688
 D – 6
 Ś – 5
 P – 7

Okręg mazurski

W – 1 833
 D – 7
 Ś – 16
 P – 15

Okręg południowy

W – 944
 D – 8
 Ś – 9
 P – 13

Okręg zachodni

W – 732
 D – 8
 Ś – 11
 P – 10

Kościół Chrześcijan Baptystów w RP

The Baptist Union of Poland

1.3.004

Adres:	00-865 Warszawa, ul. Waliców 25	
E-mail:	kancelaria@baptystyci.pl	www.baptystyci.pl
Data powstania na terenie Polski: 1858 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1858	Data rejestracji: 1946 r. Date of registration: 1946	

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Zbory Protestant communities	Chrzty Baptisms	
Ogółem Total	1999	4 238	90	66	92	.
	2005	4 726	97	112	85	167
	2010	4 819	67	75	83	143
	2015	5 279	232^a	69	92	209
	2020	5 470	93	71	107	108
	2022	5 559	90	71	105	138
	2023	5 700	95	71	111	174
	2024	6 002	107	71	114	274
Dolnośląskie	567	11	8	9	9	
Kujawsko-pomorskie	123	5	2	4	2	
Lubelskie	213	1	3	4	–	
Lubuskie	96	2	2	3	–	
Łódzkie	200	5	3	4	9	
Małopolskie	399	8	4	9	24	
Mazowieckie	1 023	13	5	13	114	
w tym of which Warszawa	790	11	3	7	110	
Opolskie	22	1	–	1	1	
Podkarpackie	68	–	2	3	3	
Podlaskie	555	7	7	9	14	
Pomorskie	702	14	6	10	32	
Śląskie	663	9	8	11	27	
Świętokrzyskie	24	–	1	1	–	
Warmińsko-mazurskie	561	14	8	12	23	
Wielkopolskie	553	13	6	15	11	
Zachodniopomorskie	233	4	6	6	5	

a Dane na temat duchownych za rok 2015 dotyczą 4 kategorii duchownych: pastorów, diakonów, misjonarzy i wikariuszy.
a The data on clergy for the year 2015 refers to four categories of clergy: pastors, deacons, missionaries and vicars.

Pierwsze zbory baptystów zaczęły powstawać w Anglii w początkach wieku XVII, a ich twórcy kładli nacisk zarówno na powrót do biblijnej praktyki chrztu, jak i na autonomię poszczególnych zborów od państwa. Twórcy ruchu zainspirowani m.in. wzorem niderlandzkich menonitów i własnym studium Biblii uznali chrzest dorosłych za jedynie poprawną praktykę „przymierza z Bogiem”, którego znakiem ma być ten sakrament. Kładli też bardzo mocny nacisk na niezależność poszczególnych zborów (kongregacjonalizm).

Kościół stanowi unię zrzeszającą autonomiczne zbory, których członkami są ludzie ochrzczeni w świadomym wieku (mniej więcej powyżej 13. roku życia). Warunkiem przyjęcia chrztu (przez zanurzenie w wodzie) jest pokuta i wiara w Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela i Pana. Jak w całym protestantyzmie za jedyną podstawę prawd wiary uważane jest Pismo Święte. Baptystyci w świecie to bardzo zróżnicowany nurt protestantyzmu. Istnieją zarówno liberalne nurty otwarte na wartości współczesnego świata, jak i wspólnoty fundamentalni-

styczne ściśle (niekiedy literalnie) przestrzegające biblijnych zasad. Wieczerza Pańska przyjmowana jest pod dwiema postaciami. Częstotliwość jej przyjmowania nie ma znaczenia, ale w Polskim Kościele Chrześcijan Baptystów zwykle czyni się to raz w miesiącu.

Najwyższą władzę w Kościele sprawuje Ogólne Zebranie Członków. Duchowni kształcą się w szkołach teologicznych. Funkcję prezbitera może sprawować (o ile wyróżnia się odpowiednimi cechami) również osoba świecka wybrana przez członków. Czynnikiem koordynującym pracę zborów jest Rada Kościoła wybierana spośród wiernych co 4 lata.

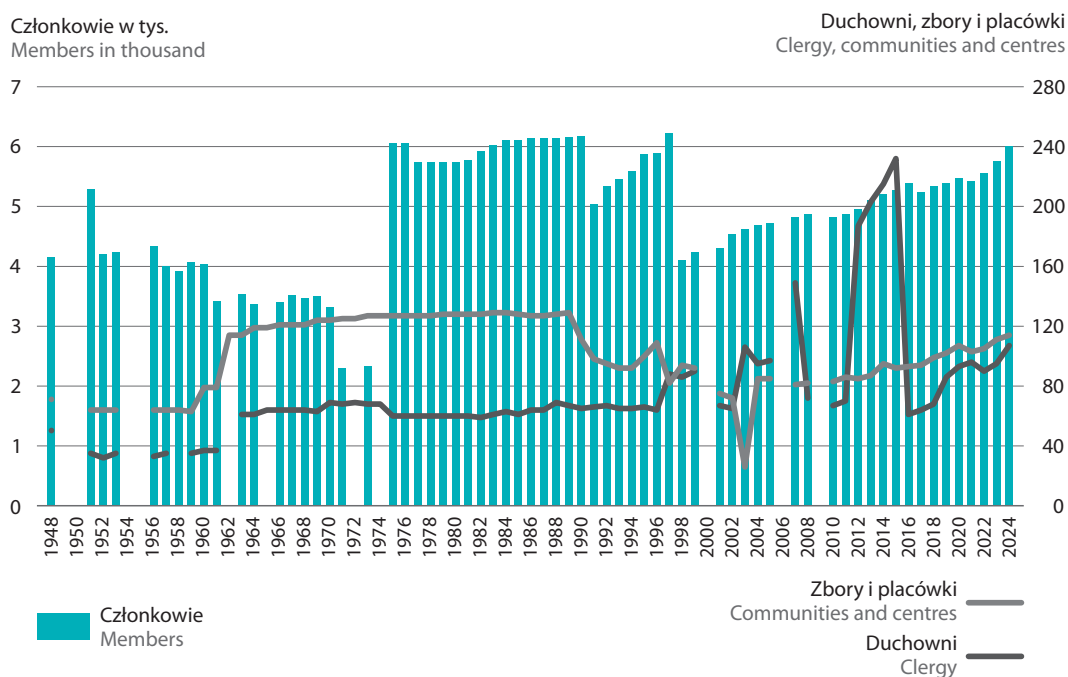
Kościół posiada: Wyższe Baptystyczne Seminarium Teologiczne, a także Dom Opieki i Chrześcijańskie Centrum Edukacyjne Diament, które prowadzi działalność oświatowo-wychowawczą i charytatywno-opiekuńczą. Kościół posiada wydawnictwo „Słowo Prawdy”, które wydaje miesięcznik pod tym samym tytułem. Jest członkiem Światowego Związku Baptystów, Europejskiej Federacji Baptystów oraz Polskiej Rady Ekumenicznej.

Kościół posiada osobowość prawną uregulowaną odrębną ustawą z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Chrześcijan Baptystów w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 97, poz. 480, z późn. zm.).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Chrześcijan Baptystów w RP zadeklarowało 5181 osób.

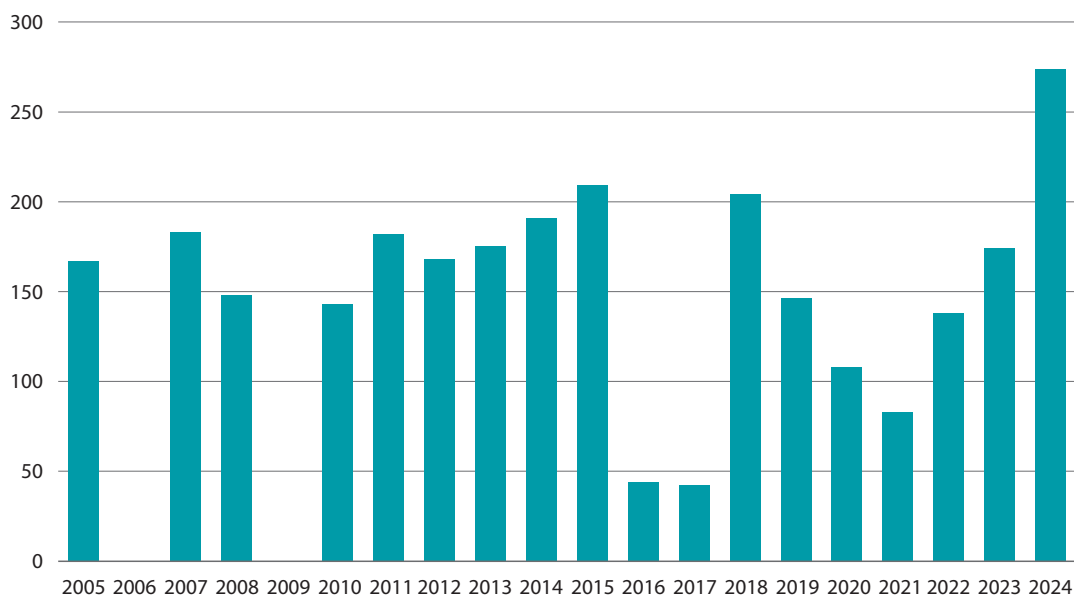
Okręgi Districts	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Zbory Protestant communities
Ogółem Total 2024	6 002	107	71	114
Centralny	1 247	18	8	18
Białostocki	555	7	7	9
Dolnośląski	615	13	9	11
Gdański	976	21	12	17
Lubelski	213	1	3	4
Mazurski	501	13	8	11
Południowy	446	7	7	11
Pomorski	765	17	10	21
Śląski	684	10	7	12

Wykres 4.22. Członkowie, duchowni oraz zbory i placówki Kościoła Chrześcijan Baptystów w RP
Chart 4.22. Members, clergy, churches and institutions of the Baptism Union of Poland

Dane nt. duchownych za lata 2012–2015 dotyczą 4 kategorii duchownych: pastorów, diakonów, misjonarzy i wikariuszy.

Wykres 4.23. Chrzty udzielone w Kościele Chrześcijan Baptystów w RP
Chart 4.23. Baptisms contracted in the Baptist Union of Poland

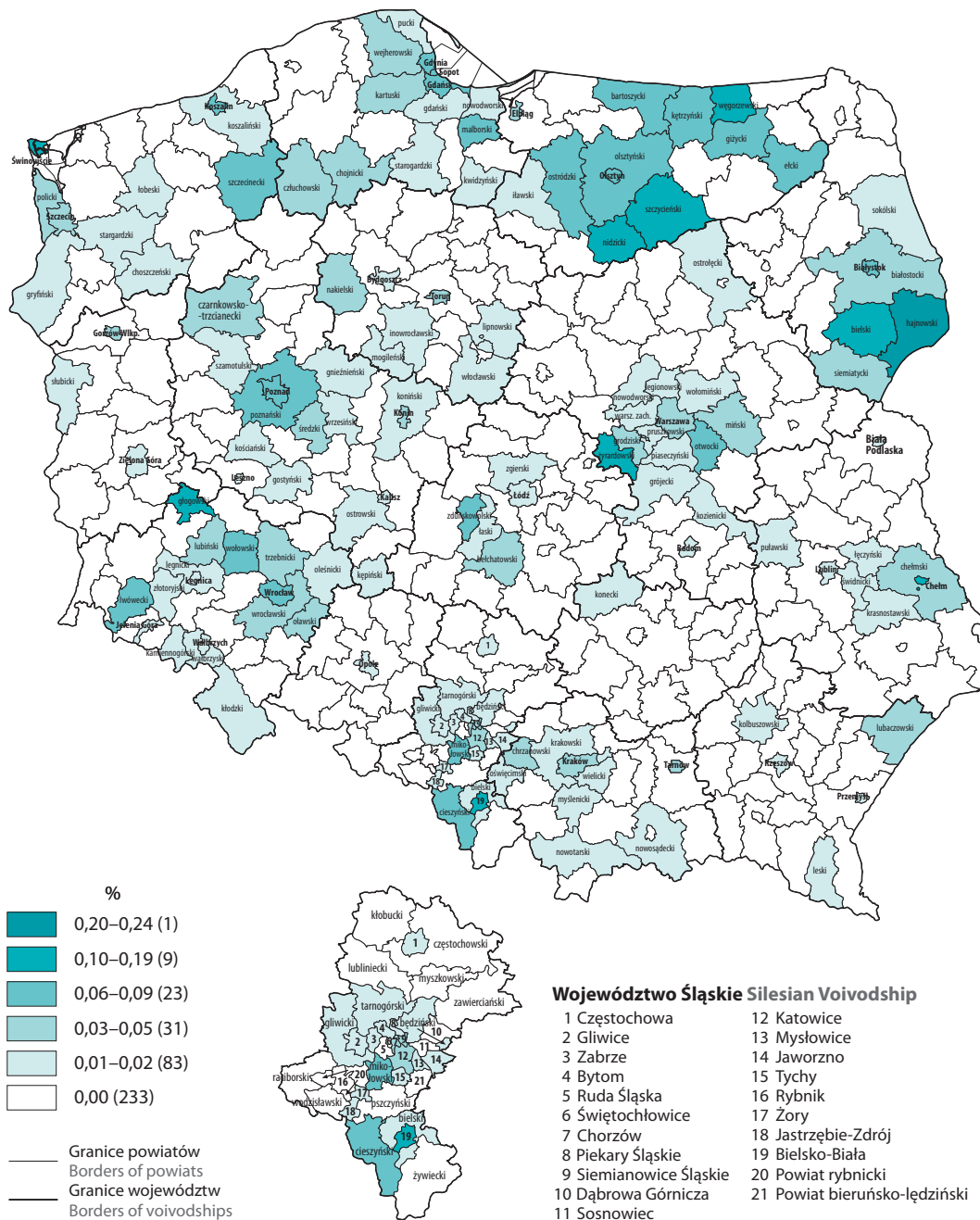

Mapa 4.17. Okręgi Kościoła Chrześcijan Baptystów w RP w 2021 r.
 Map 4.17. Districts of the Baptist Union of Poland in 2021

(5) liczba zborów w jednej miejscowości
 (5) number of congregations per locality

Mapa 4.18. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła Chrześcijan Baptystów w 2021 r. według NSP 2021
 Map 4.18. Population affiliation with the Baptist Union in 2021 based on the 2021 National Census

Podstawowe zasady wiary

(...)

Wierzymy, że Jezus Chrystus ustanowił dwa obrzędy: chrzest i pamiątkę Wieczery Pańskiej. Wierzymy, że chrzest powinien być udzielany jedynie osobom, które przyjęły dar zbawienia i świadomie uwierzyły w Jezusa Chrystusa jako swojego osobistego zbawiciela, jako publiczne wyznanie wiary. Wierzymy, że chrzest powinien być udzielany poprzez pełne zanurzenie w wodzie, jako znak nowego narodzenia. Wierzymy, że pamiątka Wieczery Pańskiej (Komunia) służy przypomnieniu treści Ewangelii, tj. że Chrystus zapłacił na krzyżu pełną cenę za nasze grzechy, dzięki czemu jesteśmy pojednani z Bogiem. Wierzymy, że Wieczera powinna być spożywana regularnie przez wszystkich wierzących w Jezusa Chrystusa pod postacią chleba i wina, które są symbolem ciała i krwi Chrystusa.

Źródło: <https://baptysci.pl/wyznanie-wiary/> (30.05.2025 r.).

Source: <https://baptysci.pl/wyznanie-wiary/> (30.05.2025).

Kościół Adventystów Dnia Siódmego w RP

The Seventh-day Adventist Church in the Republic of Poland

1.3.005

Adres:	00-366 Warszawa, ul. Foksal 8		
E-mail:	kancelaria@advent.pl	www.advent.pl	
Data powstania na terenie Polski: 1888 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1888		Data rejestracji: 1946 r. Date of registration: 1946	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes	
Ogółem Total	2000	9 492	69	88	151
	2005	9 620	70	82	150
	2010	9 624	62	84	155
	2015	9 698	66	92	148
	2020	9 838	74	103	146
	2022	9 734	74	106	145
	2023	9 949	85	107	147
	2024	8 559	78	108	149
Dolnośląskie	872	4	8	14	
Kujawsko-pomorskie	407	2	6	7	
Lubelskie	272	5	7	7	
Lubuskie	194	1	4	4	
Łódzkie	405	6	9	10	
Małopolskie	773	10	9	12	
Mazowieckie	1 014	8	13	14	
w tym of which Warszawa	648	–	1	5	
Opolskie	168	2	1	3	
Podkarpackie	293	2	5	10	
Podlaskie	214	4	5	5	
Pomorskie	575	3	5	9	
Śląskie	2 149	15	20	27	
Świętokrzyskie	73	2	2	3	
Warmińsko-mazurskie	115	3	5	5	
Wielkopolskie	574	7	3	8	
Zachodniopomorskie	461	4	6	11	

Nazwa adwentyzmu pochodzi od łacińskiego słowa *adventus*, czyli przyjście, używana jest przez wspólnoty wyznaniowe, głoszące bliskie przyjście Chrystusa. Określenie „dnia siódmego” odnosi się do soboty, która według Dekalogu jest siódmym dniem tygodnia, dniem poświęconym na odpoczynek i kult Boga. Twórcą ruchu nazywanego „przebudzeniem adwentowym” był William Miller (1782–1849). Adwentyści Dnia Siódmego zorganizowali się w Kościół w 1863 r. w USA pod kierunkiem Ellen G. White. W Polsce pierwszy ośrodek powstał w 1888 r. na Wołyniu, a następny w 1893 r. w Łodzi.

Jak wszyscy protestanci, adwentyści wywodzą doktrynę Kościoła z Biblii. Za misję Kościoła uważają doprowadzenie ludzi do przyjęcia Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela i przygotowanie świata na Jego bliskie powtórne przyjście. Kościół podkreśla autorytet Dziesięciorga Przykazań, przez co rozumieją przywrócenie praktyki czczenia soboty jako wymaganego dekalogiem dnia odpoczynku. Wierni nie uznają kultu świętych, obrazów i relikwii oraz nauki o nieśmiertelności duszy, czyśćcu i mękach piekielnych. Wierzą, że człowiek po śmierci „umiera cały” i nie ma innej kary niż anihilacja. Akcentując naukę o ciele człowieka jako świątyni Ducha Świętego, podkreślają wartość profilaktyki zdrowotnej. Z tego powodu nie jedzą tzw. pokarmów nieczystych, propagują wegetarianizm oraz abstynencję od wszelkich używek. Najwyższą władzą Kościoła w Polsce jest Zjazd Kościoła odbywający się co 5 lat, a pomiędzy jego sesjami, Rada Kościoła na czele z przewodniczącym. Może nim zostać jedynie duchowny ordynowany.

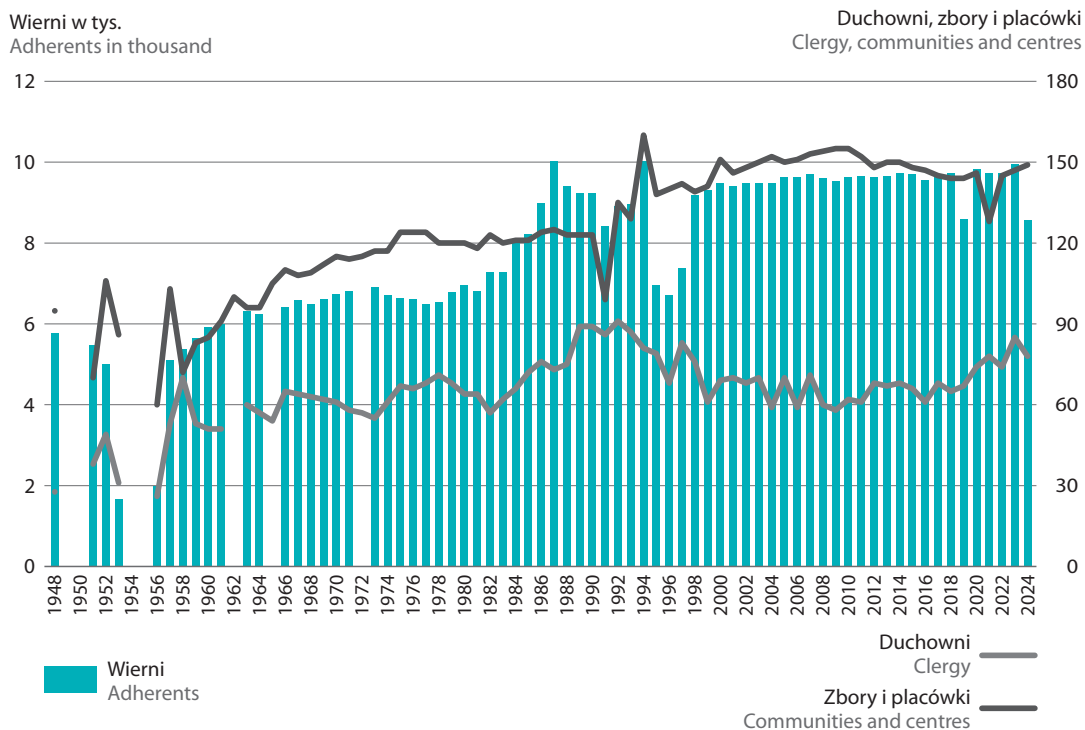
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego w Polsce administracyjnie dzieli się na trzy diecezje: wschodnią z siedzibą w Warszawie, zachodnią w Poznaniu i diecezję południową w Krakowie. Kościół posiada Wyższą Szkołę Teologiczno-Humanistyczną. Prowadzi placówki pomocy: dom opieki i świetlice środowiskowe. Opieką nad osobami starszymi i przewlekle chorymi zajmuje się Dom Opieki „Samaritanin”, a opieką nad dziećmi cztery świetlice środowiskowe: w Gdańsku, Opolu, Wrocławiu i Lidzbarku Warmińskim. Kościół organizuje pomoc dla domów dziecka oraz wspiera biednych, bezdomnych, chorych i osoby dotknięte klęskami żywiołowymi.

Wierni Kościoła zobowiązani są do indywidualnej modlitwy, studium (lektury) Pisma Świętego, uczestnictwa w cotygodniowych nabożeństwach, uczestnictwa w obrzędzie Wieczerzy Pańskiej i umywania nóg. Nowi członkowie Kościoła przyjmowani są poprzez chrzest i głosowanie poprzedzone lekcjami biblijnymi udzielanymi przez osobę duchowną.

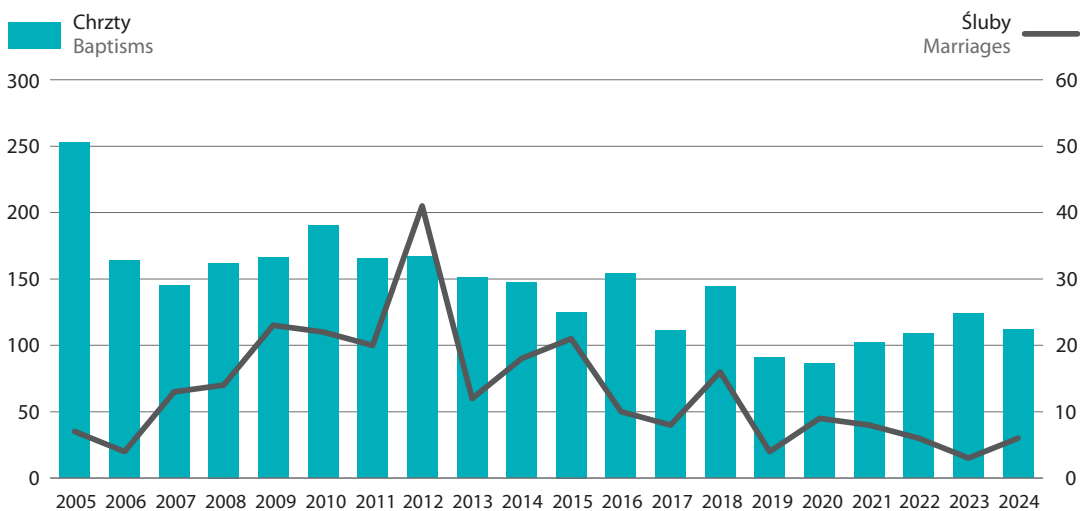
Kościół posiada osobowość prawną uregulowaną odrębną ustawą z dnia 30 czerwca 1995 r. o stosunku Państwa do Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 97, poz. 481, z późn. zm.).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w RP zadeklarowało 3129 osób.

Wykres 4.24. Wierni, duchowni i zbory Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w RP
 Chart 4.24. Adherents, clergy and communities of the Seventh-day Adventist Church in the Republic of Poland

Wykres 4.25. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Adwentystów Dnia Siódmego w RP
 Chart 4.25. Baptisms and marriages contracted in the Seventh-day Adventist Church in the Republic of Poland

Mapa 4.19. Diecezje Kościoła Adwentystów Dnia Siódmego w RP w 2024 r.
 Map 4.19. Dioceses of the Seventh-day Adventist Church in the Republic of Poland in 2024

Zasady wiary

(...) Łaskawy Stwórca po sześciu dniach dzieła stworzenia odpoczął dnia siódmego, ustanawiając sobotę pamiątką stworzenia dla wszystkich ludzi. Czwarte przykazanie niezmiennego prawa Bożego wymaga, by przestrzegać tego siódmego dnia – soboty – jako dnia odpoczynku, czci i służby, zgodnie z nauką i przykładem Jezusa, Pana szabatu. Sobota jest dniem cudownej społeczności z Bogiem i bliźnimi. Jest także symbolem naszego odkupienia w Chrystusie, znakiem uświęcenia, dowodem naszej lojalności wobec Boga oraz przedsmakiem wieczności w Królestwie Bożym. Sobota jest niezmiennym znakiem wiecznego przymierza między Bogiem a Jego ludem. Radosne przestrzeganie tego czasu od wieczora do wieczora, od zachodu słońca do zachodu słońca, jest uczczeniem boskiego dzieła stworzenia i odkupienia.

Źródło: za stroną <https://adwent.pl/o-kosciele/zasady-wiary/zasady-wiary/>.

Source: based on <https://adwent.pl/o-kosciele/zasady-wiary/zasady-wiary/>.

Adwentyści Dnia Siódmego – Ruch Reformacyjny

The Seventh Day Adventist Reform Movement

1.3.006

Adres:	41-707 Ruda Śląska, ul. Piłsudskiego 149	
E-mail:	sekretariat@adsrr.pl	https://adsrr.pl/
Data powstania na terenie Polski: 1925 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1925	Data rejestracji: 1990 r. Date of registration: 1990	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 48 No. in the register of churches and other religious associations: 48	Data wpisu: 31.07.1990 r. Date of entry: 31.07.1990	

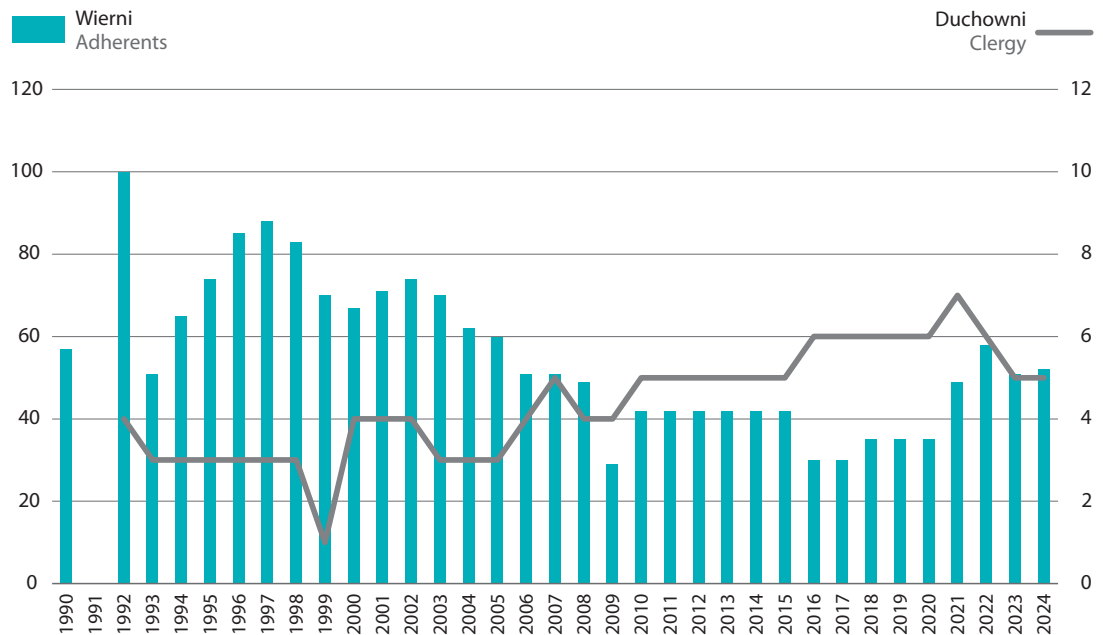
Lata Years	Wierni Adherents	Duchowni Clergy
1999	70	1
2005	60	3
2010	42	4
2015	42	5
2020	35	6
2022	58	6
2023	51	5
2024	52	5

Ruch powstał w wyniku rozłamu w obrębie Adwentyków Dnia Siódmego na tle stosunku do służby wojskowej. Grupa wyznawców nieakceptujących jej ze względów pacyfistycznych utworzyła w drugiej połowie XX w. odrębne ugrupowanie. Obecnie jego główna siedziba znajduje się w Rudzie Śląskiej. Pod względem struktury tworzy Zjednoczenie obejmujące okręg śląski oraz sześć placówek: lubelską, podkarpacką, łódzką, dolnośląską, zachodnio-pomorską oraz kujawsko-pomorską. Większość wiernych mieszka w okręgu śląskim. Organizacyjnie podporządkowane jest Generalnej Konferencji Adwentyków Dnia Siódmego Poruszenie Reformacyjne z siedzibą w USA, uważanej przez tę wspólnotę za „miarodajny i najwyższy autorytet w sprawach wiary i moralności”. Członkowie Kościoła za cele swojej działalności przyjmują: głoszenie Ewangelii, rozwijanie chrześcijańskiej miłości wśród ludzi, prowadzenie życia zgodnie z Dekalogiem i kształtowanie wysokiej postawy moralnej człowieka. Propagują abstynencję i wegetarianizm, a także sprzeciwiają się służeniu w wojsku. Dniem świątecznym jest, jak w całym ruchu adwentyckim, sobota. Wierni tego Kościoła uważają, że dzień ten został dany człowiekowi jako ciągłe przypomnienie dzieła stworzenia i uwielbienia Stwórcy w tym dniu.

Przyjmowanie nowych członków odbywa się poprzez chrzest (całkowite zanurzenie w wodzie) osób dorosłych poprzedzony nauką i nawróceniem. Ważne dla wiernych Kościoła jest zachowywanie przykazań Bożych, odprawianie nabożeństw porannych i wieczornych w domu, uczęszczanie na nabożeństwa sobotnie, udział w uroczystościach Wieczery Pańskiej oraz udział w spotkaniach ewangelizacyjnych i pracy misyjnej.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Adwentyków Dnia Siódmego – Ruch Reformacyjny zadeklarowały 1254 osoby.

Wykres 4.26. Wierni i duchowni Adwentystów Dnia Siódmego – Ruch Reformacyjny
 Chart 4.26. Adherents and clergy of the Seventh Day Adventist Reform Movement

Kim są adwentyści reformowani

(...) Wierzymy, że Pan nasz, Jezus Chrystus, polecił swojemu zborowi sprawować następujące ustanowienia: święty chrzest wiary w wieku świadomym dokonywany poprzez zanurzenie w wodzie, który ma być poprzedzony nowonarodzeniem i nauką prawd biblijnych oraz świętą Wieczerzą Pańską pod postacią praśnego chleba i niesfermentowanego wina, jako pamiątkę jedynej i niepowtarzalnej ofiary krzyżowej, która ma być poprzedzona obrzędem wzajemnego umywania nóg. Wierzymy, że ciało chrześcijanina jest świątynią Ducha Świętego, dlatego powstrzymujemy się od wszelkich używek (jak tytoń czy alkohol), niezdrowych pokarmów i napojów, a także od nieskromnego ubioru i ozdabiania się biżuterią (zob. 1 List do Tymoteusza 2:9).

Na podstawie proroczych znaków czasu jesteśmy mocno przekonani, że żyjemy obecnie w końcowej fazie historii świata, określanej w Biblii jako „dni ostateczne”. Wierzymy, że Jezus Chrystus jest „tuż u drzwi” i jego powtórne przyjście w celu zabrania zbawionych do nieba będzie mieć miejsce u kresu obecnych „dni ostatecznych”. Zanim jednak nadejdzie ten czas, mamy możliwość przygotowania się na Jego powrót i głoszenia wszystkim ludziom na ziemi ostatniego poselstwa od Boga o trwającym obecnie sądzie w niebie, upadku Babilonu i Bożych przykazaniach (zob. Objawienie św. Jana 14:7–12; 18:1–4), aby też inni przyszli do pokuty, zaufali Jezusowi jako swemu Zbawcy i byli zbawieni. Odrzucamy naukę o nieśmiertelności duszy i niekończących się mękach w piekle. Wierzymy jednocześnie, że zmarli spoczywają nieświadomie w grobie, oczekując zmartwychwstania: sprawiedliwi do życia wiecznego; bezbożni na sąd i wieczne potępienie.

Źródło: za stronę <https://adsrr.pl/kim-jestesmy/>.

Source: based on <https://adsrr.pl/kim-jestesmy/>.

Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego

The Christian Church of Saturday Day

1.3.007

Adres:	43-300 Bielsko-Biała, ul. Cieszyńska 96	
E-mail:	sekretariat@kchds.pl	www.kchds.pl
Data powstania na terenie Polski: 1933 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1933	Data rejestracji: 1961 r. Date of registration: 1961	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 5 No. in the register of churches and other religious associations: 5	Data wpisu: 01.02.1990 r. Date of entry: 01.02.1990	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes	
Ogółem Total	1996	268	10	7	21
	2005	460	40	18	24
	2010	484	40	18	24
	2015	505	44	18	21
	2020	314	46	16	25
	2022	319	46	16	26
	2023	329	50	16	26
	2024	329	50	16	26
Dolnośląskie	10	2	1	1	
Kujawsko-pomorskie	19	2	2	2	
Lubelskie	1	–	–	1	
Lubuskie	3	1	–	1	
Łódzkie	26	6	2	6	
Małopolskie	35	3	1	1	
Mazowieckie	16	2	1	2	
Podkarpackie	6	2	–	2	
Podlaskie	2	–	–	1	
Pomorskie	10	3	1	2	
Śląskie	176	24	5	4	
Warmińsko-mazurskie	5	–	1	1	
Zachodniopomorskie	20	5	2	2	

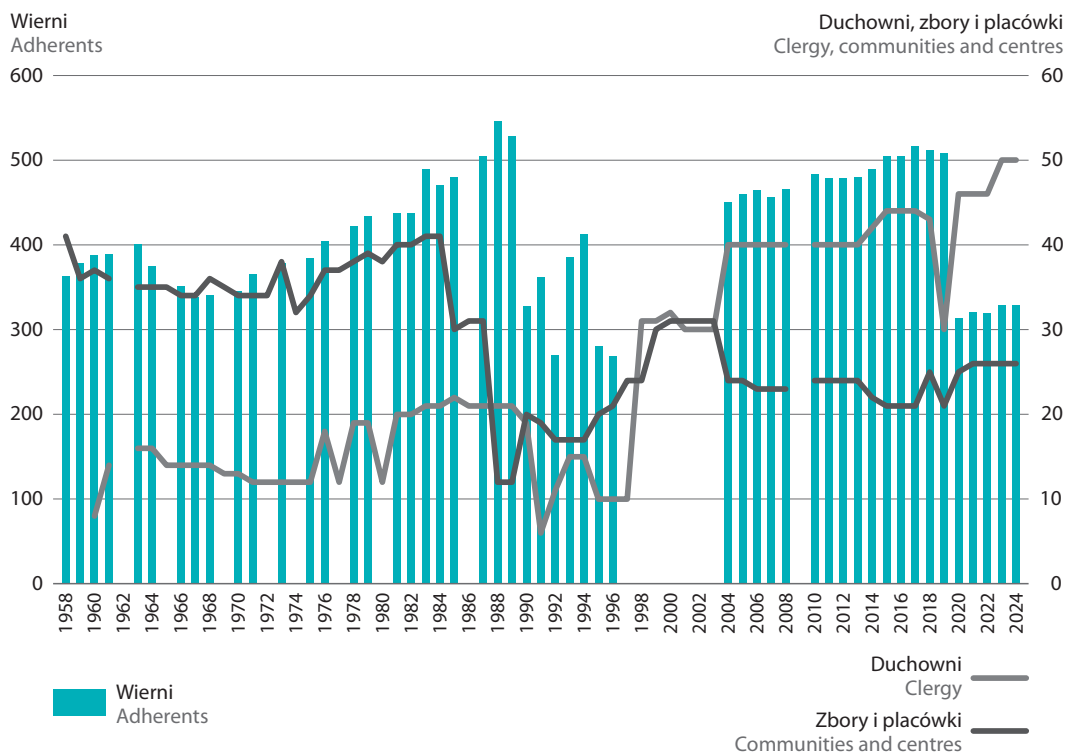
Kościół Chrześcijan Dnia Sobotniego narodził się w roku 1933 w wyniku podziału w Kościele Adwentystów Dnia Siódmego. Początkowo był nazywany jako tzw. „ruch Alfreda Kubego”. Wyróżniało go: postulowanie większej autonomii zborów, negowanie prorockiego charakteru założycielki adwentyzmu Ellen White oraz antytrynitaryzm. Pomimo tych różnic z adwentyzmem łączy go liczne zasady wiary, w tym przekonanie, że sobota jest nakazaną przez Biblię dniem odpoczynku, podczas którego głosi się Słowo Boże. Obecna nazwa obowiązuje od 1966 r.

Każdy członek Kościoła powinien głosić zasady Pisma Świętego i uczestniczyć w czynnej ewangelizacji. Naczelną władzą jest Synod Kościoła, a zwierzchnikiem Naczelny Prezbyter. Kościół dzieli się na 3 okręgi: południowy (z siedzibą w Bielsku-Białej), centralny (w Łodzi) i północny (w Bydgoszczy).

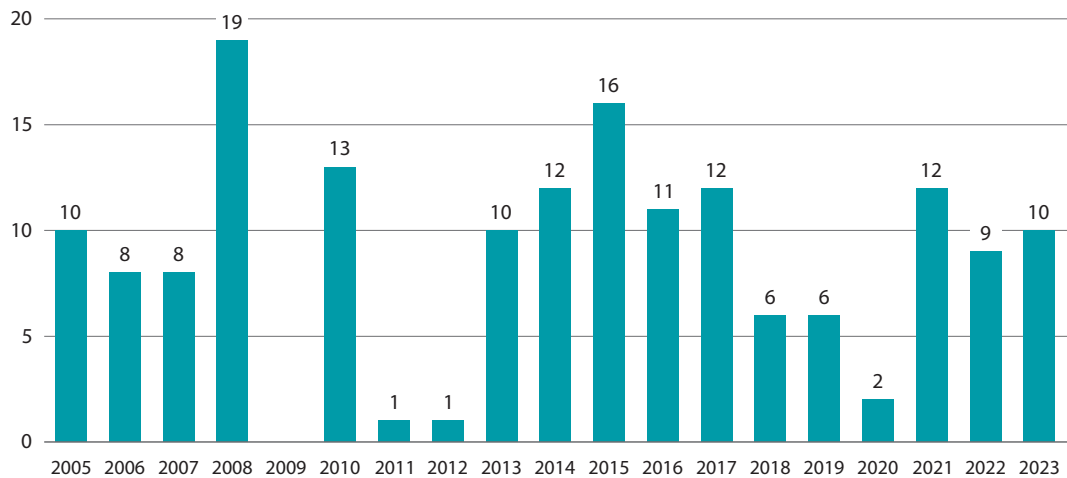
Kościół posiada Seminarium kształcące własnych duchownych. Istnieje Kościelna Służba Charytatywno-Opiekuńcza Tabita, która pomaga ubogim członkom wspólnoty, a także ludziom z zewnątrz. Przy Kościele działa wydawnictwo Duch Czasów, które wydaje kwartalnik „Duch Czasów” oraz rocznik „Lekcje Biblijne”.

Członkami Kościoła stają się osoby po chrzcie dorosłych (zwykle przez całkowite zanurzenie) i po nałożeniu rąk interpretowanym jako napełnienie Duchem Świętym. Wyznawcy zobowiązani są do: uczestnictwa w sobotnich nabożeństwach i uroczystościach religijnych, codziennej modlitwy, a także prowadzenia życia godnego człowieka odrodzonego.

Wykres 4.27. Wierni, duchowni oraz zbory i placówki Kościoła Chrześcijan Dnia Sobotniego
Chart 4.27. Adherents, clergy, communities and centres of the Christian Church of Saturday Day

Wykres 4.28. Chrzty udzielone w Kościele Chrześcijan Dnia Sobotniego
Chart 4.28. Baptisms contracted in the Christian Church of Saturday Day

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Chrześcijan Dnia Sobotniego zadeklarowało 249 osób.

W co wierzymy

(...) Jedyny Najwyższy Bóg i Władca Wszechrzeczy. Ojciec Pana Jezusa Chrystusa i ludzkości. Stwórca wszelkich istot na niebie i na ziemi. Jest Istotą Duchową. Bóg-Ojciec objawiony jest w Piśmie Świętym, a Jego Moc i Wielkość również w dziełach przyrody i w sumieniach ludzkich. Całkowicie poznany będzie dopiero przez zbawionych w wieczności. Bóg zakazał czynienia Swojej podobizny w jakiegokolwiek formie. Jest Istotą Wszechwiedzącą, pełną miłości i sprawiedliwości.

Źródło: za stroną <https://kchds.pl/o-nas>.

Source: based on <https://kchds.pl/o-nas>.

Chrześcijańska Wspólnota Zielonoświątkowa The Christian Pentecostal Community

1.3.008

Adres:	59-220 Legnica, ul. Sudec 3	
Strona internetowa:	www.chwz.org.pl	
Data powstania na terenie Polski: 1927 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1927	Data rejestracji: 1986 r. Date of registration: 1986	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 18 No. in the register of churches and other religious associations: 18	Data wpisu: 01.02.1990 r. Date of entry: 01.02.1990	

Województwa Voivodships	Zbory Protestant communities
Ogółem Total	1994 16
	2011 24
	2015 24
Dolnośląskie	6
Lubuskie	2
Łódzkie	1
Małopolskie	3
Opolskie	1
Podlaskie	1
Pomorskie	1
Śląskie	5
Warmińsko-mazurskie	2
Wielkopolskie	1
Zachodniopomorskie	1

Chrześcijańska Wspólnota Zielonoświątkowa swoje początki wiąże z pentekostalnym przebudzeniem, jakie miało miejsce na Łemkowszczyźnie w okresie międzywojennym. Ruch ten określany był mianem „pięćdziesiątnica” – od nazwy święta Zesłania Ducha Świętego. Część wiernych po II wojnie światowej została wysiedlona na ziemie zachodnie i północne. Po 1947 r. ruch został przez władze zmuszony do przymusowej unifikacji w ramach Zjednoczonego Kościoła Ewangelicznego. W 1986 r. dwadzieścia zborów należących

do tej organizacji wystąpiło z wnioskiem o odrębną rejestrację, tworząc samodzielny związek religijny pod nazwą Chrześcijańska Wspólnota Zielonoświątkowa.

ChWZ jest wspólnotą protestancką, należącą do nurtu zielonoświątkowego, z którego wyróżnia ją praktyka „umywania nóg” po Wieczerzy Pańskiej (za wzorem z Ewangelii Jana).

Siedziba Wspólnoty znajduje się w Legnicy. Na jej czele stoi Rada Naczelna. Członkami Rady są wszyscy przewodniczący zborów. Organem ustawodawczym jest Synod zwoływany co 5 lat.

Agendy Wspólnoty to: Duszpasterstwo Dzieci i Młodzieży, Fundacja „Życ z Nadzieją”, Misja Wśród Więźniów i Osób Uzależnionych.

Wspólnota prowadzi wydawnictwo „Droga Prawda Życie”, wydaje ono czasopismo „Droga, Prawda, Życie”.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Chrześcijańskiej Wspólnoty Zielonoświątkowej zadeklarowało 628 osób.

Zasady wiary

Wierzymy w:

(...)

4. Zbawienie z łaski jako dar Bożej miłości.
5. Nowonarodzenie z wody i Ducha Świętego, aby wejść do Królestwa Bożego.
6. Chrzest Duchem Świętym oraz prowadzenie i dary *(charyzmaty) Ducha Świętego.
7. Konieczność przyjęcia chrztu wodnego (przez zanurzenie). Przyjmowanie Wieczerzy Pańskiej (pod postacią chleba i wina, wraz z umywaniem nóg). Pomazanie olejem (ku uzdrowieniu).
8. Kościół (ciało Jezusa Chrystusa), którego głową i budowniczym jest Jezus Chrystus.
9. Powszechne zmartwychwstanie (wszystkich ludzi) i sąd Boży oraz życie wieczne (zbawionych) i wieczne potępienie.
10. Odrodzenie (nowe) życie chrześcijanina, to jest takie, którego w szczególności przejawami są:
 - modlitwa za władzę i postępowanie uczciwe, sprawiedliwe i święte (w tym bez nałogów);
 - poszanowanie godności każdego człowieka;
 - sumienne wykonywanie obowiązków (w domu, szkole, pracy, społeczeństwie);
 - dbanie o nierozzerwalność małżeństwa (związek kobiety i mężczyzny), rodzinę rodzicielstwo i macierzyństwo;
 - ochrona życia (w tym nieodbywanie służby wojskowej).

Źródło: za stronę <https://www.chwz.info.pl/zasady-wiary/>.

Source: based on <https://www.chwz.info.pl/zasady-wiary/>.

Kościół Boży w Chrystusie The Church of God in Christ

1.3.009

Adres:	03-741 Warszawa, ul. Białostocka 22	
E-mail:	biuro@kbwch.pl	www.kbwch.pl
Data powstania na terenie Polski: 1956 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1956	Data rejestracji: 1988 r. Date of registration: 1988	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 28 No. in the register of churches and other religious associations: 28	Data wpisu: 31.01.1990 r. Date of entry: 31.01.1990	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2000	1 656	131	8
	2005	3 173	164	10
	2010	3 856	187	14
	2015	4 860	174	14
	2020	5 023	137	17
	2022	4 908	122	17
	2023	5 058	116	17
	2024	5 628	155	17
Dolnośląskie	438	13	2	8
Kujawsko-pomorskie	108	3	–	3
Lubelskie	146	2	1	3
Lubuskie	305	13	3	9
Łódzkie	440	7	–	7
Małopolskie	232	9	–	5
Mazowieckie	1 351	48	1	19
w tym of which Warszawa	.	46	1	14
Opolskie	297	1	1	2
Podlaskie	110	3	–	3
Pomorskie	402	14	1	6
Śląskie	824	15	3	9
Warmińsko-mazurskie	88	6	2	4
Wielkopolskie	630	15	2	8
Zachodniopomorskie	257	6	1	6

Kościół należy do ruchu zielonoświątkowego protestantyzmu. W 1988 r. po rozpadzie Zjednoczonego Kościoła Ewangelicznego założyciele dokonali rejestracji Kościoła. Naczelną władzą jest Synod, zarządzaniem zajmuje się Rada Kościoła, a zwierzchnikiem Kościoła jest Naczelny Prezbyter. Do zobowiązań członków należy modlitwa, czytanie i rozważanie Słowa Bożego, regularne i aktywne uczestniczenie w zgromadzeniach zboru oraz dawanie świadectwa o Jezusie Chrystusie – życiem i słowem.

Kościół prowadzi nauczanie religii w punktach katechetycznych. Prowadzi również szeroką działalność charytatywną, obejmującą osoby ubogie, dzieci z domów dziecka oraz osoby uzależnione od narkotyków i ich rodziny. Kościół posiada Instytut Wydawniczy w Wylomie.

Członkiem Kościoła może zostać osoba, która nawróciła się i uwierzyła w Jezusa Chrystusa. Nawrócenie powinno być potwierdzone poprzez przyjęcie chrztu w wodzie.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Bożego w Chrystusie zadeklarowało 2007 osób.

Chrzest w Duchu Świętym

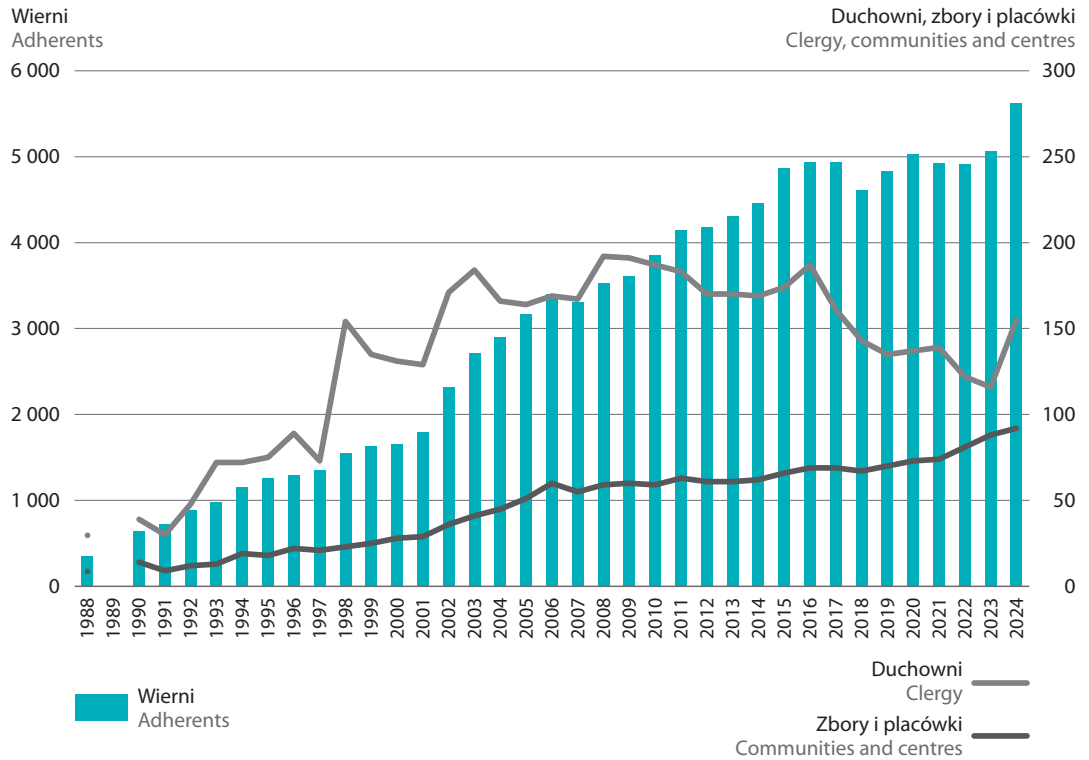
Chrzest w Duchu Świętym jest obiecany przez Pana Jezusa Chrystusa darem Bożym dla wszystkich nowo narodzonych wierzących. Początkowym znakiem towarzyszącym przy chrzcie w Duchu Świętym jest mówienie innymi językami, tak jak Duch Święty poddaje. Chrzest w Duchu Świętym daje wierzącemu dostęp do duchowych darów, które są manifestacją nadprzyrodzonej mocy Bożej w naszym życiu.

(Referencje: Mateusz 3,11; Jan 14,16.17; Dzieje Ap. 1,8; 2,4.38.39; 19,1-7; I Koryntian 12,1-11).

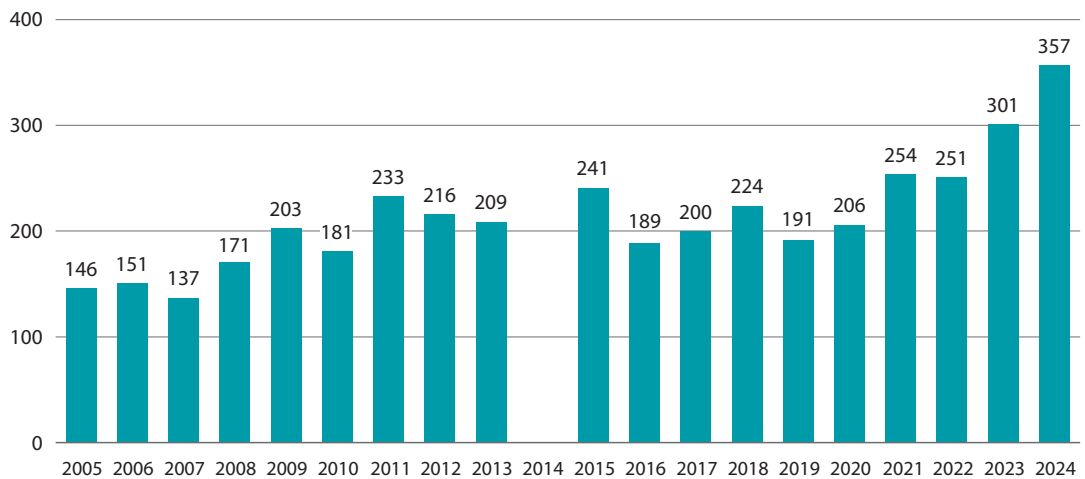
Źródło: za tekstem *Fundamentalne zasady wiary* na stronie <https://kbwch.pl/wyznanie-wiary/>.

Source: based on text *Fundamentalne zasady wiary* on the webpage <https://kbwch.pl/wyznanie-wiary/>.

Wykres 4.29. Wierni, duchowni i zbory Kościoła Bożego w Chrystusie
 Chart 4.29. Adherents, clergy and communities of the Church of God in Christ

Wykres 4.30. Chrzty udzielone w Kościele Bożym w Chrystusie
 Chart 4.30. Baptisms contracted in the Church of God in Christ

Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej w RP

The Church of Christian of Evangelical Faith in the Republic of Poland

1.3.010

Adres:	25-354 Kielce, ul. Sienkiewicza 3	
E-mail:	kancelaria@kchwe.pl	www.kchwe.pl
Data powstania na terenie Polski: 1929 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1929	Data rejestracji: 1988 r. Date of registration: 1988	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 25 No. in the register of churches and other religious associations: 25	Data wpisu: 31.01.1990 r. Date of entry: 31.01.1990	

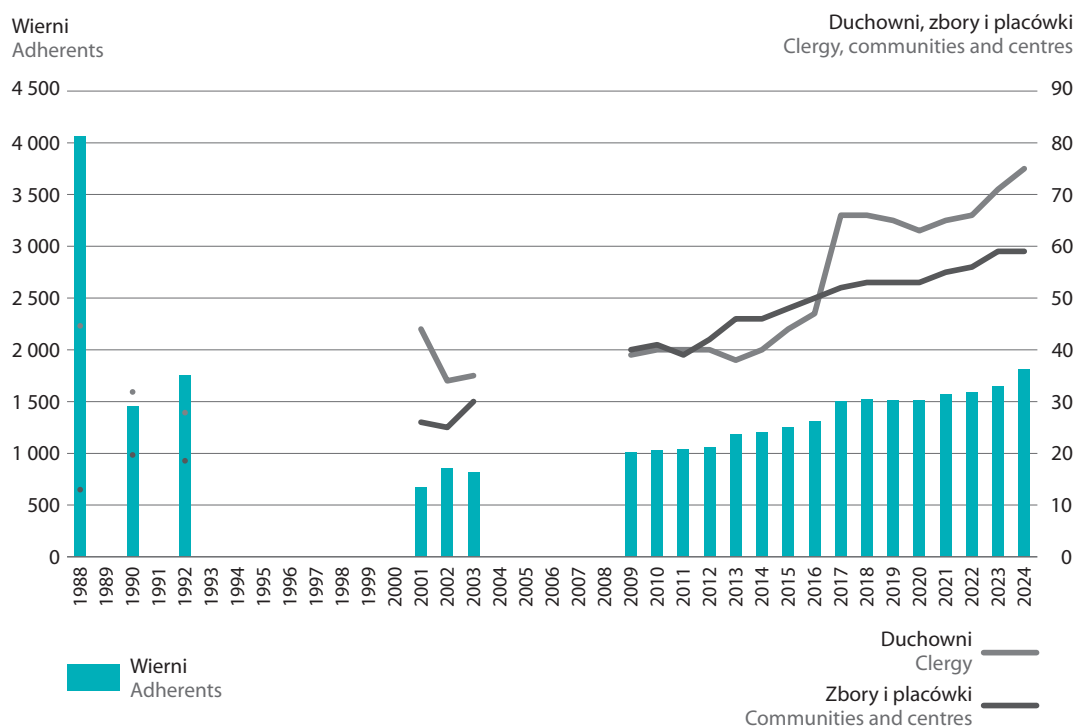
Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes	
Ogółem Total	2001	670	44	4	26
	2010	1 029	40	35	41
	2015	1 250	44	35	48
	2020	1 511	63	39	53
	2022	1 595	66	42	56
	2023	1 646	71	44	59
	2024	1 810	75	43	59
Dolnośląskie	126	6	4	6	
Lubelskie	226	14	8	14	
Lubuskie	45	2	1	1	
Łódzkie	60	4	1	4	
Małopolskie	120	4	2	2	
Mazowieckie	423	12	8	11	
Podkarpackie	40	2	2	2	
Pomorskie	197	7	3	4	
Śląskie	104	5	5	5	
Świętokrzyskie	287	13	4	4	
Warmińsko-mazurskie	24	2	1	1	
Wielkopolskie	38	1	2	3	
Zachodniopomorskie	120	3	2	2	

Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej został założony w 1929 r. na zjeździe w Starej Czołnicy (d. woj. wołyńskie), w wyniku połączenia różnych nurtów ruchu zielonoświątkowego z Polski centralnej oraz z kresów. Po wojnie, jak kilka innych ugrupowań, zmuszony został do unifikacji w ramach Zjednoczonego Kościoła Ewangelicznego i odzyskał osobowość prawną z chwilą jego rozpadu w roku 1988. Ważną rolę odgrywa w nim „kościół domowy”, którego „patriarchą” jest ojciec rodziny. Organizacyjnie poszczególne zbory są jednostkami autonomicznymi. Duchowni nazywani są prezbiterami.

Kościół posiada Kolegium Teologiczne oraz punkty nauczania religii. Prowadzi także świetlice środowiskowe dla dzieci i młodzieży, kawiarenki dla osób starszych i samotnych oraz punkty wydawania żywności. Kościół organizuje działalność ewangelizacyjną na terenie całego kraju, wydaje lokalne gazetki zborowe oraz ulotki o tematyce ewangelizacyjnej.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Chrześcijan Wiary Ewangelicznej zadeklarowało 688 osób.

Wykres 4.31. Wierni, duchowni i zbory Kościoła Chrześcijan Wiary Ewangelicznej
 Chart 4.31. Adherents, clergy and communities of the Christian Church of Evangelical Faith

Doktryna religijna

XV. O uzdrowieniu chorych

Fizyczne ciało człowieka zostanie odkupione (II Kor 4,16-5,8) dopiero w chwili powtórnego, chwalebego przyjścia Jezusa Chrystusa przez zmartwychwstanie umarłych i przemienienie żyjących, kiedy „to, co śmiertelne przyoblecze się w nieśmiertelność” (I Kor 15,52-54). Bóg jednak okazuje łaskę uzdrowienia ciała również w doczesności (II Mj 15,26; IV Mj 12,13; 21,4-10; Iz 38,1-8) przez modlitwę wiary w zbawcę dzieło Jezusa Chrystusa (Iz 53,4-5; Mt 8,1-17; 10,1,8; Dz 3,1-9), dary uzdrawiania (Mk 16,17-18.20; Dz 5,12-16; I Kor 12,9.28; Jk 5,13-16) oraz przez nauki medyczne (I Tym 5,23; II Tym 4,20). Niektóre choroby są wynikiem obecności złych duchów (demonów) i uzdrowienie następuje poprzez służbę uwalniania (Mt 17,15-18; Mk 5,2-9.15; Dz 19,11-12).

Źródło: za dokumentem na stronie <http://kchwe.pl/zasady-wiary/>.

Source: based on the document on the webpage <http://kchwe.pl/zasady-wiary/>.

Kościół Zielonoświątkowy The Pentecostal Church

1.3.011

Adres: 00-825 Warszawa, ul. Sienna 68/70

E-mail: nrk@kz.pl

www.kz.pl

Data powstania na terenie Polski: 1910 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 1910

Data rejestracji: 1987 r.

Date of registration: 1987

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes	
Ogółem Total	2000	19 840	324	100	182
	2005	20 944	341	111	211
	2010	21 743	348	118	218
	2015	24 241	362	126	240
	2020	24 840	391	136	264
	2022	26 628	428	126	282
	2023	27 309	447	135	288
	2024	27 068	438	132	294
Dolnośląskie	4 000	74	24	47	
Kujawsko-pomorskie	952	17	2	15	
Lubelskie	1 010	18	8	16	
Lubuskie	1 054	14	10	13	
Łódzkie	985	14	4	12	
Małopolskie	1 878	30	6	17	
Mazowieckie	2 869	48	2	27	
w tym of which Warszawa	2 586	40	2	19	
Opolskie	1 340	28	11	13	
Podkarpackie	966	18	8	13	
Podlaskie	971	12	5	9	
Pomorskie	2 636	44	10	27	
Śląskie	4 120	50	16	31	
Świętokrzyskie	132	3	2	3	
Warmińsko-mazurskie	1 358	25	10	17	
Wielkopolskie	1 674	24	6	19	
Zachodniopomorskie	1 123	19	8	15	

Ruch zielonoświątkowy, zwany także pentekostalnym, powstał w Stanach Zjednoczonych na początku XX w. Jego nazwa wywodzi się od greckiego słowa *pentekoste* oznaczającego pięćdziesiąty dzień po Wielkanocy, tj. Zesłanie Ducha Świętego, Zielone Świątki. Ruch zielonoświątkowy, w ramach którego Kościół Zielonoświątkowy stanowi największą wspólnotę wyznaniową, jest jednym z głównych nurtów protestantyzmu. Ruch rozwinął się w Polsce na początku naszego stulecia. Z początkiem XX w. na Śląsku Cieszyńskim, a w dwudziestolecu międzywojennym w centralnej i wschodniej Polsce.

Nazwa Kościoła Zielonoświątkowego pojawia się od 1988 r. Działające wcześniej w Polsce pentekostalne wspólnoty eklezjalne w Polsce (Kościół Stanowczych Chrześcijan i Kościół Chrześcijan Wiary Ewangelicznej) działały w ramach federacyjnego Zjednoczonego Kościoła Ewangelicznego, a po jego likwidacji większość wiernych zadecydowała o powołaniu Kościoła.

Kościół uważa się za „społeczność Ducha Świętego”. W doktrynie przyjmuje się, że życie chrześcijańskie jest „sprawą przeżywania obecności mocy Ducha Świętego”. Praktykuje chrzest dorosłych, który jest poprzedzony nawróceniem, czyli uznaniem osobistego charakteru ofiary Chrystusa (chodzi o wiarę i pewność tego, iż odkupił grzechy danego człowieka). Spowiedź jest możliwa wyłącznie przed Bogiem, a komunie przyjmuje się pod dwiema postaciami.

Podstawową jednostką Kościoła jest zbor, na czele którego stoją pastor i rada starszych. Najwyższą władzą jest synod zwoływany co cztery lata, a w okresie międzysynodalnym Naczelna Rada Kościoła. Przewodniczy jej prezbiter naczelny. Kościół pod względem organizacyjnym podzielony jest na 7 okręgów: Centralny, Wschodni, Południowy, Zachodni, Zachodnio-wielkopolski, Pomorski, Północny, którym przewodzą prezbiterzy okręgowi.

Organem prasowym Kościoła jest kwartalnik „Chrześcijanin” ukazujący się od 1929 r. Chrześcijańska Misja Kobiet prowadzi działalność wśród kobiet, wydaje kwartalnik „Samarytanka” i rocznik misyjny „Punkt Zwrotny”. Instytut Wydawniczy AGAPE zajmuje się wydawaniem literatury chrześcijańskiej.

Duchowni zdobywają przygotowanie teologiczne i duszpasterskie w Chrześcijańskiej Akademii Teologicznej w Warszawie, w Seminarium Teologicznym w Ustroniu czy Krakowskim Seminarium Biblijnym. Kościół prowadzi w Warszawie Wyższą Szkołę Teologiczno-Społeczną. Prowadzi także powszechne nauczanie za pośrednictwem Instytutu Biblijnego „Berea”, posiadającego oddziały w zborach. Służba Katechetyczna czuwa nad nauczaniem religii dzieci i młodzieży, które prowadzone jest w szkołach oraz w punktach katechetycznych (w 2017 r. do 13 punktów uczęszczało 5043 uczniów).

Kościół prowadzi liczne misje, m.in. Nowa Nadzieja zajmuje się osobami uzależnionymi od alkoholu, a Teen Challenge – osobami uzależnionymi od narkotyków. Misje prowadzą odpowiednie ośrodki. W 60 jednostkach (zakłady karne, areszty śledcze) działalność ewangelizacyjną prowadzi Misja Więzienna.

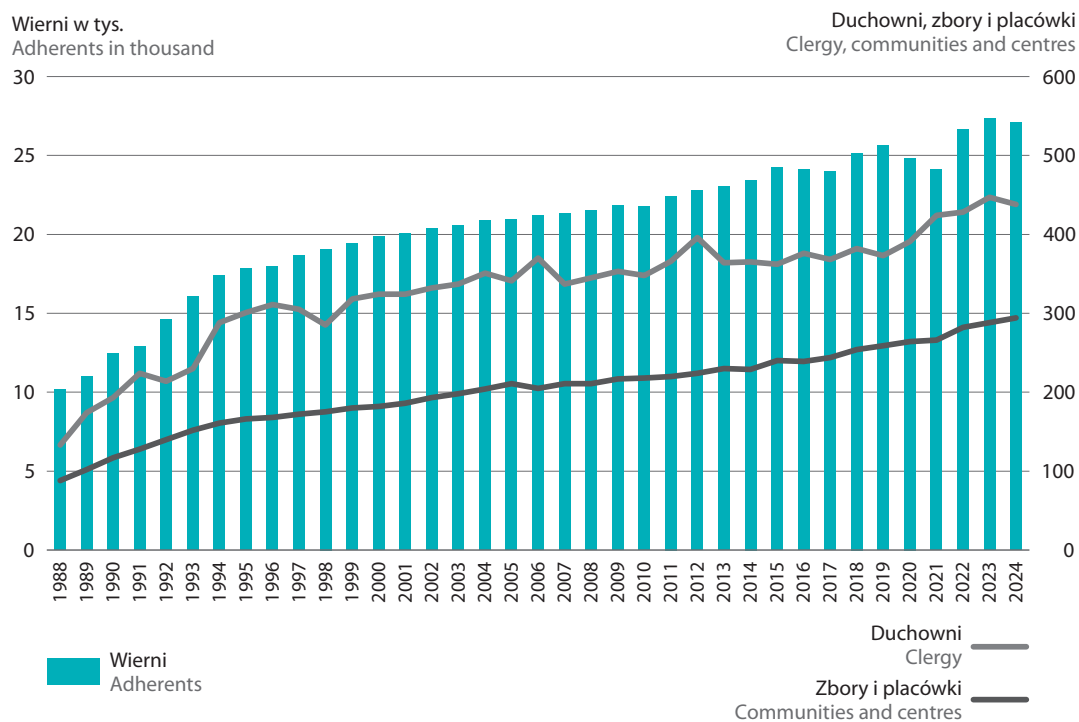
Nowi członkowie przyjmowani są przez publiczne wyznanie wiary i chrzest wiary (przez zanurzenie). Do zobowiązań członków Kościoła należą modlitwa indywidualna i studiowanie Pisma Świętego, a także regularne uczestniczenie w nabożeństwach i aktywne uczestnictwo w działalności zborowej.

Kościół posiada osobowość prawną uregulowaną odrębną ustawą z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do Kościoła Zielonoświątkowego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 41, poz. 254, z późn. zm.).

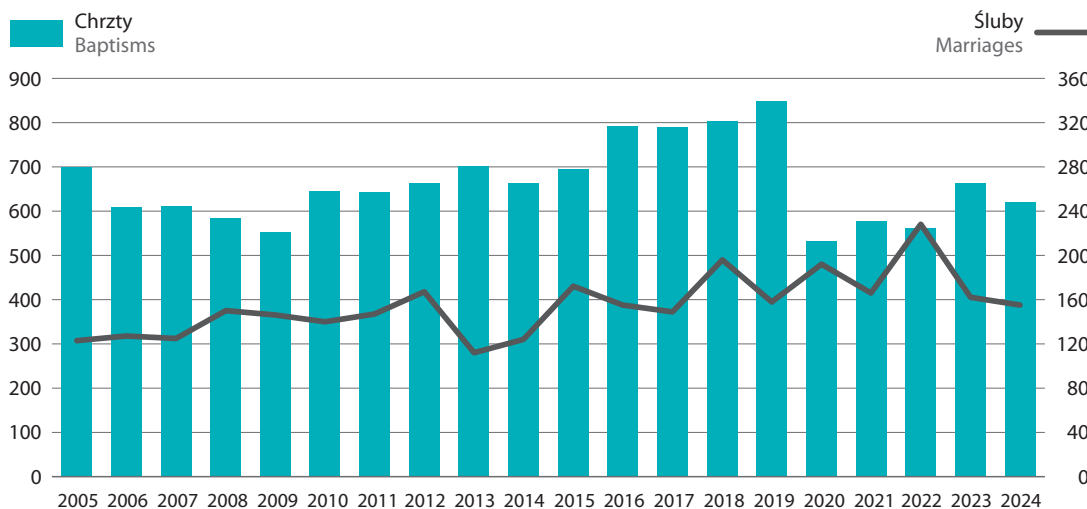
Kościół jest częścią składową współczesnego ruchu zielonoświątkowego – należy do Europejskiego Aliansu Zielonoświątkowego, Światowej Wspólnoty Zborów Bożych oraz Aliansu Ewangelicznego.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Zielonoświątkowego zadeklarowało 30 105 osób, co stanowiło 0,08% ogółu ludności Polski i 0,10% osób odpowiadających na pytanie o wyznanie.

Wykres 4.32. Wierni, duchowni i zbory Kościoła Zielonościątkowego
 Chart 4.32. Adherents, clergy and communities of the Pentecostal Church

Wykres 4.33. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Zielonościątkowym
 Chart 4.33. Baptisms and marriages contracted in the Pentecostal Church

Mapa 4.20. Okręgi Kościoła Zielonoświątkowego w 2024 r.
 Map 4.20. Districts of the Pentecostal Church in 2024

— Granice okręgów Border of districts

W – Wierni Adherents D – Duchowni Clergy Ś – Świątynie Temples P. – Parafie Parishes

Okręg centralny

W – 3 854
 D – 62
 Ś – 6
 P. – 39

Okręg południowy

W – 5 998
 D – 80
 Ś – 22
 P. – 48

Okręg zachodni

W – 5 340
 D – 102
 Ś – 35
 P. – 60

Okręg zachodnio-wielkopolski

W – 3 851
 D – 57
 Ś – 24
 P. – 47

Okręg pomorski

W – 3 588
 D – 61
 Ś – 12
 P. – 42

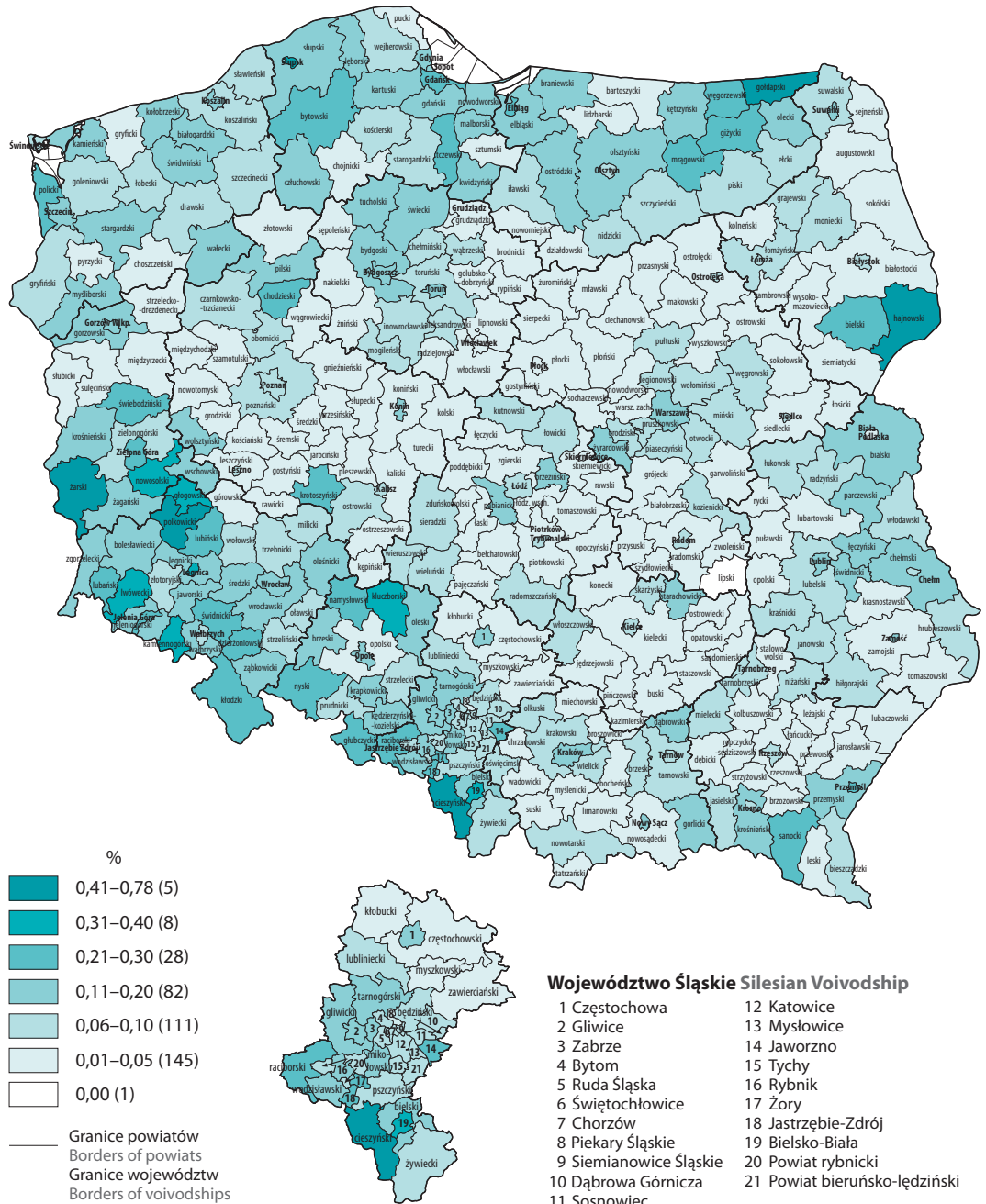
Okręg północny

W – 2 329
 D – 37
 Ś – 15
 P. – 26

Okręg wschodni

W – 2 108
 D – 39
 Ś – 18
 P. – 32

Mapa 4.21. Ludność deklarująca przynależność do Kościoła Zielonoświątkowego w 2021 r. według NSP 2021
 Map 4.21. Population declaring affiliation with the Pentecostal Church in 2021 based on the 2021 National Census

6. Chrzest Duchem Świętym

Chrzest Duchem Świętym jest wyzwoleniem Ducha Świętego w wierzących, wzmocnieniem i udzieleniem duchowych darów łaski, charyzmatów, ku budowaniu Ciała Chrystusowego – Kościoła, dla skutecznej służby i świadectwa. Znakiem chrztu Duchem Świętym jest przemienione życie, duchowe dary łaski Bożej, w tym natchnione przez Ducha Świętego, mówienie innymi językami (głosolalia). (...)

7. Ustanowienia Chrystusowe

Chrystusowe ustanowienia dla Kościoła to – chrzest i Wieczerza Pańska. Chrzest w Kościele jest chrztem wiary. Jest on znakiem wspólnoty z Chrystusem w Jego śmierci i zmartwychwstaniu, znakiem wszczęcia w Chrystusa i przebaczenia grzechów. Chrzest jest wykonywany w imię Ojca i Syna, i Ducha Świętego przez zanurzenie w wodzie. Wieczerza Pańska jest wspomnianiem, pamiętki śmierci Pańskiej; obchodzona jest pod dwiema postaciami: chleba i wina. Chleb jest „społecznością ciała Chrystusowego”, kielich jest „społecznością krwi Chrystusowej”. Obecność Chrystusa w Wieczerzy Pańskiej jest rzeczywista, ale duchowa, nie materialna. (...)

8. Uzdrawienie chorych

Fizyczne ciało człowieka zostanie odkupione dopiero w chwili powtórnego, chwalebego przyjścia Jezusa Chrystusa przez zmartwychwstanie umarłych i przemienienie żyjących, kiedy „to, co skazitelne przyoblecze się w nieskazitelność”. Bóg jednakże okazuje łaskę uzdrawienia również w doczesności przez modlitwę wiary w zbawcze dzieło Jezusa Chrystusa, dary uzdrawiania oraz przez nauki medyczne.

Źródło: <https://kz.pl/wyznanie-wiary/>.

Source: <https://kz.pl/wyznanie-wiary/>.

Ewangeliczna Wspólnota Zielonoświątkowa The Evangelical Pentecostal Community

1.3.012

Adres: 38-505 Bukowsko, Wola Piotrowa 40

Data powstania na terenie Polski: XIX w. Date of establishment on the territory of Poland: 19th c.	Data rejestracji: 1981 r. Date of registration: 1981
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 10 No. in the register of churches and other religious associations: 10	Data wpisu: 11.01.1990 r. Date of entry: 11.01.1990

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2000	555	58	4
	2005	511	70	5
	2010	493	69	6
	2015	567	71	8
	2020	589	80	8
	2022	614	70	6
	2023	622	69	6
	2024	626	78	6
Dolnośląskie	45	6	1	1
Małopolskie	52	5	–	1
Opolskie	32	6	–	1
Podkarpackie	497	61	5	5

Za bezpośredni początek Wspólnoty można uważać pierwsze dziesięciolecie XX w. Wtedy to na Śląsku Cieszyńskim w ramach pietystycznego ruchu (Społeczności Chrześcijańskiej) Kościoła Ewangelickiego powstało duchowe przebudzenie o charakterze zielonoświątkowym. W 1910 r. ta grupa „przebudzeniowa” została zarejestrowana przez ówczesne władze Monarchii Austro-Węgierskiej pod nazwą „Związek Stanowczych Chrześcijan”. W wyniku I wojny światowej zbory tego ruchu zostały podzielone granicą polsko-czechosłowacką. Po II Wojnie Światowej (w latach 1968–1972) część rodzin przesiedliło się do 3 opuszczonych wiosek na terenie województwa podkarpackiego: Woli Piotrowej, Puław i Wisłoczka, tworząc trzy samodzielne zbory. W 1981 r. zbory te zostały zarejestrowane pod nazwą „Protestancka Wspólnota Regionu Bieszczadzkiego – Kościół Zielonoświątkowy”. Obecną nazwę Wspólnota przyjęła w 1988 r.

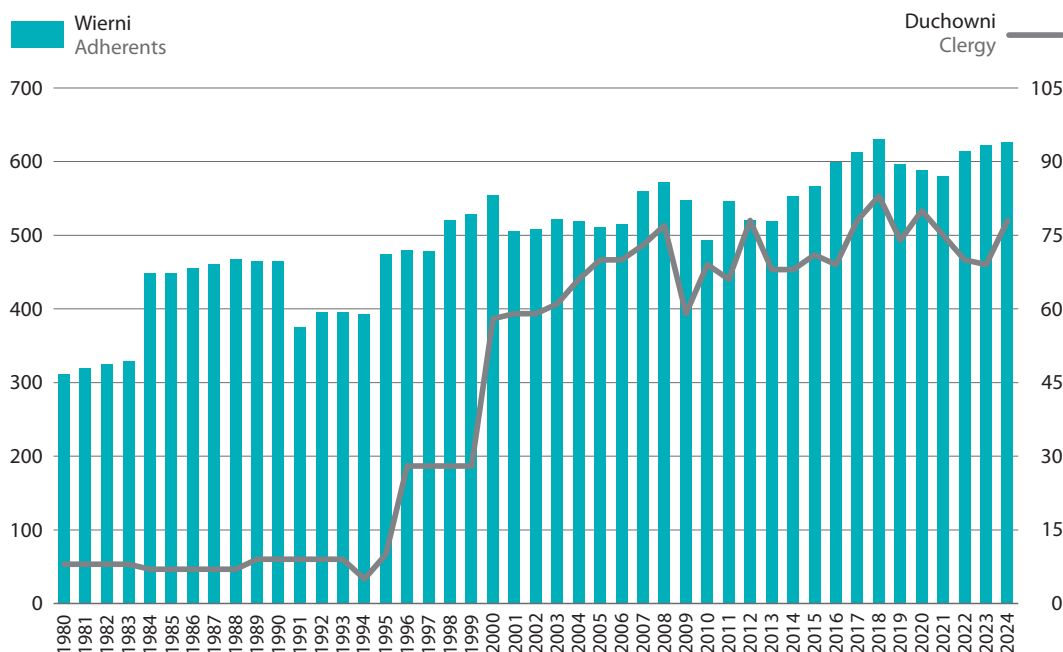
Za jedyne nieomyślne źródło wiary Wspólnota uznaje „całe Pismo Święte”.

Zasady wiary przewidują, iż każdy kto ubiega się o członkostwo we Wspólnocie, musi przeżyć duchowe narodzenie jako świadectwo wewnętrznej przemiany, przyjąć chrzest wiary poprzez zanurzenie w wodzie i dobrowolnie zadeklarować członkostwo. O przyjęciu do Wspólnot decydują członkowie zboru.

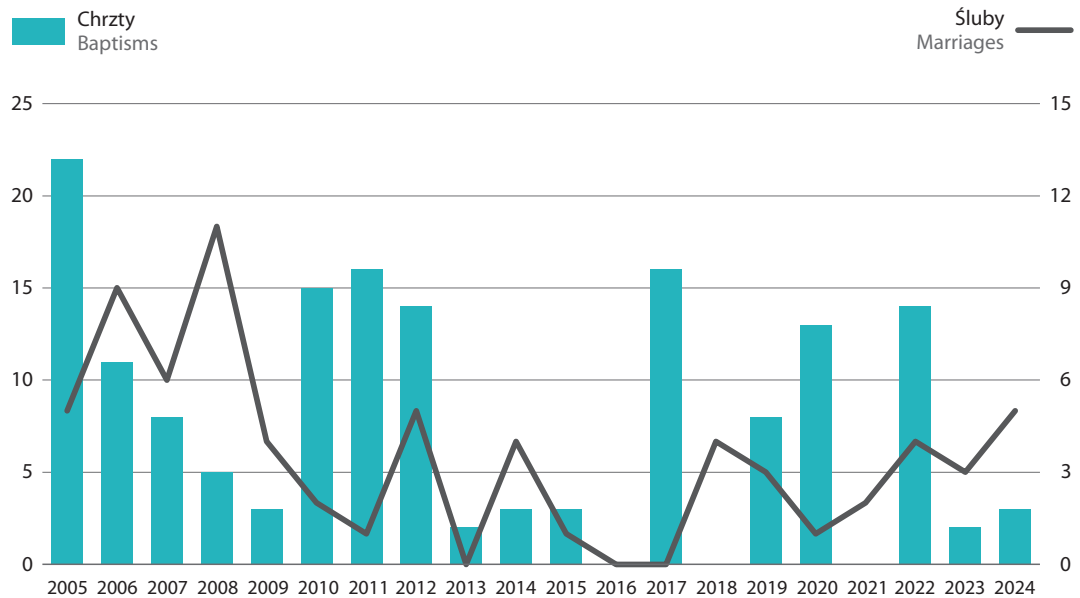
Członkowie Wspólnoty praktykują: systematyczne i indywidualne czytanie (połączone z analizą) Słowa Bożego, jako „codzienny pokarm duchowy”, indywidualną codzienną modlitwę, a także systematyczne uczestnictwo w nabożeństwach (co najmniej 3 razy w tygodniu).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Ewangelicznej Wspólnoty Zielonoświątkowej wynosiła 197.

Wykres 4.34. Wierni i duchowni Ewangelicznej Wspólnoty Zielonoświątkowej
Chart 4.34. Adherents and clergy of the Evangelical Pentecostal Community

Wykres 4.35. Chrzty i śluby udzielone w Ewangelicznej Wspólnocie Zielonościowej
 Chart 4.35. Baptisms and marriages contracted in the Evangelical Pentecostal Community

Doktryna religijna

(...) 8. Kościół i społeczność wierzących. Wierzymy, że wszyscy odrodzeni, wierzący w Pana Jezusa Chrystusa, są członkami duchowego Kościoła (Jego mistycznego ciała), którego głową jest sam Pan Jezus Chrystus. Odrodzeni chrześcijanie podczas swej ziemskiej wędrówki tworzą społeczności, zwane zborami. Wierzymy, że lokalny zbor jest w najwyższym stopniu Kościołem Jezusa Chrystusa na ziemi, filarem i podwaliną prawdy (1 Tymoteusza 3,15). Nie ma nad nim żadnej duchowej władzy – podlegają jedynie swej „głowie”, Panu Jezusowi Chrystusowi. W lokalnych zborach usługują starsi i diakoni (1 Tymoteusza 3:1-13). Starsi zboru to mężczyźni spełniający biblijne wymogi dla tej służby. Oni ponoszą główną odpowiedzialność za nauczanie w zborze, jako „dobrzy nauczyciele” i przejawiają troskę pasterską o „zbor Boga nabyty jego krwią” (Dz 20:28). Diakoni również spełniają biblijne wymogi dla tej służby i są wsparciem dla usługiwania starszych zboru. Mogą być nimi także kobiety, choć nie nauczają publicznie w zborze, gdyż do tej służby Bóg przeznaczył mężczyzn (1 Tym 3:11 i 2:12). Nie uznajemy podziału w kościele na duchownych i laików, gdyż zgodnie z nauczaniem Pana Jezusa „wszyscy jesteście braćmi” (Mateusza 23:8-11). Uznajemy tym samym „kapłaństwo wszystkich wierzących” (1 Piotra 2:9).

Źródło: za stroną https://www.wola.ewz.net.pl/?page_id=165.

Source: based on https://www.wola.ewz.net.pl/?page_id=165.

Kościół Chrystusowy w RP

The Fellowship of Christian Churches in the Republic of Poland

1.3.013

Adres:	02-620 Warszawa, ul. Puławska 114/4	
E-mail:	kancelaria@chrystusowi.pl	www.chrystusowi.pl
Data powstania na terenie Polski: 1921 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1921	Data rejestracji: 1988 r. Date of registration: 1988	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 24 No. in the register of churches and other religious associations: 24	Data wpisu: 01.02.1990 r. Date of entry: 01.02.1990	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2000	4 291	63	28
	2005	5 673	93	33
	2010	4 927	112	33
	2015	5 138	366	28
	2020	6 645	365	31
	2022	6 821	492	28
	2023	6 650	490	26
	2024	7 365	444	27
Dolnośląskie	395	35	1	3
Kujawsko-pomorskie	110	8	1	1
Lubelskie	483	18	2	3
Łódzkie	740	53	2	5
Małopolskie	80	2	–	1
Mazowieckie	3 504	186	4	17
w tym of which Warszawa	3 175	151	2	10
Opolskie	46	4	–	1
Podkarpackie	150	3	–	1
Podlaskie	163	12	2	3
Pomorskie	70	3	1	1
Śląskie	608	55	4	5
Świętokrzyskie	84	6	1	1
Warmińsko-mazurskie	402	27	4	5
Zachodniopomorskie	530	32	5	5

Kościół jest kontynuatorem wspólnoty religijnej istniejącej pod nazwami: Kościół Chrystusowy, Zjednoczenie Kościołów Chrystusowych. Należy do grupy tzw. wolnych kościołów „drugiej reformacji”. Wywodzi się z Ruchu Kościołów Chrystusowych, zapoczątkowanego przez T. Campbella (1763–1854).

Celem Kościoła jest głoszenie wspólnie wyznawanej wiary oraz zachowanie warunków religijnych opartych na wykładni Pisma Świętego, a także stosowaniu obrzędów wskazanych w Nowym Testamencie. Członkowie Kościoła uznają: chrzest w wieku świadomym poprzez zanurzenie w wodzie i Wieczerzę Pańską – komunie pod postacią chleba i wina. Podstawową jednostką organizacyjną Kościoła jest zbor – lokalna wspólnota wierzących. Kościół ma strukturę federacyjną, zbory są autonomiczne, posiadają osobowość prawną oraz

samodzielnie dysponują swoim majątkiem. Najwyższą władzą zboru jest zebranie wiernych. Najwyższym organem Kościoła jest zwoływany co cztery lata Synod (zgromadzenie delegatów zborów i agend przykościelnych). Kościół na zewnątrz reprezentuje Sekretariat Kościoła, których członków wybiera Synod. Zwierzchnikiem jest Prezbiter Naczelny Kościoła.

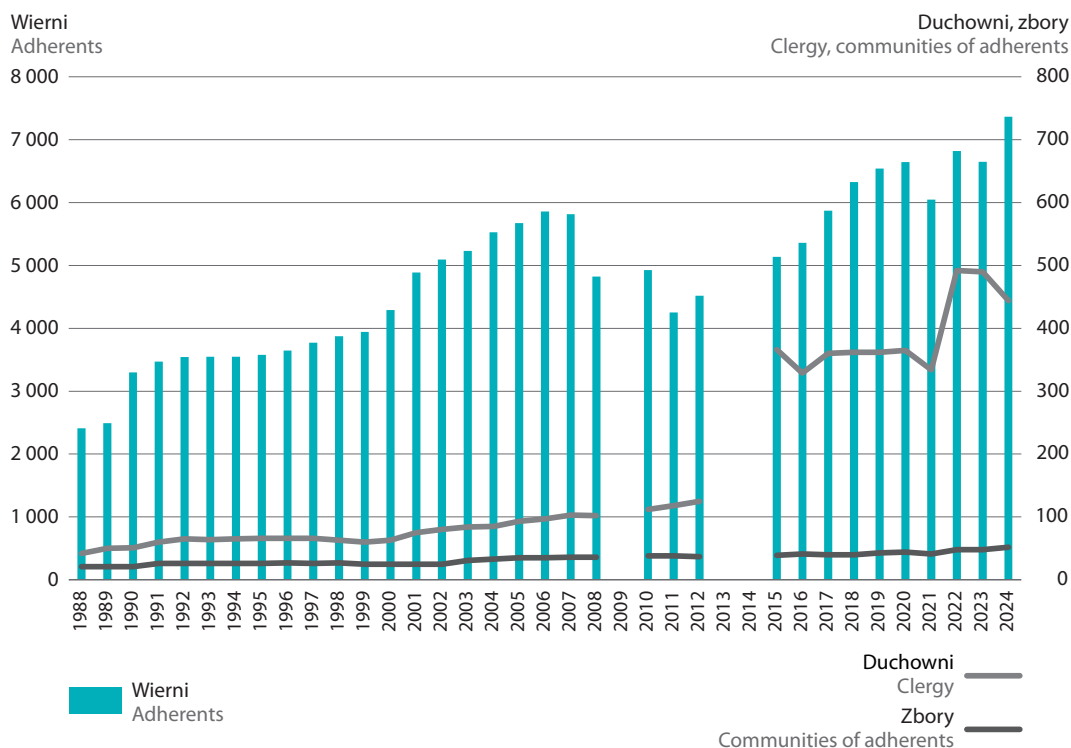
Kościół w 2017 r. prowadził: Chrześcijański Instytut Biblijny kształcący 173 studentów, Ośrodek Katechetyczno-Misyjny dla 850 uczniów, Centrum Edukacji Graceland (110 osób), 36 zborowe punktu katechetyczne (880 uczniów). Prowadzi Klub dla dzieci i klub młodzieżowy, a także poradnie chrześcijańskie i świetlice dla dzieci ze środowisk trudnych. Organizuje działalność charytatywną: pomaga osobom starszym, niepełnosprawnym i ubogim oraz uchodźcom, organizuje także paczki świąteczne dla dzieci oraz akcje sąsiedzkiej pomocy. W 2002 r. wierni powołali Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynności. Wydaje kwartalnik „Słowo i Życie” oraz lokalne gazety wspólnotowe.

Członkiem zboru może zostać osoba, która przeżyła osobiste nawrócenie. Kwestia członkowska sprowadza się do złożenia deklaracji. Decyzję o przyjęciu podejmuje Rada Starszych. Członkostwo warunkowane jest przyjęciem chrztu „w wieku świadomym”. Kościół zachęca wiernych do codziennego czytania Pisma Świętego i osobistej modlitwy oraz do uczestniczenia w niedzielnych nabożeństwach z Wieczszą Pańską i nabożeństwach okolicznościowych. Kościół utrzymuje kontakty z bratnimi kościołami i zborami, jest członkiem-założycielem Aliansu Ewangelicznego w RP skupiającego osiem kościołów i związków wyznaniowych oraz 10 organizacji parakościelnych.

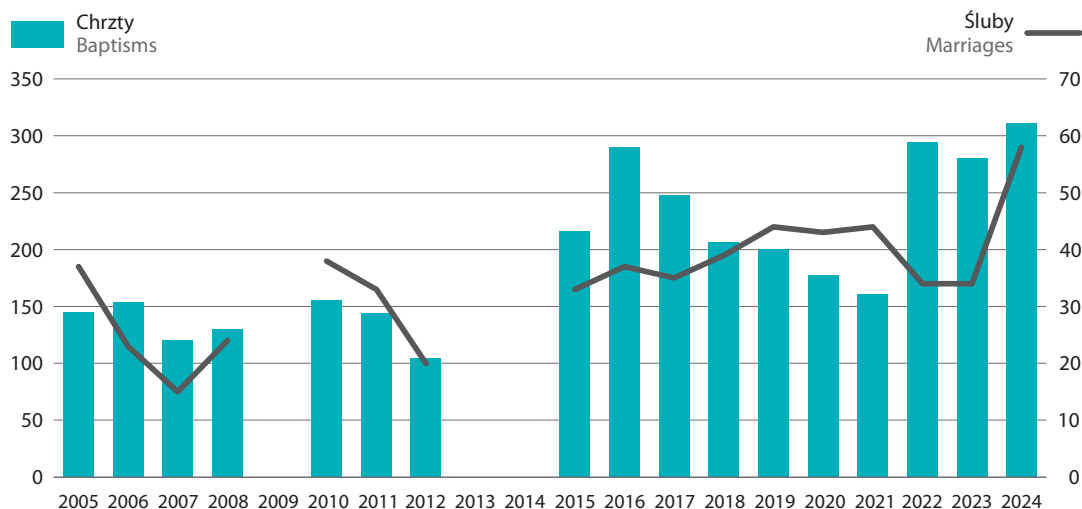
Do 2003 r. wspólnota nosiła nazwę Kościół Zborów Chrystusowych, zaś w okresie od 2003 do września 2011 r. Kościół działał pod nazwą Wspólnota Kościołów Chrystusowych w RP.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Wspólnoty Kościołów Chrystusowych w RP zadeklarowały 2072 osoby.

Wykres 4.36. Wierni, duchowni i zbory Kościoła Chrystusowego w RP
Chart 4.36. Adherents, clergy and communities of the Christ Churches in the Republic of Poland

Wykres 4.37. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Chrystusowym w RP
 Chart 4.37. Baptisms and marriages contracted in the Christ Churches in the Republic of Poland

CZYM SIĘ KIERUJEMY? (reguła podstawowa)

Nasz Pan i Mistrz, Jezus Chrystus, który jest naszym najwyższym autorytetem i wzorcem dał przykład, że prawda i miłość muszą być ze sobą powiązane.

W naszej wspólnotie kościelnej trzymamy się reguły:

W ZASADACH JEDNOŚĆ

Zachowujemy jedność w zasadniczych kwestiach wiary, jednoznacznie określonych w Piśmie Świętym.

W OPINIACH WOLNOŚĆ

Szanujemy różnorodność opinii i poglądów w kwestiach drugorzędnych. Uznajemy prawo każdego chrześcijanina i każdej wspólnoty chrześcijańskiej do wolności w kwestii opinii i poglądów dotyczących spraw, które mogą być odczytywane z Biblii w sposób niejednoznaczny.

WE WSZYSTKIM MIŁOŚĆ

We wszystkim okazujemy miłość, która jest najdoskonalszym spoiwem każdej wspólnoty ludzkiej.

Źródło: za stroną http://wp.chrystusowi.pl/wp/?page_id=73.

Source: based on webpage http://wp.chrystusowi.pl/wp/?page_id=73.

Kościół Chrystusowy w Polsce

The Church of Christ in Poland

1.3.014

Adres: 81-706 Sopot, ul. Obrońców Westerplatte 21

Data powstania na terenie Polski: 1945 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 1945

Data rejestracji: 1982 r.

Date of registration: 1982

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 13

No. in the register of churches and other religious associations: 13

Data wpisu: 15.01.1990 r.

Date of entry: 15.01.1990

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Domy modlitwy Prayer houses	Zbory i placówki Protestant communities, centres
Ogółem Total	1999	3 342	22	6
	2005	2 594	27	7
	2011	1 706	13	5
	2012	1 706	13	5
Dolnośląskie	198	1	1	2
Lubuskie	28	–	–	–
Łódzkie	36	–	–	1
Mazowieckie	74	–	–	1
w tym of which Warszawa	74	–	–	1
Opolskie	32	–	1	–
Podkarpackie	45	–	–	–
Pomorskie	1 245	8	2	5
Warmińsko-mazurskie	48	4	1	3

Wyznanie powstało w pierwszej połowie XIX w. w Ameryce. Twórcami jego byli prezbiterianin Barton W. Stone i baptysta Thomas Campbell. Podstawą i źródłem wiary jest Pismo Święte. Słowa Jezusa Chrystusa zawarte w Nowym Testamencie są dla członków tego wyznania jedyną normą postępowania. Amerykańscy założyciele ruchu kościołów Chrystusowych (*disciples of Christ, Restoration Movement*) wystąpili z wezwaniem, by nazywać się „jedynie chrześcijanami” i odrzucając formułowane przez Kościoły nazwy, etykiety i rozbudowaną teologię wyznań wiary, przyjął „Biblię jako jedyny pewny przewodnik do nieba”. Przekonanie to wyrażało się w hasłach: „Gdzie Biblia mówi – my mówimy, gdzie Biblia milczy – my milczymy” oraz „Jesteśmy jedynie chrześcijanami, ale nie jedynymi chrześcijanami”. Praktykują chrzest dorosłych przez zanurzenie. Wieczerza Pańska jest traktowana jako „uczta pamiątkowa”.

Organizacyjnie Kościół podzielony jest na zbory, które posiadają całkowitą autonomię. Na jego czele stoi Rada Administracyjno-Misyjna z przewodniczącym – Biskupem Kościoła.

Członkowie zobowiązani są do życia według zasad Nowego Testamentu, brania czynnego udziału w nabożeństwach i w Wieczerzy Pańskiej oraz składania ofiar na biednych. Dniem świątecznym jest Dzień Pański (niedziela). Każdy dorosły mężczyzna jest kapłanem, w domu jest upoważniony do czytania Pisma Świętego i przeprowadzania modlitw.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Chrystusowego zadeklarowały 962 osoby.

Prawo wewnętrzne Kościoła Chrystusowego w Polsce

Par. 1. Kościół Chrystusowy w Polsce jednoczy Zbory Chrystusowe, wyznające zasady wiary określone w Nowym Testamencie pana Jezusa Chrystusa. (...)

Par. 10. Członkowie Kościoła zobowiązani są w szczególności do:

1. Życia według zasad Nowego Testamentu i uczenia się od Pana Jezusa Chrystusa cnót cichego i pokornego serca, przyjmowania codziennego mleka duchowego i odrzucenia wszelakiego zła i obmowy (Mt 11,29; 1 P 2,1-17; 1 Tes 5,12-13).
2. Brania czynnego udziału w nabożeństwach i Wieczerzy Pańskiej.
3. Składania ofiar dla bliźnich (1 Kor 16,1-2).

Źródło: *Prawo wewnętrzne Kościoła Chrystusowego w Polsce*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 217.

Źródło: *Prawo wewnętrzne Kościoła Chrystusowego w Polsce*, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 217.

Ewangeliczny Związek Braterski w RP

The Evangelical Brotherhood Union in the Republic of Poland

1.3.015

Adres:	78-400 Szczecinek, ul. Mickiewicza 18	
E-mail:	ezb.szczecinek@wp.pl	www.ezb-szczecinek.pl
Data powstania na terenie Polski: 1987 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1987		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 23 No. in the register of churches and other religious associations: 23		Data wpisu: 31.01.1990 r. Date of entry: 31.01.1990

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes	
Ogółem Total	2000	522	25	10	30
	2005	450	21	13	24
	2010	590	19	19	25
	2015	650	17	18	23
	2020	447	15	16	16
	2022	540	17	18	18
	2023	560	17	17	17
	2024	480	14	14	15
Kujawsko-pomorskie	20	1	1	1	
Łódzkie	30	1	1	2	
Pomorskie	130	2	2	2	
Śląskie	30	2	1	1	
Wielkopolskie	30	1	2	1	
Zachodniopomorskie	240	7	8	8	

Ewangeliczny Związek Braterski wywodzi się z charytatywnej organizacji o nazwie „Błękitny Krzyż” (niem. *Blauen Kreuz*). Była ona nastawiona w sposób szczególny na niesienie pomocy duchowej i materialnej alkoholikom i ich rodzinom. Jeden z jego członków, Fritz Berger, założył w 1909 r. Ewangeliczny Związek Braterski (*Evangelischer Bruderverein*). Inicjatorem ruchu w Polsce był Ludwik Skworec, który zainicjował rejestrację Związku w 1987 r.

Celem Związku jest rozpowszechnianie „pełnej Ewangelii Jezusa Chrystusa”, prace ewangelizacyjno-misyjne, zwalczanie patologii społecznych (szczególnie wśród osób i rodzin dotkniętych alkoholizmem). Przeznacza na to środki z działalności gospodarczej (prowadzenie usług przewozowych autobusami i mikrobusami). Związek posiada trzy okręgi: północny z siedzibą w Szczecinku, centralny w Poznaniu oraz południowy w Wiśle.

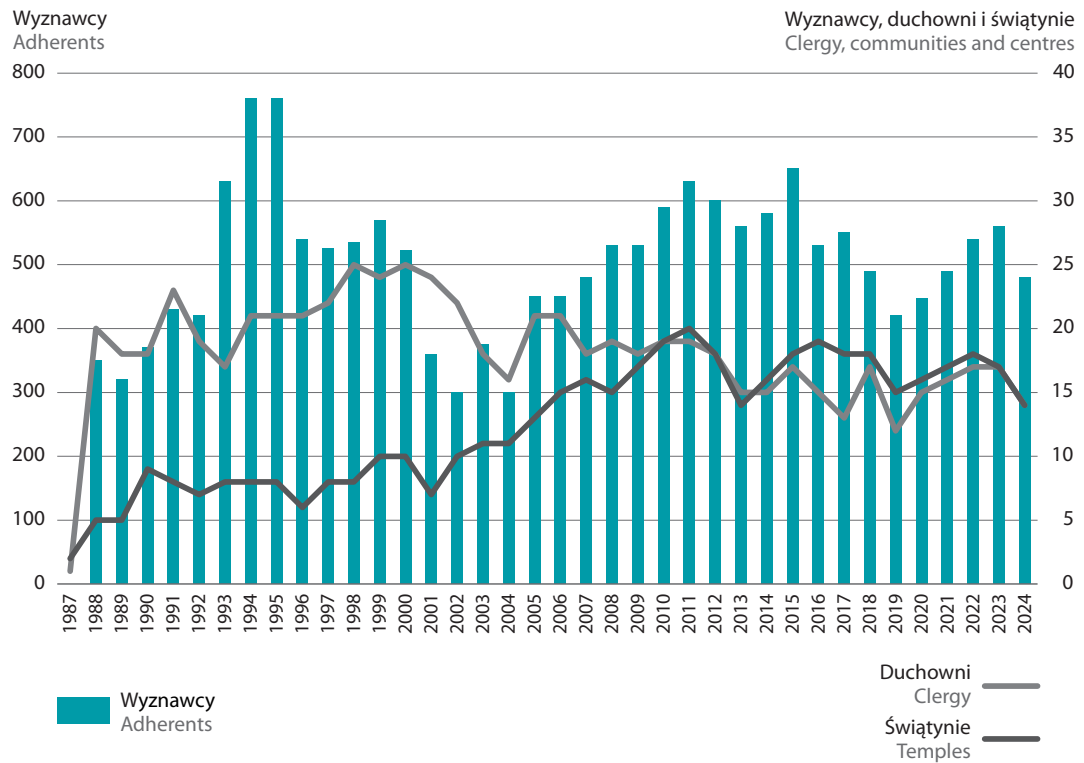
Związek utrzymuje kontakty z bratnimi związkami i zborami, m.in. z Biblijnym Kościołem Baptystycznym w Warszawie.

Na czele Wyznania stoi Rada Starszych. Związek prowadzi działalność edukacyjną. W 2017 r. prowadził: 5 punktów katechetycznych dla 38 uczniów, Szkołę Biblijną dla 12 uczniów, a także świetlicę dla dzieci i klub dla młodzieży. Związek w 2024 r. prowadził działalność wydawniczą. Wydawano miesięcznik „Poselstwo pokoju” oraz broszury tematyczne.

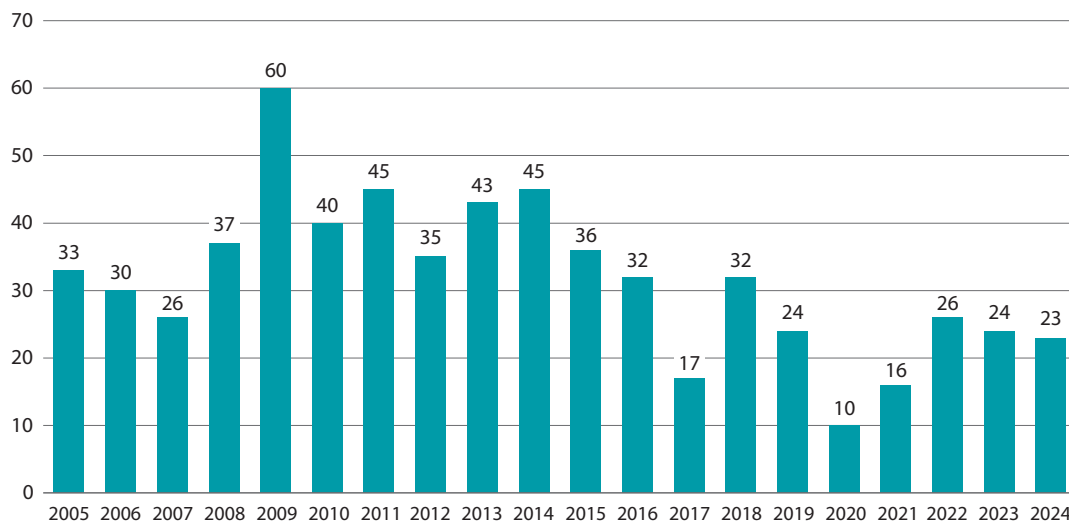
Obrzędy praktykowane przez członków wyznania to: chrzest przez zanurzenie osób w wieku świadomym, Wieczerza Pańska pod postaciami chleba i wina, błogosławieństwo małżonków, błogosławieństwo dzieci oraz chrześcijański pogrzeb. Życie zboru to przede wszystkim: nabożeństwa, ewangelizacje, godziny biblijne, katecheza dzieci i młodzieży, ale także: zorganizowany wypoczynek letni i zimowy, praca nad uzależnionymi, pomoc duszpasterska i charytatywna.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Ewangelicznego Związku Braterskiego w RP wynosiła 160.

Wykres 4.38. Wyznawcy, duchowni i świątynie Ewangelicznego Związku Braterskiego w RP
Chart 4.38. Adherents, clergy and temples of the Evangelical Brotherhood Union in the Republic of Poland

Wykres 4.39. Chrzty udzielone w Ewangelicznym Związku Braterskim w RP
 Chart 4.39. Baptisms and marriages contracted in the Evangelical Brotherhood Union in the Republic of Poland

Doktryna

Soli Deo = tylko Bóg, II Mj. 20.2-5.

Sola Scriptura = tylko Pismo Święte jedynym wykładnikiem wiary i moralności II Tym. 3,16-17.

Sola Gratia = zbawienie tylko z wiary przez łaskę Bożą Ef. 2.8. WIARA JEDYNIEM ZE SŁUCHANIA SŁOWA CHRYSTUSOWEGO Rz. 10,17 Wystarczająca Moc Ofiary Chrystusowej Hebr. 9. 26, 10. 10.

Doktryny:

Wierzymy w Trójjedynego Boga Ojca i Syna i Ducha Świętego Mt 3,16; I Jn. 5,7-8. W narodzenie, życie i śmierć Pana Jezusa w celu odkupienia rodzaju ludzkiego i Jego zmartwychwstanie dla usprawiedliwienia wierzących Mt 2,1; I Tm. 1,15; Rz. 4,25; I Kor. 1,30. W jego wniebowstąpieniu i powtórne przyjście, a także życie wieczne sprawiedliwych i wieczne potępienie bezbożnych Dz. Ap. 1,11; I Tes. 5,13-18; II Tes. 1,7-9 i inne.

Podstawa Wiary:

Nauka Apostolska Dz. Ap. 2,42a, i listy Apostolskie.

Kim jesteśmy i jak siebie nazywamy: dziećmi Bożymi, braćmi i siostrami I Jn. 3,1; Rz. 12,1; 16,1.

Źródło: za stroną <https://www.ezb-szczecinek.pl/index.php?go=page&id=doktryna>.

Source: based on webpage <https://www.ezb-szczecinek.pl/index.php?go=page&id=doktryna>.

Kościół Wolnych Chrześcijan w RP

The Free Christian Church in the Republic of Poland

1.3.016

Adres:	40-708 Katowice, ul. Franciszkańska 19		
E-mail:	sekretariat@kwch.org	www.kwch.org	
Data powstania na terenie Polski: 1909 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1909	Data rejestracji: 1981 r. Date of registration: 1981		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 11 No. in the register of churches and other religious associations: 11	Data wpisu: 11.01.1990 r. Date of entry: 11.01.1990		

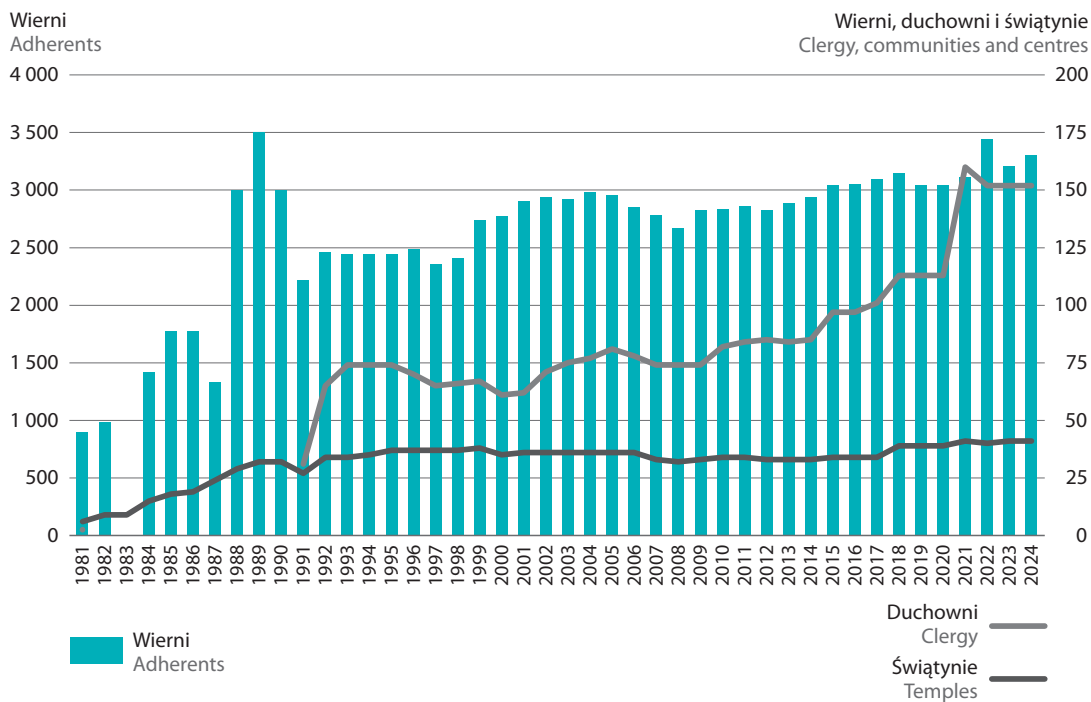
Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie/ośrodki Parishes/centers	
Ogółem Total	2000	2 770	61	35	65
	2005	2 954	81	36	65
	2010	2 834	82	34	57
	2015	3 039	97	34	44
	2020	3 045	113	39	41
	2022	3 447	152	40	42/3
	2023	3 212	152	41	43/3
	2024	3 304	152	41	43/3
Dolnośląskie	177	8	2	2	
Lubelskie	37	3	1	1	
Łódzkie	9	1	1	1	
Małopolskie	266	15	7	6	
Mazowieckie	501	16	3	3/1	
w tym of which Warszawa	200	7	2	2	
Pomorskie	64	5	2	2	
Śląskie	2 029	90	20	23/1	
Świętokrzyskie	6	1	–	–	
Wielkopolskie	58	4	2	2	
Zachodniopomorskie	157	9	3	3	

Kościół wywodzi się z ruchu, który zapoczątkował anglikański duchowny John Nelson Darby (1800–1882) w Plymouth w roku 1826. Pierwsze zakładane wspólnoty „Braci z Plymouth” były wyrazem protestu wobec liberalizmu panującego w kościele anglikańskim. Najstarszy zbor na ziemiach polskich powstał w 1909 r. w Trzcianowicach k. Cieszyna. W roku 1950 członkowie tego wyznania weszli w skład Zjednoczonego Kościoła Ewangelicznego w PRL. Obecnie zamieszkują głównie w woj. śląskim. Wolni Chrześcijanie uznają Pismo Święte jako księgę natchnioną i traktują je jako jedyne źródło doktrynalne.

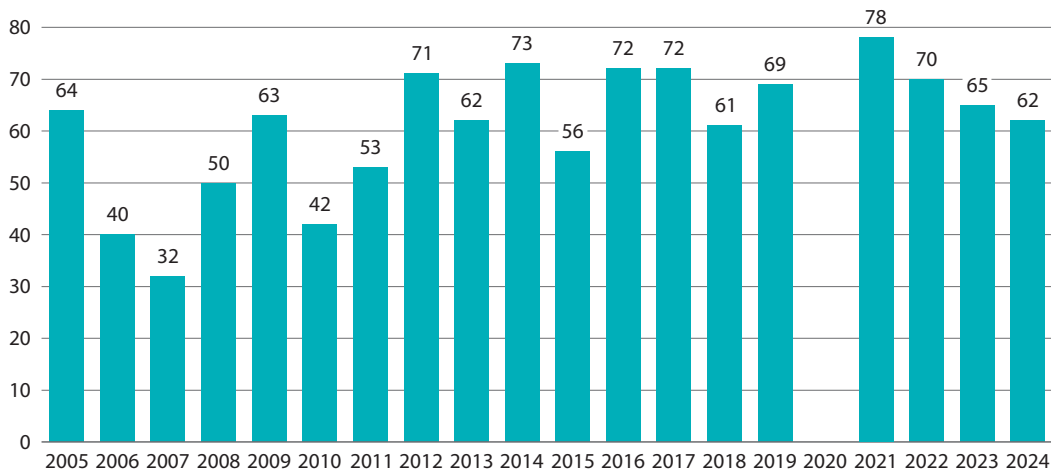
Wierni Kościoła Wolnych Chrześcijan, jak wszyscy uczestnicy ewangelikalnego protestantyzmu, wymagają, aby po nawróceniu, chrzcie i związanym z nim chrzcie dorosłych rozpoczął się proces „uświęcania życia”. Kościół zobowiązuje wyznawców do czytania Pisma Świętego oraz modlitwy indywidualnej i w gronie rodzinnym. Podstawowe praktyki to udział w nabożeństwach w niedziele i w tygodniu oraz konferencjach biblijnych. Wolni Chrześcijanie nie uznają kapłaństwa i potrzeby istnienia hierarchii kościelnej. Każdy z braci może spełniać urząd przekazywania wiary. Wszystkie zbory są autonomiczne, a łączą ich jedynie doroczne konferencje i piśmiennictwo. Kościół wydaje: kwartalnik „Łaska i Pokój” oraz broszury i publikacje o tematyce religijnej. Kościół pomaga osobom bezdomnym, niepełnosprawnym, a także dzieciom z rodzin ubogich i domów dziecka. O przyjęciu do zboru, decyduje Ogólne Zebranie Członków Zboru. Osoba, która wyraża dobrowolną chęć przystąpienia do zboru, składa świadectwo wiary.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Wolnych Chrześcijan zadeklarowało 1 777 osób.

Wykres 4.40. Wierni, duchowni i świątynie Kościoła Wolnych Chrześcijan w RP
 Chart 4.40. Adherents, clergy and temples of the Free Christian Church in the Republic of Poland

Wykres 4.41. Chrzty udzielone w Kościele Wolnych Chrześcijan w RP
 Chart 4.41. Baptisms contracted in the Free Christian Church in the Republic of Poland

Co Wolni Chrześcijanie wyznają wspólnie z innymi chrześcijanami, a czym się od nich różnią?

(...) 3. Wolni Chrześcijanie podobnie jak mennonici, baptyści i wiele innych dokonują chrztu wierzących przez całkowite zanurzenie, w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego. Wierzmy, że zgodnie z jednoznaczną nauką Pisma Świętego ochrzczony może być tylko taki człowiek, który świadomie wyzna swą wiarę w Jezusa Chrystusa jako swego Zbawiciela i Odkupiciela. Zrozumią, że w tej sytuacji chrzest niemowląt nie tylko nie jest praktykowany, ale w ogóle nie jest uznawany za chrzest. Na ogół nie chrzczymy wierzących poniżej 16. roku życia. (...)

8. Wierzmy, że członkami Zboru (Kościoła) mogą być jedynie wierzący, którzy zaufali, że Jezus Chrystus umarł na krzyżu dla ich odkupienia i przyjmując Jego ofiarę, otrzymali wieczne życie. Swoją wiarę w Boga potwierdzili przez chrzest i prowadzą uświęcone życie. Tym samym uważamy, że w Zborze nie ma miejsca dla takich, którzy nie praktykują swej wiary. Zbór jest społecznością wierzących. W tym względzie różnimy się od tych wszystkich kościołów, które pozwalają pozostawać w społeczności niepraktykującym.

Źródło: za stronę <https://kwch.org/zasady-wiary-wolnych-chrzescijan/>.

Source: based on webpage <https://kwch.org/zasady-wiary-wolnych-chrzescijan/>.

Stowarzyszenie Zborów Chrześcijan w RP

The Association of Christian Churches in the Republic of Poland

1.3.017

Adres: 43-180 Orzesze, ul. Bukowina 55

Data powstania na terenie Polski: 1959 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1959	Data rejestracji: 1984 r. Date of registration: 1984
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 16 No. in the register of churches and other religious associations: 16	Data wpisu: 11.01.1990 r. Date of entry: 11.01.1990

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2000	347	2
	2005	392	3
	2010	442	3
	2015	450	3
	2019	452	7
	2020	447	7
Dolnośląskie	80	1	2
Mazowieckie	10	–	1
Śląskie	277	3	3
Wielkopolskie	80	1	1

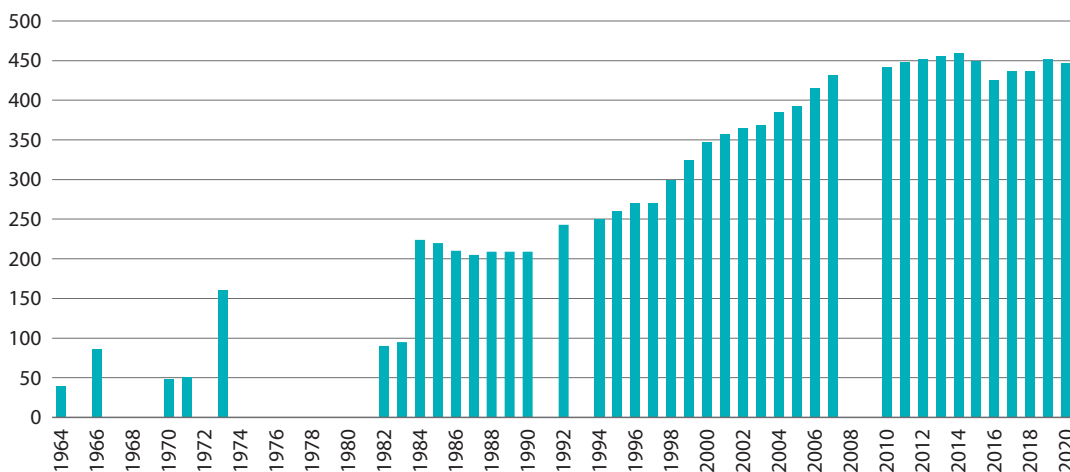
Wyznanie nawiązuje do idei ruchu zainicjowanego w latach dwudziestych przez Johna N. Darby'ego (Bracia pływacy). W Polsce zostało zarejestrowane w roku 1959 jako Zbór Chrześcijan bez Osobliwego Wyznania. W roku 1984, kiedy sześć działających dotąd niezależnych zborów połączyło się w ramach Stowarzyszenia, dokonano zmiany nazwy. Stowarzyszenie nie uznaje potrzeby istnienia wyższych struktur kościelnych, dlatego zbór stanowi jednostkę autonomiczną. Podstawą wiary jest Pismo Święte. Wyznawcy oczekują na powtórne przyjście Chrystusa i wierzą, że ich wyznanie jest „żywym, widzialnym Kościołem Chrystusa na ziemi”. Praktykowane są 2 sakramenty: chrzest i Wieczerza Pańska.

Stowarzyszenie prowadzi działalność ewangelizacyjną i wydawniczą, wydaje kalendarz „Dobry zasiew”. Organizuje obozy dla dzieci i młodzieży w celach wypoczynkowych powiązane z działalnością edukacyjno-ewangelizacyjną.

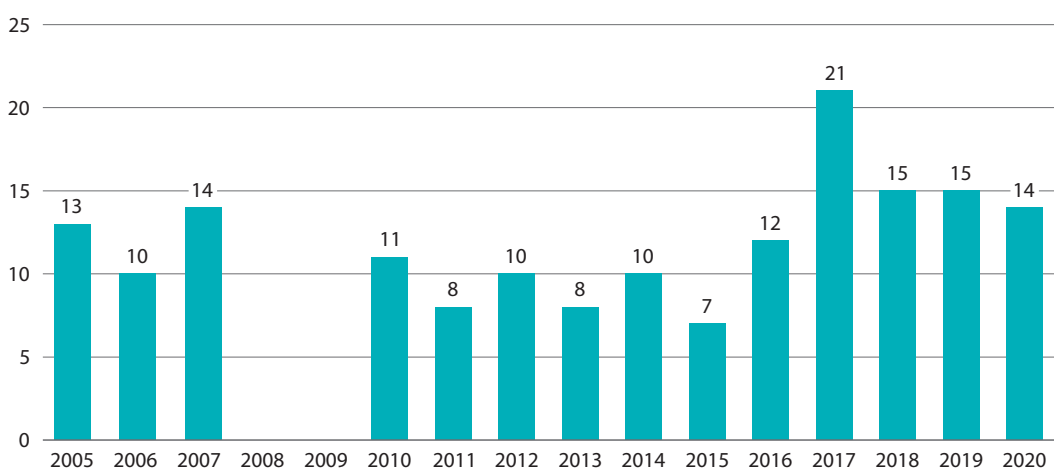
Członkami zboru zostają osoby przyjęte jednomyślną decyzją Ogólnego Zebrania Członków, jeżeli spełniają warunki określone w statucie stowarzyszenia.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Stowarzyszenia Zborów Chrześcijan wynosiła 120.

Wykres 4.42. Wyznawcy Stowarzyszenia Zborów Chrześcijan w RP
Chart 4.42. Adherents of the Association of Christian Churches in the Republic of Poland

Wykres 4.43. Chrztu udzielone w Stowarzyszeniu Zborów Chrześcijan w RP
Chart 4.43. Baptisms contracted in the Association of Christian Churches in the Republic of Poland

Statut Stowarzyszenia Zborów Chrześcijan w Rzeczypospolitej Polskiej

Par. 1. Stowarzyszenie Zborów Chrześcijan w Rzeczypospolitej Polskiej jest dobrowolnym związkiem wyznaniowym zrzeszającym działające na terenie państwa polskiego niezależne Zbory Chrześcijan.

Par. 2. Wierni skupieni w Zborach Chrześcijan, przez pokutę, nawrócenie i duchowe odrodzenie są członkami Żywego i Duchowego Kościoła Pana Jezusa Chrystusa.

Par. 3. W Zborach Chrześcijan uznaje się dary Ducha Świętego u poszczególnych członków (np. Ewangelicści, pasterze, nauczyciele), którymi służą na nabożeństwie.

Par. 4. Podstawą wiary jest Pismo Święte jako Słowo pochodzące od Boga, najwyższy autorytet, nieomylny w sprawach wiary i życia chrześcijańskiego.

Źródło: *Statut Stowarzyszenia Zborów Chrześcijan w Rzeczypospolitej Polskiej*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 229.

Źródło: *Statut Stowarzyszenia Zborów Chrześcijan w Rzeczypospolitej Polskiej*, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 229.

Mesjańska Wspólnota Braci Polskich

The Messianic Community of Polish Brethren

1.3.018

Adres: 50-240 Wrocław, ul. Jagiellończyka 16/3

Data powstania na terenie Polski: 1945 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1945	Data rejestracji: 1967 r. Date of registration: 1967
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 7 No. in the register of churches and other religious associations: 7	Data wpisu: 19.01.1990 r. Date of entry: 19.01.1990

Ugrupowanie założone w 1945 r. przez ewangelickiego duchownego ks. Karola Grycza Śmiłowskiego jako odrodzony ruch dawnych Braci Polskich (XVI–XVII w.). Po śmierci założyciela w 1959 r. Jednota przeszła ewolucję ideową. Wyodrębniły się z niej dwie odrębne grupy: Jednota Braci Polskich – Unitarianie i Zbór Panmonistyczny. W 2022 r. ugrupowanie zmieniło nazwę na Mesjańską Wspólnotę Braci Polskich.

Siedzibą Wspólnoty jest Wrocław. W 1984 r. do ówczesnej Jednoty weszła grupa zielonoświątkowców (skupiona wokół Roberta Kisiela), która przyczyniła się do wzmocnienia elementów charyzmatycznych w duchowości wspólnoty. Przy zachowaniu pewnych elementów tradycji ariańskiej (np. antytrynitaryzm) obecna religijność Wspólnoty naznaczona jest silnymi wpływami judaizmu (judaizmu mesjańskiego). Przejawia się to w uznawaniu „Jezui z Naceret za Mesjasza, jakiego zapowiada Biblia Hebrajska (...) – człowieka wybranego przez Boga, potomka Dawida, który po powtórnym przyjściu ma panować na zawsze” (fragment korespondencji z Autorami).

Wyznawcy zobowiązani są do modlitwy osobistej, rodzinnej, zbiorowej, do udziału w nabożeństwach sobotnich i okolicznościowych.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Jednoty Braci Polskich wynosiła 43.

Zbawienie do Wiernej Wiecznej Służby

(...)

W judaizmie mesjańskim zwykle mówimy, że ważniejsze jest, by wiedzieć, jak i w praktyce potrafić wejść do Królestwa Boga, niż wiedzieć, jaki będzie świat w przyszłości i co się wtedy wydarzy; bo gdybyśmy mieli nie mieć w tym żadnego rzeczywistego udziału, to sama wiedza o tym byłaby zupełnie bezużyteczna i zbędna; ale pewna wiedza w tej sprawie jednak też ma istotne znaczenie, bo wpływa na zrozumienie drogi do celu i dokonywane wybory... (...)

Istnieją doktryny, że ludzie mogą mieć „nadzieję niebiańską” lub „nadzieję ziemską”; ale w rzeczywistości nie ma żadnego znaczenia, jaką kto ma nadzieję według siebie albo raczej czego oczekuje i zamierza domagać się, żeby Bóg tak dla niego uczynił; **bo każdy dostanie to, co ustanowił dla niego i czego godnym uznał go Bóg**; a Bóg nie postanowił, żeby ludzie docelowo mieli żyć w Niebiosach, lecz raczej **na doskonałej Ziemi połączonej z Niebiosami, dlatego oczekujemy zmartwychwstania ciał** (Rz 8,11), które do życia w Niebiosach byłyby całkiem zbędne.

Źródło: za stroną <https://www.biblijawiara.pl/2025/01/04/zbawienie-do-wiernej-wiecznej-sluzby/>.

Source: based on webpage <https://www.biblijawiara.pl/2025/01/04/zbawienie-do-wiernej-wiecznej-sluzby/>.

Zbór Chrześcijański w RP

The Christian Church in the Republic of Poland

1.3.019

Adres: 96-313 Jaktorów, ul. Chełmońskiego 116

E-mail: ragenratz@web.de

Data powstania na terenie Polski: 1986 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1986	Data rejestracji: 1990 r. Date of registration: 1990
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 39 No. in the register of churches and other religious associations: 39	Data wpisu: 10.04.1990 r. Date of entry: 10.04.1990

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Zbory Protestant communities
Ogółem Total	2000	25	3	1
	2015	60	7	3
	2020	75	4	2
	2015	60	7	3
	2020	75	4	2
	2015	60	7	3
	2020	75	4	2
	2024	110	7	3
Kujawsko-pomorskie	40	2	1	1
Pomorskie	40	3	1	1
Warmińsko-mazurskie	30	2	1	1

Zbór Chrześcijański w RP należy do tzw. „ruchu braterskiego” w protestanckim nurcie chrześcijaństwa. Podstawowe zasady nauki, na których członkowie Zboru opierają swoją działalność, to „zasady ustanowione przez Jezusa Chrystusa”, zawarte w nauce apostoelskiej. Pismo Święte stanowi jedyne źródło objawionej woli Bożej. Zbór Chrześcijański przyjmuje za cel swojej działalności ewangelizację narodu polskiego, nauczanie i szerzenie znajomości Biblii oraz rozpowszechnianie zasad etyki chrześcijańskiej. Zajmuje się także po-

pularyzacją Europejskiego Ruchu Braterskiego poprzez wykłady biblijne w obcych językach. Członkowie Zboru wspierają osoby ubogie i chore, przekazując im odzież, żywność i lekarstwa.

Na czele Zboru stoi co najmniej 2 braci starszych – biskupów.

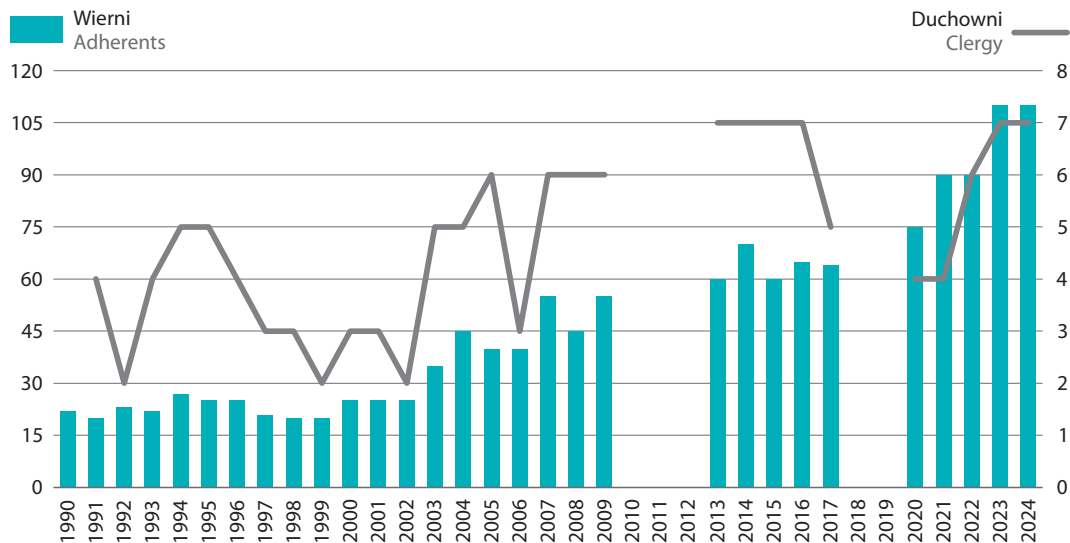
Członkiem Zboru może zostać osoba zamieszkała na terenie Polski, która przed zbozem wyrazi dobrą wolą chęć przystąpienia do Zboru i złoży wyznanie wiary zgodne z nauką Pisma Świętego poparte świadectwem życia. Członkowie Zboru uznają chrzest dorosłych przez zanurzenie w wodzie.

Wierni zobowiązani są do osobistej modlitwy i czytania Pisma Świętego oraz cotygodniowego obchodzenia pamiątki Wieczery Pańskiej (komunia pod dwiema postaciami). W tygodniu wierni spotykają się na wspólną modlitwę i rozważanie Pisma Świętego.

Zbór Chrześcijański w RP posiada trzy zbory: w Toruniu, Gdańsku i Olsztynie.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Zboru Chrześcijańskiego wyniosła 448.

Wykres 4.44. Wierni i duchowni Zboru Chrześcijańskiego w RP
Chart 4.44. Adherents and clergy of the Christian Church in the Republic of Poland

Aneks do statutu ZCh

1. Podstawowe zasady nauki chrześcijańskiej, na których członkowie ZCh opierają swoją działalność, to zasady ustanowione przez Jezusa Chrystusa zawarte w nauce apostołskiej.
2. Owe podstawowe zasady to wiara w:
 - 1) Jedyne Boga, wiekuiście współistniejącego i działającego w trzech osobach (...),
 - 3) werbalne natchnienie przez Ducha Świętego, nieomyślność i jedyny autorytet Biblii (...),
 - 10) powszechność kapłaństwa wszystkich wierzących.

Źródło: Statut Zboru Chrześcijańskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 395–396.

Source: Statut Zboru Chrześcijańskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, pp. 395–396.

Zbór Ewangelicznych Chrześcijan w Duchu Apostolskim

The Church of Evangelical Christians in the Apostolic Spirit

1.3.020

Adres: 19-300 Elk, ul. Krzemowa 8

Data powstania na terenie Polski: 1911 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1911	Data rejestracji: 1990 r. Date of registration: 1990
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 45 No. in the register of churches and other religious associations: 45	Data wpisu: 26.06.1990 r. Date of entry: 26.06.1990

Zbór powstał na początku naszego stulecia w miejscowości Stradecz k. Brześcia i rozwinął się na okoliczne miejscowości kresów wschodnich Rzeczypospolitej, docierając aż do Piotrogradu. Nieliczni wyznawcy znaleźli się w okolicy Suwałk i Augustowa. Po wojnie większość wyznawców pozostała poza granicami kraju. Zbór po stronie polskiej stał się zborom samodzielny.

Zbór reprezentuje w ramach ruchu zielonoświątkowego tradycję antytrynitarną (tzw. *Oneness Pentecostalism*). Podstawą wiary jest Pismo Święte.

Na czele Zboru stoi Rada Starszych, składająca się z 5 osób oraz Ogólne Zebranie Członków Zboru.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Zboru Ewangelicznych Chrześcijan w Duchu Apostolskim wynosiła 48.

Podstawy doktrynalne zboru

„(...) Zbór nasz tworzą ludzie wierzący w jedyne Boga, objawionego w Jezusie Chrystusie, który dla zbawienia człowieka podał swoją wolę w Piśmie Świętym Starego i Nowego testamentu w postaci nauk i przykazań jak żyć na ziemi, wraz z obietnicą zbawienia. (...)

Człowiek może dostąpić zbawienia tylko z łaski Bożej, a nie z uczynków. Łaski może dostąpić tylko człowiek wykonujący w pełni wolę swego Boga, spełniający w życiu codziennym wszystkie przykazania Pisma Świętego, który przyjmie chrzest wodny w imieniu Jezusa Chrystusa na odpuszczenie grzechów jako przymierze z Bogiem, będzie okresowo obchodził pamiątkę Ostatniej Wieczerzy (...) i do końca życia wytrwa w nauce apostoelskiej”.

Źródło: za Cytat z korespondencji z Sekretarzem Kościoła z roku 2000, zamieszczony w opracowanie Ewy Zięby, *Zbór Ewangelicznych Chrześcijan w Duchu Apostolskim*, mps, Pracownia Badań Współczesnych Form Duchowości, Wydział Humanistyczny AGH, Kraków 2000, s. 3.

Source: based on Quotation from correspondence with the Secretary of the Church from 2000, included in Ewa Zięba's study *Zbór Ewangelicznych Chrześcijan w Duchu Apostolskim*, ms, The Laboratory for Research on Contemporary Forms of Spirituality, Faculty of Humanities, AGH University, Kraków 2000, p. 3.

Kościół Aktywnych Chrześcijan w RP

The Church of Active Christians in the Republic of Poland

1.3.021

Adres: 43-450 Ustroń, ul. Skoczowska 134

Data powstania na terenie Polski: 1922 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1922	Data rejestracji: 1990 r. Date of registration: 1990
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 47 No. in the register of churches and other religious associations: 47	Data wpisu: 31.07.1990 r. Date of entry: 31.07.1990

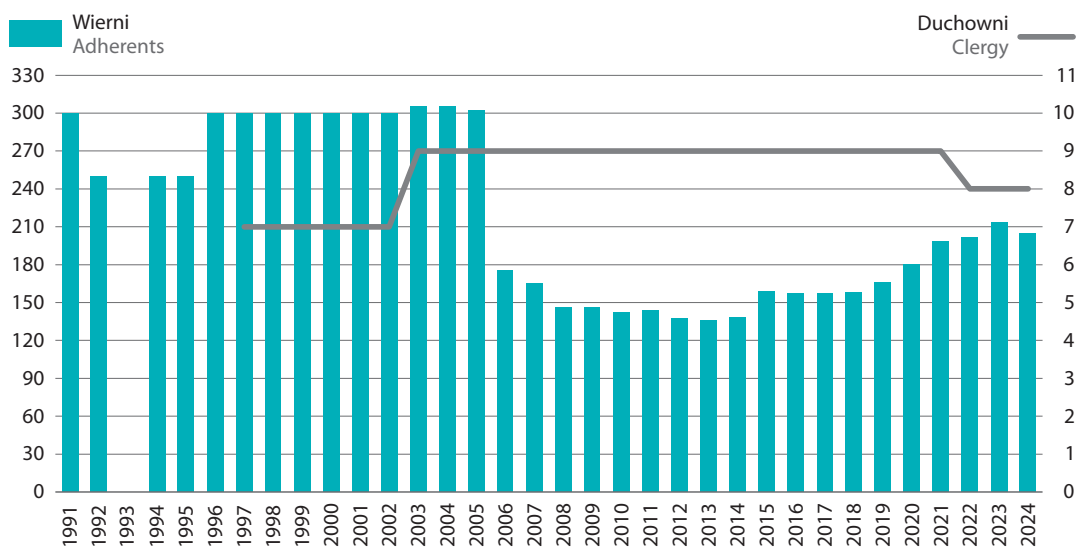
Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples
Ogółem Total	300	7	3
	302	9	3
	142	9	3
	159	9	3
	180	9	3
	202	8	2
	213	8	2
	205	8	2
Dolnośląskie	28	1	1
Śląskie	177	7	1

Kościół Aktywnych Chrześcijan jest spadkobiercą tradycji najstarszej wspólnoty zielonoświątkowej na ziemiach polskich, Związku Stanowczych Chrześcijan (rejestracja w 1910 r. na Śląsku Cieszyńskim). W obecnej formule doktrynalnej powstał w wyniku działalności misyjarskiej z terenu Norwegii (Chrześcijański Kościół Brunstad) w latach 60. XX w. Należy, podobnie jak metodyzm, do perfekcjonistycznie zorientowanego ewangelikalnego protestantyzmu i w swoim nauczaniu reprezentuje tradycję uświęceniową.

Wspólnota w latach 1988–2021 miała swoją siedzibę w Wiśle Malinka, następnie przeniesiono ją do Ustronia, w którym wybudowano nowy, większy budynek zborowy. Jest reprezentowana przez Radę Starszych. Wydaje miesięcznik „Ukryte Skarby” (w nakładzie 60 egz.). Obecną nazwę przyjęto w 2022 r. (wcześniej Zbór Stanowczych Chrześcijan).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Zboru Stanowczych Chrześcijan w RP zadeklarowały 244 osoby.

Wykres 4.45. Wierni Kościoła Aktywnych Chrześcijan w RP
Chart 4.45. Adherents of the Church of Active Christians Church in the Republic of Poland

W co wierzymy

„Ukrzyżowany” oznacza:

Nasze zrozumienie tych słów Jezusa i Pawła jest takie, że powinniśmy odmówić tej samolubnej, grzesznej istocie kontroli nad naszymi myślami i postępowaniem – na tyle, na ile jesteśmy tego świadomi. Prędkiej czy później, ta ukrzyżowana istota umrze – zniknie z naszej osoby.

Proces trwający przez całe życie

Zwiastujemy, że równoległe z usuwaniem samolubnej, grzesznej istoty, człowiek powinien rozwijać się w dobrych myślach i uczynkach, a tym samym stopniowo przyjmować istotę, którą miał sam Jezus.

Osobiste doświadczenia

Nasze nauczanie kładzie nacisk na to, czego człowiek osobiście doświadcza i przeżywa dzięki posłuszeństwu przykazaniom Jezusa i obietnicom, które przychodzą wraz z tym posłuszeństwem.

To również prowadzi nas do odpocznienia od trosk i zmartwień, gdyż wszystko służy ku dobremu tym, którzy Boga miłują.

Wszyscy, którzy podążają za Jezusem i codziennie biorą na siebie swój krzyż, osobiście doświadczą Bożej miłości i opieki, jak również Jego karcenia i prowadzenia.

To sprawia, że stajemy się mocni w wierze i mamy pewność w nadziei, że Boże obietnice się spełnią.

Powrót Jezusa

Zwiastujemy, że Boży plan zbawienia zostanie ukończony, gdy pewnego dnia Jezus powróci na ziemię i osądzi żywych i umarłych według ich uczynków.

W tym dniu każdy człowiek przyzna, że sąd ten jest prawdziwy i sprawiedliwy.

Wieczne królestwo

Bóg ustanowi wieczne królestwo, w którym grzech nie będzie już dłużej panował, a co za tym idzie, nic już nie zniszczy ludzkiego szczęścia.

Zaproszenie do zbawienia jest więc zaproszeniem do uwolnienia od mocy grzechu, który przynosi jedynie smutek i nieszczęście.

To królestwo zaczęło się już kształtować w tych, którzy naśladują Jezusa. Dlatego z wiecznej perspektywy ludzkie trudności i próby są krótkotrwałe i lekkie.

Mamy zaproszenie, by wejść do prawdziwego i szczęśliwego odpocznienia w Królestwie, które będzie trwać na wieki.

Źródło: za stronę <https://koach.pl/w-co-wierzymy/>.

Source: based on webpage <https://koach.pl/w-co-wierzymy/>.

Kościół Ewangelicznych Chrześcijań w RP

The Evangelical Christian Church in the Republic of Poland

1.3.022

Adres:	00-441 Warszawa, ul. Zagórna 10	
E-mail:	sekretariat@kech.pl	www.kech.pl
Data powstania na terenie Polski: 1908 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1908	Data rejestracji: 1990 r. Date of registration: 1990	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 27 No. in the register of churches and other religious associations: 27	Data wpisu: 22.01.1990 r. Date of entry: 22.01.1990	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes	
Ogółem Total	1999	2 710	59	41	56
	2005	2 256	69	38	54
	2010	1 838	73	38	46
	2015	1 962	75	37	43
	2020	2 357	73	42	49
	2022	2 748	81	38	52
	2023	2 391	75	36	49
	2024	2 327	66	37	49
Kujawsko-pomorskie	433	10	7	12	
Lubelskie	196	4	4	4	
Łódzkie	302	7	4	5	
Małopolskie	59	5	1	2	
Mazowieckie	278	10	4	6	
w tym of which Warszawa	136	3	1	1	
Opolskie	63	1	1	1	
Śląskie	415	14	5	7	
Świętokrzyskie	19	–	1	1	
Wielkopolskie	245	7	3	3	
Zachodniopomorskie	317	8	7	8	

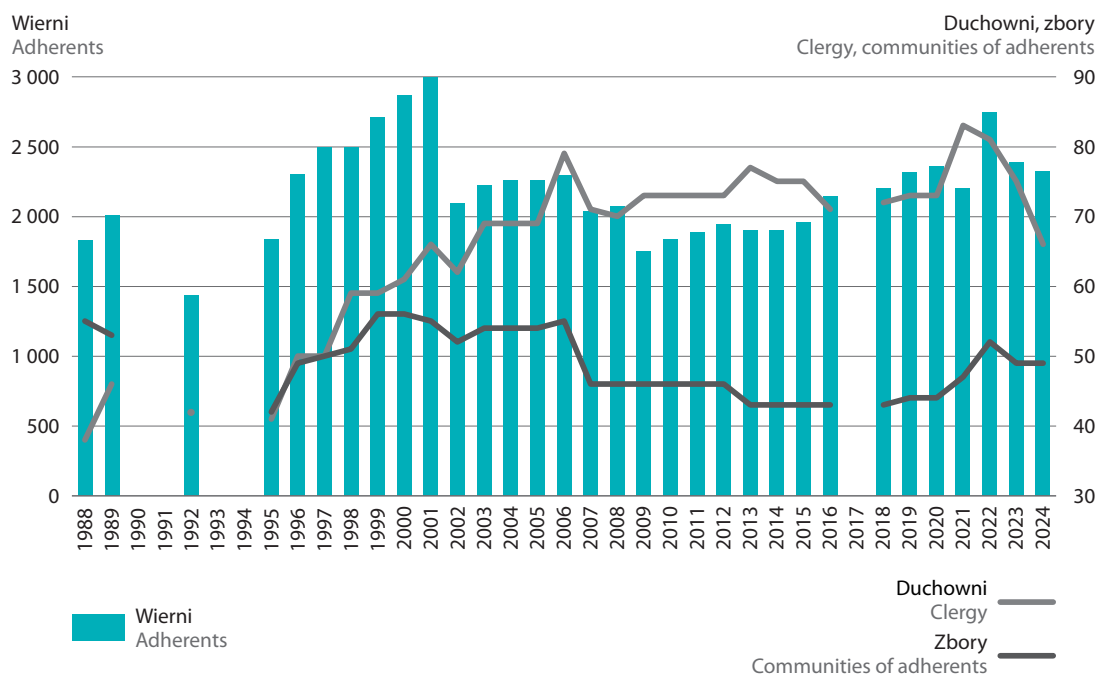
Kościół wywodzi się z ruchu ewangelicznego przebudzenia, którego inicjatorem w Rosji był Iwan Prochanow. Na ziemiach odrodzonej Polski zorganizował się początkowo wspólnie z baptystami w roku 1923 jako Związek Ewangelicznych Chrześcijan i Baptystów. Od 1927 r. pracował samodzielnie. W 1946 r. reaktywowany pod obecną nazwą. Naczelną władzą jest Synod i Rada Kościoła. Administracyjnie Kościół dzieli się na 5 okręgów: wschodni, południowy, zachodni, północny i centralny. Kościół koncentruje się na pielęgnowaniu życia chrześcijańskiego wśród członków i sympatyków, szerzeniu znajomości Pisma Świętego, a także na działalności misyjno-ewangelizacyjnej. Można wyróżnić 3 stopnie przynależności do Kościoła: sympatycy – mogą uczestniczyć w nabożeństwach, katechumeni – ludzie, którzy nawrócili się, proszą o przebaczenie i oczekują na chrzest oraz członkowie – osoby dorosłe, które przyjęły chrzest św.

Kościół prowadzi działalność charytatywną: wspiera rodziny ubogie i dzieci. Kościół wydaje czasopismo „Głos Ewangeliczny”, a także publikacje książkowe, periodyki i broszury informacyjne.

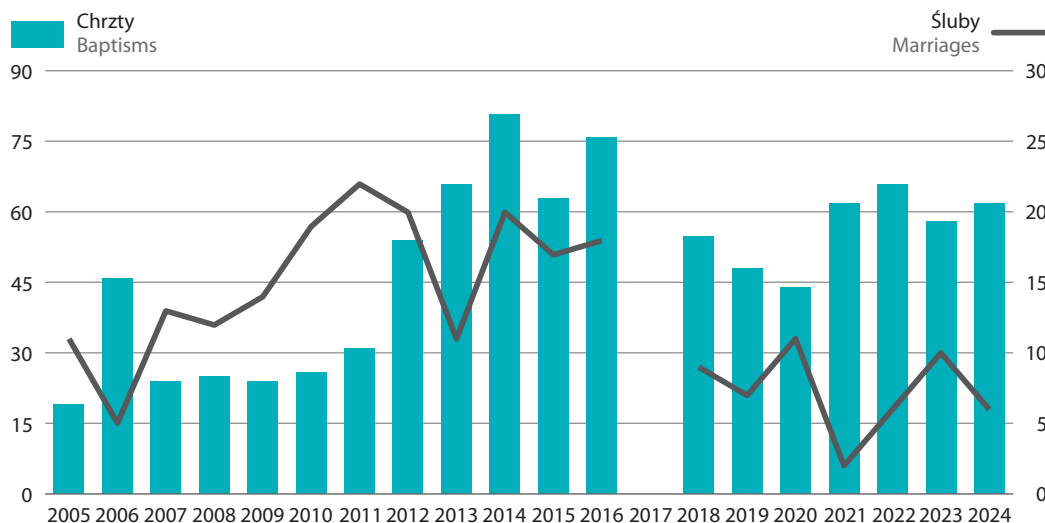
Kościół jest członkiem Aliansu Ewangelicznego w RP oraz Międzynarodowej Federacji Wolnych Ewangelicznych Kościołów. W Kościele działają różne agendy, takie jak: Misja Namiotowa, „Alfred Radzi”, Chrześcijańskie Centrum Pomocy, Klub Aktywnych Poszukiwaczy, Chrześcijańskie Centrum Pomocy Dzieciom i Rodzinie. Kościół rozwija działalność charytatywną i wychowawczo-edukacyjną wśród dzieci i młodzieży oraz w zakładach karnych, współpracuje z Ośrodkami Pomocy Społecznej i Pomocy Rodzinie w zakresie niesienia pomocy ubogim i potrzebującym.

Okręgi	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2 327	66	37	49
Centralny	496	13	7	8
Zachodni	317	8	7	8
Wschodni	322	9	7	9
Północny	655	16	9	14
Południowy	537	20	7	10

Wykres 4.46. Wierni i duchowni Kościoła Ewangelicznych Chrześcijan w RP
 Chart 4.46. Adherents and clergy of the Church of Evangelical Christians in the Republic of Poland

Wykres 4.47. Chrzty i śluby udzielone w Kościele Ewangelicznych Chrześcijan w RP
 Chart 4.47. Baptisms and marriages contracted in the Church of Evangelical Christians in the Republic of Poland

ZASADY WIARY Kościoła Ewangelicznych Chrześcijan w Rzeczypospolitej Polskiej

(...) 1. Wierzymy, że człowiek, mimo grzesznego stanu, w jakim się znajduje, może dostać zbawienia z łaski przez wiarę i poprzez przyjęcie Pana Jezusa Chrystusa narodzić się na nowo z Ducha Świętego, stając się dzieckiem Bożym i dziedzicem życia wiecznego.

A. Z łaski przez wiarę: Biblia stwierdza, że jedyną podstawą zbawienia jest wiara, a nie uczynki. Dlatego człowiek jest zbawiony tylko przez wiarę w Jezusa Chrystusa (Ef. 2:5, 8, 9). Wykonywanie dobrych uczynków jest naturalnym skutkiem dzieła odrodzenia, jakie Bóg dokonuje w osobie przychodzącej do wiary (Ef. 2:10).

B. Narodzony na nowo: Narodzenie na nowo jest konieczne do zbawienia (J. 3:7). Jest to duchowe narodzenie się człowieka poprzez Słowo Boże i Ducha Bożego (J. 3:5). Fizyczne narodzenie kończy się fizyczną śmiercią, natomiast duchowe narodzenie umożliwia nam wieczne życie z Bogiem.

Źródło: za stroną <http://www.kech.pl/zasady-wiary/>.

Source: based on webpage <http://www.kech.pl/zasady-wiary/>.

Międzynarodowa Misja „Centrum Służby Życia” The Life Centre Ministries

1.3.023

Adres: 43-430 Skoczów, ul. Bielska 25

E-mail: centrumzycia@o2.pl

www.kech.pl

Data powstania na terenie Polski: 1990 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 1990

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 52

Data wpisu: 12.12.1990 r.

No. in the register of churches and other religious associations: 52

Date of entry: 12.12.1990

Województwa Voivodships		Członkowie Adherents	Duchowni Clergy	Zbory Protestant communities
Ogółem Total	1999	64	2	1
	2005	86	4	1
	2010	70	4	1
	2015	75	3	1
	2020	72	3	1
	2022	70	3	1
	2023	74	3	1
	2024	74	3	1
Śląskie		74	3	1

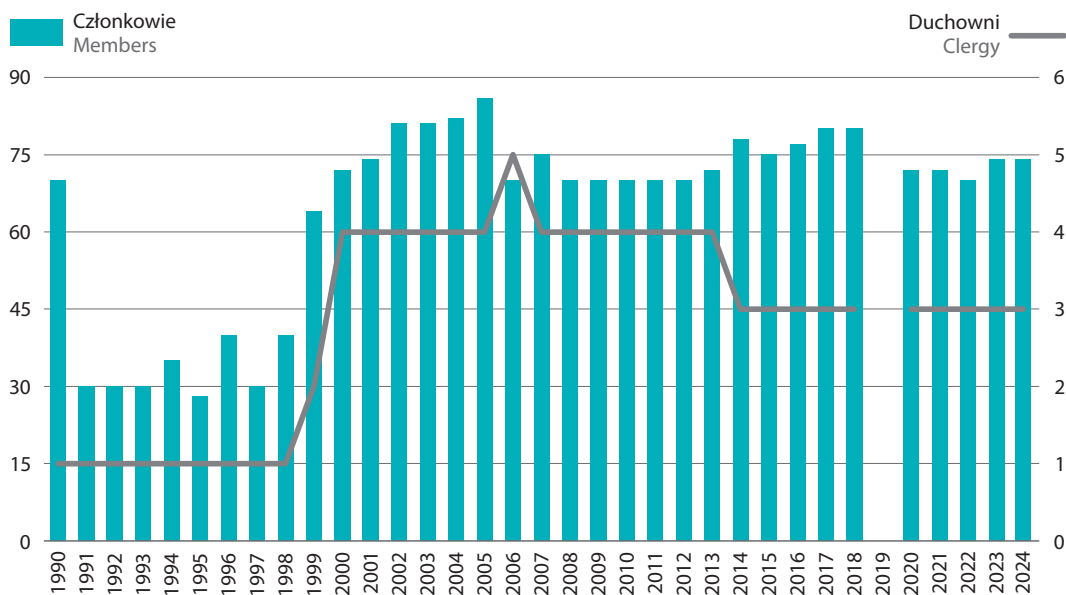
Misja utworzona została przez Jacka i Betty Lockwood w Afryce Południowej. Jej celem jest zakładanie nowotestamentowych zborów według wzoru przedstawionego w Dziejach Apostolskich (zboru w Jerozolimie).

Zbory są jednostkami autonomicznymi (kongregacjonalizm) w zakresie zarządzania, finansowania i głoszenia zasad wiary. Źródłem wiary jest Słowo Boże – Biblia. Członkiem zboru może zostać osoba świadomie wypełniająca wolę Boga, która dobrowolnie złoży wniosek o przyjęcie do autonomicznego zboru.

Wyznawcy zobowiązani są do: studiowania Słowa Bożego, uczestnictwa w nabożeństwach i innych organizowanych spotkaniach, brania czynnego udziału w pracach zboru, głoszenia „ewangelii Jezusa Chrystusa”, a także dawania swym życiem dobrego przykładu innym.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Misji „Centrum Służby Życia” wynosiła 33.

Wykres 4.48. Członkowie i duchowni Misji „Centrum Służby Życia”
Chart 4.48. Members and clergy of the Life Centre Ministries

O nas

Jesteśmy grupą ludzi, którzy doświadczyli spotkania ze zmartwychwstałym Jezusem. W Nim wypełnione są wszystkie obietnice odnośnie zbawienia człowieka. Dlatego wierzymy, że każdy człowiek może mieć osobistą relację z Bogiem i być częścią bożej rodziny. I jako rodzina, czyli kościół, razem chcemy pomagać i iść do tych, którzy są wokół nas. Chcemy to robić, bo motywuje nas do tego Pismo Święte. (...)

Głową Kościoła jest Jezus Chrystus. Ma On z każdym chrześcijaninem żywą i bezpośrednią relację. Według Pisma wszyscy chrześcijanie są dla siebie braćmi i siostrami, i wspólnie troszczą się o Kościół.

Źródło: za stronę <https://www.misjacentrum.org/o-nas>.

Source: based on webpage <https://www.misjacentrum.org/o-nas>.

Kościół Reformowany Adwentystów Dnia Siódmego w Polsce

The Seventh Day Adventist Reformed Church in Poland

1.3.024

Adres:

61-059 Poznań, ul. Rugijska 36

Strona internetowa:www.imssdarm.org.de

Data powstania na terenie Polski: 1920 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 1920

Data rejestracji: 1990 r.

Date of registration: 1990

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 51

No. in the register of churches and other religious associations: 51

Data wpisu: 14.12.1990 r.

Date of entry: 14.12.1990

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Zbory Protestant communities
Ogółem Total	1999	30	2
	2005	28	2
	2010	28	3
	2015	33	3
	2020	29	3
Kujawsko-pomorskie	4	–	–
Łódzkie	2	–	–
Małopolskie	5	–	1
Śląskie	11	1	1
Świętokrzyskie	1	–	–
Wielkopolskie	6	1	1

Wyznanie stanowi część Kościoła mającego swą siedzibę w Mosbach w Niemczech, powstałego w wyniku rozłamu w nurcie adwentystycznym na tle sprzeciwu wobec służby wojskowej w czasie pierwszej wojny światowej.

Źródłem wiary członków jest Pismo Święte. Praktyki religijne Kościoła składają się m.in. z: modlitwy indywidualnej i nabożeństw. Zalecane jest studiowanie Słowa Bożego, udział w rodzinnych nabożeństwach porannych i wieczornych oraz w zgromadzeniach.

Podobnie jak w przypadku pozostałych wyznań adwentystycznych, członkowie Kościoła Reformowanego przestrzegają soboty jako dzień odpoczynku, chrzczą ludzi dorosłych przez zanurzenie, a także nie wyrażają zgody na służbę w wojsku.

Kościół posiada 3 zbory: w Poznaniu, Bytomiu i Ropie (woj. małopolskie). Są wydawane: „Lekcje Szkoły Sobotniej” (kwartalnik) i rocznik „Odczyty modlitewne”.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Reformowanego Adwentystów Dnia Siódmego w Polsce wynosiła 38.

Kościół Reformowany Adwentystów Dnia Siódmego

(...)

- Bóg stworzył i zbawił świat poprzez swojego syna Jezusa Chrystusa.
- Jezus Chrystus zmarł na krzyżu, zmartwychwstał, wstąpił do nieba, jest jedynym pośrednikiem w niebiańskim przybytku. Oferuje on zbawienie z łaski każdemu pokutującemu grzesznikowi.
- Duch Święty jest nauczycielem przyprowadzającym do prawdy.
- Biblia jest jedynym autorytetem w kwestiach wiary i praktyki, zaś dziesięć przykazań niezmiennym wyrażeniem woli bożej.
- Sabat (czyli dzień sobotni) jest świętym dniem odpocznienia, częścią dekalogu i wieczną pamiątką stworzenia.
- Dary duchowe, łącznie z prorokowaniem zostały przywrócone kościołowi bożemu w dniach ostatnich, co objawiło się w posłannictwie Ellen G. White.
- Biblijne proroctwa wskazują na bliski czas powrotu Jezusa Chrystusa na ziemię i założenia tysiącletniego królestwa.

Wszyscy członkowie kościoła zobowiązani są stosować dietę wegetariańską, muszą powstrzymać się od wyrobów tytoniowych, alkoholu, narkotyków, herbaty, kawy czy innych używek. Szczególną wagę przywiązuje się do pacyfistycznego stylu życia jako do jednego z podstawowych założeń ewangelicznej miłości. Kościół praktykuje trzy sakramenty: chrzest dorosłych poprzez całkowite zanurzenie w wodzie, Wieczerzę Pańską pod postaciami chleba i soku winogronowego oraz umywanie nóg, jako obrzęd pokory. Nabożeństwa odbywają się zawsze w sobotę jako dzień odpoczynku i sabatu.

Źródło: za F. Piątkowski, *Kościół Reformowany Adwentystów Dnia Siódmego*, na stronie https://arp.religioznawstwo.uj.edu.pl/koscioly-protestanckie/-/journal_content/56_INSTANCE_U1A3Drk9ZMvH/150784401/158541554.

Source: based on F. Piątkowski, *Kościół Reformowany Adwentystów Dnia Siódmego*, in the webpage https://arp.religioznawstwo.uj.edu.pl/koscioly-protestanckie/-/journal_content/56_INSTANCE_U1A3Drk9ZMvH/150784401/158541554.

Wspólnota Chrześcijańska „Pojednanie” The Reconciliation Christian „Fellowship”

1.3.025

Adres:	05-827 Grodzisk Mazowiecki, ul. I. Krasickiego 24	
E-mail:	pojednanie.grodzisk@gmail.com	www.pojednanie.org
Data powstania na terenie Polski: 1989 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1989	Data rejestracji: 1991 r. Date of registration: 1991	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 62 No. in the register of churches and other religious associations: 62	Data wpisu: 19.09.1991 r. Date of entry: 19.09.1991	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Zbory Protestant communities
Ogółem Total	2000	35	2
	2005	30	2
	2010	15	15
	2015	27	3
	2020	40	3
	2022	100	3
	2023	102	4
	2024	125	4
Mazowieckie	125	4	1

Kościół Chrześcijański „Pojednanie” (do 2022 r. Wspólnota Chrześcijańska „Pojednanie”) powołali byli członkowie grupy oazowej z duszpasterstwa akademickiego. W roku 1989 zdecydowali się podjąć pracę jako wspólnota chrześcijan niezależnie od Kościoła rzymskokatolickiego. Kościół należy do nurtu ewangelicznego protestantyzmu. Jest „biblijnym lokalnym kościołem domowym”, doktrynalnie jest powiązana z kościołami założonymi lub prowadzonymi przez absolwentów seminarium teologicznego „The Master’s Seminary” w Sun Valley w Kalifornii w USA.

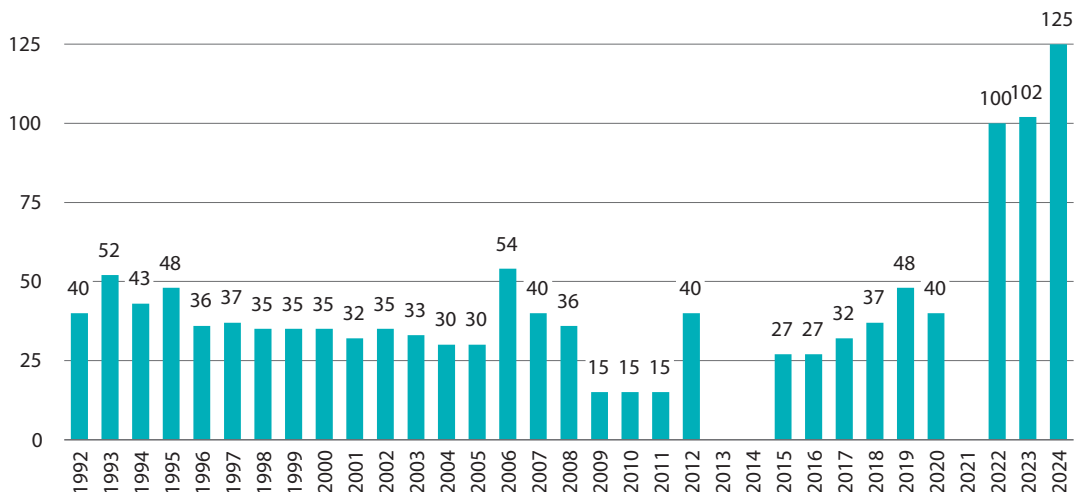
Za główny cel członkowie Kościoła wyznaczają sobie „bycie najlepszym narzędziem w ręku Boga, w Jego dziele głoszenia Ewangelii”. Uznają „Boga w trzech osobach”, a Jezusa Chrystusa jako „swojego Zbawiciela i Pana”. Pismo Święte jest „natchnionym Słowem Bożym”, najwyższym autorytetem we wszystkich sprawach. Członkowie wierzą, że mogą zostać zbawieni jedynie dzięki „zastępczej śmierci Jezusa Chrystusa”.

Na czele Kościoła stoi Rada Starszych. Związek nie posiada żadnych struktur terytorialnych. Kościoły lokalne, które powstają w wyniku pracy misyjnej stanowią odrębne jednostki.

Nowi członkowie przyjmowani są na podstawie akceptacji Rady Starszych po uprzednim uzyskaniu opinii wszystkich członków Wspólnoty. Praktykowany jest chrzest wierzących przez zanurzenie.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Wspólnoty Chrześcijańskiej „Pojednanie” wynosiła 24.

Wykres 4.49. Członkowie Wspólnoty Chrześcijańskiej „Pojednanie”
Chart 4.49. Members of the Reconciliation Christian „Fellowship”

Suwerenność Boga w zbawieniu

Żadna doktryna nie jest bardziej pogardzana przez umysł niewierzącego, jak prawda, że Bóg jest absolutnie suwerenny. Ludzka pycha gardzi myślą, że Bóg rozkazuje wszystkim, kontroluje wszystko i rządzi wszystkim. Cieleśny umysł, płonący wrogością wobec Boga, brzydzi się biblijnym nauczaniem, że nic nie dzieje się oprócz tego, co zostało ustanowione Bożym wiecznym postanowieniem. Najbardziej jednak cielesność nienawidzi to, że zbawienie jest całkowicie Bożym dziełem. Jeżeli Bóg wybrał, kto będzie zbawiony i jeżeli Jego wybór został dokonany przed założeniem świata, to wierzącym nie należy się żadna zasługa za jakikolwiek aspekt ich zbawienia.

To jednak jest dokładnie, czego naucza Pismo Święte. Nawet wiara jest Bożym łaskawym darem dla Jego wybranych. Jezus powiedział: „nikt nie może przyjść do mnie, jeśli mu to nie jest dane od Ojca” (Ew. Jana 6:65). „I nikt nie zna Ojca, tylko Syn i ten, komu Syn zechce objawić” (Mat. 11:27). Dlatego też nikt, kto jest zbawiony, nie może przypisać sobie żadnej zasługi (Efezjan 2:8-9).

Źródło: za stronę <https://www.pojednanie.pl/suwerennosc>.

Source: based on webpage <https://www.pojednanie.pl/suwerennosc>.

Mesjańskie Zbory Boże (Dnia Siódmego)

The Messianic Assemblies of God (Seventh Day)

1.3.026

Adres:	34-300 Żywiec, ul. Kopernika 100/1		
E-mail:	zboryboze@gmail.com	www.zboryboze.pl	
Data powstania na terenie Polski: 1991 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1991	Data rejestracji: 1991 r. Date of registration: 1991		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 63 No. in the register of churches and other religious associations: 63	Data wpisu: 19.09.1991 r. Date of entry: 19.09.1991		

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Starsi Clergy	Świątynie Temples	Zbory Protestant communities	
Ogółem Total	2000	114	10	.	10
	2005	123	10	.	10
	2010	87	7	.	3
	2015	150	7	.	7
	2020	142	8	3	4
	2022	106	5	2	3
	2023	86	5	3	3
	2024	119	13	5	7
Dolnośląskie	10	1	–		1
Kujawsko-pomorskie	3	1	–		–
Lubelskie	2	1	–		–
Lubuskie	4	–	–		–
Łódzkie	17	1	–		–
Małopolskie	1	–	–		–
Mazowieckie	12	1	1		1
w tym of which Warszawa	2	–	1		1

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Starsi Clergy	Świątynie Temples	Zbory Protestant communities
(dok.)				
Podkarpackie	1	–	–	–
Pomorskie	6	1	–	–
Śląskie	43	5	3	4
Warmińsko-mazurskie	3	–	–	–
Wielkopolskie	7	1	–	–
Zachodniopomorskie	10	1	1	1

Powstanie tego wyznania wiąże się z rozłaniem w Kościele Chrześcijan Dnia Sobotniego i odejściem z niego członków, którzy utworzyli własną wspólnotę. W Mesjańskich Zborach Bożych każdy zbór jest jednostką autonomiczną. Członkowie wyznają zasadę pluralizmu w kwestiach organizacyjnych i przyjmują decentralizację zarządzania.

Na czele związku stoi Rada Starszych, w skład której wchodzi przedstawiciele poszczególnych zborów.

Nowi dorośli członkowie przyjmowani są przez przyjęcie chrztu wodnego przez zanurzenie oraz złożenie deklaracji nowego członka o chęci przyjęcia do społeczności.

Do praktyk i nakazów religijnych członków należą: czytanie i studiowanie Biblii, modlitwy indywidualne, podporządkowanie się zaleceniom dotyczącym diety biblijnej, zachowywanie w życiu osobistym biblijnego dekalogu oraz przystąpienie co roku do stołu Pańskiego. Co dwa miesiące organizowane są na Śląsku zjazdy okręgowe oraz doroczny zjazd wszystkich wiernych i sympatyków w czerwcu.

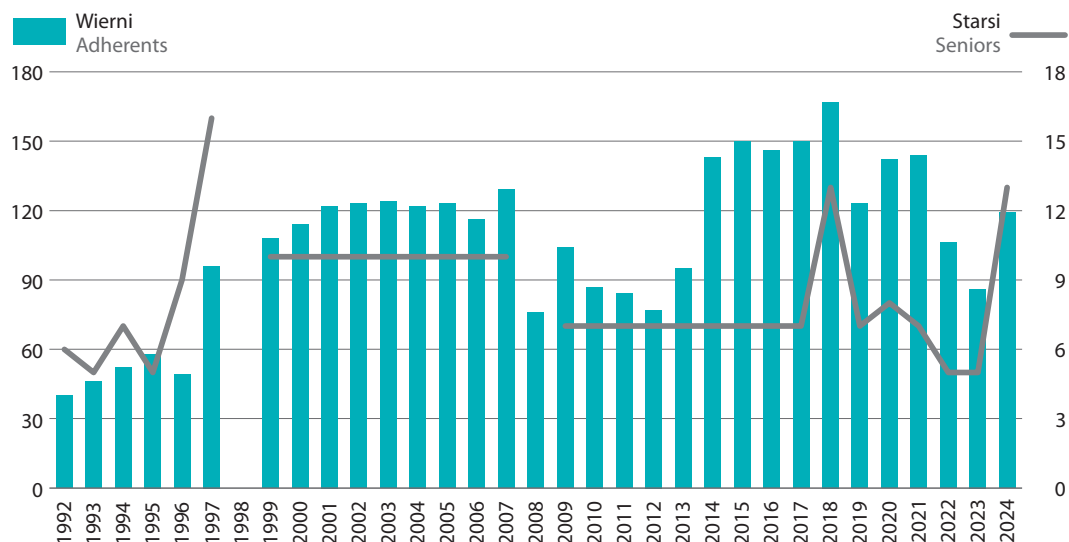
W 1999 r. podjęto decyzję o połączeniu się z Kościołem Bożym (Siódmego Dnia) z USA, z siedzibą w Denver, przy dalszym zachowaniu autonomii lokalnych zborów.

Do 2019 r. Kościół działał w ramach Zborów Bożych Chrześcijan Dnia Siódmego.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Zborów Bożych Chrześcijan Dnia Siódmego wynosiła 50.

Zbory Protestant communities	Wierni Adherents			
	wszyscy all	w tym członkowie of which members	w tym dzieci of which children	w tym sympatycy of which supporters
Ogółem Total 2024	119	7	–	3
Bytom zbór	10	7	–	3
Częstochowa zbór	10	7	3	0
Skoczów zbór	10	10	–	–
Szczecin zbór	10	4	3	3
Warszawa zbór	12	5	3	4
Wałbrzych zbór	7	4	2	1
Żywiec zbór	13	6	4	3
Punkty misyjne	47	16	12	19

Wykres 4.50. Wierni i starsi Mesjańskich Zborów Bożych (Dnia Siódmego)
 Chart 4.50. Adherents and seniors of the Messianic Assemblies of God (Seventh Day)

Czym różnią się Mesjańskie Zbory Boże od Kościoła Chrześcijan Dnia Sobotniego?

W przeciwieństwie do bratniej nam Wspólnoty:

1. Uznajemy autonomię każdego lokalnego zboru, nie mamy centralizacji.
2. Dokonujemy zanurzenia w imieniu Jezusa Mesjasza (Jezusa Chrystusa), a nie „Ojca, Syna i Ducha”. Frazę z Mt. 28,19 zawierającą formułę trynitarną uznajemy za późniejszą zmianę redakcyjną dokonaną po soborze nicejskim, co potwierdzają historycy katolicki i protestanccy. Przed soborem Euzebiusz cytuje ten fragment 18 razy bez trydycznej formuły, a wszystkie odniesienia do zanurzenia w Biblii (Dz. 2,38; 8,16; 10,48; 19,5; Rzym. 6,3-6; 1 Kor. 1,13; 6,11.17; Gal. 3,27-28; Jk. 2,7) mówią o zanurzeniu w imieniu Jezusa.
3. Obchodzimy Pamiątkę Wieczerzy Pańskiej raz w roku w rocznicę śmierci Mesjasza w dniu 14 Nisan (Pascha) i zgodnie z nazwą wieczerza odbywa się wieczorem po zachodzie słońca, a nie na porannym nabożeństwie. Obchodzenie jej rano musiałoby nazywać się śniadaniem.
4. Mamy inne spojrzenie na tzw. Millenium. Biblia mówi, że w czasie Tysiącletniego Królestwa ziemia nie będzie pustkowiem, gdyż zamieszkiwać ją będą narody (Ap. 20,8).

Źródło: za stronę <http://zboryboze.pl/roznice-miedzy-kosciolem-chrzescijan-dnia-sobotniego-a-zborami-bozymi/>.

Source: based on webpage <http://zboryboze.pl/roznice-miedzy-kosciolem-chrzescijan-dnia-sobotniego-a-zborami-bozymi/>.

Zbór Ewangeliczny „Agape” w Poznaniu The „Agape” Evangelical Church in Poznań

1.3.027

Adres:	60-122 Poznań, ul. Ostrobramska 28	
E-mail:	kontakt@agape-poznan.org	www.agape-poznan.org
Data powstania na terenie Polski: 1991 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1991	Data rejestracji: 1991 r. Date of registration: 1991	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 61 No. in the register of churches and other religious associations: 61	Data wpisu: 07.05.1991 r. Date of entry: 07.05.1991	

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2000	57	9	2
	2005	136	11	4
	2011	193	16	4
	2014	193	16	4
	2022	143	8	3
	2023	196	10	4
	2024	196	10	4
Dolnośląskie	48	3	1	1
Warmińsko-mazurskie	46	2	1	1
Wielkopolskie	102	5	2	2

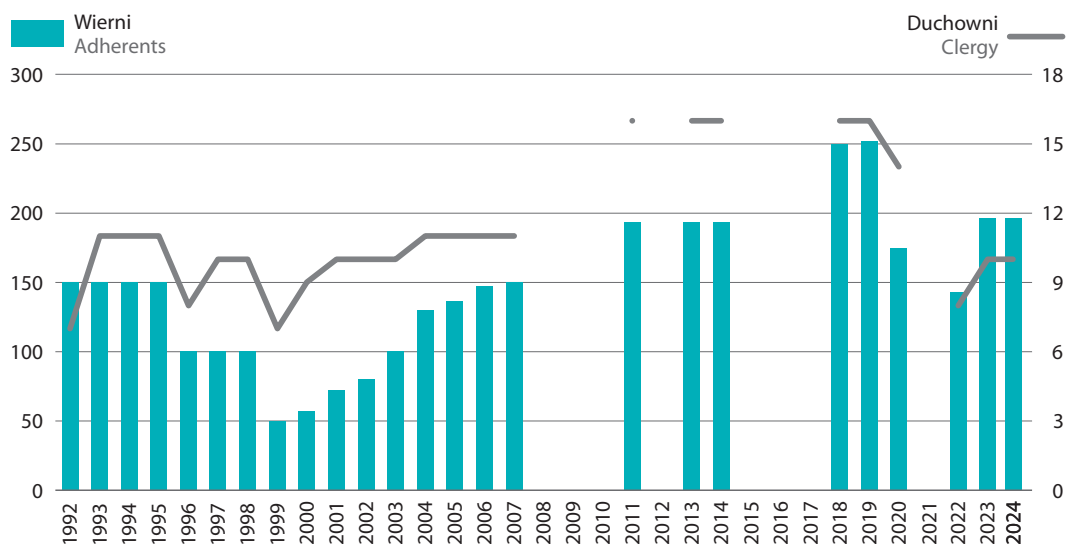
Zbór należy do nurtu ewangelikalnego chrześcijaństwa. Wspólnie z innymi protestantami członkowie Zboru podkreślają nadrzędny autorytet Biblii.

Wspólnota wzywa do „pielęgnowania braterstwa ze wszystkimi ewangelicznie wierzącymi protestantami” bez względu na to, do jakiego Kościoła należą. Zbór organizacyjnie dzieli się na Centralę Poznań i Region Wrocław.

Władzę w Zborze pełnią starsi, diakoni i misjonarze. Członkowie praktykują chrzest dorosłych (w wieku świadomym) przez zanurzenie. Pielęgnują „osobistą społeczność z Bogiem” poprzez codzienne czytanie Pisma Świętego i modlitwę indywidualną, stosowanie nauki biblijnej w życiu codziennym.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklaruujących przynależność do Zboru Ewangelicznego „Agape” w Poznaniu wynosiła 33.

Wykres 4.51. Wierni i duchowni Zboru Ewangelicznego „Agape” w Poznaniu
Chart 4.51. Adherents and clergy of the „Agape” Evangelical Church in Poznań

Deklaracja wiary Zboru Ewangelicznego „Agape” w Poznaniu

(…) 8. Kościół

Kościół jest zgromadzeniem powołanych – tych, którzy zostali wezwani do wiary w Chrystusa i zostali przez niego odkupieni. Kościół jest zbudowany na fundamencie, jakim jest Chrystus i Słowo. Chrystus jest Głową Kościoła i jedynie On sprawuje władzę w Kościele. Władza Chrystusa, Głowy Kościoła sprawowana jest w Zborach (lokalnych Kościołach) przez Starszych pełniących rolę duchowych pasterzy i przywódców. Powierzenie roli przywódczej w Zborze mężczyznom, którzy spełniają określone w Biblii wymagania, wynika z historii stworzenia, upadku i odkupienia. Wierzący powinni przyłączyć się do Zboru, aby oddawać cześć i służyć Bogu oraz aby mogli doświadczać zachęty i zbudowania przez Słowo. W zwiastowaniu i praktyce Zbór charakteryzuje się wiernym trzymaniem się całego Słowa Bożego: w swoim przesłaniu Ewangelii, w sposobie oddawania Bogu chwały, w swoich obrzędach (ustanowieniach), w dyscyplinie i w wypełnianiu wielkiego polecenia Pana Jezusa Chrystusa. Ponad wszystko jednak Zbór wyróżnia się miłością swoich członków do Boga i do siebie nawzajem. Oddawanie chwały Bogu odbywa się na spotkaniach Zboru w sposób, który On sam wyznaczył w swoim Słowie i tylko przez pośrednictwo Jego Syna, a to co nie zostało przez Niego nakazane, nie może mieć miejsca w oddawaniu Jemu czci. Obowiązkiem i przywilejem Zboru jest posłuszeństwo poleceniu Chrystusa, aby głosić Ewangelię całemu rodzajowi ludzkiemu, nauczać i chrzczyć tych, którzy uwierzyli oraz włączyć ich do Zborów.

Źródło: za stroną <https://www.agape-poznan.org/deklaracja-wiary/>.

Source: based on webpage <https://www.agape-poznan.org/deklaracja-wiary/>.

Zbór w Wodzisławiu Śląskim

The Church in Wodzisław Śląski

1.3.028

Adres:	44-300 Wodzisław Śląski, ul. Goździkowa 22		
E-mail:	tkdmdragon@gmail.com; atrzebus@gmail.com	www.zbor.wodzislaw.pl	
Data rejestracji: 1990 r. Date of registration: 1990			
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 42 No. in the register of churches and other religious associations: 42		Data wpisu: 14.05.1990 r. Date of entry: 14.05.1990	

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Starsi Seniors	Zbory Protestant communities
Ogółem Total	2000	80	3
	2005	93	3
	2010	105	3
	2015	109	3
	2020	96	4
	2022	84	2
	2023	74	2
	2024	76	2
Śląskie	76	2	1

Kościół należy do nurtu kościołów lokalnych, głoszących, w nawiązaniu do wczesnochrześcijańskiej tradycji, że w jednej miejscowości powinna znajdować się jedna gmina chrześcijan. Stanowi to główny wyróżnik tego nurtu protestantyzmu.

Celem Kościoła jest pielęgnowanie życia chrześcijańskiego poprzez wspólną modlitwę, „szerzenie i praktykowanie nauki apostoelskiej, zwiastowanie ewangelii i prawdy o Kościele”. Podstawowe zasady wiary Zboru są wspólne z nurtem protestanckim chrześcijaństwa. Pod względem organizacyjnym jest to placówka samodzielna i niezależna. Zborem zarządzają starsi zboru cieszący się uznaniem i autorytetem w zborze. W latach 2019–2021 pracę Zboru prowadziło trzech starszych – biskupów (prezbiterów). Starsi Zboru nie tworzą hierarchii Kościoła – są braćmi mającymi „autorytet rozpoznany przez Zgromadzenie Zboru”. Nowy członek przyjmowany jest na podstawie świadectwa wiary, w którym wyraża swoje osobiste doświadczenie Chrystusa jako Zbawiciela i Pana.

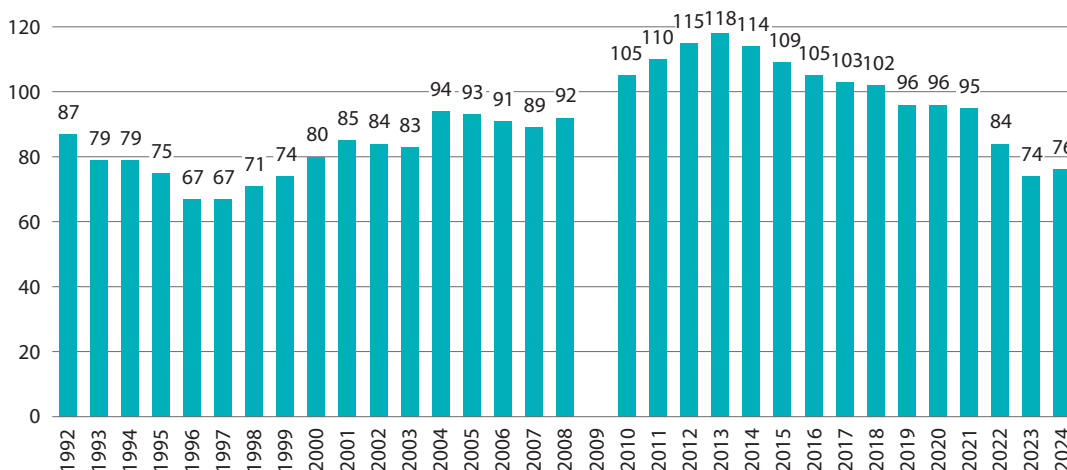
W Zborze nie ma podziału na duchownych i laików, wszyscy są „kapłanami Boga” i służą w Kościele „stosownie do udzielonego im daru przez Pana Jezusa Chrystusa”. Praktykowany jest chrzest przez zanurzenie w wodzie – stanowi on zewnętrzny wyraz wiary.

Zbór prowadzi punkt nauczania biblijnego dzieci i młodzieży.

Zwyczajami wynikającymi z potrzeb wyznawców są m.in.: codzienna modlitwa, czytanie Biblii, wspólne zgromadzenia w zborze w celu łamania chleba, modlitwy, zwiastowania i nauczania Słowa Bożego.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Zboru w Wodzisławiu Śląskim mieści się w wynosia 71.

Wykres 4.52. Członkowie Zboru w Wodzisławiu Śląskim
Chart 4.52. Members of the Church in Wodzisław Śląski

Krótką historia Kościoła w Wodzisławiu Śląskim

(...) Około trzydziestu ludzi zapragnęło więc budować Kościół według Bożego wzorca, regularnie spotykając się, by się modlić, rozważać Boże Słowo oraz łamać chleb. Swoją ufność pokładając w Bogu, odrzucili oni panowanie człowieka, ludzkie nauki i tradycje, a Bóg systematycznie przyłączał do nich następujących – zarówno tych, którzy dopiero co się nawrócili, jak i tych, którzy opuścili różne chrześcijańskie organizacje.

Nie założyli oni nowej organizacji kościelnej, która miałaby skupiać pod jednym szyldem wiele wspólnot chrześcijańskich w różnych miejscowościach, gdyż nie było takiej potrzeby. Kościół jednoczący wszystkie kościoły w miejscowościach został założony prawie dwa tysiące lat temu przez samego Pana i Głowę tego Kościoła – Jezusa Chrystusa! Kościół, na który składają się kościoły w miejscowościach nie wymaga ludzkich struktur, a każda hierarchia ponad kościołami w miejscowościach byłaby panowaniem człowieka w miejsce Chrystusa.

Źródło: za stronę https://zbor.wodzislav.pl/?page_id=58.

Source: based on webpage https://zbor.wodzislav.pl/?page_id=58.

Zbór Ewangelicko-Baptystyczny w Katowicach

The Evangelical-Baptist Church in Katowice

1.3.029

Adres: 40-025 Katowice, ul. Wojewódzka 30/4

Data rejestracji: 1990 r.
Date of registration: 1990

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 43
No. in the register of churches and other religious associations: 43

Data wpisu: 21.05.1990 r.
Date of entry: 21.05.1990

Zbór należy do protestanckiej tradycji chrześcijaństwa. Założyciele, przyjmując nazwę Zbór Ewangelicko-Baptystyczny deklarowali, możliwość połączenia tradycji pierwszej reformacji z praktyką chrztu dorosłych. Członkowie powołali do życia z początkiem lat 90. XX w. wydawnictwo „Didache”.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Zboru Ewangelicko-Baptystycznego wynosiła 28.

Statut

Art. 7. Celem Zboru jest:

- 1) głoszenie wszystkim ludziom Ewangelii o zbawieniu w Jezusie Chrystusie,
- 2) pielęgnowanie życia chrześcijańskiego wśród jego członków i wszystkich ewangelicznie wierzących poprzez wyznawanie i głoszenie nauki apostoelskiej,
- 3) pogłębianie społeczności z Bogiem i jedności między chrześcijanami,
- 4) rozwój życia modlitewnego i dokonywanie obrzędów nowotestamentowych.

Źródło: za *Statut Zboru Ewangelicko-Baptystycznego w Katowicach*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 405.

Source: based on *Statut Zboru Ewangelicko-Baptystycznego w Katowicach*, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 405.

Chrześcijańska Wspólnota Ewangeliczna The Christian Evangelical Fellowship

1.3.030

Adres: 43-300 Bielsko-Biała, ul. 3-go Maja 21

Data powstania na terenie Polski: 1989 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1989	Data rejestracji: 1990 r. Date of registration: 1990
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 46 No. in the register of churches and other religious associations: 46	Data wpisu: 25.07.1990 r. Date of entry: 25.07.1990

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Domy modlitwy House of prayer	Zbory Protestant communities
Ogółem Total	2000	170	5	1
	2005	120	4	1
	2011	150	6	1
	2013	150	12	1
	2017	170	6	1
	2018	200	4	2
Śląskie	170	2	1	1
Świętokrzyskie	30	2	1	1

Wspólnota (powstała w 1989 r.) wywodzi się z charyzmatycznego ruchu Odnowy w Duchu Świętym i dzieli z protestantyzmem główne prawdy wiary. Jednym z założycieli i liderów wspólnoty jest Andrzej Cyrikas. Naczelną władzą wyznania jest Rada Starszych.

Co miesiąc organizowane są spotkania otwarte dla kobiet i mężczyzn (zamiennie). Prowadzony jest punkt katechetyczny.

Do obowiązków wiernych należy modlitwa, czytanie Biblii, uczestnictwo w życiu i służbie Kościoła. Wspólnota udziela pomocy rodzinom ubogim.

Członkiem wyznania może zostać osoba, która „publicznie wyzna, iż należy do Jezusa Chrystusa” oraz przez okres kilku miesięcy swoim życiem potwierdzi werbalnie wyznanie wiary. Po tym okresie może być przyjęta do grona współwyznawców. Oczekuje się od niej przyjęcia chrztu wodnego przez zanurzenie.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Chrześcijańskiej Wspólnoty Ewangelicznej zadeklarowały 852 osoby.

Wyznanie wiary

(...)

8. Wierzymy, iż istnieje jeden, niepodzielny, powszechny Kościół Jezusa Chrystusa, Jego Ciało złożone ze wszystkich chrześcijan, czyli ludzi, którzy przez osobistą wiarę uznali w odkupieńczej śmierci Zbawiciela na krzyżu ofiarę za ich grzechy, odwrócili się od swej nieprawości i doświadczyli nowego narodzenia z Ducha Świętego.
9. Wierzymy, że sam Pan Jezus Chrystus jest jedyną głową swojego Kościoła.
10. Wierzymy, że każdy Zbór terytorialny (lokalny) gromadzący chrześcijan, jest jedyną biblijną formą manifestacji powszechnego Kościoła Jezusa Chrystusa. Każdy Zbór, zgodnie z nauczaniem Nowego Testamentu, jest całkowicie autonomiczny we wszystkich sprawach wewnętrznych i zewnętrznych.
11. Wyznajemy nowotestamentową naukę o powszechnym kapłaństwie wierzących, co wyraża się w bezwzględnej równości wszystkich członków Zboru niezależnie od funkcji jakie pełnią oni w Zborze i bez względu na dary, jakimi zostali przez Boga obdarowani. Zgodnie z biblijnym nauczaniem o ludzie Bożym, odrzucamy obcy Słowu Bożemu podział na osoby „duchowne” i „świeckie”. Każdy członek Zboru ze względu na swe uczestnictwo w powszechnym kapłaństwie chrześcijan, stosownie do swych darów i uzdolnień jest w pełni odpowiedzialnym za stan Zboru, przyczynia się ze wszystkich sił do rozwoju Zboru i pełni w nim odpowiedzialne funkcje.

Źródło: za stronę: <https://www.chwe.pl/wyznanie-wiary/>.Source: based on webpage <https://www.chwe.pl/wyznanie-wiary/>.

Centrum Biblijne „Jezus Jest Panem”

The Biblical Center „Jesus Is Lord”

1.3.031**Adres:** 02-115 Warszawa, ul. Okińskiego 1 m. 77

Data powstania na terenie Polski: 1989 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1989	Data rejestracji: 1990 r. Date of registration: 1990
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 40 No. in the register of churches and other religious associations: 40	Data wpisu: 07.05.1990 r. Date of entry: 07.05.1990

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Duchowni Clergy	Zbory Protestant communities
Ogółem Total	2000	160	3
	2005	30	4
	2010	29	4
Mazowieckie	29	4	1
w tym of which Warszawa	29	4	1

Centrum należy do nurtu zielonoświątkowego, akcentującego rolę chrztu w Duchu Świętym oraz dary Ducha Świętego.

Grupa powstała w wyniku organizacyjnego usamodzielnienia się niektórych członków Kościoła Bożego w Chrystusie akceptujących tezy teologii sukcesu o materialnych konsekwencjach wiary.

Podstawową zasadą życia członków wyznania jest zgodność wyznawanej wiary chrześcijańskiej z codziennym wyrażaniem jej w swoich uczynkach i postępowaniu. Na czele wspólnoty stoi pastor.

Centrum prowadzi służbę nakierowaną na przeciwdziałanie patologii społecznej i stanom depresji. Prowadzi pracę resocjalizacyjną w Zakładzie Karnym w Łowiczu, a także opiekuje się ludźmi wychodzącymi z więzienia, przystosowując ich do życia w społeczeństwie.

Członkiem wspólnoty można zostać przez złożenie deklaracji. Następuje to zazwyczaj po dłuższym okresie wprowadzającym.

Członkowie wyznania praktykują indywidualną modlitwę we własnym domu oraz uczestniczą w spotkaniach zborowych.

Wierni wyznania podkreślają znaczenie indywidualnego, osobistego podejścia do zaangażowania religijnego – według odczuwalnej potrzeby.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Centrum Biblijnego „Jezus Jest Panem” wynosiła 149.

Statut Centrum Biblijnego „Jezus jest Panem”

Art. 5

Celem działania Centrum jest:

- 1) prowadzenie działalności misyjnej,
- 2) głoszenie Ewangelii wszystkim ludziom i pozyskanie dla tego celu jak największej ilości głosicieli, uczniów i sympatyków,
- 3) wspólne wyznawanie wiary w jednego Boga,
- 4) udzielanie pomocy członkom Centrum oraz ubogim i potrzebującym.

Źródło: za Statut Centrum Biblijnego „Jezus jest Panem”, w: R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 397.

Source: based on Statut Centrum Biblijnego „Jezus jest Panem”, in: R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 397.

Chrześcijańska Wspólnota „Jezus Panem” The Christian Community „Jesus Lord”

1.3.032

Adres: 95-200 Pabianice, ul. Bagatela 12

Data powstania na terenie Polski: 1989 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1989	Data rejestracji: 1992 r. Date of registration: 1992
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 64 No. in the register of churches and other religious associations: 64	Data wpisu: 10.02.1991 r. Date of entry: 10.02.1991

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Zbory Protestant communities
Ogółem Total	2002	20	3	1
	2010	24	3	1
Łódzkie	24	3	1	1

Wspólnota „Jezus Panem” należy do tradycji zielonoświątkowej protestantyzmu. Łączy chrześcijan wyznających wiarę w konieczność nawrócenia oraz przyjęcia chrztu w wieku dorosłym. Na jej czele stoi Rada Starszych. Wyznanie opiera się „wyłącznie i ściśle” na nauce Jezusa Chrystusa i apostołów opisanej

w Nowym Testamencie. Celem Wspólnoty jest rozpowszechnianie pełnej Ewangelii o zbawieniu w Jezusie Chrystusie na podstawie prac ewangelizacyjno-misyjnych. Członkiem może zostać osoba, która przeżyła duchowe odrodzenie, została ochrzczona przez pełne zanurzenie oraz akceptuje obowiązujące wyznanie wiary. Uroczystość chrztu wodnego odbywa się raz w roku – latem.

Członkowie praktykują modlitwę indywidualną codziennie rano i wieczorem z jednoczesnym czytaniem i rozważaniem Pisma Świętego oraz uczestniczenie w nabożeństwach odbywających się dwa razy w tygodniu (w niedzielę i w dzień powszedni). W każdą ostatnią niedzielę członkowie uczestniczą w Wieczery Pańskiej, która jest sprawowana pod dwiema postaciami: chleba i wina.

Wspólnota prowadzi działalność charytatywną, wspierając finansowo misjonarzy, osoby potrzebujące, bezdomnych.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Chrześcijańskiej Wspólnoty „Jezus Panem” wynosiła 79.

Zasady Wiary Chrześcijańskiej Wspólnoty „Jezus Panem” (załącznik do statutu)

(...)

Jest to wiara

- że Biblia jest jedynym inspirowanym, nieomylnym i autorytatywnym zapisem Słowa Bożego (...),
- w „błogosławioną nadzieję” pochwylenia Kościoła Jezusa Chrystusa w dniu jego powtórnego przyjścia,
- w możliwość doznania osobistego uwolnienia od grzechów jedynie na drodze szczerej pokuty i wiary w oczyszczającą moc krwi Chrystusa,
- że zbawcze dzieło Chrystusa na krzyżu obejmuje również możliwość uzdrowienia ciała w odpowiedzi na modlitwę wiary,
- w chrzest w Duchu Świętym zgodnie z Dziejami Apostolskimi 2:4, którym są obdarowywani przez Boga ci, którzy o to proszą.

Źródło: za Statut Chrześcijańskiej Wspólnoty „Jezus Panem”, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 480.

Source: based on Statut Chrześcijańskiej Wspólnoty „Jezus Panem”, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 480.

Zbór Wolnych Chrześcijan w Jaworznie

The Free Christian Church in Jaworzno

1.3.033

Adres: 32-510 Jaworzno, ul. Leśna 19-21

Data powstania na terenie Polski: 1927 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 1927

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 70

No. in the register of churches and other religious associations: 70

Data wpisu: 29.06.1992 r.

Date of entry: 29.06.1992

Związek wyznaniowy powstał w wyniku wyodrębnienia się lokalnego zboru w Jaworznie z Kościoła Wolnych Chrześcijan, reprezentujących nurt braterski.

Wiara członków zboru opiera się na Piśmie Świętym. Celem działalności jest głoszenie Ewangelii i niesienie pomocy potrzebującym. Wyznawcy oczekują na powtórne przyjście Pana Jezusa. Praktykują chrzest wiary przez zanurzenie.

Zbór w Jaworznie jest jednostką samodzielną. Władzę w nim pełni przełożony i Rada Braterska.

Do religijnych powinności wyznawców należy m.in.: udział w Wieczerzy Pańskiej, codzienna modlitwa, uczęszczanie na nabożeństwa, codzienne czytanie Słowa Bożego.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Zboru Wolnych Chrześcijan wynosiła 18.

„Kościoł to przede wszystkim Jezus Chrystus i skupieni wokół Niego ludzie, którzy zaufali słowu Boga i w nim złożyli swą ufność. Wiele osób kojarzy dzisiaj słowo „kościół” z budynkiem. Jednak słowo „budynek” powinno być bodaj ostatnim na liście skojarzeń. Kościół to grupa ludzi, którzy mimo swojej odmienności, różnorodności doświadczeń, różnego wieku i statusu społecznego współtworzą wspólnotę chrześcijan, funkcjonując w jedności na podobieństwo rodziny. Ludzi w tego typu społeczności nie łączy religia lub organizacyjna przynależność kościelna, lecz osoba Pana Jezusa Chrystusa, który dzisiaj, tak samo jak w czasach wczesnego chrześcijaństwa, potrafi zmienić życie ludzkie i uczynić je innym”.

Źródło: za stroną <https://jaworzno.kwch.org/>.

Source: based on webpage <https://jaworzno.kwch.org/>.

Kościół Chrześcijański „Arka” w Poznaniu

The Christian Church „Ark” in Poznań

1.3.034

Adres:	60-356 Poznań, ul. Przybyszewskiego 56		
E-mail:	pastor@arka.org.pl		www.arka.org.pl
Data powstania na terenie Polski: 1991 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1991	Data rejestracji: 1992 r. Date of registration: 1992		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 67 No. in the register of churches and other religious associations: 67	Data wpisu: 24.02.1992 r. Date of entry: 24.02.1992		

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Duchowni Clergy	Parafie Parishes	
Ogółem Total	2003	90	4	2
	2005	76	3	1
	2011	103	3	1
Wielkopolskie	103	3	1	

Kościół reprezentuje nurt tzw. kościołów lokalnych (local church). Za swoje cele przyjmuje głoszenie ludziom Ewangelii o zbawieniu w Jezusie Chrystusie, pielęgnowanie życia chrześcijańskiego oraz pogłębianie jedności między chrześcijanami. Podstawą wiary jest Biblia (Stary i Nowy Testament). Na czele Kościoła stoi Rada Starszych, której przewodzi pastor.

Członkiem Kościoła może zostać każdy, kto świadomie uczynił Jezusa Chrystusa swoim Panem i Zbawicielem oraz potwierdził to poprzez chrzest w wodzie i w praktyczny sposób wyraża pragnienie uczestniczenia w życiu Kościoła.

Propagowane jest aktywne życie duchowe przejawiające się m.in.: systematyczną modlitwą, czytaniem Pisma Świętego, gotowością do składania świadectwa o Jezusie. Kościół utrzymuje stałą mobilizację członków w aspekcie rozwoju duchowego i głoszenia ewangelii.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Chrześcijańskiego „Arka” w Poznaniu wynosiła 52.

Biblia jest jedyną natchnioną przez Boga księgą, stanowiącą niepodważalny autorytet i standard, według którego powinny być oceniane wszelkie osobiste objawienia, wskazówki czy instrukcje pochodzące „z góry”. (Hbr. 4,12/ Ks. Jozuego 1,8)

Każdy człowiek może doświadczyć nowego narodzenia przez przyjęcie Jezusa Chrystusa jako swojego Pana i Zbawiciela. (Rzym. 10,9-10)

Zbawienie możliwe jest nie z uczynków, a jedynie z łaski Bożej, przez wiarę w śmierć i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa. (Rzym. 3,20; 3,28/ Gal.2,16/ Ef. 2,8-9) (...)

Jedynie krew Jezusa może oczyścić z grzechu. (III Mojż. 17,11)

Bóg chce, aby każdy człowiek był zbawiony. (Rzym. 10,13)

Źródło: za stronę <https://www.arka.org.pl/wyznanie/>.

Source: based on webpage <https://www.arka.org.pl/wyznanie/>.

Ruch Chrześcijański MT28

The Campus Crusade for Christ International (CRU)

1.3.035

Adres:	02-798 Warszawa, ul. Polnej Róży 1C	
E-mail:	biuro@mt28.pl	www.mt28.pl
Data powstania na terenie Polski: 1980 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1980	Data rejestracji: 1992 r. Date of registration: 1992	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 68 No. in the register of churches and other religious associations: 68	Data wpisu: 08.04.1992 r. Date of entry: 08.04.1992	

Ruch Chrześcijański MT28 jest organizacją misyjną o charakterze międzywyznaniowym, nie stanowi odrębnej organizacji eklezjalnej. Skupia chrześcijan z różnych wyznań, którzy chcą angażować się w głoszenie Ewangelii. Dlatego też nie ma tu „wiernych”, osoby zaangażowane w Ruch są bowiem nadal członkami swoich Kościołów. Zasady wiary obowiązujące w Ruchu są częścią wspólną zasad wiary obowiązujących w Kościołach protestanckich i Kościołach katolickich.

Członkami Ruchu są pełnoetatowi pracownicy misyjni, mający status osób duchownych. Formalne przyjęcie nowych członków następuje po zatwierdzeniu ich przez komisję do spraw członkowskich, na dorocznej konferencji członków Ruchu. Uroczystość ma charakter wspólnotowy – z modlitwą i włożeniem rąk na osoby przyjmowane.

Jak podają przedstawiciele Ruchu, liczba „duchownych” w 2024 r. wynosiła 83.

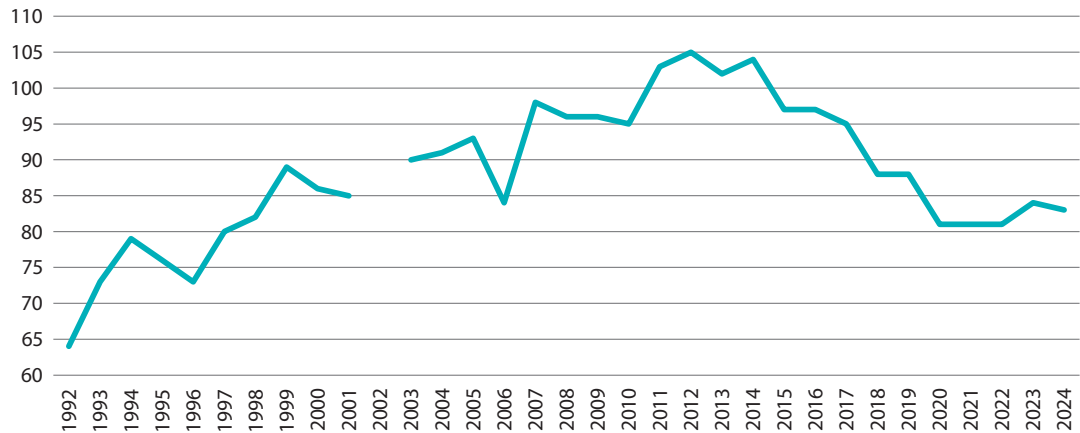
Swoją działalność prowadzą głównie w większych miastach, koncentrując się na pracy wśród studentów. Ruch Chrześcijański MT28 organizuje również konferencje dla małżeństw i dla rodziców na temat wychowania dzieci. Co roku odbywają się Wczasy z Biblią dla rodzin, tygodniowe spływy kajakowe oraz obozy formacyjne. Wspólnota prowadzi liczne kursy, m.in.: dla narzeczonych, dla małżonków, internetowe kursy biblijne oraz kursy nauczania biblijnego na temat zarządzania finansami.

Organizacja wydaje kwartalnik „Płyn pod prąd”, a także propaguje filmy i słuchowiska o tematyce religijnej.

Do 2013 r. organizacja działała pod nazwą Ruch Nowego Życia.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Ruchu Nowego Życia wynosiła 58.

Wykres 4.53. Duchowni Ruchu Chrześcijańskiego MT28
Chart 4.53. Clergy of the Campus Crusade for Christ International

W co wierzymy

Jako organizacja międzywyznaniowa przyjmujemy doktryny, co do których historycznie zgadzali się biblijnie wierzący chrześcijanie.

Podstawą i ostatecznym autorytetem, na którym opieramy nasze przekonania, jest Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Wierzymy, że jest ono natchnione przez Boga, nieomyłne i bezbłędne w oryginalnych rękopisach.

Wierzymy w jednego Boga Stwórcę, wiecznie istniejącego w trzech osobach – jako Ojciec, Syn i Duch Święty.

Wierzymy, że Jezus Chrystus jest w pełni Bogiem i człowiekiem, w ludzkiej postaci narodzony z dziewicy Marii. Wierzymy, że umarł na krzyżu w zastępstwie za grzechy wszystkich ludzi i trzeciego dnia zmartwychwstał w ciele. Po tym wstąpił do nieba i zasiadł po prawicy Boga Ojca, skąd jako jedyny pośrednik wstawia się za swoim ludem.

Wierzymy, że człowiek dostępuje zbawienia przez wiarę w Jezusa Chrystusa jako swego Zbawcę i Pana. Zbawienie człowieka jest w całości dziełem dobrowolnie udzielonej łaski Bożej i nie jest – w całości ani w części – dziełem ludzkich uczynków, ludzkiej dobroci, ani wynikiem ceremonii religijnych.

Wierzymy, że Duch Święty przyszedł na ziemię, aby objawić i uwielbić Chrystusa i zrealizować Jego zbawcze dzieło w życiu ludzi. Zamieszkuje On w każdym wierzącym od chwili duchowego narodzenia i pieczętuje go na dzień odkupienia.

Wierzymy, że Jezus Chrystus jest Głową Kościoła, swojego Ciała, które składa się ze wszystkich ludzi żywych i umarłych, którzy zostali przyłączeni do Niego przez zbawczą wiarę.

Wierzymy, że Jezus Chrystus przyjdzie ponownie na ziemię – osobiście i w ciele – aby wypełnić historię i wieczny plan Boży.

Źródło: za stronę <https://www.mt28.pl/onas/w-co-wierzymy.html>.

Source: based on webpage <https://www.mt28.pl/onas/w-co-wierzymy.html>.

Kościół Jezusa Chrystusa w Kamiennej Górze

The Church of Jesus Christ in Kamienna Góra

1.3.036

Adres: 58-400 Kamienna Góra, ul. Fabryczna 11 m. 3

Data powstania na terenie Polski: 1992 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1992	Data rejestracji: 1992 r. Date of registration: 1992
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 72 No. in the register of churches and other religious associations: 72	Data wpisu: 10.11.1992 r. Date of entry: 10.11.1992

Wyznanie zalicza się do protestanckich Kościołów ewangelicznych. Członkowie Kościoła wyznają m.in. chrzest wodny dorosłych, potępiają oddawanie czci Matce Bożej i świętym, odrzucają kult obrazów.

Wierzą w dzieło odkupienia w Jezusie Chrystusie. Na czele stoi pastor (pasterz).

W 1996 r. Kościół posiadał 16 członków oraz 3 osoby duchowne.

Wskazania ogólne (w statucie Kościoła)

Par. 1

1. Kościół Jezusa Chrystusa w Kamiennej Górze jest zgromadzeniem ludzi, którzy mocą powołania przez Nauczyciela z Nazaretu w wolnej i świadomej współpracy z Nim uczestniczą w dokonującej się rzeczywistości Królestwa Bożego w Kamiennej Górze, która ostatecznie wypełni się po sędzie końca czasów.

Par. 2

2. Powszechny Kościół Boży obejmuje wszystkich ludzi na ziemi, którzy wzrastają w posłuszeństwie według nakazów Boga spisanych w natchnionych pismach świętych, przyjęli chrzest na odpuszczenie grzechów i żyją dzięki łasce obmywania sumień z grzechów przez raz dokonaną, krwawą i odkupieńczą ofiarę Jezusa Chrystusa.

3. Tak pojęty Kościół Boży nie jest ograniczony strukturą różnych denominacji, ale wyrasta ponad te i zawiera je w sobie na tyle, na ile są one wierne posłannictwu Chrystusa, którego zobiektywizowaną formą przekazu jest Biblia, oraz wyraża się przez nie w widzialnym, dokonującym się Królestwie Bożym”

Źródło: za *Statut Kościoła Jezusa Chrystusa w Kamiennej Górze*, w: R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 503.

Source: based on *Statut Kościoła Jezusa Chrystusa w Kamiennej Górze*, in: R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 503.

Kościół Jezusa Chrystusa w Werbkowicach

The Church of Jesus Christ in Werbkowice

1.3.037

Adres: 22-550 Werbkowice, Przemysłowa 2

Data powstania na terenie Polski: 1993 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1993	Data rejestracji: 1993 r. Date of registration: 1993
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 79 No. in the register of churches and other religious associations: 79	Data wpisu: 16.09.1993 r. Date of entry: 16.09.1993

Lata Years	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
2000	25	3	1	1
2004	55	6	2	2
2010	30	3	2	1

Kościół należy do nurtu zielonoświątkowego protestantyzmu. Podstawowym źródłem wiary Kościoła jest Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Celem jego działalności jest: głoszenie ewangelii „w nieskażonej formie”, wychowanie wiernych w duchu zgodności z nauką Jezusa Chrystusa, służba miłosierdzia i bezinteresowna pomoc innym. Członkowie Kościoła organizują pomoc dla osób, które utraciły prace, oraz wspierają zaprzyjaźnione Kościoły z Ukrainy i Białorusi. Pomagają także dzieciom z ubogich rodzin, organizując im paczki świąteczne.

Na czele Kościoła stoi Zarząd Kościoła. Członkiem społeczności może zostać każdy, kto się „narodził na nowo” oraz przyjął chrzest wiary przez pełne zanurzenie w wodzie w Imię Ojca i Syna i Ducha Świętego.

Do zobowiązań członków należy: modlitwa indywidualna oraz uczestnictwo w nabożeństwach w niedziele i raz w tygodniu w dzień powszedni.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Jezusa Chrystusa w Werbkowicach wynosiła 5.

Wyznanie wiary członka KJCh (załącznik do statutu)

(...) Wierzę, że jestem teraz dzieckiem Bożym (1J3,13) i jestem posadzony wraz z Chrystusem w niebie. (Ef 2,6)

Wierzę, że zostałem teraz zbawiony łaską boga przez wiarę, że to był dar, a nie rezultat jakichkolwiek moich zasług. (...)

Wierzę, że szatan i jego demony są mi poddane, ponieważ jestem członkiem ciała Chrystusa. (Ef 1,9-23)...)

Wierzę, że trwając w Chrystusie przyniosę obfity owoc i oddam chwałę Bogu. (J 15,8)

Wyznam, że Jezus jest moim Panem (1 Kol 12,3) i odrzucam wszelkie fałszywe dary oraz dzieła szatana, które tolerowałem w swoim życiu.

Ź r ó d ł o: za Statut Kościoła Jezusa Chrystusa w Werbkowicach, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 522.

S o u r c e: based on Statut Kościoła Jezusa Chrystusa w Werbkowicach, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 522.

Kościół „Chrystus dla Wszystkich” w RP The Church „Christ For All” in the Republic of Poland

1.3.038

Adres:	70-005 Przeclaw 53B/2, k. Szczecina	
E-mail:	biuro@kcdw.pl	www.kcdw.pl
Data powstania na terenie Polski: 1993 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1993	Data rejestracji: 1993 r. Date of registration: 1993	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 80 No. in the register of churches and other religious associations: 80	Data wpisu: 03.11.1993 r. Date of entry: 03.11.1993	

Województwa Voivodships	Wyznawcy Belivers	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Zbory Protestant communities
Ogółem Total	2000	265	16	2
	2005	327	19	6
Kujawsko-pomorskie	45	4	1	1
Opolskie	55	4	1	1
Wielkopolskie	67	5	1	1
Zachodniopomorskie	160	6	3	3

Kościół związany jest z nurtem zielonoświątkowym. Podstawę jego nauczania stanowi założenie, że Pismo Święte – Słowo Boże Starego i Nowego Testamentu – jest „wyłączną i jedyną nieomylną normą wiary i życia chrześcijańskiego”.

Naczelną władzę w Kościele sprawuje Synod, zwierzchnikiem jest prezbiter-pastor. Kościół w 2005 r. posiadał sześć zborów: w Szczecinie, Stargardzie Szczecińskim, Toruniu, Koninie, Strzelcach Opolskich i Gorzowie Wlkp.

Wierni Kościoła powinni: prowadzić „uporządkowane” życie modlitewne, codziennie czytać Słowo Boże, czynnie uczestniczyć w życiu Kościoła, składać dobre świadectwo, być posłusznym przełożonym Kościoła, przykładowo żyć we własnej rodzinie i miejscu pracy.

Kościół „Chrystus dla Wszystkich” jest członkiem Aliansu Ewangelicznego.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła „Chrystus Dla Wszystkich” wynosiła 54.

Przyjdź i zobacz

Jesteśmy wspólnotą ludzi, którzy odkryli istotę życia i wierzą w niezwykłego Boga, Jego Syna Jezusa Chrystusa i w Ducha Świętego.

Wiemy, że Kościół to coś więcej niż cztery ściany – Kościół to ludzie, którzy tworzą go poprzez wzajemne relacje, różne pasje, a wspólnym mianownikiem jest Biblia Święta. Jesteśmy przekonani, że Bóg żyje i może być obecny w życiu każdego człowieka, który wierzy w Niego.

Chrystus dla Wszystkich jest chrześcijańskim kościołem nowotestamentowym, który spotyka się w samym sercu Szczecina. Jesteśmy zwykłymi ludźmi, którzy kochają Boga, kochają innych i kochają życie w jego pełni.

Poznaj go osobiście i przekonaj się sam!

Źródło: za stroną <https://kcdw.pl/kim-jestesmy-2-before-import/>.

Source: based on webpage za stroną <https://kcdw.pl/kim-jestesmy-2-before-import/>.

Kościół Ewangelicko-Prezbiteriański

The Evangelical-Presbyterian Church

1.3.039

Adres:	02-817 Warszawa, ul. Białożora 3	
E-mail:	sekretariat@dobrypasterz.org.pl	www.dobrypasterz.org.pl
Data rejestracji: 1993 r. Date of registration: 1993		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 76 No. in the register of churches and other religious associations: 76		Data wpisu: 04.05.1993 r. Date of entry: 04.05.1993

Kościół wyrastający z tradycji kalwińskiej, należy do nurtu kościołów prezbiteriańskich (poprzednia nazwa Kościół Dobrego Pasterza). Uznaje za swoje credo *Westminsterskie Wyznanie Wiary* z 1646 r. i oba *Katechizmy Westminsterskie*. Jest członkiem Aliansu Ewangelicznego w Polsce. Rolę przywódczą w Kościele sprawuje pięcioosobowa Rada Starszych, której przewodniczącym jest pastor.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Ewangelicko-Prezbiteriańskiego wynosiła 120.

Kim jesteśmy – więcej informacji o Kościele

(...) NALEŻYMY DO NURTU PROTESTANCKIEGO

Powiedzieć, że nasze przekonania są protestanckie, to powiedzieć, że potwierdzamy odnowę chrześcijaństwa, która miała miejsce w Europie w XVI w., powszechnie nazywaną reformacją. Choć trudno jest podsumować, co to znaczy być „protestanckim”, jednym ze sposobów jest rozważenie pięciu zasad wywodzących się z tego okresu. Te zasady nazywa się czasami pięcioma solą (*sola* w łacinie oznacza „jedynie”):

1. *Sola gratia* (jedynie łaska). Bóg nie jest zobowiązany, zmuszony ani motywowany do zbawienia człowieka przez coś innego niż jedynie Jego własna wola i Jego pełen łaski charakter. Szczególnie należy tu podkreślić, że zbawienie człowieka to „niezasłużony dar”, a nie nagroda za jakiegokolwiek zasługi grzesznika. (...)
2. *Sola Scriptura* (jedynie Pismo). Wiedza o Bogu i nas samych jest objawiona jedynie w Biblii – natchnionym Słowie Bożym, która normatywnie wyznacza w co mamy wierzyć i jak postępować. (...)
3. *Sola fide* (jedynie wiara). Nasze ludzkie wysiłki, tak dobre jak tylko mogą być, nigdy nie będą wystarczająco dobre, aby doprowadzić do Bożego zbawienia, które jest oferowane człowiekowi jedynie przez wiarę. (...)
4. *Solus Christus* (jedynie Chrystus). Kulminacyjnym objawieniem Bożego planu zbawienia jest osoba Jezusa Chrystusa, a szczególnie Jego ofiara zastępcza za nas na krzyżu i dlatego Jezus Chrystus jest jedynym pośrednikiem między Bogiem i ludźmi - zbawienie jest możliwe jedynie dzięki Niemu. (...)
5. *Soli Deo gloria* (jedynie Bogu chwała). Ponieważ zbawienie dokonuje się jedynie przez Boga, przez Jego wolę i działanie, celem całego stworzenia Bożego jest koncentrowanie się na Jego chwale i radowanie się Nim.

Źródło: za stroną <https://prezbiterianie.info/index.php/o-kosciele/o-kosciele-rozne/163-kim-jestemy>.

Source: based on webpage <https://prezbiterianie.info/index.php/o-kosciele/o-kosciele-rozne/163-kim-jestemy>.

Misja Pokoleń

The Every Generation Ministries

1.3.040

Adres:	30-199 Kraków, ul. Spacerowa 16, Rząska	
E-mail:	biuro@misjapokolen.org	www.misjapokolen.org
Data powstania na terenie Polski: 1992 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1992	Data rejestracji: 1992 r. Date of registration: 1992	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 71 No. in the register of churches and other religious associations: 71	Data wpisu: 19.10.1992 r. Date of entry: 19.10.1991	

Misja Pokoleń jest ewangeliczną organizacją międzywyznaniową, której celem jest wspieranie chrześcijańskich kościołów w Polsce w rozwijaniu efektywnej pracy wśród dzieci, młodzieży i rodzin. W latach 1992–1995 pracowała pod nazwą „Nowa Nadzieja”, od 1995 r. działa jako „Misja Pokoleń”. U podstaw działalności Misji leży przekonanie o wielkiej wartości i znaczeniu biblijnego wychowania dzieci i młodzieży. Członkami Misji są osoby zaangażowane w swoich kościołach i związkach wyznaniowych współpracujących z Misją w zakresie chrześcijańskiego wychowania dzieci i młodzieży.

Służba Misji jest prowadzona w dwóch kierunkach: szkoleniowym i wydawniczym. W ramach działań szkoleniowych przygotowuje i przeprowadza konferencje, kursy szkoleniowe i warsztaty dla nauczycieli zajęć biblijnych oraz wakacyjne obozy szkoleniowe dla dzieci i młodzieży. Natomiast w ramach działalności wydawniczej Misja posiada stałą ofertę podręczników do nauczania religii. Opracowuje i wydaje drukiem: programy do regularnego nauczania biblijnego dzieci i młodzieży, pomoce metodyczne i dydaktyczne dla nauczycieli oraz materiały pomocnicze do pracy z dziećmi na obozach i koloniach.

Misja jest częścią międzynarodowej organizacji „Every Generation Ministries” z siedzibą w USA.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Misji Pokoleń wynosiła 9.

Misja Pokoleń została utworzona w 1992 r. dzięki staraniom grupy osób wywodzących się z kilku polskich kościołów ewangelicznych, dostrzegających potrzebę wzmocnienia i lepszego zorganizowania pracy z dziećmi w swoich macierzystych kościołach i społecznościach. Od początku mieliśmy wsparcie międzynarodowej misji wśród dzieci o nazwie Every Generation Ministries.

W co wierzymy

Wierzymy, że Biblia jest nieomylnym Słowem Boga, autorytatywnym we wszystkich sprawach dotyczących wiary. Wierzymy, że została natchniona przez Ducha Świętego i zapisana w pierwotnych rękopisach.

We wszystkich sprawach, w których się wypowiada stanowi najwyższy i ostateczny autorytet. Uznajemy wszystkie te nauki teologiczne, co do których, na przestrzeni dziejów istniała powszechna zgoda wśród wszystkich prawdziwych chrześcijan. Pragniemy przy tym dopuścić wolność przekonań w odniesieniu do innych zagadnień doktrynalnych pod warunkiem, że dana interpretacja jest oparta na ogólnie przyjętych zasadach egzegetycznych i nie będzie stanowić przeszkody w służbie, do której powołał nas Bóg.

Źródło: za stronę <https://misjapokolen.org/wartosci-i-historia-misji/>.

Source: based on webpage <https://misjapokolen.org/wartosci-i-historia-misji/>.

Zbór Ewangeliczny „Betel” w Warszawie

The Bethel Evangelical in Warsaw

1.3.041

Adres: 03-576 Warszawa, ul. Radzywińska 167

Data powstania na terenie Polski: 1993 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1993	Data rejestracji: 1994 r. Date of registration: 1994
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 86 No. in the register of churches and other religious associations: 86	Data wpisu: 20.06.1994 r. Date of entry: 20.06.1994

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	2002	20	3	1
	2005	15	1	1
Mazowieckie	15	1	1	1
w tym of which Warszawa	15	1	1	1

Zbór jest społecznością należącą do nurtu ewangelicznego protestantyzmu, jednoczącą chrześcijan wyznających prawdy wiary zawarte w Piśmie Świętym Starego i Nowego Testamentu. Zbór utożsamia się z ideami reformacji realizowanymi przez takie społeczności, jak: waldensi, bracia czescy, anabaptyści, mennonici, baptyści i inne pokrewne wyznania ewangeliczne.

W swojej nauce Zbór podkreśla nadrzędny autorytet Biblii dla określania prawd wiary. Zbór, złożony z odrodzonych i ochrzczonych chrześcijan, naucza wierzących, sprawuje nad nimi duchową pieczę, troszczy się także o potrzeby materialne swoich członków oraz osoby spoza swojego kręgu.

Na czele Zboru stoi Rada Starszych, której przewodzi Pastor. Decyzje zapadają większością głosów. Starsi, Diakoni i Misjonarze Zboru przewodzą społeczności, służąc jej i zachęcając ją do służby. Zbór pomaga osobom biednym i chorym. Celem Zboru jest m.in.: „głoszenie Ewangelii wszystkim ludziom, pielęgnowanie życia chrześcijańskiego wśród jego członków oraz rozwój życia modlitewnego i dokonywanie obrzędów nowotestamentowych”.

Nowi członkowie Zboru na znak duchowego spotkania z Chrystusem przyjmują chrzest przez zanurzenie w wodzie.

Zbór utrzymuje bliskie kontakty z wieloma zborami o podobnej nauce i praktyce w kraju i za granicą.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Zboru Ewangelicznego „Betel” w Warszawie wynosiła 2.

Biblijne Prawdy Wiary wyznawane przez członków Zboru Ewangelicznego „Betel” w Warszawie

(...)

5. Grzesznik może być usprawiedliwiony tylko z łaski przez wiarę w Jezusa Chrystusa.
6. Duch Święty jest sprawcą odrodzenia, uświęcenia i uwielbienia nawróconego grzesznika. Żyje on w wierzącym od momentu jego odrodzenia. (...)
8. Jezus Chrystus ustanowił dla Zboru dwa obrzędy:
 - całkowite zanurzenie wierzących w wodzie, jako jedyny chrzest chrześcijański, w imię Ojca i Syna i Ducha Świętego,
 - Wieczereę pod postacią chleba i wina.

Źródło: za *Biblijne Prawdy Wiary wyznawane przez członków Zboru Ewangelicznego „Betel” w Warszawie*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 548.

Source: based on *Biblijne Prawdy Wiary wyznawane przez członków Zboru Ewangelicznego „Betel” w Warszawie*, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 548.

Kościół w Radomiu

The Church in Radom

1.3.042

Data powstania na terenie Polski: 1992 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1992	Data rejestracji: 1994 r. Date of registration: 1994
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 87 No. in the register of churches and other religious associations: 87	Data wpisu: 20.07.1994 r. Date of entry: 20.07.1994

Kościół w Radomiu należy do nurtu tzw. kościołów lokalnych (local church). Zgodnie z nauczaniem tej tradycji, wspólnoty te wzywają do reorganizacji ewangelicznego chrześcijaństwa, aby, wzorem Nowego Testamentu, w jednej miejscowości znajdował się jeden Kościół, czyli zbór wierzących (nawróconych) chrześcijan. Znajduje to swój wyraz w przyjętej nazwie. Nie posiada hierarchii, a władza sprawowana jest kolegialnie przez Radę Starszych. Wszyscy członkowie są dla siebie braćmi i siostrami. Kościół organizacyjnie jest samodzielny i niezależny.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła w Radomiu wynosiła 20.

Nazwa i określenie Kościoła (za statutem)

Kościół w Radomiu, zwany dalej Kościołem, jest wspólnotą chrześcijan – praktycznym wyrazem uniwersalnego, przekraczającego granice czasu i przestrzeni, świętego Kościoła, będącego Ciałem Jezusa Chrystusa, organizmem Trójjedynego Boga – Ojca, Syna i Ducha Świętego, umiejscowionym w mieście Radom.

Źródło: za *Statut Kościoła w Radomiu*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 549.

Source: based on *Statut Kościoła w Radomiu*, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 549.

„Misja Na Wschód” we Wrocławiu „The Mission to the East” in Wrocław

1.3.043

Adres:	53-404 Wrocław, ul. Stalowowolska 24-26	
E-mail:	info.mnaw@gmail.com	www.mnaw.org.pl/
Data powstania na terenie Polski: 1993 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1993	Data rejestracji: 1995 r. Date of registration: 1995	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 103 No. in the register of churches and other religious associations: 103	Data wpisu: 21.12.1995 r. Date of entry: 21.12.1995	

Wspólnota ewangelikalna zrzeszająca ludźmi z różnych wyznań, których łączy misyjne powołanie, jakie mają realizować w różnych krajach Azji.

Wcześniej w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych pod nr 103 istniał Kościół Ewangeliczny „Ichtus” we Wrześni.

W 2024 r. „Misja Na Wschód” we Wrocławiu liczyła 32 członków i 8 osób duchownych.

O nas

Miliony ludzi zamieszkuje rozległe stepy i wysokie góry Średniej Azji i Kaukazu. Kolejne miliony spotykamy w europejskiej części byłego ZSRR. Wszyscy ci ludzie poszukują celu w swoim życiu, miejsca w nowym świecie. Poznając ich samych oraz ich kulturę, zapragnęliśmy pomóc im w poszukiwaniach i odkrywaniu ich przeznaczenia teraźniejszego i wiecznego. Jesteśmy wierzącymi ludźmi, pochodzącymi z różnych kościołów i wyznań. Wspólnie pragniemy być posłuszni wielkiemu posłannictwu Jezusa – „Idźcie i głosźcie Dobrą Nowinę”. Wspólną celów i więzi przyjaźni nazwaliśmy „Misją na Wschód”.

Źródło: za stronę <https://mnaw.org.pl/history/>.

Source: based on webpage <https://mnaw.org.pl/history/>.

Chrześcijańska Wspólnota Mennonitów The Mennonite Christian Community

1.3.044

Adres:	05-300 Mińsk Mazowiecki, ul. Kazikowskiego 25	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 94 No. in the register of churches and other religious associations: 94	Data wpisu: 23.03.1995 r. Date of entry: 23.03.1995	

Mennonici zostali założeni przez holenderskiego reformatora Menno Simonsa (1496–1561). Są przedstawicielami radykalnego i pacyfistycznego nurtu reformacji. Na ziemiach Rzeczypospolitej byli obecni od drugiej poł. XVI w. Obecna misja rozpoczęła pracę w 2001 r. Mennonici uzyskali wpis do rejestru wyznań religijnych MSWiA poprzez przekształcenie wspólnoty działającej wcześniej pod nazwą Kościół Chrześcijański w Toruniu.

Nowi członkowie do Wspólnoty przyjmowani są przez chrzest wodny.

W 2021 r. Wspólnota liczyła 20 członków i 1 osobę duchowną, posiadała 1 świątynię. Wspólnota działa w Mińsku Mazowieckim.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Chrześcijańskiej Wspólnoty Mennonitów wynosiła 16.

Wartości – wiara

Za sprzeczne z nauczaniem Chrystusa uznawali mennonici również wojny i zbrojną przemoc. Z tego powodu przez długi czas odmawiali służby wojskowej. Ten radykalny pogląd był jednym z powodów, dla których obciążano ich nadzwyczajnymi podatkami i nie dopuszczano do pełni praw miejskich i obywatelskich. Problem ten dał o sobie szczególnie znać w czasie zaborów. Już w końcu XVIII w. polityka militarystycznego Królestwa Prus doprowadziła do emigracji tysięcy mennonitów z Prus do Rosji. Gdy w drugiej połowie XIX w. w obu państwach ostatecznie zniesiono zwolnienie mennonitów ze służby wojskowej, kolejne setki rodzin mennonickich z terenów dawnej Polski wyemigrowały do Ameryki. Wielka skala migracji skłoniła cara do wycofania się z podjętej decyzji i umożliwienia mennonitom zastępczej służby w carskich lasach. Z kolei w Prusach żuławscy i nadwiślańscy mennonici wywalczyli możliwość zaciągu do jednostek pozafrontowych. Z biegiem kolejnych lat pogodzili się jednak całkowicie z koniecznością militarnego obowiązku na rzecz państwa, odstępując w ten sposób od zasad, za które ich przodkowie byli gotowi oddać życie. (...)

Z powodów religijnych mennonici odmawiali również składania przysięg. Ta zasada oznaczała w praktyce brak możliwości piastowania urzędów i funkcji wymagających zaprzysiężenia. Wpasowywała się tym samym w żywione przez mennonitów przekonanie o konieczności prowadzenia cichego i ascetycznego życia w gronie własnej wspólnoty.

Źródło: za stronę <https://www.mennoniciwpolisce.pl/pl/values/>.

Source: based on webpage <https://www.mennoniciwpolisce.pl/pl/values/>.

Warszawski Kościół Chrystusowy

The Warsaw Christ Church

1.3.045

Adres: 02-169 Warszawa, ul. Czardasza 21a

Data powstania na terenie Polski: 1995 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1995	Data rejestracji: 1995 r. Date of registration: 1995
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 101 No. in the register of churches and other religious associations: 101	Data wpisu: 20.11.1995 r. Date of entry: 20.11.1995

Kościół chrześcijański wywodzący się z nurtu Kościołów Chrystusowych. Jest częścią wspólnoty o nazwie Church of Christ z siedzibą w Bostonie.

Podstawową zasadą życia wiernych jest codzienne praktykowanie „nauki biblijnej”. Na czele Kościoła stoi Rada Kościoła.

Do zobowiązań wyznawców należą: codzienna modlitwa indywidualna i zbiorowa, poznawanie Biblii, uczestniczenie w spotkaniach Kościoła oraz czynne szerzenie Ewangelii. W Kościele nie uznaje się świętych dni ani uroczystości.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Warszawskiego Kościoła Chrystusowego wynosiła 28.

Biblia naucza, że kościół prawdziwy to ten, który złączony jest w jedno ciało, w którym każdy wierny jest uczniem Chrystusa. Ponadto, prawdziwy kościół to ten, który złożony jest wyłącznie z ludzi, dla których Jezus jest Panem i Zbawcą, którzy są ochrzczeni uczniami. Kościół jest duchowym królestwem Boga na ziemi. Nie może istnieć, jak w wielu religiach, demokratyczne członkostwo w kościele.

Każdy człowiek może zostać członkiem Kościoła Chrystusowego, pod warunkiem że osiągnął odpowiedni wiek do złożenia oświadczenia o wstąpieniu w szeregi kościoła.

Wierzymy, że misja kobiet w kościele jest taka sama jak mężczyzn.

Źródło: za dokumentacją w MSWiA.

Source: based on documentation from Ministry of the Interior and Administration.

Wspólnota Chrześcijańska „Wrocław dla Jezusa” The Christian Community „Wrocław for Jesus”

1.3.046

Adres:	54-203 Wrocław, ul. Legnicka 65/pok. 5	
E-mail:	biuro@wdj.pl	www.wdj.pl
Data powstania na terenie Polski: 1995 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1995	Data rejestracji: 1995 r. Date of registration: 1995	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 102 No. in the register of churches and other religious associations: 102	Data wpisu: 30.11.1995 r. Date of entry: 30.11.1995	

Wspólnota Chrześcijańska „Wrocław dla Jezusa” ma charakter zielonoświątkowy. Do 2001 r. wspólnota działała pod nazwą Adonai – Kościół Chrześcijan we Wrocławiu. Jego członkowie wierzą w działanie Ducha Świętego i podejmują praktykę darów charyzmatycznych, takich jak prorokowanie, uzdrawianie fizyczne i psychiczne i duchowe, mówienia językami. Na czele stoi Rada Kościoła, a jej reprezentantem jest pastor – przewodniczący rady.

Członkowie Kościoła są zobowiązani do indywidualnej modlitwy, czytania Pisma Świętego, uczęszczania na nabożeństwa i wydarzenia organizowane przez Kościół oraz „spontaniczne dzielenie się wiarą”. Praktykują chrzest dorosłych i Wieczерzę Pańską.

W 2024 r. Wspólnota działała w woj. dolnośląskim, posiadała jeden zbór liczący 550 członków oraz 16 duchownych. W 2024 r. zostało udzielonych 25 chrztów i 2 śluby.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Wspólnoty Chrześcijańskiej „Wrocław dla Jezusa” wynosiła 189.

Doktryna religijna

(...)

Zmartwychwstanie

Po śmierci Jezus zmartwychwstał w swoim ludzkim ciele i ci, którzy w Niego wierzą, również tego doświadczą. Na pamiątkę tego, co dla nas zrobił, uczestniczymy w Wieczерzy: podczas spotkań w domach, tzw. grup domowych, jemy chleb i pijemy wino, dbając przy tym o to, by wcześniej rozwiązać wszelkie spory i nieporozumienia między sobą.

Chrzest

Zanurzenie w wodzie jest deklaracją wiary w to, co zrobił Jezus. Ma sens tylko wtedy, gdy ta decyzja podejmowana jest świadomie. Ale chrzest wodny to nie wszystko. Wtedy podróż dopiero się rozpoczyna. Chrzest Duchem Świętym i wszystkie Jego wyjątkowe dary to kolejny prezent od Boga, który czeka na każdego, kto uwierzy.

Kościół

Wierzący w Jezusa chcą się dzielić tym, jak ich zwykle życie nabrało niezwykłego koloru. Miłość i akceptacja, siła do pokonywania przeciwności, wyjątkowe relacje. Ci ludzie to właśnie Kościół. WDJ jest wspólnotą lokalną, której marzeniem jest, by Wrocław poznał Jezusa takiego, jakim jest naprawdę. I by Jego standardy były obecne w każdym obszarze życia miasta.

Źródło: za stroną <https://wdj.pl/kosciol>.

Source: based on webpage <https://wdj.pl/kosciol>.

Zbór Ewangelii Łaski

The Church of the Gospel of Grace

1.3.047

Adres:	40-748 Katowice ul. Sołtysia 94	
Data powstania na terenie Polski: koniec lat 60. XX w. Date of establishment on the territory of Poland: the late 1960s	Data rejestracji: 1993 r. Date of registration: 1993	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 82 No. in the register of churches and other religious associations: 82	Data wpisu: 06.12.1993 r. Date of entry: 06.12.1993	

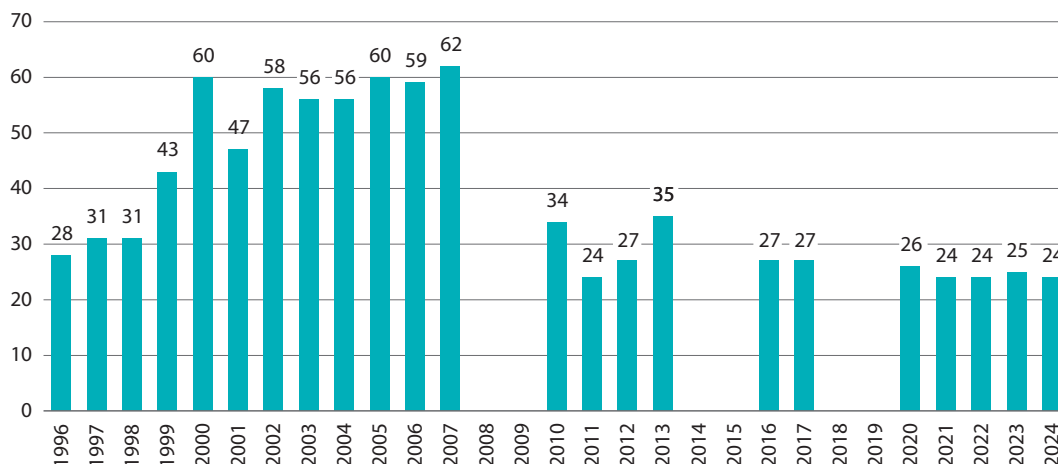
Lata Years	Członkowie Members	Duchowni Clergy
2000	60	3
2005	60	1
2010	34	1
2013	35	1
2016	27	1
2020	26	1
2022	24	1
2023	25	1
2024	24	1

Wspólnota wywodząca się z nurtu zielonoświątkowego. Powstała jako efekt pracy ewangelizacyjnej misjonarzy z Niemiec (m.in. Ewalda Franka), głoszących nauczanie ewangelikalnego proroka i uzdrowiciela Williama Branhama.

Nauczanie Zboru Ewangelii Łaski dziedziczy reformacyjne zasady wiary o usprawiedliwieniu z łaski i wyłączności Biblii jako podstawy prawd wiary. Chrzest dorosłych przyjmowany jest tylko „w imieniu Jezusa” bez formuły trynitarniej (neguje się doktrynę o Trójcy). Cechą charakterystyczną jest doktryna o dwu rodzajach ludzi: potępionych wywodzących się od Kaina i „Bożych” wywodzących się od Adama (vide ramka).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Zboru Ewangelii Łaski wynosiła 30.

Wykres 4.54. Członkowie Zboru Ewangelii Łaski
Chart 4.54. Members of the Church of the Gospel of Grace

Fundamentalne założenia wyznaniowe Zboru Ewangelii Łaski

(...)

- 7) Wierzymy, że w całej historii świata zawsze istniały dwie linie genetyczne ludzi: nasienie wężowe z diabła, wywodzące się od Kaina, i nasienie Boże z Boga, wywodzące się od Adama.
- 8) Tylko predestynowane nasienie Boże może wierzyć każdemu słowu Bożemu i otrzymać zbawienie wieczne. (...)
- 10) Wierzymy, że chrzest wodny jest nakazem Bożym i tylko wtedy jest prawdziwy, gdy jest dokonany dobrowolnie przez zanurzenie w wodzie dorosłego, świadomego człowieka w Imię pana Jezusa Chrystusa.

Źródło: za dokumentacją złożoną w Biurze ds Wyznań w 1993 r. (kopia w Archiwum Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości Wydział Humanistyczny AGH).

Source: based on documentation submitted to Office for Religious Affairs in 1993 (copy held in the Archives of the Laboratory for Contemporary Studies, Spirituality Forum, Faculty of Humanities, AGH University).

Biblijny Kościół Baptystyczny

The Bible Baptist Church

1.3.048

Adres:	04-760 Warszawa, ul. K. Szpotańskiego 22	
E-mail:	bkbanin@gmail.com	www.bkba.org
Data powstania na terenie Polski: 1996 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1996	Data rejestracji: 1996 r. Date of registration: 1996	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 120 No. in the register of churches and other religious associations: 120	Data wpisu: 30.10.1996 r. Date of entry: 30.10.1996	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Zbór/Stacja Misyjna Protestant communities/ Missionary Station	
Ogółem Total	2000	35	3	1	2
	2005	29	4	1	1/1
	2010	36	3	1	1/1
Małopolskie	8	1	–	1	1
Mazowieckie	28	2	1	1	1
w tym of which Warszawa	28	2	1	1	1

Kościół należy do konserwatywnego nurtu baptystycznego. Charakteryzuje się on m.in. negatywnym stosunkiem do światowego ruchu ekumenicznego, teologii liberalnej (w tym święcenia kobiet), nowoczesnej muzyki w nabożeństwie, ruchów charyzmatycznego i zielonoświątkowego. Podkreśla natomiast pewność zbawienia wierzącego człowieka i konieczność prowadzenia przez niego świętego życia.

Naczelną władzą wyznania jest Ogólne Zebranie Członków Kościoła i Rada Kościoła – jako organ wykonawczy.

Źródłem wiary jest wyłącznie Pismo Święte, w którym jest zawarte „całe objawienie Boże”. Do zobowiązań członków należy codzienne regularne czytanie Pisma Świętego, modlitwa osobista oraz tzw. „świadeństwo codziennego, dobrego życia” chrześcijanina, regularne uczestniczenie w nabożeństwach Zboru, branie czynnego udziału w innych formach działalności Kościoła.

Nowi członkowie przyjmowani są przez wyznanie osobistej wiary w Jezusa Chrystusa przed Radą Kościoła i Ogólnym Zebraniem Członków Kościoła. Po zaakceptowaniu publicznego wyznania następuje chrzest przez zanurzenie w wodzie. Chrzest mogą przyjąć tylko osoby w „wieku świadomym”.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Biblijnego Kościoła Baptystycznego wynosiła 1210.

W co wierzymy

(...)

- Odpuszczenie grzechów jest możliwe tylko przez wiarę w imię Jezusa Chrystusa. Dz 10,43; 1Jn 1,9; 2,12.
- Chrzest w wodzie powinien otrzymać każdy nawrócony człowiek. Jest jedynie znakiem wewnętrznego działania Ducha Świętego, ale nie zmywa jakiegokolwiek grzechu. Mt 28,19-20; Dz 10,43-47; 1Pt 3,20-21.
- Człowiek wierzący jest powołany do świętości i do odstąpienia od zła i od grzechu. Ef 2,10; 2Tm 2,19; 1Pt 2,11; 2Tes 5,22.
- Człowiek, który pokutuje i uwierzy w imię Jezusa, otrzymuje dar życia wiecznego. Zbawiony człowiek jest bezpieczny na zawsze, ponieważ Bóg nie żałuje swoich darów. Rz 11,29; Jn 10,27-29; Rz 8,31-39; Flp 1,6.
- Jezus przygotowuje miejsce dla swoich w niebie. Jn 14,6; Flp 3,20.
- Jezus wróci na tę ziemię, aby królować w Jerozolimie przez 1000 lat. 2Tm 4,1; Obj 20,1-7.

Źródło: za stronę <https://www.bkb.waw.pl/w-co-wierzimy/>.

Source: based on webpage <https://www.bkb.waw.pl/w-co-wierzimy/>.

Centrum Chrześcijańskie „Kanaan” The Christian Center „Kanaan”

1.3.049

Adres:	53-140 Wrocław, ul. Powstańców Śląskich 199	
E-mail:	poczta@kanaan.org.pl	www.kanaan.org.pl
Data powstania na terenie Polski: 1996 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1996	Data rejestracji: 1996 r. Date of registration: 1996	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 116 No. in the register of churches and other religious associations: 116	Data wpisu: 10.10.1996 r. Date of entry: 10.10.1996	

Województwa Voivodships	Członkowie Adherents	Duchowni Clergy	Wspólnoty Communities	
Ogółem Total	2002	230	15	4
	2005	208	15	6
	2010	235	17	8
	2016	306	20	9
	2020	216	12	6
	2022	191	12	6
	2023	166	12	6
	2024	121	12	6
Dolnośląskie	60	7	2	
Kujawsko-pomorskie	25	3	2	
Łódzkie	30	1	1	
Śląskie	6	1	1	

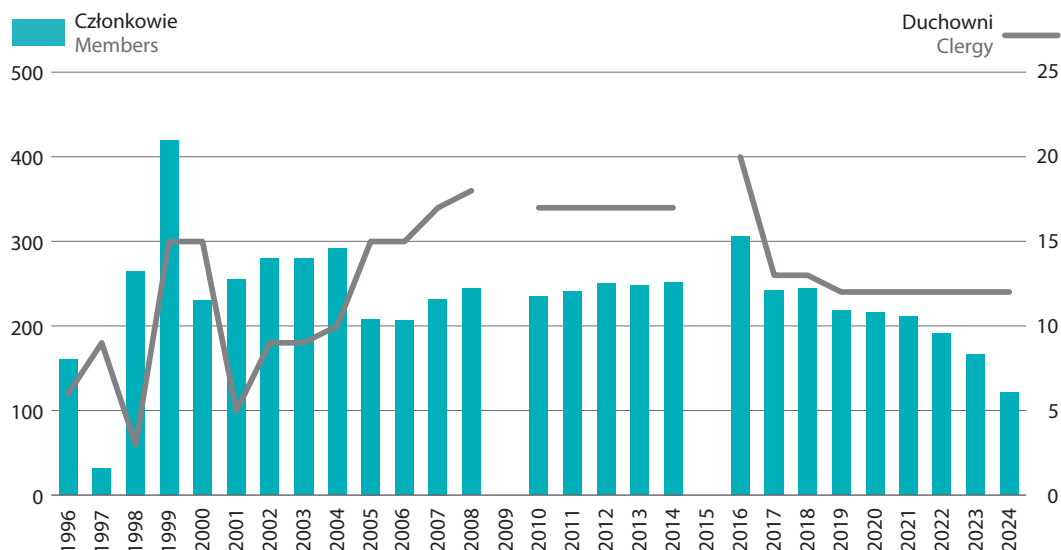
Centrum Chrześcijańskie „Kanaan” powołali do życia byli członkowie ruchu odnowy charyzmatycznej w Kościele rzymskokatolickim, którzy przyłączyli się do ruchu zielonoświątkowego (liderem grupy inicjatywnej był Bolesław Paliwoda).

Naczelną władzą wyznania była Rada Kościoła z siedzibą we Wrocławiu.

Kościół w 2024 r. zrzeszał 6 wspólnot: w Dzierżoniowie, Bydgoszczy, Zduńskiej Woli, Koszalinie, Cieszynie i we Wrocławiu. Kościół prowadzi punkt nauczania biblijnego dla dzieci w szkole podstawowej, do którego w 2017 r. uczęszczało 33 uczniów.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Centrum Chrześcijańskiego „Kanaan” zadeklarowało 113 osób.

Wykres 4.55. Członkowie i duchowni Centrum Chrześcijańskiego „Kanaan”
Chart 4.55. Members and clergy of the Christian Center „Kanaan”

(...)

- Wierzymy w dary służb, które Jezus ustanowił w swoim Kościele, a przede wszystkim: apostołów, proroków, ewangelistów, pasterzy i nauczycieli oraz w fakt, że Duch Święty działa także dziś przez dary opisane w Nowym Testamencie (List do Efezjan 4:11-12).
- Wierzymy w duchową jedność i powszechne kapłaństwo wszystkich wierzących w Jezusa Chrystusa, tworzących jeden Kościół, który jest Ciałem Chrystusa na ziemi (List do Efezjan 1:22-23; 4:4-6; 1 List Piotra 2:9).
- Wierzymy w widoczny powrót Pana Jezusa w ciele (2 List do Tesaloniczan 2:8).

Źródło: za stronę <https://kanaan.org.pl/w-co-w-wierzymy/>.

Source: based on webpage <https://kanaan.org.pl/w-co-w-wierzymy/>.

Spółeczność Chrześcijańska „Miejsce Odnowienia” The Christian Community „Place of Birth Renewals”

1.3.050

Adres: 20-314 Lublin, ul. Przyjaźni 38

E-mail: kjchwl@wp.pl

Data powstania na terenie Polski: 1992 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 1992

Data rejestracji: 1996 r.

Date of registration: 1996

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 118

No. in the register of churches and other religious associations: 118

Data wpisu: 20.09.1996 r.

Date of entry: 20.09.1996

Wspólnota należy do ruchu zielonoświątkowego. Wywodzi się z małej grupy domowej, która do 2005 r. działała pod nazwą Kościół Jezusa Chrystusa w Lublinie.

Członkowie Kościoła skupiają się na wspólnych modlitwach i studiowaniu Pisma Świętego, które uważają za jedyny i ostateczny autorytet w sprawach wiary. Do zobowiązań członków należy rozwijanie „osobistej społeczności z Bogiem”. Organizowane są cotygodniowe spotkania w małych grupach, które są połączone z modlitwą i studium Biblii. Spotkania o charakterze nabożeństw odbywają się w każdą niedzielę. Chrzest

jest udzielany w „wieku świadomym” poprzez jednorazowe pełne zanurzenie w wodzie. Chrztu dokonuje się w imieniu Jezusa. Temu aktowi towarzyszy publiczne uznanie Jezusa jako Pana i Zbawiciela.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Chrześcijańskiego „Miejsce Odnowienia” wynosiła 24.

W co wierzymy

(...)

WIECZNOŚĆ

Człowiek został stworzony jako istota wieczna. Będzie on żył wiecznie albo w oddzieleniu od Boga z powodu grzechu, albo w Jego bliskości przez przyjęcie przebaczenia i zbawienia. Miejsce wiecznego oddzielenia od Boga to piekło, miejsce wiecznego życia w jedności z Bogiem to Niebo. Piekło i Niebo to realne miejsca wiecznego istnienia. O swoim wiecznym przeznaczeniu każdy człowiek decyduje sam za życia doczesnego, przyjmując lub odrzucając Boży dar zbawienia. Nie istnieje trzecia droga czy miejsce.

KOŚCIÓŁ

Kościół jest społecznością ludzi wierzących, których łączy osoba Jezusa Chrystusa i osobiste doświadczenie nowego narodzenia z Boga. Jezus jest jedyną głową kościoła. Wierzymy w nowotestamentową naukę o powszechnym kapłaństwie wierzących. Każdy człowiek, niezależnie od płci, wieku, wykształcenia czy innych uwarunkowań, otrzymał jakiś dar od Boga, którym może służyć swojej społeczności. Zadaniem Kościoła jest kontynuować dzieło Chrystusa na ziemi.

DUCH ŚWIĘTY

Duch Święty jest trzecią Osobą Boskiej Trójcy, aktywnie obecny w Starym Testamencie, a dany ludziom w pełni w czasie nowotestamentowych Zielonych Świąt (Pięćdziesiątnicy).

Chrzest w Duchu Świętym, który jest odrębnym doświadczeniem niż chrzest wodny, to napełnienie Bożym Duchem, które manifestuje się przez nadnaturalny znak mówienia innymi językami lub prorokowania. Duch Święty wspiera nas, uświęca, prowadzi i obdarowuje nadnaturalnymi darami łaski.

Źródło: za stronę https://miejsceodnowienia.org/wp/?page_id=53.

Source: based on webpage https://miejsceodnowienia.org/wp/?page_id=53.

Centrum Chrześcijańskie „Nowa Fala” The Christian Center „New Wave”

1.3.051

Adres: 81-056 Gdynia, ul. Helska 9/6

E-mail: ccnf@wp.pl

Data powstania na terenie Polski: 1996 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1996	Data rejestracji: 1996 r. Date of registration: 1996
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 115 No. in the register of churches and other religious associations: 115	Data wpisu: 22.08.1996 r. Date of entry: 22.08.1996

Województwa Voivodships	Członkowie Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Wspólnoty Communities
Ogółem Total	2008	80	7	1
	2010	50	6	1
Pomorskie	50	6	1	1

Centrum związane jest z nurtem zielonościątkowym. Powstało z grona osób zaangażowanych czynnie w ruchu oazowym i charyzmatycznym w Kościele Katolickim, które postanowiły utworzyć kościół tzw. „wolnych chrześcijan”. Celem działania Centrum jest prowadzenie ewangelizacji, opieka nad młodymi zagubionymi małżeństwami, pomoc rodzinom wielodzietnym, a przede wszystkim uwielbianie Boga. Centrum wspiera rodziny wielodzietne poprzez rozdawanie żywności oraz organizuje świąteczne spotkania (tzw. choinki) dla dzieci z rodzin dotkniętych biedą. W 2010 r. udzielono 2 chrztów.

Do 2003 r. Centrum działało pod nazwą Kościół Chrześcijański „Nowe Przymierze”.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Centrum Chrześcijańskiego „Nowa Fala” wynosiła 14.

W co wierzymy

(...)

3. Wierzymy, że DUCH ŚWIĘTY przyszedł od Ojca i Syna, aby przekonać świat o grzechu, sprawiedliwości i sądzie, odnawia, uświęca, napełnia mocą i wyposaża do służby wszystkich, którzy wierzą w Jezusa Chrystusa. Wierzymy, że Duch Święty zamieszkuje w każdym wierzącym w Jezusa Chrystusa i że jest On nieustającym Pomocnikiem, Nauczycielem, Dawcą darów i Przewodnikiem. Wierzymy, że poprzez zamieszkującego w nas Ducha Świętego możemy doświadczać uwolnienia z niewoli szatana, świata i grzechu. Wierzymy, że Duch Święty przynosi częściowe doświadczenie rzeczywistości Królestwa Bożego, wówczas gdy działa w życiu wierzącego i poprzez nie, swoją suwerenną i ponadnaturalną mocą.

(...)

7. Wierzymy, że wierzący posiadają AUTORYTET, dany im przez Jezusa Chrystusa, nad mocami duchowej ciemności sterowanymi przez szatana, władcę tego świata. Aktywnie doświadczamy tego autorytetu, kiedy się modlimy, przywdziewamy „duchową zbroję”, walczymy przez wiarę, posługujemy naszymi duchowymi darami i podążamy ku duchowej dojrzałości w Chrystusie. Wierzymy, że szatan i demony są osobowymi, inteligentnymi istotami, które zostały pokonane przez Chrystusa, który dokona ich ostatecznego zniszczenia na wieki, kiedy powróci, aby dokończyć dzieła budowania Królestwa Bożego na ziemi.

Źródło: za stronę <http://ccnf.pl/o-nas/w-co-wierzimy.html>.

Source: based on webpage <http://ccnf.pl/o-nas/w-co-wierzimy.html>.

Kościół Boży w Polsce The Church of God in Poland

1.3.052

Adres:	30-723 Kraków, ul. Golikówka 12	
E-mail:	biuro@kosciolbozy.pl	www.kosciolbozy.pl
Data powstania na terenie Polski: 1991 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1991	Data rejestracji: 1996 r. Date of registration: 1996	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 105 No. in the register of churches and other religious associations: 105	Data wpisu: 12.01.1996 r. Date of entry: 12.01.1996	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Zbory Protestan communities	
Ogółem Total	2010	570	15	.	14
	2016	1 946	127	.	37
	2020	2 826	244	.	79
	2022	2 867	245	.	77
	2023	3 018	268	39	81
	2024	2 942	277	48	80
Dolnośląskie	505	34	4		12
Kujawsko-pomorskie	22	4	–		1
Lubelskie	50	8	2		2
Lubuskie	90	6	–		3
Łódzkie	68	9	5		5
Małopolskie	775	33	8		11
Mazowieckie	390	48	5		9
w tym of which Warszawa	245	28	2		5
Opolskie	56	3	2		2
Podkarpackie	137	16	3		3
Podlaskie	48	4	2		2
Pomorskie	47	14	2		3
Śląskie	420	53	7		12
Świętokrzyskie	69	3	2		2
Warmińsko-mazurskie	54	8	1		3
Wielkopolskie	137	26	3		5
Zachodniopomorskie	74	8	2		5

Kościół wywodzi się z grupy odnowy charyzmatycznej działającej do 1991 r. w ramach Kościoła rzymsko-katolickiego. Współcześnie działa „w oparciu o naukę Pisma Świętego” i odwołuje się do chrześcijaństwa czasów Nowego Testamentu. Jest częścią Kościoła Bożego (Church of God z siedzibą w Cleveland USA) założonego w 1886 r.

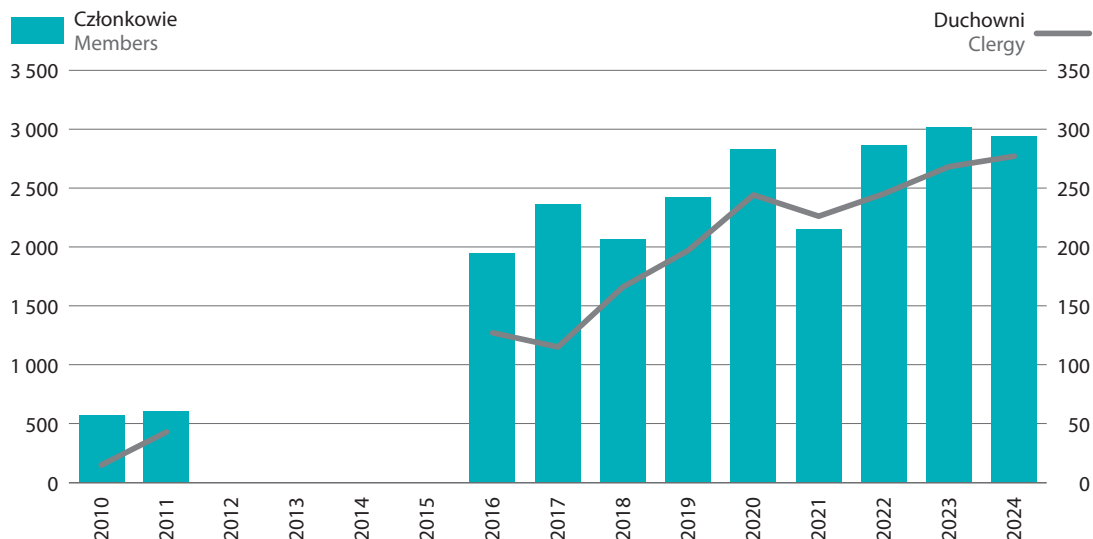
W Polsce Kościół Boży działa pod tą nazwą od 2004 r. w wyniku przyłączenia się do niego szeregu niezależnych kościołów charyzmatycznych. Do 2002 r. Kościół działał pod nazwą Kościół Jezusa Chrystusa w Krakowie, a następnie jako Kościół Wiary.

Kościół prowadzi działalność edukacyjną i wydawniczą. Posiada m.in. punkty nauczania religii, szkoły językowe i biblijne. Posiada Wydawnictwo Centrum Chrześcijańskie „Życie Sozo”.

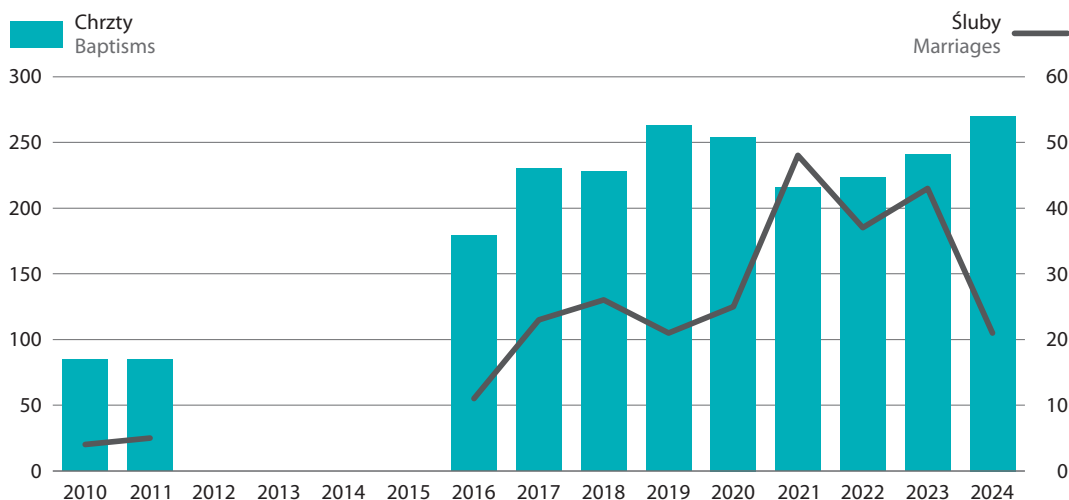
Kościół Boży w Polsce jest członkiem Aliansu Ewangelicznego.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Bożego w Polsce wynosiła 759.

Wykres 4.56. Członkowie i duchowni Kościoła Bożego w Polsce
Chart 4.56. Members and clergy of the Church of God in Poland

Wykres 4.57. Chrztys i śluby udzielone w Kościele Bożym w Polsce
Chart 4.57. Baptisms and marriages contracted in the Church of God in Poland

Wyznanie wiary

(...)

Wierzymy, że każdy kościół, czyli lokalne zgromadzenie chrześcijan, jest jedyną biblijną formą manifestacji powszechnego Kościoła Jezusa Chrystusa; każdy kościół jest zgodnie z nauką Nowego Testamentu całkowicie autonomiczny we wszystkich sprawach wewnętrznych i zewnętrznych. Jezus jako Głowa Kościoła działa w lokalnym kościele, obdarowując każdego darem łaski ku wspólnemu pożytkowi i ustanawiając służby apostoła, proroka, ewangelisty, pasterza i nauczyciela, w celu wzrostu i rozwoju Kościoła. Troska o rozwój i zarząd lokalnego kościoła spoczywa na pastarze i wspierających go starszych.

Źródło: za stroną <https://kosciolbozy.pl/credo/>.

Source: based on webpage <https://kosciolbozy.pl/credo/>.

Kościół Pentakostalny w RP

The Pentecostal Church in the Republic of Poland

1.3.053

Adres: 44-240 Żory, Os. Pawlikowskiego 10B/2

E-mail: skockirobert@gmail.com

Data powstania na terenie Polski: 1996 r.
Date of establishment on the territory of Poland: 1996

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 106
No. in the register of churches and other religious associations: 106

Data wpisu: 01.02.1996 r.
Date of entry: 01.02.1996

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Parafie Parishes
Ogółem Total	2000	50	5
	2005	75	12
	2010	50	11
	2015	32	5
	2020	37	8
	2022	34	7
	2023	62	11
	2024	79	11
Dolnośląskie	20	3	1
Lubuskie	42	3	1
Śląskie	17	5	1

Za swój cel Kościół uważa „głoszenie wszystkim Ewangelii o zbawieniu w Jezusie Chrystusie” oraz pielęgnowanie życia chrześcijańskiego wśród członków i wszystkich wierzących.

Podstawą wiary jest Biblia, „wyłączna i jedyna nieomylna norma wiary i życia chrześcijańskiego”, uznawana jako tekst natchniony przez Ducha Świętego. Członkowie Zboru uznają tylko dwa obrzędy: chrzest przez całkowite zanurzenie w wodzie i Wieczerzę Pańską pod postacią chleba i wina, praktykowaną raz w miesiącu.

Kościół kieruje Naczelna Rada Kościoła w składzie: Prezbiter Naczelny Kościoła oraz dwóch zastępców (jeden sprawuje pieczę nad nauczaniem i duszpasterstwem w Kościele; drugi nad misją i ewangelizacją). Kościół posiada zbór w Żorach oraz we Wrocławiu. Do 2000 r. Kościół funkcjonował pod nazwą Zbór Ewangeliczny Horeb.

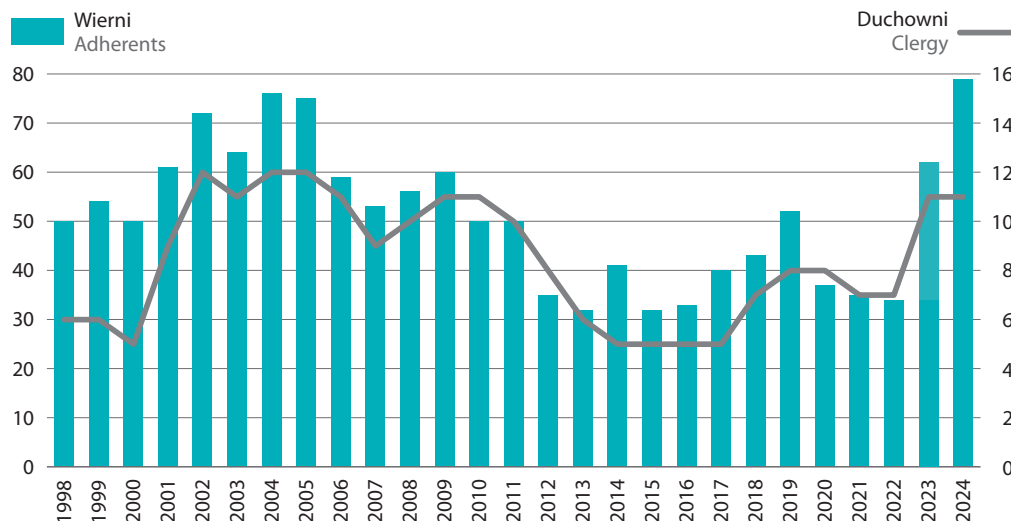
Swoje kadry Kościół kształci w Chrześcijańskim Instytucie Biblijnym w Warszawie.

Przyjęcie do społeczności nowego członka odbywa się na Zebraniu Członkowskim, polega na przedstawieniu go przez Radę Starszych całemu Zborowi i „powierzenie go w modlitwie zgromadzenia Panu Jezusowi”. Kościół organizuje publiczne ewangelizacje, rozdawanie indywidualnych zaproszeń na spotkania zborowe. Niesie pomoc ludziom ubogim z najbliższej okolicy.

W 2001 r. Kościół Pentakostalny oraz Zbór Jordan w Gdyni podjęły decyzję o współpracy i wejściu Zboru Jordan w skład Kościoła Pentakostalnego oraz dokonały wyboru wspólnych władz.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Pentakostalnego wynosiła 30.

Wykres 4.58. Wierni i duchowni Kościoła Pentakostalnego w RP
 Chart 4.58. Adherents (faithfuls) and clergy of the Pentecostal Church in the Republic of Poland

Biblijne prawdy wiary

(...)

(6) Grzesznik może być usprawiedliwiony tylko z łaski przez wiarę w Jezusa Chrystusa.

Duch Święty jest sprawcą odrodzenia, uświęcenia i uwielbienia nawróconego grzesznika. Żyje on w wierzącym od momentu jego odrodzenia.

(7) Nowy Testament uczy o Kościele Bożym jedynie w dwu następujących znaczeniach:

- o jednym, niepodzielnym, powszechnym Kościele Jezusa Chrystusa i Jego Ciele, złożonym ze wszystkich odrodzonych przez Ducha Świętego chrześcijan,
- o Zborach, lokalnych zgromadzeniach, odrodzonych i ochrzczonych wierzących.

Źródło: za *Biblijne prawdy wiary...* w: R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 649.

Source: based on *Biblijne prawdy wiary...* in: R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 649.

Kościół Chrześcijański „Wieczernik”

The Christian Church „Cenacle”

1.3.054

Adres:	25-528 Kielce, ul. Zagnańska 27	
E-mail:	biuro@wieczernik.pl	www.wieczernik.pl
Data powstania na terenie Polski: 1996 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1996	Data rejestracji: 1996 r. Date of registration: 1996	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 107 No. in the register of churches and other religious associations: 107	Data wpisu: 01.02.1996 r. Date of entry: 01.02.1996	

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Parafie Parishes
Ogółem Total	2000	105	5
	2005	165	5
	2010	135	5
	2015	70	4
	2020	70	2
	2022	50	6
	2023	80	7
	2024^a	60	7
Mazowieckie	25	1	1
Świętokrzyskie	35	6	1

a Dane szacunkowe.

a Estimated data.

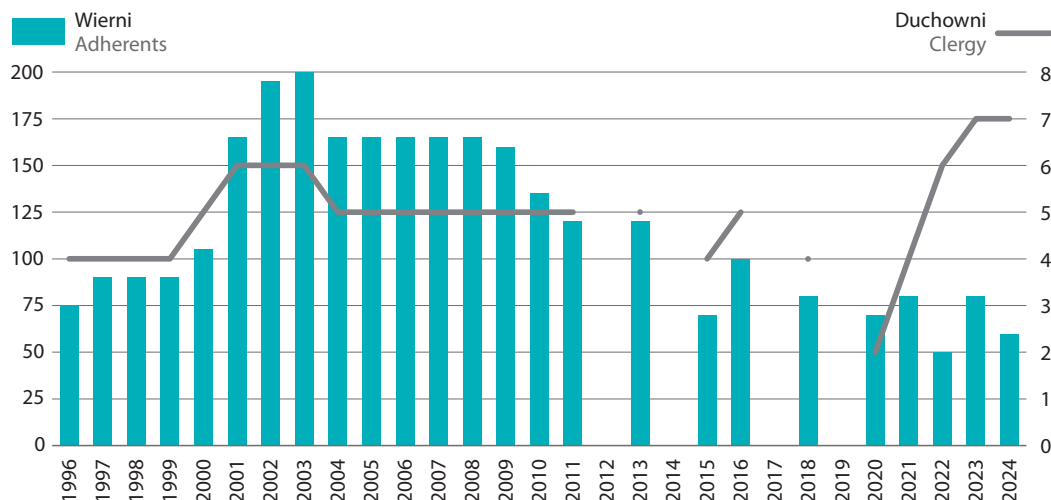
Kościół wywodzi się z katolickiego ruchu oazowego i charyzmatycznego i należy do tradycji zielonoświątkowej. Za swój cel uważa „głoszenie Słowa Bożego”. Wspólnota jest dobrowolnym związkiem wyznaniowym składającym się z „wierzących chrześcijan, uznających zasady wiary ustanowione w Piśmie Świętym”.

Wspólnota działa samodzielnie, nie jest zależna od żadnej władzy duchownej czy świeckiej. Wspólnota posiada bibliotekę Wieczernik, która dysponuje książkami oraz kasetami audio i video. Wydaje książki chrześcijańskie, podręczniki, płyty CD i MP3. Kościół wspiera rodziny ubogie, udzielając im pomocy materialnej bądź finansowej.

Członkowie wyznania praktykują modlitwę indywidualną, studiowanie Słowa Bożego oraz „osobiste naśladowanie nauki Jezusa Chrystusa zawartej w Biblii”. Kandydaci na członków przygotowani są we Wspólnocie przez okres jednego roku od chwili zadeklarowania na piśmie chęci wstąpienia. Decyzję o członkostwie podejmuje Rada Starszych po przeprowadzeniu rozmowy z kandydatem, na której ocenia jego postępowanie w życiu osobistym i w relacjach międzyludzkich. Ustala, czy jest on dobrym przykładem chrześcijanina w społeczeństwie i w Kościele.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Chrześcijańskiego „Wieczernik” wynosiła 35.

Wykres 4.59. Wierni i duchowni Kościoła Chrześcijańskiego „Wieczernik”
 Chart 4.59. Adherents (faithfuls) and clergy of the Christian Church „Cenacle”

W co wierzymy

(...)

IZRAEL

Wierzymy, że Bóg nigdy nie porzucił swojego ludu Izraela i pozostaje wierny wszystkim przymierzom i obietnicom danym Izraelowi. Wierzymy, że „zbawienie pochodzi od Żydów” (J 4,22), a Izrael jest pierwotnym synem Boga.

Wierzymy, że my, wierzący z pogan /nie-Żydów/, kiedy nawracamy się do Jezusa Chrystusa, stajemy się częścią ludu Bożego złożonego z „dwóch części ludzkości” – z Izraela i narodów. Poprzez duchową adopcję stajemy się dziećmi Bożymi oraz zostajemy wszczepieni w drzewo oliwne Izraela i w ten sposób stajemy się uczestnikami obietnic zawartych w Bożym Słowie.

Wierzymy, że kiedy Mesjasz powtórnie przyjdzie, narody będą przez Niego sądzone na podstawie ich stosunku do Izraela według obietnicy danej Abrahamowi: „Będę błogosławił błogosławiącym tobie, a przeklinającym cię przeklinać będę” (Rdz 12,3).

Źródło: za stronę <https://wieczernik.pl/w-co-wierzemy/>.

Source: based on webpage <https://wieczernik.pl/w-co-wierzemy/>.

Kościół Anglikański w Polsce

The Anglican Church in Poland

1.3.055

Adres:	02-347 Warszawa, ul. Dorotowska 7 m. 5	
E-mail:	chaplain@anglicanchurch-poland.org	www.anglicanchurch-poland.org
Data powstania na terenie Polski: 1995 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1995	Data rejestracji: 1996 r. Date of registration: 1996	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 114 No. in the register of churches and other religious associations: 114	Data wpisu: 22.08.1996 r. Date of entry: 22.08.1996	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Kapelanie Chaplaincy
Ogółem Total	38	2	1
	28	1	1
	70	1	1
	54	1	1
	54	1	1
	54	1	1
	59	1	1
Małopolskie	12	–	–
Mazowieckie	35	1	1
w tym of which Warszawa	30	1	1
Pomorskie	12	–	–

Kościół Anglikański (Church of England) powstał w XVI w.

Źródłem wiary członków wyznania jest *Pismo Święte* oraz *Modlitewnik Ogólny (Book of Common Prayer)*, zatwierdzony w 1662 r. jako *Modlitewnik Kościoła Anglikańskiego*. Zasady wiary stanowi 39 Artykułów Wiary (pochodzących z II poł. XVI w.). Kościół Anglikański pretenduje do roli „Via Media” (droga pośrednia) między Kościołem rzymskokatolickim a wyznaniem protestanckimi.

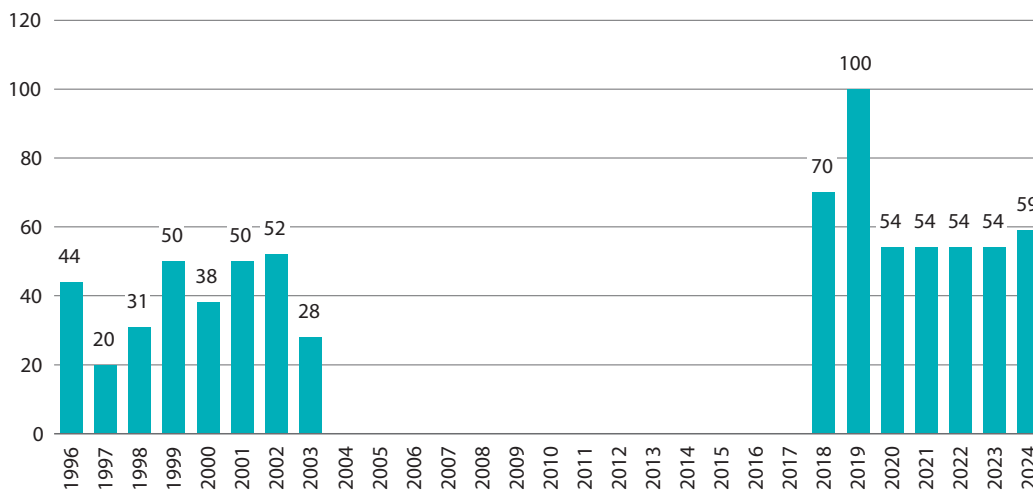
Członkowie zachęceni są do codziennego czytania Pisma Świętego i do modlitwy.

W Kościele obowiązuje chrzest, który jest udzielany dorosłym i dzieciom. Kiedy ochrzczony dojrzevia wiarą, dokonuje się konfirmacji, czyli potwierdzenia wiary. Po konfirmacji wierny ma prawo brać udział w komunii.

W Polsce Kościół posiada parafię w Warszawie, która jest placówką Kościoła należącą do Diecezji Kościoła Anglikańskiego w Europie (Okręg Wschodni).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Anglikańskiego wynosiła 348.

Wykres 4.60. Wierni Kościoła Anglikańskiego w Polsce
Chart 4.60. Adherents of the Anglican Church in Poland

39 Artykułów wiary Kościoła Anglikańskiego z 1563 r.

(...)

XXXIV. Tradycja Kościoła

Nie ma potrzeby, aby tradycja i obrządek były wszędzie takie same, czy bezwzględnie podobne, ponieważ zawsze były różnorodne; zmieniać się mogą według różnorodności krajów, czasów i ludzkich obyczajów, tak aby nic nie działało się wbrew Słowu Bożemu.

Ktokolwiek według osobistego sądu, chociaż wynikającego z dobrych chęci, celowo, otwarcie łamie tradycję i obrządek Kościoła, które są uświęcone i zaakceptowane powszechnie i niesprzeczne ze Słowem Bożym, powinien zostać otwarcie upomniany, ponieważ wykracza on przeciw powszechnemu porządkowi Kościoła, obraża autorytet sędziego i rani sumienie starszych braci.

Każdy poszczególny albo narodowy Kościół jest w mocy ustanawiania, zmieniania i znoszenia obrządków lub rytuałów Kościoła – wcześniej mocą człowieka jedynie ustanowionych – tak aby wszystkie rzeczy oddziaływały moralnie. (...)

XXXVII. Sędziowie świeccy

Jego Królewska Wysokość posiada najwyższą władzę w Królestwie Anglii i we wszystkich swoich dominiach; do niego należy najwyższa władza nad wszystkimi dobrami Królestwa – kościelnymi i świeckimi. Jego władza nie jest i nie może być podległa żadnej obcej jurysdykcji.

W granicach władzy Jego Królewskiej Wysokości – rozumiemy, że ten tytuł może kilku oszczerców obrazić – nie przyznajemy naszym księżętom prawa wykładania Słowa Bożego, ani udzielania sakramentów, co ostatnio przez Królową naszą Elżbietę wydany zakaz potwierdza, lecz tego tylko udzielamy przywileju, który, jak znajdujemy w Piśmie Świętym, zawsze wszyscy pobożni księżęta od samego Boga otrzymywali. Księżęta powinni sprawować władzę nad wszystkimi dobrami i stanami, duchownymi i świeckimi, powierzonymi im w opiekę przez Boga, a w ręce sprawiedliwości oddać upartych i złoczyńców.

Jurysdykcja Biskupa Rzymu nie sięga Królestwa Anglii.

Źródło: za *Protestanckie wyznania wiary*, red. Z. Pasek, Kraków 1999, tłum. R. Łudzień, s. 151–152.

Source: based on *Protestanckie wyznania wiary*, red. Z. Pasek, Kraków 1999, transl. R. Łudzień, pp. 151–152.

Kościół Boży

The Church of God

1.3.056

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 99
No. in the register of churches and other religious associations: 99

Data wpisu: 1996 r.
Date of entry: 1996

Kościół należał do ewangelicznego nurtu protestantyzmu (wymóg nawrócenia w wieku dojrzałym i chrztu dorosłych jako jego zewnętrznego znaku). Jego założycielem i wieloletnim pastorem był Maciej Starczewski.

Prawdopodobnie uległ rozwiązaniu. Nie został wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków wyznaniowych MSWiA.

Wierzę, że

(...)

- 7) Każdy wierzący w Jezusa Chrystusa z łaski Bożej zostaje usprawiedliwiony i zbawiony, posiada życie wieczne i staje się uczestnikiem Bożej natury. (...)
- 9) Duch święty uosabia pełnię Bożego życia i objawienia, wyposaża uczniów Pańskich w moc do wypełniania Bożego posłannictwa wśród narodów. (...)
- 12) Wszyscy, którzy trwają w Jezusie Chrystusie, bądź w Nim umarli będą pochwyteni do chwały Bożej, aby mieć udział w weselu Baranka.
- 13) Nastąpi ustanowienie tysiącletniego królestwa Bożego na ziemi, w którym Panem i Królem będzie Jezus Chrystus.

Źródło: za D. Kaszuba, *Kościół Boży*, Kraków 2006, maszynopis w archiwum Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości WH AGH.
 Source: based on D. Kaszuba, *Kościół Boży*, Kraków 2006, ms. in the archive of the Laboratory for the Study of Contemporary Religious Forms, Faculty of Humanities, AGH University.

Polski Ewangeliczny Kościół Braterski w Tarnowskich Górach

The Independent Evangelical Church in Tarnowskie Góry

1.3.057

Data powstania na terenie Polski: 1996 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1996	Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 129 No. in the register of churches and other religious associations: 129	Data wpisu: 18.06.1997 r. Date of entry: 18.06.1997

Lata Years	Wyznawcy Adherents	Duchowni Clergy	Miejsca kultu Places of worship	Jednostki kościelne Church units
2000	96	10	.	.
2005	94	19	15	11

Kościół wywodzi się z tradycji powstałego w XIX w. ruchu braci plymuckich (Plymouth Brethren). Na Śląsku ich działalność zainicjował z początkiem XX w. Józef Mrózek (1909).

Jak w całym ruchu braterskim także i w tym Kościele przyjęto zasadę powszechnego kapłaństwa wierzących. Zbór jest samodzielny, zachowuje nowotestamentową naukę o rozdziale Kościoła i Państwa i pełnej niezależności od „zewnętrznych czynników religijnych”. Źródłem wiary jest Biblia – Słowo Boże – wyłączna i jedyna norma wiary i życia chrześcijańskiego.

Kościół posiada zbór w Tarnowskich Górach i dwie placówki (w Mikołowie i we Wrocławiu) oraz siedem placówek misyjnych. Członkowie i sympatycy Kościoła spotykają się dla wspólnego czytania i rozważania Pisma Świętego oraz modlitwy. Do zobowiązań członków Kościoła należy: czytanie Biblii i modlitwa, pielęgnowanie i odwiedzanie chorych, samotnych, ludzi w podeszłym wieku i potrzebujących pomocy. W niedziele i święta odbywają się nabożeństwa. Kandydat na członka zboru składa świadectwo swojego nawrócenia i odrodzenia przed zbozem i prosi o chrzest (praktykowany jest chrzest dorosłych).

Kościół należy do Rady Zborów Ewangelicznych z siedzibą w Poznaniu, jest także członkiem Federation of Independent Evangelical Churches.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Polskiego Ewangelicznego Kościoła Braterskiego wynosiła 8.

Biblijne Prawdy Wiary (s. 750)

(...)

4) Boskość Jezusa Chrystusa, Jego narodzenie z Dziewicy Marii, bezgrzeszne życie, śmierć na krzyżu za grzechy świata, zmartwychwstanie w ciebie, wniebowstąpienie, wstawiennictwo, przyjście po Kościół i powtórne przyjście na ziemię w celu ustanowienia Tysiącletniego Królestwa. (...)

10) Powszechne kapłaństwo wszystkich wierzących, bez ordynacji, konsekracji, hierarchii i sakramentów.

Źródło: za *Biblijne prawdy wiary*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 750–751.

Source: based on *Biblijne prawdy wiary*, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, pp. 750–751.

Chrześcijańskie Centrum „Pan jest Sztandarem” – Kościół w Tarnowie

The Christian Centre „Lord is a Flag” – Church in Tarnów

1.3.058

Adres:	33-100 Tarnów, ul. Bandrowskiego 9	
E-mail:	biuro@ccpjs.pl	www.ccpjs.pl
Data powstania na terenie Polski: 1997 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1997	Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 128 No. in the register of churches and other religious associations: 128	Data wpisu: 09.06.1997 r. Date of entry: 09.06.1997	

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Duchowni Clergy
Ogółem Total	2009	80
	2010	75
	2015	95
	2018	80
Małopolskie	70	3
Podkarpackie	10	2

Kościół należy do nurtu pentekostalnego ewangelicznego protestantyzmu. Uznaje jako fundament swojego nauczania pięć podstawowych zasad teologii protestanckiej: Sola scriptura (Tylko pismo), Sola fide (Tylko wiara), Sola gratia (Tylko łaska), Solus Christus (Tylko Chrystus), Soli Deo gloria (Tylko Bogu chwała). Credo religijne sformułowane na podstawie Pisma Świętego. Nowi członkowie przyjmowani są przez publiczne (złożone przed zbojem) wyznanie wiary w Pana Jezusa Chrystusa oraz chrzest wiary (chrzest wodny). Członkostwo wyraża się w formie pisemnej deklaracji, którą przyjął Pastor Kościoła.

Kościół prowadzi działalność edukacyjną i wydawniczą, posiada pozaszkolny punkt katechetyczny. Wydaje książki o tematyce religijnej oraz ulotki informacyjne.

Kościół współpracuje z innymi chrześcijańskimi organizacjami, niosąc pomoc materialną i wsparcie duchowe osobom biednym, chorym i cierpiącym. Wspiera także działalność Ośrodków Pomocy Społecznej, hospicja, domy samotnych matek. Prowadzi klub dla młodzieży.

Kościół jest członkiem Aliansu Ewangelicznego w RP, którego celem jest m.in. współpraca ewangelizacyjna i szerzenie poszanowania dla odrębności wyznaniowej.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Chrześcijańskiego Centrum „Pan jest Sztandarem” – Kościół w Tarnowie wynosiła 13.

Prawdy wiary Kościoła

(...)

CHRZEST W DUCHU ŚWIĘTYM – jest dostępny dla każdego, kto wierzy w Jezusa Chrystusa, który przejawia się m.in. w postaci daru mówienia językami (tzw. glossolalia). Dary Ducha Świętego dane wierzącym dla budowania Kościoła to: mowa wiedzy, mowa mądrości, dar wiary, dar uzdrawiania, dar czynienia cudów, dar proroctwa, dar rozróżniania duchów, dar języków i dar wykładania języków. Zaś owocami Ducha Świętego, które składają się na duchowy charakter wierzącego są: miłość, radość, pokój, cierpliwość, uprzejmość, dobroć, wierność, łagodność i wstrzemięźliwość.

Źródło: za stroną <https://www.ccpjs.pl/nasz-kosciol/wartosci/>.

Source: based on webpage <https://www.ccpjs.pl/nasz-kosciol/wartosci/>.

Wspólnota „Drzewo Oliwne” The Community „Olive Tree”

1.3.059

Adres: 04-812 Warszawa, ul. Szczytnowska 35–39

E-mail: kontakt@drzewo-oliwne.pl

www.drzewo-oliwne.pl

Data rejestracji: 1994 r.

Date of registration: 1994

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 88

No. in the register of churches and other religious associations: 88

Data wpisu: 22.07.1994 r.

Date of entry: 22.07.1994

Do Wspólnoty „Drzewo Oliwne” należą osoby z różnych wspólnot chrześcijańskich, a przynależność wiąże się ze służbą na rzecz pomocy Żydom, jako ludowi wyróżnionemu „w planie Boga”.

Służba członków Wspólnoty wobec nie-Żydów polega na „wskazywaniu na prawdy biblijne dotyczące Izraela i narodu żydowskiego”. Także na „przybliżaniu żydowskiego dziedzictwa religijnego i kulturowego” oraz historii tego narodu w krajach chrześcijańskich. Członkowie Wspólnoty zachęcają chrześcijan do modlitwy o Żydów, do okazywania im praktycznej miłości oraz do odważnego występowania przeciwko wszelkim przejawom antysemityzmu.

Wspólnota „Drzewo Oliwne” uczestniczyła w 2007 r. w projekcie „Narody świata przepisują Biblię”. Jest to międzynarodowa akcja ręcznego przepisywania Biblii. Uczestniczyło w niej 115 państw, w tym Polska. Każdy, kto własnoręcznie przepisze jeden werset Biblii, otrzymuje imienny certyfikat, a jego nazwisko zostanie uwiecznione w Domu Biblii wśród 20 137 nazwisk kopistów z danego kraju (tylko wersetów liczy Biblia hebrajska).

Wspólnota prowadzi kursy i konferencje biblijno-modlitewne oraz działalność wydawniczą, wspiera także osoby starsze i chore.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Wspólnoty „Drzewo Oliwne” wynosiła 10.

Kim jesteśmy?

Jesteśmy gronem ewangelicznie wierzących chrześcijan, które, po latach nieformalnej działalności, zarejestrowało się w roku 1994 jako Wspólnota „Drzewo Oliwne”. Jesteśmy członkami różnych wspólnot chrześcijańskich, a przynależność do Wspólnoty „Drzewo Oliwne” wiąże się z naszą służbą i powołaniem.

Łączy nas przekonanie, że – zgodnie z naszym rozumieniem natchnionego Słowa Bożego – Izrael jest ludem Bożego wybrania i Bóg wyznaczył mu trwałą i niezmiernie ważną rolę w swoich planach, dotyczących zarówno przeszłości, jak też teraźniejszości i przyszłości. Lud Synajskiego Przymierza nie utracił tej roli na rzecz chrześcijaństwa, które jest jego „młodszym bratem”, i z którym wspólnie składa świadectwo wypełniania się Bożych obietnic.

Wierzymy, że z przesłania biblijnego wynika dla nas powinność służby zgodnej ze Słowem Bożym: „Błogosławiącym tobie będę błogosławił”.

Takie właśnie, a nie inne rozumienie Pisma Świętego zjednoczyło w latach 70. XX w. grupę chrześcijan studiujących Biblię w szczególną wspólnotę i pobudziło do wspólnego działania.

(...)

W naszym świadectwie wobec chrześcijan podkreślamy:

- nieprzemijającą wyjątkową rolę Izraela w Bożym planie;
- niezmienną Bożą miłość do ludu Jego wybrania oraz Bożą wierność obietnicom i przymierzom danym Izraelowi;
- potrzebę uświadomienia sobie przez nas, chrześcijan, naszej winy wobec narodu żydowskiego i odwrócenia się od grzechu niewłaściwego nauczania i okrutnych prześladowań tego narodu, znanych z historii kościoła;
- potrzebę uznania współczesnego Państwa Izrael jako wypełnienia Bożych planów i zamiarów.

Źródło: za stronę <https://drzewooliwne.com.pl/kim-jestesmy/>.

Source: based on webpage <https://drzewooliwne.com.pl/kim-jestesmy/>.

Chrześcijański Kościół Pełnej Ewangelii „Duch i Moc” The Full Gospel Church „Spirit and Power”

1.3.060

Adres:	91-867 Łódź, ul. Porzeczkowa 19		
E-mail:	Duch.i.moc@gmail.com	https://www.facebook.com/p/Duch-i-Moc-100069635933252/	
Data powstania na terenie Polski: 1995 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1995			
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 93 No. in the register of churches and other religious associations: 93		Data wpisu: 10.01.1995 r. Date of entry: 10.01.1995	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Parafie Parishes
Ogółem Total	2010	34	5
	2011	40	7
	2016	64	2
Kujawsko-pomorskie	4	2	1
Łódzkie	60	6	1

Chrześcijański Kościół Pełnej Ewangelii „Duch i Moc” w swoim statucie deklaruje, że stanowi część światowej organizacji o nazwie Międzynarodowy Związek Misjonarzy Duch i Moc z siedzibą w Purmerend w Holandii.

Kościół narodził się w wyniku ewangelizacji Berta Elferinka, prowadzonych po 1993 r. Polska wspólnota jest jego dziełem. To charyzmatyczny Kościół, który działa na terenie woj. łódzkiego i kujawsko-pomorskiego (grupa domowa). Członkowie Kościoła wierzą, że są powołani do „wzrastania w dojrzałości, ucziostwie i relacji z Jezusem Chrystusem poprzez wiarę, a także do szerzenia ewangelii”. Podstawą do przyjęcia jako nowego członka jest deklaracja naśladowania i stosowania w praktyce nauczania biblijnych.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Duch i Moc wynosiła 20.

Treść założeń doktrynalnych (...)

5) Głoszenie, że: (...)

- każdy narodzony na nowo musi być ochrzczony w Duchu Świętym;
- narodzeni na nowo nie są już grzesznikami, ale nową istotą i będą żyć wiecznie w Królestwie Bożym;
- choroby są dziełem szatana, lecz Jezus Chrystus przyszedł, by zniszczyć dzieło szatana;
- Jezus Chrystus pragnie uzdrowić każdą chorą osobę. (...)

Źródło: za dokumentacją przedłożoną w MSWiA; w archiwum Pracowni Badań Współczesnych Form Religijnych Wydział Humanistyczny AGH.

Source: based on documentatation submitted to the Ministry of Interior and Administration; archives of the Laboratory for the Study of Contemporary Religious Forms, Faculty of Humanities, AGH University.

Kościół Chrześcijański w Warszawie

The Christian Church in Warsaw

1.3.061

Adres: 00-389 Warszawa, ul. Smulikowskiego 6/8

Data powstania na terenie Polski: 1996 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 1996

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 112

Data wpisu: 06.05.1996 r.

No. in the register of churches and other religious associations: 112

Date of entry: 06.05.1996

Kościół Chrześcijański w Warszawie powstał w 1996 r. z inicjatywy części członków Centrum Biblijnego „Jezus jest Panem”. Kościół opiera się na Biblii, która jest „ostatecznym źródłem i autorytetem w sprawach życia i wiary”. Kościół przyjmuje apostołskie, nicejskie oraz atanazańskie wyznania wiary. Powołuje się też na dorobek ruchów reformacyjnych, ruchu zielonoświątkowego i tzw. nowoapostolskiej reformacji.

Kościół ma centralę w Warszawie, oddział lokalny w Cieszynie i placówkę misyjną w Radomiu. Jest członkiem Aliansu Ewangelicznego w RP.

Kościół założył w 2004 r. Fundację Nadzieja dla Przyszłości, która zajmuje się dystrybucją książek, prowadzi sklep internetowy, od 2005 r. wydaje Magazyn Chrześcijański „Cel”.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Chrześcijańskiego w Warszawie wynosiła 64.

Kościół Chrześcijański w Warszawie

(...)

Bóg Duch Święty udowadnia światu grzech, sprawiedliwość i sąd, umożliwia nawrócenie się – narodzenie na nowo, a zamieszkując w wierzących, uzdalnia ich do świętego życia i służby. Człowiek został stworzony na Boży obraz i podobieństwo, świadomie upadł w grzech, a jedyna nadzieja jego odkupienia jest w Jezusie Chrystusie, Bożym Synu.

Źródło: za ulotką w archiwum Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości, Wydział Humanistyczny AGH.

Source: based on leaflet in the archive of the Laboratory for the Study of Contemporary Religious Forms, Faculty of Humanities, AGH University.

Chrześcijański Kościół „Maranatha” w Wiśle

The Christian Church „Maranatha” in Wisła

1.3.062

Adres: 43-460 Wisła, Os. Sadowy 8

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 122
No. in the register of churches and other religious associations: 122

Data wpisu: 28.01.1997 r.
Date of entry: 28.01.1997

Lata Years	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Zbory Protestant communities
Ogółem Total	2000	38	5	1
	2005	30	6	1
	2010	35	4	1
	2014	35	5	1
	2021	36	6	1
	2022	30	4	1
	2023	30	4	1

Chrześcijański Kościół „Maranatha” w Wiśle należy do nurtu zielonoświątkowego protestantyzmu. Jego głównym zadaniem jest „niesienie przesłania ewangelicznego o Jezusie Chrystusie”. Ważną formą aktywności, która wiedzie do tego celu, jest organizowanie koncertów w szkołach, domach kultury i domach dziecka.

Zbór obejmował pomocą (odzież, żywność) osoby ubogie i uzależnione, dzieci z rodzin ubogich, wspierał finansowo dzieci z sierocińca w Ugandzie. Zaangażowany jest również, działalność świetlicy środowiskowej, a członkowie Kościoła pomagają w organizowaniu zajęć dla dzieci.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Chrześcijańskiego Kościoła „Maranatha” w Wiśle wynosiła 14.

O nas

Kim jesteśmy?

Wspólnota nasza narodziła się z modlitwy, doświadczyliśmy odrodzenia z wody i Ducha, o którym Jezus mówi w Ewangelii Jana 3;5:

„Odpowiedział Jezus; Zaprawdę, zaprawdę powiadam Ci, jeśli się kto nie narodzi z wody i z Ducha nie może wejść do królestwa Bożego”.

Doświadczenie to radykalnie zmieniło nasze życie. Boża miłość wypełniła nas i przez to staliśmy się ludźmi Jezusa. On zmartwychwstał i żyje, a my żyjemy przez Niego i dla Niego!

Jesteśmy wspólnotą ponaddenominacyjną, oficjalnie zarejestrowaną w marcu 1997 r. jako Chrześcijański Kościół „Maranatha” w Wiśle.

Jaki mamy cel?

Życie dla Jezusa i dzielić się z innymi Jego życiem.

Ogłaszając wszem i wobec, że każdy może przyjść dziś do Jezusa, każdy może przed Nim otworzyć swoje serce i powiedzieć Jemu o wszystkich własnymi słowami płynącymi z głębi serca.

Jezus powiedział: „Pójdźcie do mnie wszyscy, którzy jesteście spracowani i obciążeni, a Ja dam wam ukojenie”. Ukojenie przez Jezusa, uwolnienie od obciążeń przeszłości i od wszystkich grzechów, to jest to czego możesz i powinieneś doświadczyć.

Dziś jeśli byście głos Jego usłyszeli, nie zatwardzajcie serc Waszych.

Zbawienia nie uzależniamy od przynależności do denominacji lub wykonywania jakichś praktyk religijnych. Wszyscy otrzymujemy je z łaski od Jezusa i On poprowadzi nas swoją drogą. (...)

Źródło: za stronę <https://maranathawisla.pl/o-nas/>.

Source: based on webpage <https://maranathawisla.pl/o-nas/>.

Ursynowska Społeczność Ewangeliczna The Ursynów Evangelical Fellowship

1.3.063

Adres:	02-732 Warszawa, ul. Stanisławowska 14	
E-mail:	paul_jar@poczta.onet.pl	www.use.waw.pl
Data powstania na terenie Polski: 1991 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1991	Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 124 No. in the register of churches and other religious associations: 124	Data wpisu: 14.04.1997 r. Date of entry: 14.04.1997	

Ursynowska Społeczność Ewangeliczna jest ewangelikalną wspólnotą protestancką działającą w jednej z dzielnic Warszawy. Zasady wiary są bliskie ewangelicznemu nurtom protestantyzmu, z którymi Społeczność współpracuje. Za jedyne źródło prawd wiary uważane jest Pismo Święte. Członkiem Społeczności może zostać każdy, kto wyrazi taką chęć, uzasadniając ją potrzebami duchowymi. Praktykowany jest chrzest przez zanurzenie, który nie jest jednak warunkiem członkostwa we wspólnocie.

Głównym celem Kościoła jest szerzenie wartości ewangelicznych wśród mieszkańców warszawskiej gminy Ursynów.

Do zwyczajów pielęgnowanych przez poszczególnych członków należą: osobista lektura Pisma Świętego i codzienna modlitwa oraz branie udziału w spotkaniach wspólnoty.

Kościół jest współzałożycielem Aliansu Ewangelicznego w RP, jest też członkiem Aliansu Ewangelicznego Europejskiego oraz Światowego.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Ursynowskiej Społeczności Ewangelicznej wynosiła 9.

W co wierzymy

(...)

Wierzymy również, że każdy, kto podjął decyzję rozpoczęcia Nowego Życia z Jezusem, powinien przyjąć chrzest na znak świadomego chrześcijaństwa.

Powinien również przyłączyć się do społeczności ludzi zbawionych, nowo narodzonych przez Ducha Świętego, aby mógł wzrastać duchowo przez trwanie w społeczności z innymi odrodzonymi chrześcijanami. Społeczność ta wyraża się we wspólnym chwaleniu Boga w śpiewie, modlitwie i świadectwach, nauczaniu, braniu udziału w pamiętce Wieczery Pańskiej, oddawaniu dziesięciny. Ewangelizacja jest podstawowym zadaniem społeczności (Zboru).

Powinien też pielęgnować swój wzrost duchowy przez praktykę codziennej osobistej społeczności z Bogiem (czytanie Słowa Bożego i modlitwę). Bóg i Jego sprawy powinny być priorytetem w życiu osoby odrodzonej. Naturalnym odruchem winno być dzielenie się swoją wiarą z innymi (indywidualna ewangelizacja).

Źródło: za stroną <https://web.archive.org/web/20130819221527/http://use.waw.pl/wiara.php>.

Source: based on webpage <https://web.archive.org/web/20130819221527/http://use.waw.pl/wiara.php>

Chrześcijański Kościół „Dobra Nowina” The Christian Church „Good News”

1.3.064

Adres: 95-200 Pabianice, ul. Bagatela 12

Data powstania na terenie Polski: 1993 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1993	Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 126 No. in the register of churches and other religious associations: 126	Data wpisu: 12.05.1997 r. Date of entry: 12.05.1997

Kościół należy do nurtu zielonoświątkowego protestantyzmu i został zapoczątkowany przez grupę osób wywodzących się z Ruchu Światło-Życie i Odnowy w Duchu Świętym.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Chrześcijańskiego Kościoła „Dobra Nowina” wynosiła 30.

Wierzymy, że Bożym celem jest „abyśmy byli rodem wybranym, królewskim kapłaństwem, narodem świętym, ludem nabytym, aby rozgłaszać cnoty tego, który nas powołał...”. Dlatego też mamy być jak świątynia i kapłani ofiarujący Bogu uwielbienie w każdym czasie, a szczególnie podczas zgromadzeń. Wyznajemy zatem, że uwielbianie Boga, to nie tylko śpiew, muzyka i taniec, lecz przede wszystkim poddawanie każdej dziedziny życia Bogu – jako duchowe uwielbienie.

Źródło: za M. Libiszowska-Żótkowska, *Kościoly i związki wyznaniowe w Polsce*, Warszawa 2001, s. 38.

Source: based on M. Libiszowska-Żótkowska, *Kościoly i związki wyznaniowe w Polsce*, Warszawa 2001, s. 38.

Kościół „Misja dla Polski” The Church „Mission for Poland”

1.3.065

Adres: 01-496 Warszawa, ul. F. Kawy 42/8

Data rejestracji: 1997 r.
Date of registration: 1997

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 127 No. in the register of churches and other religious associations: 127	Data wpisu: 26.05.1997 r. Date of entry: 26.05.1997
---	--

Kościół należy do nurtu pentekostalnego/ zielonoświątkowego/ protestantyzmu.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła „Misja dla Polski” wynosiła 5.

Kościół jest Ciałem i Oblubienicą Chrystusa. Zadaniem Kościoła jest głoszenie Ewangelii wszystkim ludziom i uczynienie z nich uczniów Jezusa Chrystusa. Bóg ustanowił w Kościele najpierw apostołów, po wtóre proroków, po trzecie nauczycieli, a następnie [dał im – przyp. Z. P.] moc czynienia cudów, potem daru uzdrawiania, niesienia pomocy, kierowania, różne języki.

Źródło: za M. Libiszowska-Żółtkowska, *Kościoly i związki wyznaniowe w Polsce*, Warszawa 2001, s. 108.

Source: based on M. Libiszowska-Żółtkowska, *Kościoly i związki wyznaniowe w Polsce*, Warszawa 2001, s. 108.

Kościół Jezusa Chrystusa Wiary Chrześcijańskiej The Church of Jesus Christ of the Christian Faith

1.3.066

Adres: 21-040 Świdnik, ul. Hallera 2/34

E-mail: pastor@ocaleni.pl; info@ocaleni.pl www.ocaleni.pl

Data powstania na terenie Polski: 1996 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1996	Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997
---	---

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 130 No. in the register of churches and other religious associations: 130	Data wpisu: 28.07.1997 r. Date of entry: 28.07.1997
---	--

Kościół należy do zielonoświątkowego nurtu protestantyzmu. Swoje nauczanie oraz zasady wiary opiera wyłącznie na Biblii.

Członkowie Kościoła są zobowiązani do „trwania w nauce i przykazaniach Jezusa Chrystusa i jego uczniów zawartych w Nowym Testamencie”. Spotkania Kościoła odbywają się dwa razy w tygodniu w Świdniku przy ul. Warsztatowej 3. Nowi członkowie przyjmowani są na podstawie ustnej i pisemnej deklaracji, a przede wszystkim poprzez wyznanie wiary w Jezusa i chrzest wodny.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Jezusa Chrystusa Wiary Chrześcijańskiej wynosiła 86.

„Wiara w: (...)

Wniebowstąpienie Jezusa Chrystusa i jego powtórne przyjscie na ziemię (...); trójjedynego Boga – Ojca Boga, Syna Jezusa Chrystusa i Ducha Świętego; chrzest w Duchu Świętym i dary Ducha Świętego według Pisma Świętego (...); życie wieczne i wieczne potępienie (...); uwolnienie od złych duchów i uzdrowienie chorych (...); zmartwychwstanie i pochwylenie wierzących (...).”

Źródło: za M. Libiszowska-Żółtkowska, *Kościoly i związki wyznaniowe w Polsce*, Warszawa 2001, s. 90.

Source: based on M. Libiszowska-Żółtkowska, *Kościoly i związki wyznaniowe w Polsce*, Warszawa 2001, p. 90

Kościół Nowego Przymierza w Lublinie

The New Covenant Church in Lublin

1.3.067

Adres:	20-807 Lublin, ul. Czeremchowa 12/19	
E-mail:	knp@knp.lublin.pl	www.knp.lublin.pl
Data powstania na terenie Polski: 1992 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1992	Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 132 No. in the register of churches and other religious associations: 132	Data wpisu: 12.09.1997 r. Date of entry: 12.09.1997	

Wspólnota wywodzi się z katolickiego ruchu Światło-Życie. Należy do ewangelicznego nurtu protestantyzmu. Pastorem Kościoła jest Paweł Chojecki, aktywnie włączający się w działalność polityczną.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Nowego Przymierza w Lublinie wynosiła 165.

Kim jesteśmy

Nasz kościół jest biblijny. Oznacza to, że źródłem naszej wiedzy o Bogu i duchowym stanie ludzkości jest Biblia składająca się z 66 ksiąg – 39 ksiąg Starego Testamentu i 27 ksiąg Nowego Testamentu. Odrzucamy księgi dodane do kanonu Pisma Świętego w XVI w. przez sobór trydencki, tzw. księgi wtórnokanoniczne (porównaj liczbę ksiąg w katolickiej Biblii Tysiąclecia i protestanckiej Biblii Warszawskiej).

Pismo Święte uznajemy za jedyne, wystarczające i bezbłędne źródło wiedzy o Bogu i kondycji człowieka. Staramy się, by to, w co wierzymy i jak postępujemy, zawsze miało jasne oparcie w Słowie Boga. Jesteśmy zdeterminowani, by każdą prawdę Pisma Świętego wyrażoną w nakazach lub normach skierowanych do chrześcijan zachowywać bez zmiany czy odstępstwa – aż do przyjścia Jezusa. Zdecydowanie odrzucamy więc liberalizm pseudochrześcijański głoszący, że pewne prawdy biblijne się zdezaktualizowały (np. że homoseksualizm nie jest grzechem). Odrzucamy także ekumenizm wzywający do jedności kosztem prawdy.

Źródło: za stroną <https://knp.lublin.pl/2009/07/09/kim-jestesmy/>.

Source: based on webpage <https://knp.lublin.pl/2009/07/09/kim-jestesmy/>.

Kościół Ekklesia w Warszawie

The Ekklesia Church in Warsaw

1.3.068

Adres:	03-550, Warszawa, ul. Głowacka 7, m. 43	
Data powstania na terenie Polski: 1993 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1993	Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 133 No. in the register of churches and other religious associations: 133	Data wpisu: 26.09.1997 r. Date of entry: 26.09.1997	

Kościół należy do nurtu tzw. kościołów lokalnych (local church). Podstawą życia i nauczania Kościoła jest „Osoba Jezusa Chrystusa – Zbawiciela Świata oraz Jego nauka zawarta w Piśmie Świętym”. Kościół uznaje i głosi, że całe Pismo Święte jest natchnione przez Boga i zawiera „kompletne objawienie prawdy”. Do praktyk wyznawców należy modlitwa, czytanie Pisma Świętego. Członkowie Kościoła spotykają się w niedzielę na tzw. „Spotkaniach Stołu Pańskiego” oraz w grupach domowych w celu modlitwy i poznania Pisma Świętego.

Członkostwo w Kościele zyskuje się poprzez osobiste „przyjęcie Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela i Pana całego swojego życia”, „wezwanie Jego imienia swymi ustami oraz wyznanie tego faktu Kościołowi”.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła „Ekklesia” w Warszawie wynosiła 29.

Informacja o podstawowych założeniach doktrynalnych Kościoła w Warszawie (załącznik do statutu)

(...)

7) Cechą charakterystyczną doktryny Kościoła w Warszawie jest nauka o praktycznym przejawianiu się Jezusa w Jego Ciele – Kościele Uniwersalnym obecnie na ziemi poprzez kościoły miejscowe, czyli kościoły zlokalizowane w poszczególnych miejscowościach: miejscowość, w której zlokalizowany jest miejscowy kościół, stanowi dla tego kościoła niepodzielny grunt jedności, w obrębie którego budowany jest duchowo na fundamencie również niepodzielonego Chrystusa. Kościół w Warszawie głosi, że to właśnie podłoże miejscowości, a nie drugorzędne szczegóły doktrynalne winno być czynnikiem jednoczącym podzielonych doktrynalnie chrześcijan.

Źródło: za Załącznikiem do statutu, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 768.

Source: based on *Załącznikiem do statutu*, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 768.

Kościół Jezusa Chrystusa „Syjon” w Rzeszowie The Church of Jesus Christ „Zion” in Rzeszów

1.3.069

Adres:	35-055 Rzeszów, ul. Szopena 39/4	
E-mail:	kopaczlucy@poczta.onet.pl	www.syjonkchrz.pl
Data powstania na terenie Polski: 1991 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1991	Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 134 No. in the register of churches and other religious associations: 134	Data wpisu: 17.11.1997 r. Date of entry: 17.11.1997	

Kościół o charakterze charyzmatycznym wyłonił się z rzeszowskiej Wspólnoty Modlitewno-Ewangelizacyjnej i został wpisany do Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych w 1997 r. Działa na terenie woj. podkarpackiego.

Podstawowym źródłem wiary jest Biblia – źródło prawdy o Bogu, człowieku, świecie duchowym i fizycznym oraz normą w sprawach życia. Członkowie Kościoła uważają, że na każdej osobie spoczywa „odpowiedzialność za codzienny bezpośredni kontakt z Bogiem”. Modlitwa jest kierowana w imieniu Jezusa Chrystusa do Boga. Wierni Kościoła spotykają się regularnie na nabożeństwach, które odbywają się w ciągu tygodnia.

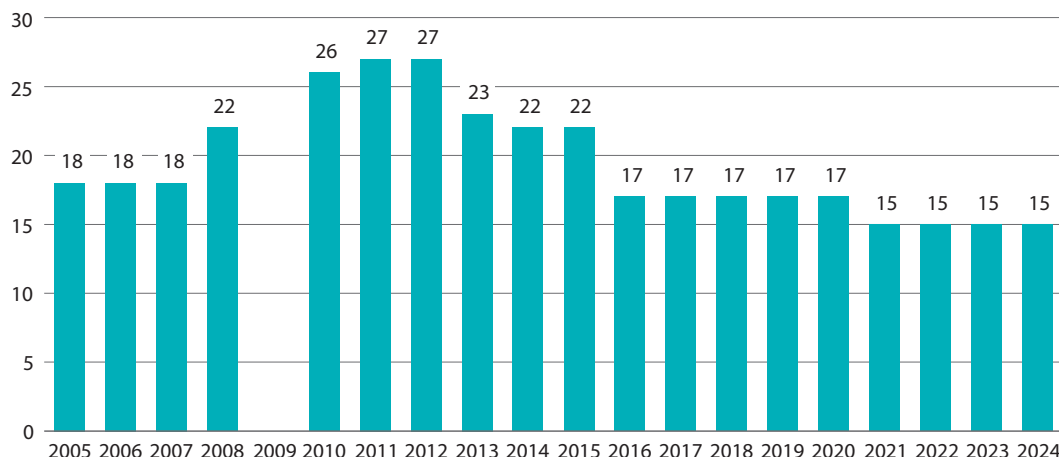
Członkiem Kościoła może zostać osoba, która uwierzyła w Jezusa Chrystusa, prowadzi życie zgodne z biblijnymi zasadami, jest ochrzczona w wodzie w wieku świadomym oraz akceptuje wizje i sposoby działania Kościoła. Nowi pełnoletni członkowie Kościoła muszą dobrowolnie zadeklarować na piśmie członkostwo. Przyjmowani są podczas niedzielnego nabożeństwa, przez ogłoszenie tego całej wspólnoty Kościoła.

W miarę możliwości Kościół stara się pomagać rodzinom ubogim, dzieciom przebywającym w szpitalach, rozdając: odzież, środki czystości i słodycze, a także więźniom oraz pacjentom zakładów opieki zdrowotnej. Prowadzi duszpasterstwo w Zakładzie Karnym w Rzeszowie.

W 2024 r. Kościół liczył 15 członków oraz 3 duchownych, skupionych w Rzeszowie.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Jezusa Chrystusa „Syjon” w Rzeszowie wynosiła 11.

Wykres 4.61. Wyznawcy Kościoła Jezusa Chrystusa „Syjon” w Rzeszowie
Chart 4.61. Adherents of the Church of Jesus Christ „Zion” in Rzeszów

Zasady wiary Kościoła Jezusa Chrystusa „Syjon”

(...)

- 9) Wierzymy w działanie Ducha Świętego w procesie narodzenia i uświęcenia grzesznika.
- 10) Wierzymy w ponadnaturalne działanie Boga w Jego Kościele dzisiaj, tak samo jak i w czasach nowotestamentowych.
- 11) Wierzymy w nieśmiertelność ducha człowieka, zmartwychwstanie ciała, sąd Pański nad światem, wieczną radość sprawiedliwych i wieczne potępienie niesprawiedliwych.
- 12) Wierzymy, że istnieje jeden niepodzielny Kościół Jezusa Chrystusa – Jego Ciało złożone ze wszystkich chrześcijan na całym świecie, wyznających swoją wiarę w Chrystusa i posłuszeństwo Jemu, wyrażając to poprzez swoje postępowanie.
- 13) Wierzymy, że sam Pan Jezus jest jedyną Głową swojego Kościoła.

Źródło: za stroną <http://syjonkchrz.pl/statut>.

Source: based on webpage <http://syjonkchrz.pl/statut>.

Kościół Chrześcijański „Jezus Żyje” The Christian Church „Jesus is Alive”

1.3.070

Adres: 99-300 Kutno, ul. Bociania 31

E-mail: kchjz@op.pl

www.kchjz.info.pl

Data rejestracji: 1997 r.

Date of registration: 1997

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 136

Data wpisu: 01.12.1997 r.

No. in the register of churches and other religious associations: 136

Date of entry: 01.12.1997

Kościół Chrześcijański „Jezus Żyje” należy do zielonoświątkowego nurtu chrześcijaństwa. Posiada sześć zborów: w Kutnie, Połczynie Zdroju, Świebodzinie, Puławach, Krośniewicach i w Turku oraz dwie placówki: w Aleksandrowie Łódzkim i Sieradzu, a także punkty w Zgierzu, Łasku, Łęczycy i Garwolinie. Kościół wydaje dwumiesięcznik „Głos Uzdrawiania”, prowadzi kursy biblijne oraz konferencje.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Chrześcijańskiego „Jezus Żyje” wynosiła 43.

Zasady wiary

(...)

Wszystko powinno być rozsądzane na podstawie Pisma Świętego.

Chrzest wodny oraz chrzest Duchem Świętym może przyjąć tylko osoba spełniająca biblijne warunki.

W miarę wzrostu poznania i duchowej dojrzałości należy rewidować swoje przekonania i dostosowywać je do właściwego rozumienia Pisma Świętego oraz życia.

Nikt nie jest w stanie posiadać pełnego, absolutnego zrozumienia rzeczy. Nikt nie może przedstawiać się jako nieomylny. Całkowite poznanie i zrozumienie prawdy nastąpi w niebie.

Pozostałe doktryny wiary i przekonania budowane są sukcesywnie według wzrostu zrozumienia, duchowej dojrzałości, możliwości i chęci wierzących.

Źródło: za stroną <https://kchjz.pl/zasady-wiary/>.

Source: based on webpage <https://kchjz.pl/zasady-wiary/>.

Dom Izraela Polania The House of Israel Polania

1.3.071

Adres: ul. Rajska 1, 20-388 Dominów-Lublin

E-mail: biuro@polania.com.pl

Data powstania na terenie Polski: 1997 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 1997

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 137
No. in the register of churches and other religious associations: 137

Data wpisu: 03.12.1997 r.
Date of entry: 03.12.1997

Związek wyznaniowy Dom Izraela Polania wskrzesza tradycję judeochrześcijańską i deklaruje, iż jest „kontynuatorem wiary Abrahama, Mojżesza, proroków Izraela, Jezusy i apostołów, nowotestamentowych zgromadzeń Izraela, a także m.in. mieszkających na terenie Polski Wandalów i Gotów z IV w. oraz Braci Polskich z XVI w.”.

Podstawowym źródłem wiary jest Biblia, która jest jedynym i ostatecznym autorytetem w sprawach wiary. Kościół podkreśla, że nie utożsamia się z powstałym w IV w. Kościołem Rzymskim, ani z jego późniejszymi protestanckimi nurtami.

Członkowie Kościoła wierzą w: „jednego, wszechwiedzącego i wszechmocnego Boga, którego objawione Mojżeszowi imię brzmi Jehowa. Jezua Mesjasz – przyszedł na świat, aby objawić i wypełnić wolę Ojca. Składając w ofierze swoje życie za grzechy całej ludzkości, został ukrzyżowany, zmartwychwstając po trzech dniach i nocach. Jezua siedzi po prawicy Ojca w niebie. W wyznaczonym przez Ojca czasie przyjdzie powtórnie na ziemię. Jezua Mesjasz jest arcykapłanem wyznania. Każdy narodzony na nowo człowiek bez względu na płeć jest kapłanem Jehowy. Nowotestamentowy kapłan nie składa ofiar. Ofiara Jezusy na drzewie jest jedyna i wystarczająca. Duch Boży został zesłany na ziemię po zmartwychwstaniu Jezusy w święta Szawout. Duch Boży jest sprawcą nowego narodzenia, zamieszkując w osobach wierzących, pomagając im żyć w świętości”.

Kościół uznaje chrzest wodny, który następuje poprzez zanurzenie osoby świadomie wyznającej swoją wiarę i jest częścią procesu zbawienia. Chrzest wodny jest równoznaczny z „zanurzeniem się w śmierci i zmartwychwstaniu Jezusy”. Ochrzczeni zaczynają „nowe życie w Mesjaszu”.

Chrzest w duchu jest definiowany jako proces, w którym duch człowieka wierzącego zostaje „zanurzony i wypełniony Duchem Świętym”. Jego zewnętrznym znakiem jest dar mówienia obcymi językami (glosolalia). Wierzący otrzymują także i inne charyzmaty, takie jak dar mądrości, uzdrowienia, prorokowania, etc.

Wszyscy wierzący i duchowni mają prawo uczestniczyć w Wieczerzy Pańskiej pod dwoma postaciami chleba i wina. Przedmiotem kultu nie mogą być obrazy i rzeźby. Wierni Kościoła nie modlą się do zmarłych, świętych i aniołów.

W zasadach wiary określa się zbawienie jako dar łaski dany przez Boga dostępny wyłącznie z łaski przez wiarę.

Dniem świętym jest Sabat, jako czas liczony od zachodu słońca w piątek do zachodu słońca w sobotę. Jest to czas odpoczynku i zgromadzenia ludu Bożego.

W Kościele przestrzegane są następujące święta:

- a) wiosenne: Paschy, Przaśników, Szawout – Tygodni,
- b) jesienne: Trąb, Pojednania i Namiotów.

Nie uznaje się świąt „Bożego Narodzenia,” i „Wielkanocy” jako niemających biblijnego uzasadnienia.

Wierni Kościoła wierzą, że żyjemy w czasach ostatecznych. Wierzą w „objawienie się Antychrysta, nastanie czasu Wielkiego Ucisku, powtórne przyjście Mesjasza, pierwsze zmartwychwstanie wierzących na Sąd, Wesele Baranka, Królestwo Tysiącletnie, w zwycięstwo Jezusy Mesjasza w bitwie pod Armagedon, drugie zmartwychwstanie wszystkich ludzi na wielki sąd i w ustanowienie nowego Nieba i nowej Ziemi. Na koniec czasów grzech, śmierć, szatan i jego słudzy zostaną wrzuceni do Jeziora Ognia”.

Śmierć, zgodnie z wiarą Kościoła, jest konsekwencją grzechu i jest nieunikniona. Odrzuca się koncepcję reinkarnacji, a po śmierci powstałe z prochu ciało obumiera. Duch i dusza są niewidzialne i wieczne i idą albo do raju, albo do piekła. Odrzuca się istnienie czyścica. W raju duchy i dusze zbawionych oczekują zmartwychwstania do życia wiecznego z Bogiem, kiedy to otrzymają nowe ciała, i na sąd, kiedy otrzymają nagrody za dobre uczynki. Dusze i duch przebywające w piekle oczekują na Wielki Sąd i wieczne potępienie.

Od września 2004 r. Dom Izraela Polania prowadzi akcję finansowej pomocy na rzecz dzieci z Pogotowia Opiekuńczego przy ul. Kosmonautów w Lublinie. Od 2001 r. w Zakładzie Karnym we Włodawie oraz od 2002 r. w Areszcie Śledczym w Krasnymstawie członkowie Kościoła odbywają regularne spotkania z osadzonymi. Od tego czasu, w tych spotkaniach, uczestniczyło już ok. 500 więźniów. Wielu z nich zostało ochrzczonych.

Zgromadzenie rozpoczęło działalność w lutym 1997 r., w którym grupa wierzących rozpoczęła regularne spotkania Szkoły Biblijnej. W tym samym roku Kościół został wpisany do rejestru Kościołów i do 2005 r. funkcjonował pod nazwą Kościół Chrześcijański w Świdniku. W latach 2005–2016, po przenosinach do Lublina, działalność prowadzono pod nazwą Kościół Chrześcijański Nowe Życie. W lutym 2016 r. nazwa została oficjalnie zmieniona na Dom Izraela Polania. Słowo Polania to jedna z dwóch hebrajskich nazw określających Polskę. Nazwa Kościoła oznacza wierzących, należących do zaginionych po niewoli asyryjskiej, „owiec z Domu Izraela”.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Domu Izraela Polania wynosiła 57.

Kim jesteśmy

„Dom Izraela Polania jest Zgromadzeniem Izraela. Zrzesza narodzonych na nowo i napełnionych Duchem Świętym wierzących.

Wszystko co robimy i w co wierzymy zakorzenione jest tylko w Biblii. Wyszliśmy z systemu pogano – chrześcijańskiego z jego kalendarzem i świętami.

Wracamy do tego wszystkiego, co funkcjonowało w Zgromadzeniach Izraela w I w., a później zostało bezprawnie zmienione.

Wracamy do całego nauczania Jezusy Mesjasza, Proroka o którym Mojżesz prorokował, że kiedy przyjdzie każdy ma Go słuchać. Życie i nauczanie Jezusy całkowicie zgodne z zapisaną Torą Mojżesza stanowi fundament naszej wiary”.

Źródło: za stroną <https://polania.com.pl/kim-jestesmy/>.

Source: based on webpage <https://polania.com.pl/kim-jestesmy/>.

Miejscowy Kościół w Lublinie

The Local Church in Lublin

1.3.072

Adres: 21-002 Jastków, Natalin, ul. Szelestna 23

Data powstania na terenie Polski: 1991 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1991	Data rejestracji: 1998 r. Date of registration: 1998
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 140 No. in the register of churches and other religious associations: 140	Data wpisu: 08.01.1998 r. Date of entry: 08.01.1998

Miejscowy Kościół w Lublinie należy do nurtu kościołów miejscowych (local churches) protestantyzmu.

Podstawą życia i nauczania Kościoła jest „osoba Pana Jezusa Chrystusa i jego nauka zawarta w Piśmie Świętym, które jest jedynym i wystarczającym źródłem wiary”.

Kościół nie odrzuca całości tradycji chrześcijaństwa pielęgnowanych przez katolicyzm, prawosławie i protestantyzm, ale stara się czerpać z tych tradycji, które mają rodowód biblijny. Kościół reprezentowany jest przez Radę Starszych.

Członkowie Kościoła zobowiązani są m.in. do: porannej modlitwy indywidualnej, modlitwennego czytania Pisma Świętego, modlitwy zbiorowej, uczestniczenia w cotygodniowych „spotkaniach Stołu Pańskiego i głoszenia ewangelii osobiście i zbiorowo”. Członkiem Kościoła może zostać osoba, która „osobiście przyjęła Pana Jezusa Chrystusa jako swojego Pana i Zbawiciela poprzez uwierzenie w niego sercem i wyznanie go ustami”.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Miejsowego Kościoła w Lublinie wynosiła 9.

Zobacz ramkę Kościoła Ekklesia w Warszawie (nr 140) – identyczna deklaracja mówiąca o charakterystycznych cechach wiary znajduje się w dokumentacji rejestracyjnej MSWiA tego kościoła.

Kościół Słowo Życia

The Word of Life Church

1.3.073

Adres:	62-800 Kalisz, ul. Poznańska 45		
E-mail:	biuro@mieczducha.pl	www.mieczducha.pl	
Data powstania na terenie Polski: 1997 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1997	Data rejestracji: 1998 r. Date of registration: 1998		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 142 No. in the register of churches and other religious associations: 142	Data wpisu: 14.01.1998 r. Date of entry: 14.01.1998		

Województwa Voivodships	Członkowie Adherents	Duchowni Clergy	Jednostki kościelne Church units
Ogółem Total	2005	356	7
	2010	200	5
Wielkopolskie	200	5	1

Kościół Słowo Życia powstał w wyniku odłączenia się charyzmatycznej wspólnoty „Emanuel” od Kościoła rzymskokatolickiego. Do 2007 r. Kościół funkcjonował pod nazwą Chrześcijański Kościół „Miecz Ducha” w Kaliszu. Następnie do 2022 r. wspólnota nosiła nazwę Centrum Chrześcijańskie „Miecz Ducha”, w 2022 r. przyjęto obecną nazwę.

Za jedyne źródło prawd wiary przyjmowane jest Pismo Święte. Członkowie Kościoła wierzą w „trójjedynego Boga, w śmierć i zmartwychwstanie Jezusa Chrystusa, w zbawienie, poprzez wiarę w Jego odkupieńczą ofiarę”. Do zobowiązań członków należy prowadzenie życia zgodnego z Ewangelią, a także: indywidualna modlitwa i studiowanie Słowa Bożego, spotkania w grupach domowych raz w tygodniu, udział w niedzielnych nabożeństwach, kwartalnych spotkaniach członków Kościoła oraz raz w roku w spotkaniach sprawozdawczych.

Członkiem Kościoła może być osoba pełnoletnia (lub młodsza za zgodą rodziców bądź opiekunów) dobrowolnie zgłaszająca swoją kandydaturę.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Chrześcijańskiego Kościoła „Miecz Ducha” zadeklarowało 111 osób.

Każdy człowiek został powołany do prawdziwego kontaktu z Bogiem. Główną jednak przeszkodą, która blokuje ten kontakt, to grzech. Grzech – czyli wszystko to, o czym Bóg wypowiedział się, że jest złe i nie podoba Mu się – powoduje bardzo poważne konsekwencje w życiu każdego człowieka, bez względu na to, czy jest tego świadomy, czy też nie. Grzech zanieczyszcza ludzkie życie, zniewala, oddziela od Boga i przede wszystkim pociąga za sobą karę, którą jest wieczne potępienie.

Na szczęście Bóg – miłosierny i kochający, a jednocześnie sprawiedliwy Sędzia, znalazł fenomenalne rozwiązanie problemu grzechu i jego skutków. Jezus Chrystus – Syn Boży – narodził się z Marii dziewicy. Przyszedł na ziemię po to, by wziąć na siebie wszystkie nasze grzechy, ponieść zasłużoną przez nas karę i dokonać zadośćuczynienia przed Bogiem. (...)

Jeśli chcesz, aby to, co Pan Jezus uczynił na krzyżu, stało się dla ciebie realne, potrzebujesz przyjść do Niego, przeprosić Go za swoje grzechy, uwierzyć w to, co zrobił na krzyżu i poprosić, by stał się twoim osobistym Zbawicielem. Następnie potrzebujesz oddać Mu swoje życie – zawierzyć się Jezusowi i postawić Go na pierwszym miejscu w swoim życiu. Ta jedna decyzja i szczerza modlitwa spowoduje, że wszystkie twoje grzechy zostaną zmasane, droga do relacji z Bogiem otwarta, a wieczne życie w niebie – zapewnione.

Źródło: za stroną <https://www.slowozyciakalisz.pl/poznaj-jezusa-osobiscie/>.

Source: based on webpage <https://www.slowozyciakalisz.pl/poznaj-jezusa-osobiscie/>.

Kościół Chrześcijan w Rybniku

The Christian Church in Rybnik

1.3.074

Adres: 44-200 Rybnik, ul. Kościuszki 59d m. 15

Data rejestracji: 1998 r.

Date of registration: 1998

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 144

No. in the register of churches and other religious associations: 144

Data wpisu: 08.06.1998 r.

Date of entry: 08.06.1998

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Starsi Seniors
Ogółem Total	2010	15
	2015	17
	2020	15
	2022	17
	2023	16
	2024	19
Śląskie	19	4

Kościół w Rybniku jest gminą chrześcijańską, należącą do nurtu kościołów miejscowych (local churches). Wierni starają się praktykować zasady zapisane w Biblii. Warunkiem zostania członkiem Kościoła jest wyznanie „nowonarodzenia z Ducha Świętego i wody”.

W Kościele nie ma podziału na kler i laikat, na czele Kościoła stoi Brat Starszy Kościoła.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Chrześcijan w Rybniku wynosiła 23.

**Biblijne prawdy wiary wyznawane przez członków „Kościoła Chrześcijan w Rybniku”
(Aneks do statutu)**

(...)

- 7) Wierzymy, że: każdy nowo zrodzony jest włączony w Kościół Jezusa Chrystusa, jego Oblubienicę, którego wyrazem praktycznym są kościoły lokalne.
- 8) Wierzymy, że: jest tylko jeden Kościół Jezusa Chrystusa, który nie dzieli się ze względu na naukę, czy doktryny. Jedynym powodem podzielenia chrześcijan jest obszar geograficzny. Wyrazem praktycznym tego są Kościoły w miejscowościach. Jedność nowo zrodzonych chrześcijan na gruncie miejscowości.

Źródło: *Biblijne prawdy wiary wyznawane przez członków „Kościoła Chrześcijan w Rybniku”*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 819.

Source: based on *Biblijne prawdy wiary wyznawane przez członków „Kościoła Chrześcijan w Rybniku”*, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 819.

Lokalny Kościół w Elblągu

The Local Church in Elbląg

1.3.075

Adres: 82-500 Kwidzyn, ul. Krańcowa 10a/1 (do 2021 r.)
82-300 Elbląg, ul. Poprzeczna 28/4 (od 2022 r.)

Data rejestracji: 1998 r.
Date of registration: 1998

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 145 No. in the register of churches and other religious associations: 145	Data wpisu: 08.06.1998 r. Date of entry: 08.06.1998
---	--

Kościół protestancki należący do tradycji kościołów miejscowych (local churches). Do 2021 r. miał swoją siedzibę w Kwidzynie i jego nazwa brzmiała Lokalny Kościół w Kwidzynie. W Elblągu działa od 2022 r. W 2024 r. liczył 25 członków i 2 starszych.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Lokalnego Kościoła w Kwidzynie wynosiła 12.

Zobacz ramkę Kościoła Ekklesia w Warszawie (nr 140) – identyczna deklaracja mówiąca o charakterystycznych cechach wiary znajduje się w dokumentacji rejestracyjnej MSWiA tego kościoła.

Związek Wyznaniowy Polska Chrześcijańska Służba

The Religious Union Polish Christian Service

1.3.076

Adres: 04-736 Warszawa, ul. Dziecielinny 5/208E

Data rejestracji: 1998 r.
Date of registration: 1998

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 146 No. in the register of churches and other religious associations: 146	Data wpisu: 13.07.1998 r. Date of entry: 13.07.1998
---	--

Polska Chrześcijańska Służba jest wspólnotą ewangelikalną nawiązującą do dziedzictwa purytanizmu i pietyzmu.

W 2021 r. Związek liczył 9 członków, 1 osobę duchowną.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Wyznaniowego Polska Chrześcijańska Służba wynosiła 2.

Deklarują wiarę:

- w pewność zbawienia, którą można mieć, żyjąc na ziemi,
- że zbawienie człowieka nie jest jego zasługą, ale zależy tylko od suwerennej woli Boga,
- że opisany w Księdze Rodzaju upadek człowieka spowodował zerwanie jego duchowej relacji z Bogiem oraz utratę wolnej woli, czyli brak zdolności wyboru między dobrem a złem. Od swego upadku jest on w stanie niewoli grzechu. Dopiero w momencie nawrócenia (odrodzenia) Duch Święty uzdalnia i daje moc do przewyciężenia grzechu oraz zmienia życie w procesie uświęcania, które trwa przez cały czas jego życia na ziemi,
- że Dzień Pański jest dniem, w którym wierzący dobrowolnie rezygnuje ze swoich obowiązków, rozrywek i codziennych prac, a poświęca go na osobistą społeczność z Bogiem i innymi wierzącymi,
- że dusza ludzka jest nieśmiertelna i że po śmierci nie ulega unicestwieniu,
- że są tylko dwa miejsca, gdzie może się znaleźć dusza ludzka po śmierci: w piekle albo w niebie,
- że prawdziwa zbawiająca wiara nie jest ani religią, ani religijną denominacją, lecz oparta jest na osobistej relacji z osobą Jezusa Chrystusa.

Źródło: za stroną <http://www.pchs.info/o-nas> (dostęp 30.09.2022).

Source: based on webpage <http://www.pchs.info/o-nas> (retrived 30.09.2022).

Kościół Chrześcijański „Otwarte Drzwi” The Christian Church „Open Doors”

1.3.077

Adres: 01-424 Warszawa, Al. Prymasa Tysiąclecia 74B

Data rejestracji: 1998 r.

Date of registration: 1998

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 148

No. in the register of churches and other religious associations: 148

Data wpisu: 15.10.1998 r.

Date of entry: 15.10.1998

Kościół Chrześcijański „Otwarte Drzwi” należy do The Door Christian Fellowship Church Inc. z siedzibą w Jacksonville w Północnej Karolinie (USA). Powstał w wyniku misji pastorów amerykańskich Dona Mac-Persona (od 1994), a od 1997 r. – Kevina Babcocka.

Należy do tradycji zielonoświątkowej.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Chrześcijańskiego „Otwarte Drzwi” wynosiła 3.

Deklaracja wiary

[wierzymy w...]

(...)

Część 15. Drugie przybycie lub błogosławiona nadzieja: Wniebowstąpienie i Jego osobiste przybycie do Kościoła, a następnie zmartwychwstanie i Sąd Ostateczny. Ci, którzy zasnęli w Chrystusie oraz ich kontakt z tymi którzy żyją w oczekiwaniu na przyjście Pana, pozostaje błogosławioną nadzieją Kościoła (...)

Część 16. TYSIĄCLETNIE PANOWANIE CHRYSYUSA: Objawienie Pana naszego Jezusa Chrystusa z nieba, zbawienie narodu Izraela, i tysiącletnie panowanie Chrystusa na Ziemi jest obietnicą pisma i nadzieją świata (...).

Źródło: za *Deklaracja wiary*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 838.

Source: based on *Deklaracja wiary*, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 838.

The Warsaw International Church (Warszawski Kościół Międzynarodowy)

1.3.078

Adres:	02-927 Warszawa, ul. Zawojska 9	
E-mail:	pastor@wic.org.pl	www.wic.org.pl
Data powstania na terenie Polski: 1984 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1984	Data rejestracji: 2000 r. Date of registration: 2000	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 151 No. in the register of churches and other religious associations: 151	Data wpisu: 31.01.2000 r. Date of entry: 31.01.2000	

Kościół grupuje chrześcijan z wielu krajów i wielu wyznań, a jego celem jest zapewnienie obcokrajowcom przebywającym w Polsce wspólnego miejsca spotkań i nabożeństw, które odbywają się naprzemiennie według różnych formuł liturgicznych. Lakoniczne wyznanie wiary utrzymane jest w duchu protestanckim. Nowi członkowie zostają przyjmowani poprzez przyjęcie chrztu w Warsaw International Church lub deklarację chęci przynależności i regularne uczestniczenie w nabożeństwach. W 2023 r. zostało przyjętych 2 nowych członków.

W 2024 r. Kościół liczył 100 członków, 1 pastora i radę składającą się z 8 osób. Nabożeństwa odbywają się w wynajmowanej Sali synodalnej.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Warsaw International Church wynosiła 24.

Statut. Postanowienia ogólne

Par. 1. Warszawski Kościół Międzynarodowy jest autonomiczną i niezależną wspólnotą chrześcijan pochodzących z wielu krajów oraz wielu wyznań. Członkowie kongregacji Warszawskiego Kościoła Międzynarodowego są przekonani, że Wolą Boga jest aby wyznawcy Chrystusa gromadzili się razem dla wspólnego obrządku, modlitw, edukacji, braterstwa i upowszechniania wiary chrześcijańskiej.

Źródło: za *Statut*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 847.

Source: based on *Statut*, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 847.

Kościół Ewangeliczny w RP

The Evangelical Church in the Republic of Poland

1.3.079

Adres: 85-370 Bydgoszcz, ul. Żyzna 14

Data rejestracji: 2003 r.
Date of registration: 2003

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 154 No. in the register of churches and other religious associations: 154	Data wpisu: 17.07.2003 r. Date of entry: 17.07.2003
---	--

Kościół Ewangeliczny w RP należy do tego nurtu protestantyzmu, który praktykuje chrzest dorosłych poprzedzony przeżyciem nawrócenia. Po reorganizacji w 1988 r. federacyjnego Zjednoczonego Kościoła Ewangelicznego nastąpiło usamodzielnienie jego składowych konfesji. Wtedy rozpoczął działalność Kościół Ewangelicznych Chrześcijan, z którego w 2003 r. wydzielił się Kościół Ewangeliczny.

W 2007 r. Kościół liczył 200 członków, 8 osób duchownych, posiadał 3 świątynie i 3 zbory.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Ewangelicznego zadeklarowało 421 osób.

W co wierzymy

(...)

5. Wierzymy, że CZŁOWIEK został stworzony przez Boga na Jego podobieństwo,

ale uległ kuszeniu diabła i w następstwie tego zbuntował się przeciwko Bogu. Człowiek jako Mężczyzna i Kobieta jest upadły w swej naturze, dowodząc tego stanu poprzez swoje grzeszne uczynki. Jest więc on grzesznikiem poprzez swoją naturę i wybór, i dlatego ciąży na nim klątwa potępienia. Bóg dokonuje odnowienia tych, którzy pokutują ze swoich grzechów i wyznają Jezusa Chrystusa jako Pana; ogłasza ich usprawiedliwionymi na podstawie wiary, przebacza im grzechy, adoptuje ich jako swoje dzieci i włącza ich w swoje Ciało chrzcząc Duchem Świętym, który jest gwarancją przyszłego zmartwychwstania i dziedzictwa z Chrystusem. (...)

7. Wierzymy, że wierzący posiadają AUTORYTET,

dany im przez Jezusa Chrystusa, nad mocami duchowej ciemności sterowanymi przez szatana, władcę tego świata. Aktywnie doświadczamy tego autorytetu, kiedy się modlimy, przywdziewamy „duchową zbroję”, walczymy przez wiarę, posługujemy naszymi duchowymi darami i podążamy ku duchowej dojrzałości w Chrystusie. Wierzymy, że szatan i demony są osobowymi, inteligentnymi istotami, które zostały pokonane przez Chrystusa, który dokona ich ostatecznego zniszczenia na wieki, kiedy powróci, aby dokończyć dzieła budowania Królestwa Bożego na ziemi.

Źródło: za <https://web.archive.org/web/20100219095314/>, http://www.schfordon.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=12&Itemid=26.

Source: based on webpage <https://web.archive.org/web/20100219095314/>, http://www.schfordon.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=12&Itemid=26.

Kościół Chrześcijański „Słowo Wiary” The Christian Church „Word of Faith”

1.3.080

Adres:	81-531 Gdynia, ul. Wielkopolska 250	
E-mail:	pastor@kcsw.org	www.kcsw.org
Data powstania na terenie Polski: 1998 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1998	Data rejestracji: 2003 r. Date of registration: 2003	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 156 No. in the register of churches and other religious associations: 156	Data wpisu: 04.08.2003 r. Date of entry: 04.08.2003	

Wyszczególnienie Specification	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Jednostki kościelne Church units
Ogółem Total				
2005	129	6	2	2
2010	175	8	4	4
2015	153	7	5	5
2020	137	5	4	4
2022	137	5	4	4
2023	144	5	4	4
2024	137	5	4	4
Kościół w Gdyni	100	2	1	1
Kościół w Częstochowie	30	1	1	1
Kościół w Elku	5	1	1	1
Misja Kościoła w Zduńskiej Woli	2	1	1	1

Kościół Chrześcijański, który rozpoczął swą działalność w 1998 r., skupia swoją uwagę przede wszystkim na „głoszeniu Ewangelii Jezusa Chrystusa oraz nauczaniu życia chrześcijańskiego”. Źródłem wiary jest Biblia uznawana za „jedyne i nieomyłne Boże Słowa”. Wyprowadzane z niej zasady wiary Kościoła mówią, że: „Bóg jest jeden w trzech osobach; człowiek jest stworzony na obraz i podobieństwo Boże; człowiek stał się grzesznikiem przez nieposłuszeństwo i potrzebuje odkupienia przez wiarę w ofiarę Jezusa”. Na znak nawrócenia należy przyjąć chrzest wodny przez zanurzenie. Jako należący do szeroko pojętego ruchu zielonoświątkowego, ruch przyjmuje wiarę w chrzest w Duchu Świętym i podejmuje praktykę charyzmatów (m.in. modlitwy o uzdrowienie).

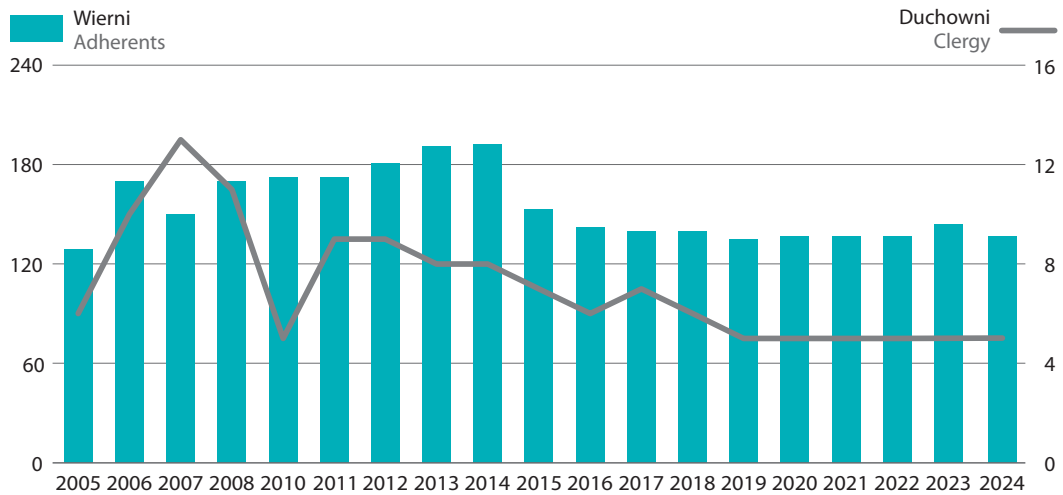
Członkowie Kościoła są zobowiązani w wymiarze codziennym do: „osobistej modlitwy, rozważania Bożego Słowa, świadczenia o Jezusie”. Także do: „regularnego uczęszczania do Kościoła (przede wszystkim na niedzielne nabożeństwa i modlitwę) i angażowania się w pracę Kościoła”.

Przyjmowanie nowych członków odbywa się poprzez wyznanie prawdy wiary i złożenie dobrowolnej deklaracji przystąpienia do Kościoła. Przyjmowane są osoby pełnoletnie i niepełnoletnie (w wypadku tych ostatnich za zgodą przedstawicieli ustawowych).

Kościół w ramach akcji charytatywnych pomaga osobom potrzebującym i dzieciom.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Chrześcijańskiego „Słowo Wiary” wynosiła 34.

Wykres 4.62. Wierni i duchowni Kościoła Chrześcijańskiego „Słowo Wiary”
 Chart 4.62. Adherents and clergy of the Christian Church „Word of Faith”

W co wierzymy

Obserwując rozwój kościołów protestanckich w Polsce i na świecie, stwierdzam, że dziś słowo: „protestant, kościół protestancki” nie za wiele już oznacza. Kredo wiary czy doktryna oparta na Bożym Słowie powoli odchodzi do lamusa, w imię poprawności politycznej i koncepcji tak zwanego nowoczesnego kościoła, zwanego „friendly – use” (przyjazny ludziom), „sensitive – seekers” (dla tych, którzy szukają wrażeń). Czyli: „Budujemy taki kościół i głosimy w nim takie kazania, aby ludzie tylko chcieli przyjść, posłuchać i w nim zostać, czując się przyjemnie i komfortowo”. W tym samym czasie: Upamiętanie, nowe narodzenie, chrzest w Duchu Świętym, inne języki, uzdrowienie, Dary Ducha Świętego, bojaźń Boża, uświęcone życie, gotowość na powrót Pana Jezusa..., i wiele innych prawd Bożego Słowa schodzą na drugi plan – tak na wszelki wypadek – aby nikt z obecnych w kościele, czasami nie poczuł się zakłopotany i „wywołany do tablicy”. Cel – zdobyć ludzi za wszelką cenę – nawet za cenę usunięcia z kościoła Ducha Świętego i podstawowych prawd Bożego Słowa – zaczyna coraz częściej uświęcać środki wykorzystywane do budowania kościoła. (...)

Wierzę, że żyjemy w czasie przed trzecią falą Bożej chwały na ziemi.

Czeka nas przebudzenie, które będzie kombinacją i kulminacją wszystkich poprzednich współczesnych przebudzeń w historii Kościoła. Przebudzenia uzdrowieńczego (1946–1958), charyzmatycznego (1960–1982), oraz nauczania Słowa (1982–1993). Przed powtórным przyjściem Jezusa rzesze zostaną zebrane niczym żniwo do Królestwa Bożego, pośród demonstracji Bożej mocy w znakach, cudach i uzdrowieniach.

Źródło: za stronę <https://www.kcsw.org/index.php/kosciol/w-co-wierzymy>.

Source: based on webpage <https://www.kcsw.org/index.php/kosciol/w-co-wierzymy>.

Kościół Chwały

The Church of Glory

1.3.081

Adres:	00-389 Warszawa, ul. Wilcza 35/41 lok. 26	
E-mail:	a.brzezinska@koscioly.pl	https://www.kosciolchwały.pl/
Data rejestracji: 2003 r. Date of registration: 2003		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 157 No. in the register of churches and other religious associations: 157		Data wpisu: 10.10.2003 r. Date of entry: 10.10.2003

Kościół należy do charyzmatycznego nurtu protestantyzmu z elementami doktrynalnymi nurtu kościołów lokalnych. Powstał w wyniku reorganizacji struktur Centrum Biblijnego „Jezus Jest Panem”. Do 2013 r. działał pod nazwą Chrześcijański Kościół Reformacyjny.

W latach 2004–2012 kościół był współwydawcą Magazynu Chrześcijańskiego „Cel”. W kwietniu 2019 r. rozpoczęto wydawanie magazynu pt. „Głos Przebudzenia” (obecnie „Głos. Magazyn Chrześcijański”),

Prócz nabożeństw niedzielnych także w tygodniu organizowane są spotkania modlitewne.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Chwały wynosiła 236.

Wyznanie wiary

(...)

Kościół Uniwersalny jest Ciałem Chrystusa na ziemi i ponad wszelkimi podziałami zachowuje duchową jedność, a każdy odrodzony duchowo i praktykujący wierzący jest Jego integralną częścią. Zadaniem Kościoła jest zwiastowanie Ewangelii wszystkim ludziom i czynienie ich uczniami Jezusa Chrystusa.

Kościół Lokalny tworzą na ziemi Kościół Uniwersalny. Są to społeczności chrześcijan, wydzielone organizacyjnie, samostanowiące się i gromadzące się w określonych miejscach.

Chrzest przez zanurzenie w wodzie (osób świadomie wierzących) symbolizuje dla wierzącego jego śmierć z Chrystusem i zmartwychwstanie wraz z nim, aby móc żyć odrodzonym życiem.

Spożywanie Wieczerzy Pańskiej – komunii (pod obiema postaciami chleba i wina symbolizującymi ciało i krew Jezusa) odbywa się na pamiątkę ofiary Jezusa złożonej z Jego ciała i krwi.

Chrzest w Duchu Świętym jest dostępny dla każdego, kto wcześniej uwierzył w Jezusa Chrystusa. Zewnętrznym znakiem tego chrztu jest mówienie innymi językami pod wpływem i prowadzeniem Ducha Świętego (tzw. glosolalia).

Źródło: za stronę <https://kosciolchwały.pl/w-co-wierzimy/>.

Source: based on webpage <https://kosciolchwały.pl/w-co-wierzimy/>.

Unia Ewangelikalna w RP

The Evangelical Union in the Republic of Poland

1.3.082

Adres:	50-266 Wrocław, ul. Św. Jadwigi 12	
E-mail:	ewst@ewst.pl	www.ewst.pl
Data powstania na terenie Polski: 2004 r. Date of establishment on the territory of Poland: 2004	Data rejestracji: 2004 r. Date of registration: 2004	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 160 No. in the register of churches and other religious associations: 160	Data wpisu: 28.05.2004 r. Date of entry: 28.05.2004	

Unia Ewangelikalna w RP jest ponaddenominacyjną organizacją, która łączy protestanckie Kościoły i zbory, dla których jedynym źródłem wiary jest Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu. Stanowi ono nadrzędny autorytet w sprawach wiary i postępowania. Do zobowiązań członków należy w wymiarze codziennym modlitwa indywidualna i lektura Pisma Świętego, a w wymiarze dłuższym regularny udział w nabożeństwach – życiu eklezjalnym istniejących kościołów i społeczności chrześcijańskich. Nowi członkowie przyjmowani są na podstawie pisemnej deklaracji o przystąpieniu, podpisania wyznania wiary Unii Ewangelikalnej.

W 2024 r. liczba członków wynosiła 107, duchownych – 3.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Unii Ewangelikalnej w RP wynosiła 7.

Wierzymy w:

- Pismo Święte nadane przez Boga, natchnione, nieomyłne, w pełni godne zaufania, najwyższy autorytet w sprawach wiary i postępowania;
- Jednego Boga, istniejącego od wieków w trzech osobach: Ojca, Syna i Ducha Świętego;
- Jezusa Chrystusa, naszego Pana, Wcielonego Boga, w Jego narodzenie z Dziewicy, bezgrzeszne życie, boskie cuda, zastępczą i przebłagalną śmierć, cielesne zmartwychwstanie, wniebowstąpienie, wstawienniczą służbę oraz Jego powrót w mocy i chwale;
- Zbawienie zgubionego i grzesznego człowieka dzięki przelanej krwi Pana Jezusa Chrystusa przez wiarę, nie przez uczynki, oraz w odrodzenie za sprawą Ducha Świętego;
- Ducha Świętego, który zamieszkując w wierzących umożliwia im święte życie, składanie świadectwa oraz służbę Panu Jezusowi Chrystusowi;
- Jedność w Duchu wszystkich prawdziwie wierzących, Kościoł jako Ciało Chrystusa;
- Zmartwychwstanie zarówno zbawionych, jak i zgubionych: zbawionych do życia, a zgubionych na potępienie.

Źródło: za R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 924.

Source: based on R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 924.

Ewangeliczny Kościół Chrześcijański

The Evangelical Christian Church

1.3.083

Adres: 44-240 Żory, ul. Folwarecka 23

Data rejestracji: 2006 r.
Date of registration: 2006

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 161 No. in the register of churches and other religious associations: 161	Data wpisu: 17.02.2006 r. Date of entry: 17.02.2006
---	--

Ewangeliczny Kościół Chrześcijański stworzyli ludzie wywodzący się z różnych, głównie katolickich, ale i protestanckich środowisk ewangelikalnych. Zasady wiary Kościoła uznają Jezusa Chrystusa jako „jedynego pośrednika między Bogiem i ludźmi” oraz Jego zbawczą śmierć. Wiara w Chrystusa Duchem Świętym i praktyka charyzmatyczna sytuują go w szeroko rozumianym ruchu zielonoświątkowym. Ewangeliczny Kościół Chrześcijański odnosi do siebie zwrot „jesteśmy ciałem Chrystusa” i uważa, że wszyscy wierzący stanowią powszechne kapłaństwo. Brak danych o rozmieszczeniu terytorialnym.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Ewangelicznego Kościoła Chrześcijańskiego zadeklarowało 1118 osób.

Ewangeliczny Kościół Chrześcijański tworzą wierni, którzy wyznają poniższe prawdy wiary:

1. Istnieje jeden Bóg, objawiony jako Ojciec, Syn i Duch Święty;
2. Bóg-Ojciec stworzył wszechświat i okazał człowiekowi swoją miłość przez ofiarowanie swego Syna Jezusa Chrystusa;
3. Jezus Chrystus jest Synem Bożym, który dla naszego zbawienia przyjął ciało z Marii Dziewicy;
4. Jezus Chrystus jest jedynym Zbawicielem człowieka i jedynym pośrednikiem między Bogiem a ludźmi;
5. Duch Święty jest Bogiem na równi z Ojcem i Synem, dokonującym naszego uświęcenia oraz przyobleczenia mocą i charyzmatami w chrzcie w Duchu Świętym.

Źródło: za stroną <http://www.ekch.pl/index.php/pl/kosciol/wiara>.

Source: based on webpage <http://www.ekch.pl/index.php/pl/kosciol/wiara>.

Kościół Prezbiteriański

The Presbyterian Church

1.3.084

Adres: 502-807 Warszawa, ul. Bociania 29B

E-mail: kosciolprezbiterianski@gmail.com

Data rejestracji: 2006 r.
Date of registration: 2006

Data rejestracji: 2004 r.
Date of registration: 2004

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 162 No. in the register of churches and other religious associations: 162	Data wpisu: 17.02.2006 r. Date of entry: 17.02.2006
---	--

Kościół powstał w 2003 r. jako wynik misji Kościoła Prezbiteriańskiego z Korei i ma charakter międzynarodowy. Kieruje nim Koreańczyk Shin Misoon.

W 2024 r. Kościół liczył 70 członków i 8 duchownych, zamieszkałych w Warszawie. Bardzo aktywnie angażuje się w charytatywne działania na rzecz najuboższych.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Prezbiteriańskiego wynosiła 45.

Informacja o podstawowych źródłach i zasadach doktrynalnych Polsko-Koreańskiego Kościoła Prezbiteriańskiego. Nauka Kościoła.

(...)

5. Wszystkie narody są bratnie, gdyż Bóg stworzył człowieka (mężczyznę i kobietę) na Swoje podobieństwo, kierując się sprawiedliwością i świętością. Bóg pozwolił człowiekowi panować nad wszystkimi żyjącymi na ziemi stworzeniami. (...)

11. Obowiązkiem wszystkich wierzących jest: wyznawanie wiary, dążenie do jedności z innymi wiernymi, przyjmowanie sakramentów świętych, słuchanie Słowa Bożego na Jego chwałę, składanie ofiar, ewangelizowanie wszystkich ludzi (także niewierzących), nadzieja na powtórne przyjście Chrystusa. (...)

Źródło: za dokumentacją złożoną podczas rejestracji w Departamencie Wyznań MSWiA.

Source: based on documentation submitted during registration at the Department of Denominations, Ministry of Interior and Administration.

Kościół Armia Zbawienia w RP

The Church of The Salvation Army in the Republic of Poland

1.3.085

Adres:	03-736 Warszawa, ul. Ząbkowska 13/13	
E-mail:	armia-zbawienia@armia-zbawienia.pl	www.armia-zbawienia.pl
Data powstania na terenie Polski: 2005 r. Date of establishment on the territory of Poland: 2005	Data rejestracji: 2006 r. Date of registration: 2006	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 163 No. in the register of churches and other religious associations: 163	Data wpisu: 21.06.2006 r. Date of entry: 21.06.2006	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Jednostki kościelne Church units
Ogółem Total	2006	116	3
	2010	140	3
	2015	71	4
	2020	42	5
	2022	87	4
	2023	127	4
	2024	129	4
Mazowieckie	27	4	1
w tym of which Warszawa	27	4	1
Podkarpackie	59	1	1
Pomorskie	25	1	1
Świętokrzyskie	18	1	1

Armia Zbawienia jest kościołem protestanckim o charakterze ewangelikalnym, metodystycznym i uświęceniowym, zorganizowanym w sposób hierarchiczny na podobieństwo organizacji militarnych.

Założycielem Armii Zbawienia był pastor metodystyczny William Booth (1829–1912), który uznał, że jego misją jest głoszenie Ewangelii nie w kościołach, ale na ulicach Londynu – zwłaszcza bezdomnym i żebrakom. W tym celu, wspólnie z żoną Catherine, powołał w 1865 r. Misję Chrześcijańską Wschodniego Londynu, która w 1878 r. przyjęła nazwę Armii Zbawienia. Razem z nazwą Booth wprowadził nowy styl ewangelizacji z mundurami, stopniami wojskowymi oraz sztandarami. Od tego momentu Kościół zaczął się dynamicznie rozwijać. Obecnie działa w 114 krajach świata, zrzeszając ponad 25 tysięcy oficerów, 2,5 miliona żołnierzy (członków), 4,5 miliona wolontariuszy i 100 tysięcy pracowników. Prowadzi szpitale, ośrodki dla bezdomnych i uzależnionych, domy starców. Obejmuje pomocą 30 milionów ludzi. Członkowie Kościoła angażują się w walkę z wyzyskiem seksualnym kobiet oraz w dystrybucję żywności w Afryce. W Polsce Armia Zbawienia zajmuje się działalnością charytatywną, m.in. świetlice i kluby dla dzieci i młodzieży oraz punkt żywnościowy. Prowadzi także działalność wydawniczą, publikując ulotki i plakaty.

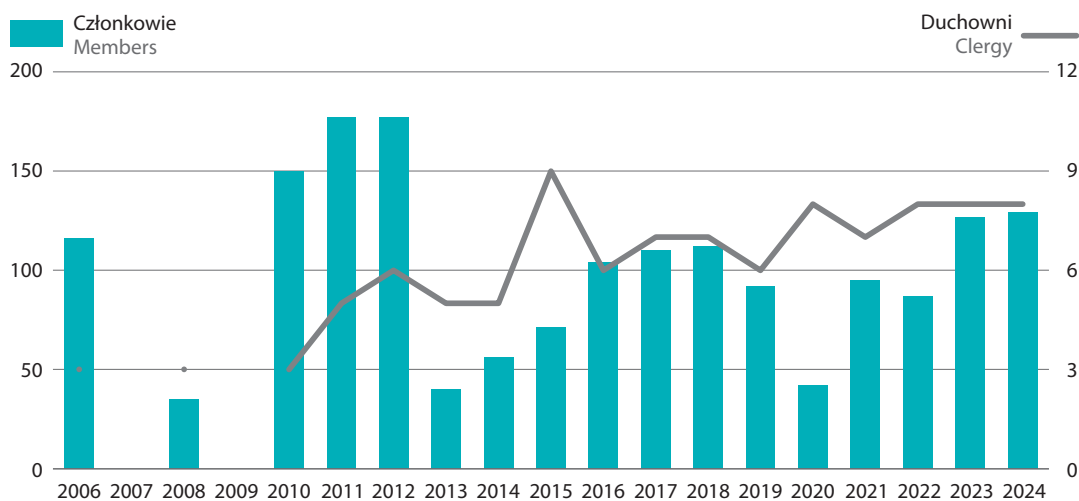
Doktryną religijną Kościoła jest tzw. salwacjonizm, który wyrasta z tradycji arminiańskiej oraz metodystycznej. Interpretuje on chrześcijaństwo jako duchową walkę, w której „Bóg potrzebuje własnej armii”. Jedyną podstawą wiary jest Pismo Święte (zasada *Sola scriptura*). Armia Zbawienia nie praktykuje rytuałów i sakramentów – ani chrztu, ani Wieczery Pańskiej. Każdy chrześcijanin może zostać członkiem Armii Zbawienia: adherentem lub żołnierzem. Obie formy członkostwa wymagają przeszkolenia, po którym zostają oni uroczystie zaprzysiężeni.

Każdy z członków (żołnierzy) Armii Zbawienia, poza akceptacją przywództwa i obowiązku pracy ewangelizacyjnej lub charytatywnej (na zasadzie wolontariatu), zobowiązany jest do przyjęcia zasad wiary i złożenia przysięgi wojskowej, która zastępuje chrzest. Przysięga zakłada wyznanie Jezusa Chrystusa jako jedynego Pana i Zbawiciela oraz stanowi zobowiązanie do posłuszeństwa Duchowi Świętemu, do modlitwy, służby i studiowania Pisma Świętego. Żołnierze zobowiązują się również do abstynencji od alkoholu, tytoniu, narkotyków, niekorzystania z pornografii oraz wystrzegania się gier hazardowych. Każdy z nich ma obowiązek osobistego głoszenia Królestwa Bożego i przeżycia nawrócenia, jak również przekazywania części swoich zarobków na potrzeby wspólnoty.

Pierwsza placówka Kościoła w Polsce została założona w 2005 r. pod nazwą Korpus Warszawski. Prowadzi on spotkania informacyjne pt. „Pierwsze kroki z Armią” oraz regularne studia biblijne dla osób chcących zapoznać się z nauką Pisma Świętego. Co niedzielę odbywają się nabożeństwa. Kościół jest członkiem Aliansu Ewangelicznego w RP.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Armia Zbawienia wynosiła 37.

Wykres 4.63. Członkowie i duchowni Kościoła Armia Zbawienia w RP
Chart 4.63. Members and clergy of the Church of the Salvation Army in the Republic of Poland

Oto Przymierze Żołnierza – główne zasady naszej wiary:

1. Wierzymy, że Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu zostało spisane pod Bożym natchnieniem oraz że stanowi ono jedyną boską podstawę chrześcijańskiej wiary i praktyki.
2. Wierzymy, że jest jeden Bóg, nieskończenie doskonały, Stwórca, Kontynuator i Namiestnik wszechrzeczy; jest On również jedynym obiektem oddawania czci.
3. Wierzymy w trzy osoby boskie – Ojca, Syna i Ducha Świętego – niepodzielne w swej istocie i równe w mocy i chwale.
4. Wierzymy, że w osobie Jezusa Chrystusa natura boska i ludzka współistnieją, tak że jest On prawdziwie i całkowicie Bogiem oraz prawdziwie i całkowicie człowiekiem.
5. Wierzymy, że nasi pierwsi rodzice zostali stworzeni w stanie niewinności, lecz poprzez swe nieposłuszeństwo stracili swą czystość i szczęście; w konsekwencji swego upadku wszyscy stali się grzesznikami, całkowicie zdeprawowani, i jako tacy podlegają sprawiedliwemu gniewowi Boga.
6. Wierzymy, że Pan Jezus Chrystus poprzez swe cierpienie i śmierć odkupił cały świat, aby każdy mógł być zbawiony.
7. Wierzymy, że nawrócenie do Boga, wiara w naszego Pana Jezusa Chrystusa oraz odrodzenie w Duchu Świętym są niezbędne do zbawienia.
8. Wierzymy, że jesteśmy usprawiedliwieni z łaski przez wiarę w naszego Pana Jezusa Chrystusa; ten zaś, kto uwierzy, ma świadectwo w sobie.
9. Wierzymy, że trwanie w stanie zbawienia zależy od trwania w posłuszeństwie wiary w Chrystusie.
10. Wierzymy, że przywilejem wszystkich wierzących jest być całkowicie uświęconym, i że ich cały duch, dusza i ciało mogą być zachowane bez skazy, aż do przyjścia naszego Pana Jezusa Chrystusa.
11. Wierzymy w nieśmiertelność duszy, zmartwychwstanie ciała, sąd ostateczny przy końcu świata, wieczne szczęście sprawiedliwych oraz w niekończącą się karę nieprawych.

Źródło: za stronę <https://www.armia-zbawienia.pl/w-co-wierzemy.html>.

Source: based on webpage <https://www.armia-zbawienia.pl/w-co-wierzemy.html>.

Kościół Chrześcijański ZOE

The Christian Church ZOE

1.3.086

Adres: 80-316 Gdańsk, ul. Kaprów 17/6

Data rejestracji: 2016 r.
Date of registration: 2016

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 182 No. in the register of churches and other religious associations: 182	Data wpisu: 12.01.2016 r. Date of entry: 12.01.2016
---	--

Kościół Chrześcijański ZOE jest ewangelikalną wspólnotą należącą do ruchu charyzmatycznego protestantyzmu.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Chrześcijańskiego ZOE wynosiła 49.

O Kościele

Kościół Chrześcijański ZOE to wspólnota ludzi, którzy wyznają swoją miłość do Boga i bliźnich poprzez praktykowanie życia chrześcijańskiego.

Żyjemy ze świadomością, że przez zrozumienie Pisma Świętego i postępowanie oparte na Słowie Bożym doświadczamy radości zwycięstw nad trudnościami oraz zaangażowania Boga w nasze życie.

Nasza radość płynie z przekonania, że każdy może doświadczyć miłości i zbawienia w Jezusie Panu. Bóg kocha każdego człowieka i nie ma wybrańców, kiedy ktoś potrzebuje pomocy.

Kościół Chrześcijański ZOE to miejsce, gdzie znajdziesz swój Dom – szczere relacje, miłość i troskę o Rodzinę.

Źródło: za stronę <https://kosciolzoe.pl/>.

Source: based on webpage stronę <https://kosciolzoe.pl/>.

Kościół „Chrześcijańska Wspólnota Jordan” The Church „Christian Community Jordan”

1.3.087

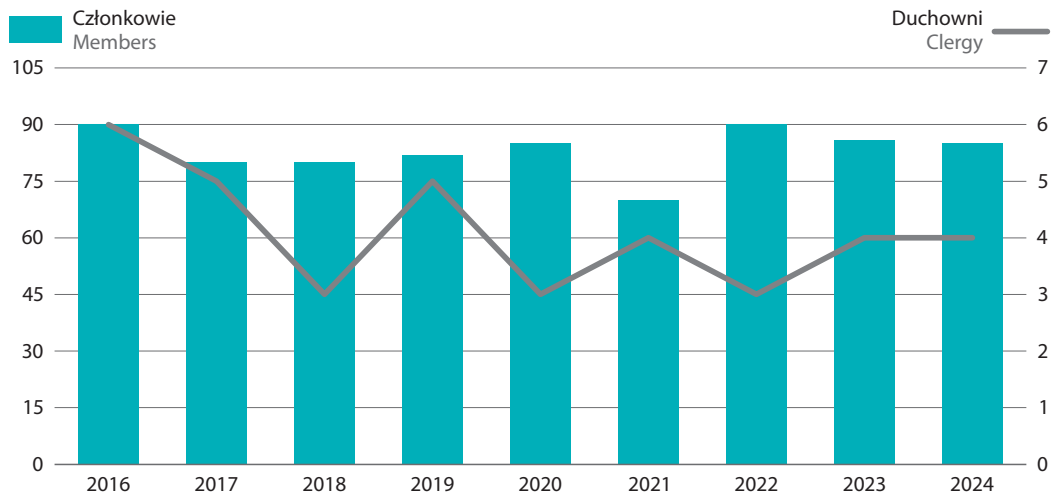
Adres:	84-230 Rumia, ul. Nagietkowa 2	
E-mail:	kontakt@wspolnotajordan.pl	www.wspolnotajordan.pl
Data powstania na terenie Polski: 2005 r. Date of establishment on the territory of Poland: 2005	Data rejestracji: 2006 r. Date of registration: 2006	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 183 No. in the register of churches and other religious associations: 183	Data wpisu: 27.01.2016 Date of entry: 27.01.2016	

Kościół został założony w 1995 r. i nosił początkowo nazwę Charyzmatyczna Wspólnota Jordan. Nowi członkowie tej charyzmatycznej wspólnoty przyjmowani są po nawróceniu, czyli po przyjęciu wiary dokonanej przez Jezusa Chrystusa odkupienia i ustnym wyznaniu wiary. Zewnętrznym znakiem nawrócenia jest chrzest wodny. Kościół prowadzi także działalność charytatywną.

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Duchowni Clergy	Zbory Protestant communities	Chrzty Baptisms
Ogółem Total	2016	90	6	10
	2020	85	3	-
	2022	90	3	1
	2023	86	4	4
	2024	85	4	-
Pomorskie	85	4	1	-

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła „Chrześcijańska Wspólnota Jordan” wynosiła 29.

Wykres 4.64. Członkowie i duchowni Kościoła „Chrześcijańska Wspólnota Jordan”
 Chart 4.64. Members and clergy of the Church „Christian Community Jordan”

W co wierzymy?

(...)

Pismo Święte

- jest natchnionym Słowem Boga danym ludziom składa się z ksiąg Starego i Nowego Testamentu,
- jest ostatecznym i nieomylnym autorytetem dla wierzących Chrześcijan,
- ma pierwszeństwo przed ludzką tradycją i opinią,
- ma moc i siłę sprawczą w sprawach cielesnych i duchowych,
- jest nadrzędnym prawem w sprawach doktrynalnych, organizacyjnych i moralnych Kościoła.

Człowiek

- został stworzony na obraz i podobieństwo Boga,
- doznał upadku poprzez grzech w ogrodzie Eden,
- ma możliwość bycia odkupionym z grzechu poprzez łaskę Boga i uznanie Jezusa Chrystusa jako Pana i Zbawiciela,
- ma możliwość otrzymania chrztu w Duchu Świętym,
- ma autorytet wraz z Duchem Świętym i Słowem Bożym do działania w imieniu Jezusa Chrystusa w codziennym życiu.

Źródło: za stronę <https://wspolnotajordan.pl/w-co-wierzimy/>.

Source: based on webpage <https://wspolnotajordan.pl/w-co-wierzimy/>.

Ewangeliczny Kościół Metodystyczny w RP

The Evangelical Methodist Church in the Republic of Poland

1.3.088

Adres:	31-530 Kraków, ul. Józefa Dwernickiego 5	
E-mail:	kontakt@metodyzm.pl	https://metodyzm.pl
Data rejestracji: 2017 r. Date of registration: 2017		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 185 No. in the register of churches and other religious associations: 185	Data wpisu: 24.01.2017 r. Date of entry: 24.01.2017	

Kościół należy do Wesleyańskiego nurtu metodyzmu. Początki ruchu wesleyańskiego sięgają pierwszej połowy XVIII w. w Anglii, w czasie religijnego przebudzenia anglikańskiego, na którego czele stanął anglikański pastor John Wesley. Oprócz wysp brytyjskich, dzięki emigrantom-metodyzom, ruch rozwijał się na innych kontynentach. W grudniu 1784 r., zorganizowany został Metodystyczny Kościół Episkopalny, który oddzielił się od struktur Kościoła Anglii. Nowy kościół aktywnie rozwijał swoje misje w Ameryce. John Wesley oraz pierwsi przywódcy metodyzmu przyjęli bezkompromisową postawę w sprawie potępienia niewolnictwa. „Duchowe przebudzenie”, krzewione przez wędrownych kaznodziejów, doprowadziło wkrótce do uznania „uświęcenia” jako głównej zasady Wesleyańskiego Zrzeszenia Metodystycznego, który uprzednio skupiał się przede wszystkim na reformach socjalnych i politycznych. W 1883 r. Konferencja Generalna przyjęła rezolucję „wymagającą zwiastowania o pełnym uświęceniu”. W 1893 r. przyjęto nowe artykuły wiary dotyczące „odrodzenia i pełnego uświęcenia”. W 1947 r. zmieniono nazwę Kościoła na Wesleyański Kościół Metodystyczny Ameryki i ustanowiono centralną władzę nadzorczą. W XX w. Kościół Metodystyczny przekroczył granice anglosaskiego protestantyzmu i stał się kościołem o charakterze międzynarodowym. Dzisiejszy Kościół Wesleyański (The Wesleyan Church), którego częścią jest Ewangeliczny Kościół Metodystyczny w Polsce, powstał 26 czerwca 1968 r. w wyniku połączenia się dwóch uświęceniowych kościołów metodystycznych – Kościoła Uświęconego Pielgrzyma oraz wspomnianego wyżej Wesleyańskiego Kościoła Metodystycznego Ameryki²⁶. W roku 2008 została utworzona Światowa Rada Kościoła Wesleyańskiego (International Board of the Wesleyan Church). W jej skład wchodzi wybrani przedstawiciele poszczególnych regionów. Europa jest reprezentowana przez przedstawiciela z Polski.

Akt utworzenia Kościoła w Polsce został podpisany w Krakowie w 19 czerwca 2005 r. Odpowiedzialność za pracę w Polsce została powierzona pastrowi Piotrowi Gąsiorowskiemu. W roku 2008 został on mianowany Superintendentem i reprezentuje Kościół we wspomnianej wyżej Światowej Radzie²⁷.

Kościół ten jest członkiem Światowego Aliansu Ewangelicznego, który skupia kościoły typu ewangelikalnego z różnych tradycji konfesyjnych.

Kościół ma ustrój synodalny. Podstawowym organem decyzyjnym jest Konferencja Parafialna (wszyscy pełnoletni członkowie parafii), która wybiera Pastora, Radę Starszych i Radę Parafialną powierzając im odpowiedzialność za codzienną troskę o zbor. Konferencje Parafialne tworzą diecezje (okręgi), o które troszczą się Superintendenci Okręgowi – Biskupi. Kilka Okręgów tworzy Konferencję Centralną, wszystkie Konferencje Centralne tworzą Konferencję Generalną, która jest najwyższym organem synodalnym Kościoła²⁸.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Ewangelicznego Kościoła Metodystycznego wynosiła 395.

²⁶ <https://www.ekumenizm.pl/koscioly/protestanckie/nowy-kosciol-metodystyczny-w-polsce/> (dostęp: 21.10.2022).

²⁷ Szerzej o historii i doktrynie na stronie <https://metodyzm.pl/artykuly-wiary/> (dostęp: 20.10.2022).

²⁸ <https://www.ekumenizm.pl/koscioly/protestanckie/nowy-kosciol-metodystyczny-w-polsce/> (dostęp: 21.10.2022).

Artykuły wiary

(...)

O uświęceniu: początkowe, progresywne, całkowite

Wierzymy, że uświęcenie jest dziełem Ducha Świętego, przez które dziecko Boga jest oddzielone od grzechu dla Boga i jest uzdolnione do kochania Boga całym sercem i chodzenia bez skazy we wszystkich Jego świętych przykazaniach. Uświęcenie jest zapoczątkowane w chwili usprawiedliwienia i odrodzenia. Od tego momentu ma miejsce stopniowe czy postępowe uświęcenie, w miarę jak wierzący chodzi z Bogiem i wzrasta codziennie w łasce i w coraz bardziej doskonałym posłuszeństwie Bogu. Przygotowuje to do punktu zwrotnego, jakim jest zupełne uświęcenie, które dzieje się w natychmiastowy sposób, kiedy wierzący składają siebie jako żywą ofiarę, świętą, miłą Bogu, przez wiarę w Jezusa Chrystusa, będącą następstwem chrztu w Duchu Świętym, który oczyszcza serce ze wszelkiego wrodzonego grzechu. Punkt zwrotny zupełnego uświęcenia udoskonala wierzącego w miłości i wyposaża tę osobę do skutecznej służby. Następuje po nim trwający całe życie wzrost w łasce i w poznaniu naszego Pana i Zbawiciela Jezusa Chrystusa. Uświęcone życie trwa przez wiarę w uświęcającą krew Chrystusa i uwidacznia się w pełnym miłości posłuszeństwie do objawionej woli Boga.

Źródło: za stroną <https://metodyzm.pl/artykuly-wiary/>.Source: based on webpage <https://metodyzm.pl/artykuly-wiary/>.

Kościół Boga Żywego, Będącego Wsparciem i Podporą Prawdy, Kościół Światło Świata

The Church of the Living God, Pillar and Ground of The Truth, The Light of the World

1.3.089

Adres: 05-092 Łomianki, ul. Ferrytowa 16**E-mail:** lldm.plska16@gmail.com<https://lldmpolska.org.pl>

Data rejestracji: 2018 r.

Date of registration: 2018

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 186

Data wpisu: 31.07.2018 r.

No. in the register of churches and other religious associations: 186

Date of entry: 31.07.2018

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie/ domy modlitwy Temples/ houses of prayer	Zbory Protestant communities	Chrzty Baptisms	
Ogółem Total	2021	108	16	4	4	8
	2022	83	16	4	4	–
	2023	101	31	4	9	7
	2024	103	32	1/4	7	3
Dolnośląskie	18	2	–/1	1	–	
Kujawsko-pomorskie	19	5	–/1	1	–	
Łódzkie	20	2	–/1	1	–	
Małopolskie	4	3	–/1	1	–	
Mazowieckie	42	20	1/–	3	3	

Kościół należy do tradycji zielonoświątkowej i został założony przez misjonarzy z Meksyku.

W 2024 r. posiadał świątynie w Łomiankach oraz domy modlitwy w Głogowie, Łodzi, Włocławku i w Krakowie. W 2024 r. liczył 103 wiernych i 32 osoby duchowne i udzielił trzech chrztów i jednego ślubu.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Boga Żywego, Będącego Wsparciem i Podporą Prawdy, Kościół Światło Świata wynosiła 28.

Jednostki Kościoła Church units	Wyznawcy Adherents	Duchowni Clergy	Zbory Protestant communities
Ogółem Total 2024	103	32	7
Świątynie Warszawa-Łomianki	42	20	3
Dom modlitwy w Głogowie	18	2	1
Dom modlitwy w Łodzi	20	2	1
Dom modlitwy we Włocławku	19	5	1
Dom modlitwy w Krakowie	4	3	1

Czym jest Światło Świata

Kościół Boga Żywego będącego Wsparciem i Podporą Prawdy jest powrotem do pierwotnego Kościoła Chrześcijańskiego, a jego celem jest głoszenie na całym świecie dobrej nowiny o Zbawieniu.

Został powołany przez Jezusa Chrystusa, nasz fundament, i założyciela; zachowuje niezmienną wierność Bogu, Władzom, Ewangelii, Nauce Chrystusowej, Nabożeństwu Świętemu, jak również obietnicy Królestwa Niebieskiego złożonej i danej przez Jezusa Chrystusa, naszego Zbawcę.

Jego członkiem może być każda osoba, która spełniając wymogi dotyczące przyjęcia, będzie żyła zgodnie z naukami chrześcijańskimi, niezależnie od koloru skóry, płci, obywatelstwa, wieku, sytuacji finansowej, poziomu wykształcenia itp.

Źródło: za stronę <https://lldmpolska.org/#page-4>.

Source: based on webpage <https://lldmpolska.org/#page-4>.

Kościół Chrześcijan Pełnej Ewangelii Obóz Boży

The Full Gospel Christian Church God's Camp (The Church of Power)

1.3.090

Adres:	05-190 Nasielsk, ul. Warszawska 41/49e lok. 15	
E-mail:	artur.ceronski@wp.pl kontakt@kosciolmocy.pl	www.obozbozy.pl
Data rejestracji: 2018 r. Date of registration: 2018		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 187 No. in the register of churches and other religious associations: 187		Data wpisu: 27.01.2020 r. Date of entry: 27.01.2020

Kościół jest związany z tzw. ruchem apostołsko-proroczym zielonoświątkowego protestantyzmu. Uważa za swój cel „przygotowanie uczniów czasów końca – uwolnienie apostołskiej nauki i proroczą korektę”. Na czele tworzącej Kościół federacji zborów stoją apostoł Artur Ceroński i prorok Agata Cerońska (funkcje za nomenklaturą własną Kościoła). Kościół prowadzi działania ewangelizacyjne poprzez media elektroniczne, ewangelizację uliczną, publikacje książkowe. Prowadzi misje także poza terenem Polski. Za religijne zadania w pracy bieżącej Kościoła uważa się także zakładanie i prowadzenie chrześcijańskich placówek

wychowawczych, opracowywanie i wydawanie chrześcijańskich programów i materiałów edukacyjnych, pomaganie ubogim i prześladowanym chrześcijanom.

Wyznanie posiada na terenie Polski swoje agendy i wspólnoty, m.in. w Warszawie, Krakowie, Gliwicach, Gdańsku, Wałbrzychu, Szczecinie, Białymstoku, Radomiu, Bydgoszczy i Płocku. W Łodzi znajduje się kościelny punkt informacyjny.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Chrześcijan Pełnej Ewangelii Obóz Boży wynosiła 72.

Nasze cele

(...)

Tworzymy naród

Tworzymy kulturę Chrystusową oraz uczniów czasów końca. To znaczy, że wdrażamy w życie odrodzonych z Bożego Ducha ludzi najwyższej rangi wartości duchowych i zasad Bożych. Czynimy też z ludzi odrodzonych z Bożego Ducha skutecznych propagatorów Bożych prawideł, poprzez uzdrawianie ich dusz, doprowadzanie do osiągnięcia przez nich życiowego sukcesu i „życiowy trening” – czyli naukę, jak funkcjonować na wysokim poziomie życia duchowego i psychofizycznego.

Realizacja tego celu wiąże się ze swoistego rodzaju separacją, czyli absolutnym unikaniem współpracy na równorzędnym poziomie w istniejącymi już ruchami chrześcijańskimi, które nie propagują w prawidłowy sposób wartości, jakie wyznajemy. Realizując ten cel proponujemy istniejącym ruchom – zamiast równorzędnej współpracy – jurysdykcję apostołską.

Źródło: za stronę <https://obozbozy.pl/>.

Source: based on webpage <https://obozbozy.pl/>.

Chrześcijańska Wspólnota Braterska The Christian Brotherhood Community

1.3.091

Adres:	50-035 Wrocław, Plac Muzealny 9/4		
E-mail:	chwb@chwb.pl	https://zborchrzescijan.pl	
Data rejestracji: 2022 r. Date of registration: 2022			
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 191 No. in the register of churches and other religious associations: 191		Data wpisu: 17.05.2022 r. Date of entry: 17.05.2022	

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie/ domy modlitwy Temples/ houses of prayer	Zbory Protestant communities	Chrzty Baptisms
Ogółem Total	2022 65	8	5	5	3
	2024 60	3	5	3	3
Dolnośląskie	22	.	1	1	.
Lubelskie	10	.	1	1	.
Mazowieckie	6	.	1	1	.
w tym of which Warszawa	6	.	1	1	.
Wielkopolskie	22	.	2	2	.
Mazowieckie	42	.	1/-	3	3

Chrześcijańska Wspólnota Braterska powstała w 1993 r. jako zbór domowy. W 2004 r. uzyskała osobowość prawną, prowadząc działalność pod nazwą Zbór Chrześcijan we Wrocławiu Zbór Filialny Zboru Ewangelicznego „Agape” w Poznaniu. Rejestracja odrębnego związku wyznaniowego nastąpiła w 2022 r. Podstawą rozwoju i nauczania Wspólnoty są „uniwersalne zasady pobożności” i formy organizacyjno-liturgiczne oraz metody interpretacji Pisma Świętego wypracowane przez społeczności chrześcijańskie o charakterze ewangeliczno-zielonoświątkowym, działające w okresie funkcjonowania Zjednoczonego Kościoła Ewangelicznego (1947–1988).

W ramach Wspólnoty funkcjonują placówki we Wrocławiu, Kaliszu, Poznaniu, Warszawie i Chełmie.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Chrześcijańskiej Wspólnoty Braterskiej wynosiła 4.

Istota wiary

Dlatego doktryna Wspólnoty opiera się na opozycji wobec teorii *ex opere operato* – przekonania, że akty religijne takie jak modlitwa, chrzest czy łamanie chleba (komunia) mają znaczenie niezależnie od stanu duchowego osoby je praktykującej – przejawiającej się też w protestanckiej nauce o predestynacji i usprawiedliwieniu przez samą tylko wiarę, tj. poza doświadczeniem duchowej odnowy i rozwoju. Innymi słowy, nawiązuje do idei nurtu odrodzeniowo-reformacyjnego, dla którego samo praktykowanie rytuałów religijnych i wyznawanie nowotestamentowych zasad nie wystarcza do zbawienia, jako że „wiara bez uczynków jest martwa” (Jak. 2:26).

Źródło: za stroną <https://zborchrzescijan.pl/wspolnota/chwb-w-skrocie/>.

Source: based on webpage <https://zborchrzescijan.pl/wspolnota/chwb-w-skrocie/>.

Wspólnota Ewangelicznych Kościołów Reformowanych w Polsce

Community of Evangelical Reformed Churches in Poland

1.3.092

Adres: 60-311 Poznań, ul. Grunwaldzka 48

Data rejestracji: 2024 r.

Date of registration: 2024

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 193

Data wpisu: 31.01.2024 r.

No. in the register of churches and other religious associations: 193

Date of entry: 31.01.2024

Wspólnota Ewangelicznych Kościołów Reformowanych w Polsce jest federacją wspólnot nawiązujących do nurtu reformowanego protestantyzmu. Utworzyły ją trzy zbory – w Gdańsku, Poznaniu i Wrocławiu. Opiera swoją doktrynę o nowożytny wyznania wiary wywodzące się z tradycji niderlandzkich protestantów XVI i XVII w., czyli na: Belgijskim Wyznaniu Wiary z 1561 r., Katechizmie Heideberskim z 1563 r. i na Kanonach Synodu w Dordrechcie z 1619 r. Wspólnota należy do w międzynarodowej społeczności Communion of Reformed Evangelical Churches (CREC) – Wspólnocie Ewangelicznych Kościołów Reformowanych.

O nas

- Sola Scriptura (Tylko Pismo) – Pismo Święte jest najwyższym autorytetem, jedyną pewną i niezawodną normą wiary i życia.
- Sola Gratia (Tylko łaska) – zniewolony grzechem człowiek może odzyskać wolność i życie wieczne tylko dzięki łasce Bożej objawionej w Jezusie Chrystusie.
- Sola Fide (Tylko wiara) – Bóg usprawiedliwia grzeszników jedynie na podstawie wiary.
- Deo Gloria (Tylko Bogu należy się chwała) – celem i sensem ludzkiego życia jest oddawanie czci Jedynemu Bogu – Ojcu, Synowi i Duchowi Świętemu.
- Solus Christus (Tylko Chrystus) – Jezus Chrystus jest jedynym pośrednikiem między Bogiem a ludźmi oraz jedyną drogą do zbawienia.

(...)

Nawiązujemy do zasad wiary starożytnego Kościoła oraz nauczania takich reformatorów, jak Marcin Luter i Jan Kalwin. (...)

Teologię naszych kościołów wyrażają wyznania wiary starożytnego Kościoła (Apostolskie Credo, Nicejskie Wyznanie Wiary, Symbol Chalcedoński), a także konfesje z czasów reformacji: Belgijskie Wyznanie Wiary, Katechizm Heidelberski, Kanony z Dort, Konfesja Sandomierska.

Źródło: za stroną <https://reformacja.pl/>.

Source: based on webpage <https://reformacja.pl/>.

Ewangeliczny Zakon Braterski

The Evangelical Order of Brotherhood

1.3.093

Adres: 26-110 Majków, ul. Stefana Żeromskiego 228

E-mail: zakonbraterski@gmail.com

www.zakon-ewngeliczny.pl

Data rejestracji: 2024 r.

Date of registration: 2024

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 194

No. in the register of churches and other religious associations: 194

Data wpisu: 29.02.2024 r.

Date of entry: 29.02.2024

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie/ domy modlitwy Temples/ houses of prayer	Zbory Protestant communities	
Ogółem Total	2024	159	3	15	2
Dolnośląskie	16	3	1	–	
Kujawsko-pomorskie	6	1	1	–	
Małopolskie	26	3	1	1	
Śląskie	97	23	10	1	
Świętokrzyskie	14	3	2	–	

Zakon stworzył Andrzej Podlasin, pastor Zboru Jordan Kościoła Zielonoświątkowego w Dąbrowie Górniczej. Należy do tradycji charyzmatycznej protestantyzmu.

W roku 2024 dokonano 40 chrztów.

Ewangelicki Zakon Braterski poprzez ślub posługiwania pragnie przyjmować polecenie Jezusa Chrystusa, aby służyć chorym i potrzebującym w Jego Duchu oraz być otwartym na wspieranie i wykorzystywanie różnych form opieki poza szpitalnej. Posługując chorym i potrzebującym Zakon chce dzielić z nimi wartości ludzkie i duchowe poprzez świadectwo słowa i stylu życia, uczestnicząc w duszpasterstwie zdrowia i duszpasterstwie społecznym, chce naśladować przykład Jezusa Chrystusa oraz apostołów, działając równocześnie w poszanowaniu wolności każdego człowieka, jego wyznania i systemu wartości.

Człon nazwy Zakonu – „braterski” odnosi się do tradycyjnego pojęcia „braterstwo” stanowiącej ideę więzi osobowej nawiązującej do uczuć, jakie naturalnie występują między rodzeństwem: przyjaźń, bliskość, jedność, solidarność, koleżeństwo, szczerłość, nie ma natomiast nic wspólnego z dyskryminacją płciową, tudzież wykluczeniem czy umniejszeniem roli kobiet w Zakonie.

Nazwa „ewangeliczny” odwołuje się natomiast do misji Zakonu, którą jest krzewienie Ewangelii Jezusa Chrystusa.

Źródło: za stroną <https://www.zakon-ewangeliczny.pl/kategorie/skad-i-dlaczego>.

Source: based on webpage <https://www.zakon-ewangeliczny.pl/kategorie/skad-i-dlaczego>.

Kościół Zmartwychwstałego The Church of the Risen Christ

1.3.094

Adres:	42-600 Tarnowskie Góry, ul. Gen. Władysława Andersa 61	
E-mail:	info@kztg.pl	https://kztg.pl
Data rejestracji: 2024 r. Date of registration: 2024		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 195 No. in the register of churches and other religious associations: 195		Data wpisu: 03.10.2024 r. Date of entry: 03.10.2024

Kościół Zmartwychwstałego należy do tradycji zielonoświątkowej protestantyzmu.

W 2024 r. Kościół liczył 161 członków (185 wiernych) i 3 starszych. Członkowie to osoby nawrócone, które złożyły wyznanie wiary, zostały ochrzczone w wodzie przez zanurzenie i złożyły deklarację członkostwa. Wierni to łącznie członkowie oraz ci, którzy przyjęli chrzest wiary, ale nie złożyli deklaracji członkowskiej.

Kim jesteśmy

Jesteśmy częścią Kościoła Jezusa Chrystusa, czyli Zmartwychwstałego, społecznością chrześcijańską o charakterze charyzmatycznym.

Głosimy pełną Ewangelię i wyznajemy, że Pismo Święte jest podstawową normą naszej wiary i przewodnikiem do życia zgodnego z wolą Bożą.

Wierzymy, że jako Kościół Zmartwychwstałego jesteśmy częścią Kościoła, którego głową i najwyższą władzą jest Jezus Chrystus.

Zgodnie z Pismem Świętym, członkiem społeczności Kościoła Zmartwychwstałego może zostać każdy, kto szczerze nawróci się do Boga, pokutuje ze swoich grzechów, wyznając je w modlitwie Panu Jezusowi oraz przyjmując wiarą odpuszczenie grzechów przez krew Jezusa Chrystusa.

Człowiek nawrócony odwraca się od grzechu, pozbywa się wszystkich nałogów i prowadzi życie uświęcone.

Zostaje on włączony do Kościoła Jezusa Chrystusa przez akt przyjęcia chrztu wiary (przez zanurzenie w wodzie, na wzór pierwszych chrześcijan), wyznając Jezusa jako swego osobistego Pana i Zbawiciela deklarując służyć Mu do końca życia.

Źródło: za stroną <https://kztg.pl/index.php/pl/o-nas/kim-jestesmy>.

Source: based on webpage <https://kztg.pl/index.php/pl/o-nas/kim-jestesmy>.

Urząd Apostolski Jezusa Chrystusa

The Apostolic Authority of Jesus Christ

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 4 No. in the register of churches and other religious associations: 4	Data wpisu: 1990 r. Date of entry: 1990
---	--

Wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 2013 r.

Zbór Ewangeliczny „Syjon” w Dzięgielewie

The Evangelical Church „Zion” in Dzięgiełów

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 44 No. in the register of churches and other religious associations: 44	Data wpisu: 1990 r. Date of entry: 1990
---	--

W 1999 r. Zbór Ewangeliczny „Syjon” uległ rozwiązaniu, został wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA i wszedł w strukturę Kościoła Wolnych Chrześcijań.

Kościół Ewangeliczny „Misja Łaski”

The Evangelical Church „Mission of Grace”

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 36 No. in the register of churches and other religious associations: 36	Data wpisu: 1990 r. Date of entry: 1990
---	--

W 2009 r. przyłączył się do Kościoła Chrześcijań Baptystów. Stał się zborem Kościoła Chrześcijań Baptystów. Nie został wykreślony z rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA.

Kościół Chrześcijań Pełnej Ewangelii Jezusa Chrystusa

The Christian Church Full of the Gospel of Jesus Christ

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 65 No. in the register of churches and other religious associations: 65	Data wpisu: 1996 r. Date of entry: 1996
---	--

Wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 1996 r.

Zbór Ewangeliczny „Nazaret”

The Evangelical Church „Nazareth”

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 77 No. in the register of churches and other religious associations: 77	Data wpisu: 1993 r. Date of entry: 1993
---	--

Wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 1997 r.

Kościół „Maranatha” The „Maranatha” Church

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 75 No. in the register of churches and other religious associations: 75	Data wpisu: 1993 r. Date of entry: 1993
---	--

Wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 2001 r.

Zielonościwkowy Kościół Przypowieści Salomona The Pentecostal Church of the Solomon's Parables

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 89 No. in the register of churches and other religious associations: 89	Data wpisu: 1994 r. Date of entry: 1994
---	--

Wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 1994 r.

Zbór Ewangeliczny „Jordan” w Gdyni The Evangelical Church „Jordan” in Gdynia

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 116 No. in the register of churches and other religious associations: 116	Data wpisu: 1994 r. Date of entry: 1994
---	--

W 2001 r. Zbór Ewangeliczny „Jordan” w Gdyni uległ rozwiązaniu i został wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków wyznaniowych MSWiA i wszedł w struktury Kościoła Pentakostalnego w RP. Po rozwiązaniu powołano nową jednostkę organizacyjną – Zbór Kościoła Pentakostalnego „Jordan” w Gdyni.

Zbór Ewangeliczny „Jeruzalem” w Żywcu The Evangelical Church „Jerusalem” in Żywiec

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 116 No. in the register of churches and other religious associations: 116	Data wpisu: 1994 r. Date of entry: 1994
---	--

18.01.2015 r. Zbór podjął decyzję o rozwiązaniu. Wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 2015 r.

Kościół Chrześcijański w Rypinie The Christian Church in Rypin

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 111 No. in the register of churches and other religious associations: 111	Data wpisu: 1996 r. Date of entry: 1996
---	--

Kościół wszedł w skład Kościoła Zielonościwkowego. Nie został wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA.

Biblijny Kościół Boży w Polsce

The Biblical Church of God in Poland

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 58 No. in the register of churches and other religious associations: 58	Data wpisu: 1991 r. Date of entry: 1991
---	--

Wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 1993 r.

4.3.4. Badacze Pisma Świętego

4.3.4. Bible students

Grupa 1.4

Group No. 1.4

Do nurtu badaczy Pisma Świętego należą wspólnoty religijne czerpiące z tradycji millenaryzmu* oraz adwentyzmu*. Podobnie jak protestanci, za podstawę prawd wiary uznają Pismo Święte, ale wyróżnia je odrzucenie dogmatu o Trójcy Świętej (antytrynaryzm*). Duch Święty przez badaczy Pisma Świętego rozumiany jest nie jako osoba, ale moc boża pochodząca od jednoosobowego Boga, a Jezus Chrystus – Jego Syn, nie jest drugą osobą boską, lecz pierwszym stworzeniem. Poza tym, wyznawcy tego nurtu odrzucają wiarę w nieśmiertelną duszę i piekło. Inną cechą charakterystyczną tych wspólnot jest opisywanie dziejów ludzkości według zasad millenaryzmu, czyli tysiącletnich okresów historii nawiązujących do Biblii (tzw. plany wieku). Na tej podstawie badacze formułują poglądy o przyszłość ludzkości. W ich doktrynie religijnej Pismo Święte jest kluczem do wiedzy zarówno o przeszłości, jak i o przyszłości. Wyznawców cechuje rygorystyczny religijny, który przejawia się m.in. w powstrzymywaniu się od używek, obowiązku głoszenia Słowa i propagowaniu doktryny przez kolportaż czasopism i literatury. Nurty badackie wierzą, że człowiek nie ma duszy (identyfikują ją ze świadomością lub psychiką), a ciało ludzkie podlega zmartwychwstaniu. Praktykowany jest chrzest dorosłych. Nagrodą za prowadzenie życia zgodnie z normami moralnymi jest życie wieczne.

Pierwsze wspólnoty badackie powstały w 2. połowie XIX w. Pierwszą o nazwie The Watch Tower Bible and Track Society (Towarzystwo Biblijne i Traktatowe – Strażnica) założył w 1888 r. Charles Taze Russell (1852–1016). Po jego śmierci doszło do podziału (rozłam). Jego bezpośrednią przyczyną była działalność i poglądy Josepha Franklina Rutherforda (1869–1942), który objął po Russellu przewodnictwo w International Bible Students Association (Międzynarodowe Towarzystwo Badaczy Pisma Świętego), organizacji założonej w 1913 r. w Londynie. Przeprowadził on szereg reform, polegających na ograniczeniu autonomii zborów, co doprowadziło w roku 1931 do powstania osobnej organizacji pod jego kierunkiem o nazwie Świadkowie Jehowy. Badacze nawiązujący bezpośrednio do Russella uważają, że kończąca doczesną historię Armagedon rozegra się w Palestynie. Świadkowie Jehowy – że na całym świecie.

Świadkowie Jehowy w Polsce

The Jehovah's Witnesses in Poland

1.4.01

Adres:	05-830 Nadarzyn, ul. Warszawska 14	
E-mail:	prawny.pl@jw.org	www.jw.org
Data powstania na terenie Polski: 1905 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1905	Data rejestracji: 1989 r. Date of registration: 1989	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 34 No. in the register of churches and other religious associations: 34	Data wpisu: 31.01.1990 r. Date of entry: 31.01.1990	

Województwa Voivodships	Głosiciele Publishers	Starsi zboru Congregation elders	Sale Królestwa Kingdom halls	Zbory Congregations
Ogółem Total	2000	122 575	.	1 793
	2005	127 729	.	1 804
	2010	127 232	.	1 820
	2015	121 929	8 956	1 314
	2020	114 899	9 003	1 272
	2022	117 312	9 269	1 276
	2023	116 541	9 343	1 273
	2024	115 562	9 527	1 265
Dolnośląskie	12 136	951	64	131
Kujawsko-pomorskie	5 739	484	36	65
Lubelskie	8 056	613	49	87
Lubuskie	4 187	367	28	50
Łódzkie	6 872	550	40	75
Małopolskie	6 668	570	36	74
Mazowieckie	12 911	1 180	59	139
w tym of which Warszawa	5 521	533	11	58
Opolskie	2 905	241	19	31
Podkarpackie	3 220	263	29	41
Podlaskie	2 290	168	13	26
Pomorskie	8 346	697	34	85
Śląskie	18 642	1 537	73	193
Świętokrzyskie	2 735	198	17	29
Warmińsko-mazurskie	3 533	273	32	44
Wielkopolskie	9 721	791	56	109
Zachodniopomorskie	7 601	644	45	86

Związek Wyznania Świadców Jehowy jest trzecim pod względem liczby wiernych wyznaniem w Polsce. Jest integralną częścią światowej organizacji Świadców Jehowy, która w 2024 r. liczyła prawie 8,8 mln wyznawców (przeciętna liczba głosicieli w 2024 r.) skupionych w 84 oddziałach w 118 767 zborach w 240 krajach. Liczba ochrzczonych w 2024 r. wyniosła przeszło 296 tys.²⁹

Świadcowie Jehowy są najliczniejszą grupą wywodzącą się z zainicjowanego przez Charlesa Taze Russella ruchu Badaczy Pisma Świętego i bezpośrednią kontynuatką działalności tego ruchu. Następca Russella, adwokat J.F. Ruthertford, przekształcił luźne gminy Badaczy Pisma Świętego w zwartą prężną organizację teokratyczną, posłuszną przełożonym mianowanym przez centralne władze Towarzystwa Strażnica. Wywołało to jednak szereg odejść z organizacji, w wyniku których z pierwotnego ruchu Russella wyłoniło się kilka odrębnych grup. W 1931 r. organizacja drogą publicznej rezolucji, przy poparciu zdecydowanej większości, przyjęła nową nazwę – Świadcowie Jehowy, przy zachowaniu dotychczasowej struktury organizacji i jej założeń. W dalszym ciągu korzystano z tych samych wydawnictw i korporacji prawnych.

W 1905 r. zarejestrowano pierwszą na ziemiach polskich (w Warszawie) grupę Badaczy Pisma Świętego. W 1910 r. zbór ten liczył 14 osób.

²⁹ Zob. „Sprawozdanie z działalności Świadców Jehowy na całym świecie 2024”.

Doktryna Świadków Jehowy opiera się na Starym i Nowym Testamencie. Głównym zadaniem wyznawców jest dawanie świadectwa o imieniu Boga Jehowy poprzez prowadzenie rozmów na podstawie Biblii, a także głoszenie ewangelii o Królestwie Bożym pod rządami Jezusa Chrystusa.

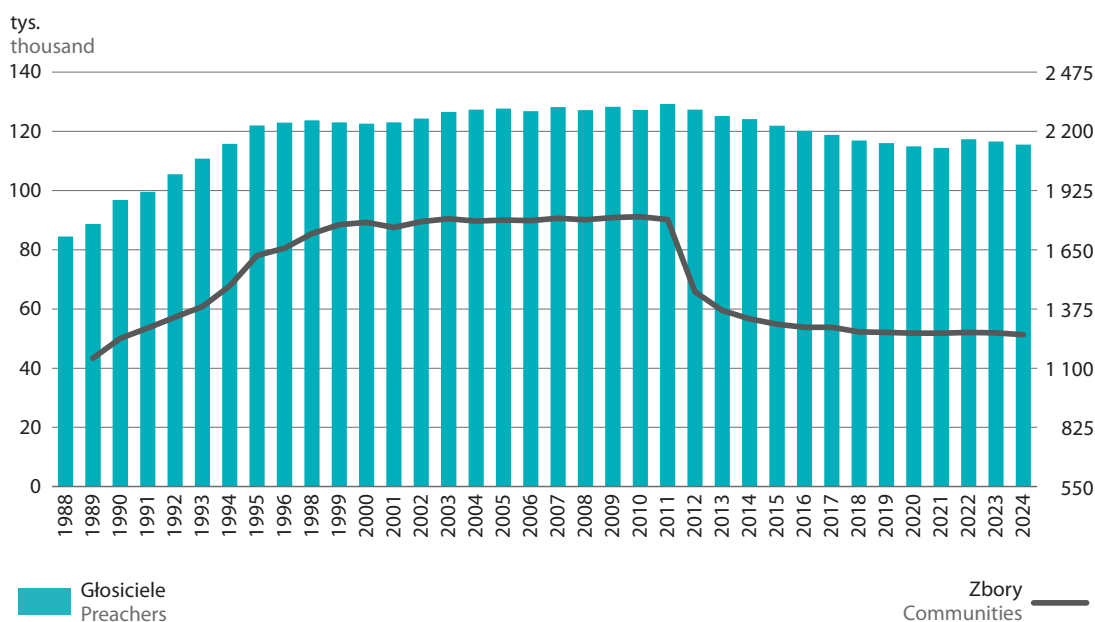
Uznaje się tylko Boga jednoosobowego – Jezus i Duch Święty nie mają przymiotu boskości. Ewangeliczna zasada „nie zabijaj” zobowiązuje m.in. do neutralności w sprawach politycznych, wyraża się m.in. odmową służby wojskowej i noszenia broni oraz oddawania czci sztandarom.

Podstawowymi jednostkami organizacyjnymi są liczące po kilkudziesiąt osób zbory, pogrupowane w obwo-
dy. Organizacja ta ma na celu zapewnienie sprawnej pracy głosicieli oraz nadzorców obwodów. Wyznawcy spotykają się co najmniej dwa razy w tygodniu w miejscach wielbienia Boga zwanych Salami Królestwa. Na program tych spotkań składają się przemówienia prowadzących oraz studium literatury religijnej. Systematycznie organizowane są zgromadzenia obwodowe i kongresy regionalne, na których przedstawiane są wykłady oparte na Biblii, materiały wideo, a nowi wyznawcy przyjmują chrzest (przez zanurzenie w wodzie).

Ogólnopolską działalność Świadków Jehowy nadzoruje Ciało Kierownicze, a oddziałem polskim mianowany przez centralę Komitet, którego minimalny skład wynosi trzy osoby. Biuro Komitetu mieści się w Nadarzynie pod Warszawą, w ośrodku zwanym „Dom Betel” (Dom Boży). We wszystkich zborach realizowany jest biblijny program edukacyjny w ramach Zebrania Chrześcijańskiego Życia i Służby. Związek prowadzi także Kurs dla Ewangelizatorów Królestwa, Kurs dla Starszych, Kurs Służby Królestwa oraz Kurs Służby Pionierskiej.

Centralnie wydawane są pisma „Strażnica” oraz „Przebudźcie się” oraz co miesiąc wychodzi „Strażnica – wydanie do studium”.

Wykres 4.65. Głosiciele i zbory Świadków Jehowy w Polsce
Chart 4.65. Preachers and communities of the Jehovah's Witnesses in Poland

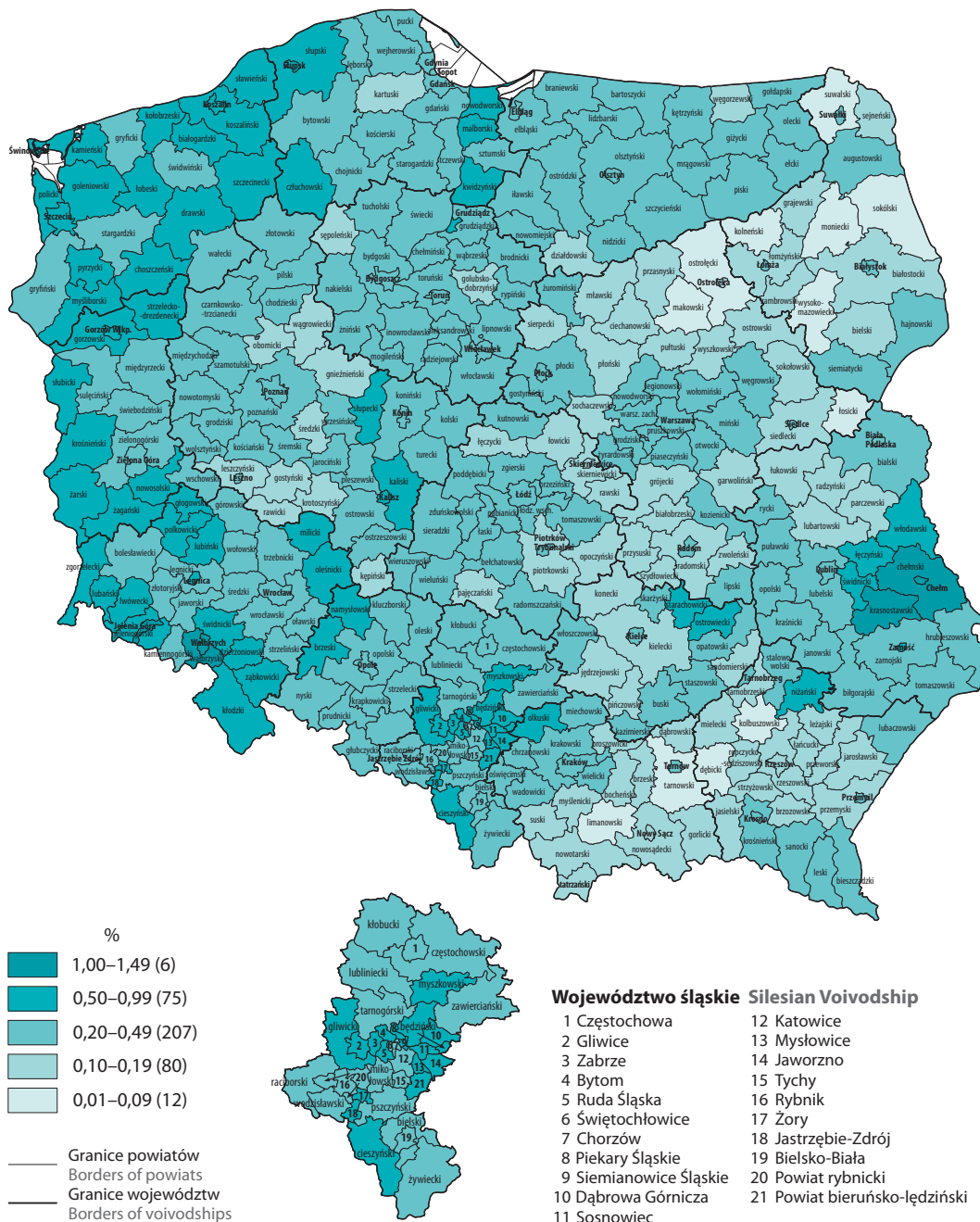

W 2014 r. uległ zmianie Statut Związku, zmieniono nazwę oraz zasady reprezentacji. Nowa nazwa to: Świadkowie Jehowy w Polsce. Do 2014 r. Związek funkcjonował pod nazwą Strażnica – Towarzystwo Biblijne i Traktatowe, Zarejestrowany Związek Wyznania Świadków Jehowy w Polsce.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Związku Wyznania Świadków Jehowy w Polsce zadeklarowało 108 754 osób, co stanowiło 0,29% ogółu ludności Polski i 0,36% osób odpowiadających na pytanie o wyznanie.

Mapa 4.22. Ludność deklarująca przynależność do Wyznania Świadków Jehowy w 2021 r. według NSP 2021

Map 4.22. Population declaring affiliation with the Jehovah's Witnesses in 2021 based on the 2021 National Census

W co wierzą Świadkowie Jehowy?

1. **Bóg.** Oddajemy cześć Bogu Wszemocnemu – jednemu prawdziwemu Stwórcy, który ma na imię Jehowa. Jest to Bóg Abrahama, Mojżesza oraz Jezusa.
2. **Biblia.** Uważamy, że Pismo Święte zawiera natchnione orędzie Boga do ludzi. Podstawą naszych wierzeń jest zarówno Stary, jak i Nowy Testament – zbiór 66 ksiąg biblijnych. Jak trafnie zauważył uczony Jason BeDuhn, Świadkowie Jehowy opierają „swoją system wierzeń i praktyk na samej Biblii bez ustalania z góry, co chcieliby w niej znaleźć”.
Chociaż uznajemy całą Biblię, nie jesteśmy fundamentalistami. Wierzymy, że treść pewnych jej fragmentów ma znaczenie przenośne lub symboliczne, dlatego nie należy ich rozumieć dosłownie (...).
3. **Jezus.** Stosujemy się do nauk Jezusa Chrystusa, naśladujemy jego przykład oraz uznajemy go za Zbawcę i Syna Bożego (...). Jesteśmy więc chrześcijanami (...). Jednak analizując Pismo Święte, zrozumieliśmy, że Jezus nie jest Bogiem Wszemocnym, a nauka o Trójcy nie ma podstaw biblijnych (...).
4. **Królestwo Boże.** Jest to realny rząd w niebie, a nie stan serca chrześcijanina. Zastąpi on rządy ludzkie i urzeczywistni zamierzenie Boże co do ziemi (...). Dokona tego już niebawem, ponieważ prorocтва biblijne wskazują, że żyjemy „w dniach ostatnich” (...).
Władcą w tym niebiańskim Królestwie jest Jezus. Zaczął on panować w roku 1914 (...).
5. **Zbawienie.** Wyzwolenie od grzechu i śmierci jest możliwe dzięki złożonej przez Jezusa ofierze okupu (...). Aby z niej skorzystać, trzeba nie tylko wierzyć w Jezusa, ale też zmienić swoje postępowanie i zostać ochrzczonym (...). To czyny pokazują, jak żywa jest czyjaś wiara (...). Z drugiej strony na zbawienie nie można sobie zapracować – zyskujemy je dzięki „niezasłużonej życzliwości Bożej” (...).
6. **Niebo.** Bóg Jehowa, Jezus Chrystus oraz wierni aniołowie przebywają w dziedzinie duchowej (...). Stosunkowo mała grupa ludzi – 144 000 – jest wskrzeszana do życia w niebie, by panować z Jezusem w Królestwie Bożym (...).
9. **Śmierć.** Gdy człowiek umiera, po prostu przestaje istnieć (...). Nie jest skazywany na męki w ognistym piekle.
11. **Praktyki religijne.** Nie czcimy krzyża, ani żadnych innych wizerunków (...).

Źródło: <https://www.jw.org/pl/%C5%9Bwiadkowie-jehowy/faq/swiadkowie-jehowy-wierzenia/> (opuszczono cytację biblijną).

Source: <https://www.jw.org/pl/%C5%9Bwiadkowie-jehowy/faq/swiadkowie-jehowy-wierzenia/> (opuszczono cytację biblijną).

Świecki Ruch Misyjny „Epifania” The Laymen’s Home Missionary Movement

1.4.02

Adres:	06-178 Poznań, ul. Dziewińska 40	
E-mail:	srme@epifania.pl	www.epifania.pl
Data powstania na terenie Polski: 1926 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1926	Data rejestracji: 1960 r. Date of registration: 1960	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 1 No. in the register of churches and other religious associations: 1	Data wpisu: 19.01.1990 r. Date of entry: 19.01.1990	

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Zbory Communities	
Ogółem Total	2000	1 674	409	128	71
	2005	1 636	397	122	71
	2010	1 445	364	96	72
	2015	1 350	310	6	66
	2020	1 359	291	6	66
	2022	1 370	285	5	65
	2023	1 385	286	5	64
	2024	1 410	285	5	63
Dolnośląskie	90	17	2	4	
Kujawsko-pomorskie	75	12	–	3	
Lubelskie	130	17	–	6	
Lubuskie	21	5	–	2	
Łódzkie	63	13	1	3	
Małopolskie	87	17	–	5	
Mazowieckie	65	11	–	1	
w tym of which Warszawa	65	11	–	1	
Opolskie	45	9	–	2	
Podkarpackie	231	42	–	10	
Pomorskie	27	9	–	1	
Śląskie	192	51	–	10	
Warmińsko-mazurskie	38	11	–	5	
Wielkopolskie	307	60	1	9	
Zachodniopomorskie	39	11	1	2	

Świecki Ruch Misyjny „Epifania” powstał w latach 20. XX w. jako odłam ruchu badaczy Pisma Świętego. Jego twórcą był Paul S. L. Johnson (1873–1950), który z początkiem XX w. redagował pisma „Teraźniejsza Prawda” i „Zwiastun Chrystusowej Epifanii”, zawierające bliskie mu poglądy religijne. Do wydzielenia się ruchu z grona badaczy doszło w roku 1918.

Członkowie Ruchu wierzą, że jedynie Biblia jest źródłem, normą wiary oraz podstawą jedności ludu Bożego. Odrzucają tradycję i wyznają tzw. „szafarskie doktryny biblijne” reformatorów chrześcijańskich (J. Wiklifa, M. Lutra, Ch.T. Russella, a także samego P. Johnsona i innych). Podstawę Ruchu stanowią poglądy Russella i Johnsona. Członkowie wierzą, iż powrót Chrystusa jako niewidzialnej istoty nastąpił w 1874 r., a Jego obecność dzieli się na trzy okresy nazwane: „paruzją”, „epifanią” i „bazyleją”. Biblijne słowo „epiphaneia” oznacza akt „objawienia osób, zasad i rzeczy przez Prawdę oraz jeden z okresów powrotu Chrystusa”. Ruch ten odrzuca dogmat o Trójcy Świętej i nie uznaje istnienia rozbudowanej hierarchii, głową Kościoła jest „wyłącznie Chrystus”. Na czele Ruchu stoi Zarząd Główny, wybierany przez Walne Zgromadzenie Zborów. Poszczególne zbory są samodzielne i posiadają własne zarządy.

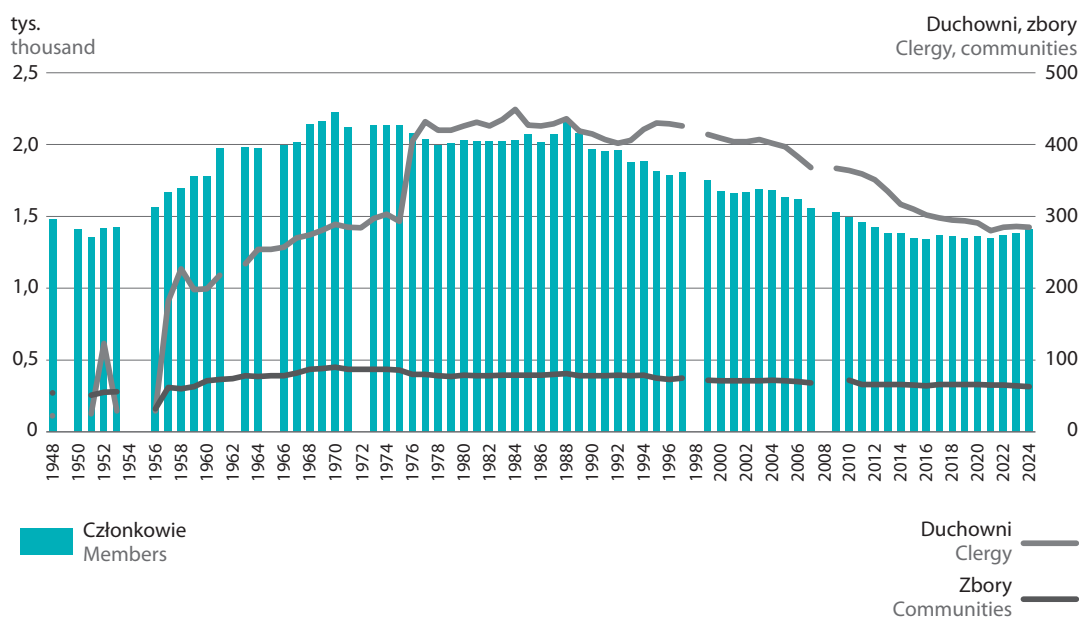
Wyznanie organizuje w różnych miastach wykłady biblijne dla publiczności – średnio około 15 rocznie. Wykłady są transmitowane przez Internet. Organizowane są również ogólnopolskie zjazdy religijne nazywane konwencjami (dla członków i osób zainteresowanych) – 8-9 rocznie.

Ruch wydaje dwumiesięcznik „Sztandar Biblijny” oraz kwartalnik „Teraźniejsza Prawda”, a także pozycje książkowe i broszury informacyjne.

Członkiem Ruchu może zostać każda osoba pełnoletnia, która wyraża gotowość wstąpienia do zboru po przyjęciu chrztu będącego wyrazem z pokuty oraz wiary w Boga i Chrystusa. Życie wyznawców koncentruje się w zborach. Działalność polega na studiowaniu, praktykowaniu i głoszeniu nauk biblijnych. Zebrania Ruchu są otwarte i odbywają się w niedziele i święta. W tygodniu odbywają się tzw. „zebrania bereańskie” (nazwa nawiązuje do Dz.Ap.17, 10–12). Wierni biorą udział w corocznym obchodzeniu Pamiątki Śmierci Pana Jezusa.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Świeckiego Ruchu Misyjnego „Epifania” zadeklarowały 664 osoby.

Wykres 4.66. Członkowie, duchowni i zbory Świeckiego Ruchu Misyjnego „Epifania”
Chart 4.66. Members, clergy and communities of the Laymen’s Home Missionary Movement

W co wierzymy?

Nasze przekonania i nasze rozumienie Biblii opieramy na naukach Jezusa i Apostołów oraz na wybranych naukach wielu reformatorów, uczonych i kaznodziejów żyjących na przestrzeni wieków, które pod koniec XIX w. zebrał i opracował Ch.T. Russell, a następnie rozwinęli P.S.L. Johnson i R.G. Jolly.

Wierzymy, że istnieje jeden Bóg Jahwe, którego definiujące cechy to miłość, mądrość, sprawiedliwość i moc, i to przede wszystkim przez ich pryzmat należy interpretować Słowo Boże.

Źródło: <https://epifania.pl/o-nas/>.

Source: <https://epifania.pl/o-nas/>.

Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego w RP

The Association of Free Bible Students

in the Republic of Poland

1.4.03

Adres: 30-864 Kraków, ul. Nad Serafą 27**E-mail:** biuro@nastrazy.pl

Data powstania na terenie Polski: 1929 ³⁰ r. Date of establishment on the territory of Poland: 1929 ³⁰	Data rejestracji: 1960 r. Date of registration: 1960
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 2 No. in the register of churches and other religious associations: 2	Data wpisu: 19.01.1990 r. Date of entry: 19.01.1990

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Zbory Churches/ communities of Free Bible Students	
Ogółem Total	2000	2 340	259	4	77
	2005	2 217	278	4	73
	2010	1 987	241	4	63
	2015	1 808	238	6	58
	2020	1 581	189	6	54
	2022	1 476	184	6	51
	2023	1 446	183	6	51
	2024	1 408	178	6	51
Dolnośląskie	32	7	–	2	
Kujawsko-pomorskie	19	4	–	2	
Lubelskie	249	30	2	7	
Łódzkie	15	2	–	1	
Małopolskie	397	40	2	12	
Mazowieckie	73	13	1	1	
w tym of which Warszawa	73	13	1	1	
Podkarpackie	97	15	–	5	
Podlaskie	34	4	–	1	
Pomorskie	5	–	–	1	
Śląskie	312	39	–	11	
Świętokrzyskie	18	1	–	1	
Warmińsko-mazurskie	29	4	–	2	
Wielkopolskie	82	14	–	4	
Zachodniopomorskie	46	5	1	1	

Zrzeszenie Wolnych Badaczy Pisma Świętego jest jedną ze wspólnot wywodzących się z ruchu Badaczy Pisma Świętego, zainicjowanego przez Ch.T. Russella.

Głównym i podstawowym źródłem wiary jest Biblia. Zrzeszenie uznaje: jedynego Boga Ojca, Stwórcę i Pana wszechświata, który sam ma nieśmiertelność; Jezusa Chrystusa, Syna Bożego, który był „istotą duchową stworzoną bezpośrednio przez Boga”, ale nie jest równy hierarchicznie swemu Ojcu. Uważany jest za jedynego pośrednika między Bogiem i ludźmi. Duch Święty nie jest osobą, tylko mocą i „wpływem

³⁰ W 1929 r. został złożony pierwszy wniosek o legalizację – rozpatrzony odmownie.

pochodzącym od Boga”. Członkowie Zrzeszenia wierzą, iż źródłem wszelkiego zła na świecie jest szatan. Nie uznają tradycji Kościoła rzymskokatolickiego, sakramentów, kultu religijnego, strojów liturgicznych, obrazów, spowiedzi, a także celibatu. Odrzucają również kult Maryi, świętych i relikwii, a także naukę o czyśćcu i piekle jako miejscach wiecznych cierpień.

Pierwszy zbor na ziemiach polskich został założony w Krakowie pod koniec 1927 r. (liczył około 25 osób). W Krakowie w 1928 r. odbyła się pierwsza niezależna (od Towarzystwa Strażnica) konwencja (publiczne nabożeństwo). Następna odbyła się w 1929 r. w Warszawie.

Najwyższą władzą zrzeszenia jest Walne Zgromadzenie Członków Zrzeszenia, zwoływane co najmniej raz na pięć lat. W międzyczasie odbywają się Zjazdy Braci Starszych, Diakonów i Przedstawicieli Zborów. Organem wykonawczym i koordynującym działalność Zborów jest Zarząd Zrzeszenia, natomiast Prezydium Zarządu reprezentuje Zrzeszenie na zewnątrz.

Podstawową komórką organizacyjną Zrzeszenia jest zbor, do którego należą zarówno członkowie, jak i sympatycy (osoby bez chrztu). Warunkiem pełnoprawnego członkostwa w zborze jest chrzest przez zanurzenie w wodzie. Wierni spośród swych członków w głosowaniu jawnym wybierają starszych i diakonów.

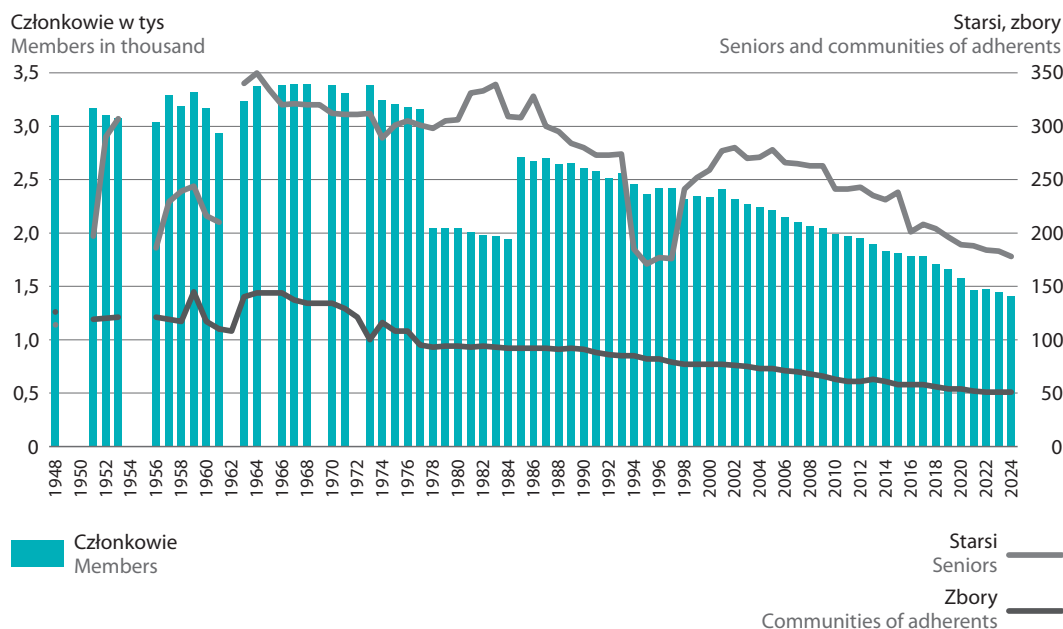
Zrzeszenie wydaje trzy dwumiesięczniki religijne: „Na Straży”, „Wędrownica” – dla dzieci i młodzieży, oraz „The Herald – Zwiastun Królestwa Chrystusowego” – przedruk z wydania angielskiego (USA). Publikuje także książki i broszury informacyjne. Posiada Dom Pomocy Społecznej Betania w Miechowie. Prowadzona jest tu całodobowa opieka nad przewlekle chorymi somatycznie oraz osobami starszymi.

Przy zborach znajdują się placówki nauczania religii dla dzieci i młodzieży.

Do obowiązków wiernych należy: modlitwa i życie zgodne z „zasadami określonymi przez Jezusa Chrystusa”, a także uczestnictwo w nabożeństwach niedzielnych oraz corocznym obchodzeniu Pamiątki Śmierci Pana Jezusa.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Zrzeszenia Wolnych Badaczy Pisma Świętego w RP zadeklarowały 1003 osoby.

Wykres 4.67. Członkowie, starsi i diakoni oraz zbory Zrzeszenia Wolnych Badaczy Pisma Świętego
Chart 4.67. Members, seniors, deacons and communities of the Association of Free Bible Students

W co wierzymy

(...)

6. Człowiek jest duszą składającą się z ciała i tchu żywota. „Stworzył tedy Pan Bóg człowieka z prochu ziemi, i natchnął w oblicze jego dech żywota. I stał się człowiek duszą żywiącą” 1 Moj. 2:7 (...).
8. Śmierć jest stanem nieświadomości i niebytu. „Na co natknie się twoja ręka, abyś to zrobił, to zrób według swojej możliwości, bo w krainie umarłych, do której idziesz, nie ma ani działania, ani zamysłów, ani poznania, ani mądrości” (Kaznodziei Salomona 9:10) (...).
12. Wierzemy w rychłe nadejście królestwa Bożego, zwanego także w Biblii „czasem odnowienia wszystkich rzeczy” (Dz. Ap. 3:21). Będzie to czas powrotu ziemi i jej mieszkańców do warunków utraconych w Raju.
13. Widocznym znakiem nadejścia Królestwa Bożego będzie przyjęcie przez Żydów, jako naród Jezusa za Mesjasza. „Bo jeżeli ich odrzucenie przyniosło światu pojednanie, to czymże będzie ich przyjęcie, jeżeli nie powstaniam ze śmierci do życia?” (Rzymian 11:15, 25).

Źródło: <https://www.zborkrakow.pl/w-co-wierzemy/>.Source: <https://www.zborkrakow.pl/w-co-wierzemy/>.

Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego w Polsce

The Bible Students Association in Poland

1.4.04**Adres:** 85-959 Bydgoszcz 2, skr. poczt. 33

Data powstania na terenie Polski: 1935 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1935	Data rejestracji: 1960 r. Date of registration: 1960
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 3 No. in the register of churches and other religious associations: 3	Data wpisu: 19.01.1990 r. Date of entry: 19.01.1990

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Starsi i diakoni Seniors and deacons	Zbory Churches/ communities of Bible Students
Ogółem Total	2000	284	49
	2005	280	38
	2010	230	39
	2015	212	37
	2020	204	36
	2022	184	32
	2023	185	33
	2024	171	32
Dolnośląskie	28	4	3
Kujawsko-pomorskie	16	3	1
Lubelskie	12	3	1
Lubuskie	18	4	2
Mazowieckie	28	4	1
w tym of which Warszawa	26	4	1
Opolskie	8	2	1
Pomorskie	16	3	1
Śląskie	40	9	3
Warmińsko-mazurskie	2	–	1
Wielkopolskie	3	–	1

Stowarzyszenie Badaczy Pisma Świętego opiera swoją doktrynę religijną na pismach amerykańskiego pastora Ch.T. Russella, założyciela nurtu badackiego, z którego wywodzi się również szereg innych związków wyznaniowych obecnych w Polsce. Powstanie Stowarzyszenia wiąże się z osobą Czesława Kasprzykowskiego (1886–1961), który wraz z kilkoma członkami w połowie lat 30. XX w. opuścił Świecki Ruch Misyjny „Epifania”.

Celem Stowarzyszenia jest „głoszenie Królestwa Bożego i kształcenie chrześcijańskiego charakteru swych członków”. Badacze uznają Pismo Święte za jedyny autorytet w sprawach wiary.

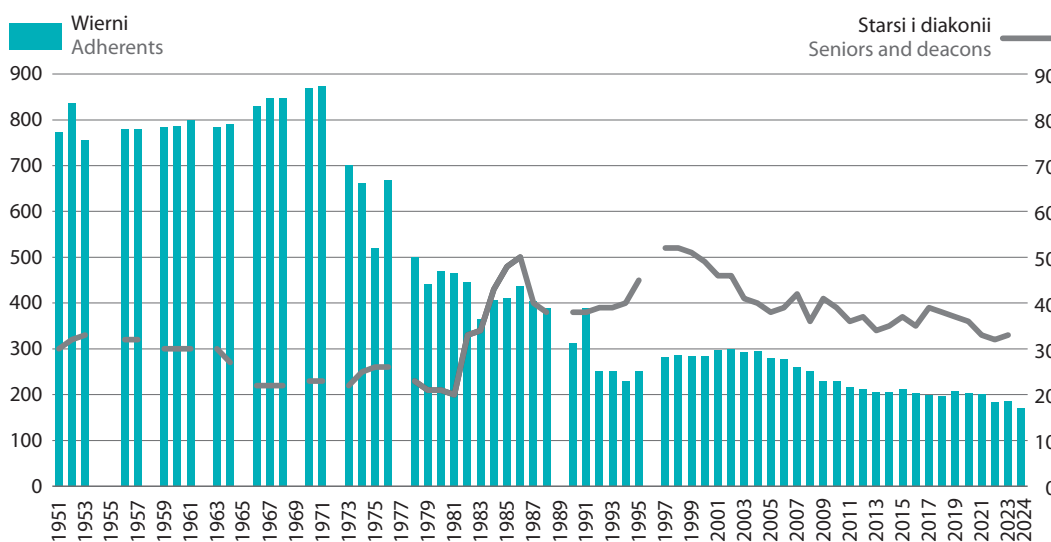
Organizacyjnie Stowarzyszenie dzieli się na zbory, które są jednostkami autonomicznymi, posiadającymi własną osobowość prawną. Naczelną władzą wyznania jest Krajowy Zjazd Delegatów Zborowych, a zwierzchnikiem – Przewodniczący Komitetu Międzyzborowego. Władze Stowarzyszenia nie mają uprawnień kierowniczych, a jedynie koordynują działalność poszczególnych zborów. Wydaje dwumiesięcznik „Nadzieja Królestwa”.

Członkostwo w zborze uzależnione jest od przyjęcia chrztu przez zanurzenie w wodzie, dokonanego przez osoby dorosłe – świadome i oświecone (po uprzednim procesie edukacji ewangelizacyjnej). Do zobowiązań wiernych należą: modlitwa indywidualna w domu, modlitwa zbiorowa w zborze, indywidualne i rodzinne studiowanie Biblii w domu oraz Studium Biblii w zborze, a także udział w nabożeństwach niedzielnych. Najważniejszą uroczystością, obchodzoną raz w roku w okolicach Wielkiej Nocy (14 Nisan), jest „Pamiętka Ostatniej Wieczery Jezusa Chrystusa oraz Jego Śmierci”.

W 1997 r. do Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego przyłączył się Związek Badaczy Biblii.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego w Polsce zadeklarowało 257 osób.

Wykres 4.68. Wierni oraz starsi i diakoni Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego
Chart 4.68. Adherents, seniors and deacons of the of Bible Students Association

Sprawiedliwość dla ludzi

Żyjemy w niespokojnych, zawiłych, niestabilnych ogólnoswiatowych warunkach, w których tworzą się grupy skierowane przeciwko wszystkiemu. Stany Zjednoczone, jak i wiele innych rządów, stają się socjalistyczne w naturze i komunistyczne w represjach. Jak to studiowaliśmy przez wiele lat, Boski czas ucisku (Wiek Tysiąclecia) wykonuje potrzebną pracę przesiewania, by przynieść oczyszczenie masom ludzi. „(...) Nastanie czas ucisku, jakiego nie było, odkąd narody zaczęły istnieć aż do tego czasu (...)” i „wtedy bowiem będzie wielki ucisk, jakiego nie było od początku świata, aż dotąd ani nigdy nie będzie” (Dan. 12:1, UBG; Mat. 24:21, UBG). „Nigdy nie będzie” te słowa zostały dodane przez naszego Pana w prorocztwie Dan. 12:1, ponieważ naprawa będzie tak dogłębna, że nigdy nie zostanie powtórzona.

Źródło: fragment artykułu pt. *Sprawiedliwość dla ludzi*, w: „Teraźniejsza Prawda i Zwiastun Chrystusowej Epifanii”, 2025, wiosna, nr 572, s. 15. Za stroną <https://epifania.pl/terazniejsza-prawda-2025/>.

Source: fragment artykułu pt. *Sprawiedliwość dla ludzi*, w: „Teraźniejsza Prawda i Zwiastun Chrystusowej Epifanii”, 2025, wiosna, nr 572, p. 15. Za stroną <https://epifania.pl/terazniejsza-prawda-2025/>.

Związek Badaczy Biblii w RP**The Union of Bible Students in the Republic of Poland**

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 19 No. in the register of churches and other religious associations: 19	Data wpisu: 1990 r. Date of entry: 1990
---	--

W 1997 r. Związek Badaczy Biblii podjął uchwałę o przyłączeniu się do Stowarzyszenia Badaczy Pisma Świętego. Nie został wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA.

4.3.5. Inne wyznania chrześcijańskie**4.3.5. Other christian denominations****Grupa 1.5**

Group No. 1.5

Kościół Nowoapostolski w Polsce
The New Apostolic Church in Poland**1.5.01**

Adres:	14-100 Ostróda, ul. Jana III Sobieskiego 3A/3	
E-mail:	acnak@nak.org.pl	www.nak.org.pl
Data powstania na terenie Polski: 1920 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1920	Data rejestracji: 1983 r. Date of registration: 1983	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 14 No. in the register of churches and other religious associations: 14	Data wpisu: 15.01.1990 r. Date of entry: 15.01.1990	

Województwa Voivodships	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes	
Ogółem Total	2000	5 374	54	15	52
	2005	4 957	57	15	51
	2010	5 046	59	15	52
	2015	5 345	88	15	52
	2020	5 257	71	14	42
	2022	4 128	74	15	39
	2023	3 476	72	17	32
	2024	3 055	68	17	29
Dolnośląskie	185	3	2	2	
Kujawsko-pomorskie	73	1	1	1	
Lubelskie	15	–	–	1	
Lubuskie	190	2	2	2	
Łódzkie	76	1	1	1	
Małopolskie	47	1	–	1	
Mazowieckie	212	2	1	2	
w tym of which Warszawa	86	2	1	1	
Opolskie	13	–	–	1	
Podkarpackie	12	–	–	1	
Podlaskie	16	–	–	1	
Pomorskie	405	8	1	2	
Śląskie	421	13	2	3	
Świętokrzyskie	5	–	–	–	
Warmińsko-mazurskie	820	23	4	5	
Wielkopolskie	422	9	1	4	
Zachodniopomorskie	143	4	2	2	

Kościół Nowoapostolski datuje początek swojej historii na 1. połowę XIX w. Naczelną ideą ruchu jest przywrócenie urzędu apostoła z czasów narodzin chrześcijaństwa. Od 1863 r. datuje swą obecność na ziemiach polskich. W okresie międzywojennym, w II Rzeczypospolitej, Kościół Nowoapostolski w Polsce, opierający swój byt prawny na ówczesnie obowiązujących regulacjach prawnych (wywodzących się z czasów zaborów), posiadał atrybuty uznania państwowego publicznoprawnego. Powojenne uwarunkowania historyczno-polityczne poważnie ograniczały rozwój Kościoła i wręcz uniemożliwiały prawidłowe funkcjonowanie życia chrześcijańskiego. Władze PRL traktowały i tolerowały działalność Kościoła jako stowarzyszenie. Kościół Nowoapostolski w Polsce nigdy nie akceptował tego stanu rzeczy. Normalizacja stosunku Państwa Polskiego do Kościołów i związków wyznaniowych nastąpiła w trybie art. 25 obecnej Konstytucji oraz art. 40 Ustawy o gwarancjach wolności sumienia i wyznania, które to przepisy orzekają o obowiązku uregulowania Umową i Ustawą stosunku między Rzeczypospolitą Polską a Kościołami, tym samym w konsekwencji z Kościołem Nowoapostolskim w Polsce, będącym autonomiczną jednostką międzynarodowego Kościoła o zasięgu światowym.

Kościół propaguje wiarę w Boga i Jego Syna Jezusa Chrystusa. Podstawę tego stanowi Stary i Nowy Testament. Wiara członków Kościoła opiera się na przekonaniu, że Jezus Chrystus dał apostołom polecenie do nauczania i głoszenia Słowa Bożego, a także polecenie i moc odpuszczania grzechów, udzielania chrztu i Ducha Świętego. Celem wiary jest zbawienie podczas powtórnego przyjścia Jezusa Chrystusa.

W Kościele Nowoapostolskim są udzielane trzy sakramenty: święty chrzest wodny, święte pieczętowanie i święta wieczerza. Wiernym, poza sakramentami, udzielane są błogosławieństwa, m.in. z okazji ślubu.

W Kościele szczególny nacisk kładzie się na duszpasterską opiekę nad wszystkimi wiernymi, a także ich religijne wychowanie w duchu zasad wiary, miłości do Boga i bliźniego oraz moralności chrześcijańskiej.

Naczelną władzą Kościoła w Polsce jest konferencja kościelna, a zwierzchnikiem Biskup Kościoła. Kościół w Polsce dzieli się organizacyjnie na 4 okręgi: północno-zachodni (siedziba w Gdyni), centralno-południowy (w Chorzowie), północno-wschodni (w Ostródzie) i zachodni (z siedzibą w Gubinie). Administracja centralna ma swoją siedzibę w Gdyni.

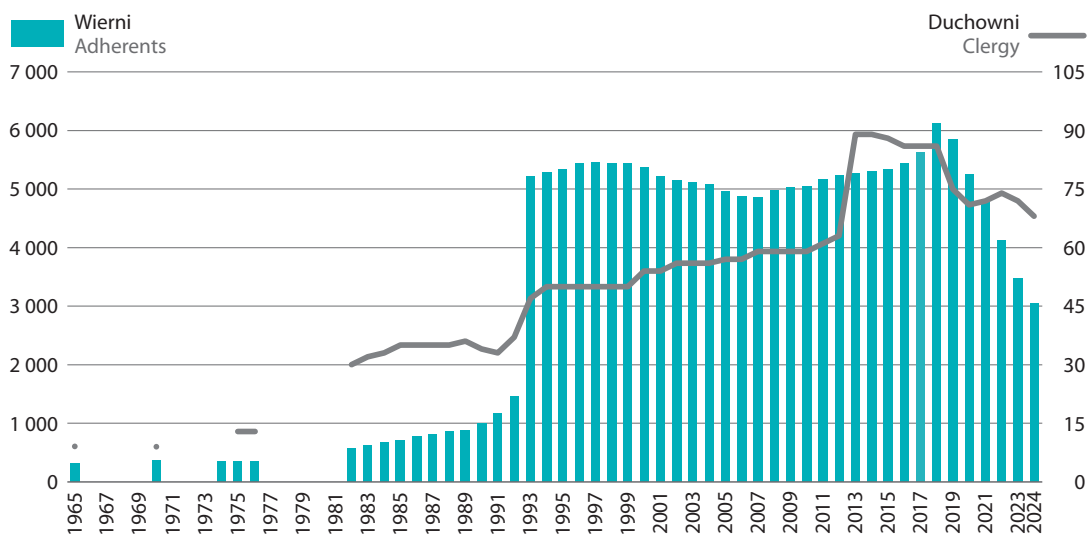
Przyjęcie nowych członków jest uroczystą czynnością kościelną związaną z udzielaniem błogosławieństwa Bożego do inicjacji świętego chrztu wodnego. Po dogłębnym poznaniu zasad wiary mogą oni przystąpić do świętego pieczętowania, czyli świętego chrztu duchowego.

Kościół oczekuje od swych wiernych, by sumiennie i z poczuciem odpowiedzialności wywiązywali się z powierzonych im obowiązków w życiu społecznym, rodzinnym i zawodowym.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Nowoapostolskiego zadeklarowały 322 osoby.

Okręg District	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Parafie Parishes
Ogółem Total	3 055	68	17	29
Centralno-południowy	910	18	5	9
Północno-wschodni	1 314	32	6	9
Północno-zachodni	263	5	3	3
Zachodni	568	13	3	8

Wykres 4.69. Wierni i duchowni Nowoapostolskiego Kościoła w Polsce
Chart 4.69. Adherents (faithfuls) and clergy of the New Apostolic Church in Poland

Mapa 4.23. Okręgi Kościoła Nowoapostolskiego w Polsce w 2024 r.

Map 4.23. Districts of the New Apostolic Church in Poland in 2024

W – Wierni Adherents D – Duchowni Clergy Ś – Świątynie Temples P. – Parafie Parishes

Okręg północno-zachodni	Okręg centralno-południowy	Okręg północno-wschodni	Okręg zachodni
W – 263	W – 910	W – 1 314	W – 568
D – 5	D – 18	D – 32	D – 13
Ś – 3	Ś – 5	Ś – 6	Ś – 3
P. – 3	P. – 9	P. – 9	P. – 8

Święte pieczętowanie (za tekstem Trzy sakramenty – trzy czynności błogosławieństwa)

Święte pieczętowanie, zwane też świętym chrztem duchowym, jest aktem udzielenia Ducha Świętego, a tym samym częścią nowonarodzenia (por. Dzieje Apostolskie 8,14–17 i Efezjan 1,13.14; 4,30) oraz dopełnieniem warunku pierworodztwa (por. Hebrajczyków 12,23). W wyniku tego człowiek ochrzczony wodą otrzymuje dar Ducha Świętego i staje się dzieckiem Bożym. Święte pieczętowanie jest podstawą zupełnego odnowienia wewnętrznego człowieka. Człowiek zgodnie ze słowami Jezusa zostaje na nowo narodzony z wody i z Ducha. Dostępujący świętego pieczętowania przyjmują na siebie obowiązek trwania w naśladownictwie Chrystusa i poprzez przyjęcie słowa Bożego i sakramentu do przygotowania się na ponowne przyjście Jezusa Chrystusa.

Jak wówczas pierwsi chrześcijanie poprzez modlitwę i nałożenie rąk apostoła pieczętowani byli Duchem Świętym, tak i dziś również apostołowie udzielają tego sakramentu w Kościele Nowoapostolskim. Sakrament ten przyjmują dzieci i dorośli.

Źródło: https://nak.org.pl/trzy_sakramenty_i_wyznanie_wiary/.

Source: https://nak.org.pl/trzy_sakramenty_i_wyznanie_wiary/.

Kościół Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich w Polsce

The Church of Jesus Christ of Latter-day Saints in Poland

1.5.02

Adres:	02-952 Warszawa, ul. Wiertnicza135 (biuro misji)		
E-mail:	marcin.kulnicz@gmail.com	https://koscioljezusachrystusa.org	
Data powstania na terenie Polski: 1922 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1922	Data rejestracji: 1977 r. Date of registration: 1977		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 8 No. in the register of churches and other religious associations: 8	Data wpisu: 11.01.1990 r. Date of entry: 11.01.1990		

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Misjonarze Missionaries	Kongregacje Congregations
Ogółem Total	1999	1 100	114
	2005	1 299	98
	2010	1 033	181
	2016	1 659	67
	2020	1 657	43
	2022	1 733	69
	2023	1 733	66
	2024	1 795	67
Dolnośląskie	194	10	2
Kujawsko-pomorskie	120	6	1
Lubelskie	102	4	1
Lubuskie	10	–	–
Łódzkie	142	4	1
Małopolskie	135	8	1
Mazowieckie	590	15	1
w tym of which Warszawa	517	15	1

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Misjonarze Missionaries	Kongregacje Congregations
dok.			
Opolskie	12	–	–
Podkarpackie	2	–	–
Podlaskie	40	2	1
Pomorskie	66	4	1
Śląskie	263	6	1
Świętokrzyskie	18	–	–
Warmińsko-mazurskie	1	–	–
Wielkopolskie	67	4	1
Zachodniopomorskie	33	4	1

Twórcą Kościoła mormonów był Amerykanin Joseph Smith (1805–1844). Na podstawie otrzymanej wizji założył w 1830 r. Kościół Jezusa Chrystusa. Podstawę doktryny stanowią *Biblia*, *Księga Mormona* (przetłumaczona przez założyciela) oraz wiara w nieustannie udzielane objawienie, dzięki któremu przywódca Kościoła, uznawany za proroka, może kierować wspólnotą zgodnie z wolą Boga.

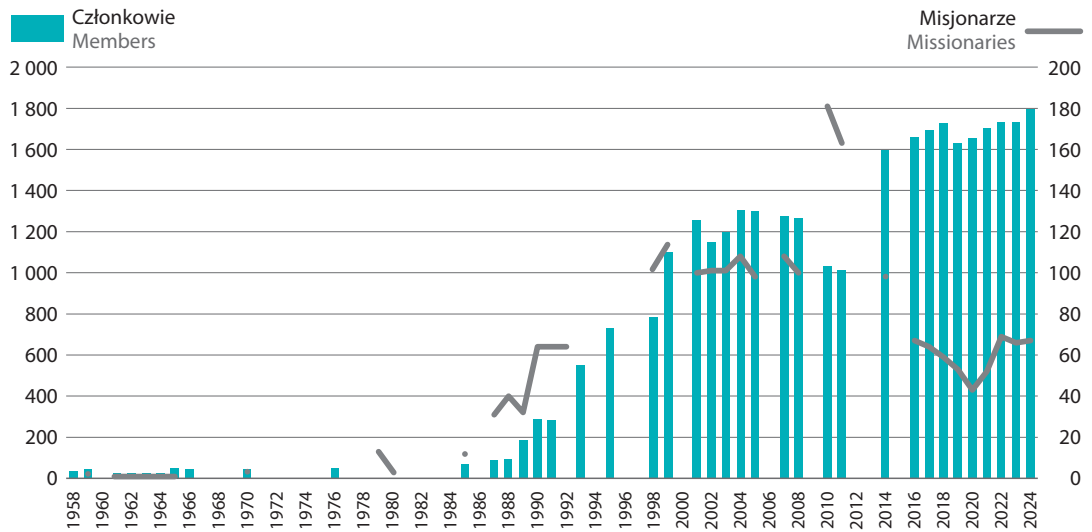
Na ziemi polskie mormoni przybyli z Niemiec i pierwszy ośrodek założyli we wsi Żelwąg na Mazurach. Obecnie główną siedzibą jest Warszawa, tu znajdują się kaplica i biuro Kościoła.

Członkowie Kościoła uznają zasadę powszechnego kapłaństwa mężczyzn, praktykują chrzest przez pełne zanurzenie oraz dokonują obrzędów za zmarłych (m.in. chrztu). Ważną rolę odgrywają więzy rodzinne, które uznawane są za wieczne. Nowi członkowie Kościoła przyjmowani są poprzez chrzest (udzielany osobom w wieku co najmniej 8 lat, czyli dzieciom, które mają świadomość dokonywanych czynów w kategoriach moralnych) i konfirmację.

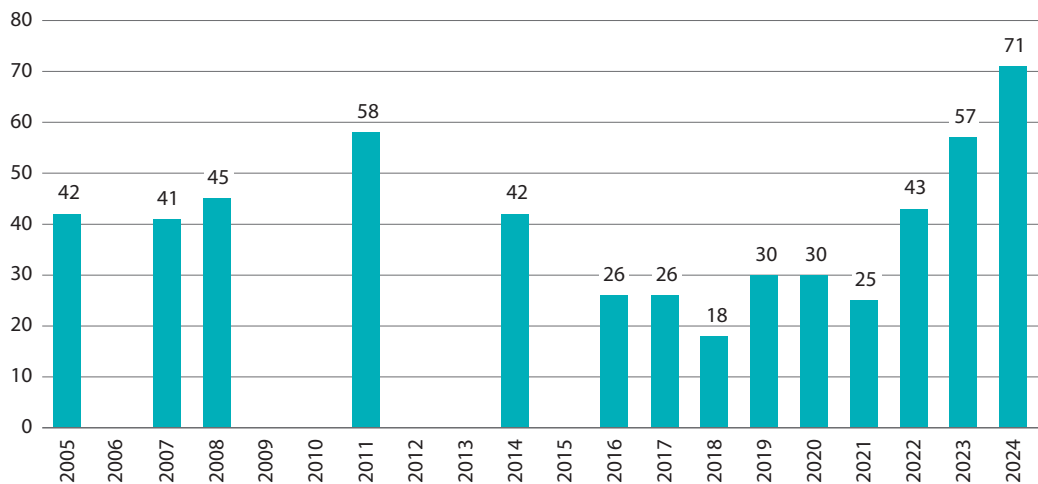
Członkowie darują Kościołowi dziesiątą część swoich dochodów według biblijnej zasady dziesięciny. Kościół posiada aktywny program misyjny, a w ponad 400 misjach na świecie działa 88 000 misjonarzy. Kościół i jego członkowie są zaangażowani w pomoc humanitarną na całym świecie.

Gminy Branches	Członkowie Members	Misjonarze Missionaries
Ogółem Total	2024	1 795
Bydgoszcz	120	6
Gdańsk	66	4
Katowice	263	6
Legnica	56	2
Lublin	102	4
Łódź	160	4
Kraków	137	8
Poznań	77	4
Szczecin	33	4
Warszawa	631	17
Wrocław	145	6
Gmina Goerlitz (Niemcy) – wierni w Polsce	5	2

Wykres 4.70. Członkowie i misjonarze Kościoła Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich w Polsce
 Chart 4.70. Members and missionaries of the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints in Poland

Wykres 4.71. Chrztys udzielone w Kościele Jezusa Chrystusa Świętych w Dniach Ostatnich w Polsce
 Chart 4.71. Baptisms contracted in the Church of Jesus Christ of Latter-day Saints in Poland

Czym jest Księga Mormona?

Księga Mormona zawiera święte zapisy naśladowców Jezusa. Tak jak Bóg przemawiał do Mojżesza i Noego w Biblii, tak przemawiał również do mieszkańców Ameryki. Mężczyźni, zwani prorokami, spisywali słowo Boże. Ich zapisy zostały ostatecznie zebrane w jednej księdze przez proroka o imieniu Mormon. Lud Boży zawsze czerpał wiedzę od żyjących proroków. Podobnie jak dzisiaj, kobiety i mężczyźni w owych czasach zmagali się z pokusami, szukali mądrości i prowadzili szczęśliwsze życie, kiedy podążali za naukami Jezusa Chrystusa. W historiach z *Księgi Mormona* – natchnionych, inspirujących duchowo tekstach – możemy rozpoznać siebie. *Księga Mormona* jest dowodem na to, że Bóg kocha wszystkie swoje dzieci i angażuje się w ich życie. Świadczy ona o prawdach zawartych w Biblii oraz o boskości i naukach Jezusa Chrystusa.

Źródło: <https://www.abyprzyszlichrystusa.org/wierzenia/ksiega-mormona/czym-jest-ksiega-mormona>.
 Źródło: <https://www.abyprzyszlichrystusa.org/wierzenia/ksiega-mormona/czym-jest-ksiega-mormona>.

Kościół Miłosiernego Boga

The Church of the Merciful God

1.5.03

Data rejestracji: 1994 r.
 Date of registration: 1994

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 83
 No. in the register of churches and other religious associations: 83

Data wpisu: 28.03.1994 r.
 Date of entry: 28.03.1994

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Kościoła Miłosiernego Boga zadeklarowały 2 osoby.

Dogmaty wiary Kościoła Miłosiernego Boga

Bóg jest początkiem i końcem wszystkiego.
 Jest jeden Bóg, miłujący wszystkich ludzi.
 Każdy człowiek czci Boga w sposób, jaki uważa za najpełniejszy.
 Zgodnie z wolą Bożą każdy winien nieść pomoc wszędzie tam, gdzie jest ona potrzebna.
 W każdym tkwi Boże prawo moralne i każdy powinien według tego prawa żyć.
 Miarą wartości człowieka jest pomoc, jaką okazał swemu potrzebującemu bratu.
 Wolę swoją Bóg objawia bezpośrednio lub przez ludzi wybranych.
 Wszelka niesprawiedliwość jest występkiem przeciw Bogu.

Źródło: za tekstem złożonym w dokumentacji rejestracyjnej w MSWiA.
 Źródło: za tekstem złożonym w dokumentacji rejestracyjnej w MSWiA.

Zrzeszenie Kościołów Chrystusowych w RP

The Association of the Churches of Christ in the Republic of Poland

1.5.04

Adres: 81-411 Gdynia, ul. Senatorska 24/2

Strona internetowa: www.kosciolchrystusowy.org

Data rejestracji: 2009 r.
 Date of registration: 2009

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 169
 No. in the register of churches and other religious associations: 169

Historia Kościoła Chrystusowego w Polsce sięga 1921 r. Wyznanie należy do nurtu Kościołów Chrystusowych, tzw. campbellitów (od nazwiska Alexandra Campbella, teologa protestanckiego, który opowiadał się za powrotem do wiary Kościoła pierwotnego, w szczególności do jego ustroju z pierwszych wieków istnienia chrześcijaństwa, co dawało możliwość zjednoczenia wszystkich denominacji chrześcijańskich w zgodzie z Pismem Świętym). Choć Kościół ma, z punktu widzenia religioznawczego, charakter ewangeliczny, nie jest on członkiem Aliansu Ewangelicznego w RP i wyraźnie sprzeciwia się próbom klasyfikowania go do określonej szerszej rodziny wyznaniowej, tj. protestanckiej.

Kościół Chrystusowy w kwestiach wiary nawołuje do jedności opartej wyłącznie na Biblii, a w kwestiach opinii zachęca do wolności i do zasady zdroworozsądkowego myślenia i głosi, że „tylko Chrystus posiada odpowiedni autorytet, żeby określać, czym jest Kościół”. Dlatego członkowie Kościoła za prawdziwe uznają jedynie zawarte w Nowym Testamencie pouczenia Chrystusa skierowane do uczniów.

W Kościele Chrystusowym ogromną wagę przywiązuje się do konieczności chrztu przez zanurzenie. Nie praktykuje się chrztu niemowląt, ponieważ nie mają one grzechów, za które mogłyby żałować. Niemowlęta nie mogą też wyznać swojej wiary. Jak się podkreśla, chrzest jest ważny, ponieważ Nowy Testament mówi, że chrzest jest aktem niezbędnym dla zbawienia (Mk. 16:16; Dz. 2:38; Dz. 22:16). Z chrztem wiążą się następujące cele:

1. Chrzest jest wstępem do Królestwa Bożego (Jana 3:5).
2. Chrzest jest zetknięciem się ze śmiercią Chrystusa (Rzymian 6:3–4).
3. Chrzest jest zetknięciem się z krwią Chrystusa (Heb 10, 19–22).
4. Chrzest jest przyobleczeniem w Chrystusa (Galacjan 2:27).
5. Chrzest jest niezbędnym do zbawienia (Marka 16:16; I Piotra 3:21).

W Kościele nie ma innych warunków czy ceremonii, jakich należałoby dopełnić, aby być włączonym do Kościoła. Jeśli ktoś zostaje zbawiony (przez chrzest wodny), w tym samym czasie staje się członkiem Kościoła. Warunki zbawienia, które podkreśla Kościół, są następujące:

1. Słuchanie Ewangelii, jako że „wiara jest ze słuchania, a słuchanie przez Słowo Chrystusowe” (Rzym. 10:17).
2. Wiara (w Ewangelie), ponieważ „bez wiary nie można podobać się Bogu” (Hebr. 11:6).
3. Pokuta i żal za grzechy, ponieważ Bóg „wzywa wszędzie wszystkich ludzi aby się upamiętali” (Dz. 17:32).
4. Wyznawanie Jezusa przed ludźmi, jako Pana, ponieważ powiedział: „Każdego, który mnie wyzna przed ludźmi i Ja wyznam przed Ojcem moim, który jest w niebie” (Mat10:32).
5. Chrzest na odpuszczenie grzechów, ponieważ Piotr powiedział: „Upamiętajcie się i niechaj się każdy z was da ochrzcić w imię Jezusa Chrystusa na odpuszczenie grzechów waszych (Dz. 2:38).
6. Trwanie w wierności (Słowu Chrystusa) aż do śmierci (Obj. 2, 10), gdyż zbawia nie początek (chrzest), lecz koniec.³¹

W Kościele Chrystusowym każdy zbór jest autonomiczny. Zbory współpracują ze sobą przy wspomaganiu domów dziecka, domów starców czy w pracy misyjnej. Udział we współpracy jest dobrowolny ze strony każdego zboru. Każdy zbór zarządzany jest lokalnie przez ciało zborowe Braci Starszych (minimum trzech), wybieranych spośród ogółu członków. W każdym zborze lokalnym istnieją funkcje diakonów (tylko wtedy, gdy kierują nim starsi). Jeśli nikt w zborze nie spełnia warunków do pełnienia funkcji starszego, zbór kierowany jest przez Radę Braci: liderów wyznaczonych wcześniej przez członków zboru lokalnego.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba deklarujących przynależność do Zrzeszenia Kościołów Chrystusowych wynosiła 37.

Do Zrzeszenia Kościołów Chrystusowych należą zbory lokalne w Gdyni, Katowicach, Radomiu, Warszawie i we Wrocławiu.

³¹ Źródło: <http://kosciolchrystusowy.org/> (dostęp 12.08.2022).

Bez denominacji

(...)

Z tego powodu nie jesteśmy zainteresowani utworzonymi przez ludzi wyznaniem, lecz po prostu wzorcem nowotestamentowym. Nie przedstawiamy siebie jako denominacji – ani katolickiej, ani protestanckiej, ani żydowskiej, lecz po prostu jako członków Kościoła, który Jezus ustanowił i za który umarł. Ta właśnie okoliczność jest przyczyną, dla której nosimy Jego imię. Nazwa „Kościół Chrystusowy” nie jest znakiem rozpoznawczym grupy wyznaniowej, lecz raczej terminem opisowym wskazującym, iż Kościół ten należy do Chrystusa.

Źródło: <https://xn--kocichrystusowy-yrb75k0m.pl/pl/o-nas/>.Źródło: <https://xn--kocichrystusowy-yrb75k0m.pl/pl/o-nas/>.

Kościół Chrześcijański w Duchu Prawdy i Pokoju

The Christian Church in the Spirit of Truth and Peace

1.5.05

Adres:	44-200 Rybnik, ul. Piasta 9/1	
E-mail:	duch-prawdy@wp.pl	www.kosciol.dz.pl
Data powstania na terenie Polski: 1975 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1975		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 56 No. in the register of churches and other religious associations: 56		Data wpisu: 21.01.1991 r. Date of entry: 21.01.1991

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Centrala/ kościół lokalny Central local church
Ogółem Total	2000	152	13	4
	2005	187	16	3
	2010	189	15	1
	2015	196	15	1
	2020	172	12	1
	2022	182	12	1
	2023	163	10	1
	2024	166	13	1
Mazowieckie	16	4	–	–/2
w tym of which Warszawa	16	4	–	–/1
Śląskie	150	9	1	1/–

Początek Kościołowi Chrześcijańskiemu w Duchu Prawdy i Pokoju dały spotkania modlitewne prowadzone od roku 1975, na których czytano, rozważano i interpretowano Pismo Święte.

Wyznanie odwołuje się do nauki pierwotnych chrześcijan. Podstawą wiary jest treść Pisma Świętego, a szczególnie Nowego Testamentu.

Celem Kościoła jest „niesienie pokoju w serca ludzkie i całe otoczenie. Wierni realizują go poprzez opiekę duchową, niesienie pomocy samotnym i płaczącym, odwiedzanie chorych w szpitalach i domach pomocy społecznej”.

Na czele Kościoła stoi Rada, a jej reprezentantem jest starszy kapłan. Kandydat na kapłana, diakona lub kaznodzieję musi mieć ukończone 21 lat, cieszyć się nieposzlakowaną opinią i mieć ukończony kurs praktyczno-teoretyczny zakończony egzaminem przed Radą.

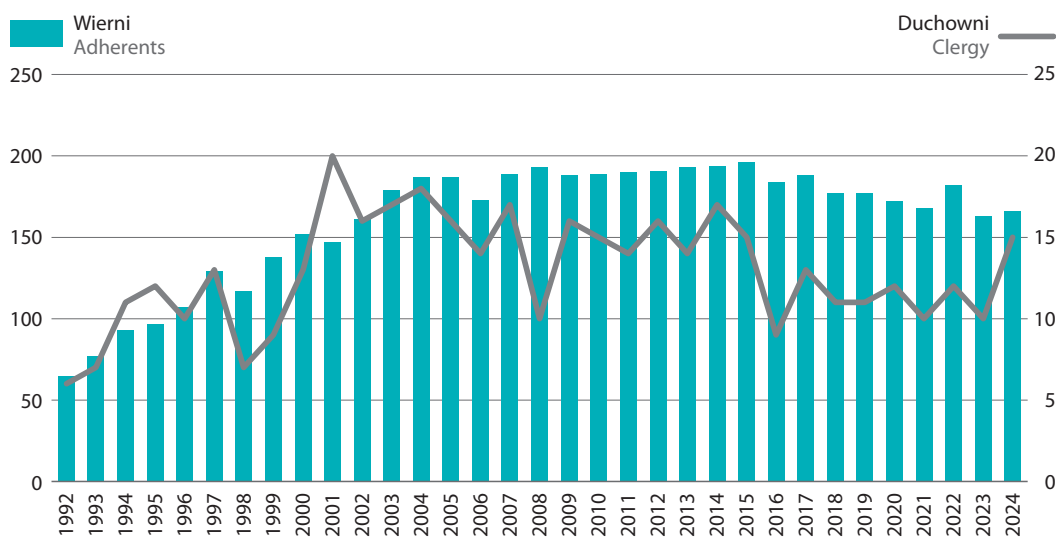
Centrala Kościoła znajduje się w Rybniku, natomiast kościoły lokalne w Warszawie i Żyrardowie.

Kościół prowadzi kurs biblijno-teologiczny oraz nauczanie religii. Organizuje pomoc dla chorych, biednych i opuszczonych. Kościół ma w planach powołanie do życia domu opieki dla najuboższych, niepełnosprawnych i chronicznie chorych.

Nowi członkowie muszą uwierzyć Ewangelii – Doktrynie Kościoła, a ich przyjęcie do Kościoła odbywa się przez chrzest w wieku świadomym. Członkom Kościoła zaleca się: modlitwę indywidualną i zbiorową, studiowanie Słowa Bożego, uczestnictwo w codziennych nabożeństwach modlitewno-biblijno-adoracyjnych, a także udział we Mszy św., odwiedziny i pielęgnację chorych oraz niesienie pomocy potrzebującym.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Chrześcijańskiego w Duchu Prawdy i Pokoju wynosiła 19.

Wykres 4.72. Wierni i duchowni Kościoła Chrześcijańskiego w Duchu Prawdy i Pokoju
Chart 4.72. Adherents and clergy of the Christian Church in the Spirit of Truth and Peace

„Kościół Chrześcijański w Duchu Prawdy i Pokoju wierzy, że Jezus Chrystus nie jest Bogiem, lecz Synem Bożym posiadającym naturę Bożą, który nigdy nie jest równy Ojcu Bogu Jahwe. (...)”

Kościół Chrześcijański w Duchu Prawdy i Pokoju wierzy, że Duch święty istniał już przed założeniem świata materialnego. W okresie Starotestamentowym działanie Ducha Świętego było ograniczone w człowieku (...).”

Źródło: a dokumentacją rejestrową złożoną w MSWiA.
Source: za dokumentacją rejestrową złożoną w MSWiA..

Wspólnota Unitarian Universalistów w RP

The Unitarian Universalist Community in the Republic of Poland

1.5.06

Adres: 41-500 Chorzów, ul. Wolności 91a

E-mail: wuuwrp@gmail.com

Data powstania na terenie Polski: 1560 r.
Date of establishment on the territory of Poland: 1560

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 81
No. in the register of churches and other religious associations: 81

Data wpisu: 08.11.1993 r.
Date of entry: 08.11.1993

Lata Years	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Kongregacje Congregations
2000	236	4	4
2005	285	3	4
2010	278	3	3
2015	200	5	.
2020	200	5	.

Kościół Unitarian Universalistów nie wymaga od wiernych przestrzegania zasad konkretnej doktryny, akcentuje swobodę wyznania i tolerancję religijną.

Jak zaznaczono na oficjalnej stronie internetowej, „Unitariański uniwersalizm to nazwa nurtu religijnego charakteryzującego się «wolnym i odpowiedzialnym poszukiwaniem prawdy» oraz budowaniem duchowości poprzez odnoszenie się do treści różnych religii”.

Podstawową zasadą jest wiara w jedynego Boga i miłość bliźniego. Wspólnota Unitarian Universalistów w Polsce nawiązuje do ariańskich tradycji Braci Polskich oraz myśli humanistycznej. Jako źródło wiary unitarianie uznają księgi źródłowe różnych religii (np.: *Biblia*, *Koran*), a także np. teksty filozoficzne. Doniosłą funkcję pełni życie wspólnotowe – braterstwo członków Wspólnoty. Ruch zorganizowany jest według modelu kongregacyjnego, tzn. że każda lokalna społeczność wiernych wybiera swojego pastora. Od członków oczekuje się: samorozwoju, tolerancji, etycznego postępowania i życia, indywidualnego rozwoju, „bez dogmatów”, modlitwy indywidualnej i medytacyjnej. Unitarianie obchodzą następujące święta: chrześcijańskie (w znaczeniu społecznym), Nowy Rok, rocznice historii Braci Polskich Arian, święta Kościołów protestanckich, święta starych religii, święta inicjowane przez Międzynarodową Radę Unitarian Universalistów.

Wspólnota jest członkiem kilku organizacji międzynarodowych: Międzynarodowej Rady Unitarian Universalistów (ICUU) w Londynie, Międzynarodowego Stowarzyszenia dla Wolności Religijnej (IARF) oraz Europejskich Unitarian Universalistów (EUU).

Wspólnota wydaje informacje i biuletyny okresowe, a także wydawnictwa okolicznościowe. Organizuje okolicznościowe akcje charytatywne, a także prowadzi telefoniczną poradnię zaufania. Współpracuje też ze szkołami specjalnymi, ośrodkami pomocy osobom niepełnosprawnym oraz Ośrodkiem Pomocy Osobom Aktywnie Poszukującym Pracy. Organizuje też seminaria, sympozja i konferencje naukowe.

Członkiem Wspólnoty można zostać po okresie wstępnego poznania, wzajemnej akceptacji oraz złożenia deklaracji członkowskiej.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Wspólnoty Unitarian Universalistów wyniosła 29.

Kanon Wspólnoty Unitarian Uniwersalistów w Polsce

1. Wspólnota Unitarian Uniwersalistów w Rzeczypospolitej Polskiej wyznaje istnienie Jednego i Jedynego Boga, który przemawia do różnych ludzi w różnym czasie, językami różnych kultur i cywilizacji.
2. Wspólnota Unitarian Uniwersalistów w Rzeczypospolitej Polskiej uznaje za cnoty wiodące do Boga: Miłość i Dobro, Pokorę i Skromność, Prawość i Sprawiedliwość.
3. Wspólnota Unitarian Uniwersalistów w Rzeczypospolitej Polskiej wierzy w szczególną sprawczą siłę Miłości. Podstawowym prawem wspólnoty ludzkiej jest prawo miłości, wyrażające się uważną i odpowiedzialną dbałością o dobro innych na równi z własnym. (...)

Źródło: przyjęty przez Synod Kościoła w 2013 r. *Kanon* cytowany <https://uupl.wordpress.com/2015/01/01/kanon-wspolnoty-unitarian-uniwersalistow-w-rp/>.

Source: przyjęty przez Synod Kościoła w 2013 r. *Kanon* cytowany <https://uupl.wordpress.com/2015/01/01/kanon-wspolnoty-unitarian-uniwersalistow-w-rp/>.

Chrześcijański Kościół Dobra

The Christian Church of Goodness

1.5.07

Adres: 05-462 Majdan 50

Data powstania na terenie Polski: 1989 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1989	Data rejestracji: 1996 r. Date of registration: 1996
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 113 No. in the register of churches and other religious associations: 113	Data wpisu: 25.07.1996 r. Date of entry: 25.07.1996

Jako źródło wiary członkowie Kościoła uznają tradycje chrześcijańskie, a także „własne obserwacje, odczucia i wyobrażenia”. Kościół prowadzi własny kurs nauki religii. Sympatykiem Kościoła może zostać każda osoba, która pozna i zaakceptuje zasady wiary wspólnoty, jest pełnoletnia lub ma zgodę rodziców albo opiekunów prawnych.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Chrześcijańskiego Kościoła Dobra wyniosła 34.

Podstawy wiary

1. Bóg jest jeden dla całego świata, wszystkie religie pochodzą od Boga.
2. Widzenie Boga pozostawiamy interpretacji i wyobraźni człowieka.
3. Dusza ludzka jest nieśmiertelna.
4. Im mniej będziemy grzeszni w życiu doczesnym, tym lepszy byt zapewnimy sobie w życiu przyszłym.
5. Przesady rasowe, narodowościowe religijne i klasowe są nam obce.
6. Podnosząc rękę na bliźniego, ranimy Boga, dlatego obca jest nam wszelka forma przemocy.
7. Człowiek będzie sądzony według swoich czynów.
8. Osobiste grzechy można odkupić życiem wypełnionym dobrymi uczynkami.
9. Zbawienie dla ludzi jest zgodne z prawami natury.

Źródło: za dokumentacją w organie rejestrowym MSWiA (stan na 2022 r.), kopia w zbiorach Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości (WH AGH), Kraków.

Source: za dokumentacją w organie rejestrowym MSWiA (stan na 2022 r.), kopia w zbiorach Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości (WH AGH), Kraków.

Kościół Unitariański

The Unitarian Church

1.5.08

Adres: 02-679 Warszawa, ul. Modzelewskiego 46/60 m. 248

Data powstania na terenie Polski: 1565 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1565	Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 123 No. in the register of churches and other religious associations: 123	Data wpisu: 14.04.1997 r. Date of entry: 14.04.1997

Źródłem wiary jest „niedogmatyczna religijna tradycja judeo-chrześcijańska” (nieortodoksyjna), humanizm, uniwersalistyczne wartości religijne i etyczne, radykalny nurt reformacji (XVI w.), nauczanie Braci Polskich.

Członkowie Kościoła są zobowiązani do prowadzenia godnego, etycznego życia.

Członkiem Kościoła zostaje się poprzez wpisanie do księgi członkowskiej kongregacji lub regularne uczęszczanie na spotkania religijne i praktykowanie unitariańskiej duchowości, rytuałów i wspólnotowej społeczności.

Kościół deklarował, że w 2024 r. posiadał 1 zbor w Warszawie, 3 osoby duchowne, liczył 220 wiernych.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Unitariańskiego wynosiła 22.

W co wierzymy?

- Wierzymy w jedynego Boga i jedność świata.** Nie ma zasadniczego konfliktu między wiarą i nauką, sacrum i profanum – ponieważ wszystko ma swoje źródło w tej samej rzeczywistości Wszechświata.
- Wierzymy w wartość i godność każdego człowieka.** Wszyscy ludzie mają równe prawo do życia, wolności i sprawiedliwości. Życie człowieka jest ważniejsze od jakiegokolwiek ideologii i filozofii.
- Wierzymy w wolność wyznawania religii.** Każdy człowiek ma prawo do własnej religii, do wyrażania otwarcie swoich poglądów religijnych oraz swobodnego wypowiedzania się w kwestiach wiary – bez obaw przed potępieniem i prześladowaniem.
- Wierzymy w równouprawnienie różnych religii.** Wszystkie religie, niezależnie od czasu, w którym powstały i kultur do których należą – posiadają wartości nie tylko dla swoich wyznawców, ale również dla wszystkich ludzi chcących je zrozumieć.
- Wierzymy w autorytet ludzkiego rozumu i sumienia.** Najwyższym sędzią w sprawach religii nie są dogmaty ani duchowni kościołów, ale osobisty wybór i decyzja każdego człowieka.
- Wierzymy w nieustające poszukiwanie i dociekanie Prawdy.** Jeżeli rozum i serce są w pełni wolne i otwarte, człowiek może dokonać cennych i wspaniałych odkryć.
- Wierzymy w etyczną wartość religii.** Naturalnym rezultatem i świadectwem dobrej wiary są dobre uczynki oraz zaangażowanie w pracę dla innych.
- Wierzymy w sprawczą siłę miłości.** Podstawowym prawem wspólnoty ludzkiej jest prawo miłości, które dba o dobro innych, nikogo nie krzywdzi i niczego nie niszczy.

Źródło: <https://uupl.wordpress.com/unitarianizm-uniwersalistyczny/kim-jestesmyw-co-wierzymy/>.

Źródło: <https://uupl.wordpress.com/unitarianizm-uniwersalistyczny/kim-jestesmyw-co-wierzymy/>.

Chrześcijański Związek Wyznaniowy „Źródło” The Christian Religious Association „Source”

1.5.09

Adres: 10-190 Olsztyn, ul. Wodna 9A

Data rejestracji: 1997 r.
Date of registration: 1997

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 139 No. in the register of churches and other religious associations: 139	Data wpisu: 23.12.1997 r. Date of entry: 23.12.1997
---	--

Związek wyznaniowy o credo religijnym zbliżonym do protestanckich zasad wiary. Uznaje Pismo Święte za jedyne źródło prawd, kluczowy dla zbawienia charakter ofiary Chrystusa oraz wiarę wiernych za niezbędną i wyłączną odpowiedź człowieka w jego relacji z Bogiem.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Chrześcijańskiego Związku Wyznaniowego „Źródło” wynosiła 5.

Podstawowe założenia doktrynalne wyznania

- Związek Wyznaniowy uznaje jako zasadę i normę wiary i życia, księgi kanoniczne Pisma Świętego.
- Członkowie Związku Wyznaniowego wierzą i wyznają wiarę i według niej żyją, opartą na głównych treściach Pisma Świętego i jego zobowiązującej wykładni.
- Związek Wyznaniowy pozostaje w jedności wiary i moralności z Kościołem Katolickim w Rzeczypospolitej Polskiej.
- Cel chrześcijańskiej świętości jest jeden dla wszystkich chrześcijan, ale różne są drogi i formy jego osiągnięcia. W każdym jednak stanie życia jedno jest decydujące: radykalne wypełnianie pierwszego i najważniejszego przykazania, przykazania miłości Boga nade wszystko i bliźniego jak siebie samego.

Źródło: za dokumentacją w organie rejestrowym MSWiA, kopia w zbiorach Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości (WH AGH), Kraków.

Source: za dokumentacją w organie rejestrowym MSWiA, kopia w zbiorach Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości (WH AGH), Kraków.

Mesjańska Społeczność Wywołanych The Messianic Community of Invoked

1.5.10

Adres: 66-400 Gorzów Wielkopolski, ul. Grobla 3

Data rejestracji: 1998 r.
Date of registration: 1998

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 141 No. in the register of churches and other religious associations: 141	Data wpisu: 08.01.1998 r. Date of entry: 08.01.1998
---	--

Jak informują przedstawiciele tej wspólnoty, zbór jest „społecznością ludzi wierzących w Jezusa Chrystusa, oczekujących Jego przyjścia, zachowujących Jego Słowo i wiarę, której Głową jest sam Jezus Chrystus”. Nowi członkowie przyjmowani są przez osobistą chęć i wyznanie wiary w zbawienie w Chrystusie i chrzest wiary.

Wcześniej Kościół działał pod nazwą Zbór w Opolu – „Społeczność Wywołanych”.

Województwa Voivodships	Wyznawcy Adherents	Duchowni Clergy	Zbory/misje Protestant communities/ mission
Ogółem Total	2010	30	3
	2016	16	2
	2018	19	1
Lubuskie	19	2	1

Zasady wiary Zboru w Opolu (załącznik do statutu)

Wierzymy w jedyne Boga Jahwe – stwórcy wszechświata, który z miłości do ludzi posłał na świat swojego jedyne syna – Jezusa Chrystusa.

Wierzymy, że Syn Boży Jezus Chrystus odwiecznie istniejący z Ojcem, jest wykonawcą Jego woli w dziele stworzenia i zbawienia, (...).

Wierzymy, że Jezus Chrystus jest arcykapłanem naszego wyznania, jedyną Głową Zboru, którego jesteśmy członkami.

Źródło: *Zasady wiary Zboru w Opolu*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 806.

Source: *Zasady wiary Zboru w Opolu*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 806.

Kościół Miłosierdzia Jezusowego The Church of Jesus' Mercy

1.5.11

Adres: 87-100 Toruń, ul. Szosa Chełmińska 128a m. 1

Data rejestracji: 2001 r.
Date of registration: 2001

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 153
No. in the register of churches and other religious associations: 153

Data wpisu: 06.07.2001 r.
Date of entry: 06.07.2001

Kościół Miłosierdzia Jezusowego jest wywodzącym się z chrześcijaństwa nowym ruchem religijnym.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Miłosierdzia Jezusowego wynosiła 6.

Członkowie społeczności Kościoła, kierując się wiarą i nauką Chrystusa, odmawiają udziału w wojnach i uczestniczenia w przygotowaniach do nich przez pełnienie służby wojskowej; potępiają wszelkie formy manipulowania świadomością ludzką mające na celu ubezwłasnowolnienie, odrzucają środki przymusu w każdej postaci.

Kościół uznaje zwierzęta za swoich przyjaciół, nie zabrania jednak spożywania ich mięsa, jeśli wynika to z racjonalnych potrzeb. Zdecydowanie Kościół potępia wszelkie formy znęcania się i nieuzasadnione zabijanie.

Źródło: za dokumentacją rejestracyjną złożoną w MSWiA, s. 3

Source: za dokumentacją rejestracyjną złożoną w MSWiA, p. 3.

Stolica Boża i Barankowa Apostołów w Duchu i w Prawdzie, Alfa-Omega, Początek i Koniec

The Divine and Lamb Capital of the Apostles in the Spirit and in Truth, Alpha-Omega, Beginning and End

1.5.12

Adres: 48-300 Nysa, ul. Wojska Polskiego 43A

Data powstania na terenie Polski: 1953 r.
Date of establishment in Poland: 1953

	Lata Years	Członkowie Members	Duchowni Clergy
Ogółem Total	2000	17	17
	2005	16	16
	2010	15	15
	2015	15	15
	2020	15	15
	2022	15	15
	2023	15	15
	2024	12	12

Stolica Boża i Barankowa została założona przez Bernarda Wilka (1906–1994) i jest polskim nowym ruchem religijnym wywodzącym się z chrześcijaństwa. W swoim nauczaniu Wilk łączył idee marksizmu i chrześcijaństwa. Nie jest zarejestrowane w rejestrze kościołów i związków wyznaniowych MSWiA. Nie posiada osobowości prawnej i struktur organizacyjnych. Wszyscy wyznawcy nazywają siebie „braćmi” i „siostrami”. Siedziba wyznania znajduje się w Nysie, wyznanie działa na terenie woj. opolskiego.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2011 r. liczba osób deklarujących przynależność do Stolicy Bożej i Barankowej Apostołów w Duchu i w Prawdzie, Alfa-Omega, Początek i Koniec mieściła się w przedziale od 1 do 99. W NSP 2021 odnotowano brak deklaracji przynależności do Stolicy Bożej i Barankowej Apostołów w Duchu i w Prawdzie, Alfa-Omega, Początek i Koniec.

"Bóg wojen nie prowadzi! Komunizm wojen nie prowadzi! Alfa i Omega. Proletariusze wszystkich krajów, łączcie się! – Jedna owczarnia i jeden pasterz".

Źródło: hasło niesione przez członków wspólnoty w pochodzie pierwszomajowym w roku 1970, za: <https://religie.wiara.pl/doc/471857>. Stolica-Boza-i-Barankowa-Niebieski-komunizm/2.

Source: hasło niesione przez członków wspólnoty w pochodzie pierwszomajowym w roku 1970, za: <https://religie.wiara.pl/doc/471857>. Stolica-Boza-i-Barankowa-Niebieski-komunizm/2.

Kościół Chrześcijan w RP

The Christian Church in the Republic of Poland

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 55
No. in the register of churches and other religious associations: 55

Data wpisu: 1991 r.
Date of entry: 1991

Wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 1998 r.

Zbór Chrześcijan we Wschowie

The Christian Church in Wschowa

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 90 No. in the register of churches and other religious associations: 90	Data wpisu: 1994 r. Date of entry: 1994
---	--

W 1997 r. nastąpiło rozwiązanie związku. Wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 1998 r.

4.4. Islam

4.4. Islam

Grupa 2

Group No. 2

Nazwa „islam” pochodzi od arabskiego słowa al-islām, oznaczającego oddanie Bogu, pogodzenie się z jego wolą. Islam to jedna z trzech wielkich religii monoteistycznych, obok chrześcijaństwa i judaizmu. Jego początek sięga VII w. n.e. Sami muzułmanie określają swoją religię jako abrahamową, co oznacza nie tylko przyjęcie wspólnych z judaizmem i chrześcijaństwem starotestamentowych bohaterów wiary. Wyznawcy tych religii zasadniczo nie są traktowani przez muzułmanów jako niewierni, ponieważ częścią tego samego miłosiernego Boga (w przeciwieństwie do wyznawców religii politeistycznych). Wszystkie trzy systemy religijne głoszą istnienie piekła, raju, aniołów i szatana. Powstały najpóźniej islam uważa się za zwieńczenie religijnej ewolucji, u początku której stały obie monoteistyczne tradycje.

Jak wierzą muzułmanie, ich religia została objawiona przez Boga prorokowi Mahometowi (arabski Muhammad Ibn Abd Allah). Uważany jest on za „wysłannika Boga” (arabski rasul Allah), ale nie posiada boskiej natury.

Podstawy wspólne wszystkim odłamom islamu to wiara w Boga osobowego (ściśle monoteizm), prorocza misja Mahometa, jako ostatniego wśród proroków oraz prawdy wiary zawarte w *Koranie*, świętej księdze dla muzułmanów. Należy podkreślić, że wcześniejszymi prorokami w „łańcuchu proroków” byli m.in. Noe, Abraham, Mojżesz czy wreszcie Jezus. Ponadto, podobnie jak w chrześcijaństwie, na rozwój teologii i filozofii muzułmańskiej miało wpływ dziedzictwo filozofii greckiej i hellenistycznej, tj. platonizmu, arystotelizmu czy plotynizmu. Muzułmanie za objawione uznają też *Torę*, *Księgi Dawidowe* i *Ewangelię*.

Koran został opracowany po śmierci Mahometa. Ta święta księga składa się z 114 rozdziałów zwanych surami. Uzupełnia ją tradycja proroka Mahometa zwana *Sunną**. *Koran* i *Sunna* stanowią fundament islamu i prawa muzułmańskiego, które jest uważane za niezmiennie i objawione. Prawo to dotyczy życia doczesnego. Oprócz kwestii ściśle religijnych, jak zasady kultu, reguluje ono także dziedziny życia, jak handel czy administrowanie państwem.

Zasady wiary islamu streszcza tzw. pięć filarów islamu. Są nimi:

1. Szachada, która jest wyznaniem wiary: „Nie ma Boga oprócz Allaha, a Mahomet jest jego prorokiem”.
2. Salat, czyli modlitwa odmawiana 5 razy dziennie z twarzą skierowaną ku Mekce.
3. Zakat, czyli jałmużna stanowiąca 1/40 dochodu.
4. Saun, czyli post obowiązujący w miesiącu Ramadan od wschodu do zachodu słońca.
5. Hadżdż, czyli pielgrzymka do Mekki, którą każdy muzułmanin powinien w miarę możliwości odbyć chociaż raz w życiu.

W przeszłości za szóstą zasadę islamu uważano w niektórych nurtach islamu (wahabici, charydżyci) dżihad, czyli wojnę za wiarę. Przyczyniła się ona znacznie do ekspansji tej religii. Ewolucja islamu wiąże się z przeobrażeniami tej religii w trakcie rozszerzania się jej zasięgu terytorialnego (gdy islam stykał się z innymi tradycjami kulturowymi), rozbiem polityczno-religijnym. Doprowadziło ono do powstania szyizmu

oraz prób integracji podejmowanych przez synkretyczny ruch sufizmu i nowożytne ruchy reformatorskie. Powstanie szyizmu wiąże się ze sporami o sukcesję po Mahomecie.

We współczesnym islamie występują różne odłamy różniące się szczegółami doktrynalnymi. Wśród największych możemy wyróżnić następujące:

- **Sunnizm**, który wykształcił się w czasie walk politycznych w początkowym okresie istnienia islamu. Odłami ten jest w opozycji do szyizmu. Przedstawiciele sunnickiej wersji islamu uważają, że „następca” Proroka jest kalifem*, wyłącznie jako władca nowo założonej gminy, bez posiadania jakiegś szczególnej wiedzy pozwalającej interpretować nauki religijne. Sunnici stanowią około 80–90% wszystkich wyznawców islamu, co czyni ich największą grupą w tej religii. Oprócz *Koranu* uznają oni *Sunnę** jako drugie główne źródło wiedzy religijnej. Z sunnizmu wyłonił się ruch reformatorski o charakterze religijno-politycznym zwany salafizmem. Postuluje on powrót do pierwotnych źródeł islamu, czyli religii przodków, poprzez odrzucenie naleciałości wykształconych w procesie historyczno-społecznym.
- **Szyizm**, którego członkowie wierzą, że imamowie są potomkami i kontynuatorami dzieła Mahometa. Według szyitów prawo może być nadal tworzone, a następcy Proroka posiadają wiedzę pozwalającą interpretować nauki religijne. Należy dodać, że sam szyizm skupia w sobie różne nurty, m.in. imamici (uznający 12 imamów*), isma'ilici (uznający 7 imamów) oraz zajdyci (uznający 5 imamów).
- **Charydżyzm**, który powstał najwcześniej (657 r., w trakcie bitwy pod Siffin), w wyniku sporu o sukcesję tronu Kalifa*. Cechuje go dosłowna interpretacja *Koranu*, surowość, wręcz fundamentalistyczna postawa łącząca w sobie egalitaryzm, zgodnie z którym każdy prawy muzułmanin może zostać kalifem. W przeciwieństwie do szyizmu nie jest to funkcja zarezerwowana dla przedstawicieli wybranych klanów. Jednocześnie, zgodnie z surową etyką, osoba popełniająca grzech ciężki zostaje uznana za niewierną. Wyróżnia się 5 gałęzi charydżyzmu: azrakitów, sufrytów, ibadyców, harūrija, nadzdyców.

Islam jest religią, w której sfery świecka i religijna są ze sobą ściśle połączone. Religia reguluje nie tylko życie indywidualne każdego muzułmanina, ale i społeczne (prawo szariatu). Władza w krajach muzułmańskich ma często charakter teokratyczny – prawo religijne jest tożsame z prawem państwowym.

W 2020 r. na świecie żyło ok. 2 mld muzułmanów, co stanowiło 25,6% całej populacji ludzkości. Czyni to islam drugą pod względem liczby wyznawców religią na świecie. Najwięcej muzułmanów mieszka w południowej Azji (m.in. w Indonezji, Pakistanie, Indiach i Bangladeszu)³², Afryce Północnej i Środkowej, a także na Bliskim Wschodzie.

W Polsce islam pojawił się pod koniec XIV w., gdy książę Witold zezwolił Tatarom pełniącym u niego służbę osiedlić się na pograniczu litewsko-krzyżackim. Największa liczba muzułmanów zamieszkiwała ziemie Rzeczypospolitej w wieku XVIII (ok. 100 tysięcy). Wielu z nich pełniło służbę wojskową w chorągwiach tatarskich. W okresie międzywojennym liczba wyznawców tej religii nie przekraczała 10 tysięcy.

³² Źródło: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/muslim-population-change/>.
Source: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/muslim-population-change/>.

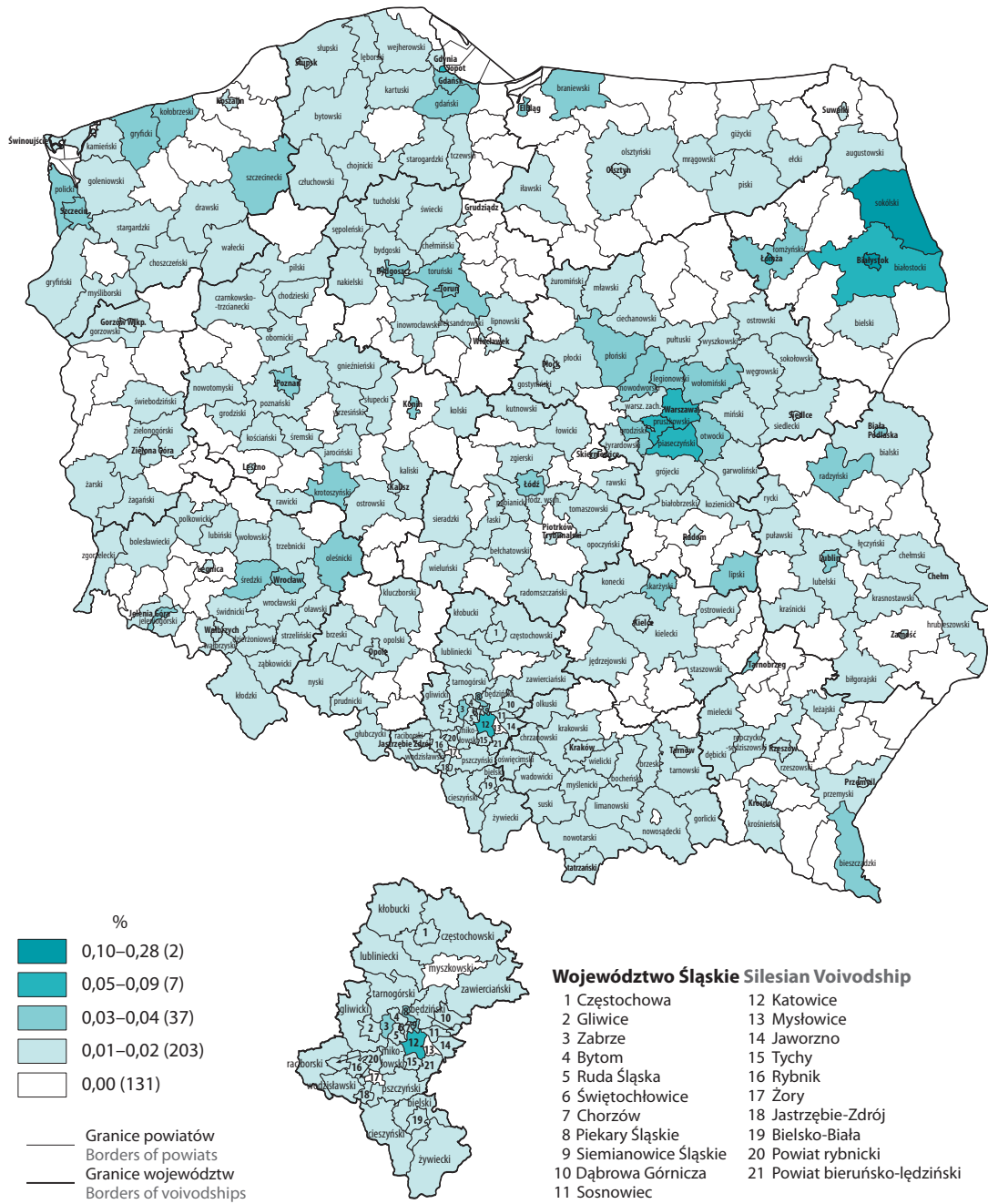
Tablica 4.2. Liczba muzułmanów w poszczególnych regionach świata w 2020 r.
 Table 4.2. Muslim population by region of the world in 2020

Regiony Regions	Szacowana liczba w tys. Estimated Muslim population in thous.	Procent (udział) w ogólnej populacji danego regionu Percentage of population that is Muslim	Udział w populacji na świecie Share of world population
Świat – razem The World – total	2022590	25,6	100,0
Azja – Pacyfik Asia – Pacific	1187660	26,1	58,7
Bliski Wschód – Północna Afryka Middle East – North Africa	414110	94,2	20,5
Afryka Subsaharyjska Sub-Saharan Africa	368640	32,8	18,2
Europa Europe	45510	6,0	2,2
Ameryka Północna North America	5910	1,6	0,3
Ameryka Łacińska – Karaiby Latin America – Caribbean	750	0,1	0,0

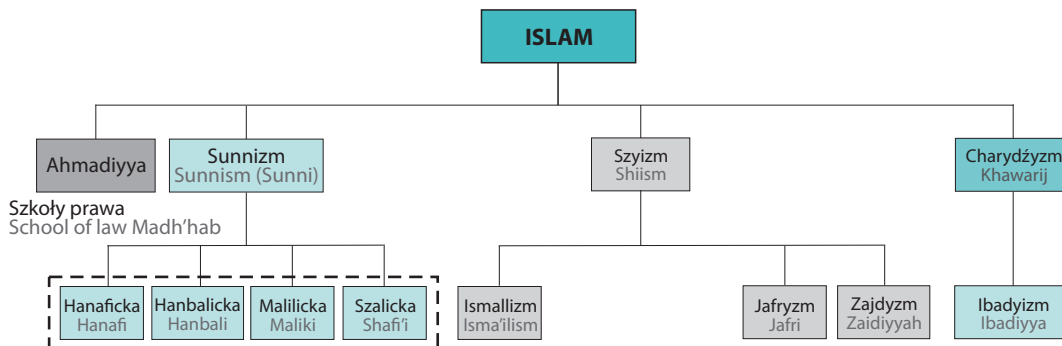
Źródło: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/muslim-population-change/> (01.07.2025).
 Source: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/muslim-population-change/> (01.07.2025).

Mapa 4.24. Ludność deklarująca przynależność do islamu (grupy wyznań muzułmańskich) w 2021 r. według NSP 2021

Map 4.24. Population declaring affiliation with the Muslim religious group in 2021 based on the 2021 National Census

Schemat 4. Główne nurty islamu
Scheme 4. The major branches of Islam

Źródło: opracowano na podstawie www.wikiwand.com/en/ISLAM (3.10.2019).
Source: prepared on the basis of www.wikiwand.com/en/ISLAM (3.10.2019).

Koran, sura Otwierająca – Al-Fatiha

1. W imię Boga Miłosiernego i Litościwego!
2. Chwała Bogu, Panu światów,
3. Miłosiernemu i Litościwemu,
4. Królowi Dnia Sądu.
5. Oto Ciebie czcimy i Ciebie prosimy o pomoc.
6. Prowadź nas drogą prostą,
7. drogą tych, których obdarzyłeś dobrodziejstwami;
nie zaś tych, na których jesteś zagniewany, i nie tych, którzy błędzą.

Źródło: za przekładem J. Bielawskiego, w: *Koran*, Warszawa 1986.
Source: trans. J. Bielawski, in the *Quran*, Warsaw 1986.

4.4.1. Sunnici

4.4.1. Sunni

Grupa 2.1

Group No. 2.1

Muzułmański Związek Religijny w RP

The Muslim Religious Union in the Republic of Poland

2.1.01

Adres:	15-207 Białystok, ul. Piastowska 13F	
E-mail:	mzr@mzr.pl	www.mzr.pl
Data powstania na terenie Polski: 1925 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1925	Data rejestracji: 1936 r. Date of registration: 1936	

Gmina wyznaniowa Faith community	Członkowie Members	Imamowie Imams	Meczet i domy modlitwy Mosques and prayer houses
Ogółem Total	2007	604^a	18
	2010	1061	20
	2015	773	18
	2020	510	8^b
	2022	469	9^b
	2023	498	9^b
	2024	490	9^b
Białystok	82	2	1
Bohoniki	231	2 ^b	1
Gdańsk	76	1	1
Kruszyniany	60 ^c	1	1
Warszawa-FATIĤ	20	1	–
Warszawa-Kaukaz	21	1	–

a Dotyczy tylko danych z niektórych gmin wyznaniowych. b W tym jeden nauczyciel. c Dane szacunkowe.
a Only refers to data from certain religious communities. b Of which one teacher. c Estimate.

Muzułmański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej jest najstarszą muzułmańską grupą wyznaniową w Polsce. Wywodzi się ona z ponad 600-letniej tradycji islamu w naszym kraju. Opiera swoją naukę na *Koranie* i *Sunnie*.

Przed II wojną światową mużułmanie w zaborze rosyjskim skupieni byli w gminy wyznaniowe, podlegały one muftiemu z Krymu. Po odzyskaniu przez Polskę niepodległości zaistniała potrzeba stworzenia organizacji, która skupiałaby wszystkich mużułmanów w odrodzonym państwie. W ten sposób w 1925 r. Wszepolski Zjazd Gmin Muzułmańskich powołał niezależną organizację wyznaniową Tatarów Polskich – Muzułmański Związek Religijny w RP na czele z Muftim na Rzeczpospolitą Polską. W latach międzywojennych Związkowi podlegało 19 gmin wyznaniowych, czynnych było 18 meczetów i 2 domy modlitwy. Wydawane były trzy pisma: „Rocznik Tatarski”, „Życie Tatarskie” i „Przegląd Islamski”. Szacuje się, że przed II wojną światową w granicach Polski mieszkało ok. 6000 Tatarów. Po II wojnie światowej i zmianie granic Polski większość ludności tatarskiej znalazła się poza granicami kraju. Tatarzy jako przesiedleńcy zaczęli przenosić się na tereny Ziemi Odzyskanych, w ten sposób skupiska tatarskie powstały w Gdańsku, Gorzowie Wielkopolskim, Trzciance, Szczecinie, Wrocławiu czy Oleśnicy.

Na czele Związku stoi Najwyższe Kolegium Muzułmańskie będące organem wykonawczym, natomiast organem ustawodawczym jest Wszepolski Kongres Muzułmański.

W 2004 r. na XV Nadzwyczajnym Wszepolskim Kongresie MZR w RP powołano (pierwszego po wojnie) Muftiego, którym został Tomasz Miśkiewicz.

Strukturę organizacyjną Związku tworzą gminy wyznaniowe. Każda gmina ma siedzibę i określone terytorium działania. Gminy organizują życie religijne swoich członków. Gminy posiadają osobowość prawną.

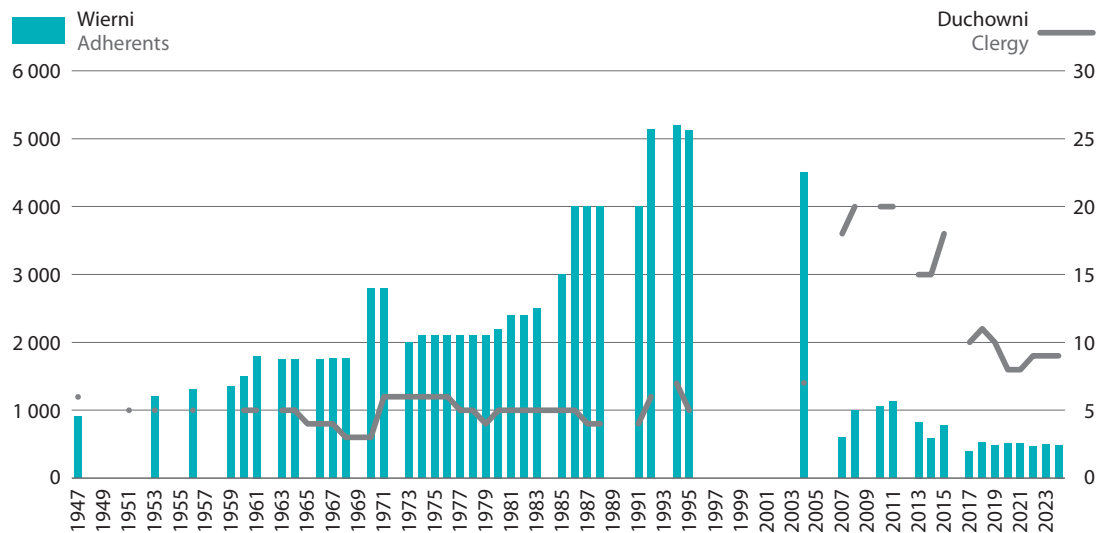
Związek dysponuje domami i salami modlitwy oraz Centrami Kultury Islamu, w których odbywają się modlitwy oraz prowadzona jest działalność informacyjna. Centra takie istnieją w: Suchowoli, Raszynie, Warszawie. Ponadto w Białymstoku i Warszawie działają dwie świetlice dla dzieci. Cmentarze mużułmańskie (mizary) znajdują się w: Bohonikach, Kruszyńianach, Warszawie, Studziance i Zastawku. Związek posiada cztery meczety: zabytkowe w Bohonikach i Kruszyńianach oraz w Gdańsku i otwarty w 2021 r. w Białymstoku.

Związek obejmuje pomocą charytatywną: dzieci, wdowy i uchodźców (Czeczenów i Tatarów krymskich). Wydaje kwartalnik „Przegląd Tatarski” oraz publikacje książkowe.

Muzułmański Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej ma uregulowany status prawny ustawą z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 30, poz. 240, z późn. zm.).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Muzułmańskiego Związku Religijnego w RP zadeklarowało 2209 osób.

Wykres 4.73. Wierni i duchowni Muzułmańskiego Związku Religijnego
Chart 4.73. Adherents and clergy of the Muslim Religious Union

Bóg

Allah jest miłościwym

Wiele osób twierdzi, że Allah jest okrutnym i surowym Bogiem. Nic bardziej mylnego. Wszystkie sury (rozdziały Koranu – świętej księgi muzułmanów), za wyjątkiem jednej, zaczynają się od słów:

W imię Boga Miłosiernego Litościwego.

Sam Prorok Muhammad powiedział:

Allah jest bardziej kochający i łagodny niż matka dla swojego ukochanego dziecka.

Allah stworzył człowieka zdolnego do popełniania grzechów, nie zostawił go jednak bezradnego. Bóg przekazał ludzkości, że dopóki będą modlić się do Niego z nadzieją, przebaczy On grzesznikom. Nigdy nie wolno wątpić w boże miłosierdzie.

Antropomorfizacja Boga

Islam zakazuje przedstawiania Boga w jakiegokolwiek ludzkiej formie ani ukazywania Go jako obdarzonego łaską wybrane jednostki lub narody z powodu ich dobrobytu, siły lub rasy. Bóg uczynił wszystkich ludzi równymi i sprawił, iż mogą wyróżniać się i zyskać Jego łaskę tylko poprzez cnotę i pobożność.

(...)

Źródło: <https://mzr.pl/dogmaty-wiary/>.

Source: <https://mzr.pl/dogmaty-wiary/>.

Liga Muzułmańska w RP

The Muslim League in the Republic of Poland

2.1.02

Adres:	02-389 Warszawa, Al. Bohaterów Września 23 ³³	
E-mail:	sekretariat@islam.info.pl	www.islam.info.pl
Data powstania na terenie Polski: 2001 r. Date of establishment on the territory of Poland: 2001	Data rejestracji: 2004 r. Date of registration: 2004	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 158 No. in the register of churches and other religious associations: 158	Data wpisu: 06.01.2004 r. Date of entry: 06.01.2004	

Województwa Voivodships	Osoby uczestniczące w nabożeń- stwach People participating in services	Członkowie Members	Imamowie/ pedagodzy Imams/ teachers	Domy modlitwy Houses of prayer	Jednostki kościelne Church units	Udzielone śluby ^b Marriages performed ^b
Ogółem Total	2006	208	13	5	.	.
	2010	3800^a	.	8	5	11
	2020	15400^a	342	17	12	8
	2022	15250	268	23	13	9
	2023	14950^a	286	23	14	10
	2024	15500^a	213	24	13	9
Dolnośląskie	1500	16	3	1	1	10
Kujawsko-pomorskie	250	25	1	1	–	2
Lubelskie	800	15	2	1	1	–
Łódzkie	1000	15	1	1	–	3
Małopolskie	2000	22	3	2	1	5
Mazowieckie	5000	23	5	1	1	35
w tym of which Warszawa	4000	23	5	1	1	35
Podkarpackie	150	2	1	1	–	–
Podlaskie	300	15	1	1	1	2
Śląskie	2000	40	3	2	2	10
Wielkopolskie	2000	25	3	1	1	7
Zachodniopomorskie	500	15	1	1	–	–

a Dane szacunkowe. b Śluby muzułmańskie (charakter duchowy) są udzielane po przedstawieniu aktu ślubu USC.

a Estimates. b Muslim marriages (spiritual in nature) are performed after presentation of a marriage certificate from the Civil Registry Office.

Liga Muzułmańska w Polsce powstała w roku 2001. Zrzesza, poza polskimi konwertytami, mieszkających w Polsce wyznawców islamu, którzy nie identyfikują się z tradycją tatarską Muzułmańskiego Związku Religijnego.

Do podstawowych celów Ligi należą: organizacja życia religijnego muzułmanów, reprezentowanie interesów społeczności muzułmańskiej na forum krajowym i międzynarodowym, organizowanie i świadczenie pomocy i opieki dla muzułmanów, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet i dzieci.

Źródłem wiary są księgi objawione – *Koran* oraz *Sunna*, czyli tradycja Proroka Muhammada. Muzułmanin zobowiązany jest do codziennej modlitwy pięć razy dziennie: o świcie, w południe, po południu, wieczorem i w nocy. Jest to modlitwa indywidualna, ale może być także wykonywana zbiorowo. Typowo zbiorowe modlitwy odbywają się w każdy piątek. W miesiącu Ramadan, obowiązują post i specjalne modlitwy zbiorowe zwane Tarawih. W roku obowiązują dwa ważne święta: Id al-Fitr – po zakończeniu postu oraz Id al-Adha (Święto Ofiarowania) – na pamiątkę ofiarowania przez Abrahama swego syna.

³³ Adres do korespondencji: 60-272 Poznań, ul. Biedrzyckiego 13.

Liga posiada 11 oddziałów: mazowiecki, lubelski, podlaski, śląski, dolnośląski, wielkopolski, małopolski, łódzki, kujawsko-pomorski, pomorski oraz podkarpacki. Prowadzi działalność oświatowo-wychowawczą. Prowadziła działalność charytatywną wśród uchodźców i powodzian, rozdając odzież, książki i udzielając wsparcia duchowego. Kontynuowała również wydawanie czasopisma „As-Salam”.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Ligi Muzułmańskiej w RP zadeklarowały 1024 osoby.

Islam

Islam, najprościej mówiąc, oznacza pokój: pokój z Bogiem, z wszelkim Jego stworzeniem i spokój wewnętrzny – poprzez całkowite poddanie się woli oraz przewodnictwu Boga.

Islam nie jest nową wiarą. Według muzułmanów niesie to samo przesłanie, które Bóg objawił za pośrednictwem wszystkich swoich proroków do każdego narodu. Dla jednej piątej ludności świata islam jest nie tylko religią, lecz również sposobem życia.

Islam opiera się na założeniu, że najwyższą władzę nad nami ma Bóg. Bycie muzułmaninem nie wiąże się z koniecznością rezygnacji z własnej kultury czy tradycji, tylko z przyjęciem prostych i logicznych zasad niezbędnych dla osiągnięcia spokoju i lepszej jakości życia. (...)

Źródło: <https://www.islam.info.pl/islam/>.

Source: <https://www.islam.info.pl/islam/>.

4.4.2. Szyici

4.4.2. Shiites

Grupa 2.2

Group No. 2.2

Stowarzyszenie Jedności Muzułmańskiej

The Association of Islamic Unity

2.2.01

Adres:	02-668 Warszawa, ul. Pieńkowskiego 4 m. 91	
E-mail:	info@al-islam.org.pl	www.shiapoland.com
Data powstania na terenie Polski: 1937 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1937	Data rejestracji: 1989 r. Date of registration: 1989	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 33 No. in the register of churches and other religious associations: 33	Data wpisu: 31.01.1990 r. Date of entry: 31.01.1990	

Lata Years	Członkowie Members	Duchowni Clergy
Ogółem Total		
2000	55	2
2005	57	4
2010	60	3
2015	51	3
2020	51	3
2022	52	3
2023	53	3
2024	70	3

Stowarzyszenie jest wspólnotą szyicką pozostającą w łączności duchowej z innymi wspólnotami szyickimi na świecie, w szczególności z szyitami żyjącymi w Islamskiej Republice Iranu. Ruch szyicki opiera swoje nauki na *Koranie*, *Sunnie* i naukach 12 imamów. Stowarzyszenie skupia szyitów szkoły Ithna Asheri (uznaje tzw. Dwunastu Imamów za przewodników duchowych). Ten nurt szyizmu pojawił się w Polsce w latach 80. XX w. Pracami Stowarzyszenia kieruje Naczelny Imamat reprezentowany przez Naczelnego Imama. Ma on pieczę nad religijnymi potrzebami członków Stowarzyszenia. Funkcje Naczelnym Imamów pełnili: Mahmud Taha Żuk (do 2010 r.) i Rafał Ahmed Berger (do 2025 r.). Obecnie jest nim Arek Miernik.

Stowarzyszenie posiada placówkę edukacyjną w postaci Instytutu Muzułmańskiego. Publikuje w języku polskim literaturę muzułmańską. Uczestniczy aktywnie w licznych konferencjach i sesjach naukowych oraz spotkaniach ekumenicznych.

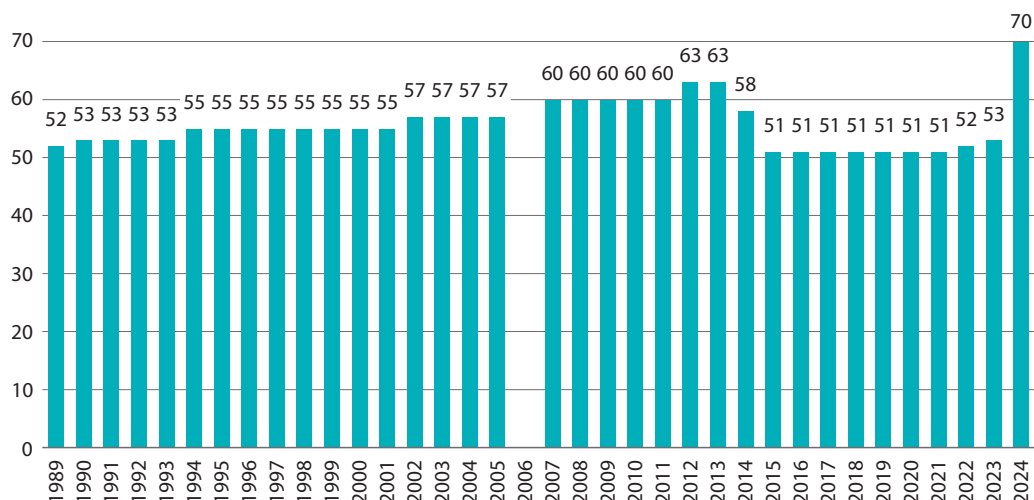
Do zobowiązań wyznawców należą: modlitwa (pięć razy dziennie), codzienne czytanie *Koranu* i noszenie go ze sobą.

Nowi członkowie przyjmowani są przez wyznanie wiary przed imamem w obecności świadków. Przyjęcie do Stowarzyszenia nie ma formy religijnej inicjacji, a jedynie deklaracji słownej i pracy na rzecz wspólnoty.

Najliczniejsze grupy członków Stowarzyszenia mieszkają w woj. mazowieckim (45) i warmińsko-mazurskim (19).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Stowarzyszenia Jedności Muzułmańskiej wynosiła 106.

Wykres 4.74. Wierni Stowarzyszenia Jedności Muzułmańskiej
Chart 4.74. Adherents (faithfuls) of the Association of Islamic Unity

Czym jest szyizm?

(...) Szyici utrzymują, że chociaż objawienie ustało wraz ze śmiercią Proroka, nadal trwała potrzeba duchowego, moralnego i praktycznego przewodnictwa w dalszym wprowadzaniu islamu w życie przez muzułmanów. Przed swym odejściem Prorok wyznaczył więc pierwszego z tych imamów, Alego ibn Abi Taliba, na swojego następcę. Każdy z Imamów wyznaczał natomiast z kolei następnego, zgodnie z wolą Boga.

Najbardziej podstawową cechą szyickiej odmiany islamu, na której opiera się większość jej fundamentalnych koncepcji, idei oraz prawodawstwa, jest uznanie zwierzchnictwa owych dwunastu Imamów we wszystkich dziedzinach, poczynając od interpretacji *Koranu*, poprzez przewodnictwo duchowe, a na władzy politycznej kończąc. Istnienie w każdej epoce Imama z Ahluł Bejt jest według szyizmu teologiczną koniecznością i jest on uważany za prowadzonego przez samego Boga oraz chronionego przed grzechem i omyłnością.

Źródło: <https://al-islam.org.pl/szyizm/>.

Source: <https://al-islam.org.pl/szyizm/>.

Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul-Bayt The Ahl-ul-Bayt Islamic Assembly

2.2.02

Adres:	05-840 Brwinów, ul. Moszna 4A ³⁴	
E-mail:	info@abia.pl	www.abia.pl
Data powstania na terenie Polski: 1979 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1979	Data rejestracji: 1990 r. Date of registration: 1990	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 53 No. in the register of churches and other religious associations: 53	Data wpisu: 17.12.1990 r. Date of entry: 17.12.1990	

Województwa	Voivodships	Członkowie	Members
Ogółem	Total	2000	51
		2005	55
		2010	60
		2016	6020
		2020	6034
		2022	6053
		2023	6065
		2024	6114
Dolnośląskie			262
Kujawsko-pomorskie			203
Lubelskie			254
Lubuskie			151
Łódzkie			252
Małopolskie			303
Mazowieckie			2733
w tym	of which Warszawa		2226

³⁴ Siedziba tymczasowa – adres do korespondencji: 05-800 Pruszków 1, skr. pocz. 108.

Województwa Voivodships	Członkowie Members
dok.	
Opolskie	111
Podkarpackie	206
Podlaskie	258
Pomorskie	203
Śląskie	255
Świętokrzyskie	184
Warmińsko-mazurskie	364
Wielkopolskie	209
Zachodniopomorskie	166

Początki powstania szyickiego ruchu islamskiego w Polsce sięgają 1976 r. Wtedy zaczęły się tworzyć pierwsze nieformalne grupy muzułmanów szyitów w Warszawie i jej okolicach, złożone z młodych Polaków. Trzy lata później, w 1979 r., została założona przez Ryszarda Ahmeda Rusnaka muzułmańska szyicka wspólnota wyznaniowa. Jednak dopiero po upadku komunizmu, w 1990 r. formalnie społeczność szyicka została uznana przez państwo poprzez rejestrację jej oficjalnego instytucjonalnego przedstawicielstwa w postaci Stowarzyszenia Braci Muzułmańskich. Nazwa ta obowiązywała do 2002 r. Zmiana nazwy nastąpiła po nawiązaniu kontaktów ze szkołą Ahl-ul-Bayt. Związki te zainicjowała wizyta przedstawiciela Ahl-ul-Bayt World Assembly i wielkiego ajatollaha Mohammeda Alego Taskhiri w 1993 r. Wówczas, podczas wizyty z udziałem władz Stowarzyszenia i dyplomatów z ambasady Iranu, omówiono najważniejsze problemy oraz kierunek działania organizacji.

Ojczyzną Organizacji jest Ismailia w Egipcie, gdzie ruch ten powstał.

Źródłem wiary są: *Koran* i *Sunna*. Główne zasady to: wiara w jedyne Boga, w proroków, Zmartwychwstanie i Sąd Ostateczny. Do zobowiązań wyznawców należą: modlitwa indywidualna (pięć razy w ciągu dnia), modlitwa zbiorowa w piątki oraz w okresie świąt Id al-Fitr i Id al-Adha oraz miesięczny post (w miesiącu Ramadan).

Celem Zgromadzenia jest organizacja i aktywizacja życia religijnego wyznawców oraz propagowanie ideałów islamu. Od wyznawcy wymagana jest dyscyplina ideowo-moralna, a także podporządkowanie się kierownictwu. Każdy wstępujący składa przed duchownym wyznanie wiary.

Na czele Organizacji stoi Najwyższa Rada Islamska, którą reprezentuje naczelny imam Polski. Zgromadzenie aktywnie działa w strukturach międzynarodowych, jest częścią światowego ruchu szyickiego Ahl-ul-Bayt, a więc między innymi w:

- The Ahl-ul-Bayt World Assembly – Teheran;
- The World Forum for Proximity of Islamic School of Thought – Teheran;
- The World Assembly of the Islamic Awakening – Teheran;
- The Ahl-ul-Bayt European Assembly – Hamburg;
- The Islamic European Union of Shia Scholars and Theologians – Hamburg;
- The European Assembly of Ahl-ul-Bayt Women Followers.

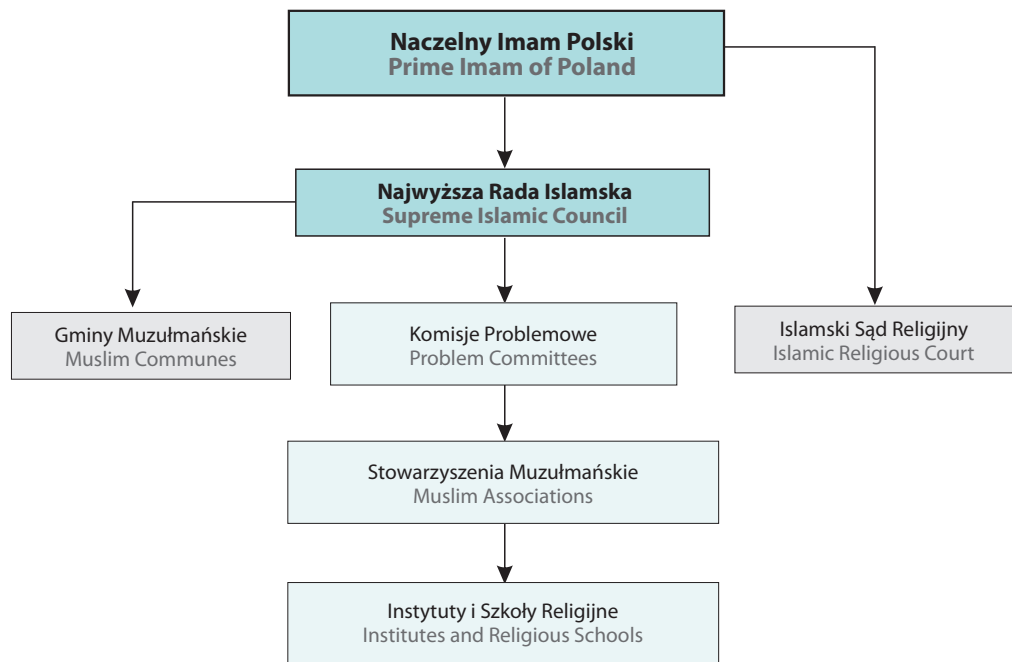
Zgromadzenie nawiązało liczne kontakty z ośrodkami obu Ameryk, Europy, Azji i Afryki.

Islamskie Zgromadzenie Ahl-ul-Bayt sprawuje opiekę religijną nad szacowaną na około 6–8 tys. wspólnotą muzułmanów szyitów zamieszkałych w Polsce.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Islamskiego Zgromadzenia Ahl-ul-Bayt zadeklarowało 1036 osób.

Według informacji podawanych przez Zgromadzenie, członkami mniejszości szyickiej są emigranci, uchodźcy, biznesmeni, studenci i dyplomaci z Iranu, Iraku, Syrii, Turcji, Egiptu, Tunezji, Maroka, Libanu, Arabii Saudyjskiej, Jemenu, Zjednoczonych Emiratów Arabskich, Omanu, Kuwejt, Indii, Bangladeszu, Pakistanu, Azerbejdżanu, Tadżykistanu, Afganistanu, Bułgarii, Rumunii, Albanii, Macedonii Północnej, Bośni i Hercegowiny, Wielkiej Brytanii, Francji, Włoch, Niemiec, Rosji, Ukrainy, a także rdzenni Polacy (głównie konwertyci) oraz nieliczni Kurdowie, Palestyńczycy i Afrykanie.

Schemat 5. Struktura organizacyjna Islamskiego Zgromadzenia Ahl-ul-Bayt
Scheme 5. The organizational structure of the Ahl-ul-Bayt Islamic Assembly

Źródło: opracowano na podstawie informacji Ahl-ul-Bayt.

Source: prepared on the basis of the information of Ahl-ul-Bayt.

Statut Islamskiego Zgromadzenia Ahl-ul-Bayt

Art. 1

Par. 2. Doktryną religijną Zgromadzenia jest Islam według tradycji szyickiej (odłamu dżafaryckiego – isna aszarijja), uznający Dwunastu Imamów i szkoły Ahl-ul-Bayt.

Par. 3. Inne islamskie szkoły prawne są obdarzone należnym szacunkiem, a ich wyznawcy cieszą się pełną wolnością w kultywowaniu rytuałów religijnych zgodnie z własnym prawodawstwem. (...)

Art. 7

Par. 1. Językiem Koranu, modlitw, obrzędów religijnych, nauk i doktryn islamskich jest język arabski, w razie potrzeby mogą być używane także inne języki (polski, angielski i farsi).

Źródło: Statut Islamskiego Zgromadzenia Ahl-ul-Bayt, w: R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 438.

Source: Statut Islamskiego Zgromadzenia Ahl-ul-Bayt, in R. Brożniak, M. Winiarczyk - Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 438

4.4.3. Inne islamskie

4.4.3. Other islamic

Grupa 2.3

Group No. 2.3

Stowarzyszenie Muzułmańskie Ahmadiyya The Ahmadiyya Muslim Association

2.3.01

Adres:	02-411 Warszawa, ul. Dymna 17	
E-mail:	info@alislam.pl	www.alislam.pl
Data powstania na terenie Polski: 1990 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1990	Data rejestracji: 1990 r. Date of registration: 1990	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 50 No. in the register of churches and other religious associations: 50	Data wpisu: 23.12.1990 r. Date of entry: 23.12.1990	

Lata Years	Członkowie Members	Imamowie Imams	Dżamaaty Djamats
Ogółem Total	2000	33	3
	2005	42	1
	2009	45	1

Islamski ruch Ahmadiyya liczy około 10 mln wyznawców w 100 krajach świata. Najliczniejsze grupy wyznawców żyją w Pakistanie, Indiach, Indonezji oraz niektórych krajach afrykańskich. Ruch został założony w Indiach w roku 1889 przez Hazrata Mirzę Ghulama Ahmada (1835–1908). Od ortodoksyjnego islamu różni go przekonanie, że założyciel ruchu jest mesjaszem (mahdim). Ortodoksyjny islam uważa, że ostatnim prorokiem był Muhammad.

W Polsce początki ruchu sięgają okresu międzywojennego, lecz po wojnie nastąpiła dłuższa przerwa w jego działalności. Organizacyjnie i doktrynalnie Stowarzyszenie podlega Khalifatul Masich, przywódcy duchowemu Ruchu Ahmadiyya. Stowarzyszenie wydaje książki i broszury religijne. Uczestniczy w konferencjach religijnych, a także organizuje prelekcje i wykłady na temat islamu. Brało też udział w licznych programach telewizyjnych i audycjach radiowych dotyczących islamu. Od kilku lat udziela pomocy uchodźcom i więźniom.

Każdy muzułmanin zobowiązany jest modlić się pięć razy dziennie, przy czym w każdy piątek powinien udać się do meczetu lub domu modlitwy, aby modlić się razem z innymi i wysłuchać kazania imama (przewodnika duchowego), a także jest zobowiązany do 30-dniowego postu w miesiącu Ramadan oraz płacenia zakat, czyli jałmużny na rzecz ubogich, potrzebujących i podróżujących.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Stowarzyszenia Muzułmańskiego „Ahmadiyya” wynosiła 41.

Mesjasz

Spółeczność Muzułmańska Ahmadiyya to jedyna w islamie organizacja, która wierzy, że długo oczekiwany Mesjasz nadszedł w osobie Mirzy Ghulama Ahmada (pokój z nim) (1835–1908) z Qadian. Ahmad (pokój z nim) uznaje siebie, w sensie metaforycznym, za drugie nadejście Jezusa z Nazaretu (pokój z nim) oraz boskiego przewodnika, którego przyjście przepowiedział Prorok islamu, Muhammad (pokój z nim). Spółeczność Muzułmańska Ahmadiyya wierzy, że Ahmada (pokój z nim), podobnie jak Jezusa (pokój z nim), zesłał Bóg, aby zakończyć religijne waśnie, potępić przelewanie krwi i odbudować pokój, moralność i sprawiedliwość. Ponad sto lat temu Ahmad (pokój z nim) przypominał swoim wyznawcom o Bożej obietnicy zabezpieczenia przesłania islamu za pośrednictwem khilafat (duchowa instytucja sukcesji prorocstwa Muhammada). Wspólnota ta uważa, że jedynie duchowe dziedzictwo instytucji Khalifatu oraz prawdziwe wartości islamu mogą ochronić ludzkość.

Źródło: <https://www.ahmadiyya-islam.org/pl/ahmadiyya-prawdziwy-islam/>.

Źródło: <https://www.ahmadiyya-islam.org/pl/ahmadiyya-prawdziwy-islam/>.

4.5. Judaizm

4.5. Judaism

Grupa 3

Group No. 3

Judaizm jest najstarszą i najbardziej jednolitą pod względem etnicznym religią monoteistyczną. Wyznają ją głównie Żydzi i z tym narodem oraz z jego dziejami religia ta jest ściśle związana. Judaizm dopuszcza możliwość przyjmowania wyznawców innego pochodzenia etnicznego po spełnieniu określonych warunków. Religijna doktryna judaizmu wywodzi się z pierwszych pięciu ksiąg Starego Testamentu (*Tora*), i jest uzupełniona rabinicznym kodeksem religijno-prawnym – *Talmudem* – który dostarcza wykładni prawd biblijnych. Podstawowym elementem judaizmu jest wiara w jedyne Boga, który zawarł przymierze z narodem żydowskim, uznając go za naród wybrany. Istotnym elementem tej doktryny jest również wiara w to, że z narodu żydowskiego wyjdzie Mesjasz, który zbawi ludzkość i ustanowi królestwo Boże na ziemi. Najpowszechniej akceptowaną próbą kodyfikacji zasad wywodzących się z *Biblii* i *Talmudu* jest zbiór 13 artykułów opracowanych przez Majmonidesa (1135–1204): 1) Istnieje Bóg Stwórca. 2) Bóg jest jeden. 3) Bóg jest bezcielesny. 4) Bóg jest wieczny. 5) Tylko Bogu należy oddawać cześć. 6) Prorocy byli wysłaniami Boga i należy wierzyć ich słowom. 7) Mojżesz był największym ze wszystkich proroków. 8) Bóg objawił Mojżeszowi Prawo na Synaju. 9) Prawo objawione przez Boga nigdy się nie zmieni. 10) Bóg jest wszechwiedzący. 11) Człowiek otrzyma zapłatę za swe uczynki na tym i na tamtym świecie. 12) Należy wierzyć w nadejście Mesjasza. 13) Należy wierzyć w zmartwychwstanie zmarłych.

Przystąpienie do gminy następuje poprzez obrzezanie chłopca w ósmym dniu życia. Wszystkich wyznawców obowiązuje zbiór 613 nakazów i zakazów (według Majmonidesa), obejmujących m.in.: obrzezanie, szabat, zakaz spożywania niektórych gatunków mięsa (np. wieprzowiny) oraz obowiązek przestrzegania postów i świąt. Judaizm nie posiada hierarchii kierującej centralnie życiem religijnym wszystkich wyznawców. Funkcje te spełnia zgromadzenie wiernych stanowiących gminę. Przedstawicielem gminy jest rabin powołany do interpretacji przepisów religijnych i organizacji obrzędów liturgicznych.

W judaizmie wyróżnia się obecnie cztery podstawowe odłamy:

1. Ortodoksyjny – podkreślający konieczność ścisłego przestrzegania zasad Prawa.
2. Reformowany – głoszący, że niektóre z nakazów należy dostosować do zmienionych warunków życia, a judaizm jest tylko religią.
3. Konserwatywny – uznający potrzebę zmian, lecz podkreślający zasadę tożsamości religijno-etnicznej Żydów.
4. Liberalny – o najsilniejszych tendencjach asymilacyjnych zarówno w sensie religijnym, jak i etnicznym.

Wyznawcy judaizmu, w liczbie ok. 15 milionów, żyją głównie w Izraelu (6,8 mln) i USA (5,7 mln)³⁵. Żydzi pojawili się na ziemiach polskich w XII w., a w XVI stuleciu kultura żydowska przeżywała największy rozkwit. Należy podkreślić, że Polska odegrała ogromną rolę w dziejach judaizmu. Począwszy od XVI w. aż do 1939 r. na jej terenie, w takich miastach jak Kraków, Lublin, potem Wilno, Brześć i Warszawa, znajdowały się jedne z najważniejszych ośrodków judaizmu. W XVII w. na wschodnich terenach Rzeczypospolitej pojawił się mistyczny ruch chasydyzmu* (odmiana polska), a w następnym stuleciu ruch judeokatolicki (frankizm).

Tablica 4.3. Liczba wyznawców judaizmu w poszczególnych regionach świata w 2020 r.
Table 4.3. Jewish population by region of the world in 2020

Regiony Regions	Szacowana liczba w tys. Estimated Jewish population in thous.	Procent (udział) w ogólnej populacji danego regionu Percentage of population that is Jewish	Udział w populacji na świecie Share of world population
Świat – razem The World – total	14780	0,2	100,0
Bliski Wschód – Północna Afryka Middle East – North Africa	6790	1,5	45,9
Ameryka Północna North America	6090	1,6	41,2
Europa Europe	1280	0,2	8,6
Ameryka Łacińska – Karaiby Latin America – Caribbean	390	0,0	2,6
Azja – Pacyfik Asia – Pacific	190	0,0	1,3
Afryka Subsaharyjska Sub-Saharan Africa	50	0,0	0,4

Źródło: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/jewish-population-change/> (01.07.2025).

Source: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/jewish-population-change/> (01.07.2025).

Szema Izrael

1. Szema Izrael, szema Izrael, Adonai Elohenu, Adonai Ehad.
Ref: Szema Izrael, szema Izrael, Adonai Elohelu, Adonai Ehad. Słuchaj Izarealu, Słuchaj Izraelu, Pan jest naszym Bogiem, Pan jest jedyny.
2. Będziesz kochał Pana, Boga twego całym twoim sercem, całym twoim umysłem, ze wszystkich twoich sił. Połóż te moje słowa jako znamię na twoich rękach, jako znamię między oczy, na odrzwiach domu i na twoich bramach.
3. Wpoisz je twym synom, Izraelu. Będziesz o nich mówił w domu i w podróży, idąc spać i wstając rano. Oto pierwsze przykazanie życia, a drugie jest mu podobne: kochaj bliźniego jak siebie samego, zachowaj je, a będziesz żył na wieki.

Źródło: https://choir.aspnet.pl/Songbook/AllSongs?song_id=a19a3693-c87b-4875-825b-ccfbbcf3cce1.

Source: https://choir.aspnet.pl/Songbook/AllSongs?song_id=a19a3693-c87b-4875-825b-ccfbbcf3cce1.

³⁵ Źródło: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/jewish-population-change/>.

Source: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/jewish-population-change/>.

4.5.1. Judaizm ortodoksyjny

4.5.1. Orthodox judaism

Grupa 3.1

Group No. 3.1

Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP The Union of Jewish Religious Communities in Poland

3.1.01

Adres:	00-104 Warszawa, ul. Twarda 6	
E-mail:	sekretariat@jewish.org.pl	www.jewish.org.pl
Data powstania na terenie Polski: XII w. Date of establishment on the territory of Poland: 12thc.	Data rejestracji: 1990 r. Date of registration: 1990	

Gminy wyznaniowe Religious communities	Wierni Adherents	Duchowni Clergy	Synagogi/ świątynie Synagogues/ temples
Ogółem Total	1996	1222	1
	2017	1860	14
	2020	1795	15
	2022	1594	15
	2023	1740	15
	2024	1700	15
Warszawa	720	4	2/-
Wrocław	300	2	1/-
Bielsko-Biała	60	1	-/1
Szczecin	60	1	-/1
Katowice	120	1	-/1
Łódź	120	1	1/-
Legnica	50	1	-/1
Kraków	150	1	1/-
Poznań	40	1	1/-
Gdańsk	80	2	1/-

Związek został zarejestrowany w 1990 r. (nr w rejestrze 6) jako kontynuacja Związku Religijnego Wyznania Mojżeszowego, który powstał w 1946 r. i jest prawnym kontynuatorem gmin przedwojennych. Naczelnym zadaniem Związku jest organizowanie życia religijnego i kulturalnego członkom gmin. Związek prowadzi także działalność opiekuńczą, organizacyjno-porządkową, sprawuje pieczę nad istniejącymi synagogami, domami modlitwy, stołówkami rytualnymi i cmentarzami żydowskimi, a także zapewnia prowadzenie uboju i nadzoruje organizację żywności koszernej. Reprezentuje polskich Żydów w procesie odzyskiwania utraconego przedwojennego mienia gmin żydowskich. Współpracuje również z krajowymi organizacjami i towarzystwami żydowskimi oraz uczestniczy w pracach światowej organizacji żydowskiej.

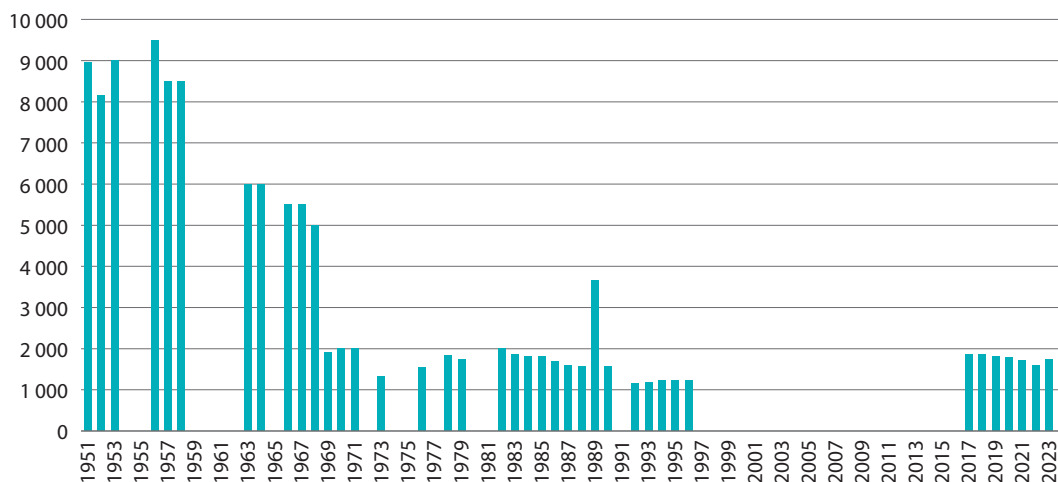
Członkiem gminy może zostać każda osoba narodowości żydowskiej lub pochodzenia żydowskiego (jeśli przynajmniej jedno z jej dziadków było Żydem), pod warunkiem że nie jest wyznawcą innej religii.

Naczelnym organem Związku jest Związkowy Zjazd Kongregacji, a organem wykonawczym Zarząd Główny. Zjazd powołuje rabina.

Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej ma uregulowany status prawny ustawą z dnia 20 lutego 1997 r. o stosunku Państwa do gmin wyznaniowych żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 41, poz. 251, z późn. zm.). W związku z tym w 1997 r. został wykreślony z Rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP zadeklarowało 860 osób.

Wykres 4.75. Wierni Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich
Chart 4.75. Adherents of the Union of Jewish Religious Communities

Kadisz

Oby Wielkie Imię, którego pragnienie zrodziło wszechświat, Rozbrzmiewało w całym Stworzeniu Teraz.

Oby ta Wielka Obecność rządziła waszym życiem i waszym dniem i wszystkimi żywotami tego świata.
I powiedzcie „Tak”. Amen.

Zawsze i wszędzie błogosław, błogosław to Wielkie Imię. Choć błogosławimy, wychwalamy, ofiarowujemy i sławimy piękno Twego imienia, Twego świętego Imienia, o Błogosławiony, pozostajesz nadal poza zasięgiem naszych pochwał, naszej pieśni, całkowicie poza zasięgiem wszelkiego ukojenia. Poza! Poza!

I powiedzcie „Tak”. Amen.

Oby Boskie Imię zrodziło Wielki Pokój i życie dla nas i wszystkich ludzi.

I powiedzcie „Tak”. Amen.

Ten, który przynosi wszechświat pokoju, obdarza pokojem nas i wszystko, co jest Izraelem.

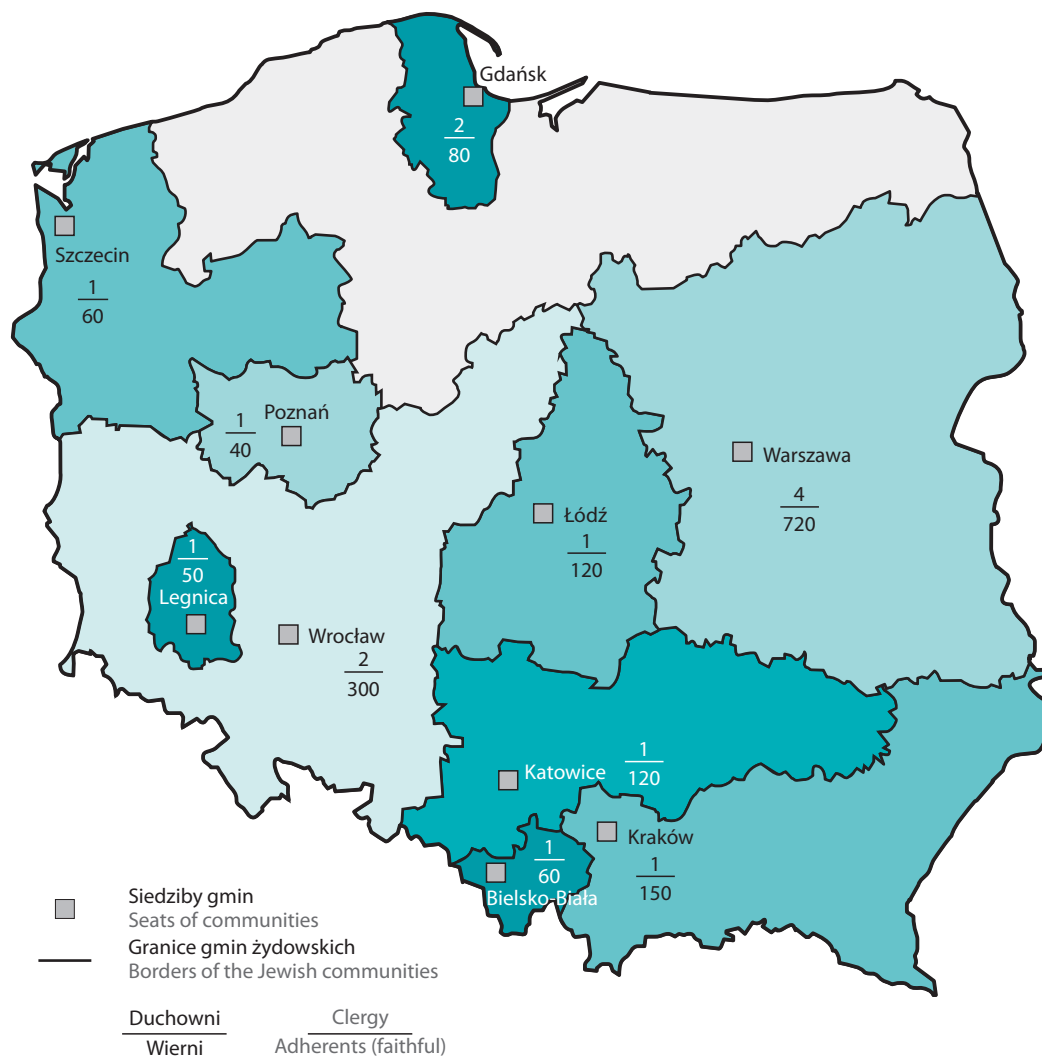
I powiedzcie „Tak”. Amen.

Źródło: <https://cdim.pl/teksty/zydowskie-modlitwy/>.

Source: <https://cdim.pl/en/texts/jewish-prayers/>.

Mapa 4.25. Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP w 2024 r.

Map 4.25. The Union of Jewish Religious Communities in the Republic of Poland in 2024

Gmina Wyznaniowa Starozakonnych w RP

The Jewish Old Testament Community

3.1.02

Adres:	01-934 Warszawa, ul. Arkuszowa 157/1	
E-mail:	starozakonni@interia.pl	http://starozakonni.w.interia.pl
Data powstania na terenie Polski: 2002 r. Date of establishment on the territory of Poland: 2002	Data rejestracji: 2003 r. Date of registration: 2003	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 155 No. in the register of churches and other religious associations: 155	Data wpisu: 02.09.2003 r. Date of entry: 02.09.2003	

Głównym celem gminy poza organizacją spraw wyznaniowych jest ochrona zabytków kultury żydowskiej w Polsce. Działa ona w opozycji do Związku Wyznaniowych Gmin Żydowskich w RP. Stara przeciwstawić się dalszej likwidacji ocalałych obiektów żydowskiej kultury duchowej i materialnej. W 2023 r. gmina liczyła 126 członków skupionych w Warszawie. Od 2020 r. przy gminie wyznaniowej działa Centrum edukacyjno-kulturalne „Dabru emet – Mówcie prawdę”. Wydawane jest czasopismo „Głos Gminy Starozakonnych” (wydanie internetowe).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Gminy Wyznaniowej Starozakonnych w RP wynosiła 60.

Statut – Cele i zadania Gminy

(...)

Art. 5. Celem działalności Gminy jest:

- 1) zrzeszanie osób wyznania mojżeszowego;
- 2) wdrażanie zasad doktrynalnych oraz miłości bliźniego i miłosierdzia zgodnie z zasadami religii i tradycji mojżeszowej;
- 3) ochrona starej tradycji i kultury żydowskiej oraz jej interpretacja i kontynuacja w twórczy, awangardowy i nowoczesny sposób; (...)

(...)

- 6) otwarcie na współpracę i dialog w dziedzinie religijnej w przedstawicielami innych wyznań;
- 7) twórczy wkład w rozwój naukowy, społeczny i kulturalny państwa i społeczeństwa polskiego, przy zachowaniu własnej tożsamości i suwerenności.

Źródło: Statut Gminy Wyznaniowej Starozakonnych w RP, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 872.

Source: Statut Gminy Wyznaniowej Starozakonnych w RP, in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 872.

4.5.2. Judaizm reformowany

4.5.2. Reform judaism

Grupa 3.2

Group No. 3.2

Niezależna Gmina Wyznania Mojżeszowego w Gdańsku

The Jewish Independent Congregation in Gdańsk

3.2.01

Adres:	80-298 Gdańsk, ul. Harfowa 18	
E-mail:	ngwm@interia.pl	http://ngwm.w.interia.pl
Data powstania na terenie Polski: 1999 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1999	Data rejestracji: 2000 r. Date of registration: 2000	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 150 No. in the register of churches and other religious associations: 150	Data wpisu: 03.02.2000 r. Date of entry: 03.02.2000	

Związek wyznaniowy powstał na skutek konfliktu między gdańską gminą żydowską a Związkiem Gmin Wyznaniowych Żydowskich. Jego tłem była odmienna interpretacja żydowskiej tradycji oraz kwestie majątkowe (Gmina stoi na stanowisku, aby mienie żydowskie pozostawało własnością polskich Żydów). Deklaruje przynależność do postępowego nurtu judaizmu. Jej twórcą i przewodniczącym jest Jakub Szadaj. Gmina kultywuje i rozpowszechnia kulturę i tradycje żydowskie oraz podejmuje działania edukacyjne. Wydawała gazetkę „Jesteśmy” Roztacza opiekę nad miejscami szczególnie ważnymi dla tożsamości żydowskiej, takimi jak np. cmentarze. Gmina prowadzi też pomoc dla najbardziej potrzebujących.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Niezależnej Gminy Wyznania Mojżeszowego wynosiła 158.

Statut

(...)

Art. 2 pkt 2

Gmina nie jest członkiem Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich w Rzeczypospolitej Polskiej ani też innego krajowego lub zagranicznego zrzeszenia o podobnym charakterze.

Art. 5

Celem Gminy jest zrzeszenie osób wyznania mojżeszowego, kultywowanie i kontynuacja tradycji żydowskich, umożliwienie praktyk religijnych, udzielanie pomocy charytatywnej potrzebującym, szerzenie kultury żydowskiej, otwarcie na współpracę i dialog w dziedzinie religijnej z przedstawicielami innych wyznań oraz twórczy wkład w rozwój naukowy, kulturalny i społeczny społeczeństwa polskiego, przy zachowaniu własnej tożsamości.

Źródło: Statut Niezależnej Gminy Wyznania Mojżeszowego, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 844.

Źródło: Statut Niezależnej Gminy Wyznania Mojżeszowego in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 844.

Beit Polska – Związek Postępowych Gmin Żydowskich

Beit Polska – The Jewish Progressive Community of Poland

3.2.02

Adres:	02-952 Warszawa ul. Wiertnicza 113	
E-mail:	www.beit.org.pl/	
Data rejestracji: 2009 r. Date of registration: 2009		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 171 No. in the register of churches and other religious associations: 171	Data wpisu: 30.07.2009 r. Date of entry: 30.07.2009	

Początki tego związku wyznaniowego są związane z inicjatywą m.in. Seweryna Aszkenazego, założyciela Towarzystwa Kultury Żydowskiej Beit z Warszawy, które działało od 1999 r. W 2009 r. zarejestrowano Beit Polska – Związek Postępowych Gmin Żydowskich, związek wyznaniowy o strukturze federacyjnej. Związek promuje dobre obywatelstwo oraz regułę, zgodnie z którą „to, co jest dobre dla polskich Żydów, musi być dobre dla Polski”.

Za swoje główne cele Związek uznaje: „Rozwój i propagowanie żydowskiej kultury religijnej i dziedzictwa w Warszawie oraz w całej Rzeczypospolitej Polskiej. Propagowanie społeczeństwa, w którym nie ma miejsca dla rasizmu i nietolerancji. Propagowanie zrozumienia i współpracy między kulturami i religiami”.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Beit Polska – Związku Postępowych Gmin Żydowskich wynosiła 201.

Żydzi Postępowi wierzą w ludzkie autorstwo, a jednocześnie boską inspirację naszych Świętych tekstów. Odnosi się to Pięciu Ksiąg Mojżeszowych (*Tora*), całej Biblii Hebrajskiej (*TaNaCh*) i „Ustnej tradycji”, która stanowi podstawę Żydowskiego prawa rabinicznego (*Halachy*). Żydzi Postępowi uważają także, że przykazania rytualne i instytucjonalne (*micwot*) są ludzkiego, a nie boskiego pochodzenia. Dlatego też Żydzi Postępowi są przekonani co do słuszności metody naukowej i historyczno-krytycznej w studiowaniu naszych Świętych tekstów i źródeł tradycji. Wierzymy, że zarówno żydowskie prawo rabiniczne (*Halacha*), jak i żydowskie praktyki rytualne mogą ewoluować i w przeszłości ewoluowały, co odróżnia nas od Żydów Ortodoksyjnych, którzy wierzą, że żydowskie prawo rabiniczne jest oparte na „Torze Ustnej”, objawionej przez Boga Mojżeszowi na Górze Synaj i należy go ściśle przestrzegać. Żydzi Postępowi wierzą też, że dopuszczalne są znaczące odstępstwa od tradycji rabinicznej, w imię sprawiedliwości społecznej, z uwagi na nową wiedzę naukową czy realia współczesnego życia społecznego. Dlatego też Żydzi Postępowi postrzegają przestrzeganie wszystkich przykazań o charakterze rytualnym (*micwot*) jako Środek do kształtowania głębszego wglądu i zrozumienia duchowego oraz miłosierdzia i postaw etycznych, a nie jako cel sam w sobie. Takie podejście jest źródłem szerokiego zakresu postaw i zachowań religijnych pośród członków naszego ruchu oraz ich aktywnego dialogu z tradycją. Z uwagi na różne podejście do tradycji rabinicznej i interpretacji żydowskiego prawa rabinicznego Judaizmu Postępowego (inaczej Reformowanego) i Judaizmu Ortodoksyjnego, rabiniczne odpowiedzi w ramach tych ruchów odnośnie do praktyki życia, w tym m.in. takich kwestii jak pory zapalania świec w Szabat, relacje między mężczyznami a kobietami, życie rodzinne, różnią się od siebie znacząco.

Źródło: <https://beitpolska.org/judaizm-postepowy-w-polsce/>.

Źródło: <https://beitpolska.org/judaizm-postepowy-w-polsce/>.

Havurah Lelimud Jahadut – Bractwo dla Poznawania Judaizmu

The Havurah Lelimud Jahadut – Brotherhood for Knowledge Judaism

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 60 No. in the register of churches and other religious associations: 60	Data wpisu: 1991 r. Date of entry: 1991
---	--

Wykreślone z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA 11.10.2006 r.

Izraelicka Niezależna Gmina Wyznaniowa w Poznaniu

The Jewish Independent Congregation in Poznań

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 152 No. in the register of churches and other religious associations: 152	Data wpisu: 2001 r. Date of entry: 2001
---	--

Wykreślona z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 2014 r.

4.6. Buddyzm

4.6. Buddhism

Grupa 4

Group No. 4

Nazwa „buddyzm” pochodzi od Buddy (przebudzonego, oświeconego), czyli Siddharthy Gautamy, mistrza duchowego, nauczającego na przełomie VI i V w. p.n.e. na terenie Biharu i pogranicza Nepalu. Po jego śmierci, za czasów panowania cesarza Aśoki, nauki soteriologiczno-etyczne, które głosił, szybko rozprzestrzeniały się, objąwszy prawie cały subkontynent indyjski. Dzięki misjonarzom dotarły one na Sri Lankę, do Azji Południowo-Wschodniej, a także do Chin i Japonii.

Pierwsze kazanie Buddy, czyli Dharma*-ćakra-prawartana, wygłoszone zostało w Sarnath k. Benaresu około 525 r. p.n.e. Zawiera ono dwa podstawowe elementy nauki Buddy, które są wspólne wszystkim nurtom i szkołom buddyjskim. Składają się na nie cztery szlachetne prawdy i szlachetna 8-stopniowa (ośmioraka) ścieżka.

Cztery szlachetne prawdy są następujące:

Pierwsza szlachetna prawda. Konstytutywnym elementem doświadczenia człowieka jest cierpienie (nieszczęście), czyli tzw. dukkha.

Druga szlachetna prawda. Źródłem cierpienia jest przekonanie o istnieniu własnego „ja”, chęć zapełniania braków oraz wiara w to, że wieczność i pełnia są możliwe do osiągnięcia. Życie na ziemi jest rozłąką z tym, co przyjemne, a jednocześnie zjednoczeniem z tym, co bolesne. Do tych ostatnich należą choroba, starość, wreszcie śmierć. Dramat egzystencji wynika z niestałości natury pozbawionej stałego podłoża. Ta niestałość dotyczy także osobowości człowieka, która nie stanowi odrębnej całości. Powstawanie cierpienia determinowane jest przez warunkujące się wzajemnie czynniki: niewiedzę, dyspozycje psychiczne, świadomość, konglomerat psychofizyczny, 6 podstaw zmysłowych, kontakt zmysłowy, uczucie (inaczej doznanie), pragnienie, dążenie do przeżywania (chwytywanie), bytowanie, narodziny, starość i śmierć. Losy jednostki, w tym jej przyszłe narodziny dzięki reinkarnacji, uzależnione są od dobrych lub złych czynów (karman*). Złe czyny pociągają kary, dobre – nagrody. Buddyzm odrzuca istnienie duszy, a odrodzenie się w kolejnym wcieleniu (jako człowiek, zwierzę, istota piekielna, duch itp.) jest nową konfiguracją wspomnianych dharm.

Trzecia szlachetna prawda. Kresem cierpienia jest nirwana*, czyli wygaśnięcie ogniwi żądz, nienawiści i niewiedzy napędzające samsarę*.

Czwarta szlachetna prawda. Poprzez ośmioraką ścieżkę można osiągnąć nirwanę. Ścieżka ta składa się z: 1. właściwego rozumienia zasad głoszonych przez Buddę; 2. właściwego postanowienia (przyjęcia perspektywy wyzwolenia); 3. właściwej mowy, czyli unikania kłamstwa; 4. właściwego działania, czyli unikania zabijania, kradzieży, cudzołożenia itp.; 5. właściwego zarabkowania niepowodującego przemocy ani cierpienia; 6. właściwego wysiłku bez przesadnego ascetyzmu; 7. właściwej uwagi; 8. właściwego skupienia. Ośmioraka ścieżka dzieli się na 3 filary buddyzmu: mądrości (prajna), umysłowej koncentracji (samadhi) i moralności (śila).

Ważnym pojęciem w buddyzmie jest tzw. triratna, czyli „trzy klejnoty”, na które składają się: Budda – propagator, dharm* – jego nauka, sangha – gmina wyznawców.

Buddyzm w odróżnieniu od wielkich religii monoteistycznych, takich jak chrześcijaństwo czy islam, uważa, że zbawienie pochodzi nie z zewnątrz człowieka (chrześcijański „dar łaski”), lecz z wewnątrz. Wyzwolenie (odpowiednik zbawienia) oparte jest na procesie samodoskonalenia i oświecenia m.in. poprzez praktyki duchowo-medytacyjne, prowadzące do przebudzenia i osiągnięcia nirwany*.

Buddyjska literatura jest bardzo obszerna. Należy podkreślić, że nie ma wspólnego kanonu pism. Każda szkoła buddyjska ma własne zbiory ksiąg przekazujących i komentujących naukę Buddy.

Obecnie liczba praktykujących buddyzm sięga przeszło 300 mln (w 2020 r. – 324 mln). Najliczniejsza ich grupa mieszka w Tajlandii (67,6 mln) i w Chinach (53,4 mln).

Buddyzm zwykle dzieli się na trzy wielkie tradycje („wozy”): Theravadę (gł. Azja południowo-wschodnia), Mahajanę (buddyzm chiński, koreański i japoński), i wywodzącą się z niej, ale osobną – Wadžrajanę (buddyzm tybetański). W Polsce grupy buddyjskie przynależą najczęściej do nurtu buddyzmu tybetańskiego (Wadžrajanę) i buddyzmu zen (Mahajany).

Tablica 4.4. Liczba wyznawców buddyzmu w poszczególnych regionach świata w 2020 r.
Table 4.4. Buddhist population by region of the world in 2020

Regiony Regions	Szacowana liczba w tys. Estimated Buddhist population in thous.	Procent (udział) w ogólnej populacji danego regionu Percentage of population that is Buddhist	Udział w populacji na świecie Share of world population
Świat – razem The world – total	324 190	4,1	100,0
Azja-Pacyfik Asia-Pacific	316 110	7,0	97,5
Ameryka Północna North America	5 050	1,3	1,6
Europa Europe	2 540	0,3	0,8
Ameryka Łacińska – Karaiby Latin America – Caribbean	330	0,0	0,1
Bliski Wschód – Północna Afryka Middle East – North Africa	90	0,0	0,0
Afryka Subsaharyjska Sub-Saharan Africa	70	0,0	0,0

Ź r ó d ł o: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/buddhist-population-change/>.

S o u r c e: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/buddhist-population-change/>.

Dhammapada

Rozdział 1 *Pary*

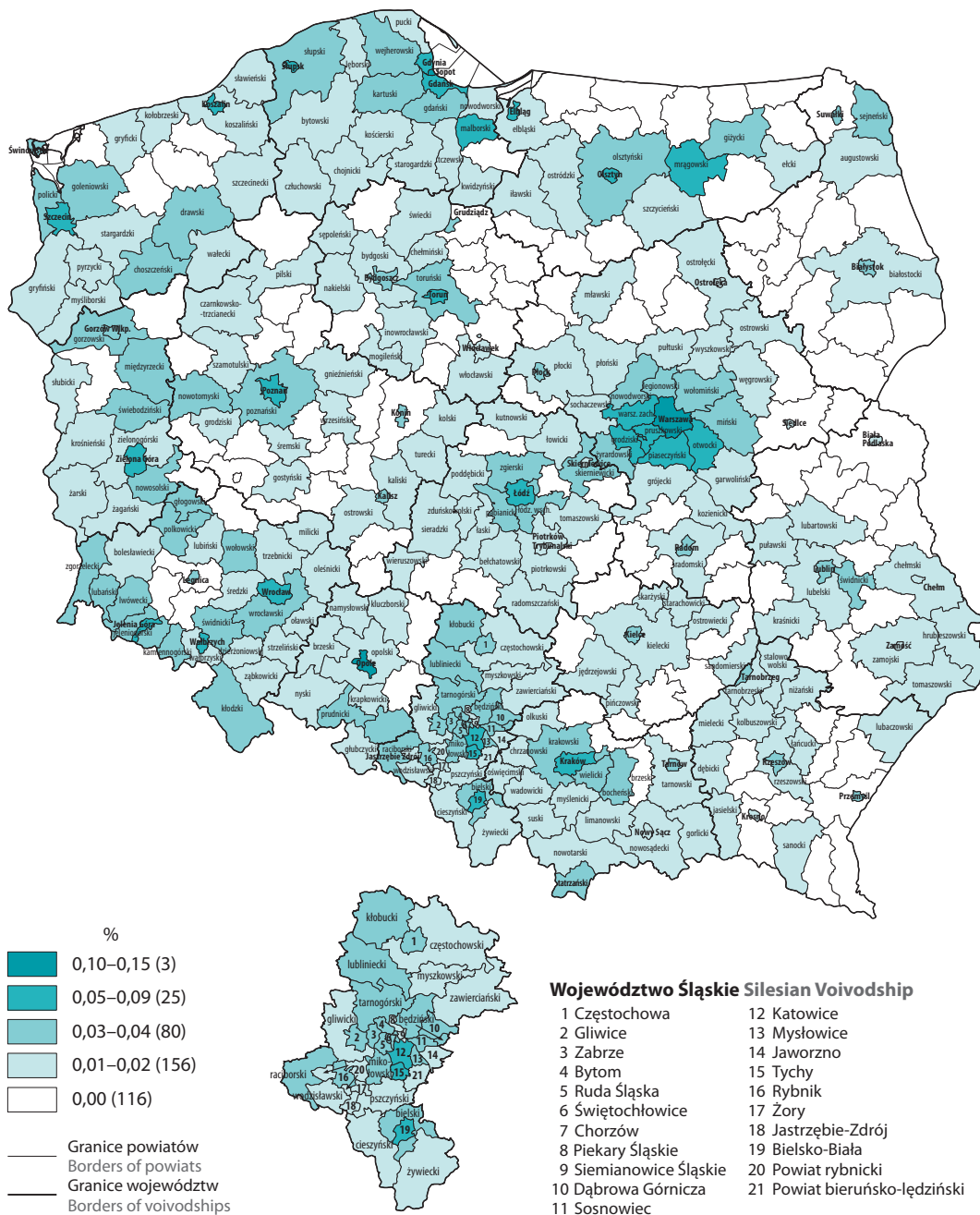
1. Umysł poprzedza wszelkie myśli. Umysł jest ich zwierzchnikiem; umysł je kształtuje. Gdy ktoś mówi lub działa z nieczystym umysłem, cierpienie podąży w ślad za taką osobą niczym koła wozu za kopytami wołu.
2. Umysł poprzedza wszelkie myśli. Umysł jest ich zwierzchnikiem; umysł je kształtuje. Gdy ktoś mówi lub działa z czystym umysłem, szczęście podąży za taką osobą niczym nieopuszczający jej własny cień.
3. „Skrzywdził mnie, uderzył mnie, pokonał mnie, ograł mnie” – kto utrzymuje podobne myśli, nie uspokoi swej nienawiści.
4. „Skrzywdził mnie, uderzył mnie, pokonał mnie, ograł mnie” – kto nie utrzymuje podobnych myśli uspokaja swą nienawiść.
5. Nienawiści w tym świecie nigdy nie uspokoi się nienawiścią; jedynie przez nienienawiść nienawiść się uspokaja. To jest Odwieczne Prawo.
6. Są tacy, którzy nie uświadamiają sobie, iż pewnego dnia wszyscy musimy umrzeć, lecz ci, którzy to rozumieją, kończą swe spory.

Ź r ó d ł o: *Dhammapada. Ścieżka Prawdy Buddy*, tłum. Z. Becker, Szczecin 2024, s. 23–24.

S o u r c e: *Dhammapada. Ścieżka Prawdy Buddy*, tłum. Z. Becker, Szczecin 2024, pp. 23–24.

Mapa 4.26. Ludność deklarująca przynależność do buddyzmu (grupy wyznań buddyjskich) w 2021 r. według NSP 2021

Map 4.26. Population declaring affiliation with the Buddhist religious group in 2021 based on the 2021 National Census

4.6.1. Koreański

4.6.1. Korean

Grupa 4.1

Group No. 4.1

Szkoła Zen Kwan Um w Polsce The Kwan Um School of Zen in Poland

4.1.01

Adres:	04-962 Warszawa, ul. Małowiejska 24	
E-mail:	kwanum@zen.pl	www.zen.pl
Data powstania na terenie Polski: 1978 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1978		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 12 No. in the register of churches and other religious associations: 12		Data wpisu: 11.01.1990 r. Date of entry: 11.01.1990

Grupy i ośrodki Zen Groups and centres of Zen	Członkowie Members	Nauczyciele Teachers
Ogółem Total	2000	41
	2005	38
	2010	17
	2015	34
	2020	45
	2022	38
	2023	49
	2024	50
Główna Świątynia WU BONG SA – Warszawa	80	22
Gdański Ośrodek Zen	16	2
Krakowski Ośrodek Zen	20	8
Łódzki Ośrodek Zen	16	7
Katowicki Ośrodek Zen	27	5
Poznań + Głogów Grupa Zen	14	1
Wrocławska Grupa Zen	10	1
Rzeszowska Grupa Zen	6	1
Szczecińska Grupa Zen	10	1
Płocka Grupa Zen	4	2

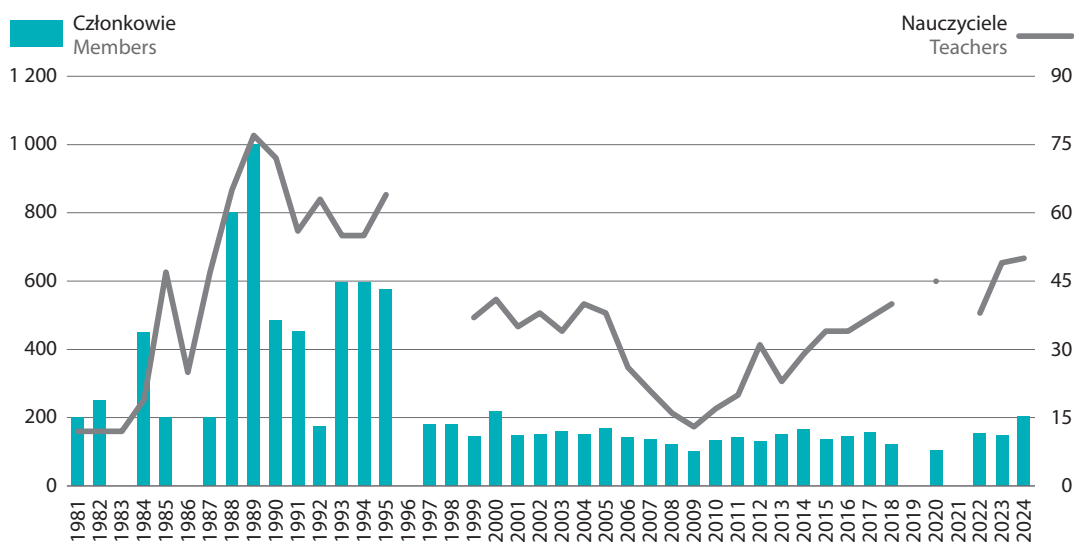
Szkoła Zen Kwan Um, nawiązuje do tradycji buddyzmu koreańskiego linii Czogie. Jest międzynarodowym stowarzyszeniem ośrodków i grup medytacji pod duchowym przewodnictwem Dae Soen Sa Nima Seung Sahna (1927–2004), który regularnie odwiedzał Polskę od 1978 r. Seung Sahn jest uważany za 78. patriarchę

buddyzmu koreańskiego w linii przekazu od Buddy Siakjamuniego. Obok medytacji, która jest podstawą praktyki, ważną rolę odgrywa tu poranna praktyka 108 pokłonów oraz śpiew świętych tekstów.

W Polsce istnieją ośrodki: warszawski, gdański, krakowski, łódzki i katowicki oraz grupy zen: wrocławska, rzeszowska, szczecińska, płocka oraz poznańska (+Głogów). Główna siedziba znajduje się w Warszawie. Warszawski Ośrodek Zen Wu Bong Sa, pełni funkcję Głównej Świątyni Szkoły. Istnieje ona od 1982 r. Szkoła wydaje publikacje książkowe o tematyce religijnej. Jest także członkiem Polskiej Unii Buddyjskiej.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Szkoły Zen Kwan Um w Polsce wynosiła 240.

Wykres 4.76. Członkowie i nauczyciele Szkoły Zen Kwan Um w Polsce
Chart 4.76. Members and teachers of the Kwan Um School of Zen in Poland

Zanim przyjdiesz pierwszy raz na praktykę, nawet jeśli masz już własne doświadczenie medytacji, zapraszamy Cię na wprowadzenie do form praktyki w Szkole Zen Kwan Um. Poniżej znajdziesz szczegóły, jak w poszczególnych miastach możesz umówić się na spotkanie.

We wszystkich ośrodkach i grupach Szkoły Zen Kwan Um w Polsce odbywają się warsztaty wprowadzające i mini wprowadzenia rozpoczynające się około pół godziny przed praktyką. Zetknięcie się z tą naturalną i ponadczasową metodą pracy z własnym ciałem, oddechem, emocjami oraz umysłem może przyczynić się nie tylko do poprawy samopoczucia, ale również może stać się początkiem długoletniej duchowej wędrówki i odkrywania, kim tak naprawdę jesteśmy i co w naszym życiu jest najważniejsze.

Praktyka medytacji zen jest praktyką „jasnego umysłu” – treningiem ciszy, spokoju, mądrości i współczucia. Są to jakości, które jako istoty ludzkie bez względu na nasz wiek, pochodzenie, wiarę i poglądy powinniśmy nieustannie rozwijać. Dzięki temu możemy żyć w harmonii z samym sobą i wszystkimi istotami wokół nas.

Źródło: <https://zen.pl/praktyka-medytacji-zen/>.

Source: <https://zen.pl/praktyka-medytacji-zen/>.

4.6.2. Japoński

4.6.2. Japan

Grupa 4.2

Group No. 4.2

Buddyjska Wspólnota Zen Kannon The Zen Kannon Buddhist Community

4.2.01

Adres:	01-884 Warszawa, ul. Staffa 34 m. 18	
E-mail:	info@kannon.pl	www.kannon.pl
Data powstania na terenie Polski: 1988 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1988	Data rejestracji: 1989 r. Date of registration: 1989	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 32 No. in the register of churches and other religious associations: 32	Data wpisu: 31.01.1990 r. Date of entry: 31.01.1990	

Lata Years	Członkowie Members	Nauczyciele Teachers
Ogółem Total	2000	6
	2005	5
	2008	4
	2023	11
	2024	14

Stowarzyszenie propaguje praktykę japońskiego buddyzmu zen i „stosowanie w codziennym życiu pierwotnej nauki Buddy”. Dąży do doskonalenia istoty ludzkiej poprzez trening umożliwiający dostęp do pełni sił fizycznych, duchowych i intelektualnych. Obok dziesięciu zasad zen obowiązują członków cztery ślubowania: „wyzwolenia niezliczonych istot, wykorzenia ślepych namiętności, przenikania niezmiernych bram Dharmy i osiągnięcia wielkiej drogi Buddy.”

Wspólnota jest członkiem Polskiej Unii Buddyjskiej. Ma sześć oddziałów: w Warszawie, Trójmieście (Sopot), Poznaniu, Toruniu, Zielonej Górze i Wrocławiu.

Wspólnota opiera swoją praktykę na naukach japońskiej szkoły buddyjskiej Zen Soto, głoszonych przez nauczyciela Roshiego Jakusho Kwong oraz wyznaczonych przez niego spadkobierców. Członkowie spotykają się na sesjach medytacyjnych. Główną formą praktyki zen jest medytacja zazen (cotygodniowe sesje), której towarzyszą śpiewy, praktyka pracy i formalne posiłki, a także: grupowe sesje medytacyjne w odosobnieniu – sessin, miesięczny okres praktyki medytacyjnej – ango, nauczanie indywidualne – dokusan i grupowe – teiso, prowadzone przez nauczyciela. Praktyka zen jest drogą duchowego rozwoju, podkreślającego wagę pracy nad sobą.

Raz do roku odbywa się ceremonia przyjęcia nowych członków. O przyjęciu do wspólnoty decyduje nauczyciel po bezpośredniej rozmowie z kandydatem. O przyjęcie może ubiegać się osoba, która praktykuje medytację z grupą przez okres jednego roku.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Buddyjskiej Wspólnoty Zen Kannon wynosiła 1263.

Instrukcja udzielona przez roshiego Kuuna

Warszawskie Zendo Buddyjskiej Wspólnoty Zen Kannon, styczeń 2013 r.

Medytacja zen jest naturalnym stanem umysłu. To nie jest nadzwyczajny stan. W zen uczymy się pielęgnować ten naturalny stan umysłu. Instrukcja, którą przedstawię, jest bardzo precyzyjna. Można odnieść wrażenie, że trzeba robić coś nadzwyczajnego, jednak ona służy temu, aby odnaleźć naturalny, właściwy stan umysłu, który od zawsze posiadamy. Jest on dostępny także bez instrukcji. Te wskazówki mają dać strukturę, mają pomagać trenować, tak aby doświadczenie naturalnego stanu umysłu nie tylko się przydarzało, ale było stale dostępne. Cele medytacji można pojmować różnie. Można powiedzieć, że służy ona odzyskaniu czujności, pomaga się obudzić, być przytomnym, być obecnym, przebudzić się ze „snu”, w którym spędzamy większość czasu w ciągu dnia: zamyślenia, nieprzytomności, oddzielenia, podwójności, powrócić do rzeczywistości życia.

Źródło: <https://www.kannon.pl/instrukcja-do-zazen/>.

Source: <https://www.kannon.pl/instrukcja-do-zazen/>.

„Kanzeon” Związek Buddyjski The Buddhist Association Kanzeon Sangha

4.2.02

Adres:	02-951 Warszawa, ul. Husarii 32	
E-mail:	news@kanzeon.pl	www.kanzeon.pl
Data powstania na terenie Polski: 1983 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1983	Data rejestracji: 1987 r. Date of registration: 1987	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 21 No. in the register of churches and other religious associations: 21	Data wpisu: 31.01.1990 r. Date of entry: 31.01.1990	

Lata Years	Członkowie Members	Nauczyciele Teachers	Świątynie Temples	Ośrodki Centres
Ogółem Total	2000	118	6	5
	2005	104	4	4
	2010	177	4	5
	2015	250	11	.
	2020	95	7	.
	2022	260	8	3
	2023	269	8	1
	2024	268	9	1

Celem związku jest „praktyka drogi Buddy i urzeczywistnienie jej w codziennym życiu”, zgodnie z nauczaniem zen Genpo Senseia (ur. 1944), poprzez praktykę medytacji, nauczanie grupowe i indywidualne, grupowe odosobnienia i inne obrzędy religijne.

Związek jest członkiem Polskiej Unii Buddyjskiej. Na jego czele stoi mistrz Zen mający do pomocy radę. Wspólnota posiada cztery ośrodki: w Warszawie, Lublinie, Wrocławiu i w Bydgoszczy. „Kanzeon” jest częścią międzynarodowej sangi White Plum Asanga (Zen Białej Śliwy) w linii nauczania zen Maezumi Roshiego oraz Zen Peacemakers (Polska Wspólnota Pokoju) w linii nauczania Peacemaker Roshi Bernie Tetsugen’a Glassman’a.

Zasady wiary wywodzą się z „4 Szlachetnych Prawd” sformułowanych przez Buddę Siakjamuniego: 1 – życie jest cierpieniem, 2 – przyczyną cierpienia są przywiązania i upodobania, 3 – uwolnienie się od nich przynosi koniec cierpienia, 4 – prowadzi do tego „ośmioraka ścieżka” (zob. szerzej – Wstęp 4.6.).

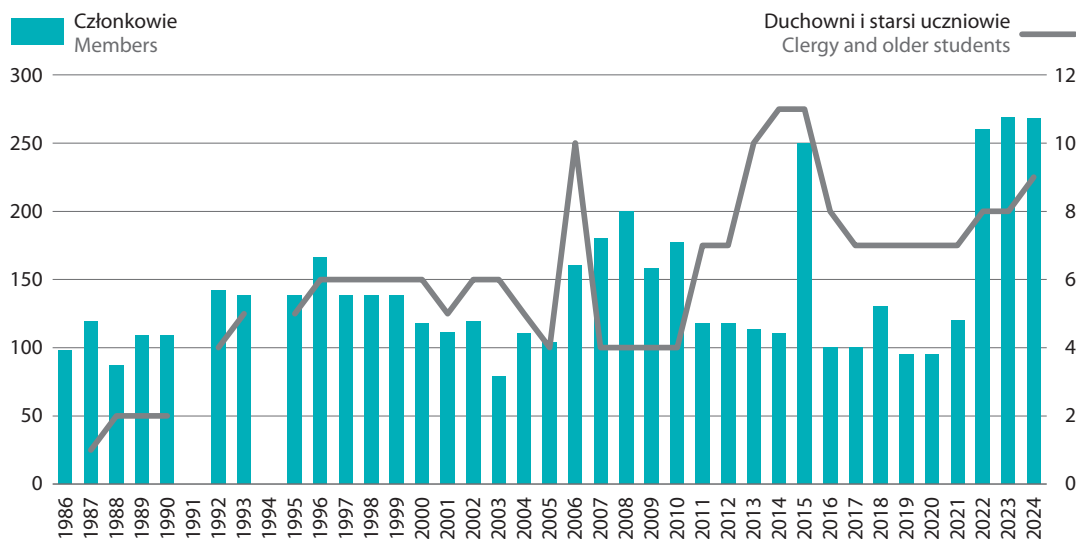
Do zobowiązań wyznawców należy codzienna medytacja. Zalecane jest także (ale nie obowiązkowe) odosobnienie medytacyjne trwające od kilku do kilkunastu dni, które odbywa się kilka razy w roku.

Przyjmowanie nowych członków odbywa się poprzez: wstępny okres praktyki, rozmowy z nauczycielem, zostanie uczniem (osobistym) oraz przyjęcie tzw. „3 schronień”. Podstawową, ale niezobowiązującą formą inicjacji jest warsztat – wprowadzenie do medytacji. Dla bardziej zaangażowanych jest „Jukai” (inicjacja buddyjska), oznaczająca formalne przyjęcie do wspólnoty praktykujących.

Związek prowadzi działalność edukacyjną, okazjonalną charytatywną oraz informacyjną w internecie, wydaje e-kwartalnik „Zen Dobry”. Związek organizuje także Auschwitz Birkenau Bearing Witness Retreats (Medytacje Oświęcimskie).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Stowarzyszenia Buddyjskiego Sangha „Kanzeon” wynosiła 201.

Wykres 4.77. Członkowie oraz duchowni i starsi uczniowie Związku Buddyjskiego Kanzeon
Chart 4.77. Members, teachers and senior students of the Buddhist Association Kanzeon Sangha

Co to jest praktyka zen

Zen jest fenomenem. Zen jest dosłowny i bezpośredni. Wiele o nim napisano i powiedziano, ale jego natura jest żywa i prosta. Nie da się go zamknąć w statycznym opisie. Byłby martwy.

Zawsze można sięgnąć do jakiejś encyklopedycznej definicji w rodzaju: „Powstały w Chinach odłam buddyzmu Mahajany, zawierający elementy Taoizmu, kładący nacisk na medytację i przekaz nauczania poza tekstami pisanymi”. Taka definicja zadowoli pewnie badaczy, ale nie ludzi zafascynowanych Zenem. Życia i przeżywania każdej chwili nie da się zapisać w jednym zgrabnym zdaniu. Każdy moment jest inny, a my nie jesteśmy profesorami.

Zen to także styl życia. Uważne doświadczanie, otwartość i docenianie tego, co z pozoru nieważne. „Cudowna moc i wspaniałe zajęcie. Dobywam wodę ze studni i rąbię drewno na opał”. To jedna z najbardziej znanych sentencji zen. Czy umiemy się cieszyć codziennymi sprawami? A może potrzebujemy czegoś specjalnego, by żyć w pełni? A przecież jesteśmy tylko tu i teraz.

Według obiegowych opinii, Zen kładzie nacisk na medytację. Ponownie jesteśmy w sidłach słów. Ludzie Zenu nie medytują. My siedzimy. Definicji i terminów nam nie trzeba. Wystarczy uważność i bycie. Bycie z tym co jest, na dobre i na złe.

Czy Zen to religia i odłam buddyzmu? Seung Sahn, koreański mistrz i propagator Zen na Zachodzie, odpowiedziałby: „jeśli chcesz by to była religia, to będzie to religia, jeśli nie chcesz, to nie będzie”. Smakujemy każdą chwilę wolni od takich dylematów.

Źródło: http://www.kanzeon.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=230.

Source: http://www.kanzeon.pl/index.php?option=com_content&view=article&id=59&Itemid=230.

Związek Buddystów Zen „Bodhidharma” The Zen Buddhist Union „Bodhidharma”

4.2.03

Adres:	04-935 Warszawa, ul. Filmowa 32	
E-mail:	buddyzmzen@gmail.com	www.buddyzmzen.pl
Data powstania na terenie Polski: 1975 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1975	Data rejestracji: 1980 r. Date of registration: 1980	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 9 No. in the register of churches and other religious associations: 9	Data wpisu: 07.04.1990 r. Date of entry: 07.04.1990	

Ośrodki i grupy Zen Centres and Zen groups	Członkowie Members	Monitorzy Monitor men	Miejsca kultu Places of worship
Ogółem Total	1999	47	4
	2004	57	3
	2010	65	3
	2015	80	2
	2020	77	2
	2022	75	2
	2023	81	2
	2024	82	2
Ogólnopolski Ośrodek Zen w Warszawie	72	7	1
Oddział Dolnośląski we Wrocławiu	11	1	1

Związek Buddystów Zen „Bodhidharma” nawiązuje do tradycji buddyzmu zen z Japonii. Jest on najstarszym z istniejących związków buddyjskich tej tradycji w naszym kraju. Powstał w 1975 r. jako Koło Zen. Działało do roku 1991 pod nazwą: Związek Buddystów Zen „Sangha”.

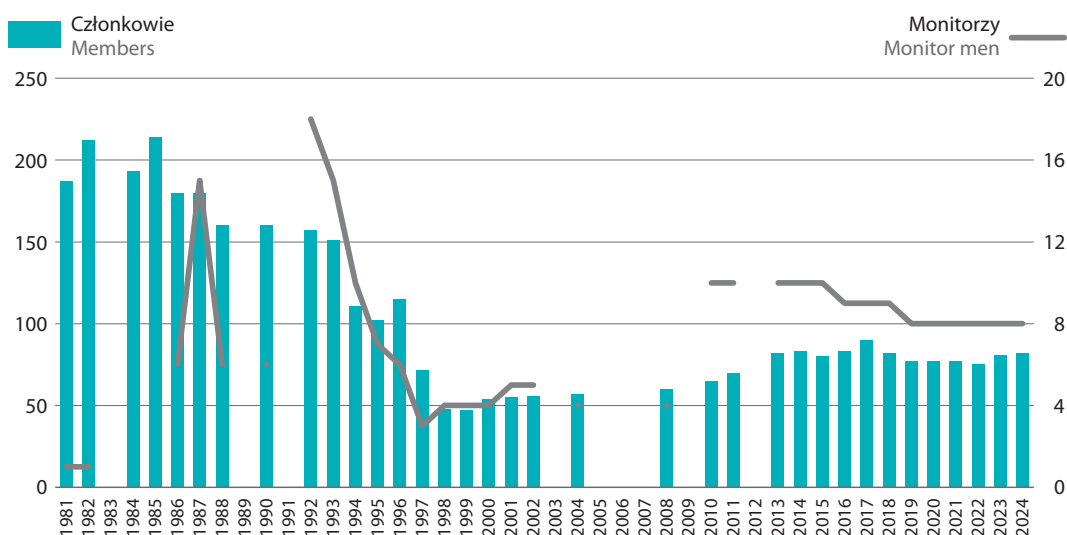
Związkiem kieruje Zarząd, wybierany corocznie na Walnym Zgromadzeniu. Centralnym miejscem praktyki jest Główny Ośrodek Zen w Warszawie.

Utrzymuje stały kontakt z macierzystym ośrodkiem w Rochester (USA). Ośrodek prowadzi m. in. warsztaty zen, jest to kilkugodzinne wprowadzenie do praktyki zen, na które składają się m.in.: wykład, pytania i odpowiedzi, instrukcje dotyczące medytacji zen, próba wspólnej medytacji.

Przyjęcie do Związku wymaga spełnienia następujących warunków: pełnoletność lub pisemna zgoda rodziców, udział w warsztacie zen, aprobata statutu Związku, wypełnienie kwestionariusza członkowskiego i opłata składek za trzy pierwsze miesiące oraz akceptacja kandydata przez Zarząd. Członkostwo w gminie – czyli wejście na buddyjską ścieżkę życia – stanowi tzw. Ceremonia Przyjęcia Buddyjskich Wskazań „Jukai”, udzielana przez mistrzynię (nauczycielkę) Zen Rosi Sunya Kjolhede.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Buddystów Zen „Bodhidharma” wynosiła 271.

Wykres 4.78. Członkowie i monitorzy Związku Buddystów Zen „Bodhidharma”
Chart 4.78. Members and monitor men of the Zen Buddhist Union „Bodhidharma”

STROFY WIARY W UMYSŁ

Hsin Hsin Ming

Ta Wielka Droga wcale nie jest trudna dla ludzi wolnych od swych upodobań.

Kiedy znikają chęci i niechęci, Droga jest jasna, nic nie jest ukryte.

Lecz najdrobniejsze nawet rozróżnienie ziemię i niebo oddzieli od siebie.

Jeżeli pragniesz jasno ujrzeć prawdę, porzuć to wszystko, co jest za lub przeciw.

Ciągłe wpadanie w swe „lubię”, „nie lubię” jest chorobliwym nawykiem umysłu.

Niedostrzeganie głębi prawdy Drogi wrodzony spokój zakłóca i burzy.

Droga jest pełna jak bezmiar przestrzeni, gdzie nie ma braku i nie ma nadmiaru.

Gdy wybieramy albo odrzucamy, zapominamy o tej prostej prawdzie.

Oba dążenia – na zewnątrz do świata, jak i dążenie ku wewnętrznej pustce – na pomieszane skazują nas życie.

W spokoju ujrzyj, że wszystko jest Jednym, a błędne myśli znikną same z siebie.

Źródło: <https://www.buddyzmzen.pl/p/zen.html>.

Source: <https://www.buddyzmzen.pl/p/zen.html>.

„Wspólnota bez Bram” Mumon-Kai Związek Buddyjski Zen Rinzai w RP

„Community Without Gates” The Rinzai Community
Mumon-Kai in the Republic of Poland

4.2.04

Adres: 58-580 Szklarska Poręba, ul. Podsudecka 3

E-mail: mumon-kai@o2.pl

Data powstania na terenie Polski: 1983 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 1983

Data rejestracji: 1990 r.

Date of registration: 1990

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 29

No. in the register of churches and other religious associations: 29

Data wpisu: 22.01.1990 r.

Date of entry: 22.01.1990

„Wspólnota bez Bram” została założona w 1983 r. Jest buddyjską grupą praktykującą według japońskiej tradycji zen rinzai.

Członkowie Wspólnoty zobowiązani są do: praktyki zbiorowej w ośrodkach około 1/2 godz. dziennie oraz 2 razy w tygodniu (po 1,5 i 2,5 godz.), kilka razy w roku do 4- i 7- dniowych okresów wyętej praktyki w odosobnieniu w Ośrodkach oraz praktyki indywidualnej w dowolnym zakresie.

Wspólnota prowadzi główny ośrodek zen EIWA-ZENDÔ (Sala wiecznego pokoju) w Szklarskiej Porębie.

Grupa spotyka się cztery razy w roku na sesjach medytacyjnych. Utrzymuje ścisłe więzi z macierzystą wspólnotą Mumon-Kai w Niemczech.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do „Wspólnoty bez Bram” Mumon-Kai Związek Buddyjski Zen Rinzai w RP wynosiła 44.

Statut „Wspólnoty bez Bram” Mumon-Kai

„Par. 6. Wspólnota jest samodzielną wyznaniową Wspólnotą Buddyjską ZEN.

Par. 7. Celem Wspólnoty jest umożliwienie swoim członkom i zainteresowanym osobom uczestnictwo w Zazen opartym na szkole Rinzai buddyzmu ZEN pod kierownictwem mistrza ZEN albo upoważnionej osoby.

Par. 8. Cele swoje realizuje przez:

- 1) codzienną praktykę Zazen;
- 2) wielodniowe sesshin (okresy intensywnej praktyki);
- 3) organizowanie ceremonii z okazji świąt buddyjskich;
- 4) wystawy;
- 5) porady i informacje dla zainteresowanych praktyką ZEN;
- 6) publikacje materiałów informacyjnych dotyczących praktyki ZEN oraz tekstów źródłowych tekstów tradycji buddyjskiej (...)

Par. 9. Eiwa-Zendo w Szklarskiej Porębie jest Głównym Ośrodkiem ZEN, świątynią buddyjską, gdzie odbywa się codzienna praktyka Zazen oraz przeprowadzane są wielodniowe sesshin. Istotą praktyki jest siedzenie w milczeniu wymagające spokoju w otoczeniu świątyni”.

Źródło: Statut „Wspólnoty bez Bram” Mumon-Kai w: R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 332.

Źródło: Statut „Wspólnoty bez Bram” Mumon-Kai w: R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 332.

Sangha „Dogen Zenji”

The Sangha „Dogen Zenji”

4.2.05

Adres:	44-201 Gliwice, ul. Lipowa 8/8	
E-mail:	zazen@zazen.pl	www.zazen.pl
Data rejestracji: 2009 r. Date of registration: 2009		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 170 No. in the register of churches and other religious associations: 170		Data wpisu: 17.07.2009 r. Date of entry: 17.07.2009

Sanghę „Dogen Zenji” tworzą uczniowie Mistrza Kaisena (Alain Krystaszek, ur. 1952). Należy ona do nurtu zen japońskiego. Wspólnota prowadzi 6 ośrodków w Polsce: w Gliwicach, Katowicach, Krakowie, Gdańsku, Warszawie i Wrocławiu, a także klasztor Yuzuki-Ji (ośrodek odosobnień) w Turzy. W 2024 r. liczba członków wynosiła 130 i 30 duchownych.

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Ośrodki Centres
Ogółem Total	2010	115	7
	2011	85	6
	2021	77	6
	2022	130	6
	2024	30	1
Dolnośląskie	45	21	2
Małopolskie	15	1	1
Mazowieckie	15	1	1
w tym of which Warszawa	40	5	2
Śląskie	40	5	2

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Sangha „Dogen Zenji” wynosiła 77.

Sangha

Sangha jest wspólnotą wszystkich osób (mniszek, mnichów oraz osób świeckich), które razem praktykują zazen w wywodzącej się z japońskiego buddyzmu Zen Soto szkole europejskiego buddyzmu Zen, pod duchowym przewodnictwem Mistrza Kaisena.

W tradycji buddyjskiej Sangha jest, obok Buddy i Dharmy, jednym z Trzech Klejnotów. Oznacza to, że opieramy się na niej w naszej praktyce, jest ona jej bazą i przyjmujemy w niej schronienie. Najprościej mówiąc, dzięki wspólnej praktyce (na co dzień w ośrodkach w poszczególnych miastach, na regularnych sesshin oraz na dłuższych odosobnieniach letnich i zimowych), łatwiej nam zachowywać jasny kierunek i determinację w naszej Drodze. Możemy się wzajemnie wspierać, inspirować, często jesteśmy też dla siebie „lustrem”, w którym łatwiej zobaczyć swoje przeszkadzające tendencje i egoizm. Wspólne działanie, dzielenie się odpowiedzialnościami, pracą oraz wiele godzin „przesiedzianych” obok siebie na poduszkach do medytacji sprawiają, że budują się bliższe relacje. Bardzo wspiera to praktykę i pozwala na rozwijanie szczodrości i wyzbywanie się egoizmu w działaniu dla wspólnego dobra. Praktyka jest bardzo indywidualna (każdy z nas siedzi sam), a jednocześnie wspólna – to jest paradoks i siła Sanghi, którą odczuwa się coraz wyraźniej podczas kolejnych lat praktyki.

4.6.3. Tybetański

4.6.3. Tibetan

Grupa 4.3

Group No. 4.3

Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu

The Karma Kagyu Buddhist Association

4.3.01

Adres:	01-408 Warszawa, ul. Ożarowska 65/67	
E-mail:	karmakagyu@buddyzm.pl	www.buddyzm.pl
Data powstania na terenie Polski: 1976 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1976	Data rejestracji: 1984 r. Date of registration: 1984	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 15 No. in the register of churches and other religious associations: 15	Data wpisu: 07.04.1990 r. Date of entry: 07.04.1990	

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Ośrodki Centres
Ogółem Total	1998	1020
	2011	8284
Dolnośląskie	677	7
Kujawsko-pomorskie	124	2
Lubelskie	82	3
Lubuskie	105	3
Łódzkie	492	2
Małopolskie	822	5
Mazowieckie	1464	6
Opolskie	525	3
Podkarpackie	164	5
Podlaskie	78	2
Pomorskie	996	3
Śląskie	1209	10
Świętokrzyskie	129	1
Warmińsko-mazurskie	365	3
Wielkopolskie	556	5
Zachodniopomorskie	496	2

Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu był początkowo zarejestrowany jako Stowarzyszenie Buddyjskie Karma Kagyu. Od października 1994 r. do stycznia 2006 r. Związek działał pod nazwą Związek Buddyjski Karma Kagyu.

Związek przyjmuje za podstawę nauki Buddy przekazywane według tradycji szkoły Karma Kagyu – jednej z czterech głównych szkół buddyzmu tybetańskiego. Jest to linia należąca do tradycji Wadźrajany (Diamentowej Drogi). Obecnie głową szkoły Karma Kagyu jest XVII Karmapa Trinlej Taje Dordże.

Szkoła kładzie nacisk na medytację, w szczególności „na formy buddów i na nauczyciela (guru joga)”, w tym na praktyki podstawowe zwane Nyndro. Te ostatnie składają się z czterech części (Schronienie i Oświecona Postawa, medytacja Diamentowego Umysłu, podarowanie Mandali, medytacja na Lamę). Głównym nauczycielem jest Lama Ole Nydahl – duchowy opiekun wspólnoty od momentu jej powstania i pierwszy zachodni nauczyciel buddyzmu tybetańskiego.

Osoby duchowne – nauczyciele nie są przypisani do ośrodków medytacyjnych, podróżują po Polsce i zagranicą, ucząc buddyzmu.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Buddyjskiego Związku Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu zadeklarowało 3236 osób.

Cztery Podstawowe Praktyki – Nyndro

Zostały one ułożone i przekazane przez 9 Karmapę Łangczuk Dordże (1556–1603) w XVI w. n.e. Stanowią one stopniową ścieżkę przygotowującą do praktyki Wielkiej Pieczęci (tyb. *Czakczien*, sanskr. *Mahamudra*). Jej celem jest pełne oświecenie dla dobra wszystkich istot.

Nyndro składa się z czterech medytacji, które wykonujemy jedna po drugiej. Każdą z tych części powtarzamy 111 tysięcy 111 razy. We wszystkich praktykach wstępnych koncentrujemy się na oświeconych formach z energii i światła, wypowiadamy ich mantry i stapiamy się z nimi. To kieruje umysł ku rozpoznaniu jego własnej prawdziwej natury.

1. Przyjmowanie Schronienia oraz rozwijanie Oświeconej Postawy

Pierwsza medytacja oczyszcza energię w naszym ciele i buduje zaufanie do trwałych wartości, które reprezentuje buddyjskie Schronienie. Rozwijamy w sobie życzenie pomagania wszystkim istotom na drodze do oświecenia. W ten sposób nasze działania nabierają znaczenia, powstaje w nas Oświecona Postawa – pragnienie osiągnięcia urzeczywistnienia dla dobra innych.

2. Diamentowy Umysł

Druga medytacja oczyszcza przede wszystkim mowę i umysł. Usuwa trudne wrażenia nagromadzone w naszej podświadomości, spowodowane przez przeszkadzające emocje.

3. Podarowanie Mandali

Trzecia medytacja budzi bogactwo naszego umysłu i wypełnia go dobrymi wrażeniami. Koncentrujemy się na wszystkim co piękne, drogocenne i czyste i ofiarowujemy to Schronieniu. Powstałym w ten sposób w umyśle nadmiarem dzielimy się z innymi.

4. Guru Joga

Czwarta praktyka to medytacja na nauczyciela, który jest w Diamentowej Drodze najważniejszy. Otwieramy się w niej na źródło naszego rozwoju, czyli na naszych nauczycieli oraz ich nauczycieli – na całą Linie Przekazu. To dzięki ich inspiracji, przekazywanym przez nich sprawdzonym metodom i ochronie możemy się rozwijać.

Źródło: <https://www.buddyzm.pl/medytacja#diamentowa-droga>.

Source: <https://www.buddyzm.pl/medytacja#diamentowa-droga>.

Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang The Benchen Karma Kamtsang Buddhist Association

4.3.02

Adres:	96-313 Jaktorów, Grabnik 4	
E-mail:	biuro@buddyzm.eu	https://www.benchen.org.pl/pl/
Data powstania na terenie Polski: 1976 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1976	Data rejestracji: 1983 r. Date of registration: 1983	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 85 No. in the register of churches and other religious associations: 85	Data wpisu: 15.06.1994 r. Date of entry: 15.06.1994	

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Nauczyciele Teachers	Miejsca kultu Places of worship	Ośrodki Centres	Udzielone ini- cjacje Conferred initia- tions	
Ogółem Total	2000	1655	8	5	7	.
	2005	1654	8	3	7	.
	2010	1955	23	7	10	.
	2015	1920	19	6	11	40
	2020	2146	13	7	10	106
	2022	2309	18	7	10	163
	2023	2328	14	8	10	116
	2024	2431	13	8	10	137
Dolnośląskie	252	–	1	2	12	
Kujawsko-pomorskie	132	–	1	1	7	
Lubelskie	95	–	–	–	4	
Lubuskie	55	–	–	–	1	
Łódzkie	112	–	1	1	3	
Małopolskie	277	–	1	1	34	
Mazowieckie	712	13	1	1	40	
w tym of which Warszawa	615	–	–	–	25	
Opolskie	45	–	–	–	3	
Podkarpackie	75	–	–	–	4	
Podlaskie	60	–	–	–	1	
Pomorskie	72	–	–	1	5	
Śląskie	162	–	2	2	10	
Świętokrzyskie	55	–	–	–	1	
Warmińsko-mazurskie	99	–	–	–	2	
Wielkopolskie	184	–	1	1	10	
Zachodniopomorskie	44	–	–	–	–	

Związek skupia wokół siebie osoby praktykujące buddyzm tybetański według tradycji szkoły Karma Kamtżang, znanej też pod nazwą Karma Kagju. Tradycja Karma Kamtżang była szeroko rozpowszechniona w Tybecie i reprezentowało ją wiele klasztorów. Związek działa jako filia klasztoru Bencien w Nepalu i jest pod opieką jego opatów. Główny ośrodek Związku znajduje się w Grabniku, poza tym jest jeszcze 12 ośrodków, m.in.: we Wrocławiu, Poznaniu, Krakowie, Poznaniu, Bielsku-Białej, Rzeszowie, Łodzi, Wałbrzychu, Katowicach i Rzeszowie. W 2010 r. powstało Centrum Kultury Buddyjskiej, które organizuje wykłady i konferencje. Praktyka buddyjska obejmuje: 1) „prawe postępowanie”, 2) opanowanie umysłu, 3) głębsze zrozumienie, płynące ze studiowania i rozważania nauk oraz z doświadczenia medytacyjnego. Szczególny nacisk kładzie się na praktykę medytacji. Stosuje się metody znane jako ścieżka wadźrajany. Nowi członkowie przyjmowani są poprzez ceremonię „Przyjęcie Schronienia w Trzech Klejnotach” w Buddzie, Dharmie i Sandze podczas ceremonii prowadzonej przez Lamę, reprezentującego daną Linie Przekazu Nauk.

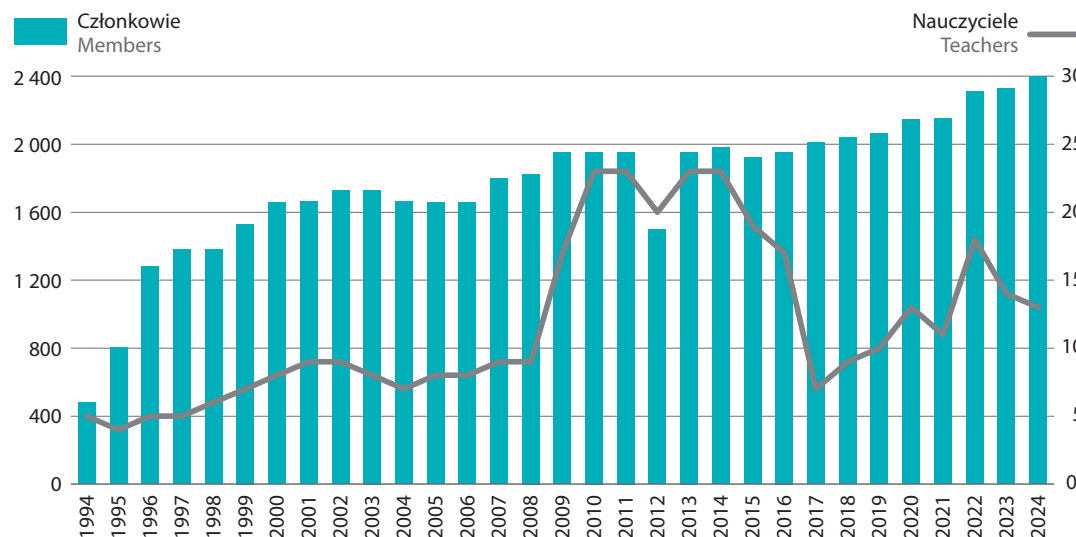
Bycie praktykującym buddystą nie oznacza konieczności bycia formalnym członkiem Związku. Związek w 2024 r. miał 13 nauczycieli.

Związek jest członkiem-założycielem Polskiej Unii Buddyjskiej pod patronatem Jego Świątobliwości Dalajlamy.

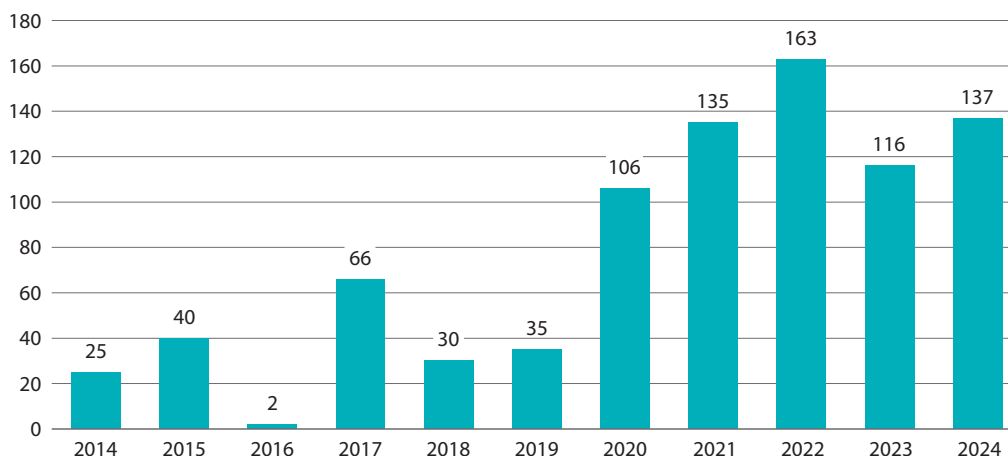
W 2012 r. Związek Buddyjski Tradycji Karma Kamtżang w Polsce zmienił nazwę na Związek Buddyjski Bencien Karma Kamtsang.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Związku Buddyjskiego Bencien Karma Kamtsang zadeklarowały 403 osoby.

Wykres 4.79. Członkowie i nauczyciele Związku Buddyjskiego Bencien Karma Kamtsang w Polsce
Chart 4.79. Members and teachers of the Benchen Karma Kamtsang Buddhist Association in Poland

Wykres 4.80. Inicjacje w Związku Buddyjskim Bencien Karma Kamtsang w Polsce
Chart 4.80. Initiations of the Benchen Karma Kamtsang Buddhist Association in Poland

Wadźrajana bazuje na naukach therawady i mahajany, dodając swoje specyficzne metody, mające szybko i efektywnie prowadzić do osiągnięcia celu już w tym życiu. Dlatego nieraz zwana jest „szybką ścieżką”. Szczególny nacisk kładzie się tu na utrzymywanie czystej duchowej więzi z nauczycielem (lama), od którego uczeń otrzymuje nie tylko wyjaśnienia do osobistej praktyki, ale i przekaz duchowego doświadczenia. Praktykować buddyzm może każdy. Są tu nauki dla tych, którzy chcą się angażować w bezpośrednią dobroczynność, dla tych, których pociąga intelektualne studiowanie i logiczna analiza, i dla tych, którzy pragną poświęcić się medytacji. Lamowie uczą też, jak wielogodzinną pracę zawodową czy życie rodzinne uczynić częścią duchowej ścieżki. Wadźrajana oferuje także specjalne sekretne praktyki, które muszą być wykonywane pod ścisłą kontrolą nauczyciela. W krótkim czasie pozwalają one dokonać głębokiej duchowej przemiany i rozwinąć pozytywny potencjał drzemiący w ludzkiej naturze.

Źródło: <https://www.benchen.org.pl/pl/>.
Source: <https://www.benchen.org.pl/pl/>.

Związek Buddyjski „Khordong” w Polsce

The „Khordong” Buddhist Association in Poland

4.3.03

Adres:	57-343 Lewin Kłodzki, Darnków 18	
E-mail:	khordong@poczta.onet.pl	www.khordong.pl
Data powstania na terenie Polski: 1994 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1994	Data rejestracji: 1994 r. Date of registration: 1994	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 91 No. in the register of churches and other religious associations: 91	Data wpisu: 15.11.1994 r. Date of entry: 15.11.1994	

Związek wywodzi się z buddyzmu tybetańskiego ze szkoły Ningmapa. Celem związku jest studiowanie nauk Buddy, praktykowanie medytacji dla zrozumienia „prawdziwej natury umysłu” i rozwoju wewnętrznego oraz „harmonijna współpraca ze światem zewnętrznym”. Związek propaguje zdrowy styl życia, współdziała z organizacjami działającymi na rzecz ochrony zwierząt i środowiska naturalnego.

Związek posiada ośrodek Drophan Ling w Darnkowie (w pobliżu Kudowy Zdroju). Jest to miejsce, w którym praktykuje się zgodnie z naukami Padmasambhawy i tradycjami Khordong i Dzignter. Organizowane są tu regularne kursy z nauczycielami buddyzmu tybetańskiego, możliwa jest praktyka grupowa i indywidualna. Tłumaczy się, wydaje i przechowuje buddyjskie teksty oraz kulturyje tradycję tybetańską.

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Nauczyciele Teachers	Ośrodki Centres
Ogółem Total	1996	39	3
	2011	80	8
Dolnośląskie	20	8	1
Mazowieckie	30	–	–
Wielkopolskie	30	–	–

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Buddyjskiego „Khordong” w Polsce wynosiła 101.

Buddyzm, uznawany za jedną z trzech głównych religii świata, wyróżnia się tym, że nie opiera się na wierze w Boga, lecz na dążeniu do poznania własnej natury i życia w zgodzie z nią.

Oferuje niezliczone metody praktyk, dostosowane do różnych osobowości i potrzeb. Esencję buddyjskich nauk można sprowadzić do trzech prostych wskazówek Buddy: **nie wyrządzaj krzywdy, czyń dobro i trenuj swój umysł.**

Khordong i Dziaŋgter – tradycje buddyzmu tybetańskiego

Ośrodek Drophan Ling, założony przez Czime Rigdzina Rinpocze, kultywuje tradycje Khordong i Dziaŋgter, należące do szkoły Ningmapa buddyzmu tybetańskiego. Ich korzenie sięgają VIII w., gdy Padmasambhawa przyniósł nauki buddyjskie do Tybetu. Część z tych nauk, takich jak Dziaŋgter (odkryte w XIV w. przez Rigdzina Godema) czy linia Khordong (odkryta w XIX w. przez Nudana Dordże), została odkryta w późniejszych czasach. Obie tradycje są praktykowane w klasztorach Khordong w Tybecie i Indiach, a dzięki Czime Rigdzinowi Rinpocze, Taklungowi Tsetrulowi Rinpocze, Czime Gjaltsenowi Rinpocze oraz innym lamom są dostępne również w Polsce.

Źródło: <https://www.khordong.pl/>.

Source: <https://www.khordong.pl/>.

Międzynarodowa Wspólnota Dzogczen Namdagling The International Dzogchen Namdagling Community

4.3.04

Adres:	38-230 Nowy Żmigród, Łysa Góra 168	
E-mail:	gakyil@dzogczen.pl	www.dzogczen.pl
Data powstania na terenie Polski: 1989 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1989	Data rejestracji: 1994 r. Date of registration: 1994	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 92 No. in the register of churches and other religious associations: 92	Data wpisu: 12.12.1994 r. Date of entry: 12.12.1994	

Nauki Dzogczen nawiązują do przedbuddyjskiej tradycji kultów szamańskich Bon oraz nauk szkoły ningma. Grupa zainteresowana praktykowaniem i podążaniem za naukami Dzogczen została założona przez Czogjalę Namkhai Norbu we Włoszech w drugiej połowie lat 70. XX w. Obecnie Wspólnota ma tysiące członków w ponad czterdziestu krajach na świecie. W Polsce powstała w roku 1989. Praktyki polegają na kontemplacji własnych myśli i własnej energii.

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Nauczyciele Teachers
Ogółem Total 2024	130	6
Dolnośląskie	5	1
Lubuskie	5	–
Łódzkie	20	1
Małopolskie	20	1
Mazowieckie	50	2
Podkarpackie	5	–
Pomorskie	5	–
Śląskie	10	1
Wielkopolskie	10	–

Wspólnota posiada ośrodek odosobnieniowy (Paldenling) położony w Beskidzie Niskim, niedaleko Dukli. Ośrodek w Warszawie (Namdaling) służy wspólnym praktykom członków wspólnoty, organizowane są też tam kursy pogłębiające zrozumienie Dzogchen.

Wspólnota Dzogchen jest członkiem Polskiej Unii Buddyjskiej.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Wspólnoty Dzogchen wynosiła 95.

Dzogchen oznacza całkowitą (*czen*) doskonałość (*dzog*), prawdziwy stan każdej istoty. W dzogchen nie ma jakiegos obiektu, który należałoby poznać; chodzi raczej o doświadczenie stanu poza umysłem, stanu kontemplacji.

Sposób widzenia w dzogchen nie polega na patrzeniu na zewnątrz i osądzeniu. Chodzi o znalezienie się w stanie wiedzy. Najczęściej używa się tu przykładu lustra i okularów. Okulary służące do patrzenia na przedmioty zewnętrzne stanowią przykład dualizmu. Natomiast zasadą dzogchen jest zwierciadło – powinniśmy w nie patrzeć, aby odkryć siebie.

Kiedy dostrzegasz, że w różnych rodzajach doświadczeń i przejawień istnieje unikalny i jedyny stan obecności, wtedy ostatecznie rozpoznasz niedualistyczną naturę rzeczywistości. W dzogchen jest on nazywany stanem kontemplacji.

Źródło: <https://www.dzogchen.pl/czym-jest-dzogchen/>.

Source: <https://www.dzogchen.pl/czym-jest-dzogchen/>.

Misja Buddyjska – Trzy Schronienia w Polsce

The Buddhist Mission – Three Refuges in Poland

4.3.05

Adres:	70-432 Szczecin, ul. Śląska 12/12	
E-mail:	misjabuddyjska@mahajana.net	http://misja.mahajana.pl
Data powstania na terenie Polski: 1992 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1992	Data rejestracji: 1995 r. Date of registration: 1995	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 97 No. in the register of churches and other religious associations: 97	Data wpisu: 22.06.1995 r. Date of entry: 22.06.1995	

Lata Years	Członkowie Members	Nauczyciele Teachers	Miejsca kultu Places of worship	Ośrodki Centres
Ogółem Total				
2000	415	9	4	8
2005	1370	15	14	14
2008	2560	25	22	22
2011	.	.	.	27
2014	.	.	.	28

Misja Trzy Schronienia jest buddyjskim stowarzyszeniem nastawionym na integrację buddyzmu ponad istniejącymi podziałami.

Członkowie Misji przyjmują jako praktyki religijne: recytację „Schronień” buddyjskich, modlitwy, medytacje, całodzienne utrzymanie właściwego etycznego zachowania, unikanie czynienia zła, czynienie dobra oraz pomaganie innym. Członkowie obchodzą święta buddyjskie związane z narodzeniem, oświeceniem i odejściem Buddy. Misja zarządzana jest przez duchownych obojga płci. Najwyższą władzą jest 3-osobowa Rada Starszych, która wybiera głównego opata. Ośrodki misyjne są autonomiczne i kontaktują się ze sobą w zależności od potrzeb. W 2014 r. Misja skupiała 28 ośrodków różnych buddyjskich tradycji działających pod jej patronatem.

Misja kieruje się dwoma celami: kształceniem polskich mnichów i mniszek w krajach o tradycjach buddyjskich oraz upowszechnianiem podstawowych nauk buddyzmu. Kandydaci są szkoleni w tej tradycji, z którą chcą być związani.

Nowi członkowie wstępują do Misji poprzez przyjęcie tzw. Trzech Schronień (w Buddzie – jako najwyższym nauczycielu, w Dharmie – nauce Buddy i w Sandze – świętym zgromadzeniu uczniów Buddy). Misja jest członkiem Europejskiej Unii Buddyjskiej (EUB) i zasiada w radzie dyrektorów EUB.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Misji Buddyjskiej – Trzy Schronienia w Polsce zadeklarowało 270 osób.

Statut (fragment)

Par. 8

Celem Związku jest:

- 1) studiowanie nauk Buddy,
- 2) kształcenie duchownych buddyjskich i udzielanie pomocy wyznawcom buddyzmu,
- 3) propagowanie etyki i zasad moralnych, wynikających z nauk Buddy,
- 4) propagowanie kultury buddyjskiej,
- 5) praktyka buddyjska, grupowa i indywidualna mająca na celu osiągnięcie prawidłowego zrozumienia nauk Buddy oraz harmonijnego życia w zgodzie i pokoju z otaczającym światem,
- 6) działalność charytatywna na rzecz ludzi ubogich, chorych i potrzebujących pomocy,
- 7) działalność edukacyjna,
- 8) działalność na rzecz środowiska naturalnego.

Ź r ó d ł o: Statut Związku wyznaniowego Misja Buddyjska – Trzy Schronienia w Polsce, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 593.

S o u r c e: Statut Związku wyznaniowego Misja Buddyjska – Trzy Schronienia w Polsce, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 593.

Ligmincha Polska (dawniej Związek Garuda w Polsce) The Ligmincha Poland (ex The Garuda Union in Poland)

4.3.06

Adres:	08-470 Wilga (pow. garwoliński), Al. Huberta 4	https://ligmincha.pl/
Data powstania na terenie Polski: 1995 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1995		Data rejestracji: 1995 r. Date of registration: 1995
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 100 No. in the register of churches and other religious associations: 100		Data wpisu: 20.11.1995 r. Date of entry: 20.11.1995

Działalność polega na organizowaniu spotkań z nauczycielami tradycji Bon. Wspólnota początkowo przyjęła nazwę Związek Bon, a następnie do 2018 r. Związek Garuda w Polsce.

Głównym ośrodkiem Ligmincha Polska jest Cziamma Ling w Wildze (pow. garwoliński). Ośrodki lokalne mieszczą się w Warszawie, Poznaniu, Sopocie, Białymstoku, Wrocławiu, Katowicach, Krakowie, Łodzi i w Wadowicach. Związek angażuje się w działania kulturalne i edukacyjne (festiwale kultury tybetańskiej, wykłady), które mają na celu zachowanie tradycji Bon i kultury Tybetu.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Ligmincha Polska wynosiła 99.

O Buddyzmie Bon – bogate i unikalne dziedzictwo

Bon to duchowa tradycja Tybetu. Bon obejmuje nauki i praktyki dotyczące wszystkich dziedzin życia, w tym naszego związku z elementami natury, naszego zachowania etycznego i moralnego, rozwoju miłości, współczucia, radości i spokoju. Prowadzi do najwyższego urzeczywistnienia poprzez nauki „Wielkiej Doskonałości” (Dzogczen).

Zgodnie z tradycją Bon, Budda Tönpa Szenrab Miwoche, założyciel religii Bon, przyszedł na ten świat na długo przed Buddą Siakjamuni. Głosił swoje nauki w krainie Olmo Lungring. Ol symbolizuje nienarodzone, mo – niezanikające, lung – prorocze słowa Tönpa Szenraba i ring – niewyczerpane współczuciem Tönpy Szenraba. Niektórzy uczeni utożsamiają Olmo Lungring z Zhang Zhung, krainą otaczającą górę Kailash w zachodnim Tybecie i uważaną za kolebkę cywilizacji tybetańskiej.

Zgodnie z tradycją, Tönpa Szenrab przekazał nauki Bon w trzech kolejnych cyklach: najpierw wyłożył „Dziewięć dróg Bon”, następnie uczył „Czterech bram Bon i piątej, Skarbu”, a na końcu ujawnił „Zewnętrzne, Wewnętrzne i tajne instrukcje”. Cykl zewnętrzny to ścieżka wyrzeczenia – nauki sutr, cykl wewnętrzny to ścieżka transformacji – nauki tantryczne. Sekretny cykl to ścieżka samowyzwolenia, która obejmuje nauki dzogczen. Ten podział na sutrę, tantrę i dzogczen można również znaleźć w buddyzmie tybetańskim szkoły Ningma. (...)

Źródło: <https://ligmincha.pl/o-bon/buddyzm-bon/>.

Source: <https://ligmincha.pl/o-bon/buddyzm-bon/>.

Związek Buddyjski Dak Shang Kagyu w Polsce

The Dak Shang Kagyu Buddhist Association in Poland

4.3.07

Adres: 91-224 Łódź, ul. Aleksandrowska 118/131

Data powstania na terenie Polski: 1997 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1997	Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 121 No. in the register of churches and other religious associations: 121	Data wpisu: 28.01.1997 r. Date of entry: 28.01.1997

Celem związku jest „praktyka drogi Buddy i urzeczywistnianie jej w codziennym życiu” zgodnie z linią Nauczyciela – Mistrza Kalu Rinpocze, którego reprezentuje Dzierżawca Linii Nauk. Związek nie ma struktury organizacyjnej i nie prowadzi żadnej działalności.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Buddyjskiego Dak Shang Kagyu wynosiła 28.

Status osoby duchownej w działalności religijnej i wewnątrzkościelnej (aneks do statutu)

Par. 4

1. Mniczem jest osoba, która otrzymała pełne święcenia i ściśle przestrzega reguł zakonnych.
2. Mniczem–Nauczycielem jest osoba, która przestrzega celibatu i pozostałych reguł zakonnych i która nabyła uprawnienia do nauczania religijnego, nadane przez Mistrzów kierujących praktykami religijnymi Związku.
3. Nauczycielem Świeckim jest osoba, która nabyła uprawnienia do nauczania religijnego, nadane przez Mistrzów kierujących praktykami religijnymi, a która nie uzyskała pełnych święceń mnisich.
4. Osobą świecką o statusie osoby duchownej jest osoba, która uzyskała niepełne święcenia mnisich (bez celibatu), a która poświęciła się w pełni pracy dla Związku.

Źródło: Status osoby duchownej w działalności religijnej i wewnątrzkościelnej, (aneks do statutu), w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kosakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 715.

Źródło: Status osoby duchownej w działalności religijnej i wewnątrzkościelnej, (aneks do statutu), w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kosakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 715.

Instytut Śardza Ling

The Institute of Sardza Ling

4.3.08

Adres: 76-010 Polanów, Pyszki 1^a

<http://shardza.org/>

Data powstania na terenie Polski: 2007 r. Date of establishment on the territory of Poland: 2007	Data rejestracji: 2008 r. Date of registration: 2008
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 168 No. in the register of churches and other religious associations: 168	Data wpisu: 30.10.2008 r. Date of entry: 30.10.2008

^a Adres do korespondencji 62-002 Złotniki, ul. Jelonkowa 25.

Instytut został założony na życzenie uczniów przez Njimę Dakpę Rinpocze w 2007 r., a formalna rejestracja nastąpiła w 2008 r.

Celem Instytutu jest przede wszystkim rozwój duchowy członków Instytutu, oparty na tradycyjnych tybetańskich metodach medytacji szkoły Jungdrung Bon, która swoje korzenie upatruje w krainie Śang Sung, leżącej na terenie dzisiejszego Tybetu Zachodniego. Instytut, nawiązując do starożytnej tradycji

tybetańskiej, reprezentuje stanowisko proekologiczne, które jest związane z duchowym dziedzictwem Tybetu. Akcentowane jest też szerzenie pokoju i pomaganie, w miarę możliwości, wszystkim potrzebującym.

Praktyki grupowe w 2024 r. odbywały się w trzech miejscach w Polsce: w woj. małopolskim, wielkopolskim i zachodniopomorskim. W 2024 r. Instytut liczył 200 członków i jedną osobę duchowną.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Instytutu Śardza Ling wynosiła 42.

Czym jest Yungdrung Bon?

(...) Nauki bon były znane i powszechnie praktykowane na stanowiących współczesny Tybet terenach, zanim w VII w. n.e pojawiła się tam indyjska forma buddyzmu, zapoczątkowana przez buddę Śakjamuniego. Wkrótce potem, doszło do integracji pierwotnego buddyzmu bon z wprowadzoną do Tybetu tradycją hinduską. W efekcie tego procesu, współcześnie, zarówno sama praktyka, jak i dialektyka Yungdrung Bon nie wykazują większego różnicowania w stosunku do czterech istniejących szkół buddyzmu tybetańskiego, którymi są Nyingma, Gelug, Sakja oraz Kagyu. Jednakże tym, co zdecydowanie odróżnia bon od buddyzmu tybetańskiego jest postać jego założyciela, którym jest budda Tonpa Szenrab Miło. (...) bon charakteryzuje się odrębną i bardzo bogatą ikonografią oraz systemem kosmologii, a ponadto, w jego skład wchodzi nauki szamańskie i praktyki o charakterze uzdrawiającym. A nade wszystko, zawarty jest w nim wyjątkowy i kompletny przekaz nauk najwyższej duchowej ścieżki, czyli dzogczen, określanej często mianem „Wielkiej Doskonałości”. Fundamentem nauk bon, podobnie jak w przypadku innych szkół buddyzmu tybetańskiego, jest rozwijanie bodhicitty, czyli umysłu oświecenia oraz pielęgnowanie składających się na niego czterech niezmierności, którymi są: miłująca życzliwość, współczucie, radość i harmonia równowagi.

Źródło: <http://shardza.org/yungdrung-bon/>.

Source: <http://shardza.org/yungdrung-bon/>.

Związek Tybetańskiego Bon „Sa Trik Er Sang” The Tibetan Bon „Sa Trick Er Sang” Association

4.3.09

Adres: 005-410 Józefów, ul. Ks. Malinowskiego 1A

E-mail: sanga.satrikersang@gmail.com

Data rejestracji: 2010 r.
Date of registration: 2010

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 174 No. in the register of churches and other religious associations: 174	Data wpisu: 27.10.2010 r. Date of entry: 27.10.2010
---	--

Związek „Sa Trik Er Sang” należy do Yungdrung Bon, najstarszej religii Tybetu. „Odwieczny Bon”, według własnego przekazu religijnego, „istnieje 18 000 lat”. Nazwa „Sa Trik Er Sang” oznacza imię najwyższej bogini tradycji Bon, „Matki Wszystkich Istnień”, której główną domeną jest współczucie. Czongtul Rinpoche (założyciel Związku „Sa Trik Er Sang”), podróżujący od wielu lat po świecie i nauczający tradycji Bon w wielu krajach, założył na Zachodzie kilka ośrodków edukacyjnych. Głównym spośród nich jest fundacja „Bon Shen Ling” w Stanach Zjednoczonych. W Polsce w 2024 r. związek liczył dwie osoby duchowne i 12 członków skupionych w Warszawie i okolicach.

Członkostwo w związku nie jest sformalizowane, brak jest deklaracji członkowskich.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Tybetańskiego Bon „Sa Trik Er Sang” wynosiła 36.

Cele działania oraz formy ich realizacji (fragment statutu)

Par. 8

Celem związku jest:

- 1) studiowanie nauk Buddy Tenpy Szenraba, historii i praktyki Bon, z naciskiem na „Wewnętrzną Praktykę Medytacji” tak, jak nauczał jej Sardza Taszi Gjaltsen – mistrz, który osiągnął ciało światła;
- 2) upowszechnianie zasad etycznych i moralnych pochodzących od prastarej tradycji Bon i mistrzów podążających za tą tradycją;
- 3) dążenie do rozwoju duchowego przez praktyki medytacyjne grupowe i indywidualne;
- 4) poszanowanie życia w każdej jego formie;
- 5) wychowywanie swoich członków w duchu wzajemnego poszanowania i tolerancji wobec innych poglądów i wyznań;
- 6) prowadzenie badań nad przeszłością i współczesnym stanem wiedzy religijnej, filozoficznej i naukowej, dziejami, a także dziedzictwem kulturowym Tybetu oraz innych narodów historycznie z Tybetem związanych;
- 7) pogłębianie i upowszechnianie wiedzy o tybetańskiej tradycji Jungdrung Bon; (...)

Źródło: Statut Związku Tybetańskiego Bon „Sa Trik Er Sang”, w: R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 1016–1017.

Źródło: Statut Związku Tybetańskiego Bon „Sa Trik Er Sang”, w: R. Brożniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 1016–1017.

Związek Buddyjski „Dzogcien Kunzang Cziuling” w RP The Dzogchen Kunzang Buddhist Union Cziuling’ in the Republic of Poland

4.3.10

Adres:	03-746 Warszawa ul. Tarchomińska 15 m. 30	
E-mail:	sangapatrularinpocze@gmail.com	www.patrulrinpoche.net/pl
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 175	Data wpisu: 02.08.2011 r.	
No. in the register of churches and other religious associations: 175	Date of entry: 02.08.2011	

Związek powstał jako wynik nauczania mistrza Dzogczen Patrula Rinpocze (należy do tybetańskiej tradycji Ningmapa), który odwiedzał i nauczał w Polsce od roku 2003. W 2024 r. Związek liczył 17 członków. Prowadził działalność edukacyjną i wydawniczą.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. Liczba osób deklarujących przynależność do Związku Buddyjskiego „Dzogcien Kunzang Cziuling” wynosiła 49.

Prawdziwy temat

Bez względu na cel odosobnienia, niezależnie od tekstu lub praktyki, prawdziwy przedmiot całej filozofii i praktyki buddyjskiej jest zawsze ten sam: **współczucie**.

Istotą każdej buddyjskiej nauki, praktyki, odosobnienia i rytuału jest zawsze współczucie. Nawet jeśli studiujesz bardzo głębokie aspekty filozofii buddyjskiej, zasadniczo filozofia ta dotyczy współczucia: tego, jak pomóc sobie i otaczającym cię istotom w najbardziej odpowiedni sposób.

Można tu zadać pytanie – czym jest współczucie? Współczucie to coś więcej niż uczucie sympatii. To aktywne obcowanie z otaczającym Cię światem. Współczucie to spontaniczna chęć pomocy innym w rozwiązaniu ich problemów, jakiegokolwiek by one nie były. Dobra wiadomość jest taka, że współczucia nie musimy tworzyć ani się uczyć. Jest ono już w naszych sercach.

Źródło: <https://www.patrulrinpoche.net/pl/studiowanie-i-praktykowanie-dharmy/>.

Źródło: <https://www.patrulrinpoche.net/pl/studiowanie-i-praktykowanie-dharmy/>.

Związek Buddyjski „Yeshe Khorlo” w RP

The „Yeshe Khorlo” Buddhist Union in the Republic of Poland

4.3.11

Adres:	04-633 Warszawa ul. Rzeźbiarska 43	https://yeshehorlo.pl/
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 180 No. in the register of churches and other religious associations: 180	Data wpisu: 03.09.2014 r. Date of entry: 03.09.2014	

Związek powstał z inicjatywy IX Gangtenga Tulku Rinpoche, reprezentującego buddyzm tybetański, tradycję Ningmapa. Gangten Tulku (Kunzang Rigdzin Pema Namgyal ur. w centralnym Bhutanie w 1955 r.) odwiedzał Polskę od 2007 r. i zainicjował nauczanie dzogczen w interpretacji żyjącego w XVI w. jogina Pema Lingpy (Linia Peling).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Buddyjskiego „Yeshe Khorlo” wynosiła 36.

Osiem sposobów manifestowania się spontanicznego urzeczywistnienia (lhyn drub) w nirwanie (całkowite oświecenie) lub w samsarze (odrodzenie w jednym z sześciu światów):

- 1) wszechobecna moc (tsal) współczucia dla czujących istot,
- 2) pięć światel pięciu mądrości przenikających wszystkie zjawiska,
- 3) pięć mądrości w stanie poza myślami,
- 4) zjawiska przenikające przestrzeń w postaci gniewnych i łagodnych form buddów,
- 5) wolność od dualizmu, gdzie nie ma rozdziału pomiędzy doświadczającym a doświadczanymi zjawiskami,
- 6) wolność od skrajności, gdzie nie ma błędów popadnięcia w niezrozumienie (środkowej ścieżki madhjamaki),
- 7) wrota pierwotnej mądrości (dagpa jeszie) nirwany, gdzie czyste zjawiska manifestują się powyżej (w przestrzeni),
- 8) wrota nieczystej samsary, gdzie sześć światów i przebywające w nich czujące istoty manifestują się poniżej (w przestrzeni).

Źródło: <https://yeshehorlo.pl/linia-przekazu/dzogczen-w-skrocie/>.

Źródło: <https://yeshehorlo.pl/linia-przekazu/dzogczen-w-skrocie/>.

4.6.4. Chiński

4.6.4. Chinese

Grupa 4.4

Group No. 4.4

Związek Buddystów Czan The Association of Buddhists Czan

4.4.01

Adres:	05-540 Zalesie Górne, ul. Promienna 12	
E-mail:	czan@czan.org.pl; budwod@budwod.com.pl	www.czan.eu
Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 138 No. in the register of churches and other religious associations: 138		Data wpisu: 09.12.1997 r. Date of entry: 09.12.1997

Związek zrzesza buddystów praktykujących chiński nurt buddyzmu czan (jap. *zen*) według nauk Mistrza Szengjena i jego ucznia Johna Crooka, który jest głównym nauczycielem i prowadzącym od wielu lat odosobnienia w Polsce. Linia nauk, którą reprezentuje Mistrz Szengjen, łączy dwie tradycje chińskiego buddyzmu, Linji (jap. *Rinzai*) oraz Caodong (jap. *Soto*). Związek jest organizacją afiliowaną przy Western Chan Fellowship z Wielkiej Brytanii. W 2021 r. Związek liczył 100 członków.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Buddystów Czan wynosiła 70.

Odosobnienia

Wspólnota organizuje siedmio- i dziesięciodniowe okresy praktyki Czan poświęcone różnym metodom:

Zachodnie odosobnienie Zen (Western Zen Retreat):

Prosty monastyczny rozkład dnia pozwala umysłowi na stawienie czoła podstawowemu pytaniu „Kim jestem?” podczas kreatywnego wzajemnego zapytywania. Uczestnicy pracują w parach, zgłębiając ten podstawowy koan. Intensywna koncentracja doprowadza do odsłonięcia siebie, które jest bardzo trudne do osiągnięcia w inny sposób. Rezultatem takiej praktyki może być głębokie poczucie jedności ze sobą, możliwy jest też bezpośredni wgląd w istotę bytu, w tradycyjnym Zen uważane za przedsięwzięcie Oświecenia. Czy takie doświadczenie ma miejsce czy nie, udziałem uczestników jest głębokie poszerzenie wiedzy o sobie i rozumienia innych. Odosobnienie jest odpowiednie zarówno dla początkujących, jak i dla doświadczonych praktykujących.

Promieniejąca cisza – praktyka Cichej Iluminacji:

To tradycyjne siedmiodniowe odosobnienie zapewnia poważnie praktykującym czas i miejsce, aby nauczyć się praktykować i utrzymywać metodę Cichej Iluminacji. Prosta a zarazem trudna, tworzy przestrzeń, w której można doświadczyć otwarcia niosącego ze sobą spokój i znaleźć wolność, pokój i jasność. To nie jest ucieczka, ale metoda, która pozwala na efektywne zaangażowanie się w życie codzienne. Podczas prowadzonego w przyjaznej i wspomagającej atmosferze odosobnienia, poprzez praktykę, wykłady i indywidualne rozmowy prezentowane jest nauczanie i metody Mistrza Szengjena. Odosobnienie ma formę pełnego odosobnienia Czan, z rozpoczynającym się wcześniej rano rygorystycznym rozkładem medytacji i ćwiczeń, z okresami poświęconymi przygotowywaniu posiłków oraz utrzymaniem ośrodka medytacyjnego.

Źródło: <https://www.czan.eu/praktyka/>.

Source: <https://www.czan.eu/praktyka/>.

4.6.5. Wietnamski

4.6.5. Vietnamese

Grupa 4.5

Group No. 4.5

Ośrodek Wietnamskiego Buddyzmu w Polsce

The Vietnamese Buddhism Center in Poland

4.5.01

Adres: 05-552 Łazy, ul. Przyszłości 21

E-mail: kxanhhienha@yahoo.pl

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 181
No. in the register of churches and other religious associations: 181

Data wpisu: 17.06.2015 r.
Date of entry: 17.06.2015

Ośrodek w początkowej fazie organizacji. Liczba członków w 2017 r. wynosiła 250, liczba duchownych – 3. Siedziba Ośrodka mieści się w Łazach w pobliżu Warszawy (powiat piaseczyński). Tam też budowana jest świątynia „NHAN HOA”.

Nowi członkowie są zobowiązani do dobrowolnego przestrzegania 5 norm moralnych: 1 – nie zabijaj, 2 – nie kradnij, 3 – nie mów rzeczy, które nie są dobre, 4 – nie cudzołóż, 5 – nie stosuj substancji takich, jak alkohol i narkotyki.

Ewa Grabowska, Działania charytatywne Wietnamczyków w Polsce

Niektórzy moi rozmówcy tłumaczą uczestnictwo w akcjach charytatywnych przez pryzmat wiary w prawo karmiczne (luật nhân quả) [dosłownie: luật – prawo, nhân – przyczyna, quả – skutek]. Zgodnie z naukami zapisanymi w sutrach, czyli w buddyjskich księgach, „dawanie” (dana w języku pali) jest jedną z podstawowych praktyk. Buddyści wierzą, że poprzez dobre uczynki wytworzą dobrą karmę, która w konsekwencji doprowadzi ich w kolejnych wcieleniach do osiągnięcia nirwany (Gethin 1998). W praktyce ich działania często wiążą się z przekonaniem, że udzielona przez nich pomoc zostanie odwzajemniona bardziej w obecnym niż w przyszłym wcieleniu.

Źródło: E. Grabowska, *Działania charytatywne Wietnamczyków w Polsce*, „Kwartalnik Boyma” 2021, nr 7, <https://instytutboyma.org/pl/dzialania-charytatywne-wietnamczykow-w-polsce-ich-zakres-i-zrodla/?fbclid=IwAR1fMtOuXf03rsLsMPPs0Cqsvx4ZG6cBUkEoO4WcTcGVzAo5zTrPKJPabZ8>.

Źródło: E. Grabowska, *Działania charytatywne Wietnamczyków w Polsce*, „Kwartalnik Boyma” 2021, nr 7, <https://instytutboyma.org/pl/dzialania-charytatywne-wietnamczykow-w-polsce-ich-zakres-i-zrodla/?fbclid=IwAR1fMtOuXf03rsLsMPPs0Cqsvx4ZG6cBUkEoO4WcTcGVzAo5zTrPKJPabZ8>.

4.7. Hinduizm

4.7. Hinduism

Grupa 5

Group No. 5

Hinduizm (sanskryckie Sindu) to zbiorcza nazwa wierzeń wyznawanych przede wszystkim na Półwyspie Indyjskim, a nazwa odnosi się do tej fazy rozwoju, która nastąpiła po epoce wed (weddyzmie*) i braminizmie*. Hinduizm utrwalił spuściznę tych dwóch poprzednich etapów. Od braminizmu różni się przede wszystkim: 1) włączeniem do dawnego panteonu różnych bóstw lokalnych, duchów i demonów (m.in. Rawana z zastępami wojowników zwanych Rakaszasami); 2) przejściem do osobowego teizmu z osobowego panteizmu (według którego nie ma osobowego boga, lecz Absolut przenika we wszystko w kosmosie) oraz 3) zastąpieniem ofiary (jadźini) adoracją (pudzą). Hinduizm jest najbardziej rozpowszechnionym wyznaniem w Indiach. Religia ta przejawia zróżnicowanie w zakresie doktryny religijnej – od monizmu (według którego

być jest jednorodny, przeciwieństwo do pluralizmu i dualizmu), przez panteizm, panenteizm (połączenie teizmu, gdzie bóg jest osobowy z panteizmem), politeizm, henoteizm (formy przejściowej między politeizmem i monoteizmem), czy nawet ateizm. Równie zróżnicowany jest kult religijny. Może być skierowany ku jednemu bogu przejawiającemu się w różnych postaciach tzw. awatarów*, oraz ku siakti, czyli istotom nadprzyrodzonym, albo też ku lokalnym bóstwom (devi), czczonym w danej miejscowości. Najważniejszymi z wspólnego panteonu hinduizmu postaciami są: 1) Wisznu*, który jest bogiem utrzymującym, konserwującym ten świat; 2) Śiwa*, który doprowadza pod koniec kalpa (czyli określonego okresu) do zagłady świata, oraz 3) Brahma, będący stwórcą świata. Trójca tych bogów stanowi tzw. Trimurti.

Współczesny hinduizm zdominowany jest przez dwa nurty: śiwaizm i wisznuizm.

Hinduści, oprócz bogów z Trimurti, czczą także wiele innych bóstw. Są nimi: 8 opiekunów stron świata (czterech zasadniczych i czterech pomocniczych), czyli: Indra (opiekun wschodu i bóg wody, wilgoci i wiatrów); Agni (opiekun południowego wschodu i bóg ognia); Jama (opiekun południa i bóg śmierci); Nirryti (opiekun południowego zachodu, bóg zła, klęski i rozpadu); Waruna (opiekun zachodu i bóg wiatru, uosobienie ruchu i swobody); Kubera (opiekun północy, bóg tajemnych skarbów); Iśana (opiekun północnego wschodu, władca, wcielenie Śiwy); Nandin (sanskryt – radujący); symbol płodności; Hanuman (małpa płci męskiej, bóg mądrości i uczoności, przyjaciel Ramy); Ganesia (pan duchów służących Śiwie tzw. Ganów, bóg z głową słonia, bóg mądrości usuwający przeszkody swoim przyjaciołom); Surja (bóg słońca); Čandra (księżyc); Kama (bóg miłości i pożądania).

Wśród innych cech hinduizmu można wymienić: autorytet Wed* jako ksiąg świętych, obowiązująca zasada poszanowania życia i niestosowania przemocy (ahinsa), pierwszeństwo braminów w systemie warn (port. kast), uznanie prawa karmana* (przyczyny i skutku) jako determinującego sansarę* (cykl narodzin i śmierci, czyli reinkarnacji). Hinduizm przewiduje dostąpienie zbawienia poprzez trzy ścieżki, tj. bhaktijogę (miłość i oddanie), dźńanajogę (zdobywanie mądrości duchowej) lub karmajogę (bezinteresowne działanie).

Korzenie hinduizmu sięgają tzw. epoki wedyjskiej, kiedy to powstały wedy*. W większości religie indyjskie są kontynuacją religii Arjów wedyjskich. Samo określenie hinduizm wprowadzili islamscy zdobywcy, obserwujący obyczaje i wierzenia mieszkańców prowincji Sind. Poczucie wspólnoty religijnej wśród tamtejszych ludów sięga XIII–XV w., kiedy to umacniały się rządy muzułmańskie na północy Indii. Termin „hinduizm” pochodzi od nazwy tej prowincji i przepływającej przez nią rzeki Indus.

Liczba wyznawców hinduizmu na świecie szacowana jest przez Pew Research Center na około 1,18 mld (2020 r.). Największa ich liczba zamieszkuje Indie (1,1 mld), Nepal (23,5 mln) i Bangladesz (13,1 mln).

Tablica 4.5. Liczba wyznawców hinduizmu w poszczególnych regionach świata w 2020 r.
Table 4.5. Hindu population by region of the world in 2020

Regiony Regions	Szacowana liczba w tys. Estimated Hindu population in thous.	Procent (udział) w ogólnej populacji danego regionu Percentage of population that is Hindu	Udział w populacji na świecie Share of world population
Świat – razem The world – total	1 177 860	14,9	100,0
Azja-Pacyfik Asia-Pacific	1 166 710	25,7	99,1
Ameryka Północna North America	3 620	1,0	0,3
Bliski Wschód – Północna Afryka Middle East – North Africa	3 220	0,7	0,3
Europa Europe	2 150	0,3	0,2
Afryka Subsaharyjska Sub-Saharan Africa	1 460	0,1	0,1
Ameryka Łacińska – Karaiby Latin America – Caribbean	700	0,1	0,1

Źródło: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/hindu-population-change/> (01.07.2025).

Source: <https://www.pewresearch.org/religion/2025/06/09/hindu-population-change/> (01.07.2025).

Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny The International Society for Krishna Consciousness ISKCON

5.01

Adres:	05-500 Piaseczno, Mysiadło k. Warszawy, ul. Zakręt 11	
E-mail:	biuro@mtsk.pl	www.mtsk.pl
Data powstania na terenie Polski: 1976 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1976	Data rejestracji: 1988 r. Date of registration: 1988	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 30 No. in the register of churches and other religious associations: 30	Data wpisu: 31.01.1990 r. Date of entry: 31.01.1990	

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Jednostki Units	Inicjacje Initiations	Śluby Weddings
Ogółem Total	1996	5043	275	5	.
	2004	915	531	.	.
	2011	1755	203	24	17
	2015	2279	311	24	20
	2020	2612	392	22	35
	2022	3040	552	22	65
	2023	3124	572	22	54
	2024	3123	631	22	45
Dolnośląskie	1153	180	2	8	3
Kujawsko-pomorskie	38	8	2	–	–
Lubelskie	24	4	–	1	–
Lubuskie	12	4	–	–	2
Łódzkie	48	38	2	4	–
Małopolskie	121	58	2	6	1
Mazowieckie	1217	187	3	12	3
w tym of which Warszawa	1043	134	1	10	1
Opolskie	18	4	–	–	–
Podkarpackie	29	4	1	–	–
Podlaskie	105	33	1	2	–
Pomorskie	82	29	1	2	2
Śląskie	36	16	4	2	–
Świętokrzyskie	14	10	–	–	–
Warmińsko-mazurskie	30	2	–	–	1
Wielkopolskie	132	38	2	8	1
Zachodniopomorskie	64	16	2	–	–

Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Kryszny stanowi współczesną kontynuację Waisznawizmu, jednego z trzech głównych nurtów hinduizmu. W tej monoteistycznej religii głównym obiektem kultu jest Najwyższy Osobowy Bóg, Kryszna lub też Jego ekspansje (np. Wisznu). Swój obecny charakter wyznanie zawdzięcza intensywnej działalności misyjnej średniowiecznego mistyka i kaznodziei, Śri Kryszna Čajtani Mahaprabhu, żyjącego w latach 1486–1534 na terenie dzisiejszych Indii. W świecie kultury Zachodu Waisznawizm pojawił się w 1965 r. za sprawą A.C. Bhaktivedanty Swamiego Prabhupady (1896–1977), spadkobiercy i propagatora nauk Śri Čajtani.

Do kanonu pism objawionych wyznania należą starożytne, sanskryckie traktaty filozoficzno-religijne (*Bhagavad-Gita*, *Śrimad Bhagavatam*, *Caitanya Caritamrita*, *Śri Isopanisad*, *Bhakti Rasamrita Sindhu*). Zwolennicy Waisznawizmu zobowiązani są do przestrzegania czterech podstawowych zasad regulujących: 1. Stosowania diety laktowegetariańskiej, 2. Wstrzemięźliwości seksualnej (nie obowiązuje wszystkich), 3. Abstynencji, czyli nieprzyjmowania jakichkolwiek substancji odurzających i używek oraz 4. Rezygnacji z hazardu, a także do praktykowania medytacji, polegającej na intonowaniu imion Boga, szczególnie tzw.

mahamantry: Hare Krysna, Hare Krysna, Krysna, Krysna, Hare, Hare, Hare Rama, Hare Rama, Rama, Rama, Hare, Hare.

Międzynarodowe Towarzystwo Świadomości Krysny w Polsce jest częścią International Society for Krishna Consciousness (ISKCON), założonego w 1966 r. w Nowym Jorku. W skład struktury szczebla światowego wchodzi kolejno: Governing Body Commission (GBC), czyli Naczelne Ciało Kierujące, złożone ze starszych stażem wyznawców Krysny z całego świata, pełniących funkcje Sekretarzy Strefowych; stałe komisje GBC; ministerstwa oraz organizacje afiliowane przy ISKCON-ie. Po raz pierwszy Towarzystwo zarejestrowano w Polsce w 1988 r. na mocy prawa o stowarzyszeniach jako „Towarzystwo Świadomości Krysny – Bhakti Yoga w PRL”. Zmiana nazwy jak i charakteru prawnego nastąpiła w 1991 r. i spowodowana była przyznaniem Towarzystwu statusu związku wyznaniowego.

W chwili obecnej w Polsce istnieją trzy świątynie: w Mysiadle k. Warszawy (jest to również siedziba władz wyznania), Wrocławiu i w Czarnowie k. Jeleniej Góry, w którym jest ekologiczna farma oraz pięć ośrodków: w Białymstoku, Krakowie, Lesznie, Poznaniu i Wałbrzychu. ISKCON prowadzi Akademię Wisnuizmu, wydaje w Polsce czasopismo „Kurier Nama Hatha”. Towarzystwo wspiera dzieci chore na raka, przekazując im żywnościowe paczki świąteczne a także osoby bezdomne i studentów, wydając im gorące posiłki wegetariańskie.

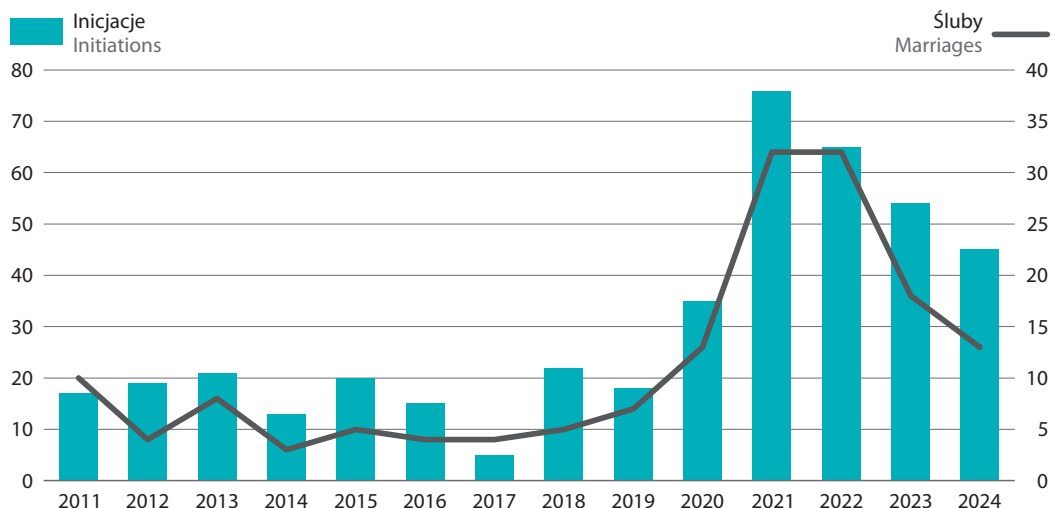
Członkiem MTŚK może zostać osoba, która po co najmniej rocznym okresie praktyki przyjętych reguł i otrzymaniu rekomendacji od duchownych zwierzchników otrzymała inicjację I stopnia (diakoniat) oraz ma ukończone 18 lat i pełną zdolność do czynności prawnych. Po dalszym okresie praktyki i zdaniu odpowiednich egzaminów osoba taka może otrzymać drugą inicjację uprawniającą do wypełniania posługi kapłańskiej.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Międzynarodowego Towarzystwa Świadomości Krysny zadeklarowało 286 osób.

Wykres 4.81. Członkowie i nauczyciele Międzynarodowego Towarzystwa Świadomości Krysny
Chart 4.81. Members and teachers of the International Society for Krishna Consciousness ISKCON

Wykres 4.82. Inicjacje i śluby w Międzynarodowym Towarzystwie Świadomości Kryszny
 Chart 4.82. Initiations and marriages in the International Society for Krishna Consciousness ISKCON

Wyznawcy Kryszny akceptują (...) zestaw podstawowych założeń religijnych hinduizmu:

1. Ciało jest różne od duszy – dusza jest rzeczywistym „ja”; dzięki jej obecności ciało rozwija się i odczuwa. Dusza jest wieczna, nienarodzona i nieśmiertelna, nie ginie w odróżnieniu od ciała, w którym przebywa. Dusza jest obecna w ciele każdej żywej istoty (również w roślinach i zwierzętach).
2. Prawo karmy reguluje wszelką aktywność w tym świecie – zgodnie z tym prawem każde działanie przynosi odpowiednie następstwa w przyszłości; suma dobrych i złych uczynków warunkuje obecne i następne wcielenia duszy. Prawo karmy działa automatycznie i podlega mu bez wyjątku wszystkie żywe istoty w tym materialnym stworzeniu. Dopóki żywa istota generuje karmę, dopóty zmuszona jest bez końca rodzić się i umierać w cyklu samsary.
3. Reinkarnacja – jest to cykl powtarzających się narodzin i śmierci w różnych wcieleniach (ludzkich, zwierzęcych, roślinnych), uwarunkowanych wcześniejszym działaniem. Celem ludzkiego życia jest uwolnienie się z tego ciągu i osiągnięcie ostatecznego wyzwolenia. Nie jest to możliwe, dopóki żywa istota tkwi w niewiedzy na temat swej duchowej tożsamości.
4. Wyzwolenie – jest celem praktyk religijnych i oznacza całkowite podporządkowanie się Bogu; osiągnięcie takiego stanu możliwe jest poprzez praktykowanie jogi.
5. Joga – jest wszelką świadomą aktywnością człowieka zmierzającą, do wyzwolenia; jogę najlepiej jest praktykować pod kierunkiem kwalifikowanego mistrza duchowego (guru).

Źródło: <https://www.mtsk.pl/o-nas/zasady-wiary/>.
 Source: <https://www.mtsk.pl/o-nas/zasady-wiary/>.

Związek Ajapa Yoga

The Ajapa Yoga Association

5.02

Adres: 85-435 Bydgoszcz, ul. Muszłowa 27

E-mail: ajapayoga@ajapayoga.pl

<https://ajapayog.org/pl/>

Data powstania na terenie Polski: 1980 r.
 Date of establishment on the territory of Poland: 1980

Data rejestracji: 1986 r.
 Date of registration: 1986

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 17
 No. in the register of churches and other religious associations: 17

Data wpisu: 07.04.1990 r.
 Date of entry: 07.04.1990

Lata Years	Członkowie Members	Świątynie Temples
Ogółem Total		
2000	107	-
2005	108	2
2010	133	2
2015	133	1
2020	342	1
2022	350	1
2023	350	1
2024	366	1

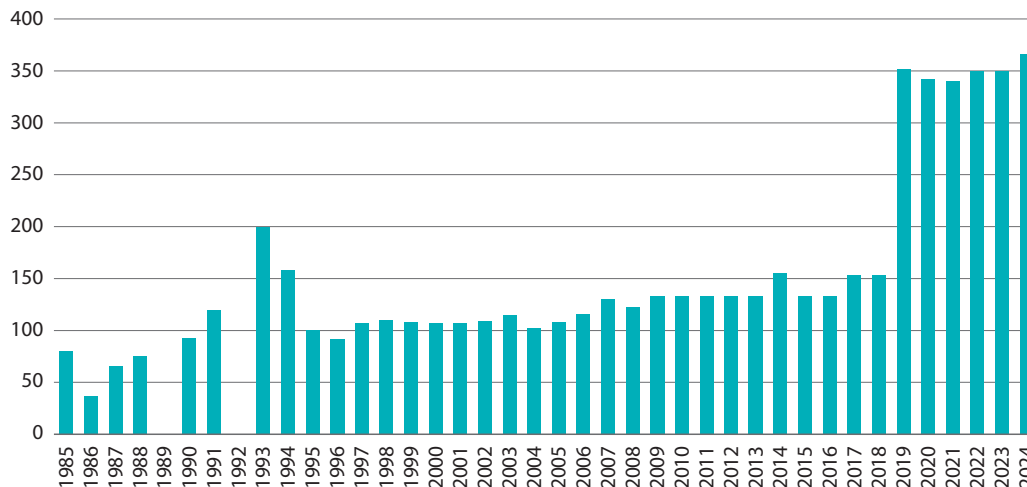
Ajapa Yoga jest związkiem nawiązującym do hinduistycznej tradycji śabdabrahman (dźwięk jest Absolutem). Celem wiernych jest dążenie do samopoznania, a drogą do niego jest pięcioraka ścieżka polegająca na: uznaniu guru i uczestniczeniu w oddawaniu mu czci, przebywaniu w jego towarzystwie, przestrzeganiu reguł określających pożywienie i tryb życia, praktyce mantr, czyli dźwięków i rozważaniu prawd ducha.

Praktyka mantr polega na powtarzaniu formuły nadawanej przez mistrza duchowego w trakcie inicjacji i ma charakter indywidualny. Nowi członkowie przyjmowani są w drodze inicjacji udzielanej przez Zwierzchnika Związku Sri Guru Prasad Swami.

Główny ośrodek związku znajduje się w Jamshedpur w Indiach. W Polsce ośrodek medytacyjny znajduje się w Mroczkowicach w woj. dolnośląskim.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Ajapa Yoga wynosiła 57.

Wykres 4.83. Członkowie Związku Ajapa Yoga
Chart 4.83. Members of the Ajapa Yoga Association

(...) siły przyciągania i odpychania nieustannie przejawiają się w całym wszechświecie. Wszystko, cokolwiek istnieje w tym świecie, oddala się w wyniku działania siły odpychania, ale siła przyciągania przyciąga to z powrotem. Adżapa Joga jest praktyczną techniką oddechową, która pozwala kontrolować przyciąganie i odpychanie.

Brahmariszi – mędrcy starożytnych Indii - zrozumieli, że wibracja, przejawiająca się w postaci dźwięku, która była przyczyną kreacji i ewolucji wszechświata, istnieje również w każdym człowieku. Jak mówi starożytne hinduskie powiedzenie – *jatha pinde tatha brahmande* – jaki jest człowiek, taki jest kosmos.

Zgodnie z tym, człowiek jest miniaturą wszechświata i wszystkie rodzaje wibracji występujące we wszechświecie drzemią uśpione również w człowieku. Riszi odkryli, że kreacja jest aktywnością wibracji, która przejawia się poprzez proces przyciągania i odpychania.

Na skutek ignorancji identyfikujemy się z naszym ciałem fizycznym, zmysłami, umysłem, intelektem. Musimy jednak zrozumieć, że są to jedynie zewnętrzne przejawy naszej prawdziwej jaźni. W rzeczywistości nie jesteśmy ani ciałem czy zmysłami, ani też umysłem czy intelektem. Jesteśmy czystą Świadomością, która jest pierwotną przyczyną sił przyciągania i odpychania, odmienną od wszystkiego.

Źródło: <https://ajapayog.org/pl/about-us/#Sadhana>.

Source: <https://ajapayog.org/pl/about-us/#Sadhana>.

Ruch Świadomości Babadźi Herakhandi Samadź The Babaji Herakhandi Consciousness Movement Samad

5.03

Adres: 57-250 Złoty Stok, Mąkolno 129

Data rejestracji: 1990 r.
Date of registration: 1990

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 37 No. in the register of churches and other religious associations: 37	Data wpisu: 22.01.1990 r. Date of entry: 22.01.1990
---	--

Celem Ruchu jest służenie Bogu i ludzkości poprzez szerzenie „Odwiecznej Religii” według nauk przekazywanych przez Baba Ji. Członkowie Ruchu praktykują ścieżkę Prawdy, Prostoty i Miłości oraz Jogę Pracy według motta Baba Ji – „Praca jest modlitwą”. Ćwiczą koncentrowanie umysłu na istnieniu Boga oraz praktykują inne drogi rozwoju oparte na zasadach Jogi, medytacji i psychoterapii wywodzącej się z nurtu psychologii humanistycznej. Istotną rolę odgrywa praktyka pogłębionego oddychania.

W 2024 r. Ruch liczył 108 członków i 5 osób duchownych.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Ruchu Świadomości Babadźi Herakhandi Samadź wynosiła 30.

Statut Ruchu Świadomości Babadźi „Herakhandi Samadź” (fragment)

Par. 2, pkt 1.

Nadrzędnym celem Ruchu jest podnoszenie poziomu duchowego i materialnego ludzi oraz szerzenie Sanatan Dharmy – Odwiecznej Religii dla dobra ludzkości. W swojej działalności Ruch stosuje zasadę Prawdy, Prostoty i Miłości według zasad nauczanych przez Śri Śri 1008 Śri Herakhan Wale Baba.

Źródło: Statut Ruchu Świadomości Babadźi „Herakhandi Samadź”, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 386.

Source: Statut Ruchu Świadomości Babadźi „Herakhandi Samadź”, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 386.

The Radha Govind Society of Poland

5.04

Adres:	32-002 Węgrzce Wielkie, Brzegi 118	
E-mail:	info@ssdm.org	www.kripalu.pl
Data powstania na terenie Polski: 1984 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1984	Data rejestracji: 1990 r. Date of registration: 1990	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 57 No. in the register of churches and other religious associations: 57	Data wpisu: 21.02.1991 r. Date of entry: 21.02.1991	

Lata Years	Członkowie Members	Świątynie Temples
Ogółem Total	2000	14
	2005	11
	2010	14
	2015	11
	2020	12
	2022	14
	2023	14
	2024	14

Związek wyznaniowy jest polskim oddziałem międzynarodowej organizacji Jagadguru Kripalu Parishat. Działa jako organizacja mająca za cel wcielanie w życie zasad wolności sumienia i powszechnego braterstwa, szanowanie życia na każdym poziomie, wychowanie w duchu wzajemnego poszanowania i pogłębienie świadomości religijnej. Wspólnota wywodzi się z działalności i nauczania Śri Kripaluji Maharaj (właściwie Ram Kripalu, 1922–2013).

Dla członków Stowarzyszenia najwyższą osobowością Boga jest/są Radha Krishna, którzy istnieją w dwóch postaciach i są równocześnie zespoleni w jedność. To postacie uosabiające Miłość i Łaskę. Jedną z metod osiągnięcia duchowego raju – według wyznawców – jest tzw. „droga świadomości duchowej miłości” objawiona przez Krishnę w takich pismach, jak Wedy i Bhagawatam. Dzięki praktyce świadomości duchowej miłości dusza może otrzymać Miłość Kriszny, która jest najgłębszą siłą Boga, jedynie dzięki niej dusza staje się szczęśliwa – błogosławiona.

Działalność grupy została zapoczątkowana w Polsce po wizycie Swamiego H.D. Prakashanand Saraswati w roku 1984. Stowarzyszenie wydaje ulotki informacyjne i plakaty.

Od 2006 r. oficjalna siedziba stowarzyszenia (Ashram) znajduje się w Brzegach pod Krakowem.

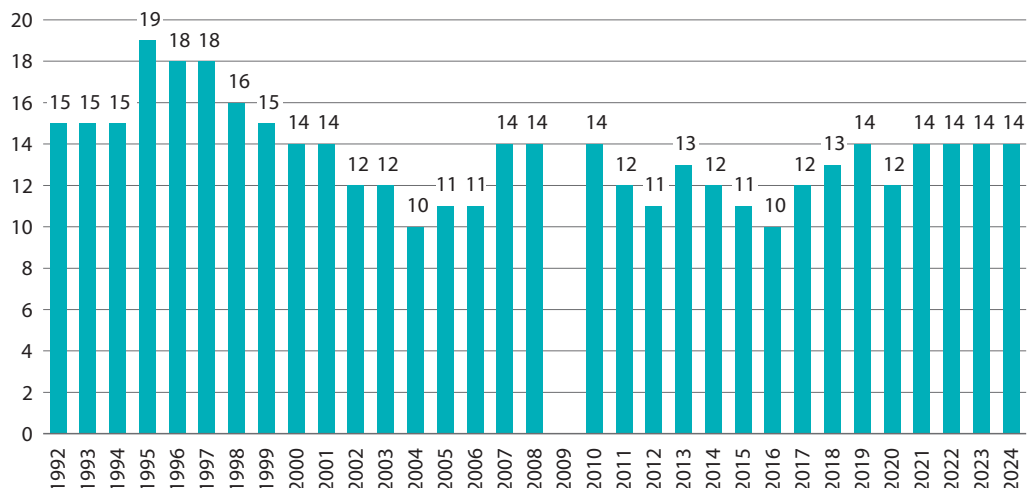
Członkowie Stowarzyszenia powinni prowadzić indywidualną medytację rano i wieczorem, a także dwa razy w tygodniu wspólną medytację połączoną z wysłuchaniem wykładu (wideo) Mistrza.

Inicjacja jest wewnętrzna i nie jest związana z żadnym obrzędem.

Do 2008 r. wyznanie działało pod nazwą Stowarzyszenie Świadomości Duchowej Miłości.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Radha Govind Society of Poland wynosiła 4.

Wykres 4.84. Członkowie the Radha Govind Society of Poland
Chart 4.84. Members of the Radha Govind Society of Poland

Radha Krishna

Radha Krysna to boska, wieczna para, najwyższa forma Boga w hinduizmie. Radha i Krysna są nierozłączni i razem symbolizują ostateczne zjednoczenie duszy z boskością. Radha jest zarówno tą, którą czci Krysna, jak i tą, którą Krysna czci, podkreślając ich wzajemne oddanie i boską relację.

Według Jagadguru Shri Kripalu Ji Maharaj, Radha Krysna reprezentuje najwyższą formę boskiej miłości i szczęścia. Śri Radha jest uważana za ucieleśnienie Mahabhavy, najwyższego stanu boskiej miłości, podczas gdy Śri Krysna jest postrzegany jako Najwyższy Rasika, skarbnica wszystkich boskich ras (typów boskiej miłości).

Shri Kripalu Ji Maharaj nauczał, że miłość między Radhą i Krysna jest przykładem najwyższej formy Bhakti, która jest bezwarunkowa i bezinteresowna. Zachęca się wiernych do pielęgnowania tego rodzaju miłości do Boga, wolnej od jakichkolwiek pragnień i oczekiwań.

Shri Gaurang Mahaprabhu mówi, że Radha i Krishna są zewnętrznymi w dwóch formach, ale wiecznie zawsze jednym. Dlatego nie powinieliśmy używać swojego intelektu, aby rozróżnić Radha i Krishna.

Źródło: <https://kripalu.pl/pl/nasza-filozofia/podstawy-hinduizmu>.

Source: <https://kripalu.pl/pl/nasza-filozofia/podstawy-hinduizmu>.

Instytut Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii” The Science of Identity Foundation „Chaitanya Mission”

5.05

Adres: 20-094 Lublin, ul. Lubartowska 68A/U4

E-mail: gaurangalila@post.pl

Data powstania na terenie Polski: 1989 r.
Date of establishment on the territory of Poland: 1989

Data rejestracji: 1990 r.
Date of registration: 1990

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 49
No. in the register of churches and other religious associations: 49

Data wpisu: 29.11.1990 r.
Date of entry: 29.11.1990

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Miejsca kultu Places of worship
Ogółem Total	1996	1297	101
	2005	1396	113
	2010	1516	113
	2015	1605	118
	2020	669	65
	2022	795	169
	2023	803	178
	2024	882	169
Dolnośląskie	35	9	1
Kujawsko-pomorskie	82	9	1
Lubelskie	125	38	1
Łódzkie	113	10	1
Małopolskie	155	25	1
Mazowieckie	75	25	1
w tym of which Warszawa	75	25	1
Pomorskie	55	5	1
Śląskie	53	25	1
Warmińsko-mazurskie	33	1	1
Wielkopolskie	71	10	1
Zachodniopomorskie	85	12	1

Instytut wywodzi się z krisznaickiej tradycji hinduizmu. Jego działalność została zapoczątkowana przez Chrisa Butlera w roku 1977. Był on uczniem Bhaktivedanty Swamiego Prabhupady, założyciela Międzynarodowego Towarzystwa Świadomości Kryszny. Po jego śmierci Butler założył odrębną organizację.

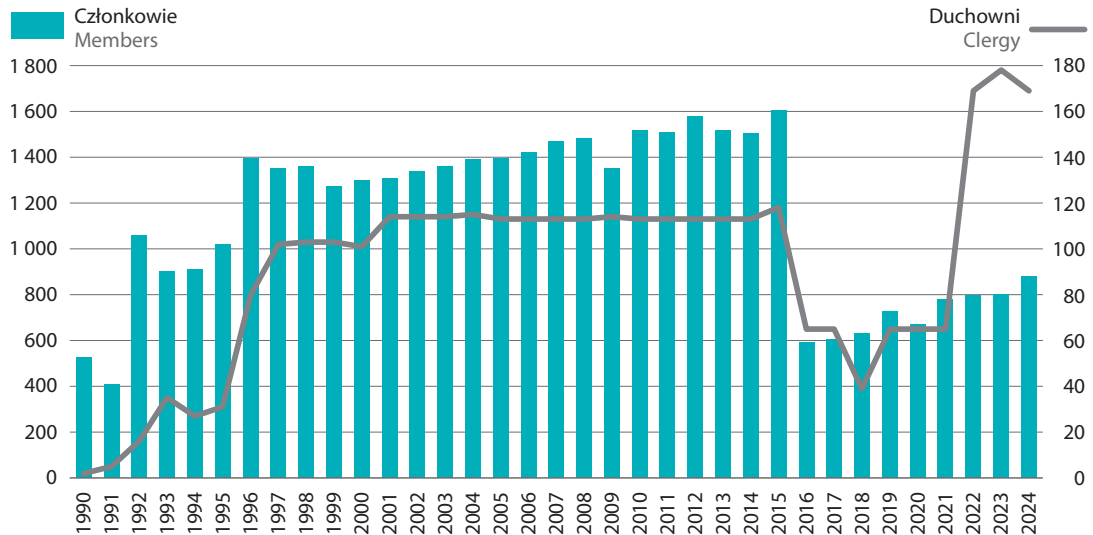
Celem Instytutu jest nauczanie i wprowadzanie w czyn filozofii i praktyki Bhakti Jogi – miłosnej służby dla Osoby Boga, mającej za podstawę propagowanie wiedzy o duchowej tożsamości, transcendentalnej pozycji istot żyjących oraz ich funkcji jako części Boga. Wspólnota zajmuje się propagowaniem wśród wyznawców „wysokiej moralności, ducha braterstwa i miłości bliźniego” oraz podejmuje działania w zakresie ochrony życia i środowiska naturalnego.

Członkowie wyznania w życiu codziennym stosują medytację z mantrą oraz zalecają wegetarianizm, nie stosowanie używek czy hazardu i przestrzeganie wstrzemięźliwości seksualnej. Medytacja zbiorowa jest prowadzona w ośrodkach 2 razy w tygodniu, a z okazji świąt religijnych organizowane są ogólnopolskie zjazdy wyznawców. Członkowie świętują narodziny Pana Kryszny i Pana Czaitanii, a także wielkich sług i wielbicieli, takich jak Jagad Guru i mistrzowie duchowi minionych epok.

Misja pomaga bezdomnym i najbardziej potrzebującym, przygotowując darmowe posiłki, a także uczestniczy w ogólnopolskich akcjach charytatywnych oraz aktywnie współpracuje z różnymi organizacjami charytatywnymi (także poza krajem). Wydaje książki i broszury religijne, wykłady audio i wideo oraz płyty z muzyką medytacyjną.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Instytutu Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii” wynosiła 31.

Wykres 4.85. Członkowie i duchowni Instytutu Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”
 Chart 4.85. Members and clergy of the Science of Identity Foundation „Chaitanya Mission”

Statut – fragment

Par. 6

Pkt 1

Instytut nie jest podporządkowany żadnej organizacji krajowej lub zagranicznej, natomiast przyjmuje przewodnictwo i nauki kolejnego Guru (Mistrza Duchowego), tj. Osoby należącej do linii sukcesji uczniów i nauczycieli pod nazwą Gaudia Sampradaja.

Pkt 2

O uznaniu Mistrza Duchowego orzeka ogół wyznawców na podstawie Pism Świętych i nauk poprzednich Mistrzów Duchowych, spośród osób, które zrealizowały w pełni cel Bhakti Jogi.

Par. 7

Celem Instytutu jest: 1. W oparciu o autoryzowane Pisma Święte świata nauczanie i wprowadzanie w czyn filozofii i praktyki Bhakti Jogi, mającej za podstawę nauczanie o duchowej tożsamości i transcendentalnej pozycji istot żyjących i ich funkcji jako cząstek najwyższej Osoby Boga.

Źródło: Statut Instytutu Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 424.

Źródło: Statut Instytutu Wiedzy o Tożsamości „Misja Czaitanii”, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 424.

Światowy Uniwersytet Duchowy „Brahma Kumaris” w Polsce

The Brahma Kumaris World Spiritual University

5.06

Adres:	04-602 Warszawa, ul. Sejmikowa 4	
E-mail:	warsaw@pl.brahmakumaris.org	www.brahmakumaris.pl
Data powstania na terenie Polski: 1982 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1982	Data rejestracji: 1985 r. Date of registration: 1985	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 22 No. in the register of churches and other religious associations: 22	Data wpisu: 15.01.1990 r. Date of entry: 15.01.19 r.90	

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Nauczyciele Teachers	Ośrodki Centres	
Ogółem Total	1999	181	17	4
	2005	123	9	3
	2010	131	9	4
	2015	86	14	7
	2020	107	13	6
	2022	118	15	5
	2023	108	11	5
	2024	108	11	5
Dolnośląskie	2	–	–	
Lubelskie	3	–	–	
Lubuskie	2	–	–	
Łódzkie	15	1	1	
Małopolskie	15	1	1	
Mazowieckie	50	6	2	
w tym of which Warszawa	50	6	2	
Pomorskie	20	3	1	
Śląskie	5	–	–	
Zachodniopomorskie	1	–	–	

Ruch założony w roku 1937 przez indyjskiego guru Lekhraya Khubchanda Kirpalaniego (1876–1969) w Pakistanie. Założyciel, nazywany Dadą Lekhrajem głosił, że stał się medium indyjskiego bóstwa Śiwy, które przeniknęło jego ciało i zaczęło przez niego tworzyć nowy świat. Gromadzące się wokół niego zwolenniczki czciły go jako „Stwórcę nowego świata i ojca” (Brahma Baba), a siebie nazwały „córkami Brahmy” (Brahma Kumaris). Centrum ruchu znajduje się od 1952 r. w Mont Abu w Indiach. Światowy Uniwersytet Brahma Kumaris uznaje, że wszyscy ludzie mają wrodzone dobro. Uczy metod medytacji, pomaga każdemu człowiekowi zrozumieć jego wewnętrzną siłę i wartości. Nauka w tej uczelni jest bezpłatna i nie ma żadnych ograniczeń wiekowych. Głównym zadaniem Uniwersytetu jest kształcenie osobowości człowieka. Studenci uczestniczą w procesie głębokiej zmiany swojego charakteru oraz osobistego rozwoju opartego na humanistycznych, moralnych i duchowych wartościach. Praca Uniwersytetu jest finansowana dzięki dobrowolnemu wkładowi jego nauczycieli i studentów.

Wyznanie prowadzi kursy: pozytywnego myślenia, medytacji, filozofii oraz programy otwarte, warsztaty, pogadanki, wydaje ulotki i materiały informacyjne.

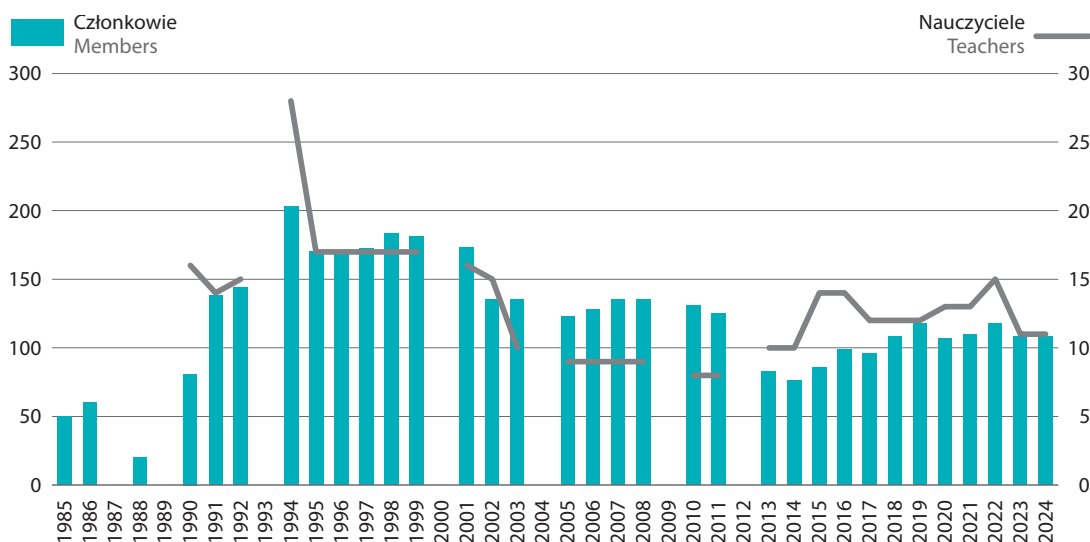
Decydującą rolę w ruchu odgrywają kobiety. One pełnią funkcje przywódcze. Zgodnie z opinią założyciela, kobiety posiadają szczególne predyspozycje wychowawcze w sferze duchowej, mężczyźni zaś bardziej nadają się do prac organizacyjnych i fizycznych.

Członkowie wyznania dużą wagę przywiązują do medytacji, która powinna odbywać się kilka razy w ciągu dnia. Członkiem Uniwersytetu może zostać każda pełnoletnia osoba posiadająca pełną zdolność prawną, która ukończyła podstawowy kurs Radża Jogi, regularnie studiuje i uczestniczy w zajęciach przez minimum 12 miesięcy, a w swoim życiu kieruje się celami i przekonaniem Uniwersytetu.

W Polsce istnieją ośrodki: w Warszawie, Piasecznie, Łodzi, Gdańsku i Katowicach.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Światowego Uniwersytetu Duchowego „Brahma Kumaris” w Polsce wynosiła 19.

Wykres 4.86. Członkowie i nauczyciele Światowego Uniwersytetu Duchowego Brahma Kumaris w Polsce
Chart 4.86. Members and teachers of the Brahma Kumaris World Spiritual University in Poland

Dadi Janki, Piękno wewnętrznych wartości

Poznawanie duchowych wartości połączone z doświadczaniem relaksu dotyka głębokich obszarów duszy. To oddziaływanie uszlachetnia wewnętrzne, osobiste zdolności i relacje z innymi. Duchowe wartości są cichą, łagodną siłą, pełną piękna i prawdy. Duchowe wartości napełniają serce, podźwigają duszę, zmieniają zwykłe działanie w sztukę, która podnosi na duchu i umożliwia rozwój innym oraz przywraca znaczenie i wagę temu, kim jesteśmy i co robimy. Nie jesteśmy szanowani za to, co robimy, ale jak robimy, a to oznacza, że jesteśmy szanowani zgodnie z tym, jakie cnoty i wartości pokazujemy swoim zachowaniem. Prawdziwa wiedza nie jest tylko i wyłącznie kwestią intelektualnego zrozumienia. Jest ona po to, by wcielać ją w codzienne życie, które ma stać się lepsze.

Źródło: <https://brahmakumaris.pl/>.

Source: <https://brahmakumaris.pl/>.

Związek Hatha Jogi „Brama Jogi” The Hatha Yoga Association „Yoga Gate”

5.07

Adres:	91-025 Łódź, ul. Turowszowska 1/59	
E-mail:	tadeusz@hatha-yoga.pl	
Data powstania na terenie Polski: 1994 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1994	Data rejestracji: 1998 r. Date of registration: 1998	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 149 No. in the register of churches and other religious associations: 149	Data wpisu: 07.12.1998 r. Date of entry: 07.12.1998	

Związek został założony przez osoby praktykujące hatha jogę według szkoły mistrza B.K.S. Iyengara, żyjącego i nauczającego w Pune blisko Bombaju. Celem Związku jest wspólne praktykowanie Hatha Jogi i propagowanie stylu życia oraz wartości religijno-filozoficznych głoszonych przez Jogę.

Za źródło wiary uznawane są księgi: Joga Sutry (Patańdźali), Hatha Joga Pradipika (Svatmarna), Drzewo Jogi, Światło Jogi, Pranajama (B.K.S. Iyengar) oraz Bhagavat Gita.

Rolę modlitwy pełni praktyka (indywidualna lub zbiorowa), asan (ćwiczenia fizyczne), pranajamy (ćwiczenia oddechowe) i medytacja. Związek wydaje ulotki i plakaty informacyjne.

Członkowie przyjmowani są na podstawie wpisania na listę członków związku po złożeniu pisemnej deklaracji u nauczyciela. W 2020 r. związek liczył 100 członków i 1 nauczyciela skupionych w ośrodku w Łodzi.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Hatha Jogi „Brama Jogi” wynosiła 49.

Joga Iyengara – co to takiego?

Iyengar podkreśla, iż praktykując jogę, możemy dotknąć aspektu duchowości, jedności w różnorodności, uniwersalnego i indywidualnego wyrażając tym samym swoją moc, wewnętrzne piękno i pełnię radości. To doświadczenie pojawia się, gdy znika wysiłek, a nastaje naturalność. Gdy praktykujemy z zapałem, uwagą i całkowitym oddaniem, to osiągamy radość umysłu, wewnętrzne zadowolenie oraz życzliwość płynącą z głębi serca.

Źródło: <https://jogafoksal.pl/blog/joga-iyengara-co-to-takiego/>.

Źródło: <https://jogafoksal.pl/blog/joga-iyengara-co-to-takiego/>.

Związek Wyznaniowy Hindu Bhavan w RP The Religious Association Hindu Bhavan in the Republic of Poland

5.08

Adres:	05-552 Lesznowola, Kolonia Warszawska, ul. Przezorna 12	
Data rejestracji: 2008 r. Date of registration: 2008		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 167 No. in the register of churches and other religious associations: 167	Data wpisu: 12.08.2008 r. Date of entry: 12.08.2008	

Związek to organizacja założona i prowadzona przez żyjącą w Polsce indyjską diasporę. Liczył w 2010 r. 320 członków. Działał na terenie woj. mazowieckiego.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Wyznaniowego Hindu Bhawan wynosiła 228.

Statut Związku Wyznaniowego Hindu Bhawan w RP (fragment)

Art. 1. Związek Wyznaniowy Hindu Bhawan w Rzeczypospolitej Polskiej zwany dalej związkiem jest wspólnotą wiernych wyznających wiarę w jednego Boga występującego pod postacią wielkiej trójcy Brahma, Shiva i Vishnu, a także wiarę w to, że człowiek odradza się na ziemi w kolejnych wcieleniach i poprzez wędrówkę dusz zmierza do stopienia własnej duszy bezpośrednio z Brahmą lub którymś z jego wcieleń. Połączenie to może nastąpić jedynie poprzez zgodne z karmą, sprawiedliwe życie, spełnianie obowiązków wobec bliźniego, poszukiwanie ostatecznego wyzwolenia, poszukiwanie przyjemności oraz uczciwe gromadzenie dóbr doczesnych przy zachowaniu wysokich standardów moralnych.

Ź r ó d ł o: *Statut Związku Wyznaniowego Hindu Bhawan w RP*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 970.

S o u r c e: *Statut Związku Wyznaniowego Hindu Bhawan w RP*, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, p. 970.

Grupa Wyznaniowa „Śhri Vidya” The Religious Group „Śhri Vidya”

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 74
No. in the register of churches and other religious associations: 74

Data wpisu: 1993 r.
Date of entry: 1993

Z dniem 12 stycznia 2005 r. Grupa Wyznaniowa „Śhri Vidya” została wykreślona z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA.

4.8. Rodzimowierstwo i neopogaństwo 4.8. Native pagnism and neopaganism

Grupa 6 Group No. 6

Neopogaństwo to termin, który odnosi się do różnorodnych współczesnych ruchów religijnych. W Europie odwołują się one do wierzeń przedchrześcijańskich (pogańskich) z okresu starożytności i średniowiecza oraz krytycznie oceniają cywilizację opartą na chrześcijaństwie. Podejmują często próby rekonstrukcji wierzeń przedchrześcijańskich lub tworzą obdarzone niekiedy pewną kreatywnością wizje przeszłości. Pogaństwo, do którego odwołują się ruchy neopogańskie, opiera się na wierze w wielobóstwa (politeizm) i kult natury. Warto dodać, że określenie pogaństwo odnosi się potocznie do osób odrzucających monoteistyczne systemy religijne (chrześcijaństwo, judaizm, islam). Członków neopogańskich ruchów etnicznych nazywa się rodzimowiercami. Choć w Polsce działają grupy neopogańskie (np. nawiązujące do wicca, religii Hellenów czy germańskich Āsatrū), to wszystkie zarejestrowane wspólnoty religijne tego nurtu są rodzimowiercze (przywołują panteon dawnych Słowian).

Początki neopogaństwa w Europie sięgają przełomu XVIII i XIX w. W tym czasie nastąpił wzrost zainteresowania religiami przedchrześcijańskimi. W 1717 r., w Anglii, Toland założył lożę o nazwie Powszechna Więź Druidów, uznawaną za pierwszą organizację druidyzmu. W XIX w. w Niemczech pojawiły się ruchy okulty-styczne, związane z romantyczną wizją religii przedchrześcijańskich, propagowaną m.in. przez Wagnera. Ówczesna moda na pogański okultyzm przybrała także wydźwięk nacjonalistyczny, czego przykładem jest Zakon Nowych Templariuszy o zabarwieniu rasistowskim, założony na przełomie XIX i XX w. przez Jörga Lanza.

Jednym z popularniejszych ruchów o neopogańskim charakterze jest wicca, religia natury, w której praktykuje się czarownictwo oraz techniki terapii duchowej. W Skandynawii i w krajach anglosaskich w latach 70. XX w. zaczęły się rozwijać zrekonstruowane na podstawie wykopalisk i odkryć archeologicznych odpowiednio Āsatrū i teodyzm – religie wczesnośredniowieczne. W Europie Środkowej i Wschodniej także działają ruchy wyznające pogańskie religie zrekonstruowane. Przykładem tutaj są grupy odtwarzające tradycje Prusów (Litwa, Łotwa, Polska, Niemcy, obwód kaliningradzki), Związek Dievturi (Łotwa), Romuva (Łotwa), Centrum Etnokosmologii (Białoruś), Zakon Rycerzy Boga Słońca, Runwira i Prawosławia (Ukraina).

Jednym z prekursorów neopogaństwa w Polsce był Adam Czarnocki (pisał pod pseudonimem Zorian Dołęga-Chodakowski), autor książki *O słowiańszczyźnie przed chrześcijaństwem* z 1818 r. Rodzimowiercze inspiracje w okresie dwudziestolecia międzywojennego wydatnie wzmocnił Jan Stachniuk, zakładając w 1937 r. organizację o nazwie Zadruga.

Rodzima Wiara

The Native Faith

6.01

Adres:	54-432 Wrocław, ul. Strzegomska 198 m. 20		
E-mail:	rodzimawiaraslowian@gmail.com	www.rodzimawiara.org.pl	
Data rejestracji: 1996 r. Date of registration: 1996			
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 108 No. in the register of churches and other religious associations: 108		Data wpisu: 04.03.1996 r. Date of entry: 04.03.1996	

	Oddziały Divisions	Członkowie Members	Starsi Seniors	Miejsca kultu Places of worship
Ogółem Total	2005	242	10	35
	2011	180	7	27
	2015	172	5	10
	2019	260	5	20
Małopolska		20	1	3
Mazowsze		80	1	3
Pomorze		120	1	5
Śląsk		25	1	4
Wielkopolska		15	1	5

Rodzima Wiara posiada pięć oddziałów: wielkopolski, pomorski, śląski, mazowiecki i małopolski. Celem związku jest „pielęgnowanie i rozwijanie prapolskich obyczajów i obrzędów oraz inicjowanie obchodów rodzimych świąt”.

Podstawowe zasady wiary, oparte na przekazach o wierze praojców, ujęte zostały w „Wyznaniu Wiary Lechitów” przyjętym na pierwszym wiecu Zrzeszenia.

Główne święta obchodzone przez członków wyznania to: Gody – początek nowego roku słonecznego, Jace Święto – powitanie wiosny, Noc Kupały – noc po najdłuższym dniu w roku oraz Święto Zbiorów – powitanie jesieni.

Do zwyczajów członków Zrzeszenia należy „Powitanie Słońca – dawcy życia oraz sławienie go: sława mocy, sława bogom, sławienie Matki Ziemi”.

Zrzeszenie wydaje broszury informacyjne i książki.

Rodzima Wiara jest współzałożycielem Europejskiego Kongresu Religii Etnicznych w Wilnie (ECER) 1998 r. i od tego czasu uczestniczy w dorocznych zjazdach. Współzakładała Rodzimowierczy Wiec Słowian w Kijowie w 2003 r.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. przynależność do Rodzimej Wiary zadeklarowało 2039 osób.

Dlaczego istniejemy?

Nas Polaków i pozostałych Słowian dotknęło odejście od rodzimych wierzeń i wprowadzenie nienaturalnej lewentyńskiej religii szczególnie boleśnie. To spowodowało nie tylko zerwanie kulturowej ciągłości, oderwanie od rodzimego podglebia, ale i głęboki negatywny przewrót duchowy. Przyjęcie judochryścianizmu doprowadziło do rozdzwieniu między pochodzeniem a wyznaniem, między odziedziczonym genetycznym zapisem a narzuconymi obcymi wartościami.

My należeliśmy do tradycyjnej kultury niewyodrębniającej religii z całokształtu życia. Nie było wyraźnego podziału między świeckością a sakralnością. Świat naszych przodków był nie tylko żywy, ale i święty. Śmierć człowieka była przejściem do innego stanu bytowania, a przodkowie byli stale obecni w życiu rodu i szczepu. Nie obawiano się zmarłych, nie straszono nimi. Obca im była histeria wyobrażeń tańców śmierci czy szkieletów czyhających z kosą na żywych.

Każde życie ma swój początek, wzrost, wędnięcie i koniec. Taki jest przyrodzony porządek rzeczy, a śmierć to brak życia, jak ciemność jest brakiem światła, a zimno jest brakiem ciepła.

Starożytni Aryowie, nasi najodleglejsi krewni, a zapewne i praprzodkowie, porównywali ludzkie życie do ruchu Słońca po niebie w trzech fazach: od wschodu do południa – od narodzin do najwyższego wzniesienia w połowie drogi życia, od południa do zachodu – od szczytowania do śmierci i od zachodu do wschodu – czyli nocna wędrówka Słońca – to przebywanie w krainie przodków aż do ponownych narodzin, do odrodzenia jako nowa osobowość, tak jak Słońce każdego ranka rodzi się nowe. Obecnie wiemy, że Słońce co rano jest to samo, ale nie takie samo, bo Jego życie polega również na stałym spalaniu się, na przemianie.

Źródło: <https://rodzimawiara.com.pl/dropdown2/>.

Źródło: <https://rodzimawiara.com.pl/dropdown2/>.

Polski Kościół Słowiański

Polish Slavic Church

6.02

Adres:	04-534 Warszawa, ul. Potockich 99a	https://słowiański.com/
Data powstania na terenie Polski: 1994 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1994		Data rejestracji: 1995 r. Date of registration: 1995
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 98 No. in the register of churches and other religious associations: 98		Data wpisu: 01.07.1995 r. Date of entry: 01.07.1995

Kościół powstał w 1995 r. stworzony przez grupę fascynatów dawną kulturą Słowian.

Za główne święto uznaje Święto Kupały, a także pierwszy dzień wiosny i jesieni.

Jedyny nakaz moralny to nakaz miłości i czynienia dobra wobec każdej formy natury (ożywionej i nieożywionej).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Polskiego Kościoła Słowiańskiego wyniosła 258.

Boski Porządek Świata

Doktryna Polskiego Kościoła Słowiańskiego odwołuje się do następujących założeń:

- Istnieje Jeden bóg – Stwórca Wszecrzeczy, obecny w każdym swoim Dziele Ożywionym i Nieożywionym.
- Dając początek Naturze i Życiu, Stwórca wykazał swoje do nich Umiłowanie.
- Natura, jako dana od Stwórcy, zachowuje Ciągłość Istnienia – Nieożywione i Ożywione przeistaczają się w siebie nawzajem, a Ożywiona ma Duszę Nieśmiertelną.
- Po dokonaniu Dzieła Stworzenia, Bóg pozostawił Naturze swobodę ewolucji i przeobrażania.
- Jedynym Znakiem danym od Stwórcy jest Jego Umiłowanie Swojego Dzieła. Chcąc być blisko Niego, miłuj Naturę Ożywioną i Nieożywioną.

Źródło: <https://slowianski.com/doktryna>.
Source: <https://slowianski.com/doktryna>.

Rodzimy Kościół Polski

The Native Church of Poland

6.03

Adres:	01-446 Warszawa, ul. Koszycka 13		
E-mail:	rkp.org.pl@wp.pl	www.rkp.org.pl	
Data rejestracji: 1995 r. Date of registration: 1995			
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 95 No. in the register of churches and other religious associations: 95		Data wpisu: 24.03.1995 r. Date of entry: 24.03.1995	

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Starsi Seniors	Miejsca kultu Places of worship	Świątynie i oddziały Temples and divisions
Ogółem Total	2005	828	3	2
	2011	500	6	3
	2016	998	10	7
	2020	2 565	18	20
	2022	3 144	16	11
	2023	3 755	17	11
	2024	4 353	17	11
Dolnośląskie	478	1	2	1
Kujawsko-pomorskie	212	2	1	1
Lubelskie	220	1	2	1
Lubuskie	146	–	1	–
Łódzkie	206	1	1	1
Małopolskie	365	2	2	1
Mazowieckie	614	4	4	1
Opolskie	82	–	–	–
Podkarpackie	176	–	–	–
Podlaskie	265	2	1	1

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Starsi Seniors	Miejsca kultu Places of worship	Świątynie i oddziały Temples and divisions
dok.				
Pomorskie	318	1	3	1
Śląskie	329	–	–	–
Świętokrzyskie	120	1	1	1
Warmińsko-mazurskie	237	1	3	1
Wielkopolskie	232	–	–	–
Zachodniopomorskie	353	1	2	1

Za prekursora swojej działalności Rodzimy Kościół Polski uznaje Zoriana Dołęgę-Chodakowskiego (właściwie: Adam Czarnocki, 1784–1825), który głosił hasła powrotu i kontynuacji rodzimej wiary i kultury. Idee te przybrały instytucjonalny wyraz w 1921 r., kiedy z inicjatywy Władysława Kołodzieja (1897–1978), powstało pierwsze ugrupowanie o charakterze odwołującym się do etnicznych wierzeń Słowian – Święte Koło Czcieli Światowida (jego spadkobiercą jest Rodzimy Kościół Polski). Grupa ta pod różnymi nazwami działała przez cały okres międzywojenny oraz podczas II wojny światowej. Pierwsze lata powojenne upłynęły pod znakiem intensywnej działalności Koła. Od 1947 r., w warunkach nasilających się represji ze strony ówczesnych organów administracyjnych wobec wspólnot religijnych, działalność Związku zesłała do „podziemia”. W latach 80. XX w. w Warszawie doszło do zawiązania się drugiej rodzimowierczej grupy, skupionej wokół Lecha Emfazego Stefańskiego. Pomiędzy obiema grupami nie istniały większe rozbieżności religijne i światopoglądowe. Połączyły się one, tworząc nieformalny jeszcze wówczas Rodzimy Kościół Polski. Do jego rejestracji doszło w 1995 r.

Wiara Rodzimego Kościoła Polskiego opiera się na henoteizmie, czyli koncepcji bóstwa naczelnego – Światowita, sprawującego władzę nad panteonem pomniejszych bogów i bogiń. Związek przyjmuje, iż Światowit jest Bogiem Najwyższym, kosmiczną siłą decydującą o losach wszechświata, zaś pomniejsi bogowie są przejawami jego poszczególnych aspektów i ich wcieleniami.

Głównymi świętami starosłowiańskimi, respektowanymi przez Rodzimy Kościół Polski są:

- Szczodre Gody, Jare Święto, Noc Kupały (Święto Ognia i Wody), Święto Plonów. Święta te związane są z dniami przesilen i równonocy;
- Dziady wiosenne i jesienne. Święta te poświęcone są przodkom;
- Powitanie Rodzanic, Postrzyżyny, Kosopleciny, Swaćba, Pochówek/stypa. Święta te, stanowiąc rytuały przejścia, celebrują ważne momenty w życiu członków rodzimowierczej społeczności.

Do Rodzimego Kościoła Polskiego należeć może każdy, niezależnie od tego, czy w jego poglądach wyznaniowych dominują cechy politeizmu czy panteizmu. Związek stara się zrzeszać wszystkich tych, którzy, niezależnie od obranego przez siebie sposobu zbliżenia się do absolutu, czynią to w ramach kontynuacji etnicznej wiary swoich słowiańskich „przodków”.

Świątynie/oddziały Temples/divisions	Członkowie Members	Starsi Seniors	Miejsca kultu Places of worship
Ogółem Total	2020	2 565	18
Świątynia Mazowiecka	405	3	4
Świątynia Świętokrzyska	39	1	1
Oddział lubelski	105	1	2
Oddział dolnośląski	293	1	2

Świątynie/oddziały Temples/divisions	Członkowie Members	Starsi Seniors	Miejsca kultu Places of worship
dok.			
Oddział warmińsko-mazurski – Olsztyn	142	4	2
Oddział warmińsko-mazurski – Ełk	23	1	1
Oddział małopolski	238	2	2
Oddział zachodniopomorski	177	1	2
Oddział pomorski	194	1	3
Oddział podlaski	132	2	1
Pozostały obszar kraju	817	1	–

Świątynie powoływane są z mianowania przez Radę związku. Kościół posiada oddziały lokalne: lubelski, dolnośląski, warmińsko-mazurski, małopolski, zachodniopomorski i pomorski.

Rodzimy Kościół Polski prowadzi działalność edukacyjno-kulturalną, wydaje broszury i ulotki informacyjne. Stara się organizować społeczność polskich rodzimowierców za pośrednictwem mediów społecznościowych. Dba o zachowanie dawnych miejsc kultu i podtrzymywanie rodzimych tradycji.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Rodzimego Kościoła Polskiego wynosiła 1029.

Założenia programowe

Rodzimy Kościół Polski reprezentuje wyznanie henoteistyczne (będące formą politeizmu), silnie nacechowane panteizmem. Opiera się ono na przekonaniu o istnieniu Boga Najwyższego, stanowiącego absolut, utożsamianego z naturą i otaczającym nas wszechświatem (czy raczej – w związku z ewolucją tego ostatniego terminu – z wiecznym, nieskończonym i nieograniczonym metawszechświatem). Przejawami Jego poszczególnych aspektów (kolejnymi wcieleniami lub osobnymi tworamı boskimi) są inni, pomniejsi bogowie oraz liczne istoty duchowe Mu podległe.

Biorąc pod uwagę, iż różni ludzie na różne sposoby (wedle wrodzonych lub nabytych predyspozycji, w tym także wynikających z uwarunkowań kulturowych) mogą starać się zbliżyć do Boga Najwyższego, przyjmujemy, że najbliższym i najwłaściwszym dla Słowian Jego imieniem jest Świętowit (przy czym nie wykluczamy, że dla części rodzimowierców słowiańskich równie właściwe mogą być tu pozostałe imiona ze szczytu panteonu bóstw słowiańskich, szczególnie takie jak Perun lub Swaróg).

Nasi słowiańscy przaprzodkowie byli czcicielami Boga Najwyższego, któremu na swój sposób cześć oddawana jest także w systemach wyznaniowych innych kultur oraz którego różnie nazywano w językach różnych narodów. Nie imię bowiem (szczególnie to uformowane przez – i funkcjonujące powszechnie wśród – ludzi) jest tak naprawdę najważniejsze, lecz sam sposób obrany, aby do tegoż absolutu – Boga Najwyższego – się zbliżyć.

Bóg Najwyższy, niezależnie od miana, pod jakim będzie czczony, zawsze pozostanie bowiem najwyższym, a jego rzeczywiste, prawdziwe imię (o ile takowe w ogóle posiada) zawsze pozostanie poza ograniczoną ludzką percepcją. Wierzymy, iż w takiej postaci (jako wieczny, nieskończony i nieograniczony absolut – w sobie zawierający wszelkie racje swego bytu) Bóg Najwyższy nie może zostać w pełni opisany powszechnie używanymi, subiektywnymi, ludzkimi kryteriami, takimi jak np. dalece relatywne pojęcia dobra i zła.

Ź r ó d ł o: <https://rkp.org.pl/zalozenia>.

S o u r c e: <https://rkp.org.pl/zalozenia>.

Zachodniosłowiański Związek Wyznaniowy „Słowiańska Wiara” The Western Slavic Religious Union „Slavic Faith”

6.04

Adres:	45-517 Opole, ul. Czesława Miłosza 7		
E-mail:	wojnar@autograf.pl	www.slowianskawiarapl	
Data rejestracji: 2009 r. Date of registration: 2009			
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 172 No. in the register of churches and other religious associations: 172		Data wpisu: 09.10.2009 r. Date of entry: 09.10.2009	

Województwa Voivodships	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Świątynie Temples	Jednostki organizacyjne Organisational units	
Ogółem Total	2010	296	35	43	24
	2016	370	18	77	7
	2020	325	14	77	7
	2022	325	14	87	8
Dolnośląskie	70	3	20	1	
Lubuskie	20	–	8	1	
Mazowieckie	80	2	10	1	
Opolskie	25	3	4	1	
Pomorskie	30	1	12	1	
Śląskie	50	2	3	1	
Wielkopolskie	50	3	30	2	

Związek wyznaniowy należący do tradycji rodzimowierczej. Związek posiada 7 oddziałów w Polsce: Pomorze, Wielkopolska, Dolnośląskie, Lubuskie, Opolskie, Śląskie i Mazowieckie. Organizuje święta ogólnopolskie i lokalne, a także konferencje, wycieczki, pokazy, spotkania z artystami, pisarzami, historykami i archeologami. Związek wydaje okolicznościowe ulotki informacyjne, kalendarze i materiały reklamowe, a także publikacje książkowe.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Zachodniosłowiańskiego Związku Wyznaniowego „Słowiańska Wiara” wynosiła 110.

Wywiad z Joanną Żywią, kapłanką-żerczynią Zachodniosłowiańskiego Związku Wyznaniowego

Święta, które obchodzimy, są ściśle związane z cyklem natury. Człowiek jest z nią w końcu nierozdzielnie złączony niezależnie od tego, czy mieszka w niewielkiej wsi czy w metropolii. Do głównych świąt słowiańskich należą np. Szczodre Gody podczas przesilenia zimowego, kiedy obchodzimy rozpoczęcie nowego roku i nowego cyklu przyrody.

Poza tym Jare Gody podczas równonocy wiosennej, podczas których dzięki topieniu Marzanny, reprezentującej zimą i śmierć oraz pokonaniu Żmija wstrzymującego wody przez Boga Peruna pozwalają narodzić się nowemu życiu.

Kolejnym Świętem jest Noc Kupały, czyli najkrótsza noc w roku, będąca apoteozą płodności i miłości. Po niej następuje Święto Plonów, które są podziękowaniem dla Bogów i Matki Ziemi-Mokoszy właśnie za plony, które zrodziła. W październiku obchodzimy znane wszystkim z utworu Mickiewicza Dziady, stanowiące ofiarę dla bliskich zmarłych i przodków.

Słowiańska Wiara jest religią w dużym stopniu indywidualistyczną, zgodną z ludzką naturą. Nie kładzie nacisku na dogmatykę. Wartości, które są przez słowianowierców uznawane za najważniejsze, to: zadruza, czyli braterstwo i przyjaźń, honor, lojalność, walka z własnymi słabościami, szacunek dla praw natury. Staramy się żyć według nich, wielu z nas ma swoje osobiste modlitwy i Obrządk, osobisty sposób oddawania czci bogom.

Źródło: <https://slowianskawiara.pl/>.

Source: <https://slowianskawiara.pl/>.

Związek Wyznaniowy Rodzimowierców Polskich Ród The Religious Union of Polish Native Faith Believers „Ród”

6.05

Adres:	89-100 Nakło, Suchary 40a	
E-mail:	zwrp.rod.pl@gmail.com	www.zwrprod.pl
Data rejestracji: 2024 r. Date of registration: 2024		
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 192 No. in the register of churches and other religious associations: 192		Data wpisu: 26.01.2024 r. Date of entry: 26.01.2024

Związek wyznaniowy należący do tradycji rodzimowierczej. Został powołany z inicjatywy różnych gromad rodzimowierczych z Polski 11 czerwca 2017 r. na spotkaniu w Owidzu. Najważniejszym organem związku jest Wiec ZWRP Ród, czyli walne zgromadzenie przedstawicieli poszczególnych jednostek organizacyjnych. W okresie między wiecami władzę sprawuje Starszyzna ZWRP Ród, składająca się ze Starszych (wydelegowanych z poszczególnych chramów związków).

Zasady wspólnie wyznawanej wiary rodzimej ZWRP Ród

Jesteśmy ludźmi słowa. Wierzymy, że słowa mają moc. Uznajemy, że słowo dane jest święte, a świętość świata ukazuje obraz ze słowa płynący. Słowa, które składają się na język, są spoiwem wspólnoty.

1. Oddajemy cześć słowiańskim Bogom.
2. Zachowujemy pamięć i oddajemy cześć Przodkom.
3. Dążymy do dobra i mądrości, przejawiających się w dziedzictwie Przodków.
4. Wierzymy w istnienie i wędrówkę dusz.
5. Wierzymy w trójdzielność świata.
6. Wierzymy, że wzorzec dla świata wyznaczony jest czynami Bogów i Przodków.
7. Uznajemy istnienie Prawdy o rzeczywistości, którą możemy zgłębiać, choć nie poznamy jej całej.

Źródło: <https://www.zwrprod.pl/index.php/zwrp-rod/zasady-wspolnie-wyznawanej-wiary-rodzimej>.

Source: <https://www.zwrprod.pl/index.php/zwrp-rod/zasady-wspolnie-wyznawanej-wiary-rodzimej>.

4.9. Inne religie

4.9. Other religions

Grupa 7 Group No. 7

Obok Kościołów i innych związków wyznaniowych związanych z jedną z wielkich religii światowych istnieją w Polsce grupy, które nawiązują do innych tradycji religijnych lub łączące elementy wielu różnych tradycji. Powoduje to konieczność wyodrębnienia osobnej kategorii klasyfikacyjnej dla tego rodzaju ugrupowań. Należy zaznaczyć, że wykaz sporządzono z perspektywy polskiej. Stąd dominacja chrześcijaństwa i konieczność połączenia wielu tradycji w zbiorczą kategorię „Inne religie”.

4.9.1. Karaimizm

4.9.1. Karaimism

Karaimski Związek Religijny w RP

The Karaims Religious Union in the Republic of Poland

7.1.01

Adres:	01-482 Warszawa, ul. Newtona 9	
E-mail:	s.pilecki@wp.pl	www.karaimi.org
Data powstania na terenie Polski: XIV w. Date of establishment on the territory of Poland: 14th c.	Data rejestracji: 1936 r. Date of registration: 1936	

Gminy wyznaniowe (dżymaty) Religious communities (Jimates)	Wyznawcy Adherents
Ogółem Total	2000
	2005
	2010
	2015
	2020
	2022
Gdańsk	25
Warszawa	90
Wrocław	40

Karaimizm jako odrębna religia ukształtował się w VIII w. na terenie Mezopotamii. Jej twórcą był Anan ben Dawid z Basry (VIII w.), który scalił występujące w judaizmie prądy odrzucające Talmud, włączając zarazem pierwiastki zapożyczone z islamu i chrześcijaństwa. Doktryna przyjmuje „pełną prawomocność” indywidualnego rozumienia Biblii przez każdego wierzącego i wnioskowania na jej podstawie we wszystkich sytuacjach wymagających bieżących rozstrzygnięć. Za podstawę doktryny przyjmuje się Pięcioksiąg Mojżeszowy, a Chrystusa i Mahometa uznaje za proroków.

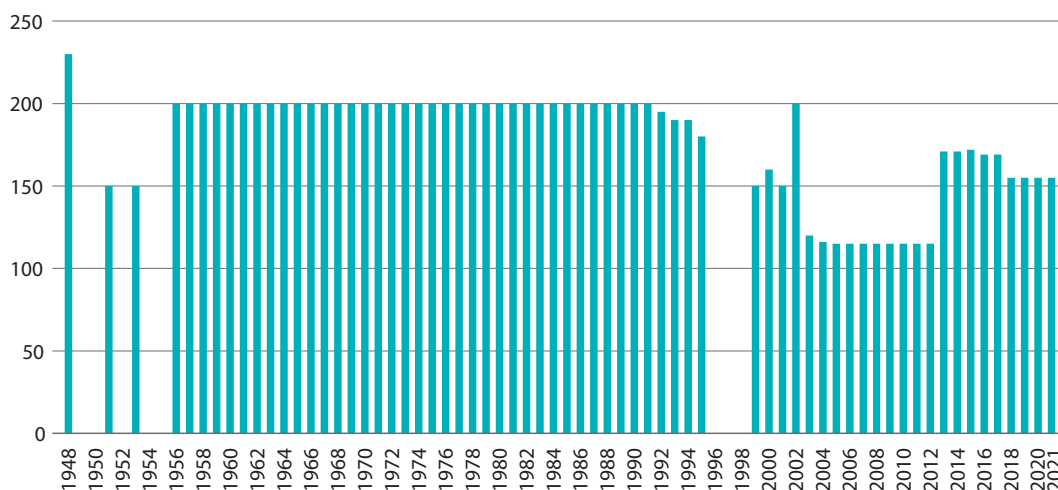
Duchowni (hazzani, hachani) są obieralni. Liturgia karaimska oparta jest głównie na czytaniach z Biblii hebrajskiej i sprawowana w świątyniach zwanych kienesami.

Liczbę Karaimów na świecie szacuje się na ok. 20 tys.: Litwa (400), Krym (900), Izrael (12 tys.). Karaimi polscy są pochodzenia chazarskiego. Na ziemi Wielkiego Księstwa Litewskiego dotarli w XIII w. (Łuck, Halicz). Następnym sprowadził w 1397 r. książę Witold (m.in. Troki, Poniewież). We współczesnej Polsce Karaimi to głównie migranci z kresów przedwojennej Rzeczypospolitej. Obecnie związek podzielony jest na 3 dżymaty (gminy): z siedzibami w Warszawie, Gdańsku i Wrocławiu. Związek prowadzi działalność wydawniczą, wydaje książki, kalendarze oraz kwartalnik „Awazymyz (Nasz Głos)” w nakładzie 500 egz.

Karaimski Związek Religijny w Rzeczypospolitej Polskiej ma uregulowany status prawny ustawą z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Karaimskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 30, poz. 241, z późn. zm.).

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Karaimskiego Związku Religijnego w RP wynosiła 50.

Wykres 4.87. Wyznawcy Karaimskiego Związku Religijnego w RP
Chart 4.87. Adherents of the Karaims Religious Union in the Republic of Poland

Rys historyczny

(...) w IX w. przyjęto nazwę Karaimów, która tłumaczy istotę głoszonej nauki. Wyraz Karaim (kar. *Karaj*) wyprowadza się z hebrajsko-arabskiego czasownika *kara* – czytać (z tego samego pnia pochodzi – jak wiadomo – nazwa Koran, czyli Pismo Święte Muzułmanów, dosłownie znaczące „czytanie”). Określa on wyznawców Zakonu, którzy w kwestiach religijnych uznają powagę tylko „czytania”, czyli Pisma Świętego Starego Testamentu, bez żadnych dodatków. Jest to główna różnica pomiędzy Karaimami a wyznawcami mozaizmu, w których oprócz Pisma Świętego uznaje się – i to nieraz jako składnik nadrzędny – różne przybudówki, jak ustną tradycję i komentarze skodyfikowane w: Talmudzie, Misznie i in. Karaimi natomiast nie dopuszczają żadnych dodatków, uzupełnień czy komentarzy do Pisma Św. Przyjęcie tych komentarzy równałoby się – według uczonej karaimskiej – uznaniu Pisma Św. za niedoskonałe, podczas gdy język Pisma Św. jest tak przejrzysty i jasny, że w nim samym można znaleźć objaśnienie każdego nakazanego prawa!

Źródło: <https://www.karaimi.org/pl/religia>.
Source: <https://www.karaimi.org/pl/religia>.

4.9.2. Bahaizm

4.9.2. Bahajism (Baha'í)

Wiara Baha'í The Baha'í Faith

7.2.01

Adres:	02-792 Warszawa, ul. Lanciego 13 lok. U6	
E-mail:	nsa@bahai.org.pl	www.bahai.org.pl
Data powstania na terenie Polski: 1926 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1926	Data rejestracji: 1992 r. Date of registration: 1992	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 69 No. in the register of churches and other religious associations: 69	Data wpisu: 17.04.1992 r. Date of entry: 17.04.1992	

Lata Years	Członkowie Members
Ogółem Total	1999
	344
	2010
	228
	2015
	335

Założycielem bahaizmu był Mirza Husayn Ali Nuri (przyjął miano Bahá'u'lláh [Chwała Boga]), który w roku 1863 oznajmił powstanie nowej religii będącej ukoronowaniem wszystkich dotychczasowych tradycji religijnych. Główne przesłanie bahaizmu – niezależnej monoteistycznej religii – to jedność Boga, ludzkości i religii. Światową siedzibą ruchu jest Hajfa. Religia obecna w Polsce od początku XX w.

Do zobowiązań wyznawców należy m.in.: odmawianie modlitwy obowiązkowej, czytanie Pisma Św. rano i wieczorem, nauczanie wiary, służba na rzecz innych ludzi i wspólnoty bahaickiej, udział we wspólnotowych spotkaniach, przestrzeganie Prawa Bożego i składanie ofiar na fundusz bahaicki.

Wyznanie prowadzi kursy Instytutu Ruhi, zajęcia edukacyjne dla dorosłych, młodzieży i dzieci inspirowane przesłaniem wiary baha'í o rozwoju człowieka jako jednostki, a także nieprzerwanie rozwijającej się cywilizacji. Prowadzi działalność wydawniczą, a także charytatywną, wspierając chorych i potrzebujących oraz dzieci z domów dziecka w Polsce i na Ukrainie.

Nauka bahaizmu zawarta jest w 12 zasadach:

1. Całą ludzkość należy traktować jako jedność;
2. Wszyscy ludzie muszą samodzielnie badać prawdę;
3. Wszystkie religie oparte są na jednej podstawie;
4. Religia musi być przyczyną jedności i zgody wśród ludzi;
5. Religia musi pozostawać w zgodzie z nauką i rozumem;
6. Mężczyzna i kobieta mają równe prawa;
7. Należy odrzucić wszelkie uprzedzenia;
8. Należy urzeczywistnić pokój na świecie;
9. Obie płcie muszą być poddane najlepszemu kształceniu i wychowaniu duchowemu i moralnemu;
10. Kwestie społeczne muszą zostać rozwiązane;
11. Trzeba wprowadzić pomocniczy język o zasięgu światowym i jednolite pismo;
12. Trzeba ustanowić światowy trybunał rozjemczy.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Wiary Baha'í wynosiła 90.

Natura ludzka

(...)

Mamy zdolność odzwierciedlania boskich atrybutów do takiego stopnia, do jakiego oczyścimy zwierciadła naszych serc i umysłów poprzez modlitwę, studiowanie i stosowanie świętych pism, zdobywanie wiedzy, wysiłki mające na celu poprawę naszego postępowania, przewycięzanie prób i trudności oraz poprzez służbę ludzkości.

Wśród sił, które pomagają nam rozwijać i doskonalić wartości duchowe ukryte w każdym z nas – takie jak życzliwość, sprawiedliwość, prawdomówność czy bycie godnym zaufania – są miłość Boga, umiłowanie piękna oraz pragnienie wiedzy. Działanie tych i innych budujących sił przyczynia się do wzmocnienia naszego poczucia celu, pobudzając nas zarówno do przemiany nas samych, jak i do wniesienia wkładu w przemianę społeczeństwa.

Wszyscy mamy zdolność rozpoznawania miłości Bożej i odzwierciedlania jej w Jego stworzeniu. „Jakąż siłą jest miłość! – powiedział 'Abdu'l-Bahá – W stworzonym świecie nie znajdzie się większej siły niż siła miłości. Kiedy serce człowieka stoi w płomieniach miłości, gotów jest on poświęcić wszystko, nawet swoje życie”

Źródło: <https://www.bahai.org.pl/dusza-ludzka/>.

Source: <https://www.bahai.org.pl/dusza-ludzka/>.

4.9.3. Taoizm

4.9.3. Taoism

Związek Taoistów Tao Te King The Taoist Union Tao Te King

7.3.01

Adres: 02-496 Warszawa, ul. Królów Polskich 11 m. 3

Data powstania na terenie Polski: 1992 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1992	Data rejestracji: 2004 r. Date of registration: 2004
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 159 No. in the register of churches and other religious associations: 159	Data wpisu: 14.05.2004 r. Date of entry: 14.05.2004

Taoizm jest obok konfucjanizmu najstarszą religią Chin. Źródła i zasady wiary oparte są o księgę Tao Te King, która jest poświęcona przenikającej kosmos sile Tao. Termin ten jest wieloznaczny. Może być tak źródłem rzeczywistości, drogą, jak i energią manifestującą się w świecie. Wyraża się przez zmienność Yin i Yang, które nie należy interpretować jako dobro i zło, ale jako pozornie korzystne i pozornie niekorzystne okoliczności ludzkiej egzystencji. Praktyka oparta jest o przekaz zawarty w nauczaniu Mistrzów Duchowych. Związek ma na celu propagowanie idei i wartości taoistycznych.

Do obowiązków członków w wymiarze codziennym należy indywidualna medytacja ruchowa i siedząca, natomiast w wymiarze dłuższym – medytacja grupowa. Przyjmowanie nowych członków następuje poprzez udział we wspólnych praktykach z nauczycielem i działaniach na rzecz związku. Założycielką Związku taoistów Tao Te King jest Lada Maliňáková-Nosal, instruktorka chińskiej gimnastyki Qigong oraz Tai Chi. Jest także współzałożycielką i dyrektorką Centrum Sztuk Zdrowotnych – Szkoły Tradycyjnej i Klasycznej Medycyny Chińskiej.

W 2024 r. Związek liczył 200 członków i 10 osób duchownych skupionych w dwóch ośrodkach.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Taoistów Tao Te King wynosiła 73.

Związek Taoistów TAO TE KING skupia osoby wierzące w bezimienne TAO – źródło istnienia wszechrzeczy, przedwieczną energię manifestującą się w świecie przejawionym jako stała zasada świata rzeczy i zjawisk YIN i YANG. Ta zasada warunkuje dynamiczną strukturę (sposób istnienia) świata rzeczy i zjawisk. YIN i YANG to dwa wieczne aspekty każdego bytu, tworzące jedność, która stanowi aspekt trzeci. (...) TAO manifestuje się jako natura i moc każdej rzeczy – TE. TE to najwyższa moralność – ponad kulturą, etykietą, obyczajem – szacunek i miłość do wszystkiego co żyje. Celem każdego człowieka jest ujawnienie TE, czyli osiągnięcie prawdziwego szczęścia i spełnienia, respektowanie zasady WU WEI, czyli spontanicznego poddania się działaniu natury, czynieniu tego co konieczne i naturalne.

Źródło: informacja o podstawowych celach, źródłach i zasadach doktrynalnych oraz o praktykach duchowych Związku Taoistów TAO TE KING, w: dokumentacja rejestracyjna złożona w MSWIA (kopia w Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości, WH AGH).

Źródło: informacja o podstawowych celach, źródłach i zasadach doktrynalnych oraz o praktykach duchowych Związku Taoistów TAO TE KING, w: dokumentacja rejestracyjna złożona w MSWIA (kopia w Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości, WH AGH).

4.9.4. Sikhizm

4.9.4. Sikhism

Związek Wyznaniowy Singh Sabha Gurudwara w RP The Singh Sabha Gurudwara Religious Association in the Republic of Poland

7.4.01

Adres: 02-197 Warszawa ul. Na Skraju 56

Data rejestracji: 2007 r.
Date of registration: 2007

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 166 No. in the register of churches and other religious associations: 166	Data wpisu: 20.12.2007 r. Date of entry: 20.12.2007
---	--

Sikhizm powstał w Pendżabie pod koniec XV w., a jego założycielem był Guru Nanak. Religia ta łączy elementy muzułmańskie i hinduistyczne. Głównym miejscem kultu i centrum duchowym sikhizmu jest tzw. Złota Świątynia w Amritsarze. Świętą księgą sikhizmu jest *Sri Guru Granth Sahib* (redakcja na początku XVII w.), która jest traktowana jak żywa osoba (Pani Księga).

Związek Wyznaniowy Singh Sabha Gurudwara w RP został założony przez imigrantów z Pendżabu, którzy stanowią zdecydowaną większość jego wyznawców.

Jest jedyną zarejestrowaną w Polsce sikhijską organizacją religijną. W 2022 r. liczył 180 członków i 2 osoby duchowne.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Wyznaniowego Singh Sabha Gurudwara wynosił 77.

Guru Nanak Mul Mantra (Mool Mantra)

Jest Jeden Bóg.

Wieczna Prawda jego imieniem.

Stwórca wszechrzeczy i wszechobecny duch.

Wyższy niż lęk i nienawiść.

Niżeli forma i czas.

Narodziny i śmierć.

Sam on siebie oświeca.

Łaską Guru pozwolił się poznać.

(...)

Khalsa, tzw. ochrzczeni Sikhowie (...) to grupa ochotników, którzy służą wspólnocie na zasadzie swoistej armii. Członkowie Khalsy, muszą odznaczać się pięcioma atrybutami (...):

1. Nieobcinane włosy.
2. Drewniany grzebień.
3. Spodenki pod ubraniem.
4. Stalowa bransoleta.
5. Krótki miecz (sztylet), nieużywany do czynienia przemocy.

Ochotnicy przybierają nowe imię: Singh (lew) dla mężczyzny i Kaur (księżniczka) dla kobiety.

Źródło: Agnieszka Glapa, *Sikhizm*, Kraków 2010, zamieszczony w: Archiwum Religii W Polsce IR UJ. https://arp.religioznawstwo.uj.edu.pl/inne/-/journal_content/56_INSTANCE_U1A3Drk9ZMvH/150784401/158542002#_ftn17.

Source: Agnieszka Glapa, *Sikhizm*, Kraków 2010, zamieszczony w: Archiwum Religii W Polsce IR UJ. https://arp.religioznawstwo.uj.edu.pl/inne/-/journal_content/56_INSTANCE_U1A3Drk9ZMvH/150784401/158542002#_ftn17.

4.10. Nowe ruchy religijne

4.10. New religious movements

Grupa 8 Group No. 8

Nazwą nowe ruchy religijne (NRR) obejmuje się liczne wspólnoty, których nie łączy podobieństwo religijnej doktryny czy organizacyjna jedność. Eileen Barker definiuje je jako „wewnętrznie zróżnicowany zespół organizacji, z których większość pojawiła się w dzisiejszej postaci w drugiej połowie XX w., i które oferują zwykle pewien rodzaj odpowiedzi na fundamentalne pytania natury religijnej, duchowej i filozoficznej”³⁶. Ta ogólna definicja wskazuje na fakt nieodległej daty powstania NRR, zwykle wyznacza się ich początki na lata 60. XX w., choć powstały w XIX w. bahaici także bywają do nich zaliczani. Tadeusz Doktor w swoim słownikowym opracowaniu postuluje, aby za NRR uznawać także polski buddyzm czy hinduizm – właśnie ze względu na pojawienie się zinstytucjonalizowanych praktyk tych religii w Polsce w latach 60. XX w. Autor proponuje także, aby objąć tym terminem powstałe po Soborze Watykańskim II ruchy odnowy religijnej w Kościele rzymskokatolickim³⁷ – choć ta propozycja nie przyjęła się w literaturze przedmiotu. Za jeden z wyróżników NRR uznaje się także ich częste pozostawanie w napięciu z dominującymi wzorcami kulturowymi i religijnymi. Ruchy te czerpią inspiracje religijne z alternatywnych lub pozaeuropejskich tradycji.

Socjologowie religii, badając ich genezę, podkreślają, że są one reakcją na kryzys religijności Zachodu oraz na postępujący proces sekularyzacji. Podkreślają, że powstawały najczęściej na fali kontestacji i odrzucenia ideologii konsumpcyjnych. Ich celem jest poszukiwanie alternatywnych i duchowych źródeł sensu i świętości. Należy zauważyć, że innowacyjne formy praktyk religijnych (i społecznych) wzbudziły liczne protesty oraz stały się przedmiotem intensywnych debat publicznych. W efekcie, w Europie i Ameryce Północnej przyczyniły się do powstania ruchów antykultowych (nazywanych także antysektowymi). Podejmowane przez nie działania, wymierzone w nowe religie, wspierane były przez rodziców, których dzieci zaangażowały się w działalność NRR. Ze względu na fakt, iż uczestnikami byli przede wszystkim ludzie młodzi nazywane były także „religiami młodzieżowymi” (niem. *Jugendreligionen*).

Badania naukowe prowadzone wśród uczestników nowych ruchów religijnych nie potwierdzają ich szkodliwego wpływu na członków. Przynależność do tych zróżnicowanych formacji religijnych zaspokaja potrzebę poczucia bezpieczeństwa, pozwala zwalczać rozmaite uzależnienia i buduje poczucie sensu w oparciu o wartości duchowe. Pojawiające się (i nagłaśniane przez media) przypadki nadużyć nie są cechą charakterystyczną nowych ruchów religijnych.

Uczniowie Ducha Świętego (Stowarzyszenie Panunistyczne)

The Disciples of the Holy Spirit (The Panunist Association)

8.01

Adres: 00-735 Warszawa, ul. Iwicka 38/36

Data rejestracji: 1988 r.
Date of registration: 1988

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 31 No. in the register of churches and other religious associations: 31	Data wpisu: 31.01.1990 r. Date of entry: 31.01.1990
---	--

Związek religijny, którego celem jest „rozwijanie duchowego życia” wyznawców w „oparciu o Nowy Testament”, ze szczególnym uwzględnieniem wersetów dotyczących działalności Ducha Świętego i budowania Królestwa Chrystusowego na ziemi. Uczniowie tego ruchu propagują zasady racjonalnego myślenia i logicznego wnioskowania oraz „zwalczają uczucie strachu, niepewności, nieporadności, dbają o poczucie własnej wartości i godności”.

³⁶ E. Barker, *Nowe ruchy religijne*, Kraków 1997, s. 51.

³⁷ T. Doktor, *Nowe ruchy religijne i parareligijne w Polsce, Mały słownik*, Verbinum, Warszawa 1999, s. 6.

Wyznawcy spotykają się w każdy piątek w godzinach wieczornych – na pamiątkę ukrzyżowania Chrystusa – uczestnicząc we wspólnych agapach czy zebraniach dialogowych. Są zobowiązani do modlitwy indywidualnej, „wynikającej z potrzeby serca”, oraz modlitwy zbiorowej przy ważniejszych okazjach.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Uczniów Ducha Świętego wynosiła 15.

Statut

Par 2. Religijne Stowarzyszenie Panunistyczne – zwane w dalszej części Statutu Stowarzyszeniem – jest samodzielnym, niezależnym od innych wyznań ani od jakiegokolwiek władzy obcokrajowej zwierzchności związkiem religijnym. (...)

Par 11. Stowarzyszenie uznaje Boga jako Ojca wszystkich ludzi na całym świecie, tak więc wszyscy ludzie należą do jednej wielkiej rodziny i mają prawo do wzajemnego szacunku, życzliwości, równych praw oraz niezbędnej pomocy w razie konieczności, bez fanatyzmu, pogardy i zarozumialstwa.

Par 12. Stowarzyszenie ma charakter wolno-religijny, wszechwyznaniowy, bezdogmatyczny i braterski wobec wszystkich ludzi bez względu na rasę, religię, narodowość i światopogląd.

lub:

Krajowa Rada przyjęła do przestrzegania w praktycznej działalności Uczniów Ducha Świętego następujące zasady:

- 1) Uznawanie Kościoła Watykańsko-Katolickiego za Matkę wszystkich Kościołów chrześcijańskich.
- 2) Traktowanie wszystkich Kościołów chrześcijańskich jak rodzeństwo.
- 3) Uznawanie wszystkich religii wierzących w Jedyne Boga – jako dalsze rodzeństwo.
- 4) Szacunek dla każdego Człowieka i ocena jego wartości na podstawie dobrych uczynków i zwykłej ludzkiej uczciwości.
- 5) Uszanowanie prawa do Wolności każdego Człowieka i niestosowanie surowych nakazów ani zakazów. (...)

Źródło: Statut, w: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, s. 352–353. *Religia radości życia. Uczniowie Ducha Świętego*, Warszawa 1989, s. 45 (Broшуra w zbiorach Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości, WH AGH).

Source: Statute in: R. Brożyniak, M. Winiarczyk-Kossakowska, *Mniejszości wyznaniowe w Polsce. Prawo wewnętrzne (statutowe)*, Warszawa 2014, pp. 352–353. *Religia radości życia. Uczniowie Ducha Świętego*, Warszawa 1989, p. 45 (Brochure in the collections of the Laboratory for Research on Contemporary Forms on Spirituality (Faculty of Humanities, AGH University)).

Medytacyjne Stowarzyszenie Najwyższej Mistrzyni Czing Hai w Polsce

The Meditation Association of the Supreme Master Czing Hai in Poland

8.02

Adres: 02-376 Warszawa, ul. Dobosza 4/6 m. 11

Strona internetowa: www.quanyin.pl/

Data rejestracji: 1994 r.
Date of registration: 1994

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 78
No. in the register of churches and other religious associations: 78

Data wpisu: 10.01.1994 r.
Date of entry: 10.01.1994

Nowy ruch religijny założony przez wietnamską mistrzynię duchową Czing Hai. Propaguje ona metodę rozwoju duchowego o nazwie Quan Yin, w której nakazuje się powstrzymywanie od odbierania życia (dieta wegańska), od mówienia nieprawdy, od brania tego co „nie zostało dane”, od rozwiązłości seksualnej

oraz stosowania środków zmieniających świadomość. Zaleca się codzienne praktykowanie medytacji oraz sadzenie drzew jako formę przeciwdziałania niekorzystnym zmianom ekologicznym. Stowarzyszenie dysponuje w Polsce 6 ośrodkami. Zarząd Stowarzyszenia składa się z przewodniczącego, zastępcy i skarbnika. Stowarzyszenie nie dzieli się na jednostki terytorialne.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Medytacyjnego Stowarzyszenia Najwyższej Mistrzyni Ching Hai wynosiła 50.

„Mistrz jest kimś, kto posiada klucz do tego, żebyś sam stał się Mistrzem... kimś, kto pomoże ci zrozumieć, że ty także jesteś Mistrzem”.

„Nasza ścieżka nie jest religią. Nie nawracam nikogo na katolicyzm czy buddyzm, albo jakiś inny «izm». Po prostu oferuję wam możliwość poznania samych siebie, żebyście dowiedzieli się skąd pochodzicie, żebyście przypomnieli sobie o swojej misji tutaj na ziemi, żebyście odkryli tajemnice wszechświata, żebyście zrozumieli, dlaczego istnieje tyle nieszczęścia i żebyście dowiedzieli się, co was czeka po śmierci”.

Najwyższa Mistrzyni Ching Hai

Pięć Zasad

1. Powstrzymaj się od odbierania życia istotom czującym.
2. Powstrzymaj się od mówienia nieprawdy.
3. Powstrzymaj się od brania tego, co nie jest twoje.
4. Powstrzymaj się od niewłaściwego seksualnego prowadzenia się.
5. Powstrzymaj się od używania środków odurzających.

Źródło: <https://www.quanyin.pl/d3-nauki.html>.

Source: <https://www.quanyin.pl/d3-nauki.html>.

Lectorium Rosicrucianum Międzynarodowa Szkoła Złotego Różokrzyża

The Lectorium Rosicrucianum International School
of the Golden Rosycross

8.03

Adres:	98-300 Wieluń, ul. Wojska Polskiego 99	
E-mail:	aurora@rozokrzyz.pl	www.rozokrzyz.pl
Data powstania na terenie Polski: 1975 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1975	Data rejestracji: 1986 r. Date of registration: 1986	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 20 No. in the register of churches and other religious associations: 20	Data wpisu: 01.02.1990 r. Date of entry: 01.02.1990	

Centra Centres	Uczniowie Students	Członkowie Members
Ogółem Total	2000	207
	2005	106
	2016	156
	2020	152
	2022	173
	2023	90
	2024	118
Warszawskie	71	42
Wrocławskie	46	37
Koszalińskie	32	12
Katowickie	26	18
Krakowskie	29	9

Wspólnota nawiązuje do tradycji ruchu różokrzyżowców, dla którego inspiracją były pisma Johanna Valentina Andreae (1586–1654). Za umowną datę powstania Lectorium Rosicrucianum można przyjąć rok 1935 i reorganizację holenderskich organizacji gnostyckich dokonaną m.in. przez Jana van Rijckenborgh'a.

Współcześni różokrzyżowcy wyznają gnostycko-ezoteryczne chrześcijaństwo z elementami buddyjskimi. Uznają Chrystusa za „jedyną możliwą drogę” do odnowienia i wyzwolenia ludzkości, zalecają kroczenie „ścieżką Chrystusa” w praktyce życia codziennego jako realizację prawdziwego chrześcijaństwa. Celem i sensem ludzkiej egzystencji ma być „odbudowa Boskiego Człowieka”.

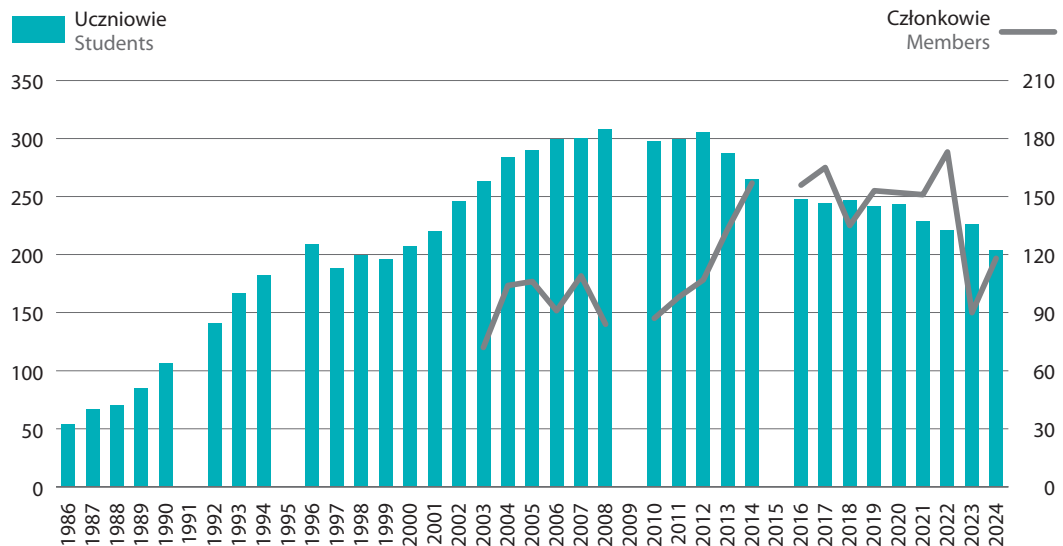
Siedziba Szkoły w Polsce oraz ośrodek konferencyjny Aurora znajdują się w Wieluniu. Światową siedzibą Międzynarodowej Szkoły Złotego Różokrzyża jest Haarlem w Holandii. Centrala ma wpływ na obsadę kierownictwa krajowego, które jest przez nią mianowane. W Polsce istnieje pięć Centrów: Centrum Krakowskie, Centrum Katowickie, Centrum Koszalińskie, Centrum Warszawskie i Centrum Wrocławskie.

Są dwie formy przynależności do Szkoły: uczniostwo (2. Aspekt) – akceptacja i „przeżywanie nauki Szkoły Duchowej” oraz członkostwo (1. Aspekt) – ci, którzy nie czują się gotowi do praktykowania uczniostwa, ale pragną pozostać w kontakcie ze Szkołą.

Nowi członkowie przystępują do Szkoły po odbyciu kursu informacyjnego oraz uczestniczenia w dwóch konferencjach. Dla osób zainteresowanych nauką i filozofią Różokrzyża prowadzone są odczyty i spotkania informacyjne.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Lectorium Rosicrucianum Międzynarodowej Szkoły Złotego Różokrzyża wynosiła 62.

Wykres 4.88. Uczniowie i członkowie Wspólnoty Religijnej Lectorium Rosicrucianum
 Chart 4.88. Students and members of the Lectorium Rosicrucianum International School of the Golden Rosycross

Nauka i cele

Dwa łady natury

Nauka Lectorium Rosicrucianum opiera się na koncepcji „dwóch ładów natury”. Po pierwsze, istnieje znany nam porządek natury zawierający zarówno śmierć, jak i życie. Wszystko podlega w nim cykлом narodzin, życia, umierania i ponownych narodzin. Po drugie, istnieje też pierwotny boski ład. Pierwsze z tych dwóch pól egzystencji jest światem przemijalności, powstawania, kwitnienia i przemijania lub też „dialektyki”; drugie jest światem nieprzemijalności, „statyką”, w Biblii określaną mianem „Królestwa Bożego”.

Atom iskry Ducha

W sercu człowieka spoczywa uśpiona boska iskra, „atom iskry ducha” pochodzący z tego boskiego pola. U wielu poszukujących osób zasada ta wywołuje trudne do określenia poczucie pragnienia, nostalgii, rodzaj tęsknoty za dawno utraconym pierwotnym stanem, stanem zjednoczenia z Ojcem, z Bogiem.

Obudzenie wewnętrznego Chrystusa

Jednym z celów pracy Lectorium Rosicrucianum jest informowanie ludzi o prawdziwym źródle ich pragnienia oraz wyjaśnianie konieczności powrotu do boskiej natury w procesie „odrodzenia z Ducha” (Jan 3:8), o którym to procesie nauczał Jezus Nikodema. Powyższy proces ponownych narodzin lub „transfiguracji” możliwy jest dzięki „codziennemu umieraniu”, jak określa to Paweł (1 Kor. 15:31). To, co umiera, jest starą naturą, to co ma zostać przebudzone, to wewnętrzny Chrystus. Lectorium Rosicrucianum nie tylko naucza o wspomnianym procesie, lecz także pomaga swoim uczniom i wspiera ich w wysiłkach, aby idee te urzeczywistnić w życiu. (...)

Pięć głównych etapów na ścieżce transfiguracji

Ścieżka transfiguracji składa się z pięciu etapów:

1. Wgląd w rzeczywistą naturę ziemskiego pola życia i doświadczenie wewnętrznego wezwania do powrotu do boskiego pola życiowego.
2. Szczere pragnienie zbawienia. Poddanie istoty-ja wewnętrznej boskiej iskrze, tak aby proces wyzwolenia mógł zostać zrealizowany.
3. Samooddanie.
4. Nowa postawa życiowa, przyjęta i realizowana spontanicznie pod przewodnictwem wewnętrznej boskiej iskry.
5. Spełnienie: przebudzenie (lub zmartwychwstanie) w pierwotnym polu życiowym.

Źródło: <https://rozokrzyz.pl/nauka-i-cele/>

Source: <https://rozokrzyz.pl/nauka-i-cele/>

Stowarzyszenie Chrześcijańskiej Nauki – Związek Wyznaniowy

The Christian Science Society

8.04

Adres: 00-401 Warszawa, Al. 3 Maja 5 m. 50A

Data powstania na terenie Polski: 1926 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1926	Data rejestracji: 1958 r. Date of registration: 1958
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 38 No. in the register of churches and other religious associations: 38	Data wpisu: 22.01.1990 r. Date of entry: 22.01.1990

Stowarzyszenie jest filią Pierwszego Kościoła Chrystusa Naukowca w Bostonie, w Stanach Zjednoczonych, założonego przez Mary Baker Eddy (1821–1910), która uważała, że Bóg jest „nieskończoną Miłością, Duchem, Duszą, Zasadą, Życiem, Prawdą, a Chrystus był pierwszym chrześcijańskim naukowcem”.

Jedynym życiowym przewodnikiem członków Stowarzyszenia jest Biblia i „podręcznik chrześcijańskiej nauki” pt. *Nauka i zdrowie z Kluczem do Pisma Świętego* napisany przez założycielkę ruchu. Głoszą, że modlitwa jest skutecznym środkiem leczenia chorób. Uznają praktykę duchowego chrztu i duchowy charakter Wieczery Pańskiej.

Wyznawcy odrzucają instytucję kapłaństwa. Istnieją jedynie funkcje Pierwszego i Drugiego Czytającego. Pierwszy Czytający odczytuje wybrane na daną niedzielę wyjątki z podręcznika *Nauka i zdrowie z Kluczem do Pisma Świętego*, Drugi Czytający odczytuje wybrane na daną niedzielę fragmenty Pisma świętego. Funkcje te sprawują osoby świeckie. W Kościołach Chrześcijańskiej Nauki funkcję pastora pełnią w sposób bezosobowy Biblia i podręcznik M. B. Eddy.

Działalność wydawniczą prowadzi Towarzystwo Wydawnicze „The Christian Science Publishing Society” w Bostonie.

Polskie Stowarzyszenie zachowuje jedność z Kościołem amerykańskim w zakresie wiary i wykonywania kultu religijnego. W innych sprawach jest autonomiczne. Naczelną władzą Związku jest Walne Zebranie Członków. Stowarzyszenie swoją działalność prowadzi zdalnie za pomocą takich środków jak internet (tj. strona internetowa, platforma Zoom, na której odbywają się nabożeństwa niedzielne i spotkania środowowe). Stowarzyszenie nie aktualizuje danych o stanie liczbowym (ostatnie dane o liczbie członków pochodzą z 1996 r. – 35).

Przyjęcie nowych członków odbywa się na wniosek kandydata poparty opinią dwóch osób wprowadzających. Członkiem Stowarzyszenia może zostać każda osoba fizyczna, która spełnia odpowiednie warunki: 1) ma ukończone 18 lat, 2) studiowała przez okres co najmniej roku Biblię i pisma M. B. Eddy, ucząc się stosować poznawane prawdy duchowe do rozwiązywania problemów codziennego życia, w tym problemów zdrowotnych, 3) zgadza się z przestrzeganiem statutu Stowarzyszenia, 4) nie należy do żadnego innego związku religijnego, 5) nie używa alkoholu, tytoniu, narkotyków i stara się nie używać różnych „leków chemicznych” i innych środków, które utrudniają bezpośrednie poleganie na Bogu w życiu – w myślach i działaniu.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Stowarzyszenia Chrześcijańskiej Nauki – Związek Wyznaniowy wynosiła 2.

Teorie, które zwalczam, są następujące: (1) że wszystko jest materią; (2) że materia bierze swój początek w Umyśle i że tak rzeczywista jak Umysł, gdyż posiada inteligencję i życie. Pierwsza teoria, że materia jest wszystkim, jest zupełnie tak samo rozumiana jak druga, że Umysł i materia współistnieją i współdziałają. Jedno tylko z następujących twierdzeń może być prawdziwe: (1) że wszystko jest materią; (2) że wszystko jest Umysłem. (...)

Jezus uczył swoich uczniów jak uzdrawiać chorych poprzez Umysł zamiast przez materię. Wiedział, że filozofia, nauka i dowód chrześcijaństwa są w Prawdzie, która usuwa wszelką dysharmonię”.

Źródło: Mary Baker Eddy, *Nauka i zdrowie z Kluczem do Pisma świętego*, Boston 1981, s. 270–271.

Źródło: Mary Baker Eddy, *Nauka i zdrowie z Kluczem do Pisma świętego*, Boston 1981, pp. 270–271.

Zbór Panmonistyczny The Panmonistic Church

8.05

Data powstania na terenie Polski: 1921 r., 1961 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 1921, 1961

Wyznanie powstało jako Wspólnota Twórczości, działało później pod nazwą Zboru Miłości „Agape” (1922–1939), po wojnie pod nazwą Zboru Unitariańskiego, a od roku 1961 jako Zbór Panmonistyczny. Jest wyznaniem „niedogmatycznym i bezobrzędowym”. Posiada 1 zbór w Warszawie. Nie posiada kapłanów. Nabożeństwa odbywały się w prywatnych mieszkaniach, w milczeniu, w modlitewnym skupieniu przeplatanym krótkimi wypowiedziami, dziękczynieniem, uwielbieniem czy prośbą. Wyznawca uważa pomoc wszystkim stworzeniom za swój obowiązek.

Przyjmowanie nowych członków odbywa się przez wprowadzenie i poręczenie 2 członków, złożenie pisemnej deklaracji-prośby kandydata na członka oraz świadectwa duchowego powołania. O przyjęciu decyduje Rada Zborowa.

W 2005 r. liczba członków wynosiła 53.

Zbór nie jest wpisany do Rejestru kościołów i innych związków wyznaniowych prowadzonych przez MSWiA.

Kościół Zjednoczeniowy, czyli Ruch p.w. Ducha Św. dla Zjednoczenia Chrześcijaństwa Światowego The Unification Church

8.06

Adres:

00-761 Warszawa, ul. Belwederska 13 m. 3

Strona internetowa:

www.smmoon.pl/

Data powstania na terenie Polski: 1974 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 1974

Data rejestracji: 1990 r.

Date of registration: 1990

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 35

No. in the register of churches and other religious associations: 35

Data wpisu: 12.01.1990 r.

Date of entry: 12.01.1990

Kościół założył w roku 1954 Koreańczyk Sun Myung Moon (1920–2012), który, według tego wyznania, w 1936 r. otrzymał objawienie od Chrystusa dotyczące dokończenia chrześcijańskiego dzieła zbawienia. Jako nowy mesjasz rozpoczął intensywną działalność misyjną. Kościół dynamicznie rozprzestrzenił się po świecie i stał się u początku XXI w. międzynarodowym ruchem misyjnym, obecny jest w 140 krajach.

Doktryna Kościoła Zjednoczeniowego głosi, że celem jego działalności jest „zbudowanie Królestwa Bożego na ziemi i w świecie duchowym poprzez zjednoczenie wszystkich wyznań chrześcijańskich oraz pomoc w zjednoczeniu innych religii”. Kościół dąży do pokonania historycznych urazów i barier między

ludźmi, rasami i narodami „za pomocą prawdziwej miłości”. Według Moona Bóg jednoczy w sobie elementy męskie i żeńskie. Tak więc zbawienie powinno przyjść poprzez mężczyznę i kobietę, czyli małżeństwo i realizowaną przez nich „idealną rodzinę”. Kościół znany był z tego, że wybór i łączenie współmałżonków należało do zwierzchnika Kościoła. Wynikało to z przekonania o szczególnym darze w tym zakresie założyciela oraz z odmiennej niż na Zachodzie koncepcji małżeństwa. „Wyznaczeni” do ślubu młodzi ludzie mieli okres próby, zanim podejmowali współżycie seksualne. Główną pracą misyjną, po założeniu rodziny, wykonują osoby (duchowni), które zaliczyły specjalne szkolenia (seminaria) i mają 4–5 lat stażu w ruchu. Tak przygotowane pary małżeńskie sprawują funkcje duchownych.

Na czele każdego regionu stoi zwykle specjalnie do tej funkcji powołana para małżeńska. Szczególną wagę w Kościele przywiązuje się do spraw propagandy, finansów i szkolenia, o czym świadczy podział zadań w jego kierownictwie krajowym. Ogólnokrajowymi sprawami Kościoła zarządza Reprezentant Narodowy (RN), kierujący równocześnie Biurem Informacji i Prasy. W kierowaniu Kościołem pomagają mu jego zastępcy: Z-ca RN ds. Administracji i Spraw Ogólnych, Z-ca RN ds. Finansów i Zbiórki Funduszy, Z-ca RN ds. Edukacji i Szkolenia.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Zjednoczeniowego wynosiła 55.

1. Bóg jest przede wszystkim kochającym Rodzicem wszystkich ludzi i pragnie pełnego i niezależnego kontaktu z każdym z nas.
2. Małżeństwo tworzy obraz Boga na ziemi i dlatego jest szczególnym związkiem mężczyzny, kobiety i Boga, który jest w nim obecny i chce mu błogosławić.
3. Życie człowieka nie kończy się ze śmiercią fizycznego ciała, ale trwa nadal w świecie duchowym.
4. Poprzez Upadek człowiek z własnej woli odszedł od Boga i oddał się dobrowolnie pod władzę Szatana.
5. Jako kochający Rodzic Bóg cierpi, widząc zło na ziemi i cierpienie Jego dzieci, ale nie może zmusić człowieka do czynienia dobra, bo naruszyłby jego wolną wolę i odpowiedzialność.
6. Bóg nie porzucił człowieka, ale przez całą historię szukał możliwości dotarcia do nas i sprowadzenia nas na drogę dobra.
7. Opatrzność Boża rozwijała się przez Abla, Noego, Abrahama, Jakuba, Mojżesza, naród Izraela, Jezusa, chrześcijaństwo aż do dni dzisiejszych, które są Dniami Ostatnimi.
8. Celem Opatrzności jest dobrowolny powrót każdego człowieka do Boga i utworzenie Królestwa Niebieskiego w świecie fizycznym i świecie duchowym.

Źródło: <http://www.smmoon.pl/>.

Source: <http://www.smmoon.pl/>.

Zachodni Zakon Sufi w Polsce

The Sufi Order International – West Order

8.07

Adres: 66-004 Zielona Góra, ul. Racula-Podolska 4

Data powstania na terenie Polski: 1989 r.

Date of establishment on the territory of Poland: 1989

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 59

Data wpisu: 07.03.1991 r.

No. in the register of churches and other religious associations: 59

Date of entry: 07.03.1991

Przedstawicielstwa regionalne Regional representations	Członkowie Members	Duchowni Clergy	Ośrodki Centres
Ogółem Total	2002	576	5
	2018	572	5
	2022	640	5
	2023	640	5
	2024	640	5
Kraków	200	1	1
Piła	64	1	1
Poznań	240	1	1
Warszawa	119	1	1
Zielona Góra	17	1	1

Zachodni Zakon Sufi nawiązuje do tradycji mistycznej islamu (sufizmu), ale można go łączyć także z ruchem New Age. Jest ruchem świeckim dostępnym dla wszystkich bez względu na rasę czy wyznanie. Posiada pięć przedstawicielstw regionalnych w: Poznaniu, Krakowie, Warszawie, Pile i Zielonej Górze. Przedstawicielstwo krajowe znajduje się w Zielonej Górze.

Członkostwo nie wymaga porzucenia dotychczasowej religii. Założycielem jest Pir Hazrat Inayat Khan (1881–1927) urodzony w Indiach. Przez twórców Szkoły sufizm nie jest uważany za religię, ale raczej za ezoteryczny kierunek oparty na praktyce indywidualnej i grupowej. Czerpie on z nauk wielkich nauczycieli duchowych świata, szuka punktów wspólnych wszystkich religii i dążeń duchowych.

Źródłem nauk Zakonu są pisma i księgi święte różnych religii, jak również pisma mistyczno-religijne świętych, mistrzów, guru i proroków. Zakon akceptuje wierzenia i obrzędy wszystkich religii i święta obchodzone w danym kraju. Ponadto członkowie wyznania świętują dni narodzin swoich przywódców oraz dni nowiu i pełni księżyca. Każdy uczeń ma swoją indywidualną praktykę codzienną – „ścieżkę” daną przez przewodnika duchowego. Przyjmowanie członków odbywa się na prośbę zainteresowanych, jednakże jest wymagany roczny okres zapoznawania się ze ścieżką. Najwyższą władzę stanowi Rada Krajowa.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Zachodniego Zakonu Sufi wynosiła 25.

Nauka i Praktyka w filiach Zachodniego Zakonu Sufich obejmuje m.in. następujące sprawy:

- Proces Sadhany – realizowane ścieżki osiągnięcia poprzez praktyki przepisane przez Duchowego Przewodnika, od osiągnięcia spełnień w życiu aż do spełnienia Życia w Bogu.
- Duchowa Psychologia – wiedza o ludzkiej naturze i prawach psychiki, całość na bazie obserwacji starożytnych Mędrców.
- Mistyka Symboliczna – wiedza o niewidzialnym poprzez studia symbolologii.
- Sztuka rozwijania intuicji oraz pogłębiania duchowego wglądu.
- Rozwój Potęgi Woli poprzez kultywowanie ćwiczeń koncentracji (Murakkabah) w codziennym życiu.
- Serie praktyk ezoterycznych i ćwiczeń duchowych (Ryazat) oraz ich transformacyjna potęga (Modlitwa, Święte Słowa, Oddychanie, Wizualizacje...).
- Nauka twórczego, kreatywnego życia poprzez proces medytacji (DHYANA), rozwijanie właściwości skupienia i medytacji w codziennym życiu.
- Sztuka Duchowego Uzdrawiania – poprzez serię ćwiczeń i nauk o prawach dla zaistnienia stanu ZDROWIA, SZCZĘŚCIA i POMYŚLNOŚCI.
- Mistyka natury o żywiołach, zdolność postrzegania całości życia, doświadczenie Jedności i Piękna całego stworzenia (...).
- Mistyka Porównawcza religii – zwyczaje, wierzenia, obrzędy i kultywowanie ćwiczeń duchowych odkrywających esencje Religii – samą religijność w doświadczeniu Najwyższej Istoty. (...)

Źródło: za broszurą informacyjną pt. *Droga Sufich*, w zbiorach Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości (WH AGH), Kraków.
Source: based on the information brochure entitled *Droga Sufich (The Way of the Sufis)*, in the collection of the Contemporary Forms of Spirituality Research Laboratory (Faculty of Humanities, AGH University), Kraków.

Związek Wyznaniowy „Wierzę w Dobro Człowieka” The Religious Union „I Believe in the Good of Man”

8.08

Data powstania na terenie Polski: 1991 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1991	Data rejestracji: 1992 r. Date of registration: 1992
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 66 No. in the register of churches and other religious associations: 66	Data wpisu: 24.02.1992 r. Date of entry: 24.02.1992

Podstawowym założeniem doktrynalnym założonego przez Jana Kakareko Związku jest uznanie człowieka za najwyższą wartość, a jego dobro za najważniejszy cel. Główne zasady wyznania to: humanizm, dobrowolny udział w działalności organizacyjnej Związku, troska o samodoskonalenie i samorealizację członków. Nie nakłada się zobowiązań na członków, chętni uczestniczą w zbiorowych medytacjach, warsztatach lub okazjonalnych uroczystościach i tematycznych spotkaniach. Nowi członkowie przyjmowani są na podstawie zgłoszenia. Od 2002 r. działalność związku jest zawieszona.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Wyznaniowego „Wierzę w Dobro Człowieka” wynosiła 49.

Doktryna religijna

„Związek skupia osoby pełnoletnie, świadome potrzeby dobroci i uczynności wobec innych ludzi. (...) Podstawowym założeniem doktrynalnym Związku jest uznanie Człowieka za największą wartość i wiara, że można i należy wyzwolić z Człowieka jego niezgłębioną i często nieujawnioną dobroć. Najważniejszym celem Związku jest troska o dobro Człowieka i pomoc w tym, aby Człowiek był dobrym i uczynnym dla innego Człowieka”.

Ź r ó d ł o: za opracowaniem pt. *Związek Wyznaniowy „Wierzę w Dobro Człowieka”*, w zbiorach Pracowni badań Współczesnych Form Duchowości (WH AGH), Kraków.

S o u r c e: based on the information brochure entitled *Droga Sufich (The Way of the Sufis)*, in the collection of the Contemporary Forms of Spirituality Research Laboratory (Faculty of Humanities, AGH University), Krakow.

Związek Wyznaniowy Kwinarystów

The Quinarist Religious Association

8.09

Data rejestracji: 1992 r.
Date of registration: 1992

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 73 No. in the register of churches and other religious associations: 73	Data wpisu: 20.11.1992 r. Date of entry: 20.11.1992
---	--

Nowy ruch religijny założony z inicjatywy Marka J. Bąby głoszący zbliżone do deizmu zasady wiary. W 1997 r. liczba członków wynosiła 146. Brak danych o działalności.

„Doktryna religijna sięga do myśli, zwyczajów i tradycji europejskiego kręgu kulturowego. Zakłada istnienie jedyne Boga, który jest siłą sprawczą wszystkiego. Bóg stwarzając świat, przekazał mu swoją istotę i obdarzył go zdolnością do samodzielnego istnienia. Świat rozwija się i zmienia samoistnie bez ingerencji sił wyższych, ale zgodnie z prawami ustanowionymi przez Boga. Bóg jest światem, naturą i prawem. Wszelkie prawa przyrody są prawami boskimi. Człowiek łamiąc je, działa przeciw Bogu. Każde wystąpienie człowieka przeciw prawom natury obróci się przeciw niemu samemu. Bóg znajduje się we wszystkim, co istnieje we wszechświecie, w każdym rodzaju energii i materii. Nie jest on dobry ani zły, ale bezwzględnie istnieje i wszyscy podlegamy jego prawom”.

Ź r ó d ł o: za *Informacją o podstawowych założeniach doktrynalnych wyznania*, z materiałów rejestracyjnych złożonych w MSWiA, kopia w zbiorach Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości (WH AGH), Kraków.

S o u r c e: based on information about the basic doctrinal assumptions of the denomination, from registration materials submitted to the Ministry of Internal Affairs and Administration, copy in the collection of the Laboratory for Research on Contemporary Forms of Spirituality (Faculty of Humanities, AGH University), Krakow.

Kościół Panteistyczny „Pneuma”

The Pantheistic Church „Pneuma”

8.10

Adres: 99-400 Łowicz, ul. Magazynowa 5

Data rejestracji: 1996 r.
Date of registration: 1996

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 117 No. in the register of churches and other religious associations: 117	Data wpisu: 02.09.1996 r. Date of entry: 02.09.1996
---	--

Związek wyznaniowy, który powstał w 1995 r.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Panteistycznego „Pneuma” wynosiła 30.

Dogmaty wiary Kościoła Panteistycznego „Pneuma”

Dogmat I. Przyroda jest jednaka z Bogiem.

Dogmat II. Przyroda jest jednością.

Dogmat III. Spoiwem przyrody jest pneuma.

Dogmat IV. Przyroda jest przyczyną samej siebie.

Dogmat V. Śmierć nie istnieje.

Dogmat VI. Przyrodą jest tylko to, co istnieje z Natury na Ziemi.

Dogmat VII. Ogarnięcie całej Ziemi przez wiarę Kościoła Panteistycznego „Pneuma” będzie chwilą powstania Świata Idealnego.

Dogmat VIII. Zanim powstanie Świat Idealny, wyznawcy religii Kościoła Panteistycznego „Pneuma” uznają za swoje przykazanie Dekalogu Chrześcijan.

Źródło: za *Podstawowe założenia doktrynalne Kościoła Panteistycznego „Pneuma”*, załącznik nr 1 w dokumentacji rejestrowej MSWiA (za kopią w zbiorach Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości, WH AGH), Kraków.

Source: based on 'Podstawowe założenia doktrynalne Kościoła Panteistycznego „Pneuma”, Appendix No. 1 in the registration documentation of the Ministry of Internal Affairs and Administration (based on a copy in the collection of the Laboratory for Research on Contemporary Forms of Spirituality (Faculty of Humanities, AGH University), Krakow.

Polski Kościół Dialogu The Polish Church of Dialogue

8.11

Adres: 01-493 Warszawa, ul. Lencewicza 6/8

Data rejestracji: 1997 r.

Date of registration: 1997

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 125

Data wpisu: 05.05.1997 r.

No. in the register of churches and other religious associations: 125

Date of entry: 05.05.1997

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Polskiego Kościoła Dialogu wynosiła 1.

Podstawowe założenia doktrynalne Polskiego Kościoła Dialogu

I. Dogmaty wiary:

1. Jest jeden Bóg.

2. Bóg stworzył świat i człowieka na swoje podobieństwo.

3. Są trzy Osoby Boskie: Bóg Ojciec, Syn Boży i Duch Święty.

4. Syn Boży stał się człowiekiem i umarł na krzyżu dla naszego zbawienia.

5. Wszelka przemoc jest zabroniona.

6. Dusza ludzka jest nieśmiertelna.

7. Dialog jest jedynie słuszną drogą odnajdowania Boga.

8. Bogacenie się wiernych jest podstawowym obowiązkiem spełnianym wobec Boga.

9. Własność jest nienaruszalnym ziemskim dobrem każdego człowieka.

Źródło: za *Podstawowe założenia doktrynalne Polskiego Kościoła Dialogu. Dogmaty wiary*, w: dokumentacji rejestrowej MSWiA (za kopią w zbiorach Pracowni Badań Współczesnych Form Duchowości, WH AGH), Kraków.

Source: based on *Podstawowe założenia doktrynalne Polskiego Kościoła Dialogu. Dogmaty wiary*, in: MSWiA registry documentation (based on a copy in the collection of the Laboratory for Research on Contemporary Forms of Spirituality (Faculty of Humanities, AGH University of Science and Technology), Krakow.

Zakon Braci Zjednoczenia Energetycznego

The Monastery of the Brothers of the Energy Union

8.12

Adres:	30-147 Kraków, ul. Na Błonie 11/26	
E-mail:	zakonze@wp.pl	www.zakonze.org
Data powstania na terenie Polski: 1992 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1992	Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 131 No. in the register of churches and other religious associations: 131	Data wpisu: 12.09.1997 r. Date of entry: 12.09.1997	

Na czele Zakonu stoi Wielki Brat Zakonu. Wspólnota w 2024 r. liczyła trzy osoby duchowne (Ciało Trzech) i około 100 osób (braci). Zakon prowadzi działalność tylko na terenie województwa małopolskiego. Nauki w formie zajęć indywidualnych prowadzone są wyłącznie dla członków Bractwa i kandydatów dla członków.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Zakonu Braci Zjednoczenia Energetycznego wynosiła 42.

Doktryna i dogmat

Główne punkty doktryny reprezentowanej przez związek wyznaniowy:

- wszyscy ludzie na ziemi bez względu na rasę i kolor skóry są równi;
- tylko poprzez medytację i modlitwę można osiągnąć stan całkowitego oświecenia;
- świat jest wieczny, a wieczność jego polega na jego odnawianiu się w kolejno następujących po sobie cyklach;
- świat rządony jest przez ład, który opiera się na sile tworzenia i sile rozkładu;
- człowiek dążący do stanu oświecenia ograniczany jest przez siebie samego.

Bractwo uznaje następujące dogmaty:

- każdy pochodzi od tego samego Boga, który króluje w kosmosie;
- ziemia jest przeznaczona dla ludzi, jako miejsce służby na chwałę Boga;
- Bóg przebywa wszędzie i pod wszelkimi postaciami;
- droga życia, na której nie ma miejsca dla Boga jest tylko sposobem wegetacji bez gwarancji osiągnięcia po śmierci stanu zjednoczenia z Bogiem.

Źródło: https://www.zakonze.org/doktryna_i_dogmat.htm.

Source: https://www.zakonze.org/doktryna_i_dogmat.htm.

Związek Wyznaniowy „Eckankar” w Polsce

The „Eckankar” Religion of the Light and Sound of God

8.13

Adres:	02-886 Warszawa, ul. Rybałtów 14/15	
E-mail:	Eckankar.Polska@yahoo.com	https://eckankar.pl/
Data powstania na terenie Polski: 1977 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1977	Data rejestracji: 1997 r. Date of registration: 1997	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 135 No. in the register of churches and other religious associations: 135	Data wpisu: 17.11.1997 r. Date of entry: 17.11.1997	

Prawdy wiary Związku „Eckankar”, ruchu założonego w USA przez Paula Twitchella (1909–1971), wywodzą się z uznawanej za świętą księgę Shariyat-Ki-Sugmad (Droga Wiecznego). Członkowie związku wierzą, że

Duch Święty, przejawiający się jako światło lub dźwięk, jest duchową esencją łączącą każdego z Bogiem. Mahanta – żyjący mistrz – służy jako „Wskazujący Drogę” i jako przewodnik duchowy. Wzrost duchowy dokonuje się poprzez „świadome połączenie z Duchem Świętym”.

Członkowie Związku praktykują: dobrowolne i indywidualne ćwiczenia duchowe, studiowanie duchowych lekcji oraz dobrowolnie uczestniczą w nabożeństwach i grupowym studiowaniu lekcji – „Satsang”. Nowi członkowie, będący osobami pełnoletnimi, przyjmowani są po złożeniu pisemnej deklaracji oraz uprzednim okresie uczestniczenia w otwartych spotkaniach. Następuje to zazwyczaj po 2 latach studiowania nauk. Obrzędu inicjacji udziela osoba duchowna (wyżej wtajemniczony lub RESA – Regionalny Duchowy Pomocnik ECK).

Związek w Polsce jest statutowym członkiem międzynarodowej organizacji Eckankar z siedzibą w Chanhasen w USA.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Związku Wyznaniowego Eckankar wynosiła 8.

Podstawowe przekonania Eckankar

- ū Dusza jest wieczna i jest prawdziwą tożsamością osoby.
- ū Dusza istnieje, ponieważ Bóg ją kocha.
- ū Dusza jest w podróży do Samourzeczywistnienia i Realizacji Boga.
- ū Rozwój duchowy może być przyspieszony przez świadomy kontakt z ECK, Duchem Boskim.
- ū Kontakt ten można uzyskać przez wykonywanie Duchowych Ćwiczeń ECK oraz prowadzenie przez Żyjącego ECK Mistrza.
- ū Mahanta, Żyjący ECK Mistrz, jest duchowym przywódcą Eckankar.
- ū Duchowe doświadczenie i wyzwolenie w tym życiu dostępne są dla każdego.
- ū Można aktywnie badać duchowe światy poprzez Podróż Duszą, sny i inne duchowe techniki.

Źródło: <https://eckankar.pl/whatis/whatis.html>.

Source: <https://eckankar.pl/whatis/whatis.html>.

Zgromadzenie Braci i Sióstr Politeistów The Congregation of Politeists Brothers and Sisters

8.14

Adres: 50-224 Wrocław, Pl. Strzelecki 28

Data powstania na terenie Polski: 1997 r. Date of establishment on the territory of Poland: 1997	Data rejestracji: 1998 r. Date of registration: 1998
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 143 No. in the register of churches and other religious associations: 143	Data wpisu: 10.03.1998 r. Date of entry: 10.03.1998

Wspólnota powstała we Wrocławiu na gruncie „intelektualnych objawień” założycieli. Członkowie używają określenia „Moc Prawieczna” jako synonimu boga. Symbolem wspólnoty jest staroegipski krzyż – Anch.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Zgromadzenia Braci i Sióstr Politeistów wynosiła 6.

Nasza młoda religia łączy wspaniały dorobek mędrców z dawnych wieków z osiągnięciami współczesnej nauki, (...) Społeczność Mocy Prawiecznej nie musi się wyrzec majątku, a wręcz odwrotnie – powinna go gromadzić i zapewnić sobie wygodne i spokojne życie. Jest tylko jeden wymóg – harmonijne współżycie z naszym otoczeniem, ze środowiskiem naturalnym. Główną zasadą naszej religii jest umiar i rozsądek we wszystkim, co robimy.

Źródło: hasło: *Zgromadzenie Braci i Sióstr „Politeistów”* w: M. Libiszowska-Żółtkowska, *Kościół i związki wyznaniowe w Polsce*, Warszawa 2001, s. 190.

Source: entry: *Zgromadzenie Braci i Sióstr „Politeistów”* in: M. Libiszowska-Żółtkowska, *Kościół i związki wyznaniowe w Polsce*, Warsaw 2001, p. 190.

Wyznawcy Słońca Sun Worshippers

8.15

Adres: 58-580 Szklarska Poręba, ul. Mała 1b/6

Strona internetowa: <https://wyznawcyslonca.ws>

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 176
No. in the register of churches and other religious associations: 176

Data wpisu: 14.10.2013 r.
Date of entry: 14.10.2013

Jak podaje strona internetowa Związku, inspirację do jego założenia stanowiła przedwojenna grupa Czcieli Słońca, ich racjonalne podejście do świata, miłość do Natury i życie z nią w symbiozie. Po dwuipółletnim okresie pierwszych spotkań, w dniu 14 października 2013 r., został zarejestrowany Związek Wyznaniowy „Wyznawców Słońca”.

Ideą przewodnią Związku jest panteizm, w którym Boga utożsamia się ze światem przyrody. „Bóg jest światem, a świat Bogiem”. Członkowie Związku mają „świadomość wszechobecnej Energii płynącej z Wszechświata poprzez wszystkie żywe istoty”. Boskość zawarta jest w przyrodzie i w procesach w niej zachodzących. Jak się podaje, duchowość Wyznawców Słońca oparta jest na „wiedzy”, a nie na „wierze”. Duchowość członków Związku czerpie z dziedzictwa ludzkości i wiedzy pochodzącej z nauki, a także ze wspólnych i jednostkowych obserwacji praw i cykli życia.

Szczęście według Wyznawców Słońca podtrzymują dwa filary: psychologiczny i biologiczny. Szczęście w wymiarze psychicznym zależy bardziej od oczekiwań niż od obiektywnych warunków. Dlatego ważna jest akceptacja prowadzenia spokojnego i dostatniego życia oraz obserwacja (uwaga) rzeczywistości. Życie człowieka determinowane jest biochemią. Znajomość i obserwacja przeciwstawnych stron życia pozwala na pełnię uwagi w działaniach. Szczęście, zdaniem Wyznawców Słońca, to przyjemność i wolność od bólu.

Członkowie Związku praktykują obrzędy, które mogą różnić się, ponieważ uważają, że każda istota inaczej postrzega Energię Absolutu i każdy ma swoją ścieżkę, żeby w pełni zrozumieć Jej boskość i potęgę.

Obrzędy dzielą się na:

- Rytuały – duchowe czynności łączące z Energią Wszechświata, odprawiane samotnie lub w grupie. Mają one na celu doznawanie duchowych uniesień przez odprawiających rytuały – Solek lub Soli (tak określa się członków). Lista rytuałów jest otwarta i uzupełniana o nowe doświadczenia.
- Ceremonie – wspólne odbywanie Rytuału, prowadzone przez Duchownego – Misjonarza dla innych soli lub osób świeckich. Praktycznie każdy Rytuał może być odprawiony w formie ceremonii – wspólnego doznawania Absolutu za pośrednictwem Sola Prowadzącego – Medium. Polegają na zacieśnieniu więzów między panteistyczną filozofią życia a Wyznawcą Słońca, będącego świeckim lub Duchownym Misjonarzem.
- Sakramenty – to wyjątkowa ceremonia duchowa. Są swoistą formą zawarcia tzw. „Przymierza w Energię Wszech-Świata”.

Wśród ważnych wartości dla Wyznawców Słońca w życiu codziennym można wymienić: świadome odżywianie, permakultura, uprawianie sportów, medytacja, szacunek i miłość do zwierząt.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Wyznawców Słońca wynosiła 480.

Zasady doktrynalne

- I. Słońce – Boskie Źródło Życia. Wyznawcy Słońca czczą Słońce jako Najwyższe Bóstwo, ucieleśnienie wszystkich aspektów Natury. Jego wędrówkę po niebie wyznacza dwanaście konstelacji gwiazdnych, tworzących Zodiak. Na Ziemi Słońce znajduje swego przedstawiciela w Ogniu – świętym ogniewi łączącym człowieka z Boską Energią.
- II. Fundamenty Wiary. Nasza wiara opiera się na dziedzictwie ludów starożytnych – Egipcjan, Mezopotamczyków, Ormian, Greków, Persów, Azteków, Słowian oraz rdzennych mieszkańców obu Ameryk. Czerpiemy mądrość z Kultu Solarnego, a także z rozsądku, doświadczenia, nauki i pracy. Naszym obowiązkiem jest przyczyniać się do rozkwitu tego dziedzictwa.
- III. Cześć dla Natury. Wyznawcy Słońca oddają cześć Słońcu, Ogniewi, Matce Ziemi – naszej Rodzicielce, a także pozostałym Żywiłom i całej Przyrodzie.
- IV. Cykl Solarny jako Prawo Życia. We wszechobecnym rytmie solarnym dostrzegamy boską siłę sprawczą życia. Wszystkie istoty podlegają temu cyklowi, a podporządkowanie się jego prawom jest naszą powinnością. Wierzymy, że jedynie życie w harmonii z Naturą zapewnia przetrwanie ludzkości.
- V. Wspólnota Istnienia. Słońce jest wiecznym i żywym centrum Wszechświata, od którego pochodzi całe życie na Ziemi. Wraz z lądami, wodami, roślinami i zwierzętami jesteśmy Jego częścią. Człowiek jako jedyna istota świadoma tej więzi ponosi ogromną odpowiedzialność za świat.

Źródło: <https://wyznawcyslonca.ws/dokumenty-ws/VadeMecum.pdf>.

Źródło: <https://wyznawcyslonca.ws/dokumenty-ws/VadeMecum.pdf>.

Kościół Naturalny The Natural Church

8.16

Adres:

80-122 Gdańsk, ul. Kartuska 191a

Strona internetowa:

<https://kosciolnaturalny.pl/>

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 190
No. in the register of churches and other religious associations: 190

Data wpisu: 03.12.2021 r.
Date of entry: 03.12.2021

Brak danych o doktrynie, liczebności i rozmieszczeniu terytorialnym.

Cele działalności i zasady realizacji (fragment statutu)

Art. 6.

1. Celem Kościoła jest głoszenie Praw Naturalnych Stwórcy Wszechświata, urzeczywistnianie ich w codziennym życiu.
2. Zgodnie ze swoją doktryną Kościół działa także na rzecz ograniczenia negatywnych aspektów relacji międzyludzkich i życia społecznego, jak w szczególności wykluczenie społeczne, ubóstwo, bezdomność, demoralizacja oraz przestępczość.

Źródło: <https://kosciolnaturalny.pl/skad-dokad-dlaczego/>.

Źródło: <https://kosciolnaturalny.pl/skad-dokad-dlaczego/>.

Nowe Jeruzalem

The New Jerusalem

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 54 No. in the register of churches and other religious associations: 54	Data wpisu: 1990 r. Date of entry: 1990
---	--

Wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 1999 r.

Wspólnota Nauk Różokrzyża

The Community of Rosicrum Studies

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 84 No. in the register of churches and other religious associations: 84	Data wpisu: 1994 r. Date of entry: 1994
---	--

W czerwcu 2003 r. Wspólnota zaprzestała swojej działalności. Wykreślona z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 2004 r.

4.11. Wyznania niesklasyfikowane

4.11. Unclassified religions

Grupa 9
Group No. 9

Chrześcijański Kościół Głosicieli Dobrej Nowiny

The Christian Church of the Proclaimers of the Good News

9.01

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 96 No. in the register of churches and other religious associations: 96	Data wpisu: 16.05.1995 r. Date of entry: 16.05.1995
---	--

Kościół prawdopodobnie nie prowadził działalności religijnej.

Kościół Remonstrantów Polskich

The Polish Remonstrant Church

9.02

Data rejestracji: 1995 r. Date of registration: 1995	
Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 104 No. in the register of churches and other religious associations: 104	Data wpisu: 20.12.1995 r. Date of entry: 20.12.1995

Organizacja nie spełniająca cech religii.

Brak bliższych danych o doktrynie religijnej.

Według danych pochodzących z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP) w 2021 r. liczba osób deklarujących przynależność do Kościoła Remonstrantów Polskich wynosiła 5.

Kongregacja Religijna Zakonu Rycerskiego Świętego Jakuba Apostoła

The Religious Congregation of the Chivalric Order of Saint James the Apostle

9.03

Adres: 85-950 Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 3

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 196	Data wpisu: 19.12.2024 r
No. in the register of churches and other religious associations: 196	Date of entry: 19.12.2024

Początki Zakonu Rycerskiego Świętego Jakuba Apostoła sięgają 2016 r. i wiążą się z ówczesnymi uroczystościami Intronizacji Chrystusa Króla Polski, kiedy zawiązała się grupa założycieli zakonu. Wspólnota identyfikuje się z tradycją katolicką, ale odrzuca dogmat o nieomylności Papieża z 1870 r., ale także skutki Soboru Watykańskiego II. Szczególnie negatywnie oceniany jest pontyfikat papieża Franciszka. Odrzucenie „progresywnych tendencji” we współczesnym katolicyzmie jawi się jako główna przyczyna powołania tej niezależnej organizacji religijnej.

Kongregacja Religijna przywiązuje dużą wagę do osobistego nawrócenia oraz zaangażowania na rzecz sprawiedliwości społecznej. Członkowie Kongregacji praktykują w związku z tym medytację, kontemplują Krzyż Chrystusowy. Mają oni obowiązek, o ile pozwala im na to zdrowie oraz możliwości finansowe, odbycia raz w życiu pielgrzymki do grobu Świętego Jakuba (Starszego) Apostoła w Santiago de Compostela w Hiszpanii. Członkowie Kongregacji Religijnej mają obowiązek powstrzymać się od pokarmów mięsnych oraz używek w każdy piątek, a także w Wielki Piątek – Święto Męki Pańskiej oraz w Wigilię Święta Narodzenia Pańskiego. Winni angażować się w działalność dobroczynną poprzez wolontariat lub różne formy jałmużny.

Kongregacja Religijna Zakonu Rycerskiego Świętego Jakuba Apostoła praktykuje Liturgię charakterystyczną dla Kościołów starokatolickich, z pewnymi zmianami m.in. w dziedzinie dni świątecznych.

Źródło: informacje złożone w dokumentacji rejestracyjnej w Departamencie Wyznań MSWiA, s. 4.

Source: informations submitted in the registration documentation to the Department of Religions of the Ministry of Internal Affairs and Administration, p. 4.

Kościół Zjednoczonych Chrześcijan

The Church of the United Christians

Nr w rejestrze kościołów i innych związków wyznaniowych: 41	Data wpisu: 1990 r.
No. in the register of churches and other religious associations: 41	Date of entry: 1990

Wykreślony z Rejestru Kościołów i Związków Wyznaniowych MSWiA w 1993 r.

4.12. Słownik stosowanych pojęć

4.12. Glossary of the terms used

Adwentyzm – Kościoły akcentujące w swoim nauczaniu mające nadzieję w nieodległej przyszłości powtórne przyjście Jezusa Chrystusa. Ruch nawiązuje do XIX-wiecznego amerykańskiego przebudzenia eschatologiczno-mesjanistycznego.

Antytrynitaryzm – nazwa obejmująca te wspólnoty chrześcijańskie, które odrzucają dogmat nicejsko-konstantynopolitański o Trójcy Świętej.

Arianie – zwolennicy arianizmu – doktryny teologicznej uznającej Jezusa Chrystusa za pierwsze stworzenie, odrzucająca dogmat o Trójcy Świętej. Nazwa pochodzi od aleksandryjskiego prezbitera, teologa i poety – Ariusza, zm. 336 r. n.e. Doktryna potępiona w 381 r., na Soborze Konstytucyjnym.

Autokefaliczny – w kościołach prawosławnych określenie podkreślające autonomiczny charakter każdego z Kościołów narodowych.

Awatar – termin wywodzący się z religii Indii, odnosi się do inkarnacji (wcielenia) bóstw.

Bezpopowcy – określenie jednego z dwóch głównych odłamów ruchu staroobrzędowego (obok popowców), który odrzuca hierarchię kościelną i sakramentalne kapłaństwo. Rolę duchownych przewodników pełnią wybrani nastawnicy.

Braminizm – nazwa określająca tę fazę rozwoju religii indyjskiej (od ok. 800 do ok. 500 r. p.n.e.), która nastąpiła po wedyzmie, a poprzedzała właściwy hinduizm. Kluczową rolę w tym okresie odegrali bramini, członkowie klasy kapłańskiej (najwyższa z czterech *varn*). W braminizmie przywiązuje się wielką wagę do strony rytualnej religii (poprawne wykonywanie ceremonii i składanie ofiar). Braminizm rozwinął zarysowane już w wedyzmie refleksje – m.in. nad wędrówką dusz, prawem *karmana*, zbawieniem i wyzwoleniem. Rozwinął koncepcję losów człowieka ściśle zdeterminowanego uczynkami. Dobre czyny przynoszą w konsekwencji nagrodę, złe – karę (poprzez nagromadzenie się złego *karmana*), jak na przykład odrodzenie w postaci zwierzęcej. Braminizm rozwinął system *varn* (portugalska nazwa – *kast*) w społeczeństwie Indii. Wyróżniono cztery *varny*: braminów (kapłanów), *ksatrijów* (rycerzy i urzędników), *wajsjów* (mieszkających na wsi – rolników i rzemieślników) oraz *śudrów* (służących i niewolników).

Chasydyzm – określenie odnoszące się do trzech religijnych ruchów pobożnościowych w judaizmie, przeważnie o charakterze mistycznym, tj. 1) chasydyzm antyczny, z którego wywodzili się m.in. faryzeusze; 2) chasydyzm nadreński (niemiecki) oraz 3) chasydyzm polski.

Dewy – w hinduizmie zbiorcza nazwa odnosząca się do bogów, półbogów i istot duchowych.

Dharma – termin wieloznaczny, występujący w buddyzmie i hinduizmie; w buddyzmie oznaczać może: 1) prawo powszechne, ostateczną rzeczywistość, 2) doktrynę buddyjską, 3) nauki Buddy, 4) prawdę 5) zjawiska, 6) rzeczy, elementy, atomy. Dharma może być też synonimem Absolutu. Źródłostowem tego pojęcia jest sanskryckie słowo *dhr* – czyli nosić, podtrzymywać, podierać.

Dżinizm – nieteistyczny system filozoficzno-religijny, powstały w czasie silnego ożywienia intelektualnego w Indiach (VI–V w. p.n.e.). Jest nurtem ascetycznym z elementami monastycznymi. Przeciwstawia się religijnemu rytualizmowi, powstał bowiem w opozycji i w reakcji na dominację braminów. Dżinizm kładzie główny nacisk na etyczny aspekt ludzkiego życia, które nie stoi wyżej niż inne stworzenia. Człowiek powinien osiągnąć naturalny stan doskonałości, do którego prowadzą tzw. „trzy klejnoty”: należyte spojrzenie, należyte poznanie i należyte postępowanie, a więc np. prawdomówność, nieprzywłaszczanie rzeczy, wstrzemięźliwość płciowa, ubóstwo. W dżinizmie wyróżnia się 9 metafizycznych kategorii rzeczywistości (*tattwa*), oddających relacje między kategoriami istot żywych (*dżiwa*) a substancjami nieożywionymi (*adżiwa*). Wszelka aktywność, czy to cielesna, czy umysłowa lub werbalna, generuje napływ (*asrawa*) materii karmicznej do duszy i „związanie” jej z materią. W tym procesie powstaje albo zasługa moralna (*punja*), bądź też grzech (*papa*), w zależności od konkretnego postępowania, które może być zgodne z przykazaniami lub z nimi sprzeczne.

Episkopalno-koncyliarny – system zarządzania kościołami chrześcijańskimi oparty z jednej strony na władzy biskupów, z drugiej uznający ważną rolę soborów (zjazdów biskupów) w podejmowaniu decyzji o charakterze doktrynalnym i organizacyjnym.

Eschatologiczny – termin odnoszący się tak do ostatecznego celu i sensu życia, jak i do okoliczności mającego rychło (najczęściej) nastąpić „zamknięcia” dziejów.

Filioque – łacińskie określenie złożone z dwu łacińskich słów *filio que*, dosł. „i syna”. Zwrot ten dodano do credo nicejsko-konstantynopolitańskiego w okresie sporów ariańskich w Europie Zachodniej w sformułowaniu o pochodzeniu Ducha Świętego. Miał wzmocnić rolę Jezusa w Trójcy świętej. Upowszechniło się w chrześcijaństwie zachodnim w okresie Karola Wielkiego. Wschodnie chrześcijaństwo (patriarchat Konstantynopola), zdecydowanie odrzucił tę „innovację”, która stała się jedną z głównych różnic teologicznych przywoływanych w sporach po 1054 r. między łacinnikami i chrześcijańskim Wschodem.

Imam – w szyizmie określenie duchowego i administracyjnego przywódcy, który przede wszystkim sprawuje religijne obrzędy (prowadzeni modlitwy, śluby, pogrzeby i in.).

Joga – jeden z systemów filozofii indyjskiej. Podkreśla związek pomiędzy ciałem i umysłem. Głosi, że poprzez m.in. ascezę, medytację i przestrzeganie zasad etycznych można poznać naturę rzeczywistości, przezwyciężyć prawo karmana i wyzwolić z kręgu wcieleń (*sansara*).

Kalif – tytuł przywódców muzułmańskich uważanych za następców Mahometa.

Karman – suma czynów decydujących o łańcuchu wcieleń w cyklu reinkarnacji (*samsary*).

Millenaryzm – pogląd głoszący bliskie nadejście tysiącletniego panowania Królestwa Bożego, które ma być okresem zbawienia i szczęśliwości na ziemi. Millenaryzmem w szerszym znaczeniu określa też ruchy niereligijne, głoszące nadejście nowego eonu historii, w której ma nastąpić zbiorowe spełnienie społecznych ideałów ludzkości.

Monastycyzm – forma życia religijnego, której podstawą jest zgodne z regułami życie we wspólnocie klasztornej.

Monofizyci – zwolennicy monofizytyzmu – doktryny teologicznej, według której Jezus Chrystus posiada dwie natury: boską i ludzką, ale ta ostatnia została całkowicie wchłonięta przez tę pierwszą (czyli boską). Monofizytyzm został oficjalnie potępiony w 451 r. przez sobór chalcedoński, podczas którego ustalono, że Jezus Chrystus posiada dwie odrębne natury, zachowujące pełnię swoich właściwości.

Nestorianie – zwolennicy nestorianizmu – doktryny teologicznej, powstałej w V w. n.e. głoszącej, że Jezus Chrystus ma w sobie dwie odrębne natury: boską i ludzką, jednak bez unii hipostatycznej (osobowej). Zwolennicy tej doktryny nie uznawali Marii za matkę Boga, a jedynie za matkę Jezusa, jako człowieka. Nestoriusz używał terminu gr. *Chrystotokos* (matka Chrystusa), a nie *Teotokos* (Bożarodzicielka). Doktryna potępiona w 431 r. na soborze efeskim.

Nirwana – w buddyzmie stan zrywający z cyklem narodzin i śmierci (zwany *samsarą*) i wyzwalający od cierpienia i jego przyczyn. Jest to stan głębokiego spokoju bez pragnień.

Panteizm – koncepcja religijno-filozoficzna, w której *sacrum* nie jest osobowe, ale jawi się jako czynna siła czy moc przenikająca świat.

Prawo Karmana – prawo przyczyny i skutku wyznawane w buddyzmie, hinduizmie i innych religiach dharmicznych (patrz w słowniku pojęć: *dharma*), które mówi, że czyny doczesne jednostki decydują o jego kolejnych wcieleniach.

Samsara – cykl narodzin i śmierci, reinkarnacja.

Sankhja – jeden z systemów filozofii indyjskiej, o charakterze dualistycznym (uznającym dwie równorzędne siły dobra i zła) oraz autorytet wed.

Sanskryt – język tradycji religijnych i literackich starożytnych, średniowiecznych i wczesnonowożytnych Indii.

Soteriologiczny – dotyczący mocy zbawczej, odkupieńczej (uwaga: jest na początku rozdziału o buddyzmie wyrażenie soteriologiczno-etyczne).

Sunna – tradycja Mahometa, zbiór opowieści o życiu proroka Mahometa. Także – określenie dominującej tradycji teologicznej islamu.

Śiwa – (pol. Sziwa), „łaskawy”, „przychylny”, „miłosierny” itp. Jeden z trzech najważniejszych dewów w hinduizmie, obok Wisznu oraz Brahmy (tworzących tzw. Trimurti). Przez swoich wyznawców uważany jest za boga jedynego, tożsamego z bezpostaciowym wszechprzenikającym Brahmanem. Przedstawiany często jako Nataradża (mistrz „tańca szczęścia” – symbolu kosmicznego cyklu stwarzania i niszczenia oraz codziennego rytmu i harmonii życia, narodzin i śmierci), jako jogin i asceta, jako dobroczyńca, głowa rodziny, a także jako niszczyciel i przeciwnik Wisznu. Śiwa jest także bogiem siły rozrodczej, której symbolem jest fallus.

Umma – społeczność islamska.

Wedanta – jeden z systemów filozoficznych w Indiach. Jej celem jest poznanie przyczyny wszystkiego, czyli brahmany, zaś owocem tego poznania jest wyzwolenie, czyli moksha.

Wedy – Święte Księgi wedyzmu, braminizmu i hinduizmu. Dzielą się na cztery części: Rygweda (wiedza hymnów), Jadżurweda (wiedza modlitw i formuł ofiarnych), Samaweda (Wiedza Świętych Śpiewów) oraz Atharwaweda (Wiedza zaklęć). Zawierają one: 1) zasadnicze zbiory – Sanhity, w których zawarte są hymny, modlitwy lub zaklęcia; 2) komentarze do poszczególnych zbiorów – brahmany, dotyczące przede wszystkim ofiar; 3) teksty leśne – Arjanjaki „ułożone w lasach” lub tam rozważane; 4) teksty o charakterze rozważań filozoficznych – Upaniszady.

Wedyzm – najstarsza znana religia indyjska, która powstała między 2 a 1 tysiącleciem p.n.e. Poprzedzała ona braminizm i hinduizm. Uznaje się ją za pierwszą fazę rozwoju religii indyjskiej.

Wisznu – jeden z trzech (Trimurti) razem z Śiwą oraz Brahłą, najważniejszych dewów w hinduizmie, jeden bóg w wisnuizmie, będący największym wyznaniem w hinduizmie.

Bibliografia do rozdziału 4

Bibliography of chapter 4

Buddyzm

Rupert Gethin, *Podstawy buddyzmu*, przeł. T. Macios, A. Stępień, WUJ, Kraków 2010.

Chrześcijaństwo

Christopher Dawson, *Formowanie się chrześcijaństwa*, przeł. J. Marzęcki, PAX, Warszawa 1969.

Daniel Olszewski, *Dzieje chrześcijaństwa w zarysie*, Znak, Kraków 1996.

Hinduizm

John L. Brockington, *Święta nić hinduizmu. Hinduizm w jego ciągłości i różnorodności*, przeł. J. Marzęcki, PAX, Warszawa 1990.

Islam

Józef Bielawski, *Islam, religia państwa i prawa*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1973.

Judaizm

Alan Unterman, *Żydzi. Wiara i życie*, Wydawnictwo Łódzkie, Łódź 1987.

Witold Tyloch, *Judaizm*, KAW, Warszawa 1987.

Katolicyzm

Katechizm Kościoła Katolickiego, Pallottinum, Poznań 1994.

Kodeks Prawa Kanonicznego, za: <https://episkopat.pl/doc/214182.kodeks-prawa-kanonicznego-tekst-ujednolicony>.

Kościoły protestanckie i tradycji protestanckiej

Zbigniew Pasek, *Wyznania wiary. Protestantyzm*, WUJ, Kraków 1999.

Vinson Synan, *Historia ruchu zielonoświątkowego i odnowy charyzmatycznej. Stulecie Ducha Świętego*, Kraków-Szczecin 2006.

Tadeusz Zieliński, *Protestantyzm ewangelikalny. Studium specyfiki religijnej*, ChAT, Warszawa 2013.

Kościoły wschodnie

Nicolas Zernov, *Wschodnie chrześcijaństwo*, przeł. J. S. Łoś, PAX, Warszawa 1967.

Mariawityzm

Krzysztof Mazur, *Mariawityzm w Polsce*, Nomos, Kraków 1991.

Neopogaństwo

Scott Simpson, *Native Faith Polish Neo-Paganism at the Brink of the 21st Century*, Nomos, Kraków 2000.

Nowe ruchy religijne

Eileen Barker, *Nowe ruchy religijne*, przeł. T. Kunze, Nomos, Kraków 1997.

Tadeusz Doktor, *Nowe ruchy religijne i parareligijne w Polsce. Mały słownik*, Verbinum, Warszawa 1999.

Nurt badaczy Pisma Świętego

Janusz Piegza, *Świadkowie Jehowy*, Nomos, Kraków 1995.

Sikhizm

Zbigniew Igielski, *Sikhizm*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2008.

Starokatolicyzm

Zbigniew Drozdowicz (red.), *Zarys encyklopedyczny religii*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1992, s. 264–271.

Bartłomiej Kaczorowski (red. nacz.), *Religie świata. Encyklopedia PWN*, Warszawa 2006, s. 646–654.

Paul Evdokimov, *Prawosławie*, PAX, Warszawa 2003.

Jan Keller, *Prawosławie*, Iskry, Warszawa 1982.

Urs Kury, *Starokatolicyzm*, przeł. W. Wysoczański, ChAT, Warszawa 1996.

<http://www.prawoslawie.pl/prawoslawie/o-prawoslawiu/informacje-ogolne/>.

Rozdział 5

Chapter 5

Wybrane dane statystyczne z zakresu wyznań religijnych w statystyce publicznej

Selected data on statistics of religious denominations in public statistics

5.1. Struktura wyznaniowa w Polsce w oparciu o dane NSP 2021, Badania spójności społecznej 2018 i 2015 oraz Ankiety Wyznaniowej AW-01

5.1. Religious structure in Poland based on data from the National Census 2021 and social cohesion surveys 2018 and 2015 and the AW-01 Denominational Questionnaire

Prezentowana w tym rozdziale struktura wyznaniowa Polski opiera się na wynikach przeprowadzonego w 2021 r. Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP 2021). Dane pozyskane w spisie powszechnym 2021 przedstawione w tablicach 5.1 i 5.2 wskazują, że większość społeczeństwa polskiego identyfikuje się z instytucjami wyznaniowymi. W 2021 r. 27 601,0 tys. mieszkańców Polski uznało się za członków – wiernych, sympatyków – kościołów, związków wyznaniowych, denominacji i ruchów religijnych. Liczba ta stanowiła 72,6% ogółu ludności Polski lub – jeśli odnieść ją do populacji osób, od których uzyskano odpowiedzi o przynależności wyznaniową – 91,4% populacji osób o rozpoznanym statusie wyznaniowym. Z kolei zbiorowość nienależących do żadnego wyznania liczyła 2 611,5 tys. osób; tym samym społeczność osób bezwyznaniowych obejmowała 6,9% ogółu ludności Polski, a 8,6% – populacji osób o określonym statusie wyznaniowym. Pytanie o przynależność wyznaniową miało charakter dobrowolny, oznacza to, że formularz spisowy pozwalał na ominięcie tego pytania na kwestionariuszu. Z odmowy udzielenia odpowiedzi na to pytanie skorzystało 7 807,6 tys. mieszkańców Polski, co stanowiło 20,5%. W odniesieniu do 16,1 tys. osób nie uzyskano żadnej odpowiedzi wobec deklaracji wyznaniowej, liczba ta odpowiada 0,04% ogółu populacji.

Dane spisowe potwierdzają statystycznie dominującą pozycję Kościoła katolickiego obrządku łacińskiego. Zbiorowość zaliczających się do wiernych Kościoła rzymskokatolickiego liczyła w 2021 r. 27 121,3 tys. osób, co stanowiło 71,3% ogółu ludności i 89,8% populacji osób o rozpoznanym statusie wyznaniowym.

Wszystkie pozostałe rodzaje identyfikacji wyznaniowych – włączając w to deklaracje wiernych obrządków Kościoła katolickiego innych niż łaciński – liczące łącznie prawie 480 tys. osób, miały w naszym kraju charakter wyraźnie mniejszościowy. Najliczniejsza w tej grupie społeczność wiernych Kościoła prawosławnego to według danych spisowych 151,6 tys. osób, co stanowiło 0,40% ludności Polski lub inaczej – 0,50% populacji o ustalonym statusie wyznaniowym.

Według spisu mieszkańcy Polski zaliczający się do grona wyznawców i sympatyków Świadków Jehowy zrzeszają ponad 108,8 tys. osób, czyli 0,29% ogółu ludności i 0,36% populacji osób, które określiły swoją sytuację wyznaniową.

Trzecim co do wielkości, spośród innych niż rzymskokatolickie, wyznaniem są w Polsce luteranie, czyli wierni Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego. W 2021 r. liczba deklaracji wynosiła 65,4 tys., co stanowiło 0,17% ogółu ludności Polski, a 0,22% ogółu osób o określonym statusie wyznaniowym.

O połowę mniejszą niż luteranie zbiorowość tworzą członkowie Kościoła katolickiego praktykujący w innym niż – najbardziej rozpowszechniony w nim – ryt łaciński, tzn. w obrządku bizantyjsko-ukraińskim, określanym także jako Kościół grekokatolicki. Według danych spisu społeczność zadeklarowanych grekokatolików w Polsce wyniosła 33,2 tys. osób. Wielkość ta stanowiła 0,09% ogółu ludności i 0,11% osób odpowiadających na pytanie o wyznanie.

Do większych – jak na polskie realia – wyznań niekatolickich należy zaliczyć jeszcze Kościół Zielonoświątkowy zrzeszający według deklaracji 30,1 tys. członków (0,08% ogółu ludności i 0,10% populacji o określonym statusie wyznaniowym), liczącą 12,2 tys. członków (0,03% ogółu ludności i 0,04% osób udzielających odpowiedzi na pytanie o wyznanie) – społeczność Kościoła Starokatolickiego Mariawitów, a także społeczność wiernych Kościoła Polskokatolickiego (6,9 tys.) oraz grupę, która jako ostatnia osiągnęła według danych spisowych liczebność 5 tys. – tj. wiernych Kościoła Chrześcijan Baptystów (5,2 tys.). Dostyc liczna grupa osób (8,8 tys.) złożyła na formularzu spisowym ogólną deklarację wyznaniową, określając swoją przynależność jako chrześcijaństwo.

Członkowie ponad 150 innych kościołów, związków wyznaniowych i ruchów religijnych, jak również wyznawcy różnego rodzaju prądów i nurtów religijnych, stanowią zbiorowość obejmującą w sumie 51,0 tys. mieszkańców Polski, co stanowiło 0,13% ludności Polski oraz 0,17% populacji osób o określonym statusie wyznaniowym³⁸.

Tablica 5.1. Ludność Polski według deklarowanej przynależności do wyznania religijnego w 2021 r. według NSP 2021

Table 5.1. Population of Poland by declared religion in 2021 based on 2021 National Census

Przynależność wyznaniowa Religious affiliation	Ogółem w tys. Total in thousands	Odsetek ogółu ludności Percentage of total population	Odsetek udzielających odpowiedzi na wyznanie Percentage of people answering the question about the religion	Odsetek należących do wyznania Percentage belonging to a religion
Ogółem Total	38 036,1	100,00	.	.
Udzielający odpowiedzi na pytanie o wyznanie Answering the question about the religion	30 212,5	79,43	100,00	.
Należący do wyznania Belonging to a religion	27 601,0	72,54	91,36	100,00
Kościół katolicki – obrządek łaciński (Kościół rzymskokatolicki)	27 121,3	71,30	89,77	98,26
Kościół prawosławny	151,6	0,40	0,50	0,55
Świadkowie Jehowy	108,8	0,29	0,36	0,39
Kościół Ewangelicko-Augsburski	65,4	0,17	0,22	0,24
Kościół katolicki – obrządek bizantyjsko-ukraiński (Kościół grekokatolicki)	33,2	0,09	0,11	0,12
Kościół Zielonoświątkowy	30,1	0,08	0,10	0,11
Kościół Starokatolicki Mariawitów	12,2	0,03	0,04	0,04
Chrześcijaństwo (ogólna deklaracja wyznaniowa)	8,8	0,02	0,03	0,03
Kościół Polskokatolicki	6,9	0,02	0,02	0,03
Kościół Chrześcijan Baptystów	5,2	0,01	0,02	0,02
Buddyjski Związek Diamentowej Drogi Linii Karma Kagyu	3,2	0,01	0,01	0,01
Kościół Adwentystów Dnia Siódmego	3,1	0,01	0,01	0,01
Inne	51,0	0,13	0,17	0,18
Nienależący do żadnego wyznania Not belonging to any religion	2 611,5	6,87	8,64	.
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie Refusing to answer the question about religion	7 807,5	20,53	.	.
Nie ustalono Not established	16,1	0,04	.	.

³⁸ Więcej na ten temat w: *Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań 2021 Ludność. Stan i struktura demograficzno-społeczna w świetle wyników NSP 2021*, GUS Warszawa 2023, s. 122–126.

Na podstawie wyników NSP 2021 opracowano mapy przedstawiające udział ludności deklarującej przynależność do Kościołów i związków wyznaniowych o co najmniej 0,01% deklaracji w powiecie. Mapy te znajdują się w części opisującej poszczególne Kościoły i związki wyznaniowe. Przygotowano także mapę przedstawiającą odsetek osób ludności bezwyznaniowej w powiatach.

Zestawienie danych pochodzących z NSP 2021 w tablicy 5.2 prezentuje strukturę wyznaniową Polski według rodzajów religii, nurtów religijnych i grup wyznań, czyli według kilkupoziomowej kategoryzacji wyznań. W oparciu o uaktualnioną wiedzę dokonano przeglądu działających w Polsce Kościołów i związków wyznaniowych, weryfikując dotychczasowe przyporządkowanie do odpowiedniej kategorii (nurtu, tradycji). Nowa klasyfikacja zachowuje strukturę przyjętą podczas spisu powszechnego z roku 2011, opiera się w głównej mierze na kryterium statystycznym, a także doktrynalno-historycznym, nawiązuje do zasad wiary, ale uwzględnia jako zasadę porządkującą polską perspektywę. Nowa klasyfikacja została wykorzystana w publikacji *Wyznania religijne w Polsce 2019–2021* oraz w opracowywaniu danych wyznaniowych NSP 2021.

Tablica 5.2. Ludność Polski według kategorii wyznań – rodzajów i nurtów religii w 2021 r. według NSP 2021
Table 5.2. Population of Poland by categories of religions – types and trends of religions in 2021 based on 2021 National Census

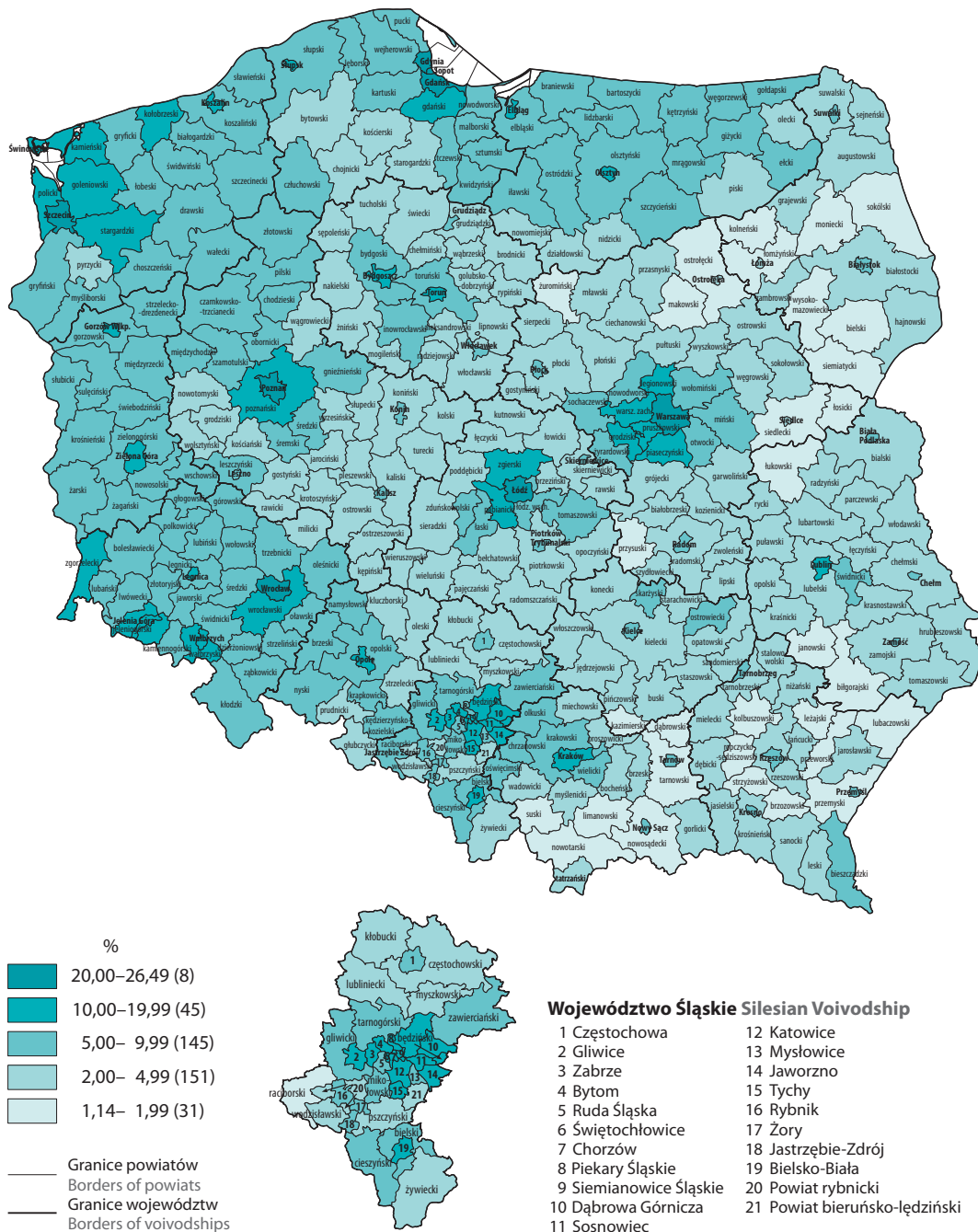
Symbol identyfikacyjny Identification symbol	Rodzaje religii, nurty religijne, grupy wyznań Types of religion, religious trends, groups of denominations	Ogółem w tys. Total in thousands	Odsetek ogółu ludności Percentage of total population	Odsetek udzielających odpowiedzi na wyznanie Percentage of people answering the question about the religion	Odsetek należących do wyznań Percentage belonging to religions
Ogółem Total		38 036,1	100,00	.	.
Udzielający odpowiedzi na pytanie o wyznanie Answering the question about the religion		30 212,5	79,43	100,00	.
Należący do wyznania Belonging to a religion		27 601,0	72,57	91,36	100,00
1	Chrześcijaństwo Christianity	27 575,8	72,50	91,27	99,91
1.1	katolicyzm catholicism	27 175,8	71,45	89,95	98,46
1.1.1	Kościół katolicki catholic Church	27 154,8	71,39	89,88	98,38
1.1.2	starokatolicyzm old catholicism	21,0	0,06	0,07	0,08
1.2	chrześcijaństwo wschodnie (ortodoksyjne) eastern christianity (orthodox christianity)	152,7	0,40	0,51	0,55
1.2.1	prawosławie orthodox	152,2	0,40	0,50	0,55
1.2.2	chrześcijańskie kościoły orientalne oriental christian churches	0,5	0,00	0,00	0,00
1.3	protestanckie i tradycji protestanckiej protestant and protestant tradition	126,5	0,33	0,42	0,46
1.4	nurt badaczy Pisma Świętego the current of Bible students	110,7	0,29	0,37	0,40
1.5	inne chrześcijańskie other christian	10,1	0,03	0,03	0,04
2	Islam Islam	4,8	0,01	0,02	0,02

Tablica 5.2. Ludność Polski według kategorii wyznań – rodzajów i nurtów religii w 2021 r. według NSP 2021 (dok.)

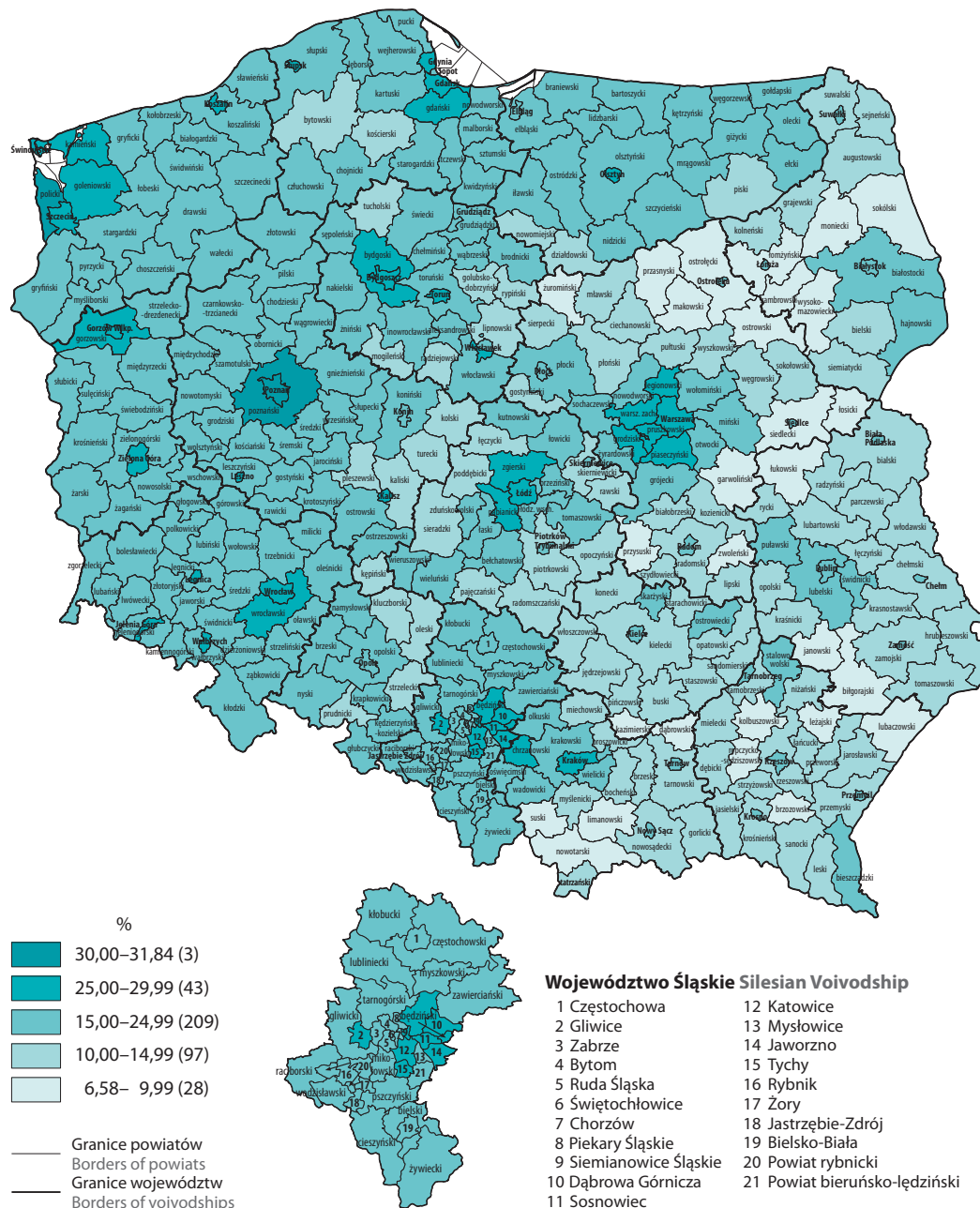
Table 5.2. Population of Poland by categories of religions – types and trends of religions in 2021 based on 2021 National Census (cont.)

Symbol identyfikacyjny Identification symbol	Rodzaje religii, nurty religijne, grupy wyznań Types of religion, religious trends, groups of denominations	Ogółem w tys. Total in thousands	Odsetek ogółu ludności Percentage of total population	Odsetek udzielających odpowiedzi na wyznanie Percentage of people answering the question about the religion	Odsetek należących do wyznań Percentage belonging to religions
3	Judaizm Judaism	1,4	0,00	0,00	0,00
4	Buddyzm Buddhism	7,3	0,02	0,02	0,03
5	Hinduizm Hinduism	0,8	0,00	0,00	0,00
6	Pogaństwo (rodzimowierstwo) i neopogaństwo Paganism (Native Faith) and Neopaganism	4,8	0,01	0,02	0,02
7	Inne religie Other religions	6,1	0,02	0,02	0,02
Nienależący do żadnego wyznania Not belonging to any religion		2 611,5	6,87	8,64	.
Odmawiający odpowiedzi na pytanie o wyznanie Refusing to answer the question about religion		7 807,6	20,53	.	.
Nie ustalono Not established		16,1	0,04	.	.

Mapa 5.1. Ludność deklarująca brak przynależności wyznaniowej w 2021 r. według NSP 2021
 Map 5.1. Population declaring no religious affiliation in 2021 based on the 2021 National Census

Mapa 5.2. Odsetek ludności odmawiającej odpowiedzi na pytanie o wyznanie w 2021 r. według NSP 2021
 Map 5.2. Percentage of population refusing to answer the question about religion in 2021 based on the 2021 National Census

Pytanie o wyznanie zostało zadane także w reprezentacyjnym wieloaspektowym Badaniu spójności społecznej zrealizowanym przez GUS w roku 2015 oraz 2018. Odpowiedzi na pytania w kwestionariuszu indywidualnym udzieliło ponad 13 tys. osób w wieku 16 lat i więcej.

Treść pytania o przynależność wyznaniową w badaniach spójności społecznej pozostała praktycznie taka sama jak w Narodowym Spisie Powszechnym w 2011 r.: Do jakiego wyznania religijnego (kościół lub związku wyznaniowego) Pan/Pani należy? W 2018 r. 93,5% mieszkańców Polski w wieku 16 lat lub więcej identyfikowała się z instytucjami wyznaniowymi, 3,1% nie należało do żadnego wyznania, 0,5% nie potrafiło

określić swojej przynależności wyznaniowej, a 2,9% odmówiło odpowiedzi na to pytanie. Najliczniejsza zbiorowość to wierni Kościoła rzymskokatolickiego (Kościół katolicki obrządek łaciński) – 91,9%. Członkowie innych wyznań religijnych to łącznie 1,6%. Na drugim miejscu co do wielkości był Kościół prawosławny, do którego należało 0,9% osób w wieku 16 lat i więcej, a następnie Świadkowie Jehowy – 0,2%. Łącznie wiernych kościołów protestanckich było 0,3%, a Kościoła greckokatolickiego – 0,1%. Do innych wyznań należało 0,2% mieszkańców Polski w wieku 16 lat i więcej. Pomiędzy rokiem 2015 a 2018 nie nastąpiły wyraźne zmiany w strukturze wyznaniowej Polski, chociaż odnotowano niewielki (o prawie 1 p. proc.) spadek odsetka osób należących do Kościoła rzymskokatolickiego.

Dane z reprezentacyjnych badań spójności społecznej w znacznym zakresie korespondują z wynikami Narodowych Spisów Powszechnych Ludności i Mieszkań z roku 2011 i 2021 dotyczącymi struktury wyznaniowej Polski.

Tablica 5.3. Przynależność do wyznania religijnego^a w % osób w wieku 16 lat lub więcej
Table 5.3. Membership of a religious denomination^a in % of persons aged 16 and more

Przynależność wyznaniowa Religious affiliation	2018	2015
Należący do kościoła lub związku wyznaniowego Belonging to a church or a religious association		
Ogółem Total	93,5	94,2
Kościół rzymskokatolicki Roman Catholic Church	91,9	92,8
Kościół prawosławny Orthodox Church	0,9	0,7
kościół protestancki protestant churches	0,3*	0,2*
Świadkowie Jehowy Jehovah's Witnesses	0,2*	0,3*
Kościół greckokatolicki Greek Catholic Church	0,1*	0,1*
inne kościoły i związki wyznaniowe other churches and religious associations	0,2*	0,1*
Nienależący do żadnego wyznania Not belonging to any religion	3,1	3,1
Niepotrafiący określić Unable to categorize	0,5*	0,5
Odmawiający odpowiedzi Refusal to respond	2,9	2,2

a Na podstawie odpowiedzi na pytanie: „Do jakiego wyznania religijnego (kościół lub związku wyznaniowego) Pan/Pani należy?”

a Based on the answer to the question: „Which religious denomination (church or religious association) do you belong to?”

* Zjawisko istniało w wielkości oznaczającej, że precyzja może budzić zastrzeżenia. Znak jest stosowany, jeżeli liczba przypadków wchodzących do uogólnienia jest mniejsza niż 50.

* Phenomenon occurred in a quantity which may raise concerns of precision. The sign is used if the number of cases in the sample is less than 50.

Jeszcze jednym źródłem informacji, która pozwala na przedstawienie struktury wyznaniowej Polski, są dane statystyczne z badań GUS prowadzonych od strony organizacji wyznaniowych, takich jak: „Wyznania religijne w Polsce” oraz „Statystyka obrządków Kościoła katolickiego”. W przypadku tych badań dane pozyskiwane są w cyklu rocznym, stanowią więc najbardziej aktualne źródło informacji. Należy jednak pamiętać, że dane te w przeciwieństwie do badań ludności – które opierają się na deklaracjach respondentów – takich jak Narodowy Spis Powszechny czy reprezentacyjne Badanie spójności społecznej (BSS), są badaniami o charakterze sprawozdawczym i opierają się na wewnętrznych kartotekach i statystykach prowadzonych przez poszczególne wyznania. Bezpośrednie zestawienie ze sobą danych z NSP 2021 i z badania „Wyznania religijne w Polsce” niejednokrotnie wykazuje duże różnice w liczebności poszczególnych kościołów. Stoją za tym zazwyczaj istotne różnice metodologiczne i organizacyjne tych badań.

W tablicy 5.4 zestawiono dane z badań „Wyznania religijne w Polsce” i „Statystyka obrządków Kościoła katolickiego”. Starano się zamieścić w niej dane najbardziej aktualne (z 2024 r.), zaś w przypadku ich braku posłużono się danymi starszymi lub pochodzącymi z NSP 2021. Dane te są przedstawione według nowej

kategoryzacji wyznań opracowanej specjalnie na potrzeby tej publikacji. Tak więc informacje w niej zawarte pochodzą z trzech różnych badań prowadzonych przez GUS i zawierają dane statystyczne pozyskane w różnych okresach. Większość danych pochodzi z ostatnich trzech lat, jednak w niektórych przypadkach (brak kontaktu w wyznaniem) najbardziej aktualne dane stanowiły te z NSP 2021. Ujęcie to stara się przedstawić w miarę możliwości najbardziej aktualną strukturę wyznaniową Polski, zestawiając dane pochodzące bezpośrednio od Kościołów i związków wyznaniowych działających w Polsce.

Tablica 5.4. Liczba członków wszystkich istniejących wyznań według rodzaju religii, nurtu religijnego i grupy wyznań

Table 5.4. Number of all denominations by type of religion, religious trends and group of denominations

Symbol identyfikacyjny Identification symbol	Rodzaje religii, nurty religijne, grupy wyznań Types of religion, religious trends, groups of denominations	Ogółem ^a w tys. Total ^a in thousands	Liczba wyznań istniejących w 2024 r. Number of existing denominations in 2024
1	Chrześcijaństwo Christianity	32 358,2	129
1.1	Kościoły katolickie Catholic churches	31 581,9	14
1.1.1	Kościoły katolickie uznające zwierzchnictwo biskupa Rzymu Catholic churches in communion with the bishop of Rome	31 532,5	4
1.1.2	Kościoły starokatolickie The old catholic churches	49,4	10
1.2	chrześcijaństwo wschodnie (ortodoksyjne) eastern christianity (orthodox christianity)	506,4	5
1.2.1	prawosławie orthodox	506,0	3
1.2.2	chrześcijańskie kościoły orientalne oriental christian churches	0,5	2
1.3	protestanckie i tradycji protestanckiej protestant and protestant tradition	145,8	94
1.4	nurt badaczy Pisma Świętego Bible student movement	118,6	4
1.5	inne chrześcijańskie other christian	5,5	12
2	Islam Islam	22,2	5
3	Judaizm Judaism	2,2	4
4	Buddyzm Buddhism	9,0	19
5	Hinduizm Hinduism	4,9	7
6	Rodzimowierstwo i neopogaństwo Native pagnism and neopaganism	7,0	5
7	Inne religie Other religions	0,7	4
8	Nowe ruchy religijne New religious movements	1,2	16
9	Wyznania niesklasyfikowane Unclassified religions	0,0	3
	Razem Total	32 405,5	192

a W podsumowaniu uwzględniono możliwie najnowsze dostępne dane dotyczące liczby wiernych, członków, wyznawców kościołów i innych związków wyznaniowych pozyskane z badań GUS: „Wyznania religijne w Polsce”, „Statystyka obrządków Kościoła katolickiego” lub w przypadku braku aktualnych danych z NSP 2011. W sumowaniu nie uwzględniono 16 Kościołów lub związków wyznaniowych, o których brak wiarygodnych danych.

a The summary takes into account the most recent available data on the number of believers, members, adherents of churches and other religious associations obtained from Statistics Poland surveys: „Religious denominations in Poland”, „Statistics of rites of the Catholic Church” or in the absence of current data from the 2011 Census. The summation does not include 16 churches or religious associations about which there is no reliable data.

5.2. Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi

5.2. Religious marriages having legal effects in civil law

W Polsce od 1999 r. na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. (o zmianie ustaw – Kodeks rodzinny i opiekuńczy, Kodeks postępowania cywilnego, Prawo o aktach stanu cywilnego, Ustawy o stosunku Państwa do Kościoła Katolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej oraz niektórych innych ustaw³⁹) mogą być zawierane małżeństwa wyznaniowe (zawarte w obecności duchownego⁴⁰) ze skutkami cywilnymi. Możliwe jest to w 10 Kościołach i jednym związku wyznaniowym:

- Kościół Katolicki (cztery obrządku)
- Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny
- Kościół Ewangelicko-Augsburski
- Kościół Ewangelicko-Reformowany
- Kościół Ewangelicko-Methodystyczny
- Kościół Chrześcijan Baptystów
- Kościół Adwentystów Dnia Siódmego
- Kościół Polskokatolicki
- Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich
- Kościół Starokatolicki Mariawitów
- Kościół Zielonoświątkowy

Odsetek małżeństw wyznaniowych ze skutkami cywilnymi⁴¹ wśród wszystkich zawartych małżeństw w przeciągu przeszło 20 lat funkcjonowania ustawy kształtował się na poziomie około 60–70%. Najwyższy odsetek (73,4%) odnotowano w trzecim i czwartym roku działania ustawy (2001 i 2002 r.). W latach 2004–2019 widoczny jest powolny, ale nieustanny spadek odsetka małżeństw wyznaniowych wśród wszystkich zawieranych małżeństw. W roku 2006 odsetek ten osiągnął wartość poniżej 70%, a w 2019 r. spadł poniżej 60%. Po 2019 r. spadek ten przyspieszył, w ostatnich dwu latach (2023 i 2024 r.) wartości te nie przekraczają już 50%.

³⁹ Dz.U. z 1998 r. Nr 117, poz. 757.

⁴⁰ W urzędach stanu cywilnego rejestrowane są także małżeństwa podlegające prawu wewnętrznemu danego Kościoła lub związku wyznaniowego zawarte w obecności duchownego. Małżeństwo zawarte przed duchownym pociąga za sobą takie same skutki cywilnoprawne jak małżeństwo zawarte przed kierownikiem urzędu stanu cywilnego (USC). Jednak nie wszystkie śluby udzielone w Kościele lub związku wyznaniowym muszą być zgłaszane do USC. Dlatego też liczba zawartych tzw. małżeństw wyznaniowych zarejestrowanych w USC odbiega od liczby ślubów zawieranych w poszczególnych Kościołach. Jest to widoczne w statystycznych zestawieniach rocznych USC i informacji pochodzących bezpośrednio od Kościołów, które w tym podrozdziale nie są omawiane.

⁴¹ W rozdziale zostały uwzględnione wszystkie małżeństwa, w których jedna ze stron (mężczyzna lub kobieta) miała stałe zameldowanie w Polsce.

Tablica 5.5. Małżeństwa cywilne i wyznaniowe
Table 5.5. Civil and religious marriages

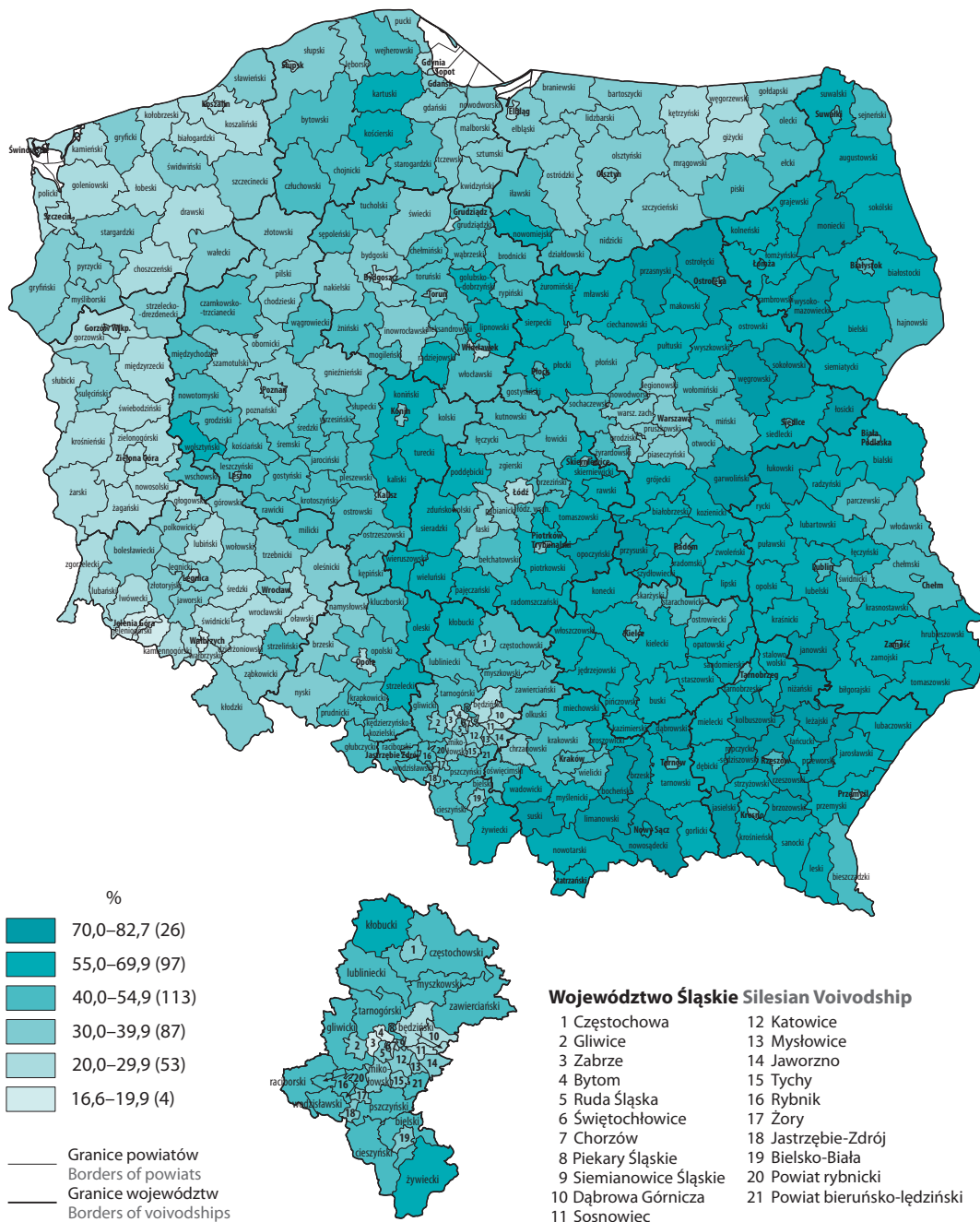
Lata Years	Małżeństwa Marriages			Odsetek małżeństw wyznaniowych wśród wszystkich małżeństw Percentage of religious marriages in all marriages
	ogółem total	cywilne civil	wyznaniowe religious	
1999	219 398	68 708	150 690	68,7
2000	211 150	59 393	151 757	71,9
2001	195 122	51 943	143 179	73,4
2002	191 935	51 003	140 932	73,4
2003	195 446	52 871	142 575	72,9
2004	191 824	51 634	140 190	73,1
2005	206 916	59 649	147 267	71,2
2006	226 181	68 950	157 231	69,5
2007	248 702	76 061	172 641	69,4
2008	257 744	79 290	178 454	69,2
2009	250 794	78 760	172 034	68,6
2010	228 337	72 828	155 509	68,1
2011	206 471	72 418	134 053	64,9
2012	203 850	73 453	130 397	64,0
2013	180 396	65 804	114 592	63,5
2014	188 488	70 263	118 225	62,7
2015	188 832	71 373	117 459	62,2
2016	193 455	71 571	121 884	63,0
2017	192 576	72 604	119 972	62,3
2018	192 443	73 369	119 074	61,9
2019	183 371	74 158	109 213	59,6
2020	145 045	67 265	77 780	53,6
2021	168 324	78 012	90 312	53,7
2022	155 817	76 405	79 412	51,0
2023	145 898	77 467	68 431	46,9
2024	135 402	75 662	59 740	44,1

Źródło: dane z rejestru stanu cywilnego, Bank Danych Lokalnych GUS.

Source: data from the register of civil status, the Statistics Poland Local Data Bank.

Liczba zawieranych od 1999 r. małżeństw swój punkt szczytowy osiągnęła w latach 2008–2009, w których to przekroczyła ćwierć miliona rocznie. Po tym okresie następuje spadek liczby udzielanych małżeństw. W latach 2013–2019 spada poniżej 200 tys., a w okresie trwania pandemii Covid-19 w latach 2020–2021 liczba ta była jeszcze niższa. W roku 2024 zarejestrowano jedynie 135 tys. związków małżeńskich, z czego prawie 60 tys. było małżeństwami wyznaniowymi ze skutkami cywilnymi. Była to dotychczas – podczas 25-letniego funkcjonowania ustawy z 24 lipca 1998 r. – najniższa liczba zawartych małżeństw.

Mapa 5.3. Odsetek małżeństw wyznaniowych wśród wszystkich małżeństw w 2024 r. według powiatów
 Map 5.3. Percentage of religious marriages among all marriages in 2024 by powiats

Wykres 5.1. Małżeństwa cywilne i wyznaniowe ze skutkami cywilnymi
Chart 5.1. Civil and religious marriages having legal effects in civil law

U w a g a: W wykresie zostały uwzględnione wszystkie małżeństwa wyznaniowe, w których jedna ze stron (mężczyzna lub kobieta) miała stałe zameldowanie w Polsce.

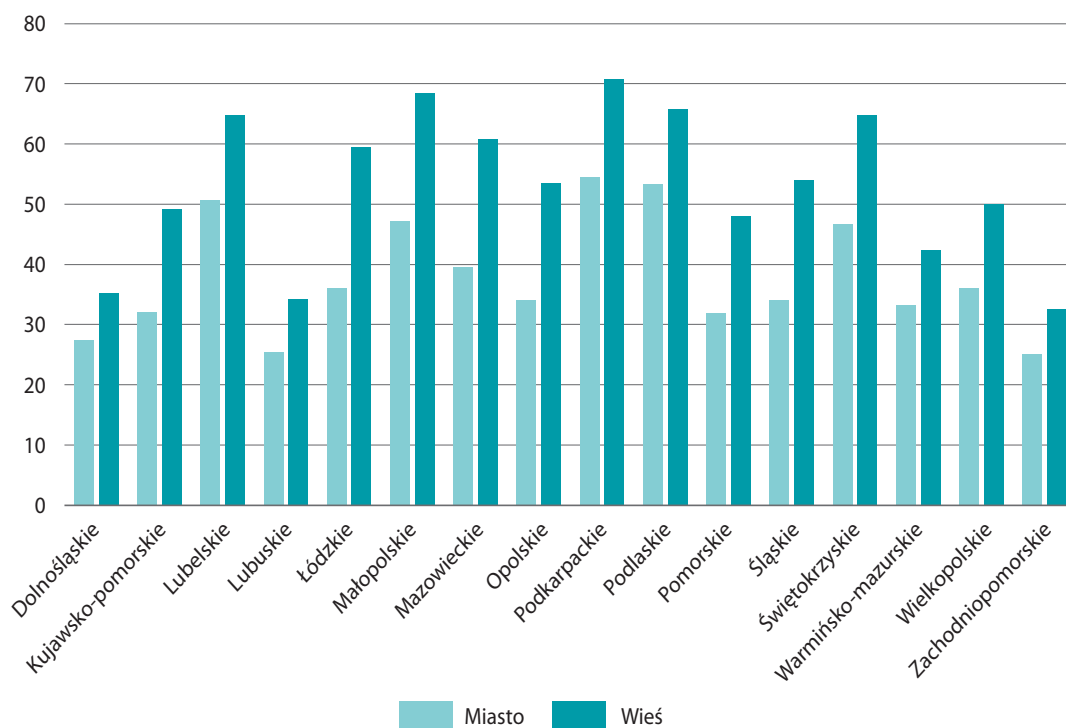
N o t e: The chart includes all religious marriages in which one of the parties (male or female) had permanent residence in Poland.

Ź r ó d ł o: dane z rejestru stanu cywilnego, Bank Danych Lokalnych GUS.

S o u r c e: data from the register of civil status, the Statistics Poland Local Data Bank.

Wykres 5.2. Odsetek małżeństw wyznaniowych wśród wszystkich małżeństw w 2024 r. według województw i miejsca zamieszkania

Chart 5.2. Percentage of religious marriages among all marriages in 2024 by voivodship and place of residence

U w a g a. Jako kryterium podziału na województwa, jak również miasta i wieś przyjęto:

– miejsce stałego zameldowania mężczyzny przed ślubem

lub

– w przypadku małżeństw, w których mężczyzna zamieszkiwał przed ślubem za granicą – miejsce stałego zameldowania kobiety przed ślubem.

N o t e. As the criterion for classification by voivodship as well as by urban areas, the rule was applied:

– the man's place of permanent residence prior to marriage,

or

– in the case of marriages in which the man resided abroad before the wedding, the woman's place of permanent residence prior to marriage.

Ź r ó d ł o: dane z rejestru stanu cywilnego, Bank Danych Lokalnych GUS.

S o u r c e: data from the register of civil status, the Statistics Poland Local Data Bank.

Tablica 5.6. Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi
Table 5.6. Religious marriages having legal effects in civil law

Lata Years	Kościół Katolicki The Catholic Church	Polski Autokefaliczny Kościół Prawosławny The Polish Autocephalous Orthodox Church	Kościół Ewangelicko- -Augsburski The Evangelical Church of the Augsburg Confession	Kościół Ewangelicko- -Reformowany The Evangelical- -Reformed Church	Kościół Ewangelicko- -Metodystyczny United Methodist Church	Kościół Chrześcijań Baptystów The Baptist Union
1999	149 842	358	237	6	6	41
2000	150 893	386	242	10	4	37
2001	142 314	382	249	10	4	35
2002	139 857	506	229	11	121	46
2003	141 557	436	240	11	99	35
2004	139 123	485	226	30	105	50
2005	146 114	525	258	18	116	53
2006	156 059	532	274	14	87	46
2007	171 383	553	311	14	95	50
2008	177 059	650	333	15	105	46
2009	170 675	666	333	20	16	46
2010	154 259	627	309	8	8	39
2011	132 963	527	248	13	10	44
2012	129 294	522	276	10	9	44
2013	113 612	471	240	13	5	48
2014	117 231	496	229	7	12	46
2015	116 441	485	247	7	7	35
2016	120 721	500	281	8	7	47
2017	118 940	454	253	2	2	40
2018	117 934	508	256	8	6	41
2019	108 258	424	214	4	4	37
2020	77 025	289	133	2	10	46
2021	89 407	366	172	2	8	29
2022	78 463	368	170	1	5	44
2023	67 573	294	153	4	4	42
2024	58 927	248	121	5	5	30
Średnia w roku (z okresu 1999–2024) Annual average (from 1999 to 2024)	126 382	464	240	10	33	42

Źródło: dane z rejestru stanu cywilnego, Bank Danych Lokalnych GUS.

Source: data from the register of civil status, the Statistics Poland Local Data Bank.

Tablica 5.6. Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi (dok.)
 Table 5.6. Religious marriages having legal effects in civil law (cont.)

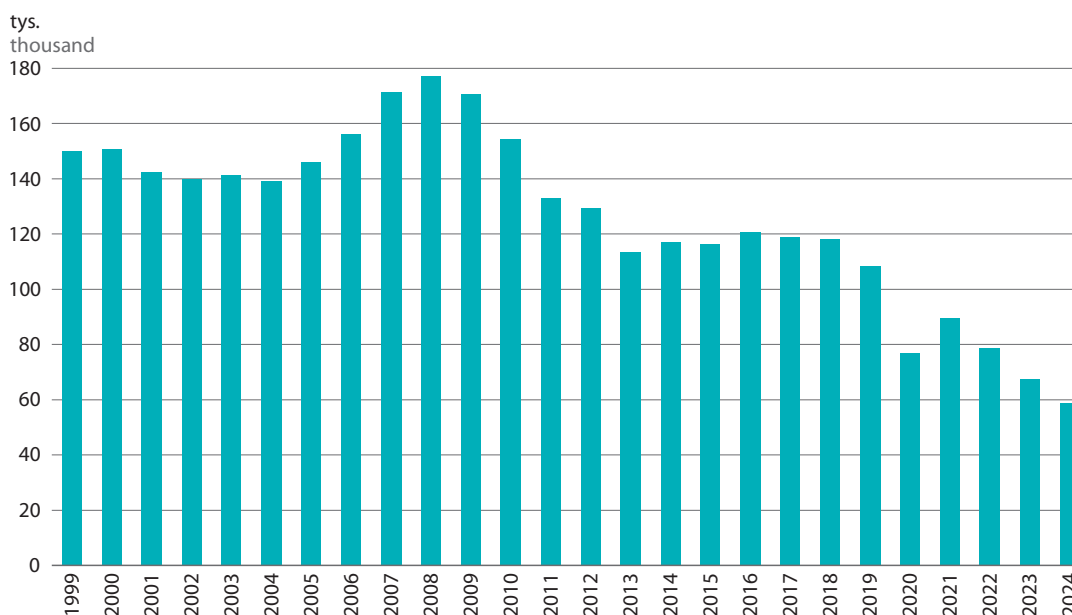
Lata Years	Kościół Adwentystów Dnia Siódmego The Seventh-day Adventist Church	Polski Polskokatolicki The Polish Catholic Church	Związek Gmin Wyznaniowych Żydowskich The Union of Jewish Religious Communities	Kościół Starokatolicki Mariawitów The Mariavite Old Catholic Church	Kościół Zielonoświątkowy The Pentecostal Church	Nieustalone wyznanie An unknown religion
1999	26	19	2	48	88	17
2000	21	41	1	36	86	–
2001	25	31	1	30	98	–
2002	26	30	–	32	74	–
2003	28	51	–	48	70	–
2004	19	41	–	42	69	–
2005	21	28	1	46	87	–
2006	24	58	2	45	87	3
2007	30	56	2	53	93	1
2008	28	50	–	64	102	2
2009	25	61	2	74	116	–
2010	29	46	1	72	111	–
2011	25	37	–	61	125	–
2012	24	40	1	48	129	–
2013	27	38	1	43	94	–
2014	18	32	1	40	113	–
2015	23	41	28	38	107	–
2016	22	52	58	43	145	–
2017	19	41	47	45	129	–
2018	22	37	39	52	171	–
2019	17	42	27	40	146	–
2020	16	44	24	26	165	–
2021	17	76	39	42	154	–
2022	19	118	27	33	164	–
2023	13	146	32	31	139	–
2024	20	188	33	35	128	–
Średnia w roku (z okresu 1999–2024) Annual average (from 1999 to 2024)	22	56	14	45	115	.

Źródło: dane z rejestru stanu cywilnego, Bank Danych Lokalnych GUS.

Source: data from the register of civil status, the Statistics Poland Local Data Bank.

Zdecydowanie najwięcej małżeństw wyznaniowych ze skutkami cywilnymi zawierane jest w Kościele katolickim (około 99%). Tendencja ta utrzymuje się od 1999 r. Odsetek małżeństw zawieranych przez 25 lat na mocy ustawy z dnia 24 lipca 1998 r. przez inne Kościoły i Związki wyznaniowe oscylował w granicach 1% (w 2024 r. wynosił 1,36%). Wśród tych Kościołów największa liczba ślubów zawierana była w Polskim Autokefalicznym Kościele Prawosławnym (średnio w roku 464 za lata 1999-2024) oraz w Kościele Ewangelicko-Augsburskim (średnio 240). W obu tych Kościołach od okresu 2008–2009, kiedy liczba zawieranych małżeństw była najwyższa, następuje stała tendencja spadkowa. W Kościele Zielonoświątkowym średnio w roku zawieranych było 115 małżeństw, a w Kościele Polskokatolickim liczba ta wynosiła 56. W pozostałych Kościołach liczba ślubów zawieranych średnio w roku nie przekraczała 50. Liczba zawartych małżeństw w większości tych Kościołów w przeciągu ostatnich 25 lat wskazuje na pewną stabilizację. Wyjątek stanowią niektóre przypadki, kiedy to liczba zawartych małżeństw w danym roku rośnie lub spada skokowo (np. w Kościele Ewangelicko-Metodystycznym). W ostatnim okresie (od 2015 r.) zaobserwować też można duży wzrost liczby ślubów udzielanych w Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich. Średnia liczba udzielonych ślubów w latach 1999–2014 wynosiła niespełna 1, zaś w okresie 2015–2024 – 35. Także w Kościele Polskokatolickim od 2021 r. nastąpił znaczny wzrost liczby udzielonych związków małżeńskich (z 76 w 2021 r. do 188 w 2024 r.).

Wykres 5.3. Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi zawarte w Kościele katolickim
Chart 5.3. Religious marriages having legal effects in civil law contracted in the Catholic Church

U w a g a. W wykresie zostały uwzględnione wszystkie małżeństwa wyznaniowe, w których jedna ze stron (mężczyzna lub kobieta) miała stałe zameldowanie w Polsce.

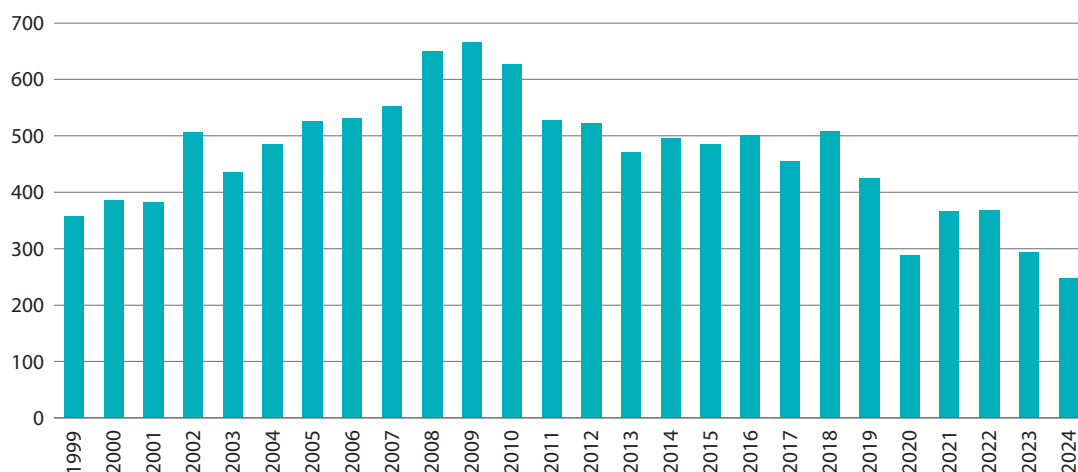
N o t e. The chart induces all religious mariages in which one of the parties (male or female) had permanent residence in Poland.

Ź r ó d ł o: dane z rejestru stanu cywilnego, Bank Danych Lokalnych GUS.

S o u r c e: data from the register of civil status, the Statistics Poland Local Data Bank.

Wykres 5.4. Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi zawarte w Polskim Autokefalicznym Kościele Prawosławnym

Chart 5.4. Religious marriages having legal effects in civil law contracted in the Polish Autocephalous Orthodox Church

U w a g a. W wykresie zostały uwzględnione wszystkie małżeństwa wyznaniowe, w których jedna ze stron (mężczyzna lub kobieta) miała stałe zameldowanie w Polsce.

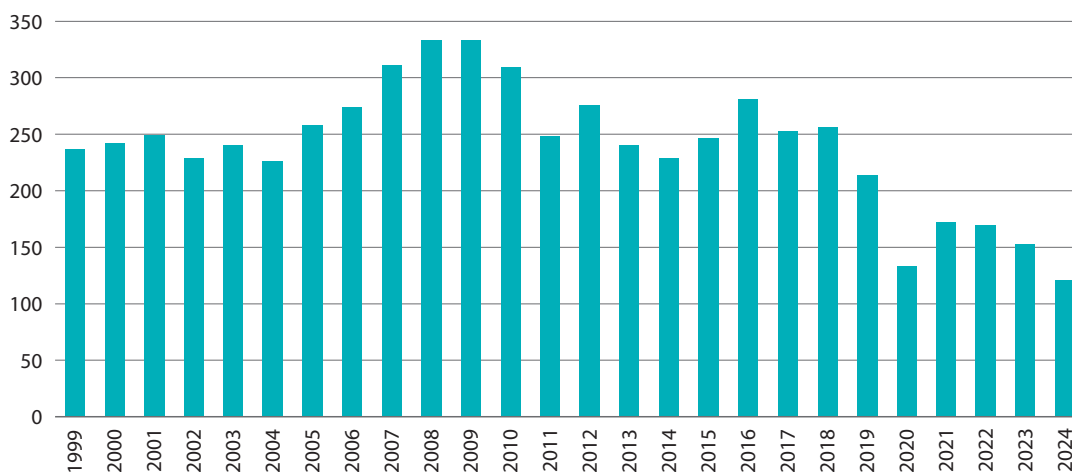
N o t e. The chart induces all religious mariages in which one of the parties (male or fermale) had permanent residence in Poland.

Ź r ó d ł o: dane z rejestru stanu cywilnego, Bank Danych Lokalnych GUS.

S o u r c e: data from the register of civil status, the Statistics Poland Local Data Bank.

Wykres 5.5. Małżeństwa wyznaniowe ze skutkami cywilnymi zawarte w Kościele Ewangelicko-Augsburskim

Chart 5.5. Religious marriages having legal effects in civil law contracted in the Evangelical Church of the Augsburg Confession

U w a g a. W wykresie zostały uwzględnione wszystkie małżeństwa wyznaniowe, w których jedna ze stron (mężczyzna lub kobieta) miała stałe zameldowanie w Polsce.

N o t e. The chart induces all religious mariages in which one of the parties (male or fermale) had permanent residence in Poland.

Ź r ó d ł o: dane z rejestru stanu cywilnego, Bank Danych Lokalnych GUS.

S o u r c e: data from the register of civil status, the Statistics Poland Local Data Bank.

5.3. Przedszkola i szkoły prowadzone przez organizacje wyznaniowe

5.3. Nursery schools and schools run by religious organizations

Kościół i inne związki wyznaniowe w Polsce działają w konstytucyjnych ramach ustrojowych Rzeczypospolitej Polskiej, a ich sytuację prawną i majątkową regulują przepisy rangi ustawowej. Kościelne osoby prawne mają prawo zakładać i prowadzić szkoły oraz inne placówki oświatowo-wychowawcze i opiekuńczo-wychowawcze na zasadach organizacyjnych i programowych określonych przez odpowiednie ustawy.

Prawo do zakładania i prowadzenia szkół, przedszkoli i innych placówek oświatowo-wychowawczych przez Kościół i inne związki wyznaniowe gwarantuje Ustawa o gwarancjach wolności sumienia i wyznania⁴² (Dz.U.2017.0.1153, t.j. – Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancjach wolności sumienia i wyznania).

Art. 21. Ustawy (gwar. sum. i wyzn.) mówi:

Prawo zakładania i prowadzenia szkół, przedszkoli, placówek oświatowo-wychowawczych i opiekuńczo-wychowawczych:

1. Kościół i inne związki wyznaniowe mają prawo zakładać i prowadzić szkoły i przedszkola oraz inne placówki oświatowo-wychowawcze i opiekuńczo-wychowawcze na zasadach określonych w ustawach.
2. Szkoły, przedszkola oraz inne placówki, o których mowa w ust. 1, będą dotowane przez państwo lub organy samorządu terytorialnego w przypadkach i na zasadach określonych w odrębnych ustawach.

Zamieszczone w rozdziale dane, począwszy od roku szkolnego 2008/2009, opracowywane są przez GUS na podstawie informacji zbieranych przez Ministerstwo Edukacji Narodowej w ramach administracyjnego systemu informacji oświatowej (SIO). Dane za lata wcześniejsze pochodzą z badań realizowanych przez Główny Urząd Statystyczny w formie rocznej sprawozdawczości instytucji oświaty i wychowania (szkół i innych placówek oświatowych)⁴³.

Poniżej zamieszczono kilkanaście tablic i wykresów przedstawiających liczbę szkół oraz innych placówek oświatowych i wychowawczych, prowadzących nauczanie na poziomie przedszkolnym, podstawowym i ponadpodstawowym. Dane obejmują również szkolnictwo zawodowe z wyodrębnieniem placówek prowadzonych przez organizacje wyznaniowe. W tabelach i wykresach zaprezentowane zostały także liczby dzieci i młodzieży uczęszczających do tych placówek.

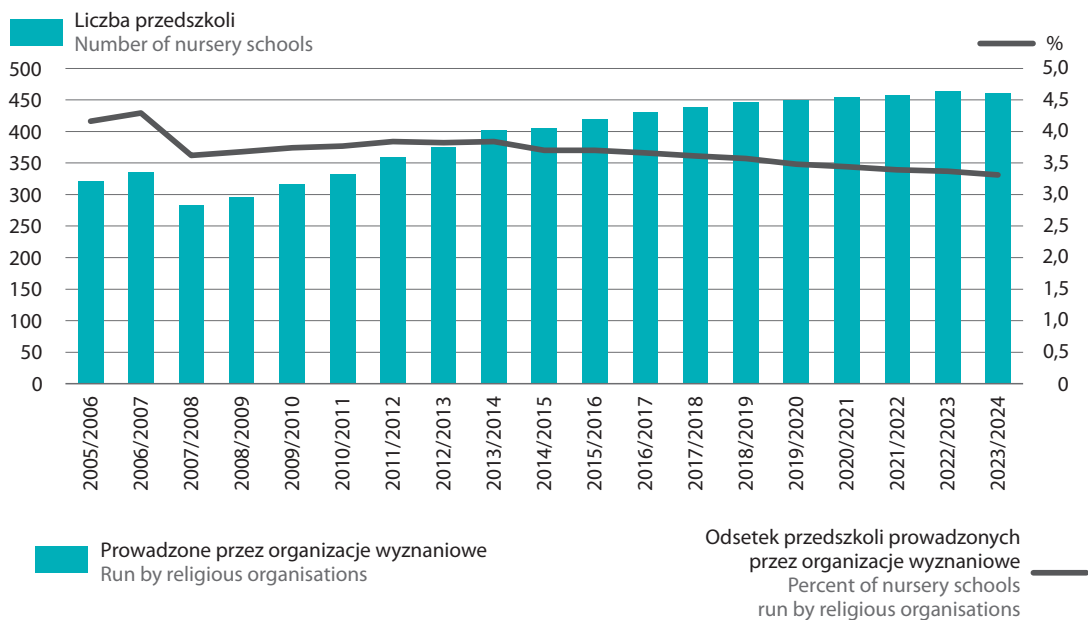
⁴² <https://www.lexlege.pl/ustawa-o-gwarancjach-wolnosc-sumienia-i-wyznania/>, stan prawny aktualny na dzień: 05.09.2019 r. (dostęp 05.09.2019 r.).

⁴³ Więcej na ten temat w wydawanej co roku publikacji GUS *Oświata i wychowanie w roku szkolnym...* <https://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/edukacja/edukacja/oswiata-i-wychowanie-w-roku-szkolnym-20202021,1,16.html>. Publikacje te od 2006 r. dostępne są na stronie GUS (dostęp 20.07.2022 r.).

Tablica 5.7. Przedszkola z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe
 Table 5.7. Nursery schools, pre-primary sections of primary schools with separation of the nursery schools, which are run by religious organizations

Rok szkolny School year	Przedszkola, oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych i inne Nursery school, pre-primary sections of primary schools and other			
	ogółem total	przedszkola nursery schools	w tym prowadzone przez organizacje wyznaniowe of which are run by religious organisations	odsetek przedszkoli prowadzonych przez organizacje wyznaniowe wśród przedszkoli percent of nursery schools, which are run by religious organisations (among total nursery school)
2005/2006	17 229	7 738	322	4,16
2006/2007	17 329	7 811	335	4,29
2007/2008	16 902	7 844	284	3,62
2008/2009	17 280	8 038	296	3,68
2009/2010	18 263	8 441	316	3,74
2010/2011	19 090	8 808	332	3,77
2011/2012	19 906	9 351	359	3,84
2012/2013	20 464	9 823	375	3,82
2013/2014	21 497	10 436	401	3,84
2014/2015	21 661	10 939	405	3,70
2015/2016	21 115	11 331	419	3,70
2016/2017	21 675	11 762	430	3,66
2017/2018	21 980	12 146	438	3,61
2018/2019	22 157	12 535	447	3,57
2019/2020	22 318	12 911	449	3,48
2020/2021	22 354	13 214	454	3,44
2021/2022	22 430	13 483	457	3,39
2022/2023	22 505	13 756	463	3,37
2023/2024	22 505	13 888	460	3,31

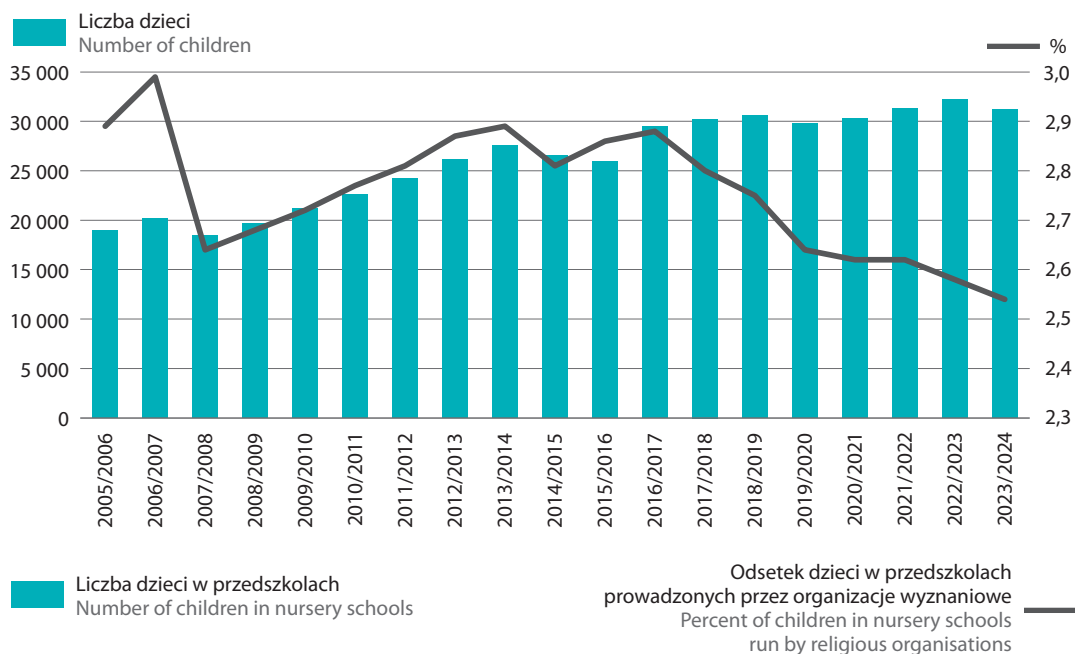
Wykres 5.6. Przedszkola prowadzone przez organizacje wyznaniowe
 Chart 5.6. Nursery schools, pre-primary sections of primary schools run by religious organizations

Tablica 5.8. Dzieci w przedszkolach z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe
 Table 5.8. Children in nursery schools, pre-primary sections of primary schools with separation of the nursery schools, which are run by religious organisations

Rok szkolny School year	Dzieci Children			
	ogółem total	w przedszkolach in nursery schools	w przedszkolach prowadzonych przez organizacje wyznaniowe in nursery schools which are run by religious organisations	odsetek dzieci w przedszkolach prowadzonych przez organizacje wyznaniowe percent of children in nursery school, which are run by religious organisations
2005/2006	839 996	654 362	18 931	2,89
2006/2007	862 656	676 428	20 220	2,99
2007/2008	871 918	697 705	18 439	2,64
2008/2009	919 130	734 153	19 708	2,68
2009/2010	994 138	776 800	21 162	2,72
2010/2011	1 059 281	816 869	22 637	2,77
2011/2012	1 160 509	861 270	24 235	2,81
2012/2013	1 216 467	911 507	26 165	2,87
2013/2014	1 297 189	952 911	27 506	2,89
2014/2015	1 236 280	942 820	26 515	2,81
2015/2016	1 140 602	906 622	25 898	2,86
2016/2017	1 299 138	1 024 668	29 515	2,88
2017/2018	1 361 183	1 080 862	30 235	2,80
2018/2019	1 392 920	1 111 595	30 618	2,75
2019/2020	1 401 026	1 127 701	29 801	2,64
2020/2021	1 424 536	1 154 430	30 290	2,62
2021/2022	1 472 572	1 196 841	31 344	2,62
2022/2023	1 534 212	1 249 173	32 246	2,58
2023/2024	1 512 017	1 228 695	31 158	2,54

Wykres 5.7. Dzieci w przedszkolach prowadzonych przez organizacje wyznaniowe
 Chart 5.7. Children in nursery schools, pre-primary sections of primary schools run by religious organisations

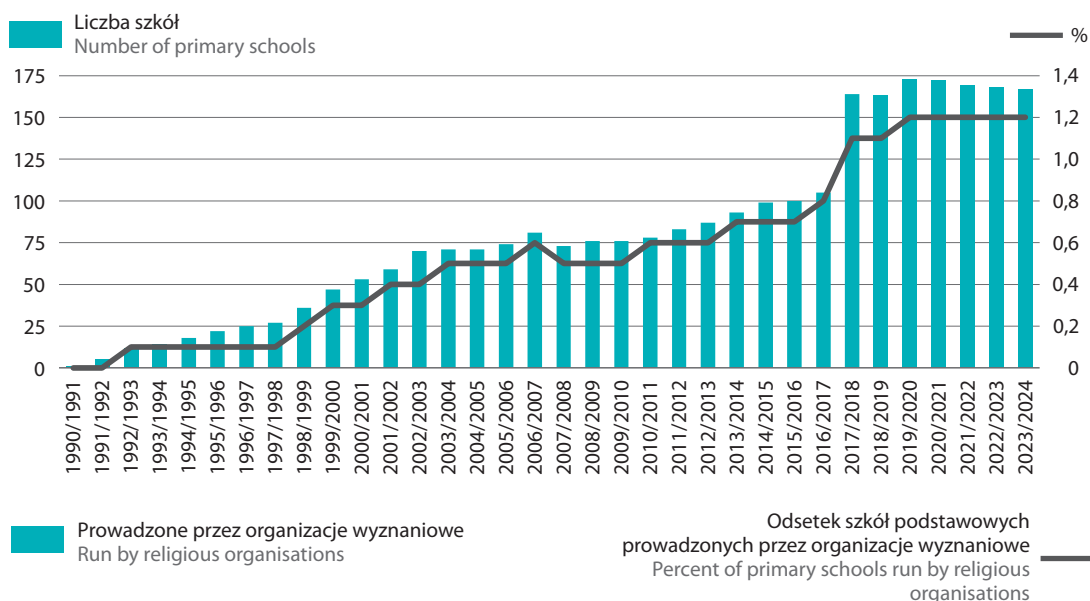
Od roku szkolnego 2005/2006 następuje stały wzrost liczby przedszkoli z przeszło 7,7 tys. w roku przedszkolnym 2005/2006 do prawie 13,9 tys. w roku 2023/2024. Rośnie także liczba placówek przedszkolnych prowadzonych przez organizacje wyznaniowe, z 322 działających w roku przedszkolnym 2005/2006 do 463 w roku 2022/2023. Okres 2023/2024 przyniósł nieznaczny spadek liczby (3 jednostki) przedszkoli prowadzonych przez te organizacje. Odsetek placówek przedszkolnych prowadzonych przez organizacje wyznaniowe wśród wszystkich przedszkoli kształtował się od początku analizowanego okresu na poziomie 3–4%. Jednak pomimo stale rosnącej liczby placówek udział ich w ogólnej liczbie przedszkoli wykazuje tendencję spadkową, w ostatnim okresie odsetek ten wyniósł 3,31%. Tablica 5.8 oraz wykres 5.7 pokazują liczbę dzieci uczęszczających do placówek prowadzonych przez organizacje wyznaniowe. Od okresu 2005/2006 liczba dzieci tam uczęszczających stale rosła, by w roku przedszkolnym 2022/2023 przekroczyć liczbę 32,2 tys. Następnym okresie (rok przedszkolny 2023/2024) przyniósł spadek liczby dzieci uczęszczających do wszystkich wymienionych w tablicy placówek wychowania przedszkolnego. Odsetek dzieci korzystających z przedszkoli prowadzonych przez organizacje wyznaniowe w poszczególnych latach nie przekraczał 3%. W roku przedszkolnym 2023/2024 liczba ta wynosiła 31 158 dzieci, co stanowiło 2,54% liczby wszystkich dzieci chodzących do przedszkoli.

Od roku szkolnego 2017/2018 obowiązuje nowe prawo oświatowe (wprowadzone ustawą z dnia 14 grudnia 2016 r.), którego głównymi założeniami była likwidacja gimnazjów, powrót do 8-letniej szkoły podstawowej oraz wydłużenie cyklu kształcenia w szkołach ponadpodstawowych (m.in. 4-letnie licea ogólnokształcące, 5-letnie technika). Działanie ustawy przekłada się na prezentowane od 2017 r. w tablicach dane. Widać to przede wszystkim przez wygaszenie w latach 2017–2019 szkół gimnazjalnych, powodujące wzrost od roku szkolnego 2017/2018 liczby uczniów w 8-letnich szkołach podstawowych, liceach ogólnokształcących oraz branżowych szkołach I stopnia i technikach.

Tablica 5.9. Szkoły podstawowe z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe
 Table 5.9. Primary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations

Rok szkolny School year	Szkoły podstawowe Primary schools		
	ogółem total	w tym prowadzone przez organizacje wyznaniowe of which are run by religious organisations	odsetek szkół prowadzonych przez organizacje wyznaniowe percent of school, which are run by religious organisations
1990/1991	20 533	1	0,0
1991/1992	20 446	5	0,0
1992/1993	20 247	12	0,1
1993/1994	20 182	14	0,1
1994/1995	20 074	18	0,1
1995/1996	19 823	22	0,1
1996/1997	19 537	25	0,1
1997/1998	19 299	27	0,1
1998/1999	19 096	36	0,2
1999/2000	17 743	47	0,3
2000/2001	16 766	53	0,3
2001/2002	15 836	59	0,4
2002/2003	15 593	70	0,4
2003/2004	15 344	71	0,5
2004/2005	14 765	71	0,5
2005/2006	14 572	74	0,5
2006/2007	14 503	81	0,6
2007/2008	14 330	73	0,5
2008/2009	14 067	76	0,5
2009/2010	13 968	76	0,5
2010/2011	13 922	78	0,6
2011/2012	13 772	83	0,6
2012/2013	13 550	87	0,6
2013/2014	13 442	93	0,7
2014/2015	13 525	99	0,7
2015/2016	13 560	100	0,7
2016/2017	13 514	105	0,8
2017/2018	14 468	164	1,1
2018/2019	14 467	163	1,1
2019/2020	14 396	173	1,2
2020/2021	14 219	172	1,2
2021/2022	14 205	169	1,2
2022/2023	14 120	168	1,2
2023/2024	14 044	167	1,2

Wykres 5.8. Szkoły podstawowe prowadzone przez organizacje wyznaniowe
Chart 5.8. Primary schools run by religious organisations

Tablica 5.10. Uczniowie w szkołach podstawowych z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe
Table 5.10. Pupils in primary schools with a separation of schools, which are run by religious organisation

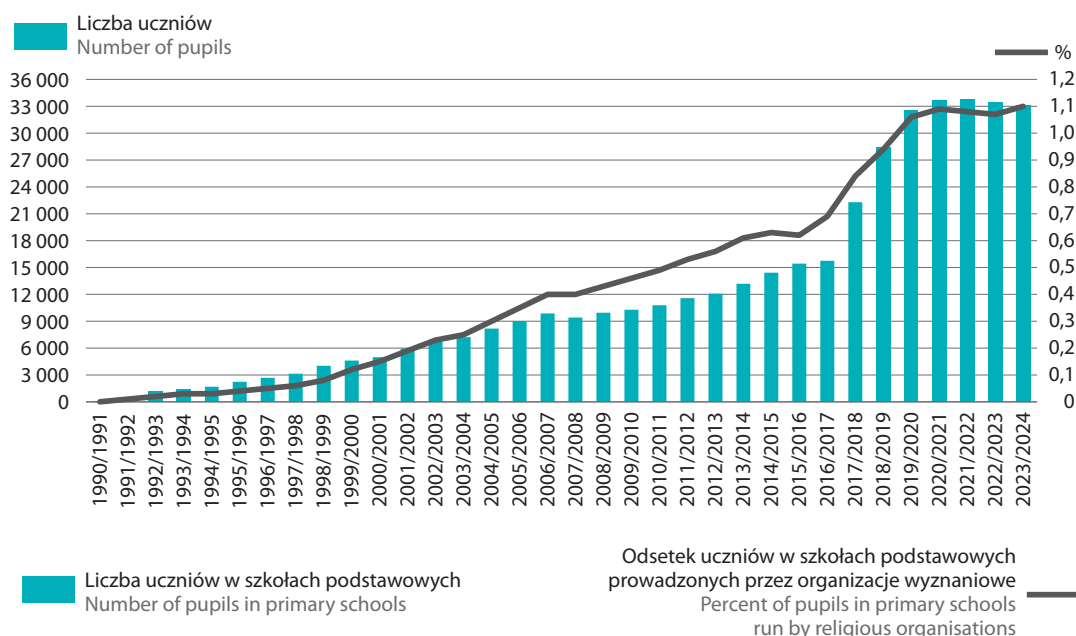
Rok szkolny School year	Uczniowie w szkołach podstawowych Pupils in primary schools		
	ogółem total	w tym prowadzonych przez organizacje wyznaniowe of which are run by religious organisations	odsetek uczniów szkół wyznaniowych percent of pupils in religious school
1990/1991	5 287 032	103	0,00
1991/1992	5 310 522	451	0,01
1992/1993	5 312 574	1 145	0,02
1993/1994	5 278 382	1 411	0,03
1994/1995	5 195 566	1 692	0,03
1995/1996	5 104 200	2 231	0,04
1996/1997	5 012 908	2 676	0,05
1997/1998	4 896 446	3 147	0,06
1998/1999	4 741 572	4 019	0,08
1999/2000	3 957 986	4 610	0,12
2000/2001	3 220 571	4 987	0,15
2001/2002	3 105 166	5 945	0,19
2002/2003	2 982 982	6 762	0,23
2003/2004	2 855 692	7 224	0,25
2004/2005	2 723 661	8 181	0,30
2005/2006	2 602 020	9 016	0,35
2006/2007	2 484 820	9 871	0,40

Tablica 5.10. Uczniowie w szkołach podstawowych z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe (dok.)

Table 5.10. Pupils in primary schools with a separation of schools, which are run by religious organisation (cont.)

Rok szkolny School year	Uczniowie w szkołach podstawowych Pupils in primary schools		
	ogółem total	w tym prowadzonych przez organizacje wyznaniowe of which are run by religious organisations	odsetek uczniów szkół wyznaniowych percent of pupils in religious school
2007/2008	2 375 205	9 420	0,40
2008/2009	2 294 369	9 944	0,43
2009/2010	2 234 937	10 285	0,46
2010/2011	2 191 659	10 789	0,49
2011/2012	2 187 172	11 575	0,53
2012/2013	2 160 757	12 077	0,56
2013/2014	2 152 578	13 191	0,61
2014/2015	2 306 077	14 427	0,63
2015/2016	2 480 777	15 437	0,62
2016/2017	2 296 516	15 751	0,69
2017/2018	2 657 008	22 286	0,84
2018/2019	3 039 768	28 456	0,94
2019/2020	3 061 465	32 566	1,06
2020/2021	3 091 614	33 708	1,09
2021/2022	3 123 409	33 770	1,08
2022/2023	3 124 032	33 472	1,07
2023/2024	3 008 403	33 053	1,10

Wykres 5.9. Uczniowie w szkołach podstawowych prowadzonych przez organizacje wyznaniowe
 Chart 5.9. Pupils in primary schools run by religious organisations

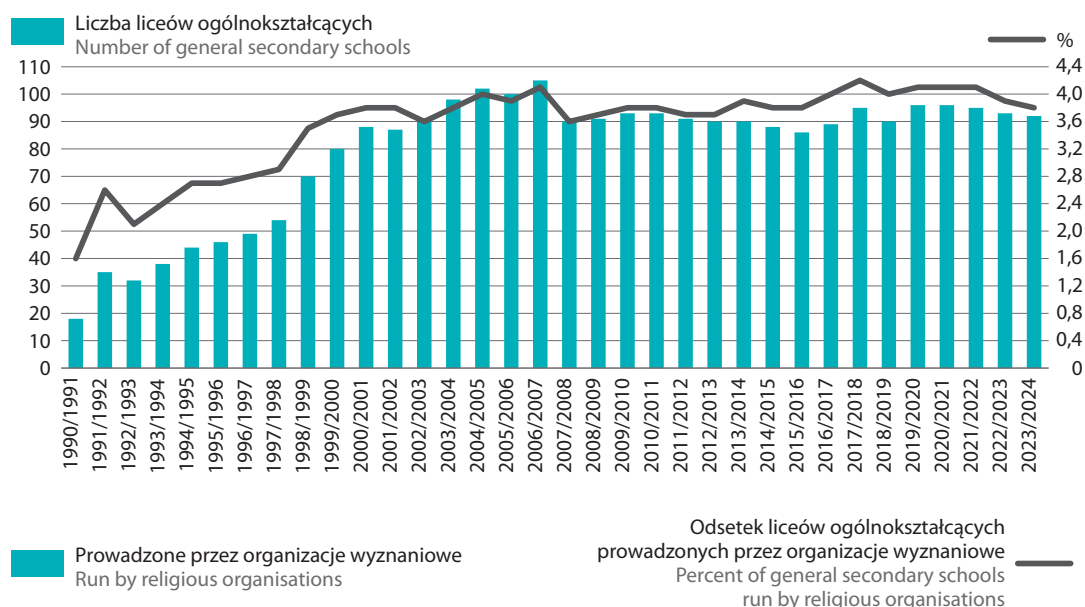
Udział szkół podstawowych prowadzonych przez instytucje wyznaniowe wśród wszystkich działających w Polsce szkół podstawowych jest niewielki (około 1%), lecz stale rośnie. W roku szkolnym 1990/1991 funkcjonowała tylko jedna szkoła podstawowa prowadzona przez organizację wyznaniową na przeszło 20,5 tys. wszystkich szkół podstawowych. W przeciągu przeszło 30 lat liczba ta stale rosła (do okresu 2019/2020) i w 2020 r. wynosiła już 173. Obecnie następuje niewielki spadek liczby szkół podstawowych, także tych prowadzonych przez organizacje wyznaniowe, w roku szkolnym 2023/2024 liczba ta wynosiła 167. Także odsetek szkół podstawowych prowadzonych przez organizacje wyznaniowe wśród wszystkich szkół od 1990 r. stale wzrastał. W roku szkolnym 2020/2021 wynosił już 1,2% i wskaźnik ten utrzymał się do obecnego okresu. Podobnie sprawa przedstawia się z liczbą uczniów. W prezentowanym okresie wzrosła ona z 103 w roku szkolnym 1990/1991 do 33 770 w roku szkolnym 2021/2022 (udział uczniów tych szkół wyniósł prawie 1,1%). Wzrost liczby uczniów w szkołach podstawowych w latach 2017–2019 jest wynikiem likwidacji szkół gimnazjalnych i wydłużenia lat edukacji w szkole podstawowej (z 6 do 8 lat).

Szkoły gimnazjalne funkcjonowały w Polsce w latach 1999–2019. Odsetek szkół gimnazjalnych i uczniów w szkołach prowadzonych przez organizacje wyznaniowe był nieco wyższy niż w przypadku szkół podstawowych i oscylował w granicach 1–2%. Reforma systemu oświaty z roku 2017 przyniosła m.in. likwidację szkół gimnazjalnych. Rok szkolny 2018/2019 był ostatnim rokiem funkcjonowania tego typu szkół.

Tablica 5.11. Licea ogólnokształcące z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe
 Table 5.11. General secondary schools with separation of schools, which are run by religious organisations

Rok szkolny School year	Licea ogólnokształcące General secondary schools		
	ogółem total	w tym prowadzone przez organizacje wyznaniowe of which are run by religious organisations	odsetek szkół prowadzonych przez organizacje wyznaniowe percent of schools, which are run by religious organisations
1990/1991	1 100	18	1,6
1991/1992	1 342	35	2,6
1992/1993	1 523	32	2,1
1993/1994	1 574	38	2,4
1994/1995	1 638	44	2,7
1995/1996	1 705	46	2,7
1996/1997	1 754	49	2,8
1997/1998	1 847	54	2,9
1998/1999	2 003	70	3,5
1999/2000	2 156	80	3,7
2000/2001	2 292	88	3,8
2001/2002	2 296	87	3,8
2002/2003	2 548	91	3,6
2003/2004	2 603	98	3,8
2004/2005	2 553	102	4,0
2005/2006	2 572	100	3,9
2006/2007	2 543	105	4,1
2007/2008	2 471	90	3,6
2008/2009	2 451	91	3,7
2009/2010	2 446	93	3,8
2010/2011	2 447	93	3,8
2011/2012	2 433	91	3,7
2012/2013	2 430	90	3,7
2013/2014	2 312	90	3,9
2014/2015	2 286	88	3,8
2015/2016	2 241	86	3,8
2016/2017	2 230	89	4,0
2017/2018	2 248	95	4,2
2018/2019	2 235	90	4,0
2019/2020	2 334	96	4,1
2020/2021	2 319	96	4,1
2021/2022	2 331	95	4,1
2022/2023	2 398	93	3,9
2023/2024	2 449	92	3,8

Wykres 5.10. Licea ogólnokształcące prowadzone przez organizacje wyznaniowe
 Chart 5.10. General secondary schools run by religious organisations

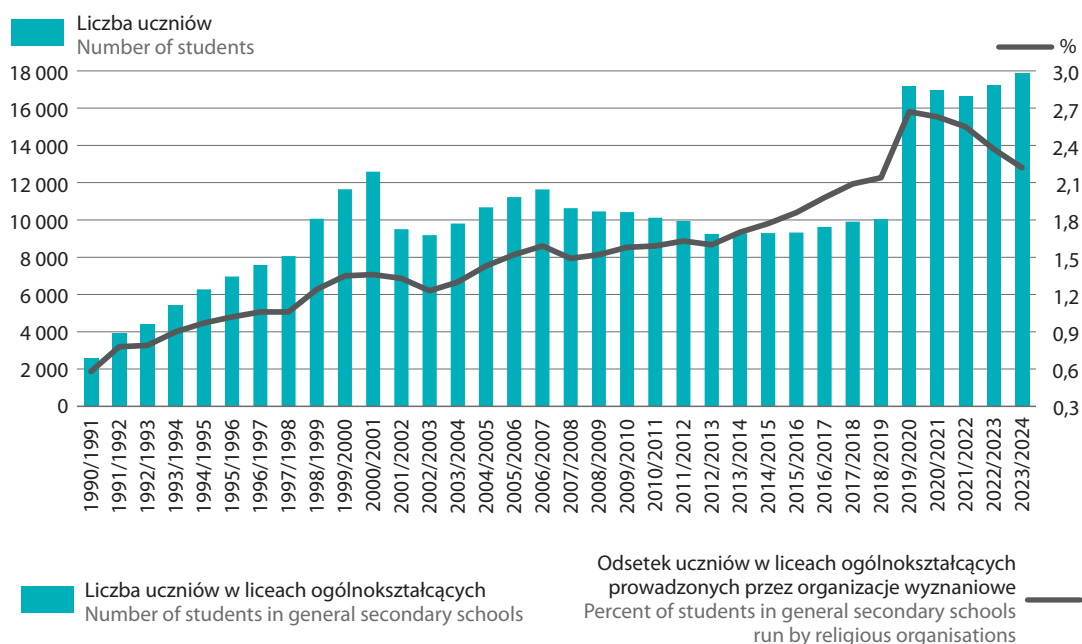
Liczba liceów ogólnokształcących w roku szkolnym 1990/1991 wynosiła 1100, wśród nich 18 szkół było prowadzonych przez organizacje wyznaniowe, co stanowiło 1,6% wszystkich szkół tego typu. Udział liceów ogólnokształcących prowadzonych przez organizacje wyznaniowe jest stosunkowo wysoki, jest on bowiem wyższy niż w przypadku udziału szkół organizacji wyznaniowych wśród innych rodzajów szkół (np. szkół podstawowych). W 1998 r. przekroczył 3%, a w roku szkolnym 2023/2024 wynosił prawie 4%. Od przeszło 20 lat liczba liceów organizacji kościelnych i wyznaniowych utrzymuje się na podobnym poziomie, nie wykazując tendencji wzrostowej, od 2007 r. liczba ta nie przekracza 100 placówek. Udział uczniów tych szkół jest przeważnie niższy niż odsetek szkół i w roku szkolnym 2023/2024 wynosił 2,2%. Skokowy wzrost liczby uczniów odnotowany w roku szkolnym 2019/2020 związany był wygaszaniem szkół gimnazjalnych i wydłużeniem o rok nauki w liceach.

Tablica 5.12. Uczniowie w liceach ogólnokształcących z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe

Table 5.12. Pupils in general secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations

Rok szkolny School year	Uczniowie w liceach ogólnokształcących Pupils in general secondary schools		
	ogółem total	w tym prowadzonych przez organizacje wyznaniowe of which are run by religious organisations	odsetek uczniów szkół wyznaniowych percent of pupils in religious school
1990/1991	445 018	2 575	0,58
1991/1992	499 818	3 905	0,78
1992/1993	555 816	4 407	0,79
1993/1994	602 390	5 431	0,90
1994/1995	648 573	6 277	0,97
1995/1996	682 997	6 963	1,02
1996/1997	714 445	7 588	1,06
1997/1998	757 701	8 061	1,06
1998/1999	809 860	10 061	1,24
1999/2000	864 091	11 650	1,35
2000/2001	924 178	12 591	1,36
2001/2002	716 793	9 509	1,33
2002/2003	745 489	9 184	1,23
2003/2004	751 834	9 803	1,30
2004/2005	747 716	10 677	1,43
2005/2006	738 625	11 226	1,52
2006/2007	732 908	11 633	1,59
2007/2008	715 245	10 628	1,49
2008/2009	686 397	10 461	1,52
2009/2010	658 107	10 422	1,58
2010/2011	634 457	10 115	1,59
2011/2012	608 496	9 947	1,63
2012/2013	579 662	9 249	1,60
2013/2014	547 129	9 276	1,70
2014/2015	523 796	9 294	1,77
2015/2016	501 240	9 326	1,86
2016/2017	485 489	9 628	1,98
2017/2018	474 521	9 909	2,09
2018/2019	470 301	10 041	2,14
2019/2020	642 317	17 163	2,67
2020/2021	643 733	16 941	2,63
2021/2022	652 690	16 629	2,55
2022/2023	726 386	17 249	2,37
2023/2024	806 123	17 883	2,22

Wykres 5.11. Uczniowie w liceach ogólnokształcących prowadzonych przez organizacje wyznaniowe
Chart 5.11. Pupils in general secondary schools run by religious organisations

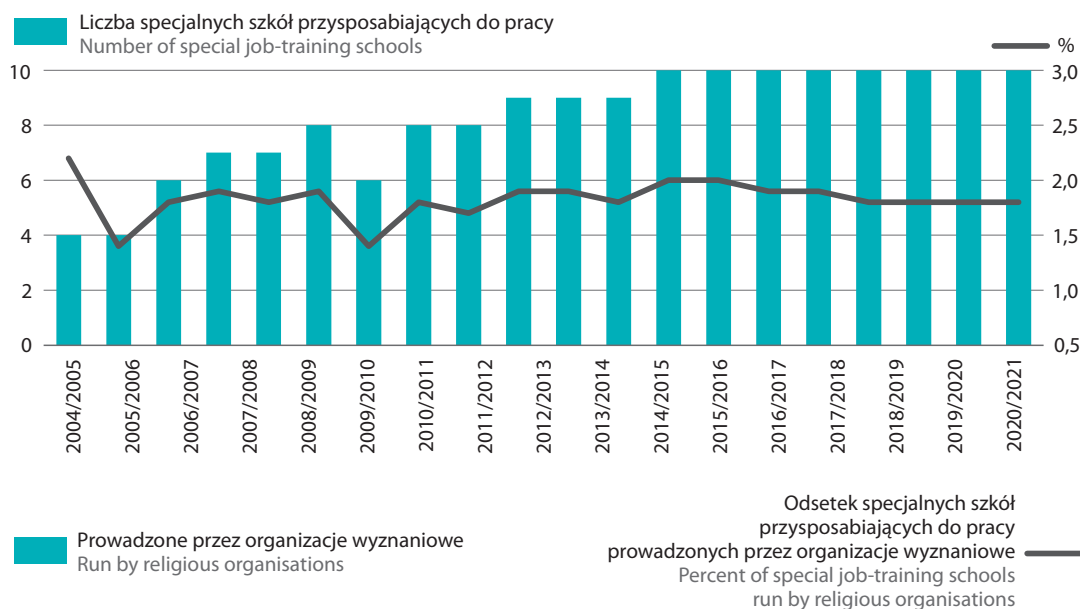

Tablica 5.13. Specjalne szkoły przysposabiające do pracy z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe

Table 5.13. Special job-training schools with a separation of schools, which are run by religious organisations

Rok szkolny School year	Specjalne szkoły przysposabiające do pracy Special job-training schools		
	ogółem total	w tym prowadzone przez organizacje wyznaniowe of which are run by religious organisations	odsetek szkół prowadzonych przez organizacje wyznaniowe percent of schools, which are run by religious organisations
2004/2005	183	4	2,2
2005/2006	294	4	1,4
2006/2007	338	6	1,8
2007/2008	370	7	1,9
2008/2009	400	7	1,8
2009/2010	418	8	1,9
2010/2011	428	6	1,4
2011/2012	448	8	1,8
2012/2013	461	8	1,7
2013/2014	469	9	1,9
2014/2015	480	9	1,9
2015/2016	490	9	1,8
2016/2017	495	10	2,0
2017/2018	510	10	2,0
2018/2019	522	10	1,9
2019/2020	538	10	1,9
2020/2021	550	10	1,8
2021/2022	557	10	1,8
2022/2023	560	10	1,8
2023/2024	565	10	1,8

Wykres 5.12. Specjalne szkoły przysposabiające do pracy prowadzone przez organizacje wyznaniowe
 Chart 5.12. Special job-training schools run by religious organisations

Tablica 5.14. Uczniowie w specjalnych szkołach przysposabiających do pracy z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe

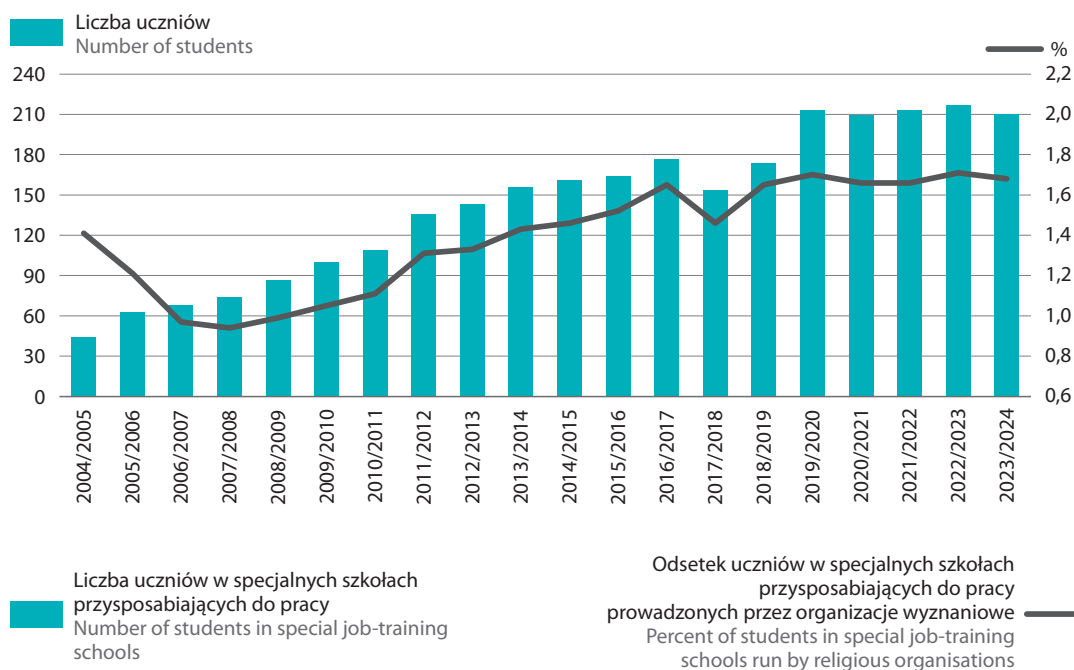
Table 5.14. Pupils in special job-training schools with a separation of schools, which are run by religious organisations

Rok szkolny School year	Uczniowie w specjalnych szkołach przysposabiających do pracy Pupils in special job-training schools		
	ogółem total	w tym prowadzonych przez organizacje wyznaniowe of which are run by religious organisations	odsetek uczniów szkół wyznaniowych percent of pupils in religious school
2004/2005	3 122	44	1,41
2005/2006	5 223	63	1,21
2006/2007	7 018	68	0,97
2007/2008	7 857	74	0,94
2008/2009	8 754	87	0,99
2009/2010	9 502	100	1,05
2010/2011	9 825	109	1,11
2011/2012	10 356	136	1,31
2012/2013	10 723	143	1,33
2013/2014	10 930	156	1,43
2014/2015	11 029	161	1,46
2015/2016	10 784	164	1,52
2016/2017	10 707	177	1,65
2017/2018	10 539	154	1,46
2018/2019	10 537	174	1,65
2019/2020	12 513	213	1,70
2020/2021	12 611	209	1,66
2021/2022	12 832	213	1,66
2022/2023	12 713	217	1,71
2023/2024	12 483	210	1,68

W roku szkolnym 2023/2024 jedynie 10 szkół specjalnych (na 565), które przysposabiają do pracy, było prowadzonych przez organizacje wyznaniowe (stanowiło to 1,8% ogólnej liczby tego typu szkół). Liczba uczniów tych szkół w roku szkolnym 2019/2020 przekroczyła 200 i stanowiła 1,7% liczby wszystkich uczących się w specjalnych szkołach przysposabiających do pracy. Wskaźniki te utrzymują się obecnie na podobnym poziomie.

Wykres 5.13. Uczniowie w specjalnych szkołach przysposabiających do pracy prowadzonych przez organizacje wyznaniowe

Chart 5.13. Pupils in special job-training schools run by religious organisations

Tablica 5.15. Branżowe szkoły I stopnia i technika z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe

Table 5.15. Stage I sectoral vocational schools and technical secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations

Rok szkolny School year	Branżowe szkoły I stopnia ^a i technika ^b Stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools ^b		
	ogółem total	w tym prowadzone przez organizacje wyznaniowe of which religious organisations	odsetek szkół prowadzonych przez organizacje wyznaniowe percent of schools, which are run by religious organisations
1992/1993	7 072	6	0,1
1993/1994	7 209	12	0,2
1994/1995	7 300	14	0,2
1995/1996	7 455	13	0,2
1996/1997	7 384	14	0,2
1997/1998	7 489	19	0,3
1998/1999	7 660	22	0,3
1999/2000	8 066	30	0,4

Tablica 5.15. Branżowe szkoły I stopnia i technika z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe (dok.)

Table 5.15. Stage I sectoral vocational schools and Technical secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations (cont.)

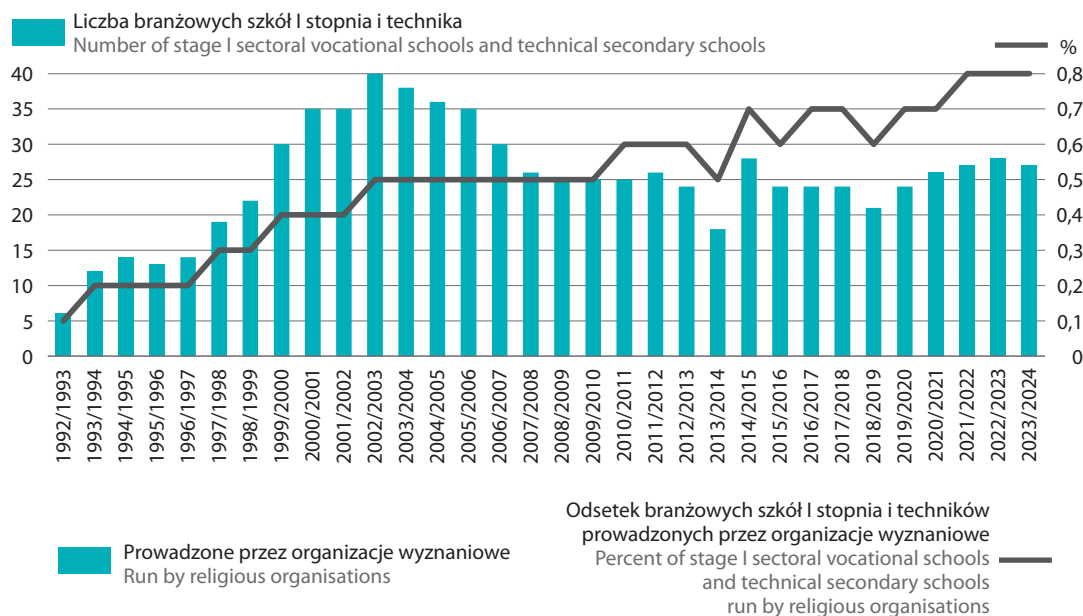
Rok szkolny School year	Branżowe szkoły I stopnia ^a i technika ^b Stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools ^b		
	ogółem total	w tym prowadzone przez organizacje wyznaniowe of which religious organisations	odsetek szkół prowadzonych przez organizacje wyznaniowe percent of schools, which are run by religious organisations
2000/2001	8 281	35	0,4
2001/2002	8 218	35	0,4
2002/2003	8 622	40	0,5
2003/2004	8 295	38	0,5
2004/2005	7 456	36	0,5
2005/2006	6 419	35	0,5
2006/2007	5 864	30	0,5
2007/2008	5 510	26	0,5
2008/2009	5 206	25	0,5
2009/2010	4 770	25	0,5
2010/2011	4 520	25	0,6
2011/2012	4 391	26	0,6
2012/2013	4 248	24	0,6
2013/2014	3 913	18	0,5
2014/2015	3 954	28	0,7
2015/2016	3 714	24	0,6
2016/2017	3 689	24	0,7
2017/2018	3 516	24	0,7
2018/2019	3 457	21	0,6
2019/2020	3 557	24	0,7
2020/2021	3 614	26	0,7
2021/2022	3 528	27	0,8
2022/2023	3 533	28	0,8
2023/2024	3 553	27	0,8

a Do roku szkolnego 2016/2017 zasadnicze szkoły zawodowe. b W latach 2002/2003–2013/2014 łącznie z liceami profilowanymi, w latach 2004/2005–2013/2014 łącznie z technikami uzupełniającymi.

a Until the 2016/2017 school year, basic vocational schools. b In the years 2002/2003–2013/2014, including specialised secondary schools and in the years 2004/2005–2013/2014, including supplementary technical secondary schools.

Szkoły branżowe I stopnia i technika to placówki rzadko prowadzone przez organizacje wyznaniowe. Wzrost liczby tego typu placówek zatrzymał się na roku 2003. Było ich wówczas 40, stanowiło to 0,5% wszystkich placówek tego typu w Polsce (ogółem 8 622). Od tego momentu następował stały spadek (do 2018 r.) liczby takich szkół. W roku szkolnym 2023/2024 wszystkich szkół branżowych I stopnia i techników było 3 553, z czego 27 prowadzonych było przez instytucje wyznaniowe, co stanowiło 0,8%. Wśród przeszło 972 tys. uczniów tych szkół zaledwie 2 981 uczęszczało do szkół instytucji wyznaniowych, stanowiło to w 2024 r. zaledwie 0,31%. Wzrost liczby uczniów po roku 2018 jest wynikiem wydłużenia (o rok) liczby lat nauki.

Wykres 5.14. Branżowe szkoły I stopnia^a i technika^b prowadzone przez organizacje wyznaniowe
Chart 5.14. Stage I sectoral vocational schools^a and technical secondary schools^b run by religious organisations

a Do roku szkolnego 2016/2017 zasadnicze szkoły zawodowe. b W latach 2002/2003–2013/2014 łącznie z liceami profilowanymi, w latach 2004/2005–2013/2014 łącznie z technikami uzupełniającymi.

a Until the 2016/2017 school year, basic vocational schools. b In the years 2002/2003–2013/2014, including specialised secondary schools and in the years 2004/2005–2013/2014, including supplementary technical secondary schools.

Tablica 5.16. Uczniowie w branżowych szkołach I stopnia i technikach z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe

Table 5.16. Pupils in stage I sectoral vocational schools and technical secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations

Rok szkolny School year	Uczniowie w branżowych szkołach I stopnia ^a i technikach ^b Pupils in stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools		
	ogółem total	w tym prowadzonych przez organizacje wyznaniowe of which are run by religious organisations	odsetek uczniów szkół wyznaniowych percent of pupils in religious school
1992/1993	1 502 036	435	0,03
1993/1994	1 534 094	1 236	0,08
1994/1995	1 557 766	1 332	0,09
1995/1996	1 568 258	1 519	0,10
1996/1997	1 559 768	1 638	0,11
1997/1998	1 559 937	1 694	0,11
1998/1999	1 565 531	1 761	0,11
1999/2000	1 552 350	2 253	0,15

Tablica 5.16. Uczniowie w branżowych szkołach I stopnia i technikach z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe (dok.)

Table 5.16. Pupils in stage I sectoral vocational schools and technical secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisation (cont.)

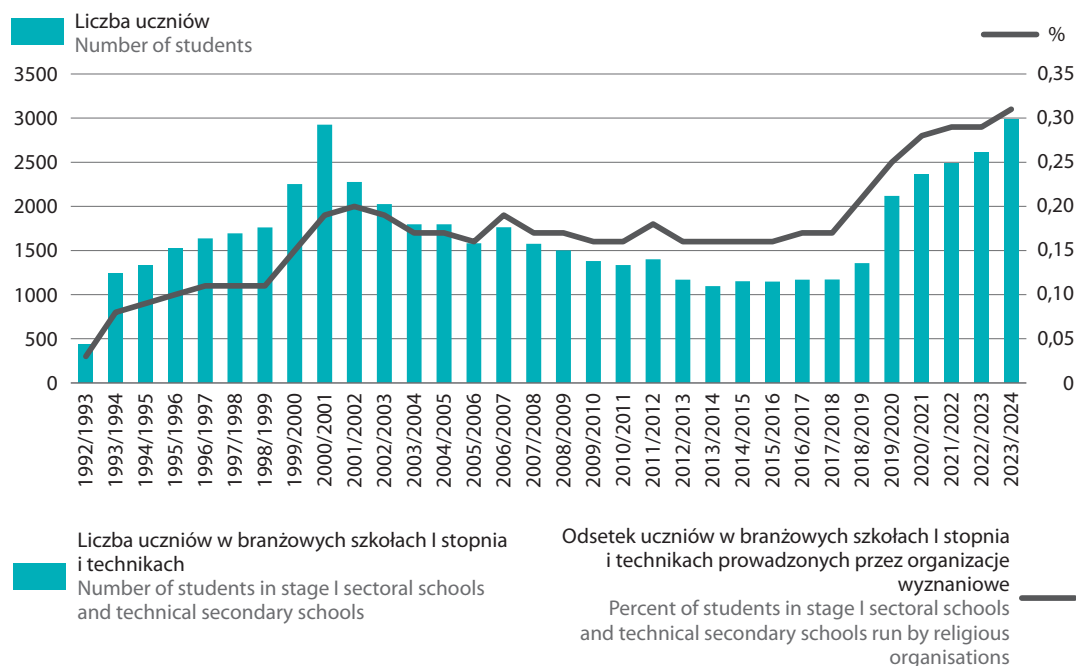
Rok szkolny School year	Uczniowie w branżowych szkołach I stopnia ^a i technikach ^b Pupils in stage I sectoral vocational schools ^a and technical secondary schools		
	ogółem total	w tym prowadzonych przez organizacje wyznaniowe of which are run by religious organisations	odsetek uczniów szkół wyznaniowych percent of pupils in religious school
2000/2001	1 518 834	2 926	0,19
2001/2002	1 136 129	2 276	0,20
2002/2003	1 080 166	2 026	0,19
2003/2004	1 056 072	1 797	0,17
2004/2005	1 054 786	1 798	0,17
2005/2006	976 310	1 581	0,16
2006/2007	946 645	1 763	0,19
2007/2008	908 687	1 576	0,17
2008/2009	880 011	1 502	0,17
2009/2010	851 874	1 380	0,16
2010/2011	820 616	1 336	0,16
2011/2012	792 563	1 401	0,18
2012/2013	747 211	1 169	0,16
2013/2014	705 652	1 097	0,16
2014/2015	712 720	1 152	0,16
2015/2016	697 671	1 148	0,16
2016/2017	684 955	1 169	0,17
2017/2018	672 025	1 171	0,17
2018/2019	651 792	1 357	0,21
2019/2020	843 887	2 118	0,25
2020/2021	850 874	2 360	0,28
2021/2022	863 610	2 488	0,29
2022/2023	906 237	2 612	0,29
2023/2024	972 666	2 981	0,31

a Do roku szkolnego 2016/2017 zasadnicze szkoły zawodowe. b W latach 2002/2003–2013/2014 łącznie z liceami profilowanymi, w latach 2004/2005–2013/2014 łącznie z technikami uzupełniającymi.

a Until the 2016/2017 school year, basic vocational schools. b In the years 2002/2003–2013/2014, including specialised secondary schools and in the years 2004/2005–2013/2014, including supplementary technical secondary schools.

Wykres 5.15. Uczniowie w branżowych szkołach I stopnia^a i technikach^b prowadzonych przez organizacje wyznaniowe

Chart 5.15. Pupils in stage I sectoral vocational schools^a and technical secondary schools^b run by religious organisations

a Do roku szkolnego 2016/2017 zasadnicze szkoły zawodowe. b W latach 2002/2003–2013/2014 łącznie z liceami profilowanymi, w latach 2004/2005–2013/2014 łącznie z technikami uzupełniającymi.

a Until the 2016/2017 school year, basic vocational schools. b In the years 2002/2003–2013/2014, including specialised secondary schools and in the years 2004/2005–2013/2014, including supplementary technical secondary schools.

Tablica 5.17. Szkoły policealne z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe

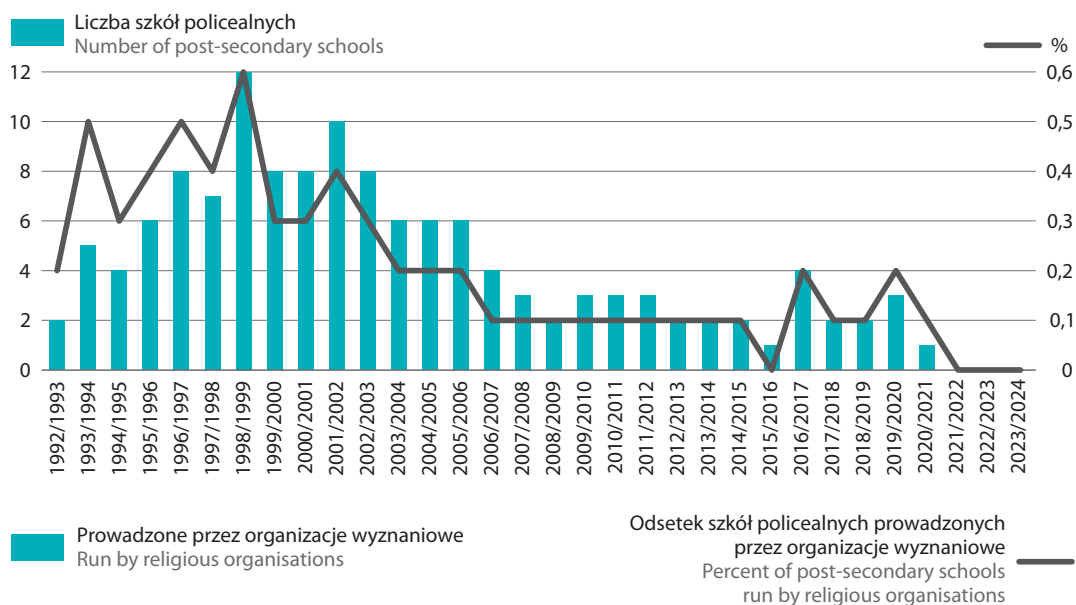
Table 5.17. Post-secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations

Rok szkolny School year	Szkoły policealne Post-secondary schools		
	ogółem total	w tym prowadzone przez organizacje wyznaniowe of which religious organisations	odsetek szkół prowadzonych przez organizacje wyznaniowe percent of schools, which are run by religious organisations
1992/1993	969	2	0,2
1993/1994	1 097	5	0,5
1994/1995	1 225	4	0,3
1995/1996	1 432	6	0,4
1996/1997	1 608	8	0,5
1997/1998	1 831	7	0,4
1998/1999	2 080	12	0,6
1999/2000	2 328	8	0,3

Tablica 5.17. Szkoły policealne z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe (dok.)
 Table 5.17. Post-secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations (cont.)

Rok szkolny School year	Szkoły policealne Post-secondary schools		
	ogółem total	w tym prowadzone przez organizacje wyznaniowe of which religious organisations	odsetek szkół prowadzonych przez organizacje wyznaniowe percent of schools, which are run by religious organisations
2000/2001	2 567	8	0,3
2001/2002	2 625	10	0,4
2002/2003	2 857	8	0,3
2003/2004	3 171	6	0,2
2004/2005	3 476	6	0,2
2005/2006	3 731	6	0,2
2006/2007	3 738	4	0,1
2007/2008	3 337	3	0,1
2008/2009	3 369	2	0,1
2009/2010	3 210	3	0,1
2010/2011	2 941	3	0,1
2011/2012	2 830	3	0,1
2012/2013	2 735	2	0,1
2013/2014	2 467	2	0,1
2014/2015	2 382	2	0,1
2015/2016	2 355	1	0,0
2016/2017	2 331	4	0,2
2017/2018	2 167	2	0,1
2018/2019	1 981	2	0,1
2019/2020	1 638	3	0,2
2020/2021	1 468	1	0,1
2021/2022	1 357	–	0,0
2022/2023	1 287	–	0,0
2023/2024	1 248	–	0,0

Wykres 5.16. Szkoły policealne prowadzone przez organizacje wyznaniowe
 Chart 5.16. Post-secondary schools run by religious organisations

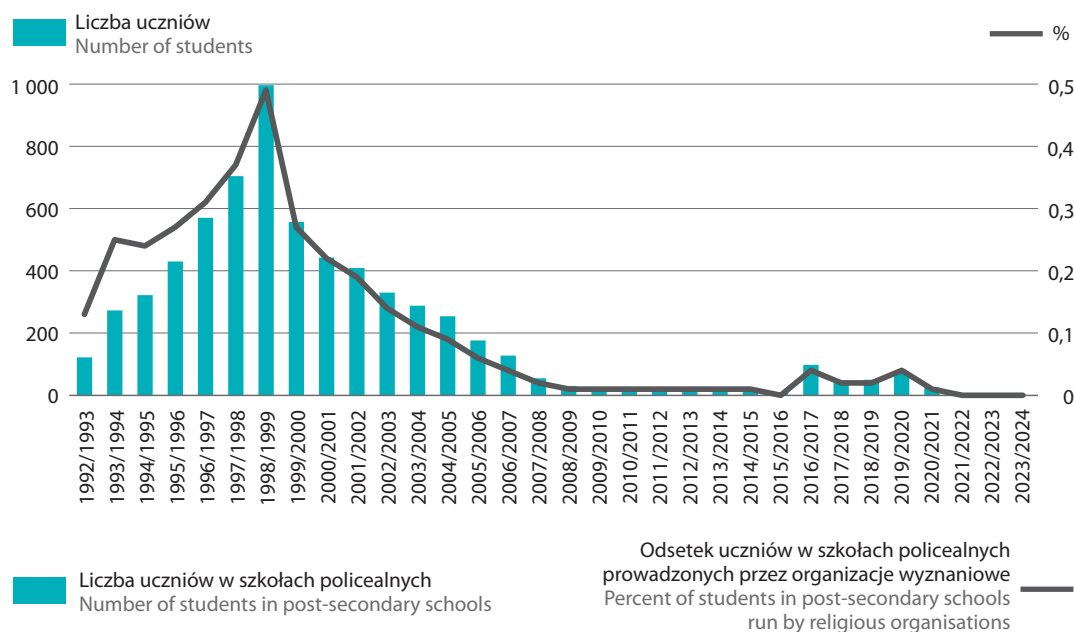
Szkoły policealne to placówki niezmiernie rzadko prowadzone przez organizacje wyznaniowe. W okresie 1990–2006 następował stały wzrost liczby tego typu placówek. W roku szkolnym 2006/2007 liczba szkół policealnych wynosiła 3 738, z czego 4 prowadzone były przez instytucje wyznaniowe, co stanowiło zaledwie 0,1%. Po 2007 r. następuje spadek liczby szkół policealnych. W roku szkolnym 2020/2021 liczba ich wynosiła 1468, z czego tylko 1 szkoła była prowadzona przez instytucje wyznaniowe, w której uczyło się 26 uczniów. Stanowiło to 0,01% liczby wszystkich uczniów szkół policealnych. Od roku szkolnego 2021/2022 organizacje wyznaniowe nie prowadzą już szkół policealnych.

Tablica 5.18. Uczniowie w szkołach policealnych z wyodrębnieniem prowadzonych przez organizacje wyznaniowe

Table 5.18. Pupils in post-secondary schools with a separation of schools, which are run by religious organisations

Rok szkolny School year	Uczniowie w szkołach policealnych Pupils in post-secondary schools		
	ogółem total	w tym prowadzonych przez organizacje wyznaniowe of which are run by religious organisations	odsetek uczniów szkół wyznaniowych percent of pupils in religious school
1992/1993	95 850	122	0,13
1993/1994	110 861	273	0,25
1994/1995	131 519	322	0,24
1995/1996	161 010	430	0,27
1996/1997	182 727	570	0,31
1997/1998	190 768	704	0,37
1998/1999	202 826	996	0,49
1999/2000	205 538	557	0,27
2000/2001	200 114	443	0,22
2001/2002	211 004	409	0,19
2002/2003	236 484	330	0,14
2003/2004	265 744	288	0,11
2004/2005	291 223	254	0,09
2005/2006	313 484	176	0,06
2006/2007	327 876	128	0,04
2007/2008	301 563	55	0,02
2008/2009	344 133	30	0,01
2009/2010	284 836	26	0,01
2010/2011	298 837	18	0,01
2011/2012	330 633	19	0,01
2012/2013	334 331	21	0,01
2013/2014	278 972	21	0,01
2014/2015	264 642	14	0,01
2015/2016	255 072	10	0,00
2016/2017	248 072	98	0,04
2017/2018	235 599	42	0,02
2018/2019	218 580	50	0,02
2019/2020	188 356	71	0,04
2020/2021	204 737	26	0,01
2021/2022	232 696	–	0,00
2022/2023	234 817	–	0,00
2023/2024	243 129	–	0,00

Wykres 5.17. Uczniowie w szkołach policealnych prowadzonych przez organizacje wyznaniowe
 Chart 5.17. Pupils in post-secondary schools run by religious organisations

Jak wskazują dane zebrane ramach administracyjnego systemu informacji oświatowej (SIO), organizacje wyznaniowe niezbyt często występują jako jednostki prowadzące placówki oświatowo-wychowawcze. Udział tego typu podmiotów w ogólnej liczbie szkół (według kategorii) kształtował się w roku szkolnym 2023/2024 od 0,8% w przypadku branżowych szkół I stopnia i techników do 3,8% w przypadku liceów ogólnokształcących oraz 3,3% w ogólnej liczbie przedszkoli. Także udział uczniów chodzących do tych placówek w ogólnej strukturze liczby uczniów kształtuje się od 0,3% w przypadku branżowych szkół I stopnia i techników do 2,5% w przypadku dzieci w przedszkolach i 2,2% uczniów liceów ogólnokształcących.

5.4. Przypadki dyskryminacji ze względu na wiarę lub przynależność do kościoła

5.4. Cases of discrimination based on faith or membership of a church

W badaniu „Wyznania religijne w Polsce” po raz pierwszy w 2014 r. pojawił się temat dyskryminacji ze względu na wyznawaną wiarę. Wszystkim Kościołom i związkom wyznaniowym objętym tym badaniem (poza obrządkami Kościoła katolickiego, który prowadzi własną statystykę i nie jest nim objęty) zadano w statystycznej ankiecie wyznaniowej AW-01 pytanie: *Czy w 2013 roku do kościoła/związku wyznaniowego zostały zgłoszone przypadki dyskryminacji (nierównego traktowania) członków społeczności ze względu na wyznawaną wiarę lub przynależność do kościoła (np.: obraźliwe komentarze, pobicia, akty przemocy, wandalizmu)?* Temat ten był kontynuowany w latach kolejnych. Udzielone odpowiedzi w okresie 2013–2024 zostały zaprezentowane w tabl. 5.19 i na wykresie 5.18.

Tablica 5.19. Zgłoszone do kościoła/związku wyznaniowego przypadki dyskryminacji członków społeczności ze względu na wyznawaną wiarę lub przynależność do kościoła w latach 2013–2024

Table 5.19. The cases of discrimination of community members on their faith or church affiliation reported to church/religious association in 2013–2024

Wyszczególnienie Specification	2013		2015		2020		2022		2023		2024	
	Kościóły i związki wyznaniowe, które odpowiedziały na ankietę Churches and religious associations that responded to the survey	70	100%	69	100%	94	100%	90	100%	91	100%	96
W danym roku zostały zgłoszone przypadki dyskryminacji Cases of discrimination were reported in the year	12	17%	6	9%	19	20%	11	12%	12	13%	13	14%
W danym roku nie zostały zgłoszone przypadki dyskryminacji No cases of discrimination were reported in the year	54	77%	57	83%	66	70%	73	81%	71	78%	76	79%
Brak odpowiedzi na pytanie No answer to the question	4	6%	6	9%	9	10%	6	7%	8	9%	7	7%

Źródło: badanie „Wyznania religijne w Polsce”, GUS.

Source: survey „Religious denominations in Poland”, Statistic Poland.

W latach 2013–2024 od 68 do 96 Kościołów i związków wyznaniowych uczestniczyło w badaniu „Wyznania religijne w Polsce”. Wśród wyznań, które odesłały wypełnioną ankietę, większość (powyżej 70%) stwierdziła, że nie odnotowano w danym roku przypadków dyskryminacji członków społeczności ze względu na wyznawaną wiarę lub przynależność do kościoła. W 2024 r. odsetek ten był relatywnie niski i wynosił 79%. Odsetek Kościołów lub związków wyznaniowych, w których zostały zgłoszone przypadki dyskryminacji, w badanym okresie kształtował się na poziomie 9%–20%. Najniższy odnotowano w 2015 r. – wynosił on 9%, najwyższy zaś w roku 2020 – 20%. W 2024 r. odsetek ten wynosił 14% – co oznacza, że 13 Kościołów lub związków wyznaniowych odnotowało takie zdarzenie lub zdarzenia. Wskaźnik braków odpowiedzi na to pytanie kształtował się na poziomie kilku procent (3%–10%). Najwyższy odsetek braków danych (16%) wystąpił w roku 2017. W badanym okresie nie zanotowano dużych różnic odpowiedzi, nie wystąpił ani znaczący wzrost, ani spadek odsetka kościołów lub związków wyznaniowych, do których zgłoszono przypadki nierównego traktowania ze względu na wiarę.

Wykres 5.18. Zgłoszone do kościoła/związku wyznaniowego przypadki dyskryminacji członków społeczności ze względu na wyznawaną wiarę lub przynależność do kościoła

Chart 5.18. The cases of discrimination of community members on their faith or church affiliation reported to church/religious association

